

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

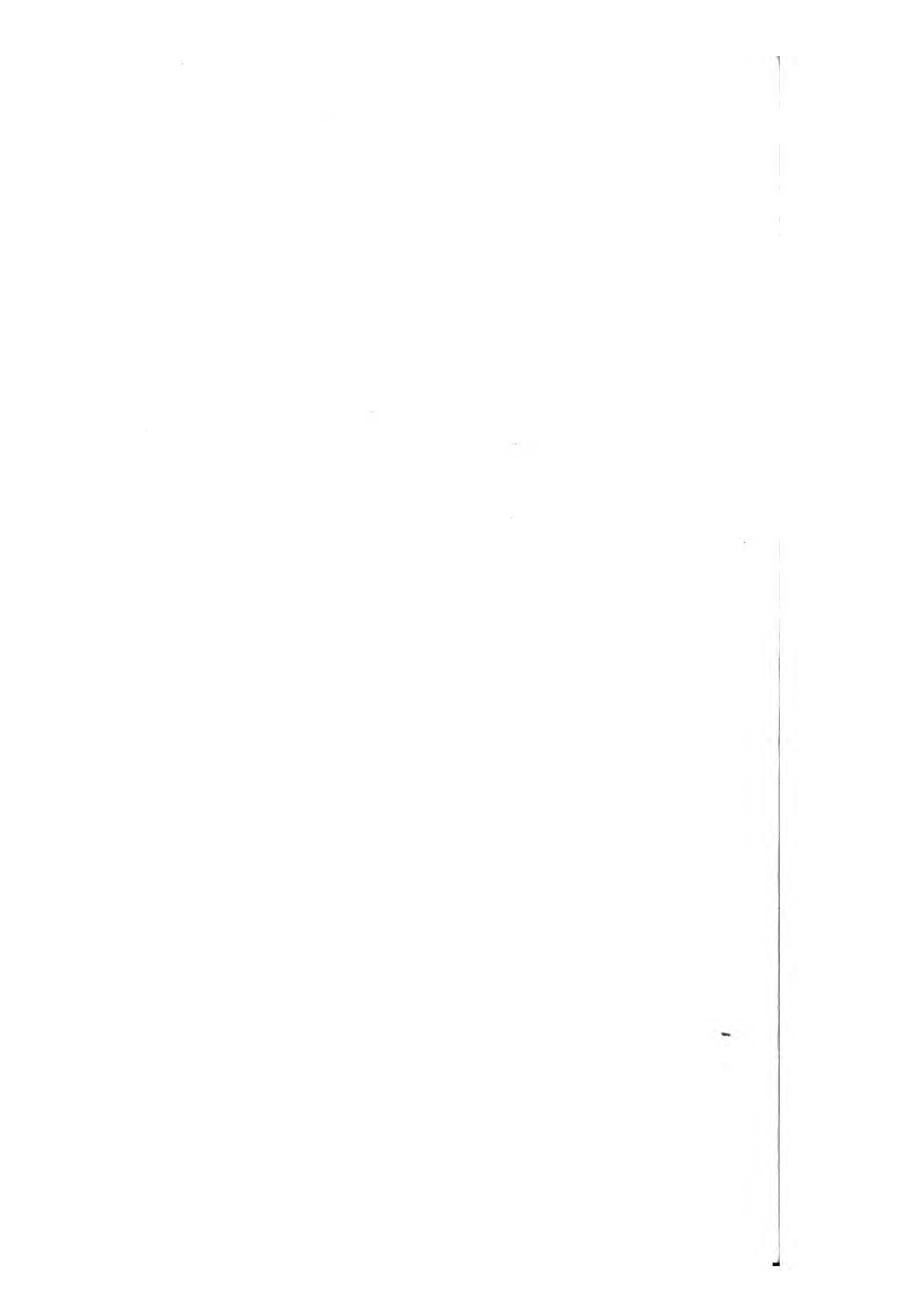

M
ii S
411.5

302682275Z

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΑΝΤΑ
ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΡΙΖΟΥ

ΤΟΥ

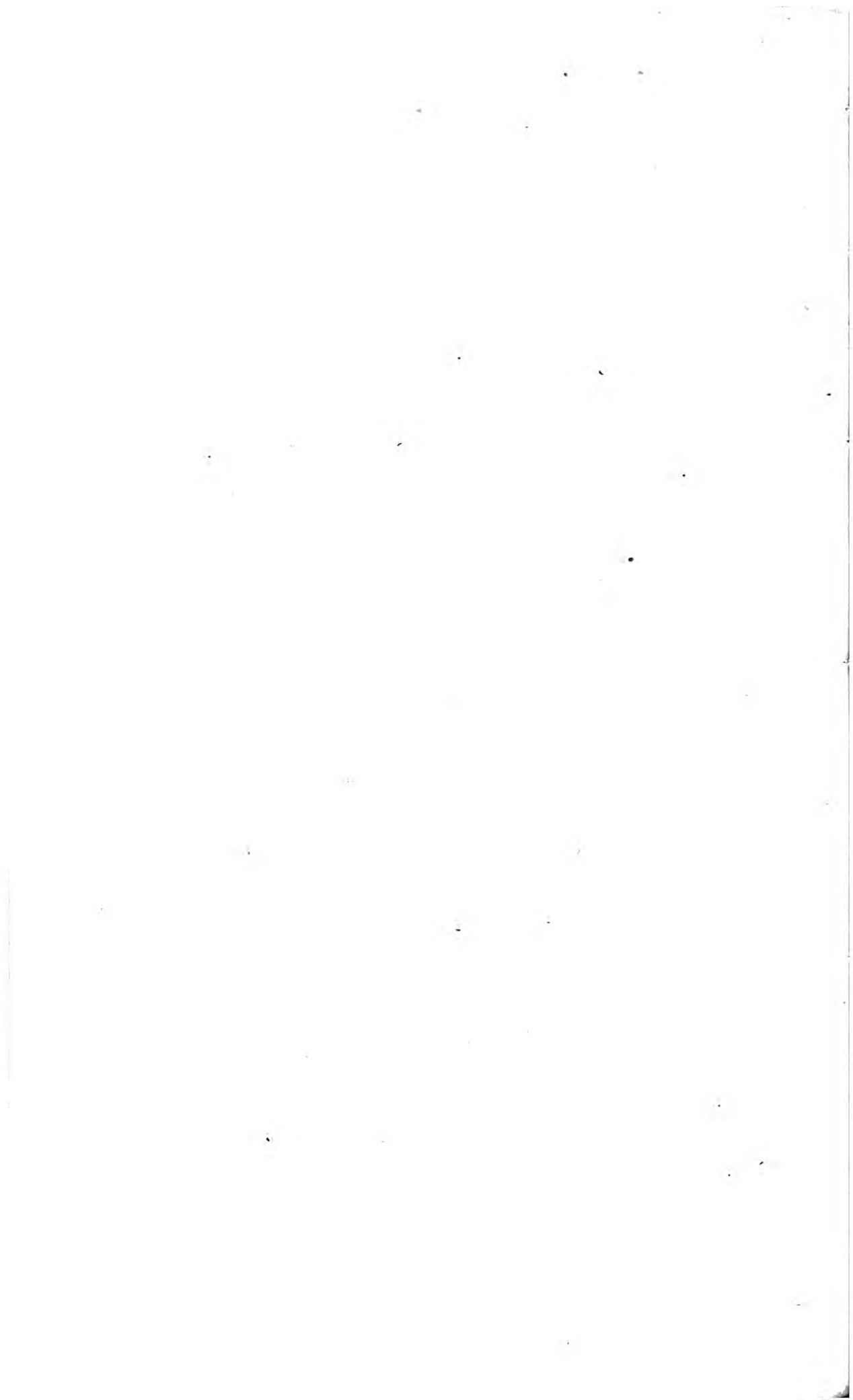
ΡΑΓΚΑΒΗ

ΤΟΜΟΣ ΙΖ΄.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
1888

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

(ΜΕΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ)

ΥΠΟ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΡΙΖΟΥ ΤΟΥ ΡΑΓΚΑΒΗ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1888

MAY 1941

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μεταξύ τῶν περισωθέντων λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος ὀλίγα εἰσὶ τὰ εἰς ἐξακρίβωσιν αὐτῆς συντελοῦντα ὅσον αἱ ἐπιγραφαί, αἵτινες πρωτότυπα καὶ ἀναμφισβήτητα οὔσαι μαρτύρια τῶν χρόνων καθ' οὓς παρήχθησαν, σχολιάζουσι, καὶ ἐνίοτε καὶ συμπληροῦσι τὴν ἱστορίαν, αὐξάνουσι τὸν πλοῦτον τῆς γλώσσης, ἐξηγοῦσι τὰ μνημεία, καὶ διαφωτίζουσι μάλιστα τὸν δημόσιον βίον τῶν ἀρχαίων· διότι οἱ Ἕλληνες, κατὰ παράδειγμα τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἀσσυρίων, ὃ μετέδωκαν τοῖς Ῥωμαίοις, ἀπεμνημόνευον εἰς γνῶσιν τῶν ἐπερχομένων τὰ μᾶλλον ἀξιομνημόνευτα αὐτῶν ἔργα, ἰδίως δὲ τοὺς νόμους καὶ τὰς πολιτικὰς πράξεις, τὰς τὸ θρήσκευμα καὶ τοὺς ἀγῶνας ἀφορώσας διατάξεις, τὰς εἰς ἐπισήμους ἀνδρας ἀποδιδόμενας τιμὰς, καὶ ἐχάραττον ταῦτα πρὸς αἰώνιον διατήρησιν ἐπὶ σκληρᾶς ὕλης, οἷον μετάλλου ἢ λίθου.

Τῶν ἐπιγραφικῶν λοιπὸν μνημείων τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐρμηνείαν ἐπαγγέλλεται νὰ διευκολύνη ἡ ἐπιγραφικὴ, πορίσματά τινα ἐξάγουσα ἐκ τῆς μελέτης τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν. Εἰς γενικοὺς ὅμως κανόνας, ὡς ἀκριβῆς ἐπιστήμη, δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ, διότι αἱ δυσχέρειαι αὐτῆς

προέρχονται ἐκ ποικίλων καὶ τυχαίων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περιστάσεων, μὴ δυναμένων νὰ ὀρισθῶσι θεωρητικῶς καὶ ἐκ τῶν προτέρων· οἷον ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς διατηρήσεως τῶν μνημείων, ἂν ἐφθάρη ἢ λείπη μέρος τῆς ἐπιγραφῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σπουδαῖον· ἐκ τῆς παρουσίας λέξεων ἢ φράσεων κενοφανῶν καὶ μὴ ἀπαντωμένων εἰς τοὺς σωζομένους συγγραφεῖς· ἐκ σφαλμάτων τοῦ κειμένου, προελθόντων ἐξ ἀπροσεξίας τοῦ γραμματέως ἢ τοῦ λιθοξόου· καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς ὧν ἀντίγραφα μόνον περιέρχονται ἡμῖν, ἐκ τῆς ἀκριβείας τῆς ἀντιγραφῆς αὐτῶν, ἀναλόγου, πλὴν ἄλλων, καὶ πρὸς τὰς γνώσεις ἢ τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀντιγράφαντος, τὴν προσοχὴν ἢ τὴν ἀνυπομονησίαν, τὴν δοκισσοφίαν ἢ τὴν δειλίαν αὐτοῦ.

Καὶ ἐδήλου μὲν ἡ λέξις ἐπιγραφὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ τὴν περίληψιν συγγραφῆς, ἢ καὶ τὴν συγγραφὴν αὐτήν, ὡς ἐν Πολυβίῳ (1)· « *Ἴνα μὴ πρὸς τὴν Ἐπιγραφὴν, ἀλλὰ πρὸς τὰ πράγματα βλέπωσιν* »· ἀλλὰ προσέτι εἶχε καὶ τὴν γενικῶς σήμερον διδομένην αὐτῇ σημασίαν ἀναγραφῆς ἐπὶ σκληρᾶς ὕλης εἰς δημοσίαν γνῶσιν καὶ διατήρησιν. Οὕτως ἐν Θουκυδίδῃ (2)· « *Ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφὴ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἀγραφος μνήμη* ». Ὁμοία δὲ χρῆσις τῆς λέξεως γίνεται καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ἐπιγραφαῖς, οἷον ἐν τινὶ Ἀττικῇ τῶν παρὰ Βοικχίῳ (3)· « *Καὶ τὰς ἐπιγραφὰς ὑπογράφαντες* ». Ἐκαλοῦντο δὲ προσέτι αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ Ἐπιγράμματα, ὡς ἐν Δημοσθένει (4)· « *Ἐπιγράμματος ἐν τοῖς Ἐρμαῖς ἐτύγχα*

(1) Γ, 9, 3.

(2) Β, 34.

(3) Bœckh, C. I. G. N. 2155.

(4) Πρ. Λεπτ. 48.

ρον». Ἄλλ' ἡ λέξις αὕτη ἦν μᾶλλον ἐν χρήσει ἐπὶ ἐμμέτρων ἐπιγραφῶν. Ἐπειδὴ δ' ἐγράφοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ στηλῶν, ἐλέγοντο ἐνίοτε καὶ *στήλαι* αὐταὶ αἱ ἐπιγραφαί, καθὼς ἐν Κρητικῇ τινι (5): « *Ἀναγινωσκόντων δὲ τὰν στήλαν κατ' ἐνιαυτόν* ».

Ἐκ τῆς πείρας λοιπὸν τῶν γνωστῶν μνημείων ὁδηγούμενη, ἀσχολεῖται ἡ Ἐπιγραφικὴ περὶ τὴν κατάδειξιν τοῦ κατ' ἐποχὰς καὶ τόπους σχήματος τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως αὐτῶν, ἤτοι τῆς ὀρθογραφίας, περὶ τῶν κυριωτέρων ἀντικειμένων εἰς ἃ αἱ ἐπιγραφαὶ περιστρέφονται, καὶ περὶ τῶν ἑκασταχοῦ καὶ ἐκάστοτε συνηθεστέρων τύπων τῆς συντάξεως αὐτῶν. Καὶ εἰσὶ μὲν ταῦτα χρησιμώτατα βοηθήματα εἰς τῶν ἐπιγραφῶν τὴν κατάληψιν καὶ τὴν τῶν ἠκρωτηριασμένων συμπλήρωσιν· ἀλλὰ τὰ ἔτι μᾶλλον ἀναπόφευκτα εἰσὶν ἡ ἐντελής γνῶσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς ἱστορίας καὶ τῶν πολιτικῶν ὀργανισμῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡ μεγάλη ἐξοικείωσις μετὰ τῶν ἐπιγραφικῶν κειμένων, ὧν συλλογαὶ καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἤδη ἐγίνοντο, καὶ ὑπὸ τῶν συγχρόνων πολλαὶ μετ' ἀξιολόγων σχολίων φιλοπονοῦνται, ὧν δὲ πλείστας εἰσέτι κρύπτει καὶ ὀσημέραι παράγει εἰς φῶς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων δὲ μνημονεύονται ὡς ἀσχοληθέντες εἰς ἐπιγραφῶν συλλογὴν, πρὸ πάντων

Φιλόχορος ὁ Ἀθηναῖος ἐν Ὀλ. 118-119, μάντις καὶ οἰωνοσκόπος, εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐγκύψας ἀρχαιολογίαν, καί, κατὰ Σουίδα, *Ἐπιγράμματα ἀττικὰ* συλλέξας, πιθανῶς ἔμμετρα, ὡς εἰκάζει ὁ Βοίχχιος (6).

Πολέμων *Εὐεργέτου*, Σάμιος ἢ Σικυώνιος, ἡ Ἀθηναῖος

(5) Franz, Elem. epigr. n. 77. στ. 39.

(6) Bœckh, Staatshh. d. Ath. I, 212.

κατ' Ἀθήναιον (7), ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου τὰς ἐπιγραφὰς μελετῶν καὶ συνάγων, δι' ὃ ἐπεκλήθη καὶ *Στηλοκόπας*. Ἐγραψε δὲ «περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων» (8), «περὶ τῶν ἐν Λακεδαιμόνι ἀναθημάτων» (9), «περὶ τῆς Ἀθήνησιν Ἀκροπόλεως» ἢ «περὶ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει» (10).

Ἀριστόδημος «περὶ τῶν Θηβαϊκῶν ἐπιγραμμάτων» (11).

Ἀλκέτας «περὶ τῶν ἐν Δελφοῖς ἀναθημάτων» (12).

Μενήτωρ, «περὶ ἀναθημάτων» (13).

Νεοπτόλεμος, «περὶ ἐπιγραμμάτων» (14), ἐξ οὗ, ὡς καὶ ἐξ Ἀπελλᾶ τοῦ Πορτικοῦ, συνετάχθη ἔπειτα ἡ Ἀνθολογία.

Ἡλιόδωρος, «περὶ τῶν Ἀθήνησι τριπόδων» (15).

Κρατερός Μακεδόν, «ψηφισμάτων συναγωγῆν» ἢ «περὶ ψηφισμάτων» (16).

Τίμαιος Σικελός, κατὰ Πολύβιον, οὕτως αὐτοῦ μνημονεύοντα (17): «Καὶ μὴν ὁ τὰς ὀπισθοδόμους στήλας καὶ τὰς ἐν ταῖς φλιαῖς τῶν νεῶν προξενίας ἐξευρηκώς, Τίμαιός ἐστι».

Ἀλλὰ τὰ συγγράμματα ταῦτα, ὧν τινὰ ἠρύσθησαν οὐ

(7) ΣΤ, 26.

(8) Ἀθην. I, 48, 59.

(9) Αὐτ. ΙΓ, 34.

(10) Αὐτ. ΙΑ, 43. — Στράβ. Α, 396.

(11) Σχολ. Ἀπολλοδ. Ῥόδ. Β, 906.

(12) Ἀθην. ΙΓ, 59.

(13) Αὐτ. 66.

(14) Ἀθην. I, 81.

(15) Ἀρποκρ. Φ. Ὀνήτωρ.

(16) Πλούτ. Β. Κίμ. ΙΓ. — Ἀρποκρ. λ. Διαμαρτάναι, Ἄνδρων, Ναυτοδί-
και, Νυμφαῖον, Ἀρητεῦσαι. — Φώτ. λ. Ναυτοδίκαι. — Σουῖδ. λ. Νυμφαῖον. —
Πολυδ. Η, 126. — Σχόλ. Ἀριστοφ. Βατρ. 323. Ὀρν. 1073.

(17) ΙΒ, 12, 2.

μόνον ἐξ ἐπιγραφῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν δημοσίων ἀρχείων τῶν πόλεων, ἀπωλέσθησαν πάντα, καὶ μόνον μνεία αὐτῶν γίνεται ἐν τοῖς συγγραφεύσιν. Ἐξ αὐτῶν δὲ φαίνεται ὅτι ἤρρανίσθησαν μετὰ ταῦτα οἱ μεταγενέστεροι ἀντιγραφεῖς τὰ κείμενα τῶν ψηφισμάτων ὅσα παρενεῖρον εἰς τοὺς ῥητορικοὺς λόγους καὶ εἰς τοὺς βίους τῶν Ἰ' ῥητόρων(18)· προσέτι δ' ὁμοίως, ἀλλ' ἀρχαιοτέρας συλλογὰς φαίνεται ὅτι εἶχον ὑπ' ὄψει καὶ πολλοὶ συγγραφεῖς, δημοσίων ἐγγράφων μνείαν ποιούμενοι, ὡς ὁ Ἰσοκράτης(19), « ἐκ ψηφίσματος » γινώσκων ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἔδωκαν τῷ Πινδάρῳ προξενίαν καὶ ἑκατὸν μνᾶς· Διῦλλος ὁ Ἀθηναῖος, διηγούμενος ἐν Πλουτάρχῳ(20), « κατὰ ψήφισμα », ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ἔλαβε χρήματα παρὰ τῶν Ἀθηναίων· ὁ Θεόπομπος(21), ἀναφέρων τὴν περὶ Κιμωνίας συνθήκης ἐπιγραφὴν, ὡς καὶ ὁ Κρατερός(22), ὅστις ὁμοίως νομίζει αὐτὴν πλαστήν, καθ' ὃ Ἰωνικοῖς γράμμασι γεγραμμένην, συμφωνῶν μετὰ τοῦ Καλλισθένου, διίσχυριζομένου ὅτι οὐδέποτε ἐγράφη τοιαύτη συνθήκη.

Ἀφ' οὗ δ' ἀπωλέσθησαν πᾶσαι αἱ ἐν τῇ ἀρχαιότητι γινόμεναι συλλογαὶ ἐκεῖναι, ἤρξαντο ἐν νεωτέροις χρόνοις, καὶ δὴ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἸΕ' ἑκατονταετηρίδος, φιλάρχαιοι ἐκ νέου ἀντιγράφοντες ἐπιγραφὰς ἐκ τῶν πρωτοτύπων μνημείων, ὧν πάμπολλα ὁμοίως εἶχον ἀπολεσθῆ ἐν τῇ πολιτικῇ τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἀνατροπῇ, τῶν δὲ περισωθέντων τὰ πλεῖστα ἀνευρίσκονται ἀτελεῖ καὶ ἠκρωτηριασμένα.

Ἦν δ' ὁ ἀρχαιότερος τῶν νέων τούτων συλλογέων Κυριακὸς ὁ ἐξ Ἀγκῶνος, ὁ ἐπικληθεὶς ἀρχαιογνώστης (anti-

(18) Bœckh, de Archontis pseudop. — Statshh. d. Ath. I, 212.

(19) Π. Ἀντιδ. Σ. 87. Orell.

(20) Π. κακοθη. Ἡροδ. ΚΣΤ.

(21) Ἀρποκρ. λ. Ἀττικοῖς γράμμασι

(22) Πλούτ. Β. Κίμ. ΙΓ.

quarius), γράψας περιήγησιν κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μέρος τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, καὶ ἐν αὐτῇ πολλάς συλλέξας καὶ ἀντιγράψας τῶν ἐπιγραφῶν ὅσας πανταχοῦ ἀπῆντησε. Καὶ τὰ μὲν χειρόγραφα αὐτοῦ διατηροῦνται ἐν τῇ Βαρβερινῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ῥώμης· πολλάς δ' ἐξ αὐτοῦ ἐπιγραφὰς μετ' ἄλλων ὁμοῦ ἐξέδωκεν ὁ Μουρατόριος.

Γενικὴν δὲ συλλογὴν πασῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν ὅσαι ἦσαν μέχρι τοῦδε γνωσταὶ ἐπεχείρησεν ὁ περιώνυμος τῆς Γερμανίας ἀρχαιολόγος Βοίκχιος (*Bœckh*), καὶ ἐξέδωκεν εἰς δύο τόμους, ἀνὰ τρεῖς φακέλλους ἕκαστον, τὸ ἕξοχον αὐτοῦ σύγγραμμα, τὸ ἐπιγραφόμενον *Corpus inscriptionum graecarum*, θησαυρὸν ἀρχαιομαθείας καὶ κριτικῆς βαθυνοίας, ὃν ἐξηκολούθησε καὶ συνεπλήρωσεν ὁ Φρασικλῆς (*Franz*). Ἦρανίσατο δὲ τὴν ὕλην τῆς πολυτίμου ταύτης συλλογῆς ἐκ τε ἰδιαιτέρων ἀλληλογραφιῶν καὶ ἐκ διαφόρων ἀρχαιότερων συγγραμμάτων, ὧν τὰ κυριώτερα εἰσὶ·

Gruter, Reinensius, Spon, Fabertti, Donius, Donatus, καὶ κατ' αὐτοὺς *Scipio Maffei* 1732, καὶ *M. Raponsius* 1788, ἐπιχειρήσαντες γενικὴν ἐπιγραφῶν συλλογὴν, ἀλλὰ μὴ ἀγαθόντες αὐτὴν εἰς πέρας.

R. Pococke, *Inscr. Ant. Gr. et Lat.* Lond. 1752 Fol.

P. M. Paciardi, *Monum. Peloponesiaca*, R. 1761, 27. 4°.

B. Passionei, *Inscr. ant. Lucc.* 1763 f.

Torrenuzza (R.), *ant. inscr. di Palermo*, Pal. 1762, f. Σικελ. ἐπιγρ. 1769. f.

Rich. Chandler, ἐπιγρ. Ἀττικαὶ καὶ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, Ox. 1774, f.

F. Osannus, *Syll. Inscr. ant. Gr. et lat.* Jenæ, 1822. VIII. fsc. f.

H. I. Rose, *Inscr. gr. vetustissimæ*, Cantab. 1825, 8.

C. Viduæ, Inscr. ant. in Turc. itineræ collectæ, Par. 1727, 8.

W. Leake, περιλαβὼν πολλὰς ἐπιγραφὰς ἐν τῇ ἀξιολόγῳ περιηγήσει του.

Νέας δὲ συνεισφοράς ἐπιγραφῶν μετὰ τὸν Βοίχιον παρέσχον

Ὁ *L. Ross*, Inscr. gr. ined. Fasc. I, Naupl. 1834. — Fasc. II καὶ III ἐν Ἀθήναις.

Ὁ *Ph. Lebas*, μόνον κείμενα. Συνεπλήρωσε δὲ τὴν ἔκδοσιν ὁ *Waddington*.

Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία.

Antiquités Helléniques, ou repertoire des Inscr. découvertes depuis l'affranchissement de la Grèce. I, 1842, II 1855. par A. R. Rangabé.

Keil, Sylloge inscriptionum beoticarum.

Foureaud et Wescher, Δελφικὰς ἐπιγραφὰς (Inscriptions recueillies à Delphos, 1863.

Σ. Κουμανούδης, τὰς ἐπιταφίους ἐπιγραφὰς.

Ἐκ πάντων δὲ τούτων καταρτίζει ἡ ἐν Βερολίῳ Ἀκαδημία νέαν ἔκδοσιν πασῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν, ἀρξαμένη ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὸν τίτλον: *Corpus Inscriptionum Atticarum*, ὃν τὸν μὲν πρῶτον τόμον ἐξέδωκεν ὁ *A. Kirchhoff*, τὸν δὲ δεύτερον ὑπ' αὐτοῦ τὴν ἐπιτήρησιν ὁ *U. Köhler*. Περιέχει δ' ἡ ἔκδοσις αὕτη μόνον τὸ κείμενον, ὅσον ἔνεστιν ἀκριβές, μετὰ τῶν ὑποθέσεων ὡς πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν. Ἐξεδόθησαν δὲ καὶ ἄλλοι τόμοι.

Ἐπιγραφικὰς δὲ ἔγραψαν

Ὁ *Montefalconius* (*Montfaucon*) *Palæographia græca*, Par. 1708, σύγγραμμα πραγματευόμενον ὀρθότερον καὶ

ἐκτενέστερον περὶ χειρογράφων, ἕνεκα τῆς τότε ἐλλείψεως ἱκανῶν κειμένων ἐπιγραφῶν.

K. Σακελαροπούλου, ἐγχειρίδιον Ἑλληνικῆς παλαιογραφίας, ἐν Μελίτη, 1837, πιθανῶς ἐκ τοῦ Μοντεφαλκό-νου ἐρανισθὲν ἢ ἴσως ἐκ τινος Ἰταλικῆς ἀρχαιοτέρας πραγματείας μεταφρασθὲν, διότι διατελεῖ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν νεωτέρων ἀνακαλύψεων καὶ πηγῶν, καὶ ἰδίως τῶν ἔργων τοῦ Βοιχίου.

I. Franzius, *Elementa epigraphices græcæ*, Berol. 1840, περιέχον πρὸ πάντων ἄφθονα παραδείγματα, ληφθέντα μάλιστα ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Βοιχίου.

A. Kirchhoff, *Studien zur Gesch. d. griech. Alphabets*. 2te Aufl. Berl. 1867, τὸ πάντων ἀκριβέστατον διὰ τὴν ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν, μέχρις Ὀλ. 80.

Salomon Reinach, *traité d'epigraphie grecque*, Paris, 1885. Περιεκτικώτατον.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Πρώτη ἀρχὴ τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Γραμμάτων εὑρεσις (1).

Ἐν δὲ τῶν σπουδαιοτέρων γνωρισμάτων πρὸς διάκρισιν τῆς χρονολογίας τῶν ἐπιγραφῶν ἔστι τῶν γραμμάτων τὸ σχῆμα καὶ ἡ χρῆσις, διότι, ὡς προεβρέθη, διέφερον ταῦτα κατὰ χρόνους καὶ τόπους. Πρὸς ἐξιχνίασιν δὲ καὶ κατάταξιν τῆς γραφῆς ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, ἀναγκαία ἐστὶν ἡ ἔρευνα αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος, καὶ ἡ βῆσσανος τῶν περὶ τῆς πρώτης αὐτῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα παραδεδομένων.

Καὶ ἐν μὲν τῇ ἀρχαιότητι διάφοροι ἐπεκράτουν περὶ αὐτῆς δόξαι.

Οἶον ὑπὸ τινῶν ὡς πρῶτοι αὐτῆς εὐρέται μυθολογοῦνται θεοί, . . ὁ Προμηθεύς, λέγων ἐν Αἰσχύλῳ (2).

« Καὶ μὴν ἀριθμὸν ἔξοχον σοφισμάτων
ἔξεῦρον αὐτοῖς, γραμμάτων τε συνθέσεις ».

Κατ' ἄλλους δὲ θεῶν, ἡ Ἑρμῆς ὁ Αἰγύπτιος, ὡς ἐν Πλάτωνι (3). « Ἦκουσα τοίνυν περὶ Ναύκρατιν τῆς Αἰ-

(1) Hug, Erfindung der Buchstabenschr.

(2) Προμ. 463.

(3) Φαίδρ. 274.

γύπτου γενέσθαι τῶν ἐκεῖ παλαιῶν τινα θεῶν, οὗ καὶ τὸ ὄρνεον τὸ ἱερόν, ὃ δὴ καλοῦσιν Ἴβιν. Αὐτῷ δὲ ὄνομα τῷ δαίμονι εἶναι Θεύθ. Τοῦτον δὲ πρῶτον ἀριθμὸν τε καὶ λογισμὸν εὗρεῖν καὶ γεωμετρίαν καὶ ἀστρονομίαν, ἔτι δὲ πεττείας τε καὶ κυβείας καὶ δὴ καὶ γράμματα ». Ἐπαναλαμβάνει δ' ὁ αὐτὸς καὶ ἀλλαχοῦ τὰ αὐτά, τὰ αἰγυπτιακὰ ἱερογλυφικὰ γράμματα πιθανῶς αἰνιττόμενος. Συνομολογοῦσι δὲ καὶ ἕτεροι (4), ἐν οἷς καὶ ὁ Διόδωρος (5) λέγει· « ὑπὸ γὰρ τούτου τήν τε εὔρεσιν τῶν γραμμάτων γενέσθαι », φαινόμενος ὅτι ἐννοεῖ ἐν γένει τὰ γράμματα, καὶ οὐχὶ μόνον τὰ ἐπιχώρια, ἐκτὸς ἂν ταῦτα θεωρῆ ὡς τὰ ἀρχαιότερα τῶν γραμμάτων. Καὶ ὁ Τάκιτος δὲ λέγει γενικώτερον (6)· « Aegyptii litterarum semet inventores perhibent ».

Κατὰ Κρήτας δέ, ἐφευρεταὶ τῶν γραμμάτων ἦσαν αἱ Μοῦσαι, ὡς πάλιν ὁ Διόδωρος διδάσκει λέγων (7)· « Ταῖς δὲ Μούσαις δοθῆναι παρὰ τοῦ πατρὸς τήν τῶν γραμμάτων εὔρεσιν καὶ τήν τῶν ἐπῶν σύνθεσιν, τήν προσαγορευομένην ποιητικὴν ».

Καθ' Ἰγῆνον (8) εὔρον αἱ Μοῖραι τινὰ τῶν γραμμάτων, ταῦτα ΑΒΗΤΙΥ.

Κατ' ἄλλους δέ, ἦσαν μυθικοὶ ἥρωες οἱ πρῶτοι τὰ γράμματα ἐπινοήσαντες, οἷον

Ἄλκιδάμαντα (9)· « Γράμματα μὲν γε πρῶτος Ὀρφεὺς ἐξήνεγκε παρὰ Μουσῶν μαθῶν ».

(4) Φληβ. 111. — Πλούτ. Συμπόσ. Θ, 3. Ζητ. 3. — Bekk. Anecd. 774. 783. 784.

(5) A, 16.

(6) Ann. XI, 14.

(7) E, 14.

(8) Fab. 277.

(9) K. Παλαμ.

Ὁ Μουσαῖος, κατὰ γραμματικόν τινα (10).

Ὁ Κέκροψ, κατὰ Τάκιτον (11) «Quidam Caeropem Atheniensem . . . memorant sedecim litterarum formas . . . reperisse». Ἦν δ' ὁ Κέκροψ, κατὰ μὲν τὴν ἀπὸ Πλάτωνος ἐπικρατήσασαν γνώμην, Σαΐτης Αἰγύπτιος, ὥστε ἡ ὑποθεσις ὅτι οὗτος εἰσήγαγε τὰ γράμματα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εὐρέσεως καὶ τῆς ἐξ Αἰγύπτου προελεύσεως αὐτῶν. Ἀλλὰ κατὰ Καλλισθένην καὶ Θεόπομπον ἦν ἐξ ἐναντίας Ἀττικὴ ἀποικία ἡ Σαΐς (12), καὶ κατὰ τὴν γενικωτέραν τῶν ἀρχαίων γνώμην, ἣν ἰδίως ἐκφράζει ὁ Ἀπολλόδωρος (13), ἐθεωρεῖτο ὁ Κέκροψ ὡς Ἀθηναῖος αὐτόχθων καὶ δρακοντοφυῆς, εἰς συμβολικὴν παράστασιν τῆς αὐτοχθονίας αὐτοῦ. Ὁ Πυθόδωρος ὁμοίως ἀποδίδωσιν εἰς Δαναὸν τὴν ἐφεύρεσιν (14), ἐξ Αἰγύπτου καὶ αὐτὸν προελθόντα.

Πολὺ δὲ γενικώτερον λέγεται τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ἐφευρῶν, ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν, Παλαμίδης ὁ υἱὸς Ναυπλίου. Τοῦτο πρεσβεύει ὁ Σικελιώτης ποιητὴς Στησίχορος, σύγχρονος τοῦ Πυθαγόρου (15), καὶ διὰ τούτων ὁ Εὐριπίδης (16)

« Τὰ τῆς γε λήθης φάρμακ' ὀρθώσας μόνος
ἄφωνα καὶ φωνοῦντα, συλλαβὰς τιθεῖς,
ἐξεῦρον ἀνθρώποισι γράμματ' εἰδέναι·
ὥστ' οὐ παρόντα ποντίας ὑπὲρ πλακῶς
τὰ 'κεῖ κατ' οἴκους πάντ' ἐπίστασθαι καλῶς,

(10) Σχολ. εἰς Anecd. Bekk. II, 783.

(11) Ann. XI, 14.

(12) Πρόκλ. εἰς Τίμ. Α, σ. 30.

(13) Γ, 14, 1.

(14) Bekk. αὐτ.

(15) Σχ. Bekk. Ἀνέκδ. I, σ. 706. 708.

(16) Ἀποσπ. Παλαμ.

παισίν τ' ἀποθήσκοντα χρημάτων μέτρον
 γράμματα λείπειν, τὸν λαβόντα δ' εἶδέναι.
 Ἄ δ' εἰς ἔριν πίπτουσιν ἀνθρώποις κακὰ
 θέλτος διαίρει, κ' οὐκ ἔῃ ψευδῆ λέγειν ».

Τὴν αὐτὴν δὲ δόξαν ἐπαναλαμβάνουσιν ἔκτοτε καὶ πολλοὶ τῶν μεταγενεστέρων (17). Καὶ κατὰ τινὰς μὲν (18) εὗρεν ὁ Παλαμήδης 16 γράμματα, κατὰ δὲ τὸν Σχολιαστὴν τοῦ Εὐριπίδου (19), 17, ἀλλὰ πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἤδη ἐν χρήσει ὄντων φοινικικῶν· « *Οὗτος ὁ Παλαμήδης λέγεται εὗρηκέναι ιζ' γράμματα, μήπω τότε ὄντα, ἀλλὰ φοινικικῶν γράμμασιν ἐχρῶντο οἱ ἄνθρωποι, ἄλλοι δὲ ἄλλοις* ». Εἰς δὲ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Barnes, ἀντὶ ιζ' φέρεται ι', καὶ ὁ Ὑγίνος λέγει (20) ὅτι ια' γράμματα εἰρεῦρεν ὁ Παλαμήδης. Αὐτὸς ὁμοίως ὁ Παλαμήδης φέρεται ὑπὸ Φίλοστράτου (21) μετριοφρόνως οὐχὶ εἰς αὐτὸν ἀλλ' εἰς τῆς Μούσας ἀναφέρων τὴν εὕρεσιν· « *Καὶ ὁ Παλαμήδης « Ἐγὼ γράμματα οὐχ εὔρον, εἶπεν, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν εὗρέθη· πάσαι γὰρ ταῦτα ἐν Μουσῶν οἴκῳ κείμενα ἐδοῦτο ἀνδρὸς τοιούτου.* »

Ἄλλ' ἡ ἐπικρατεστέρη γνώμη ἦν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅτι τὰ γράμματα εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ Φοινίκης ὁ Κίδμος, 13 αἰῶνας π. Χ., ὅτε ἦνθι οὗτος ὁ Φοινικικὸς πολιτισμὸς, διότι ἡ Σιδῶν ἤκμαζε κατὰ τὰ 1400 καὶ ἡ Τύρος

(17) Πορφύρας, ὑπ. Παλαμ. ΙΑ. — Ἀλκιδάμ. σ. 671. — Λουκιαν. δίκη φ. 5. — Δίων Χρυσόστ. ΙΓ, σ. 428 R. — Hygin. Fab. 274. — Θεμιστ. Δ, σ. 60. — Bekk. Ἀνέκδ. 783-784. 786-1169. — Τζέτζ. εἰς Ἰλ. σ. 46.

(18) Tacit. Ann. XI, 14. — Κεδρην. (Casaub. ad Suet. Claud. 41). — Τζέτζ. Χιλ. Ε. — Θεόδ. Γραμμ. σ. 1.

(19) Εἰς Ὀρέστ. 432.

(20) Fab. 277.

(21) Ἡρωϊ. Ι', 3.

κατὰ τὰ 1350 π. Χ. Καὶ ὁ Διόδωρος, ὅτε λέγει τὰς Μούσας αὐτῶν εὐρετρίας, προστίθησι (22): « Πρὸς δὲ τοὺς λέγοντας ὅτι Σύροι μὲν εὐρεταὶ τῶν γραμμάτων εἰσὶ, παρὰ δὲ τούτων Φοίνικες μαθόντες τοῖς Ἕλλησι παραδεδώκασιν (Ὅσοι δ' εἰσὶν οἱ μετὰ Κάδμου πλεύσαντες εἰς τὴν Εὐρώπην), καὶ διὰ τοῦτο τοὺς Ἕλληνας τὰ γράμματα Φοινίκια προσαγορεύειν, φασὶ τοὺς Φοίνικας οὐκ ἐξ ἀρχῆς εὐρεῖν, ἀλλὰ τοὺς τύπους τῶν γραμμάτων μεταθεῖναι μόνον, καὶ τῇ γραφῇ ταύτῃ τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων χρῆσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο τυχεῖν τῆς προειρημένης προσηγορίας ». Ἐπιστεύετο δέ, ὡς εἶδομεν πρεσβεύοντα τοῦ Εὐριπίδου τὸν σχολιαστήν, ὅτι εἰς τοὺς Φοινικικοὺς ἀντικατέστησεν Ἕλληνικοὺς χαρακτῆρας ὁ Παλαμήδης. Οὕτω λέγει ἀνώνυμός τις (23): « Χρὴ εἰδέναι ὅτι πρότερον Ἕλληνες φοινικοῖς ἐχρῶντο γράμμασιν· ὕστερον δὲ ἐλθὼν ὁ Παλαμήδης, ἀνὴρ εὖ εἰδώς, καὶ πάσης ἐπιστήμης ἔμπλεως, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ α, ιστ' μόνα στοιχεῖα εὔρε τοῖς Ἕλλησιν· α β γ δ ε ι κ λ μ ν ο π ρ σ τ καὶ υ ». Ἄλλοι δὲ λέγουσιν ἢ αἰνίττονται ὅτι τὸ σχῆμα ἢ τὴν χρῆσιν τῶν Φοινικικῶν γραμμάτων μετεβόησεν μόνον ὁ Παλαμήδης εἰς Ἕλληνικὰς « γραμμάτων συνθέσεις », κατ' Αἰσχύλον (24), καὶ ὡς ὁ Ἀθηναγόρας ἐκφράζεται (24): « Γράμματα μὲν γὰρ ἐφεῦρον Φοίνικες . . . τῶν δὲ γραμμάτων τὴν σύνταξιν . . . Παλαμήδης ἐφεῦρε ».

Ἄλλοι δὲ πάλιν διισχυρίζονται ὅτι εἰσήγαγε μὲν ὁ Κάδμος εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ Φοινίκια γράμματα, ὁ δὲ Παλαμήδης οὐχὶ εὔρεν αὐτῶν τὰς « συνθέσεις » ἢ τὴν « σύντα-

(22) Ε, 74.

(23) Ἄνων. ἐν Cod. Vat. 711. 97 B. Παρὰ Walz ad Arsen. Viol. σ. 463.

(24) Κ. Ἐθνικ. 18.

ξιν », ἀλλὰ συνεπλήρωσεν αὐτὰ κατ' ἄλλους δι' ἄλλων.

Οὕτω τινὲς μὲν λέγουσιν (25) ὅτι προσέθηκεν εἰς τὸ ἀλφάβητον τὰ Ζ Θ Φ Χ· ἐν δὲ Σουίδα καὶ Ἡσυγίῳ (26), κατὰ λάθος προφανῶς, Ζ Π Φ Χ. Κατ' ἄλλους δὲ (27) εὔρε τὰ Η Φ Χ Ψ, ἢ (28) τὰ Θ Φ Χ Ξ, ἢ (29) μόνα τὰ Θ Φ Χ, ἢ (30) τὰ Η Χ Ω, ἂν καὶ ῥητῶς μάλιστα ὡς πρὸς τὸ Φ μυθολογῆται (31) ὅτι ἐφευρὲν αὐτοῦ τὸ σχῆμα ὁ Παλαμήδης ἰδὼν δύο γερανοὺς πετωμένους! Ἄλλοι δ' ἄλλοις τὰ λοιπὰ ἀποδίδουσι, τῷ δὲ Παλαμήδῃ μόνα τὰ μακρὰ Η Ω, ὡς ὁ Εἰρηναῖος (32)· « Ἕλληνας ὁμολογοῦσιν ἀπὸ Κάδμου πρῶτον ἕξ καὶ δέκα παρεληφέναι (γράμματα), εἶτα μετέπειτα προβαιόντων τῶν χρόνων, αὐτοὺς ἐξευρηκέναι ποτὲ μὲν τὰ δασέα, ποτὲ δὲ τὰ διπλᾶ, ἔσχατος δὲ πάντων Παλαμήδην φασὶ τὰ μακρὰ τούτοις προστεθηκέναι ». Ὁ Τζέτζης ὅμως μετὰ κριτικῆς ἀξιώσεως διίσχυρίζεται ὅτι δὲν εἶναι ὁ Παλαμήδης ὁ πρῶτος εὐρέτης τῶν γραμμάτων, διότι πρὸ αὐτοῦ ἤδη ὑπῆρχε χρῆσμός γεγραμμένος (33).

Ὁ δὲ Διόδωρος, ἀντὶ τοῦ Παλαμήδου ὀνομάζει τὸν Λίρον, διδάσκαλον τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ Ὀρφέου, ὡς μετασκευάσαντα διὰ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τὰ Φοινικικὰ γράμματα καὶ πρῶτον αὐτοῖς χρῆσάμενον (34)· « Κάδμου

(25) Πλούτ. Συμπόσ. Θ, 3. — Bekk. Ἀνέκδ. II, 782.

(26) Φ. Παλαμήδης.

(27) Victorin. Ard. gramm. p. 1944.

(28) Σχολ. Γρηγ. Ναζ εἰς Στηλίτ. Α, 66. — Pl. H. N. VII, 56.

(29) Serv. ad. Virg. Aen. II, 86.

(30) Ἰσίδωρ Orig. III, 1, 6.

(31) Φιλόστρ. Ἡρωϊκ. I' (Παλαμ.), 3. — Auson. XII, de litt. mon. 25. — Martial. XIII, 75.

(32) Κατ' αἶρετ. Α, 15, 4.

(33) Xιλ. E, 804. — I, 442. — IB, 36-124.

(34) Γ, 67.

κομίσαντος ἐκ Φοινίκης τὰ καλούμενα γράμματα, πρῶτον (Λίνον) εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μεταθῆναι διάλεκτον, καὶ τὰς προσηγορίας ἐκείστω τάξαι, καὶ τοὺς χαρακτῆρας διατυπῶσαι. Κοινῇ μὲν οὖν τὰ γράμματα φοινίκια κληθῆναι, διὰ τὸ παρὰ τοὺς Ἕλληνας ἐκ Φοινίκων μετενεχθῆναι· ἰδίᾳ δὲ τῶν Πελασγῶν πρώτων χρησαμένων τοῖς μετατεθεῖσι χαρακτῆρσι, Πελασγικῶν προσαγορευθῆναι . . . Τὸν δ' οὖν Λίνον φασὶ τοῖς Πελασγικοῖς γράμμασι συνταξίμενον τὰς τοῦ πρώτου Διονύσου πράξεις . . . ».

Καὶ ὡς προσθέντας δ' εἰς τὸ φοινικικὸν ἀλφάβητον νέα γράμματα λέγουσιν τινες ἀντὶ τοῦ Παλαμήδου ἄλλους, οἷον τὸν Σιμωνίδην, ἐν Ὀλ. 55, ἀποδιδόντες αὐτῷ τὴν εὔρεσιν τῶν Θ Φ Χ (35) ἢ τῶν Ζ Ξ Ψ (36), ἢ τῶν Ζ Η Ψ Ω (37), ὅπου ὁ Σουτῆδας καὶ ὁ Σαρμάσιος ἀντὶ τοῦ Ζ ἀντικαθιστῶσι τὸ Ξ· οἱ δὲ τὸν ἱστορικὸν Κάδμον τὸν Μηλήσιον, ἐν Ὀλ. 45, ὃν λέγουσιν εὐρόντα τὰ Θ Φ Χ (38), ἢ τὸν Ἐπίχαρμον ἐν Ὀλ. 75, ὃν θέλουσιν εὐρέτην τῶν Ζ Ξ Ψ (39), ἢ τῶν Θ Χ (40).

Καὶ ὁ Ἡρόδοτος δὲ πρὸςθεύει τὴν διὰ τοῦ Κάδμου εἰσαγωγὴν τῶν Φοινικικῶν γραμμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν μετὰ ταῦτα μεταρρυθμισιν αὐτῶν, χωρὶς ὅμως νὰ ὀνομάζη ῥητῶς τινὰ ὡς μεταρρυθμιστὴν (41): « Οἱ δὲ Φοίνικες οὗτοι οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἔσαν οἱ Γερουραῖοι. ἄλλα τε πολλὰ, οἰκίσαντες ταύτην τὴν χώραν

(35) Mar. Victorin. σ. 2459.

(36) Εὐστάθ.

(37) Pl. VII, 56.

(38) Τζέτζ. Χιλ. Ε, 810.

(39) Τζέτζ. Αὐτ. — Μοσχόπ σ. 18. Ἐκδ. Titze.

(40) Ἀριστοτ. ἐν Pl. Αὐτ.

(41) Ε, 58.

(τὴν Ἀττικὴν), ἐσήγαγον διδασκάλιον ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ δὴ καὶ γράμματα, οὐκ ἔόντα πρὶν Ἕλλησι, ὡς ἐμοὶ δοκέειν. Πρῶτα μὲν, τοῖσι καὶ ἅπαντες χρέωνται Φοίνικες· μετὰ δέ, χρόνου προβαίνοντος, ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλον καὶ τὸν ῥυθμὸν τῶν γραμμῶν. Περιοίκεον δέ σφεας τὰ πολλὰ τῶν χώρων τοῦτον τὸν χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες· οἱ παραλαβόντες διδαχὴν παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γράμματα, μεταῤῥυθμίσαντες σφέων ὀλίγα, ἐχρέοντο. Χρεώμενοι δέ, ἐφάτισαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε, εἰσαγαγόντων Φοινίκων εἰς τὴν Ἑλλάδα. φοινικῆϊα κεκλήσθαι . . . (42). Ἴδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδμήϊα γράμματα ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἰσμηρίου ἐν Θήβησι τῆσι Βοιωτῶν, ἐπὶ τρίποσί τισι ἐγκεκολαμμένα, τὰ πολλὰ ὁμοῖα ἔόντα τοῖσι Ἴωνικοῖσιν ».

Ἄλλοι δὲ τέλος συγγραφεῖς ἀπλῶς ἀναφέρουσιν ὅτι οἱ Φοίνικες ἦσαν οἱ ἐφευρεταὶ τῶν γραμμάτων, ὡς ὁ Κριτίας, ὁ εἷς τῶν Τριάκοντα, λέγει (43)· « Φοίνικες δ' εὗρον γράμματα λεξίλογα », ἐξ οὗ καὶ τὰ γράμματα Φοινίκεια ἐκλήθησαν (44).

Ἄλλ' εἰσὶ καὶ οἱ ἄλλην τῆς λέξεως ζητήσαντες τὴν ἐτυμολογίαν. Οὕτως ἀνώνυμός τις (45) λέγει τὰ γράμματα Φοινίκια κληθέντα « ὅτι ὁ παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως Φοῖνιξ εὗρεν αὐτά ». Καὶ ἀλλαχοῦ (46)· « Εὐφρόνιος ὅτι μίλιτῳ τὸ πρότερον ἐγράφετο . . . Ἐτεωνεὺς καὶ Μέναν-

(42) Αὐτ. 59.

(43) Ἐν Ἀθην. Α, 28.

(44) Ἐν Ἀθην. Α, 20. — Ἰδ. καὶ Εὐστάθ. εἰς Ὀμ. Ὀδυσ. Ε, στ. 1771. — ΡΙ. V, 12. — Διόδ. Ε, 74. — Κλήμ. Ἀλεξ. Στρωμ. Α, σ. 306. — Ἡσύχ. λ. Φοινίκια. — Σουίδ. λ. Γράμματα. — Τατιαν. Εἰς Ἑλλ. Α.

(45) Bekk. Ἀνέκδ. 774.

(46) Αὐτ. 781.

δρος, ἐπειδὴ ἐν πετάλοις γοιυικοῖς ἐγράφοντο . . . "Ανδρων καὶ Μενεκράτης ὁ Ὀλύνθιος, ἀπὸ Φουίκεης, τῆς Ἀκταίωρος θυγατρὸς».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ἀρχαιότης τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς.

Ὡς δ' οἱ ἀρχαῖοι περὶ τοῦ πρώτου εἰσαγαγόντος τὴν γραφὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὕτω διαφωνοῦσι καὶ οἱ νεώτεροι περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς πρώτης αὐτῆς χρήσεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τινες τῶν κριτικῶν, εἰς τὰς περὶ ἀρχαιότητος τῶν πρώτων ἐφευρετῶν μικρὰν ἀποδιδόντες βαρῦτητα, ἐπρέσβευσαν ὅτι ἡ γραφὴ ἐν Ἑλλάδι δὲν ἦν ἀρχαιότερα τῆς ὀγδόης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Ὡς κυριωτέραν δ' ἀπόδειξιν τοῦ διίσχυρισμοῦ αὐτῶν φέρουσι, ὅτι τοὺς νόμους ἔψαλλον ἐκ στήθους οἱ Κρήτες(1), καὶ οἱ Ἀρκάδες(2), καὶ οἱ Ἀθηναῖοι(3), καὶ μία τῶν ῥητρῶν τοῦ Λυκούργου ἦν «μὴ χρῆσθαι νόμοις ἐγγράφοις»(4) τὴν δὲ δωρικὴν ταύτην διάταξιν κατὰ πρῶτον λέγεται ἀθετήσας ὁ Λοκρὸς Ζάλευκος, ἐν Ὀλ. 32, καὶ, κατὰ Στράβωνα(5) οἱ Λοκροὶ Ἴταλοὶ «πρῶτοι νόμοις γραπτοῖς χρῆσασθαι πεπιστευμένοι εἰσίν».

(1) Αἴλ. Π. Ἰ. Β, 39. — Στράβ. 482.

(2) Πολύβ. Δ, 20.

(3) Πλάτ. Νόμ. Γ. 700 Β.

(4) Πλούτ. Β. Λυκ. ΙΓ.

(5) ΣΤ, 259.

Ἄλλὰ τὸ μὲν πρῶτον ἔθος οὐδὲν ἀποδεικνύει, μέρος δὲ μᾶλλον τῆς πολιτικῆς τῶν Δωριέων ἀγωγῆς, ἀφορῶν τὴν ὑποχρεωτικὴν πᾶσι τοῖς πολίταις γνῶσιν τῶν νόμων. Ἐκ δὲ τῆς ῥήτρας ἐξάγεται μάλιστα ὅτι ὅτε αὐτὴ συνετάχθη, ἡ γραφὴ ἦν πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐν χρήσει. Τίθεται δ' ἡ ἐποχὴ τοῦ Λυκούργου, ἤτοι ἡ τῆς δωρικῆς νομοθεσίας, ὑπὸ μὲν τινῶν ἐπὶ Ἰφίτου, κατὰ τὰ 884 π. Χ, ὑπ' ἄλλων δὲ καὶ πολὺ ἀρχαιότερον, ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Ἡρακλειδῶν, ἢ καὶ ἐπὶ Ὀμήρου (6).

Μνημεῖα δὲ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας τὰ ἀρχαιότερα εἰσὶ τὰ ἔπη τῶν ῥαψωδῶν, τοῦ Ὀμήρου, ἢ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ (7). Πολλοὶ διισχυρίζονται ὅμως (8) ὅτι ὁ Ὀμηρος κατ' ἀρχὰς δὲν ἐγράφη, ἀλλ' ὅτι ἐκ στήθους ἀπηγγέλλοντο αἱ ῥαψωδῖαι αὐτοῦ, καὶ ὡς λόγους προτείνουσι τὰ ἐπόμενα:

α'. Ὅτι μεταξὺ τῶν σωζομένων αὐτοῦ ἀντιγράφων ὑφίστανται πολλαὶ διαφοραὶ γραφῶν. Τοῦτο ὅμως συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὰ τυπούμενα βιβλία. Ὡς πρὸς τὸν Ὀμηρον δὲ βέβαιον ἐστὶν ὅτι, καὶ ἂν κατ' ἀρχὰς συνεγράφη, τεμάχια ὅμως αὐτοῦ διεδίδοντο πολὺ συνεχέστερον πάντοτε διὰ τῶ ἀδόντων ῥαψωδῶν ἢ δι' ἀντιγράφων, πρὸς οὗ τὴν ἐξήγησιν ἀρκεῖ τῶν ἐπῶν τούτων ἢ μεγάλη δημοτικότης, καὶ ἢ εἰσέτι ὅπως δῆποτε ὑφισταμένη τότε δυσχέρεια περὶ τὴν διὰ γραφῆς διάδοσιν.

β'. Ὅτι ἀπὸ τῶν χειρογράφων ἐλλείπει τὸ Δίγαμμα, οὗ βέβαιον κρίνεται ὅτι ἐποιεῖτο χρῆσιν ὁ ποιητής. Ἄλλ' ἀναλογιζόμενοι ὅτι τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη συνελέγησαν τὸ πρῶτον καὶ

(6) Πλούτ. Β. Λυκ. Α.

(7) Ἀριστοτ. Πολιτ. Δ, 9.

(8) Fortin d'Urban. Homère; Origine de l'écriture. Mém. de l'Acad. des Inscr. et B. Lettres, XII (1839), p. 334, ἐπ. Paris.

κανονικῶς συνηρμολογήθησαν ἐπὶ Πειτιστράτου καὶ ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἡ γλῶσσα ἠγνῶει, ὡς φαίνεται, καὶ ἀπέκρουε τὴν προφορὰν τοῦ F, καὶ ἡ γραφὴ ἴσως ἐντελῶς ἐστερεῖτο τοῦ σημείου τούτου, δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἐν τοῖς πρώτοις χειρογράφοις τούτοις, γενομένοις οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀρχαιτύπου, ἀλλὰ κυρίως ἐκ προφορικῶν παραδόσεων, παντελῆ ἔλλειψιν τοῦ αἰολοδωρικοῦ τούτου γράμματος. Ταῦτα δὲ τὰ ἀττικά χειρόγραφα, καὶ οὐδὲν αἰολικόν, ἐγνώρισαν καὶ εἶχον μόνον ὑπ' ὄψει οἱ Ἀλεξανδρινοὶ ὡς βάσιν τῶν ἀντιγράφων αὐτῶν (9).

γ'. Ὅτι ὁ γράψας τὸν κατάλογον τῶν νηῶν περιπίπτει ὡς πρὸς τὰ ὀνόματα εἰς ἀντιφάσεις πρὸς τὰς λοιπὰς ῥαψωδίας, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι δὲν εἶχεν αὐτὰς σταθερῶς ὑπ' ὄψει. Καὶ πιθανὸν μὲν τῷ ὄντι ὁ τὸν κατάλογον συντάξας καθ' ἣν εἰς ἡμᾶς περιῆλθε μορφήν νὰ μὴ εἶχε πάσας τὰς Ὀμηρικὰς ποιήσεις συγχρόνως προχείρους, ἢ νὰ ἐκέκτητο ἄλλο ἀλλῆς ἀντίγραφον· πλὴν ὅτι καὶ διάφοροι παρεγγραφαὶ καὶ ἀλλοιώσεις ἴσως πολλάκις ἐγένοντο ἐν τῷ καταλόγῳ ὑπὸ ἐνδιαφερομένων. Ἄλλως, καὶ ἄγραφα ἂν ἦσαν τὰ ἔπη, ὁ καλὸς ῥαψωδὸς ἢ ἔπρεπε νὰ μὴ ἐπιχειρήσῃ τὸ δυσχερέστατον πρόβλημα τοῦ νὰ συντάξῃ κατ' αὐτὰν κατάλογον, ἢ ἔπρεπε νὰ τὰ ἐνθυμῆται.

δ'. Ὅτι τὸ ὕφος καὶ ὁ χαρακτήρ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν εἰσὶν εὐμνημόνευτα, ἀποδεικνύοντα ὅτι συνετάχθησαν πρὸς τὴν ἐκ στήθους ἀπαγγελίαν. Καὶ βεβαίως τοιοῦτος ἦν ὁ σκοπὸς αὐτῶν ἐν χρόνοις καθ' οὓς τυπογραφία δὲν ὑπῆρχε, οὐδ' ἡ διὰ γραφῆς διάδοσις, ἐὰν ὑπῆρχε γραφή, ἐδύνατο νὰ ἦ εὐκόλος καὶ τοῖς πᾶσι πρόχειρος. Τὸ εὐμνημόνευτον δὲ μὴ τοῦ ὕφους ἐδύνατο ἴσως νὰ ἐπικαλεσθῆ τις ὡς ἀπόδειξιν

(9) Giese, de dial. aol. p. 164.

ἀγράφου ποιήσεως ἂν ἐπρόκειτο περὶ ὀλίγων σελίδων· ἀλλὰ διὰ τεσσαράκοντα ἐκτὼ ῥαψωδίας, εἶναι ἀδύνατον.

ε'. Ὅτι ὁ Πεισίστρατος, ἐν Ὀλ. 55, πρῶτος συνέθηκε τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη, ὄντα ἄρα πρὶν ἄσματα ἀσυνάρτητα, ὑπὸ διαφόρων ῥαψωδῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου πεποημένα. Ἄλλ' ὁ Σουΐδας ἐξ ἐναντίας λέγει ὅτι « ὑπὸ πολλῶν συνετέθη καὶ συνετάχθη, καὶ μάλιστα ὑπὸ Πεισιστράτου ». Ὁ δὲ τὸν Ὀμηρον ὑπ' αἰσθητικὴν ἔποψιν μελετήσας, γνωρίζει πόση ὑπάρχει συνάφεια καὶ ἀλληλουχία εἰς πάντα τὰ μέρη αὐτοῦ, πόση τῶν χαρακτήρων συνέπεια, καὶ ὅτι οὐδὲν ἐν αὐτῷ τὸ περιττὸν καὶ παρέλκον, καὶ οὐδὲ ὁλως δύνатаι νὰ παραδεχθῆ ὅτι ὁ ποιητὴς τῶν δαιμονίων τούτων ἐπῶν δὲν συνέλαβεν ἐν ἐνικίῳ σχεδίῳ καὶ δὲν συνεγράψεν αὐτὰ κατ' ἀρχάς. Τὰ τότε σπανιώτατα ὅμως χειρόγραφα εἶχον ἐκλείπει βεβαίως διὰ τὴν ἀρχαιότητα, καὶ τὰ ἔπη, διατηρούμενα κατ' ἀποσπάσματα γραπτὰ ἢ ἀγραφα παρὰ τοῖς ῥαψωδοῖς, συνελέγησαν μέχρι τέλους καὶ συνηρμολογήθησαν κατὰ τὸ ἐνὸν ὑπ' ἄλλων καὶ ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου.

ς'. Ὅτι ἐπὶ Ὀμήρου ἔλειπεν ἡ γραφικὴ ὕλη. Καὶ χάρτης μὲν βεβαίως δὲν ὑπῆρχε τότε· ἀλλά, καθ' Ἡρόδοτον (10), οἱ βάρβαροι, καὶ τὸ ἀρχαῖον καὶ οἱ Ἴωνες « ἐν σπάνι βιβλῶν ἐχρέωντο διφθέρησιν αἰγέησί τε καὶ οἰέησιν ». Ἐγγραφον δ' οἱ ἀρχαιότεροι καὶ ἐπὶ φύλλων φυλύρας (11), ἐπὶ φλοιῶν, ἐξ ὧν καὶ τὸ βιβλίον παρὰ Λατίνους ἐπωνομάσθη, διότι κατὰ Κεδρηνὸν (12) « Λίβερ δὲ ὁ φλοιός ἐστι κυρίως »· προσέτι δ' ἔγραφον ἐπὶ σκυταλῶν καὶ ἐπὶ ξυλίνων

(10) Ε, 58.

(11) Isidor. 6.

(12) Σ. 170.

πινάκων ἢ δέλτων, ὡς καλοῦνται ἐν Ἀριστοφάνει (13): «πινάκων ξεσπῶν δέλτοι». Τὰ δ' ἐπίσημα καὶ δημόσια ἔγγραφα ἐγράφοντο ἐπὶ ξυλίνων ἀξόνων, ἐπὶ μεταλλοῦ καὶ ἐπὶ λίθου. Καὶ ὁ Πausanías ἀναφέρει (14) ἐν Ἐλικῶνι ἀρχαιότατον ἀντίγραφον τῶν Ἔργων καὶ Ἡμερῶν τοῦ Ἡσιόδου, γεγραμμένον ἐπὶ μολύβδου, ὡς πολλαὶ ἐπιγραφαὶ ἐπὶ μολύβδου κεχαρταμέναι εὐρίσκονται ἐν Ἑλλάδι. Ὁ δὲ Πλούταρχος διηγεῖται (15) περὶ χαλκῆς δέλτου ἣν ἐξέβρασεν ἢ ἐν Ξάνθῳ πηγῇ, «τύπους ἔχουσαν ἀρχαίων γραμμμάτων», καὶ προλέγουσαν τὴν κατάργησιν τοῦ τῶν Περσῶν βασιλείου· ἀλλὰ τοῦτο ἦν πιθανῶς μυθῶδες, καὶ δόλος πολιτικός, ὡς ἴσως καὶ ὁ λέγει ὁ Πausanías (16), ὅτι ὁ Ἐπαμεινώνδας εὗρεν ἐν Ἰθάκῃ ἐντὸς ὑδρίας τεθαμμένης «κασσίτερον ἐλελασμένον ἐς τὸ λεπτότατον. Ἐπειλικτο δὲ ὡσπερ τὰ βιβλία. Ἐρταῦθα τῶν μεγάλων θεῶν ἐγγράπτο ἢ τελετή. Καὶ τοῦτο ἦν παρακαταθήκη τοῦ Ἀριστομένου». Ἄλλ' ὅπως ὀήποτε, ἀμρότερα ἀποδεικνύουσι καὶ τὴν πεποιθήσιν τῶν ἀρχαίων περὶ τῆς μεγάλης ἀρχαιότητος τῆς γραφῆς, καὶ ὅτι τότε τοιαύτης ὕλης ἐγένετο χρῆσις.

Ἡ βύβλος δέ, ὁ φυτικός τῆς Αἰγύπτου χάρτης, εἰσηχθῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα πιθανῶς μετὰ τὴν συσχέτισιν τῶν δύο χωρῶν διὰ τῶν Φοινίκων, ἐπὶ τοῦ φιλέλληνος Ψαμμητίχου (ἐν Ὀλ. 30-42), καὶ ἀφ' οὗ ἡ Ναύκρατις ἐγένετο ἐμπορεῖον Ἑλληνικόν, ἐν Ὀλ. 52-63. Τότε δὲ καὶ πολλαὶ ἐποποιεῖαι διεδόθησαν, καὶ τὰ πρῶτα ἐγράφησαν

(13) Θεσμοφ. στ. 780. — Ἰδ. Εὐστάθ. εἰς Ὀμ.

(14) Θ, 16. — Ἰδ. Bœckh, Prol. Ind. lect. æst. 1834.

(15) Β. Ἀλεξ. ΙΖ.

(16) Δ, 26.

πεζὰ συγγράμματα, καὶ ἀνεδείχθη ὁ πρῶτος ἱστορικὸς Φερεκύδης.

Καὶ αὐτὸς δ' ὁ Ὅμηρος φαίνεται μαρτυρῶν τὴν ἐπ' αὐτοῦ ὑπαρξίν τῆς γραφῆς· διότι, μνημονεύων τῶν Λυκίων, λαοῦ τότε ἡμιβαρβάρου, καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Προίτου ἀποστολῆς τοῦ Βελλεροφόντου, λέγει (17)·

« Πέμπε δέ μιν Λυκίην δε, πόρην δ' ὄγε σήματα λυγρά,
γράφας ἐν πίνακι πτυκτῶ θυμοφθόρα πολλά ».

Τὰ σήματα δὲ ταῦτα οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ γράμματα, ὡς καὶ ὁ Σηξίτος (18) « Φοινικικὰ σήματα Κάδμου » καλεῖ τὰ γράμματα. Καὶ λέγει μὲν ὁ Δίδυμος (19)· « Ἐσημίοντο, ἐσημειώσαντο, ἐξ οὗ δηλοῖ ὅτι οὐ γράμματα ἤδεισαν οἱ ἥρωες », πρὸς ὃ συμφωνεῖ καὶ ὁ Εὐστάθιος (20)· καὶ ἕτερος γραμματικὸς τ' αὐτὰ πρεσβεύει λέγων (21)· « Καὶ οἱ ἥρωες δὲ ἀγράμματοί τινες ἦσαν καὶ σημείοις καὶ συμβόλοις πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ κατὰ τὸν βίον ἀναστροφῇ χρώμενοι ἐδήλουν ἀλλήλοις ὃ ἤθελον ». Ἄλλα σημεῖα ιδέας διαβιβάζοντα, καὶ φωνητικὰ ἂν δὲν ἦσαν γράμματα, ὅπερ οὐδόλως ἐστὶν ἀποδεδειγμένον, ἦσαν ὁμῶς ἰдеоγραφικά, ὡς τῶν Αἰγυπτίων τὰ ἱερογλυφικά. Συνομολογεῖ δὲ τὴν ἀρχαιοτάτην τῶν γραμμάτων ὑπαρξίν καὶ εἰς τῶν γραμματικῶν διὰ τούτων (22)· « Δείκνυται δὲ ταῦτα πρὸ τῶν Ἰλιακῶν ὄντα, ὡς δῆλον ἐκ τῶν Βελλεροφόντου ».

Ἐν γένει λοιπὸν οὐδὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἡ γραφή δὲν ὑπῆρχεν ἤδη ἐν Ἑλλάδι πρὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν ῥαψω-

(17) Ἰλ. Ζ, 169.

(18) Κ. Γραμματ. Α, 2.

(19) Σχόλ. εἰς Ἰλ. Η, 175.

(20) 632.

(21) Bekk, Ἀνέκδ. 785.

(22) Bekk, Ἀνέκδ. 784.

δῶν, ἤτοι πρὸ τῆς θ' ἑκατονταετηρίδος, ἂν ὁ Ὅμηρος ἤκμασε καθ' Ἡρόδοτον 400 ἔτη πρὸ αὐτοῦ, ἤτοι περὶ τὰ 840 π. Χ., καὶ δὲν ἦν ἔτι ἀρχαιότερος, ὡς ἕτεροι θέλουσιν· ὑπάρχει δὲ καὶ τοῦ Ὀμήρου ἡ μαρτυρία περὶ τοῦ ἐναντίου. Καὶ κατ' ἀρχάς μὲν φαίνεται ὅτι ἐχρησίμευε κυρίως ἡ γραφὴ εἰς θρησκευτικὴν χρῆσιν καὶ εἰς τὰς συνθέσεις τῶν ποιητῶν· μετὰ δὲ ταῦτα κατ' ὀλίγον μετέβη καὶ εἰς πολιτικὰς, εἰς δημοσίας καὶ εἰς ἰδιωτικὰς χρείας.

 ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Πρῶτα Ἑλληνικὰ γράμματα.

Ἡ δ' ὑπόθεσις ὅτι ὑπῆρχον τὰ γράμματα καὶ πρὸ τοῦ Ὀμήρου συνάδει μετὰ τῆς παραδόσεως τῆς ἐκ Φοινίκης μετὰ τοῦ Κάδμου εἰσαγωγῆς αὐτῶν. Καὶ ὑπάρχουσι μὲν τινες τῶν νεωτέρων κριτικῶν (1) θεωροῦντες τὸν Κάδμον οὐχὶ Φοῖνικα, ἀλλ' Ἑλληνα, διότι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐστὶ διαλεκτικὴ μόνον ἀλλοίωσις τῆς λέξεως *Κόσμος*, τῆς πολλοῦ τῆς ἀρχαιοτάτης Ἑλλάδος καὶ τὴν πολιτικὴν ῥύθμισιν καὶ τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα ἐμφαινούσης, καὶ συγγενὲς πρὸς τὸ τοῦ *Καδμύλλου*, τοῦ χθονίου φαλλικοῦ Ἑρμοῦ τῶν Πελασγῶν· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου, ἐν ᾧ Καδμιοναῖοι ἢ Καδμείωνες λέγονται παρ' Ὀμήρῳ οἱ τοῦ Κάδμου ἀπόγονοι, ἐν

(1) O. Müller, *Etr.* 2, 3. — *Orchom.* 106. — *Welck. Cadm. u Aesch. Trilogie*, σ. 215.

τῆ Γραφῆ μνημονεύονται (2) οἱ **𐤀𐤃𐤁𐤁**, Καδμόνιοι ἢ Καδμιόνοι, ἐκ Κεδμᾶ, τοῦ υἱοῦ Ἰσμῆλ υἱοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἄγαρ(3)· καὶ προσέτι οἱ Καδμόνιοι οὗτοι τῆς Γενέσεως ἦσαν τὴν φυλὴν Ἑβραῖοι, ὅπερ Ὀφιοῖοι Ἑλληνιστὶ μεταφράζεται (διότι Ἑβε σημαίνει τὸν ὄφιν), ἀναμιμνήσκον τοὺς τοῦ Κάδμου σπαρτούς. Ὑπῆρχε δὲ πλὴν τούτου ἐν Φοινίκῃ καὶ ἕρος Ἑρμῶν, ἐμώνυμον τῆ γυναικὶ τοῦ Κάδμου Ἑρμιόνη. Ὡστε αἱ ταύτωνυμῖαι αὗται ἴσως δικαιολογοῦσι τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ὁ Κάδμος, ἀπηλλαγμένος τοῦ μυθώδους τῶν περὶ αὐτοῦ διηγήσεων, ἐμφαίνει τὰς ἀπωτάτας Ἑλληνικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Φοινίκης, καὶ δὴ οὐχὶ ἀμέσως μετὰ τῶν ἐγγυρίων, ἀλλ' ὡς ὁ Κέκροψ διὰ τὴν Αἴγυπτον, μετ' Ἑλληνικῆς ἀποικίας ἐν Φοινίκῃ ἰδρυμένης, ἧτις πιθανῶς, μαθοῦσα τὰ φοινίκια γράμματα, μεταωχέτησεν αὐτὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ ὑπῆρξαν ζωηραὶ αἱ μετὰ τὴν Ἑλλάδος καὶ Φοινίκης σχέσεις ἐπὶ τῆς ἡ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἤκμαζεν ἡ Τύρος· ἀλλ' εἰς τὴν τοῦ Κάδμου ἀποικίαν εἰς Βοιωτίαν ἀποδίδεται ἡ χρονολογία τῆς ιε' ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἦν ἡ ἀκμὴ τῆς Σιδῶνος.

Δέχονται δ' ἄλλοι ἄλλα ὡς τὰ κατ' ἀρχὰς εἰσαχθέντα γράμματα, ὃ μὲν Ἀριστοτέλης δεκαοκτώ, οἱ πλεῖστοι δὲ δεκαεξί, ὅσον ὁ Τζέτζης(4):

« Τῶν συγγραμμάτων πρῶτον μὲν ἐχόντων ἕξ καὶ δέκα
εἶτα ἑννεακαίδεκα τὰ σύμπαντα στοιχεῖα,
καὶ καθεξῆς μέχρις αὐτῶν τῶν εἰκοσιτεσσάρων »

καὶ ἐκλαμβάνεται συνήθως ὡς ἀρχικὸν ἀλφάβητον τοῦ-

(2) Γεν. ΚΕ, 19.

(3) Γεν. Αὐτ. 15.

(4) Χιλ. Ε, καὶ ΙΒ, 61.

το(5). α β γ δ ε ζ κ λ μ ν ο π ρ σ τ υ,
 υποτιθεμένου δηλαδή ότι τὰ μακρά, τὰ δασέα καὶ τὰ δι-
 πλά προσετέθησαν μετὰ ταῦτα, ὅτι δ' ἄλλα πλὴν τῶν σή-
 μερον ἐν χρήσει 24 γραμμάτων δὲν περιεῖχε ποτέ τὸ Ἑλ-
 ληνικὸν ἀλφάβητον.

Ἄλλ' ἀμφοτέραι αὗται αἱ ὑποθέσεις ἀπεδείχθησαν ἐσφαλ-
 μέναι ἀφ' ὅτου γνωστότερον ἐγένετο τὸ φοινικικὸν ἀλφάβη-
 τον ἐκ νομισμάτων καὶ ἐπιγραφῶν(6), καὶ ἀναμφισβήτητον
 μένει ὅτι ὁρθὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία περὶ τῆς ἀμέσου ἐξ αὐτοῦ
 καταγωγῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ.

Αὐτὰ δὲ τὰ σχήματα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν φοινικικῶν
 γραμμάτων ἀποκλείουσι τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἴσως καὶ τοῦτο
 καὶ τὸ Ἑλληνικὸν παρήχθησαν ἀμφοτέρα ἐξ ἄλλης τινὸς
 πηγῆς, ἐξ ἧς ἴσως ἐκάτερον ἄλλα ἐδανείσθη γράμματα· διότι
 ἐκ τοῦ ἐπισυνημμένου ὑπὸ Σχ. 1 Πίνακος προδήλως ἀπο-
 δείκνυται ὅτι τὸ φοινικικὸν ἔστι πρωτότυπον, ἐξ ἐπιτομῆς
 ἰδεογραφικῶν σημείων παρὰ τὰ Αἰγύπτια φωνη-
 τικά τῶν ἱερογλυφικῶν, ἐκάστου γράμματος δηλοῦντος τὴν
 ἀρχικὴν φωνὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀντικειμένου ὃ ἐμφαίνει
 τὸ σχῆμα τοῦ γράμματος· προσέτι δὲ ὅτι τὰ Ἑλληνικά
 σχήματα εἰσὶ μόνον μετάπλασις τῶν Φοινικικῶν.

Ἀντιστοιχοῦσι δ' ὡς ἔπεται κατὰ τὸν πίνακα τοῦτον τὰ
 Ἑλληνικά γράμματα πρὸς τὰ Φοινικικά αὐτῶν πρωτότυπα·

Παρὰ Φοίνιξι τὸ Ἀλέφ⁽¹⁾, Ἐ⁽⁵⁾, Ἰόδ⁽¹⁰⁾, καὶ Αἶν⁽¹⁶⁾ εἰσὶ
 φωνήεντα· ἐξ αὐτῶν δ' ἐσχηματίσθησαν τὰ Ἑλληνικά
 Ἄλφα, Ἐ(ψιλον), Ἰώτα, καὶ Ὅ(μικρον).

(5) Ἰδ. Κεφ. Α. σημ. 23. — Πλούτ. Συμπ Ζήτ. θ'. — Pl. VII, 57. — Tac.
 XI, 14. — Κεδρ.

(6) Gesenius, Monum. Phœn. — Bœckh, Insér. Iher.

Τὰ Βέθ⁽²⁾, Γιμέλ⁽³⁾ καὶ Δαλέθ⁽⁴⁾ εἰσὶ τὰ Ἑλληνικὰ Βῆτα, Γάμμα καὶ Δέλτα.

Τὸ Φοινικικὸν Βαῦ⁽⁶⁾ ἦν σύμφωνον καὶ αὐτό, ἐλλείπον ἐκ τοῦ σημερινοῦ καὶ τοῦ συνήθους ἀρχαίου ἀλφαβήτου. Κατέχει δ' εἰς τὸ Φοινικικὸν τὴν ἕκτην θέσιν, εἰς ἣν καὶ μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὅταν ἐμφαίνωσιν ἀριθμούς, εὐρίσκεται παρενειρόμενον ὑπὸ τὸ σχῆμα Ϝ εἰς τινὰ δὲ νομίσματα Ϝ (7), δηλοῦν αὐτόθι τὸν ἕκτον ἀριθμόν. Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ θέσιν τὸ Λατινικὸν ἀλφάβητον, τὸ ἀναμφισβητήτως ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου πηγάσαν Ἑλληνικοῦ, περιλαμβάνει γράμμα ἄνευ ἀντιστοίχου ὃν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ, τὸ F. Εἰς ἐπιγραφὰς ὅμως τινὰς Ἑλληνικάς, καὶ μάλιστα Αἰολικάς (8), εὐρέθη καὶ τὸ σχῆμα τοῦτο, τὸ F, οὐ σπανίως, ἔχον ἐνίοτε, ἰδίως ἐπὶ νομισμάτων (9), τὴν μορφήν Γ· ὥστε οὐδεμία ἢ ἀμφιβολία ὅτι καὶ τοῦτο ἦν γράμμα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, τὸ ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ εἰς αὐτὸ μετενεχθὲν Βαῦ, καὶ παραμεῖναν ὡς σύμφωνον ὅπου ἢ τυπικὴ προφορὰ ἐπεδέχετο ἢ ἀπῆτει αὐτό, τὸ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν γραμματικῶν εἰς τὰ χειρόγραφα ὑπ' αὐτῶν ἀπαντηθὲν τῶν Αἰολέων ποιητῶν Σαπφοῦς, Ἀλκαίου καὶ Ἀλκμάνος, καὶ κληθὲν, ἔνεκα τοῦ σχήματος αὐτοῦ, *δίγαμμα*.

Τὴν ἐβδόμην δὲ θέσιν τοῦ Φοινικικοῦ ἀλφαβήτου κατέχει τὸ γράμμα Z (Σαῖν)· καὶ ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέχει τὴν αὐτὴν θέσιν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἀλφαβήτῳ, καὶ τοῦτο ἀνεκαθεν, διότι καὶ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς δύναται 7, διὰ τοῦτο πρόδηλον φαίνεται ὅτι μετέβη ἀπ' ἀρχῆς ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ ἀλ-

(7) Vaillant καὶ Liebens Gotha numaria.

(8) Bœckh, C. I. G. N. 1563, κτλ

(9) Eckh. D. N. IV, 584. — Bœckh, Staatshh. d. Ath. II, 389.

φαβήτου, και ὅτι σφάλλονται οἱ εἰπόντες ὅτι ὡς διπλοῦν ἔλειπεν ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων και προσετέθη μετέπειτα, τὸν δὲ φθόγγον αὐτοῦ ὅτι ἐξέφραζον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τὰ δύο γράμματα ΣΔ και ΔΔ. Αὕτη ἡ ἔποψις ἐστὶ βεβαίως οὐχὶ ὀρθή, διότι τῶν γραμμάτων ἐκείνων ἡ σύνθεσις δὲν ἀπετέλει τὸν φθόγγον Ζ, ἀλλ' ἀνεπλήρου αὐτὸν ἐν τισὶ διαλέκτοις, και οὐχὶ εἰς πάσας τὰς λέξεις. Εἶπον δὲ τινες (10) και ὅτι ἐν τῇ Φοινικικῇ ἡ προφορὰ τοῦ Σειν ἦν ἡ τοῦ Ξ. Ἄλλ' ἂν ἀληθεύῃ τοῦτο διὰ τὴν ἑβραϊκὴν (ἐν ἣ τὸ σχῆμα αὐτοῦ ἦν 7) ἦν πιθανῶς μόνον διαφθορὰ ἐν αὐτῇ τῆς ἀρχικῆς φοινικικῆς προφορᾶς. Ἄν ὁμοῦς ἀληθῶς και παρὰ Φοίνιξι, καίτοι κατέχον τὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ζ θέσιν, και ἔχον τὸ σχῆμα αὐτοῦ, ἐπροφέρετο Ξ, τότε ἀνάγκη νὰ ζητηθῇ διὰ τὴν Φοινικικὴν ἄλλο γράμμα ἐκφράζον τὸν φθόγγον Ζ, και ἴσως νὰ ἐκλάβωμεν ὡς τοιοῦτο τὸ Ζάδ⁽¹⁰⁾, εἰς δὲ τὸ Σαμέχ⁽¹⁵⁾, τὸ κατέχον ἐν τῷ Φοινικικῷ ἀλφαβῆτῳ ἦν θέσιν ἔχει τὸ Ξ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ, ν' ἀποδώσωμεν ἄλλην σημασίαν.

Τὸ Χέτ ἢ Ἐθ⁽⁸⁾ ἦν και αὐτὸ παρὰ Φοίνιξι σύμφωνον, τὸ δὲ τὴν αὐτὴν θέσιν και τὸ αὐτὸ σχεδὸν σχῆμα ἔχον ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἀλφαβῆτῳ ἐμφαίνει, ἐν μὲν ταῖς ἀρχαιοτέραις ἐπιγραφαῖς, ταῖς Ἰωνικαῖς μάλιστα, τὴν δασεῖαν, και δασύνει προσέτι τὸ Π και Κ εἰς Φ και Χ· ἐν δ' αἰολοδώρικαῖς τισὶ, και μεταγενεστέρως ἐν πάσαις, δηλοῖ τὸ μακρὸν Ἦτα.

Τὸ Τέθ⁽⁹⁾ μετετέθη ἀμέσως ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν και μετὰ τοῦ αὐτοῦ σχήματος, δι' ὃ και ἀπαντᾶται εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας ἐπιγραφάς, χωρὶς οὐδαμοῦ ν' ἀντικαθιστᾶ αὐτὸ τὸ Τ μετὰ δασείας.

(10) Gesen.—Bœckh, Staatshh. d. Ath. II, 386.—Buttmann, gr. ampl. II, 12, 376.

Κάφ, Λαμμέδ, Μέμ και Νοὺν (¹¹⁻¹⁴) εἰσὶ προφανῶς *Κάππα, Λάμδα, Μῦ και Νῦ*, κατ' ὄνομα, κατὰ θέσιν και κατὰ σχῆμα.

Τὸ δὲ *Σαμέχ* (¹⁵) ἔχει κατὰ πολὺ τὸ σχῆμα τοῦ *Ξ*, ὅπερ ἀνέκαθεν κατεῖχε τὴν θέσιν ταύτην ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἀλφαβήτῳ, διότι ἐμφαίνει ἐν τοῖς ἀριθμοῖς τὸν μεταξὺ τοῦ *Ν* και τοῦ *Ο*, τὸν 60. Τὸ ὄνομα ὁμῶς αὐτοῦ ὁμοιάζει μᾶλλον τῷ τοῦ *Σίγμα*, ἀν ἀληθῶς φοινικιστὶ ἐπροφέρετο *Σαμέχ*, και οὕγί ἴσως *Ξαμέχ*. Διὰ τοῦτο οἱ ἐκλαμβάνοντες τὸ *Σαίν* (⁷) ὡς *Ξ*, ἐξοβελισθὲν ἐκ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ θέσεως ὅτε τὸ ἀλφάβητον μετέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα, λέγουσι τὸ *Σαμέχ* *Σίγμα*, τὸ δὲ τὴν θέσιν τοῦ *Σίγμα*, τὴν 21^{ην}, κατέχον *Schin* θεωροῦσιν ὡς παχύ τι σίγμα, ἤτοι *Sch*. Οὕτω λοιπόν, ἀποβάλλοντες τὸ *Ξ* ἀπὸ τοῦ πρώτου Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, πρεσβεύουσιν ὅτι δὲν εἰσήχθη αὐτὸ ἀμέσως ἀπὸ τοῦ Φοινικικοῦ, ἀλλ' ὅτι ἐγράφετο κατ' ἀρχὰς ἀναλελυμένως, ὡς και ἀπαντᾶται τῷ ὄντι ἐν ἀρχαίαις ἐπιγραφαῖς γεγραμμένον *Χς* ἢ *Κς*. Ἀλλ' ἐν ἔτι ἀρχαιοτέραις ἐνιαχοῦ (11) εὔρηται και ὡς ἐν μόνον γράμμα γεγραμμένον. Ὡστε τὸ πιθανώτερον ἐστὶν ὅτι τὸ *Ξ* διετήρησεν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἀλφαβήτῳ τὸ σχῆμα και τὴν θέσιν, ἴσως και κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον τὸν φθόγον τοῦ Φοινικικοῦ γράμματος· τὸ Φοινικικὸν ὁμῶς ὄνομα τοῦ γράμματος, μετὰ τοῦ ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ διατηρηθέντος ἐτέρου σχήματος αὐτοῦ, *𐤏*, μετέβη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον εἰς τὴν θέσιν τοῦ *Σίγμα*.

Τὸ *Φέ*, και Ἑβραϊστὶ (ψιλῶς) *πέ* (¹⁷), ἦν τὸ Ἑλληνικὸν *Πῶ*.

Τὸ *Ζάδ* (¹⁸), ὡς τὸ ὄνομα ἐμφαίνει, πρέπει νὰ ἐπροφέρετο ὁμοίως πῶς τῷ Ἑλληνικῷ *Ζ*, και θὰ ἦτον τοῦτο, ἀπὸ τῆς

(11) Bœckh, C. I. G. N. 37, 39. 1194, 1195. κτλ.

18^{ης} εἰς τὴν 7^{ην} θέσιν μετατεθέν, ἄν, καθ' ἣν εἶπομεν γνώμην τινῶν, τὸ Σαῖν⁽⁷⁾ ἐπροφέρετο τῷ ὄντι ὡς Ξ. Ἄλλ' ἄν, ὡς πιστεύομεν, τὸ Σαῖν ἦν τὸ Ζ, τότε τὸ Ζὰδ ἦν πιθανῶς παχὺ Ζ, ὡς περίπου τὸ Γαλλικὸν J ἢ G (Γαλλικὸν ἢ Ἰταλικὸν) πρὸ e καὶ i· ἐπὶ δὲ τῆς μεταβάσεως τοῦ Φοινικικοῦ ἀλφαβήτου εἰς τὴν Ἑλλάδα, διετηρήθη ἐν ἓκ τῶν δύο γραμμάτων, ἀναλόγως τῆς ἐκασταχοῦ προφορᾶς, εἰς τὴν 7^{ην} θέσιν, τοῦ ἄλλου ἀποβληθέντος ἐκ τῆς 18^{ης} ὡς περιττοῦ. Οὕτως εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα, διετηρήθη τὸ Σαῖν(Z), ὅπερ καὶ 7 δύναται ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, ἀποβληθέντος παντάπασι τοῦ Ζὰδ ὡς ξένου εἰς τὴν ἐθνικὴν προφορὰν· παρὰ δὲ τοῖς παχύτερον προφέρουσι Λατίνοις, ἢ τοῖς παρ' ὧν οὗτοι ἔλαβον τὰ γράμματα κατ' ἀρχάς, ἀπεβλήθη μὲν τὸ Σαῖν, (τὸ Ζ), ὡς ξένον εἰς τὴν προφορὰν αὐτῶν, διετηρήθη δὲ καὶ μετετέθη εἰς τὴν 7^{ην} θέσιν τὸ ὑπ' αὐτῶν ὡς παρὰ τοῖς Φοίνιξι προφερόμενον Ζὰδ, μετὰ τοῦ σχήματος g ἢ ḡ, μεταποιηθέντος ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ 𐤆 καὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ 𐤆, καὶ τοῦτο ἐγένετο πρὶν ἔτι τὰ γράμματα παρ' Ἑλλησι χρησιμεύσωσιν εἰς ἀριθμητικὰ σημεῖα, διότι ἐν τοῖς ἀριθμοῖς εἰς τὴν 18^{ην} θέσιν δὲν ὑπάρχει τὸ Ζὰδ. Ἐν δὲ τῇ Λατινικῇ τὸ Σαῖν ἢ Z, ἀφαιρεθὲν ὡς ἄχρηστον, ὅτε μετὰ ταῦτα, πρὸς ἔκφρασιν ξένων φθόγγων, καὶ ἰδίως τῶν καθαρῶς Ἑλληνικῶν, προσελήφθη πάλιν εἰς τὸ ἀλφάβητον, ἤδη ἐντελῶς κατηρτισμένον, κατετάχθη ὡς ἔσχατον εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ.

Τὸ Κὸφ⁽¹⁹⁾ κατέχει ἐν τῷ Φοινικικῷ ἀλφαβήτῳ μετὰ τοῦ Ζὰδ θέσιν μεταξὺ τοῦ Πὲ καὶ Resch, εἰς ἣν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ οὐδὲν γράμμα παρεμβάλλεται· ἀλλ' οὐχ οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς· διότι εἰς τὴν σειρὰν αὐτῶν, μεταξὺ τοῦ Π, δυναμένου 20, καὶ τοῦ Ρ, δυναμένου 100, παρεμπίπτει τὸ

φ, δυνάμενον 90, τὸ αὐτὸ σχεδὸν ἔχον σχῆμα τῷ Φοινικῶ, ὥστε προφανές ἐστ.ν ὅτι καὶ τοῦτο μετέβη μετὰ τῶν λοιπῶν Φοινικικῶν γραμμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ παρὰ Λατίνοις, ὅπου ἐπίσης παρέμεινεν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν καὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ σχήματος. Προσέτι δ' οἱ γραμματικοὶ διετήρησαν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ *Κόππα*, διάφορον τοῦ *Κάππα*, ὅσον τὸ Φοινικικὸν *Κὸφ* διαφέρει τοῦ *Κάφ*, καὶ ἡ γλῶσσα καὶ παράγωγος αὐτοῦ εἶχε λέξιν, τὸ *Κοππατίας*(12). Τέλος δ' ἐπιγραφαὶ Ἑλληνικαὶ ἐκ τῶν ἀρχαιότερων, ἀλλὰ μὴ Ἰωνικαί, ἔχουσι καὶ αὐτὸ τὸ γράμμα φ, ἐκφράζον τὸν φθόγγον τοῦ κ, ἀλλὰ συνυπάρχον μετὰ τοῦ κ, ὥστε οὐχὶ ἀπιθάνως τὰ δύο σχήματα ἐξέφραζον τὰς ἐν τῇ γλῶσση πάντοτε διατηρηθείσας δύο προφορὰς τοῦ κ, τὸ μὲν φ τὴν τραχυτέραν πρὸ τῶν Α, Ο καὶ τῶν συμφώνων, τὸ δὲ κ τὴν ἀπαλωτέραν καὶ ὑγροτέραν πρὸ τῶν φθόγγων Ε καὶ Ι.

Τὸ δὲ *Schin* (21) κατεῖχε τὴν θέσιν τοῦ Σίγμα. Πιθανὸν ὅμως φαίνεται ὅτι ἡ προφορὰ αὐτοῦ διέφερε κατὰ τι τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς τοῦ Σ, καὶ εἶχε τὴν παχυτέραν τοῦ Γερμανικοῦ *Sch*, ἣν καὶ τὴν σήμερον ἐνιαχοῦ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ἔχει παρὰ τῷ λαῷ τὸ Σίγμα. Τοιαύτην δέ, παχεῖαν προφορὰν, φαίνεται ὅτι εἶχε καὶ τὸ πάλαι παρ' Αἰολοδωριεῦσι, παρ' οἷς καὶ ἄλλο ὄνομα ἔφερον ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι, καλούμενον οὐχὶ Σίγμα ἀλλὰ Σάν, (ἴσως *Schan*), κατὰ τὸ Φοινικικὸν *Schin*. Οὕτω λέγει ὁ Ἀθηναῖος (13): « Τὸ δὲ Σάν ἀντὶ τοῦ Σίγμα δωρικῶς εἰρήκασιν », καὶ ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοφάνους (14): « Οἱ γὰρ

(12) Ἀριστοφ. Νεφ. στ. 23 Ἰδ. καὶ Σχολ. αὐτ.

(13) ΙΑ, 30.

(14) Εἰς Ἰππ. στ. 600.

Δωριεῖς τὸ σ σὰμ λέγουσι », εἰς δὲ συμμαρτυρεῖ καὶ ὁ Ἡρόδοτος (15). Τὴν δ' οὐχὶ λίαν Ἑλληνικὴν προφορὰν αὐτοῦ αἰνιπτόμενος ὁ Πίνδαρος, καλεῖ αὐτὸ (16) *Σὰν κίβδαλον* ». Παρὰ τῶν Δωριέων δέ, κατ' Ἀριστόξενον (17), ἔλαβον τὴν λέξιν καὶ οἱ μουσικοί, διὰ τὸ μονοσύλλαβον πιθανῶς, καὶ διότι παρὰ Δωριεῦσι τὸ πρῶτον καὶ κυρίως ἐκαλλιεργήθη ἡ μουσικὴ θεωρία, καὶ εἰς ἕκ τῶν μουσικῶν τόνων ἐλέγετο *σάν*. Καὶ οἱ ποιηταὶ δὲ πολλάκις ἀντὶ τοῦ *σίγμα* γράφουσιν ἐπιδεικτικῶς, ἢ διὰ τὸ μέτρον, τὸ ἥττον γνωστὸν *σάν*, ὡς Ἀχαιοὺς ὁ τραγικὸς ἐν Ὀμφάλῃ (18), συλλαβίζων τὸ ὄνομα τοῦ Διονύσου, λέγει· « *ἐκ τοῦπέκεινα Σὰν τότ' Οὐ κηρύσσειτον* ». Καί, κατὰ Πτολεμαῖον τὸν Παριανόν (19), τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ σοφιστοῦ Θρασυμάχου ἐπίγραμμα εἶχεν οὕτω·

« Τοῦνομα Θῆτα Ῥῶ Ἄλφα Σάν Ὑ Μῦ Ἄλφα Χι, Οὐ Σάν
Πατρὶς Χαλκηδῶν, ἡ δὲ τέχνη σοφίη ».

Καὶ Καλλίας ὁ κωμικὸς (20) ἀριθμεῖ εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν γραμματικὴν τραγωδίαν... « *Πῖ, Ῥῶ, τὸ Σάν, Ταῶ* ».

Ἐκ τοῦ *Σάν* δὲ ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις *Σαμφόρας* (21), τῇ συνήθει τροπῇ τοῦ ν εἰς μ πρὸ τοῦ π. Φαίνεται δ' ὅτι τὸ σχῆμα τοῦ *Σάν* ἦν αὐτὸ τὸ τοῦ φοινικικοῦ *Schin*, ἀνεστραμμένου μόνον ἀπὸ *W* εἰς *M*. διότι τοῦτο εὔρηται ἀντὶ τοῦ *Σ* εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας δωρικὰς ἐπιγραφάς. Μεταγενε-

(15) Α, 139.

(16) Ἐν Ἀθῆν. Αὐτ.

(17) Αὐτ.

(18) Ἀθῆν. Αὐτ.

(19) Ἀθῆν. I, 81.

(20) Ἀθῆν. I, 79.

(21) Ἀριστοφ. Νεφ. 23. — Ἰπκ. 600.

στέρως δ' αντικατέστησαν τοῦτο ἐν τῇ ὀρθογραφίᾳ τὰ δύο ΣΣ, καὶ οὐχὶ ἀπίθανα λέγουσιν οἱ ἐκλαμβάνοντες ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Δωριεῖς πλὴν τοῦ Σὰν εἶχον καὶ τὸ σίγμα (22). Ὅπου δὲ τῆς Ἑλλάδος ἦν συριστικὴ καὶ οὐχὶ παχῆια ἡ προφορὰ τοῦ Σ, ἐκεῖ τὸ γράμμα τοῦτο εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν τοῦ Schin παραμείναν μεταξὺ τοῦ Ρ καὶ τοῦ Τ, καὶ 200 ἐν τοῖς ἀριθμοῖς δηλοῦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπίσης σχήματος, πλὴν ὅτι ἐνιαχοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ πανταχοῦ, ἤλλαξε διεύθυνσιν, ἀπὸ Μ εἰς Σ, ἔλαβε πρὸς ἀντιδιαστολὴν τὸ ὄνομα Σίγμα, πιθανῶς κατὰ τὸ Σαμέχ, οὗ ἡ προφορὰ ἦν ἴσως πῶς συγγενῆς πρὸς τὴν τοῦ Σ, καὶ ἐξέπεσε ταχέως ὡς Ξ ἐκ τοῦ ἀλφαβήτου τῶν μερῶν ἐν οἷς ψιλῶς ἐπροφέρετο τὸ Σ. Τὸ δὲ κυρίως Schin ἢ Σὰν (τὸ παχὺ ἢ κίβδαλον), ἄχρηστον ὄν ἐν τῷ ἀλφαβήτῳ τούτῳ, ἐτάχθη ἔσχατον εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀριθμητικῶν γραμμάτων μετὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν, ἐμφαίνον 900.

Τὸ τελευταῖον δὲ τῶν Φοινικικῶν γραμμάτων τῶν μεταβάντων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦτο τὸ Ταῦ⁽²²⁾. Ἄλλ' ἴσως πρέπει νὰ συγκαταριθμῶμεν αὐτοῖς ἀκόμη καὶ τὸ V, ὅπερ φαίνεται οὐδὲν ἄλλο ὄν ἢ τὸ F, τὸ Φοινικικὸν 7 ὡς φωνῆεν· διότι ἐπὶ νομισμάτων τῆς Καπύης ἀντὶ ΚΑΠΥ γράφεται ΚΑΠF (23), καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς (24), αἱ δίφθογγοι αὐ καὶ εὐ εὔρηται γεγραμμέναι AFY καὶ EFY, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι πρὶν ἢ εἰσαχθῆ τὸ Υ μετὰ τῶν φωνηέντων, ἐξεφράζετο τοῦτο διὰ τοῦ F, καὶ περίπου αφ καὶ εφ ἦν καὶ ἐν τῇ ἀπωτάτῃ ἀρχαιότητι ὡς καὶ σήμερον ἡ προφορὰ τῶν

(22) Fr. Lenormant, sur l'orig. de l'Alphabet Grec. Revue archéol. Oct. 1867 Avr. 1868.

(23) Eckhel, D. N. I. v. 110

(24) Bœekh, C. I. G.

διφθόγγων εκείνων. Ἄλλ' εἰς τὰ μέρη ἔνθα κατὰ διάλεκτον ὁ λεπτότερος φθόγγος τοῦ Υ ἐγένετο ἐπαισθητός, ἐκεῖ προσετέθη ὁ νέος οὗτος μετασχηματισμὸς τοῦ F, καὶ ἐτάχθη εἰς τὸ τέλος τῶν ἐκ Φοινίκης μετενεχθέντων γραμμάτων, δυνάμενον ἐν τοῖς ἀριθμοῖς 400, καὶ ἐξέλιπεν ἐκεῖ τὸ ἀρχικὸν τοῦ γράμματος τούτου σχῆμα F), ἀντικαταστηθὲν καὶ ἐν αὐταῖς τοῖς διφθόγγοις ἐν αἷς διετήρει τὸν συμφωνικὸν φθόγγον, διὰ τοῦ Υ, ὡς καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ τὸ φωνῆεν u, ἐπίσης μετασχηματισμὸς δὲν τοῦ F, διατηρεῖ φωνὴν συμφώνου μεταξὺ φωνηέντων, καὶ γίνεται V.

Ἄναμνησθήτητον δὲ φαίνεται ὅτι τὰ πρῶτα παρ' Ἑλλήσιν ἐν χρήσει ὑπάρξαντα γράμματα ἦσαν ταῦτα τὰ Φοινικικά· καὶ ἐφαρμογὴν ἄλλων γραμμάτων πρὸ αὐτῶν οὔτε μνημεῖόν τι ἀποδεικνύει, οὔτε τις συγγραφεὺς μαρτυρεῖ, οὔτε ὡς πιθανὴν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν· διότι ἂν ὑπῆρχεν ἤδη παρ' αὐτοῖς ἄλλη γραφὴ εὐχρηστος, τὴν ῥιζικὴν αὐτῆς ἀλλαγὴν ἀντὶ τῆς Φοινικικῆς μόνον βία καὶ διαρκῆς κατὰκτησις ἐδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ, οἷα, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τῶν Φοινικῶν οὐδέποτε ἔγινε· τὰ δ' ἐπὶ Ὀμήρου « σήματα » οὐδὲν κωλύει νὰ ἦσαν, ὡς ὁ Δίκτυς πρεσβεύει (25), ἐκ τῶν Φοινικῶν καὶ αὐτά. Εἰσήχθησαν δὲ ἐκ τῶν 22 γραμμάτων τὰ 21 (πλὴν τοῦ Ζάδ), μείναντος ἀντὶ τοῦ Σαῖν εἰς τὴν διάλεκτον ἐξ ἧς ἠρύσθη ἡ Λατινικὴ)· ἐν δ' ἐξ αὐτῶν, τὸ Βαῦ, εἰσήχθη ὑπὸ διπλοῦν σχῆμα, ὡς σύμφωνον F καὶ ὡς φωνῆεν Υ. Ὡστε περιεῖχε τὸ ἀρχικὸν Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον τὰ ἐπόμενα γράμματα·

α β γ δ ε F ζ Η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ (υ).

Ἦσαν δὲ ταῦτα τὰ κυρίως Καδμεῖα γράμματα ἢ Φοινικεῖα, ὡς καλεῖ αὐτὰ ὁ Ἡρόδοτος, καὶ περὶ ὧν λέγει ὁ Συ-

(25) Συριαν. ἐν Σχολ. εἰς Ἑρμογ.

ριανός (26): « Ἡ γοῦν Κάδμου Γραμματικὴ ἐπὶ τε τῶν Τρωϊκῶν ἠσκειτο, ὡς Δίκτυς ἐν ταῖς ἐφημερίσι φησί, καὶ μέχρι τῶν Εὐκλείδου τοῦ μετὰ ταῦτα ἄρξαντος διέμεινεν χρόνων ». Ἀλλὰ τὸ τέλος τῆς μαρτυρίας ταύτης δὲν ἐφαρμόζεται ἐπίσης εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, διότι πολλαχοῦ, μάλιστα ἐν Ἰωνικαῖς χώραις, καὶ πρὸ τοῦ Εὐκλείδου πάντα ταῦτα τὰ γράμματα δὲν ἦσαν ἐπίσης ἐν χρήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Συμπλήρωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου.

Τὰ δ' ἐν τῷ Φοινικικῷ Ἀλφαβήτῳ μὴ ἀπαντώμενα γράμματα προσετέθησαν ἔπειτα ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὸ Ἑλληνικόν, ὡς γενικῶς μαρτυρεῖται καὶ ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς τελευταίας θέσεως ἣν κατέχουσιν ἐν ἀριθμοῖς, δυνάμενα 500-800.

Οὕτω τοῦ Φ ἡ εὔρεσις εἶδομεν ὅτι ἀπεδίδετο εἰς τὸν Παλαμήδην, ἰδόντα δῆθεν πετομένους γεράνους, ἐν ᾧ πρὶν, τοῦτο, καὶ τὸ ἄλλο δασύ, Χ, ἐγράφοντο βεβαίως ΠΗ καὶ ΚΗ, ὡς καὶ ἀπαντῶνται εἰσέτι ἐν μεταγενεστέραις αἰολοδωρκαῖς ἐπιγραφαῖς.

Τὸ δὲ Ψ ἦν πιθανῶς ἔτι μεταγενέστερον, διότι πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτοῦ ὅπου ἔλειπεν, ὁ φθόγγος αὐτοῦ ἐξεφράζετο διὰ τοῦ ΦΞ. Ἀπαντᾶται δὲ κατὰ πρῶτον εἰς αἰολο-

(26) Αὐτ.

δωρικός τινας ἐπιγραφὰς ἀπὸ τῆς 45^{ης} Ὀλυμπιάδος, καὶ βαθμηδὸν ἐξετάθη καὶ ἀλλαχοῦ, μέχρις οὗ, μετὰ τὴν 94^{ην} Ὀλυμπιάδα, εἰσήχθη καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὅστε ἀπατῶνται λέγοντες οἱ Γραμματικοὶ ὅτι ὁ Κῶος Ἐπίχαρμος, περὶ Ὀλ. 65-70 εἰσήγαγε τοῦτο τὸ γράμμα, καὶ τὸ ἕτερον τῶν διπλῶν, τὸ Ξ.

Ὡς πρὸς τοῦτο, τὸ Ξ, εἶδομεν ὅτι εἰσήχθη πιθανῶς κατ' εὐθείαν ἀπὸ τοῦ Φοινικικοῦ ἀλφαβήτου, δι' ὃ καὶ ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔμεινε κατέχον τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ θέσιν, καὶ 60 δυνάμενον ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, καὶ συνεχέστερον πολὺ τοῦ Ψ ἀπαντᾶται εἰς λίαν ἀρχαίας αἰολοδωρικός ἐπιγραφὰς καὶ αὐτό· εἰς τινὰ μέρη ὁμοίως, ἀποκρουόμενον ἴσως ὑπὸ τῆς προφορᾶς, δὲν εἰσεχώρησεν εἰμὴ πολὺ ἐξώρας, ὡς εἰς Ἀθήνας μετ' Ὀλ. 94, καὶ ἀντικαθιστάτο διὰ τῶν γραμμάτων ΧΞ.

Τὰ δὲ μακρὰ, τὸ Ἡτα καὶ τὸ Ὠμέγα λέγονται ἐφευρεθέντα ὑπὸ Σιμωνίδου, περὶ Ὀλ. 56-78, εἰς Ἀθήνας δεῖσαχθέντα ὑπὸ τοῦ Σαμίου Καλλιστράτου ἐπὶ τῶν Πελοποννησιακῶν(1). Ἀλλὰ τὸ Η (Θ), ἀπαντᾶται ἤδη ὡς Ἡτα, ἢ μακρὸν Ε, ἀλλ' ἐνταυτῷ καὶ ὡς πνεῦμα δασύ, ἐν Θηραϊκαῖς ἐπιγραφαῖς, αἵτινες φαίνονται οὔσαι ἀρχαιότεραι καὶ αὐτῆς τῆς 56^{ης} Ὀλυμπιάδος, ἴσως δὲ καὶ τῆς 40^{ης}(2) (Ἰδ. Κατωτ. Σχ. 21)· καὶ πλὴν τούτου καὶ τὸ Ω εὐρίσκειται ἐπὶ Ἰωνικῶν ἐπιγραφῶν, αἵτινες θεωροῦνται ὡς οὐχὶ νεώτεραι τῆς 66^{ης} Ὀλυμπιάδος(3)· ὁ δὲ Κιρχὸφ(4) εἰκά-

(1) Ἐφορος, ἐν Σχολ. Venet. εἰς Ἰλ. Η, 185.—Ἄνδρων ἐν Φωτ.—Σουτδ. λ. Σαλμίων ὁ δῆμος.

(2) Ἰδ. Newton, discoveries, Π'ν. 97 — Kirchhoff, Studien zur Gesch. d. griech. Alphabets. 2te Aufl. σ. 46

(3) Newton, discoveries, Π'ν. 97. — Kirch. σ. 25.

(4) Σ. 45.

ζει ότι και ἐν τῇ Θηραϊκῇ ἐπιγραφῇ, ἣν θεωρεῖ τῆς 40 Ὀλυμπιάδος ἀρχαιοτέραν, διακρίνεται ἴσως τὸ ω, γραφόμενον Θ, τοῦ ο καὶ ου, γραφομένων Ο.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν δέ, τὰ μακρὰ καὶ τὰ διπλᾶ εἰς δημοσίαν μὲν χρῆσιν εἰσῆχθησαν ἐπὶ Εὐκλείδου ἄρχοντος, ἐν Ὀλ. 94, 6', ἀλλ' εἰς ἰδιωτικὴν ἦσαν πολὺ πρὸ τούτου· διότι ἐν Ὀλ. 87 ὁ Ἀθηναῖος κωμικὸς ποιητὴς Καλλίας περιέγραφε διὰ στίχων τὸ Ψ καὶ τὸ Ω (5) οὕτω·

α Ὅρθη μακρὰ γραμμὴ ἔστιν· ἐκ ταύτης μέσης
μικρὰ παριστώσ' ἑκατέρωθεν ὑπτία.
Ἐπειτα κύκλος, πόδας ἔχων βραχεῖς δύο ».

Ὁ αὐτὸς δ' ἐποίησε καὶ τὴν κληθεῖσαν *γραμματικὴν τραγωδίαν* (6), ἣτις περιεῖχε καὶ τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφάβητου, ὡς σήμερον εἰσὶ γνωστά.

Ταῦτα λοιπὸν τὰ 24 γράμματα, περιλαμβάνοντα τὰ διπλᾶ καὶ τὰ μακρὰ, ἀποβαλόντα δὲ τὸ F καὶ τὸ ρ, ἑκαλοῦντο *Ἰωνικά*.

Ἀττικὰ δέ, παλαιὰ ἢ ἐπιχώρια, ἐλέγοντο ἐν Ἀττικῇ (7) τὰ πρὸ Εὐκλείδου ἐκεῖ ἐν χρήσει, ἥτοι τὰ στερούμενα τῶν δύο μακρῶν καὶ τῶν δύο διπλῶν, καὶ προσέτι τοῦ F καὶ τοῦ ρ, ἔχοντα δὲ τὸ Η ὡς δασεῖαν.

Δωρικὰ δὲ γράμματα, κατὰ Σουῖδαν (8), ἦσαν τ' ἀποτελοῦντα τὸ παρὰ τοῖς Αἰολοδωριεῦσιν ἐν χρήσει ἀλφάβητον, ἔχον τὸ Η (δασύ, καὶ ἐνίοτε φωνῆεν), τὸ F καὶ τὸ ρ, στερούμενον ὁμῶς (κατ' ἀρχὰς τοῦλάχιστον) τῶν δύο δασέων (Φ καὶ Χ), τοῦ διπλοῦ Ψ ἐνίοτε, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον

(5) Ἀθην. 1, 80.

(6) Ἀθην. Ζ, 1. — Ἴδ. Clint. F. H. ad an. 432, 4, καὶ σ. 345.

(7) Δημοσθ. κ. Νεαίρ. — Πaus. Α, 2, 4. — Ἀρποκρ. — Ἠσύχ.

(8) Λ. Κορίαννος.

τῶν μακρῶν Η καὶ Ω. Τὸ ἀλφάβητον τοῦτο σώζεται κεχραγμένον δι' ἐλευθέρας χεῖρας, θ' ἐπι ἐκπώματος εὐρεθέντος ἐν Ἀγύλλα, τοῦ εἶδους ἃ ὁ Ἀθήνσιος καλεῖ γραμματικὰ ἐκπώματα (10), καὶ περιλαμβάνει πάντα τὰ γνωστὰ γράμματα, πλὴν μόνου τοῦ Ω· τὸ δὲ Η ἐμφαίνει τὴν δασεῖαν· καὶ προσέτι περιέγει καὶ τὸ F καὶ τὸ ϕ. Ἐπὶ δὲ τῶν πλευρῶν τοῦ ἐκπώματος ἐγράφη συλλαβισμὸς πάντων τῶν συμρώνων, πλὴν τοῦ Δ, F, K, Λ, Ξ, Ρ, μεθ' ὧν τῶν φωνηέντων, πλὴν τοῦ Ο, ὃν ὁμοίως ὁ Λέσιος καὶ ὁ Μόμμεν ἐκριναν ὡς βάσιν ἔχοντα τοὺς κανόνας τῆς τυρρηνικῆς γλώσσης (11).

(9) Lepsius, *Inst. Rom.* Vol. VIII, σ. 186. Fr. 21.

(10) IA, 30.

(11) Momms. *Monatsber. d. Berl. Acad.* 1360.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀρχαιόταται ἐπιγραφαί, μέχρις Ὀλ. 80.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Γραμμάτων σχῆμα (1).

Οἷα δῆποτε δὲ καὶ ἂν ἦν ἡ ἐποχὴ τῆς πρώτης εἰσαγωγῆς τῆς γραφῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὀλίγη φαίνεται ὅτι ἐγένετο αὐτῆς χρῆσις πρὸ τῶν Ὀλυμπιάδων εἰς δημοσίας ἐπιγραφάς, διότι οὐδὲν μνημεῖον ἐπιγραφικὸν σώζεται δυνάμενον μετὰ τινος πιθανότητος ν' ἀναχθῆ εἰς ἐκείνην τὴν ἀρχαιότητα. Καὶ μνημονεύεται μὲν ἡ Ἡλειακὴ ἐκεχειρία πρὸς πανηγυρισμὸν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων ὡς μίαν ἑκατονταετηρίδα πρὸ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος ἐπιγραφείσα ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ Ἰφίτου· ἀλλ' ἀληθέστερον φαίνεται ὅτι καὶ αὐτὴ ἐγρᾶφη μετὰ τὴν ἀρχὴν τῶν Ὀλυμπιάδων (2). Ἀναφέρονται δὲ καὶ ἀρχαιόταται ἐπιγραφαὶ Βασιλέων ἐν Σπάρτῃ (3), καὶ συλλογαὶ χρησμῶν οὓς διετήρουν οἱ Βασιλεῖς (4),

(1) A. Kirchhoff, Studien zur Geschichte des griechischen Alphabets, 2te Aufl. Berlin 1867.

(2) Πaus. E, 20. — Πλούτ. Λux. A. — Müll. Dor. I, 130.

(3) Πλούτ. B. Ἀγησ. IO.

(4) Πλούτ. κ. Καλ. IZ. — Ἡρόδ. ΣΤ, 57. — Müll. Dor. I, 131.

καὶ συγγραφεῖς μνημονεύουσιν ἄλλας παναρχαίους ἐπιγραφάς· ἀλλ' αἱ πλεῖστοι αὐτῶν εἰσὶ μεταγενέστερα ἐπινοήματα.

Περιεργωτάτη ἐπιγραφή εὑρεθεῖσα ἐν Λήμνῳ ἀποδίδεται ὑπὸ τοῦ ἐρμηνεύσαντος αὐτὴν Κ. Β. Ἀποστολίδου (4) εἰς τὸν ἡ' αἰῶνα π. Χ. Καὶ τὰ γράμματα μὲν αὐτῆς ἔχουσι τὸ σχῆμα τῶν ἀρχαιοτάτων ἐκ τῶν ἀπαντωμένων Ἑλληνικῶν, ἡ γλῶσσα δὲ τῆς ἐπιγραφῆς ἐστὶν οὐχὶ Ἑλληνική, ὁ δ' ἐκδότης ἐκλαμβάνει αὐτὴν ὡς Λυδοκαρικὴν, ὅπερ θ' ἀπεδεικνυεν ὅτι ἡ γραφή ἐκ Φοινίκης μεταβᾶσα εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ Καρίας, Λυδίας καὶ ἄλλων μὴ Ἑλληνικῶν χωρῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐγκατέμεινε καὶ ἐν ταύταις, κοινὴν ἐχούσαις αὐτὴν μετὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ δὴ χρωμέναις αὐτῇ καὶ εἰς ἐπιγραφὰς ἀπὸ ταύτης τῆς ἐποχῆς, ἃν ὁ ἐκδότης, ὡς φαίνεται πιθανόν, ὀρθῶς ἐξετίμησε τοῦ μνημείου τὴν ἐποχὴν.

Τῶν δὲ διατηρουμένων Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν οὐδεμίαν δύναται ν' ἀποδειχθῆ ἀναβαίνουσα ἐπέκεινα τῆς 40ῆς Ὀλυμπιάδος. Τότε δὲ τὰ γράμματα ἦσαν ἤδη ποικίλου σχήματος κατὰ τόπους, καὶ ὅσῳ ἀρχαιότερα, τόσῳ ἐμπερέστερα πρὸς τὰ Φοινικικὰ ἀρχαίτυπα.

Ἐξ ἀντιπαραθέσεως δὲ τῶν ἐπιγραφῶν ὅσαι μετὰ τινος βεβαιότητος δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προγενέστεραι τῆς 80ῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ ὧν αἱ ἀρχαιότεραι εἰσὶν αἱ αἰολοδωρικαί, δύναται νὰ ἐξαχθῆ τὸ ἐκασταχοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν χρήσει ἀλφάβητον, καὶ τὰ διάφορα σχήματα τῶν γραμμάτων, κατατεταγμένα ἐν τῷ Πίνακι ὑπὸ σχ. 2.

(5) Essai d'interprétation de l'inscr. prehellénique de Lemnos, par le Dr. B. Apostolidés. Alexandrie d'Égypte, 1887.

Παρατηροῦμεν δ' ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἐπόμενα·

α'. Ἐν Ἀττικῇ ὁ σχηματισμὸς τῆς πρώτης στήλης τοῦ Πίνακος διετηρήθη μέχρι τῆς 75ης Ὀλυμπιάδος. Ἐκτοτε δ' εἰσεχώρησε βαθμηδὸν ὁ τῆς τελευταίας διὰ τὰ γράμματα α δ ε θ μ ν ο χ. Τὸ δὲ η⁽¹⁾ καὶ τὸ υ⁽¹⁾ εἰσι μοναδικὰ αὐτόθι καὶ πάνυ ἀρχαῖα, ὡς μοναδικόν ἐστι καὶ τὸ ρ⁽¹⁾.

β'. Ἐν Ἰωνίᾳ δὲ διετηρήθησαν τὰ αὐτὰ περίπου γράμματα ἀπὸ Σιμωνίδου μέχρι μετὰ τὰ Μακεδονικά.

γ'. Ὡς δὲ πρὸς τὰ δωρικὰ γράμματα, δὲν δύναται νὰ ταχθῇ ἐποχὴ ὠρισμένη· ἀλλ' ἐν γένει τὰ πρῶτα ἐν ἐκάστη στήλῃ εἰσι τ' ἀρχαιότερα, καὶ γωροῦσι βαθμηδὸν πρὸς τὰ νεώτερα· τινὰ ὁμοῦ εἰσι καὶ μόνον διάφοροι σύγχρονοι σχηματισμοὶ τοῦ γράμματος, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον κατὰ τόπους ὑπερισχύοντες. Ἐν ᾧ ὁμοῦ σχῆμά τι ἦν που ἐν χρήσει, συγχρόνως τὸ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἀπαρχαιωθέν, ἢ τὸ μεταγενεστέρως εἰς αὐτὸν εἰσαχθέν ἦν ἀλλαγῶς εὐχρηστον.

Εἰς τὰς Θηραϊκὰς δ' ἐπιγραφάς, αἵτινες καὶ χρονολογικῶς καὶ ιστορικῶς εἰσὶν αἱ πλησιέσταται τῇ Φοινικικῇ γραφῇ, καὶ ἐπὶ τῶν ἀγγείων καὶ τῶν νομισμάτων τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, ἀπαντῶνται τὰ σχήματα τὰ μᾶλλον μακρυνόμενα τῶν κανονικῶν. Ἰδίως δὲ τὸ σχῆμα μ⁽¹⁾ ἀπαντᾶται εἰς ἐκείνας τῶν Αἰολοδωρικῶν ἐπιγραφῶν ἐν αἷς τὸ σ ἔχει σχῆμα σ⁽¹⁾, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως. Ὅπου δὲ τὸ ξ ἦν ξ⁽¹⁾, ὡς ἐν Ἐρμιόνη(β) ἐπὶ Κρησίλου, ἢ ξ⁽⁴⁾, ἐκεῖ τὸ χ ἦν χ⁽²⁾ ἢ χ⁽³⁾.

Ὡς ω δ' ἐκλαμβάνει τὸ Θ, οὐ μόνον ἐν Ἰωνικαῖς ἐπιγραφαῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν Δωρικαῖς προσέτι, οἷον ἐν ταῖς Θη-

(β) C. I. G. n. 1145, 5.

ραϊκαίς, ὁ Κ. Κιργόρ (7), ὡς καὶ ἀλλαχού 8' πρεσβεύει ὅτι ἐνιαχοῦ, ὅσον ἐν Πάρῳ, τὸ ο ἐγράφετο Ω, τὸ δὲ ω ἐγράφετο Ο.

Τὸ δὲ σίγμα προσεικάζουσι «βοστρύχῳ εἰλιγμένῳ» ὁ Εὐριπίδης, καὶ «σκυθικῷ τόξῳ» ὁ Ἀγάθων, πιθανῶς ἕνεκα τοῦ ἐλικοειδοῦς αὐτοῦ σχήματος. Εἰς τὰς ἐκφράσεις δὲ ταύτας ἔτι ἐγγύτερον φαίνεται τὸ ἔχον καμπύλα τὰ σκέλη, ὡς σ⁽²⁾. ἀλλὰ τοῦτο ἦτο βεβαίως μετάπλασις τοῦ ἔχοντος αὐτὰ εὐθέα, ὡς σ⁽³⁾, διότι τοιαῦτα εἰσὶ καὶ τὰ τοῦ Φοινικικοῦ Schin. Ὁ τελευταῖος δ' οὗτος σχηματισμός, ὁ τῶν εὐθυγράμμων τεσσάρων σκελῶν σ⁽³⁾, εἰσαχθεὶς ἐν Ἀθήναις μόνον κατὰ τὴν μεταγενεστέραν ἐποχὴν, ὑπῆρχεν ἤδη ἐν Συρακούσαις ἐπὶ Ὀλ. 76 (9).

Ἐν γένει δὲ παρατηρητέον καὶ ὅτι ἕνεκα τῆς πολλῆς ἐπιμιξίας καὶ τῶν συνεχῶν ἀναστατώσεων τῶν πληθυσμῶν, πολλάκις ἀπαντῶνται ἐπιγραφαὶ ἄλλην μὲν τὴν διάλεκτον, ἄλλα δ' ἔχουσαι τινῶν κᾶν γραμμάτων τὰ σχήματα, ὅσον Ἴωνικαὶ μετὰ τινῶν γραμμάτων αἰολοδωρικῶν, ἢ Δωρικαὶ ἀναμειγμένα Ἴωνισμοῖς.

(7) Stud. σ. 44.

(8) Σ. 56.

(9) C. I. G. ἸΑρ. 16.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ὁρθογραφία τῶν ἐπιγραφῶν πρὸ Ὀλ. 80.

Καὶ ἡ χρῆσις δὲ τινῶν ἐκ τῶν γραμμάτων τούτων διέφερε κατὰ τόπους ἐπὶ τοῦ πλείστου τῆς ἐποχῆς ταύτης. Οὕτω·

Α. Ἐν Ἀττικῇ, 1. Τὸ F ἦν, ἀφ' οὗτο σῶζονται γραφῆς μνημεῖα, ἄγνωστον.

2. Τὸ Θ καὶ μετὰ ταῦτα Η, ἐμφαίνει μέχρι τέλους τῆς ἐποχῆς τὴν δασεῖαν· οἷον ΘΟΔΟΙ (Σχ. 12). Ἐνίοτε δὲ μὴ παραμελεῖται· οἷον, ΕΟΡΤΙΟΣ (1). Τὸ δὲ Ἡτα ἐκφράζεται διὰ τοῦ Ε, καὶ ἐπομένως τὸ η διὰ τοῦ ΕΙ.

3. Τὸ Ν μένει συνήθως ἄτρεπτον ἐντὸς τῆς αὐτῆς λέξεως πρὸ τοῦ Β, Γ, Κ, Μ, Π, Φ, Χ· οἷον, *λανθάνειν* (2), *Κλεόνθροτος* (3), *Ἐργύς* (Σχ. 12), *Ἐγκαῦται* (4), *Συνμαχία* (5), *Λανπτρεύς* (6), *Συμφέρμιος* (7).

4. Ἀντὶ τοῦ Ξ γράφεται οὐχὶ ΚΞ ἀλλὰ ΧΞ, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ Χ ἦν πολὺ ἀρχαιότερον τοῦ Ξ εἰς τὴν ἀττικὴν γραφὴν, καὶ προσέτι ὅτι τὸ Ξ ἐπροφέρετο δασύτερον πῶς ἐν Ἀττικῇ (ἴσως ὡς esch περίπου), καὶ οὐχὶ ὡς ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ. Διὰ τοῦτο Γρηγόριος ὁ Κορίνθιος, περὶ τῆς Αἰολικῆς διαλέκτου ἑμιλῶν, λέγει (8)· « Ἀντὶ δὲ τοῦ

(1) Rang. Ant. Hell. I, 8.

(2) C. I. 71.

(3) C. I. 169.

(4) Rang. 56.

(5) C. I. 73, b.

(6) R. 48.

(7) C. I. 165.

(8) §. 31.

ξ καὶ προφέρουσι, ξένος κσένος, καὶ ἀντὶ τοῦ ξ', πσ, Πί-
λοψ, Πέλοπς », ἐννοῶν ὅτι ἡ προφορὰ αὕτη τῶν Διοσέων
διέφερε κατὰ τι τῆς τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, καὶ ἰδίως, φαί-
νεται, τῆς τῶν Ἀθηναίων, ἧτις ἐκφράζεται διὰ τοῦ ΧΞ
καὶ ΦΞ. Παράδειγμα· Δέχσιπτος (9)

5. Τὸ ϕ δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ ἀπτικὸν ἀλφάβητον. Οὐγ-
ῆττον ὁμως εὐρέθησαν ἐν Ἀθήναις δύο ἐπιγραφαὶ ἔχουσαι
τὸ γράμμα τοῦτο, αἱ ὑπὸ σχ. 20,^α καὶ 20,^β ἡ μὲν δημο-
σιευθεῖσα ἐν τῇ Ἀρχαιολ. Ἐφημερίδι τῶν Ἀθηνῶν, ὑπ'
ἀριθ. 1131, ἐνθα λέγεται ὅτι ἔστιν ἐπιγεγραμμένη ἐπὶ « γεί-
λους τμήματος ἀγγείου πηλίνου μεγάλου », καὶ ὅτι εὐρέθη
ἐν ἔτει 1833 μεσημβρινῶς τοῦ Παρθενῶνος, ἡ δὲ ἐξα-
χθεῖσα ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ῥόσς, καθ' ὃν εὐρέθη κατὰ
τὰ 1837 πρὸς τῷ Ἐρεχθεῖω « ἐπὶ σκληροῦ πώρου », ὡς λέ-
γει. Ὁ δὲ Κιρχόφ εὐρυῶς ἀνεγνώρισεν ὅτι ἀμφότερα εἰσὶ
τμήματα μιᾶς, ἧτις ἀπετέλει ἐξάμετρον, οὕτω·

[Ὁ δεῖνα ἀνέθη]κε(ν) Διὸς γλαυκόπιδι κόρη.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ παράδειγμα ἐστὶ μοναδικόν, ἴσως ὁ ἀνα-
θεῖς, οὗ ἐλλείπει τὸ ὄνομα, ἦν ξένος τις Δωριεύς, χρώμε-
νος τῷ ἰδίῳ ἀλφάβητῳ, ὡς βλέπομεν τοῦτο ἐν σχήμ. 25.

6. Τὸ Ψ γράφεται διὰ ΦΞ· οἶον, Ὀφσιάδης (10). Ὀφ-
σιος (11).

7. Τὸ Ω γράφεται Ο, καὶ ἐπομένως τὸ φ γράφεται ΟΙ.
οἶον, ΘΟΔΟΙ (Σχ. 12).

8. Ἡ δίφθογγος ΕΙ γράφεται συνήθως μὲν οὕτως, ἐνίοτε
δὲ καὶ μόνον Ε, μάλιστα δ' εἰς τὰς καταλήξεις τῶν ἀπα-
ρεμμάτων, ἔνεκα τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν τύπου, οἶον, φέ-

(9) R. 14.

(10) Kirchhoff, Studien d. Griech. Alphab. σ. 70.

(11) R. 8. 24

ρον(12), προσέτι ἔνθα παράγεται ἐκ συναιρέσεως δύο ε' οἶον, ἐχορήγε(13), πόλεις(14), καὶ ἐν γένει ἔνθα τὸ ι δὲν ἦν ἀρχικὸν γράμμα· οἶον, ὄφελόμενα(15), διαχειρίζουσι(16).

9. Ἡ δίφθογγος ΟΙ συνήθως μὲν γράφεται οὔτως· εἰς τινὰς δὲ σπανίας λέξεις καὶ Ο· οἶον, (Σχ. 11) ἐπόησε(17).

10. Ἡ δίφθογγος ΟΥ γράφεται Ο· ὅπερ ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἀλφαβήτῳ καὶ ἐλέγετο ου, ὡς ἐν Καλλίᾳ τῷ κωμικῷ, ὅστις ἐν τῇ γραμματικῇ τραγωδίᾳ ἀπαριθμεῖ οὔτω τὰ γράμματα· «*νϛ, ξϞ, τὸ οϞ, πϛ, ρω, τὸ σάν, ταϞ, υ̅ παρόν*». Ἦν δὲ τὸ χωρίον τοῦτο τρίμετρος ἰαμβικός, καὶ ἐπομένως ἡ τετάρτη συλλαβὴ μακρά, ἡ οϞ, ὡς γράφεται. Οὔτω καὶ ἐν τῷ προμνημονευθέντι(18) ἐπιγράμματι περὶ Θρασυμάχου τὸ ο λέγεται ου. Καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ δέ, ἐν τῷ περὶ ἀδολεσχίας(19), «*Οὐ μέγα*» σημαίνει Ο. καὶ τὸ αὐτὸ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἀνεκδότου τούτου ὃ διηγείται ὁ Σουΐδας(20)· «*Μεταπεμπομένου δὲ Διονύσου, καὶ ἀξιοῦντος διὰ γραμμάτων ἐλθεῖν, Φιλόξενος ἀντιγράφει μὲν οὐκ ἔγνω· λαβὼν δὲ τὸ βιβλίον τὸ Ο στοιχεῖον ἔγραψε μόνον· πολλάκις ἐν αὐτῷ, διὰ τούτου δηλώσας ὅτι τὴν παράκλησιν διωθεῖται*». Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν Ἠσυχίῳ μνημονεύεται ἡ Βοιωτικὴ λέξις «*Ὀπίττομαι*», οὐδὲν ἄλλο οὔσα ἢ «*οὐ πείθομαι*»· ὡς καὶ παρ' ἡμῖν ὄχι ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου Ο ἔμεινε λεγόμενον ἀντὶ τοῦ οὔχι. Παραδείγματα δὲ

(12) R. 192.

(13) R. 54.

(14) R. 80.

(15) R. 118, στ. 7.

(16) Αὐτ. στ. 19.

(17) R. 26.

(18) Μέρ. Α, Κεφ. Γ. περὶ τοῦ σάν, σ. 37.

(19) σ. 39.

(20) Δ. Φιλόξενος.

τοῦ Ο γραφομένου ἀντὶ τοῦ ου παρέχουσι κατὰ τὰς καταλήξεις μάλιστα συνεχῆ αἱ ἀττικαὶ τῶν χρόνων τούτων ἐπιγραφαί· οἷον *Σινέο* (21), *Ἐνιάλο* (22). Εἰς τινὰς λέξεις ὁμοίως γράφεται ΟΥ ἢ δίφθογγος, οἷον εἰς τὰς λέξεις ΟΥτος, τοΥτου (23) καὶ ΟΥΚ, ὅπερ, ὡς φαίνεται, ἐν Ἀττικῇ δὲν ἐγράφετο διὰ μόνου τοῦ Ο, ὡς ἐν Δωρικαῖς χώραις.

Β. Ἦν δὲ καὶ ἡ Ἰωνικὴ ὀρθογραφία ἡ αὐτή, πλὴν ὅτι εἶχεν, ἀφ' οὔτου καὶ σῶζονται ἐπιγραφικὰ μνημεῖα αὐτῆς, τὰ μακρὰ (Η καὶ Ω) καὶ τὰ διπλᾶ (Ξ καὶ Ψ). Ἄπαξ δ' ἀπαντᾶται καὶ τὸ F ἐν Δήλῳ εἰς τὴν λέξιν ΑΦΥΤΟ (24)· ἀλλ' ἦν ἡ ἐπιγραφή ἐκείνη δωρικὴ, καθ' ὃ θεωρικὴ, καὶ ἀφιέρωμα τῶν Ναξίων. Ὅμοίως δὲ καὶ τὸ ρ ἀπαντᾶται εἰς μόνον δύο ἐπιγραφὰς κεχαραγμένας περὶ τὴν 45^{ην}, ὡς φαίνεται, Ὀλυμπιάδα ἐπὶ τινος κολοσσοῦ ἐν Νουβίᾳ (25). Ἄλλ' οἱ χαράξαντες τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας φαίνεται ὅτι ἦσαν Ῥόδιοι, οἵτινες, καίτοι χρῆσιν ποιούμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ ἀλφάβητου, οὐχ ἤττον ὁμοίως, καθ' ὃ Δωριεῖς, διετήρουν ἴσως καὶ ἔχνη τῶν ἀρχαίων αὐτῶν γραμμάτων (26).

Γ. Ἐν δὲ ταῖς ἀρχαιοτάταις *Αἰολοδωρικαῖς* ἐπιγραφαῖς, πλὴν τῶν διαλεκτικῶν παραλλαγῶν ὅσας διδάσκει ἡ γραμματικὴ, παρατηροῦνται καὶ τὰ ἀκόλουθα.

1. Τὸ F ἦν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἐν χρήσει εἰς τὰς αἰολικὰς καὶ δωρικὰς χώρας, συμφώνως πρὸς τὴν τοπικὴν προφορὰν ἐκάστης. Κατὰ Τρύφωνα (27)· « Προστί-

(21) R. 5.

(22) R. 6.

(23) R. 28.

(24) C. I. 10.

(25) C. I. 5126. — Lepsius, gr. 515.

(26) Kirchhoff, Stud. d. gr. Alph. p. 32.

(27) Πάθ. Λέξ. § 11.

θεται δὲ καὶ τὸ Δίγαμμα παρὰ τοῖς Ἴωσι καὶ Δωριεῦσι καὶ Λάκωσιν, οἷον ἄναξ Φάναξ, Ἑλένα Φελένα. Προστίθεται δὲ τοῖς ἀπὸ φωνηέντων ἀρχομένοις ἄπαξ δὲ καὶ παρ' Ἀλκαίῳ τὸ ρῆξις καὶ Φρηξις εἴρηται». Καὶ ὅτι μὲν τὸ «παρ' Ἴωσι» κατὰ λάθος ἐγράφη, ἀντὶ τοῦ «παρ' αἰολεῦσιν», ἔστι πρόδηλον, διότι ἐξ ἐναντίας οἱ Ἴωνες οὐδεμίαν ἐποιῶντο χρῆσιν τοῦ γράμματος τούτου, ὅπερ συνήθως μάλιστα ἐκαλεῖτο αἰολικὸν Δίγαμμα. Λαμβάνουσι δ' ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς αὐτὸ ὡς ἀρχικὸν γράμμα ἐκ τῶν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένων λέξεων μάλιστα αἱ ψιλούμεναι· κατὰ τοὺς Γραμματικούς ὅμως οὐκ ὀλίγαι καὶ τῶν ὀαυνομένων, οἷον Ἑλένη, ἔθεν· καὶ καθ' Ἡσύχιον Γάλι= ἄλις, Βέδος = ἔδος, Γέματα = εἵματα (τὰ ἐνδύματα), βεκάς = ἐκάς, γέγκαλον = ἔκηλον, γεκαθὰ = ἐκοῦσα, γέντου = ἐλοῦ, γέλαν = ἔλην (θέρμην). Κατὰ διαλέκτους δὲ ἀντικαθίσταται τὸ F, ἢ ὀρθότερον ἢ ὀαυεῖα, καὶ διὰ τοῦ Σ, ὡς σέλας ἐκ τοῦ ἔλη, καὶ λατινιστὶ sex = ἔξ, salio ἐκ τοῦ ἄλομαι κλ.

Ἐν γένει δὲ πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς δεχόμεναι τὸ δίγαμμα, δηλαδὴ ὡς κατὰ διαλέκτους δυνάμεναι νὰ τραχύνωσι τὸ φωνῆεν μέχρι συμφώνου

α' ὅσαι λέξεις ἐν Ὀμήρῳ καὶ τοῖς Αἰολεῦσι ποιηταῖς Πινδάρῳ, Ἀλκαίῳ, Ἀλκμαῖνι, Σαπφοῖ, ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμεναι καὶ μετὰ φωνῆεν ἐπόμεναι ἀπετέλουν χασμωδίαν, διότι ἐν αὐταῖς παρεμπέπτον τὸ Δίγαμμα, ἐκώλυε τὴν ἔκθλιψιν τοῦ προηγουμένου φωνήεντος. Ἐν δὲ τοῖς πρώτοις τακτικοῖς χειρογράφοις τοῦ Ὀμήρου, τοῖς εἰς τοὺς ἔπειτα χρόνους περισωθεῖσι, καθ' ὃ γενομένοις ἐν Ἀθήναις, παρελείφθη τὸ F, ὡς ἄχρηστος καὶ ἀκατάληπτος τοῖς ἀντιγραφεῦσιν ὀρθογραφικῇ ἰδιοτροπία. Εἰσὶ δὲ τοιαῦται λέξεις, ὡς

ἐν παραδείγματι, Ἄραξ (« Ἀτρείδης τε ἄραξ ἀνδρῶν »· καὶ ἐν Ἀλκμᾶνι· « ἐγὼν γε ἄρασσα »· καὶ ἐν Ἡσυχίῳ, βάννας, ἔθεν καὶ τὰ κύρια ὀνόματα Βαραξίβουλος, Εἶρυ-βήρασσα), ἀπαντῶμενον καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς (28) Φάναξ. Ὁμοίως ἔπος (« Τί σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων »), ὡς καὶ ἐν ἐπιγραφῇ Ἡλείων ἀπαντᾶται Φέπος (29), ἴσως ἀρχαιότερον Φέρπος, γενόμενον λατινιστὶ Verbum. Εἰς τὴν αὐτὴν δ' ἐπιγραφὴν ὑπάρχει καὶ ἡ λέξις Φάργον (ἔργον), ἀπαντωμένη ἐπίσης ἐν γασμωδία παρ' Ἀλκμᾶνι· « ὑπὸ ἔργον ».

β'. Τὸ δίγαμμα ὑποτίθεται ὅτι ἐδέχοντο καὶ ἐκεῖνοι τῶν λέξεων εἰς τὴν ἀρχήν, ἔσαι ἐν τοῖς στίχοις τῶν αὐτῶν ποιητῶν δι' αὐτοῦ ἐπανώρθουν τὸ μέτρον, ὡς ἐν Ὀμήρῳ (30)· « ἀρνύμενος ἦν τε ψυχὴν », ὅπου ἡ βραχεῖα συλλαβὴ ρος θὰ ἠδύνατο μετὰ τῆς ἐπομένης ἦν ν' ἀποτελέσῃ σπονδεῖον μόνον ἂν αὕτη ἤρχετο ἀπὸ συμφώνου, ἢ τοῦ ὡς συμφώνου προσφερομένου F. Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ στίχῳ (31)· « Μᾶλλον ἀποτρύνω καὶ οἱ μένος, ἢ καὶ ἵνα γίνῃ μακρά, ἀπαιτεῖ ἐπόμενον σύμφωνον. Ἀλλὰ σκέψεως δεῖται ἂν ἴσως ἐν τοῖς παραδείγμασι τούτοις, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἀνωτέρω δοθείσι δασυνομένων λέξεων, ἦν τὸ δίγαμμα, ἀντικαθιστῶν τὴν δασεῖαν παρὰ τοῖς ψιλωταῖς Διολεῦσιν, ἢ ἦν μᾶλλον αὕτη ἢ δασεῖα παχυνομένη μέχρι σχεδὸν τοῦ φθόγγου Γ ἢ Β, ἢ ἀποτελοῦσα τὸ σύμφωνον.

γ'. Ὡς τὸ F ἐπιδεχόμενα πρέπει νὰ θεωρῶνται καὶ αἱ λέξεις αἱ ἔχουσαι αὐτὸ ἐν γλώσσαις αἵτινες πηγάζουσιν ἐκ

(28) R. 317.

(29) C. I. 11.

(30) Ὀδυσ. Α, 5.

(31) Ὀδυσ. Α, 89.

τῆς ἐλληνικῆς, οἷον *Οἶνος* = *Vinum*, *οἶκος* = *Vicus*, ἔργον ἄργον = (Γερμαν.) *Werk Wark*.

δ'. Πρὸ τοῦ Ρ λαμβάνουσι τὸ F οὐ μόνον ἡ λέξις ῥή-
ξις (32), ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα, οἷον τὰ αἰολικὰ βρόδοι,
βρίζα, βρήτωρ (= Λατιν. *orator*), βράκος, Φράτρα (= ῥή-
τρα) (Σχ. 34), τὸ λατινικὸν *Frigus* ἐκ τοῦ ῥίγος· ὥστε
πιθανῶς καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ ρ τιθεμένη δασεῖχ οὐδὲν
ἄλλο ἦν ἢ τοῦτο τὸ δίγαμμα, ἴσως ἐν ταῖς μὴ αἰολικαῖς
διαλέκτοις δασύτερόν πως προφερόμενον.

ε'. Καὶ πρὸ τοῦ Λ δὲ καὶ τοῦ Ν φαίνεται ὅτι ἐνίοτε ἐδέ-
χοντο ἐν ἀρχῇ αἱ λέξεις τὸ F, οἷον· *χλαῖνα*, *χλιαρός*,
γλίσχρος, (ἴσως *ὀλίγος*), *γνόφος*, *γνώω* κλ., ὡς καὶ ἐν τῇ
σημερινῇ γλώσσῃ, *γλῶρος*, *γλυτιόνω*, *γνέθω*, *γνέφω*.
Ἐν ἐπιγραφαῖς ὁμοῦς παραδείγματα δὲν σώζονται τῆς τριαύ-
της προσθήκης τοῦ F, ἧς ἐπομένως ἡ εἰς ἄλλας φωνὰς
μετάπτωσις φαίνεται ὅτι ἦν ἐξ ἀρχαιοτέρας ἐποχῆς ἐν τῇ
γλώσσῃ.

στ'. Καὶ μεταξὺ δὲ τῶν συλλαβῶν παρενετίθετο ἐνίοτε
τὸ F, 1^{ον} μεταξὺ φωνηέντων, ἀφαιροῦν τὴν γασμωδίαν,
οἷον *ἀήρ*, *αὐήρ* (καὶ παρ' ἡμῖν *ἀγέρας*), *δῖος*, λατινιστὶ
divus· καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς *ΔιFi* (33), ἐξ Ὀλυμπίας· *Τλα-
σίαFo* (Σχ. 7) ἐκ Κερκύρας. 2^{ον} πρὸ, ἢ μεταξὺ συμφώνων,
ἢ μετ' αὐτά, τραχύνον τὴν προφορὰν· οἷον *δαλός*, *δαΥλός*·
κέκραγα, *κραΥγή*· ἴσον, *γίσιγον*, καθ' Ἡσύχιον. Προσέτι
γαμβρός· *μεσημβρία*, καὶ εἰς τὴν λατινικὴν, *morBus*.
SylVa. Ἐν ἐπιγραφαῖς δὲ Ἡρ*F*αοίους, *πρόξενFος* (Σχ.
34), ὅθεν προέκυψε καὶ ὁ αἰολικὸς ἀναδιπλασιασμός τινῶν
γραμμάτων, τοῦ ν, ὡς *ξέννος*, *κλεννός*, *φαιεννός*, καὶ ἐκ

(32) Ἰδ. ἀνωτ. Τρύφων, Στμ. 27.

(33) C. I. 29.

τούτων τὰ Ἰωνικὰ ξεῖνος, κλεινός κτλ. τοῦ ρ ὡς θερή-
πων (34), καὶ ἐνίοτε καὶ τοῦ Λ.

ζ'. Τὸ F ἀπαντᾶται καὶ ἀντὶ φωνήεντος, τοῦ Υ, ἐπὶ νο-
μίσματος ἐν τῇ λέξει ΚΑΠF ἀντὶ Καπύ(η) (35).

2. Τὸ δὲ Z ἐνιαχοῦ διχλεκτικῶς ἐπροφέρετο καὶ ἐγρά-
φετο ΣΔ, ὡς φέρ' εἰπεῖν τὸ δωρικὸν μελίσδεσθαι ἐν Θεο-
κρίτῳ· σπανίως δ' ἀντικαθίστατο καὶ διὰ τοῦ ἀπλοῦ Δ, ὡς
ἐν τῷ Δεύς, ἀντὶ Ζεύς, καθ' Ἡσύχιον, καὶ Δάγκλη ἀντὶ
Ζάγκλη, ἐπὶ νομισμάτων. Ἀλλαχοῦ δέ, ἐπὶ Βοιωτικῶν
ιδίως ἐπιγραφῶν, ἀντὶ τοῦ Z γράρονται εἰς τινὰς λέξεις ΔΔ,
οἷον γραμματίδδοτος ἀντὶ γραμματίζοντος, τοῦ ἀλλαχοῦ
γραμματεύοντος.

3. Τὸ δὲ Η, καὶ κατὰ τὴν ἐτέραν αὐτοῦ μορφήν (Σγ. 2²),
ἀπαντᾶται ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς

α'. ὡς δασεῖα· καὶ δὴ

1^{ον} εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν δασυνομένων λέξεων, οἷον Ηυιοῦ,
(Σγ. 7), Ηιαρῶν (36). Εἰς τὰς Αἰολικὰς δμως ἐπιγραφὰς
ἔλειπε τὸ σημεῖον τοῦτο ὡς δασεῖα, διότι οἱ Αἰολεῖς ἦσαν
ψιλῶται (37), καὶ ἔλεγον ἀμέρα, ἐσπέρα, ἄγιος, ὡς λέ-
γομεν ἡμεῖς σήμερον· καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς Ἐκατον (Σγ. 33,
στ. 2) ἐν Ἡλείᾳ, Ἰππομέδων (38) ἐν Ἄργει. 2^{ον} Ἄπαξ
δ' εὔρηται τὸ σημεῖον Η ὡς δασεῖα διατηρούμενον καὶ ἐντὸς
συνθέτου λέξεως, ΕΝΗΘΔΙΑ (Σγ. 48, στ. 17), ἀλλ' ἢ
ἐπιγραφῇ ἐκείνῃ ἦν χρόνων μεταγενεστέρων, τῆς ἐποχῆς
τοῦ Ἀττικοῦ Ἡρώδου, καὶ μίμησις μόνον, ἴσως οὐχὶ ἀκρι-
βῆς, τῆς ἀρχαίας ὀρθογραφίας. 3^{ον} Εἰς τὸ Κ καὶ Π προστι-

(34) Ἐπιμ. Gud. 413, 48.

(35) Erkhel, D. N. I. 110.

(36) C. I. 16.

(37) Gramm. Vatic. ed. Greg. Lips.

(38) C. I. 2.

Θέμενον τὸ σημεῖον Η παρίστα τὰ γράμματα Χ καὶ Φ, ἀνέκαθεν μὲν, ὡς φαίνεται, παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν χρόνων ἀρ' ὧν σώζονται ἐπιγραφαί, μόνον παρ' Αἰολοδωριεῦσι, καὶ παρὰ τούτοις-σπανίως, οἷον ἐν ἐπιγραφαῖς Θήρας: Ἀρχηγείας (Σχ. 21), δελπῆϊς (39), Πηιδιππίδας (40), Ἰαροπηῶν (41), καὶ ἐν ἐπιγραφῇ Μήλου (Σχ. 23): ἐκπῆϊντω, ἀμεμπῆς, ἐπευκθόμενος, γρόπῃων. Ἄπαξ δ' ἀπαντᾶται ἐν Θήρα (42) καὶ ρΗ ἀντὶ ΚΗ ἢ Χ, ἐν τῇ λέξει Θαρόύμαχος. Ἐν τούτοις ὁμοῦς ἐν ἐπιγραφαῖς αἰολοδωρικαῖς ἄλλων μερῶν, αἵτινες φαίνονται οὐχ ἥττον ἀρχαῖαι, ἀπαντῶνται τὰ γράμματα Φ καὶ Χ, οἷον ἐν Κερκύρα (Σχ. 7), φίλος: ἐν Ἠλεία (Σχ. 33) συμμαχία. 4^{ον} Μετὰ τοῦ Τ δὲ τὸ Η, ἀποτελοῦν Ο οὐδαμοῦ καὶ οὐδέποτε εὑρηται, ὡς ἐστὶν ἐπόμενον, διότι, ὡς εἶδομεν, τὸ Ο ἦν γράμμα ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ εἰς τὸ Ἑλλ. ἀλφάβητον ἀμέσως εἰσαχθέν, εἰ καὶ ὑπάρχουσι γραμματικοὶ τὸ ἐναντίον δοξάζοντες, ὡς ὁ σχολιαστῆς Διονυσίου τοῦ Θρακῆς, λέγων (43): « Πάλιν ἂν ἤθελον γράψαι λέξιν ἔχουσαν τὴν ἐκφώνησιν τοῦ Ο, ἔγραφον ἀντὶ τοῦ Ο τὸ Τ, καὶ πρὸς τοῦτο ἐτίθεσαν τὸ παρ' αὐτοῖς σημεῖον τῆς δασείας, ἐνδεικνύμενοι ὅτι τοῦτο οὐκ ἔστι Τ ἀλλὰ Ο τῇ ἐκφωνήσει. Ἀντὶ δὲ τῆς ἐκφωρήσεως τοῦ Φ ἔγραφον τὸ Π, προστιθέντες, ὡς προεῖρηται, τὸ παρ' αὐτοῖς σημεῖον τῆς δασείας: ἀντὶ δὲ τῆς τοῦ Χ ἐκφωρήσεως, τὸ κ ἔγραφον, τὸ σημεῖον τῆς δασείας προστιθέντες. (Ἦν δὲ) τὸ παλαιὸν σύμβολον τῆς δασείας

(39) Bœekh, Berl. Acad. 1836. Σ. 41 ἐπ. Θηραϊκ. ἐπιγρ. 5.

(40) Ἀτ. 12.

(41) Ἀτ. 17.

(42) Michaelis ἐν Annali dell' inst. di Roma, 1864. Tac. d'agg. R, 3, 4.

(43) Bekk. Anecd. II, Σ. 780.

τὸ παρ' ἡμῶν ῥῶν Η. Καὶ ἀλλαγῶ (44)· «*Eÿρηται δὲ οὐχ ὑφ' ἐνὸς ἅπαντα (τὰ γράμματα)· ὕστερον γὰρ ἐπεροήθησαν τὰ δασέα καὶ τὰ διπλᾶ. Πρὶν γὰρ ταῦτα ἐπινοηθῆναι, τοῖς ἐναρτίοις ἐχρῶντο, οἷον εἰ ἤθελον χ ποιῆσαι, ἐποίουν κ καὶ ε (γρ. η ἤ ')*, εἰ δὲ Θ, ἐποίουν τε, εἰ δὲ ρ, πάλιν ὁμοίως π καὶ δασεῖαν, ὡς ῥῶν 'Ρωμαῖοι». Καὶ ὁ Priscianus δὲ ταῦτά πρὸςθεύει (45)· «*Adspiratio quoque ante omnes vocales poni potest, post consonantes vero quatuor tantummodo, more antiquorum græcorum, C, T, P, R*». Καὶ ὁ M. Victorinus (46)· «*Græci sequebantur sonum tantummodo litterarum θ, φ, χ, priusquam a Simonide invenirentur; exprimebant juxta τ et juxta π et κ adspirationis notam Η ponendo*». Καὶ ὁ Πλίνιος δὲ τ' αὐτὰ αἰνίττεται λέγων (47)· «*Veteres græcas (litt.) fuisse easdem pæne, quæ nunc sunt Latine, indicio erit Delphica tabula antiqui æris . . . cum inscriptione tali: Ναυσικράτης Τισαμεροῦ Ἀθηναῖος Κόρη καὶ Ἀθηναῖ (βεβαίως Ἀθηναία) ἀρέθηκεν. Ἀλλ' εἰς τὴν ἀπάτην ταύτην περιέπεσαν οἱ Γραμματικοὶ ἐκ τῆς προληψέως ὅτι πάντα τὰ δασέα καὶ τὰ διπλᾶ ἔλειπον ἀπὸ τοῦ πρώτου Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ὡς ἔλειπον καὶ ἀπὸ τοῦ Λατινικοῦ. Τὸ Θ ὁμοῦς, τὸ ἐκ Φοινίκης μεταβὰν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, δὲν μετέβη καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν, διότι ἐκείνη ἔστρεφεῖτο παντάπασιν τοῦ φθόγγου αὐτοῦ.*

6'. Ἀπαντᾶται δὲ τὸ Η κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν Αἰολοδωρικαῖς ἐπιγραφαῖς, μάλιστα κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν αὐτοῦ μορφήν, κεκλεισμένον ἄνω καὶ κάτω (Σγ. 2⁽²⁾) εἰς πα-

(44) Σ. 781.

(45) De num. litter. σ. 542.

(46) σ. 2469.

(47) VII, 58. Ἰδ. C. I. Σ. 6.

ράσταςιν τοῦ φωνήεντος Η(τα), ἐν ᾧ πολλάκις ἐν ταῖς αὐταῖς ἐπιγραφαῖς ἐμφαίνει καὶ τὴν δασεῖαν, καὶ ἐν ᾧ καὶ αὐτὸ τὸ Ἦτα ἐν αὐταῖς πάλιν ταύταις ἐμφαίνεται καὶ διὰ τοῦ ἀπλοῦ Ε. Οὕτως ἐν Σχ. 21, ἐν μὲν τῇ λέξει ἈρκΗαγέτας τὸ Η εἶναι δασεῖα, ἐν δὲ τῇ λέξει ΠροκλΗε εἶναι μακρόν Ἦτα, καὶ ἐν τῇ λέξει Ῥηκσίανωρ, τὸ Ἦτα παρίσταται διὰ τοῦ Ε. Καὶ ἐν ἐπιγραφῇ δὲ τῆς Μιλήτου(48) οὕτως ἐχούσῃ: «(Ἐρ)μησιάναξ ἡμέας ἀνέθηκε», ἡ δευτέρα συλλαβὴ τῆς πρώτης λέξεως καὶ ἡ πρώτη τῆς δευτέρας ἔχουσι τὸ η γεγραμμένον διὰ τοῦ κλειστοῦ Η, ἐν δὲ τῇ λέξει ἀνέθηκε γράφεται διὰ τοῦ Ε.

γ'. Πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως ἐπομένως εἰσῆχθη, φαίνεται, καὶ ἕτερόν τι σχῆμα, τὸ Η· καὶ ὅπου μὲν τὸ Η ἐνέφαινε, τὸ μακρόν φωνῆεν, ἐκεῖ τὸ Η τὴν δασεῖα, ὅπου δὲ δασεῖα ἦν τὸ Η, ἐκεῖ τὸ Η, τιθέμενον πρὸ τοῦ Ε, ἐχαρακτήριζεν αὐτὸ ὡς μακρόν. Τοῦ πρώτου παράδειγμα ἔχομεν Μεγαρικὴν τινα ἐπιγραφὴν(49), ἐποχῆς μὲν Ῥωμαϊκῆς, ἀλλὰ προφανῶς ἀντιγεγραμμένην ἐκ πολὺ ἀρχαιοτέρας, τῶν μηδικῶν χρόνων, ἐν ἧ ἀναγινώσκονται ΗΕΛΛΑΔΙ. ΗΙΕΜΕΝΟΙ. ΗΑΓΝΑΣ. Τὴν δ' ἑτέραν χρῆσιν ἀπαντῶμεν ἐν ἀρχαίᾳ ἐπιγραφῇ τῶν Θεσπιῶν(50), ἐν ἧ ἀναγινώσκειται ΠΡΟΚΛΗΕΣ.

4. Τὸ δὲ Ν μένει, ὡς εἰς τὰς Ἀττικὰς ἐπιγραφάς, ἀμετάβολον πρὸ τῶν Β, Γ, Κ, Λ, Μ, Π, Φ, Χ.

5. Τὰ δὲ διπλᾶ Ξ καὶ Ψ γράφονται ἐν ταῖς Αἰολοδωρικαῖς ἐπιγραφαῖς κατ' ἀρχὰς καὶ ἐνιαχοῦ ΚΣ καὶ ΠΣ, οἷον ἐν Θηραϊκῇ ἐπιγραφῇ (Σχ. 21) Ῥηκσίανωρ· ἐν ἐπιγραφῇ τῆς

(48) C. I. 39.

(49) C. I. 1051.

(50) Rang. 3. 6.

Μήλου (Σχ. 23), δέκσαι· ἐν ἑτέρᾳ Θηραϊκῇ (51), Ποίην· ἐν Ἀργολικῇ (52) Πέλοπος. Ἐνέφαινε δ' ἡ τοιαύτη γραφή τὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν γραμμάτων τούτων παρ' Αἰολοδωριεῦσι καὶ παρ' Ἀθηναίοις. Ἀρ' οὗ ἕμως καὶ οἱ Αἰολοδωριεῖς παρεδέχθησαν τὸ Φ καὶ τὸ Χ, τότε ἤρξαντο καὶ αὐτοὶ γράφοντες, καὶ ἴσως καὶ προσέροντες ΧΣ, ΦΣ, ὡς ἐν Ὀρχομενῶ (53), Δίχσωρι· ἐν Θήβαις (54), ἔργ· ἐν Γερνόνθραις (Σχ. 8) Φάναχ·, ἂν ἕμως τὸ Χ ἐνταῦθα δὲν εἶναι Ξ.

Πολλαχοῦ ἕμως καὶ πολὺ πρὸ τῆς 90^{ης} Ὀλυμπιάδος, ἀπ' αὐτῆς τῆς 40^{ης}, εὐρίσκονται εἰς Αἰολοδωρικὰς χώρας εἰσηγμένα καὶ τὰ διπλᾶ, τοῦλάχιστον βεβαίως τὸ Ξ, ὡς ἐν Κερκύρα (Σχ. 7), καὶ ἐν Πετιλίᾳ (Σχ. 38) Πρόξενος. Ἐν Οἰανθείᾳ δέ, πρὸ τῆς 80^{ης} Ὀλυμπιάδος, γ'εύθεα (55).

6. Τὸ δὲ Σ, διατηρήσαν πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τὸ τρισκελές αὐτοῦ σχῆμα ζ καὶ ἰκανὸν χρόνον ἀρ' οὗ ἐν Ἀθήναις ἔλαβε τὸ τετρασκελές Σ, ἐν πολλαῖς τῶν αἰολοδωρικῶν ἐπιγραφῶν, ταῖς ἀρχαιοτέραις μάλιστα, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ νεωτέραις, διπλασιάζεται, κυρίως πρὸ τοῦ Τ, οἷον Ἀρισστεύων, ἐν Θίσβῃ (56), Ἀρισστόδαμος, Φασσ(τύχου), Ἀρισστογεῖτων, Τελέστας, (57)· καὶ ἐν νεωτέραις Βοιωτικαῖς, ἔσσωσαν, Ἀρισσοφάνης (58). Ἐτι δέ, σπανίως, καὶ πρὸ τοῦ Κ, ὡς Ἀσσκληπιάδης (59). Ἐδήλου δὲ πιθανῶς ὁ ἀνα-

(51) Bæckh, 10.

(52) C. I. 17.

(53) R. 331.

(54) C. I. 25.

(55) R. 356^b.

(56) R. 31.

(57) C. I. 13. 20. 25. 166.

(58) C. I. 1608. 1638.

(59) C. I. 1571.

διπλασιασμός ἐπιχώριόν τινα ἰδιοτροπίαν τῆς προφορᾶς, ἴσως παχύτητά τινα, ὡς τὸ Sch, ἐκφράζουσιν τὸν ἀρχαῖον φθόγγον τοῦ Σάν.

7. Τὸ δὲ ϕ εἶδομεν ὅτι ἀνέκλιθεν συνυπῆρχεν εἰς τὸ ἀλφά-
βητον μετὰ τοῦ Κ, καὶ ἀπαντᾶται παρὰ Δωριεῦσι, παρ' Ἀρ-
γείοις διὰ τὴν γειτνίασιν, παρὰ Κορινθίοις καὶ τοῖς ἀποί-
κοις, τιθέμενον κυρίως πρὸ τοῦ Ο, οἷον Μίλληρος, ἐν Θή-
ρα (60), ἐν ᾧ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ, Προκλῆς Πάφων,
ἐν Κορίνθῳ (61), καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ Ἀλκία φοριν-
θύθεν, ἐν Κορινθιακῇ ἐπιγραφῇ (62), καὶ ϕ Ο ἐπὶ πάντων
τῶν Κορινθιακῶν νομισμάτων Ἀυφοδόρκας ἐν ἐπιγραφῇ,
ἣτις ἐν Ἀθήναις μὲν εὐρέθη, ἀλλ' ὡς φαίνεται δι' Ἀρ-
γείους καὶ ὑπ' Ἀργείων ἐχαράχθη (63). Ἐνίοτε ὁμοίως τὸ ϕ
ἀπαντᾶται καὶ πρὸ τοῦ Υ, καὶ πρὸ συμφώνου, ἀλλὰ πρὸ
πάντων ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἑλλάδι, ὡς πρὸ τοῦ Ρ, ἐν ϕ R ἐπὶ
τῶν νομισμάτων τῆς Κρότωνος πρὸ τοῦ Τ, ἐν Ηέφτωρ
ἐπὶ ἀγγείου πρὸ τοῦ Λ, ἐν ϕλυτίο, ἐπίσης ἐπὶ ἀγγείου τοῦ
Ούολκίου (64) πρὸ τοῦ Υ καὶ Ν ἐν ϕύφορος, ὁμοίως (65).

8. Ἡ δὲ τοῦ ΠΗ καὶ ΚΗ παράστασις ἀπαντᾶται εἰσέτι
ἐνίοτε εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας τῶν ἐπιγραφῶν, ὡς ἀνωτέρω
ἐβρέθη.

9. Τὸ Ψ δέ, παρίστατο διὰ τοῦ ΠΣ, ὅτε τὸ Ξ διὰ τοῦ ΚΣ.
Ἄν δὲ πανταχοῦ εἰσῆχθη συγχρόνως μετὰ τούτου δὲν μαρ-
τυρεῖται βεβαίως, διότι ἐστὶ γράμμα ἱκανῶς σπάνιον ἐν
τῇ γλώσσῃ, καὶ ἐν πολλαῖς ἑλληνικαῖς χώραις, ἐν αἷς τὸ

(60) Rang. 1.

(61) C. I. 7.

(62) C. I. 26.

(63) C. I. 166.

(64) C. I. 7381.

(65) C. I. 7611.

Ξ ἀπαντᾶται, ἄγνωστον ἂν αὐτὸ κατὰ τύχην δὲν εὐρίσκηται, ἢ διότι ἐλλείπει ἐκ τοῦ ἀλφαβήτου. Ἀπίθανον δὲ δὲν φαίνεται νὰ εἰσήχθη πρῶτον τὸ Ξ, καθ' ὃ ὑπάρχον, ὡς εἶδομεν, ἐν τῷ φοινικικῷ ἀλφαβήτῳ ὡς Σαίν.

10. Τὸ Ω δὲ παρίσταται διὰ τοῦ Ο κατὰ πᾶσαν ταύτην τὴν ἐποχὴν, καὶ ἐκεῖ προσέτι ἔνθα διὰ τὸ ἦτα ὑπάρχει ἰδιαιτέρον σημεῖον, τὸ Η. Εἶπομεν δ' ἀνωτέρω ὅτι ὁ Κ. Κιργόρ (66) ὑποπτεῦει τὴν ὑπαρξίν διακρίσεως ἐνιαχοῦ μεταξὺ τοῦ ο καὶ ω, ὡς ἐν Μήλῳ, ἔνθα φαίνεται γραφόμενον τὸ μὲν ο C, τὸ δὲ δὲ ω, Ο (67), ἐν Θήρᾳ, ἔνθα ὑπολαμβάνει τὸ Ω γραφόμενον Θ (68), καὶ, τὸ πάντων παραδοξότερον, ἐν Πάρῳ, καὶ Θάσσω ἔνθα τὸ μὲν ο ἐκλαμβάνει γραφόμενον Ω, τὸ δὲ ω, Ο. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦλάχιστον τοῦτο δὲν στηρίζεται ἐπὶ τοσοῦτον ἀναμφισβητήτων διδομένων, ὥστε νὰ γίνῃ δεκτὸν ἄνευ περαιτέρω καὶ σαφεστέρων ἀποδείξεων. Παράδειγμα δ' ὅτι ἀλλαχοῦ τὸ Θ ἐνέφαιεν ἐπίσης τὸ ο καὶ τὸ ω, ἔστω ἡ ὑπὸ σχ. 25 ἐν Ἀθήναις εὐρεθεῖσα Ἀργεῖα ἐπιγραφή.

11. Πολλάκις δ' ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις ἐπιγραφαῖς τὰ διπλᾶ σύμφωνα γράφονται ἀπλᾶ, οἷον ἐν Ἡλείᾳ (69), ἀλάλοισ, ἀλ', ἐγραμένῳ· ἐν Θήρᾳ (70), Θαρυπτόλεμος, ἐν Λακεδαίμονι, ἐπὶ τῶν Μηδικῶν (Σχ. 43), Ἀπόλωνι.

12. Ἡ δὲ δίφθογγος ΑΥ γράφεται πολλάκις, μάλιστα παρ' Αἰολεῦσι ΑFY, ἥτοι ἔχει τὸ δίγαμμα ὑπὸ τὴν διπλὴν αὐτοῦ μορφήν, εἰς ἔμφρασιν τῆς συμφωνικῆς προφορᾶς ἣν καὶ σήμερον ἔχει ἐν τῷ συνδυασμῷ τούτῳ. Οὕτως ἐν Ὀρχο-

(66) Studien, Σ. 44. 56.

(67) R. 2227-2234.

(68) Rang. 1.

(69) C. I. 11.

(70) Bœckh. Θηρ. 16.

μενῶ (71), *Τραγαφυδοί*· ἐν ἐπιγραφῇ Δήλου, γραφείση ὁμως, ὡς φαίνεται, ὑπὸ Ναξίων (72), αφυτοῦ. Ἄπαξ δ' ἐν ἐπιγραφῇ Λοκρικῇ (73) γράφεται καὶ ἀπλῶς ΑΦ ἐν τῇ λέξει *ΝαΦπακτίων*, ἐν ᾧ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ ἢ αὐτῇ λέξει 19^{κς} γράφεται ὡς συνήθως ΑΥ.

Πιθανὸν δ' ὅτι αὐτόθι καὶ ἡ ΕΥ δίφθογγος ἐγράφετο ΕΦΥ· ἀλλὰ παράδειγμα τούτου δὲν διεσώθη ἐν ταῖς αὐταῖς ἐπιγραφαῖς. Νομίζω ὁμως ὅτι παρέχει τοιοῦτο ἢ ὑπὸ Σχ. 8 ἐπιγραφῇ εἰς τὸν στ. 3, ὃν ἀλλαχοῦ (74) εἶχον ἀναγνώσει *Τεθύκιος*, ὄνομα ἀνύπαρκτον, ὡς καὶ τότε ἀνεγνώριζον, ἤδη δὲ φρονῶ διορθωτέον κατὰ σχ. 9, καὶ ἀναγνωστέον *ΤεΦῶκρος*.

13. Αἱ δὲ λοιπαὶ δίφθογγοι ἐγράφοντο πλήρεις καὶ πρὸ Ἄττικοις. Τινὲς δ' ὀρθογραφικαὶ ἰδιοτροπίαι, ὡς τῆς ΕΙ ἀντὶ Η, τοῦ Υ ἀντὶ ΟΙ, ἀνήκουσιν εἰς διάλεκτον, καὶ περὶ τούτων κατωτέρω λέγομεν ἰδιαιτέρως.

Ἡ ΟΥ ὁ δὲ τέλος συνήθως ἐγράφετο Ο, ἐν δὲ πῖσι λέξεσιν, ὡς ἐν ΟΥΤΟΣ, ΟΥΚ, εἶχεν ἀμφότερα τὰ φωνήεντα. Εἰς Ἰωνικὰς δὲ τινὰς νήσους ἐγράφετο εἰς τὰς καταλήξεις τῆς γενικῆς, καὶ διαλεκτικῶς, ὡς φαίνεται, ἐπροφέρετο Ω (75).

(71) C. I. 1583, κτλ.

(72) C. I. 10.

(73) Οἰκονομίδης, *Λοκρ. ἐπιγραφῆ*, ἐν Ἀθῆν. 1869, στ. 40.

(74) Rang. 317.

(75) Πλάτ. Πρωταγ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

"Ῥῆξι καὶ τρόπος Γραφῆς.

Ὡς ἀρχαιοτάται τῶν ἐν Ἀθήναις ἐπιγραφῶν μνημονεύονται οἱ Σολώνιοι, πιθανῶς δὲ καὶ οἱ Δράκοντιοι (1) νόμοι, γεγραμμένοι ἐπὶ ξύλου, εἰς κύρβεις ἢ ἀξονας, καὶ διατηρούμενοι ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ἔθεν ὁ Ἐφιάλτης ἐπὶ Περικλέους μετεκόμισεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν. Εἶδον δ' αὐτοὺς, διεφθαρμένους ἤδη, ἐν τῷ Πρυτανείῳ ὁ Πλούταρχος (2) καὶ ὁ Πausanίας (3). ὁ δὲ Πολυδεύκης μνημονεύει χαλκῶν ἀξόνων, ὥστε φαίνεται ὅτι, πρὶν ἢ φθαρῶσιν, εἶχον χαραχθῆ ἐπὶ στερεᾶς ὕλης, ὡς ἐπὶ λευκοῦ λίθου σώζεται ἀντιγεγραμμένος ὁ προμνημονευθεὶς τοῦ Δράκοντος περὶ Ἐφετῶν. Ἀλλαγῶ δὲ τῆς Ἑλλάδος μνημονεύονται καὶ ἀρχαιότεραι πολὺ, ἰδίως ἐπὶ μετάλων γεγραμμέναι (4). ἀλλὰ τὸ ἱστορικὸν αὐτῶν κῦρος δύναται ν' ἀμφισβητηθῆ.

Ἐπὶ μεταλλίνων ὁμοῦς πετάλων σώζονται τινες ἐπιγραφαὶ ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων, ὡς ἐπὶ χαλκῆς πλακῶς ἡ ἐπιγραφή τῆς Πετιλίας, ἐν Σχήμ. 33. ἡ ῥήτρα τῶν Ἠλείων, ἐν Σχήμ. 34. ἡ συνθήκη τῶν Οἰανθέων (5). καὶ ἐν γένει ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις οὕτως ἐγράφοντο αἱ διεθνεῖς συνθήκαι, καὶ ἀνηρτῶντο εἰς τοὺς τοίχους τῶν ναῶν, τιθέμεναι ὑπὸ τὴν τῶν θεῶν προστασίαν.

(1) Δράκοντος νόμοι ἐν Philippi, Aréop. u. Epheten. σ. 333, στ. 10, «Ἀξων πρῶτος».

(2) Β. Σόλ. Α.

(3) Α, 18.

(4) Ἰδ. Ἀνωτέρω Μέρ. Α. Κεφ. Β. σ. 27.

(5) Rang. 356^b.

Ἀπαντῶνται δ' ἄλλαι ἐπὶ χαλκῶν σκευῶν, ὡς εὐρέθησάν τινες εἰς κράνη ἐν Ὀλυμπίᾳ (6), ἄλλη ἐπὶ λέβητος ἐν Κύμῃ τῆς Μεγάλῃς Ἑλλάδος (7).

Ἐν μεταγενεστέραις δ' ἐπιγραφαῖς περιέχεται ἐνίοτε ὁ ὄρισμός τοῦ νὰ γραφῶσιν ἐπὶ χαλκῶν στηλῶν (8), καὶ ὁμῶς εὐρίσκονται ἐπὶ λίθου κεχαραγμένα, ὥστε φαίνεται ὅτι τότε, πλὴν τῆς χαλκῆς πλακὸς τῆς ἀναρτωμένης εἰς ναόν, ἐγίνετο καὶ ἀντίγραφον ἕτερον ἐπὶ λίθου, τιθέμενον εἰς καταφανέστερον μέρος.

Ἐπὶ μετάλλου δ' ἐπιγραφαὶ εἰσὶ καὶ τὰ πολλὰ μολύβδινα ἐλασμάτια τὰ ἐν Στύροις τῆς Εὐβοίας εὐρεθέντα, καὶ ἐν λίαν ἀρχαίᾳ γραφῇ κύρια ὀνόματα μάλιστα περιέχοντα (9)· ὡς καὶ τινὰ μεταγενέστερα, ἐφ' ὧν εἰσὶν ἀραὶ ἐπικεχαραγμένα (10).

Καὶ χρυσᾶ δὲ πέταλα ἐπιγεγραμμένα εὐρίσκονται ἐνίοτε, ἐκ μεταγενεστέρων μάλιστα χρόνων. Ἐπὶ μετάλλων δ' ἐπιγραφαὶ εἰσὶ καὶ αἱ τῶν νομισμάτων, ὧν ὁμῶς ἡ σπουδὴ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν τῶν ἐπειρασμένων τύπων, ἐστὶν ἰδίως ἀντικείμενον τῆς νομισματικῆς.

Ἄλλ' ἡ ὕλη ἐφ' ἧς κοινότερον ἐχαράττοντο αἱ ἐπιγραφαὶ ἦν ὁ λίθος, καὶ ἀρχαιοτάται τινες ἀπαντῶνται ἐπὶ τῶν αὐτοφυῶν βράχων γεγραμμένα, ὡς ἐν Θήρᾳ εἰς τὴν θέσιν *Μέγα βουνό* (11), καὶ ἐν Ἀθήναις εἰς τὸν λόφον τῶν Νυμφῶν καὶ τὸν τοῦ Διός, καὶ ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ, κατὰ τὸν

(6) C. I. 16, 29, 50, 31.

(7) C. I. 32.

(8) Rang. II, 453.

(9) N. Ἀρχαιολ. Ἐφημ. σ. 272 ἐπ. Ἀριθ. 245-342.— σ. 301. 302. Ἀριθ. 354-376.

(10) I. C. 539.

(11) Αἱ Θηραϊκᾶι ἐπιγραφαὶ, ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ Bœckh εἰς τὰ πρακτ. τῆς Ἀκαδ. τοῦ Βερολίνου, 1836.

Ναόν τῆς Ἀφροδίτης. Τινές δὲ τῶν ἀρχαίων εὐρίσκονται ἐπ' ἀκατεργάστων λίθων, τὸ σχῆμα τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν ἀκολουθοῦσαι, οἷα ἐστὶν ἡ Θηραϊκὴ (Σχ. 21), ἀτάκτως τὰς πέντε πλευρὰς μέλανος ὄγκου ἠφαιστείου καλύπτουσα, καὶ ἀττική τις (Σχ. 27), ἐπὶ πλακὸς σχήματος ἀκανονίστου κεχαραγμένη. Τινές δ' εἰσὶν ἐν διαξέσμασι κίωνων γεγραμμένοι, ὡς ἐν παραδείγματι μία ἐκ Πελοποννήσου (Σχ. 40, α, β), ἑτέρα ἐκ Μήλου (Σχ. 23), καὶ ἄλλαι ἐξ Ἀθηνῶν (12). Τινές τέλος εἰσὶ κεχαραγμένοι ἐπὶ τετραγώνων στηλῶν, ὡς ἡ τοῦ Σιγείου (13)· ἀλλ' αἱ ἀσυγκρίτως πλεῖσται τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐπὶ βάθρων λιθίνων. Πολλὰ δ' ἀπαντῶνται καὶ ἐπὶ πηλίνων ἀγγείων (14).

Ἐχώρει δὲ κατ' ἀρχάς, ὡς φαίνεται, ἡ γραφὴ ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά, ὡς παρὰ Φοίνιξιν ἐξ ὧν προήλθε, καὶ τινες τῶν ἀρχαιοτάτων ἐπιγραφῶν εὐρίσκονται οὕτω γεγραμμένοι, ὡς, μονόστιχοι, αἱ Θηραϊκαὶ ὑπὸ Σχ. 3: Ἀράγκης· Σχ. 4: Κερδύνομος· καὶ ἡ Ἀττική, ὑπὸ Σχ. 5: . . . ε Ἀθηναία μ' ἀνέθ(ηκε)· καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου βράχου παρὰ τὴν Πνύκα, ὑπὸ Σχ. 6: Ὅρος Διός· καὶ ἡ πασῶν μακροτάτη ἐκ Κερκύρας, ἡ ὑπὸ Σχ. 7, ἐν μιᾷ γραμμῇ περιέχουσα ἐξ ἑξαμέτρους.

Ἄλλ' ἀπαντῶνται καὶ πολύστιχοι, ὧν πᾶσαι αἱ γραμμαὶ ἀρχονται ἐκ δεξιῶν, ὡς ἡ ἐκ Γερονθῶν, ὑπὸ Σχ. 8, ἣτις φαίνεται τὰς ἐπομένας λέξεις περιέχουσα·

. . . κων

. . . α Φάραχ(ς ἢ Φάραξ

Τέφυκ(ρ)ος

(12) Rang. 8. 12. 15. 16. 39.

(13) C. I. 8.

(14) Ἐξ Ἀθην. C. I. 33. — Κορίνθου C. I. 7. — Μεγ. Ἑλλάδος C. I. 5,

Ἀπαντῶνται δ' ἄλλαι ἐπὶ χαλκῶν σκευῶν, ὡς εὐρέθησάν τινες εἰς κράνη ἐν Ὀλυμπίᾳ (6), ἄλλη ἐπὶ λέβητος ἐν Κύμῃ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος (7).

Ἐν μεταγενεστέραις δ' ἐπιγραφαῖς περιέχεται ἐνίοτε ὁ ὀρισμὸς τοῦ νὰ γραφῶσιν ἐπὶ χαλκῶν στηλῶν (8), καὶ ὅμως εὐρίσκονται ἐπὶ λίθου κεχαραγμένοι, ὥστε φαίνεται ὅτι τότε, πλὴν τῆς χαλκῆς πλακὸς τῆς ἀναρτωμένης εἰς ναόν, ἐγένετο καὶ ἀντίγραφον ἕτερον ἐπὶ λίθου, τιθέμενον εἰς καταφανέστερον μέρος.

Ἐπὶ μετάλλου δ' ἐπιγραφαὶ εἰσὶ καὶ τὰ πολλὰ μολύβδινα ἐλασματῖα τὰ ἐν Στύροις τῆς Εὐβοίας εὐρεθέντα, καὶ ἐν λίαν ἀρχαίᾳ γραφῇ κύρια ὀνόματα μάλιστα περιέχοντα (9)· ὡς καὶ τινὰ μεταγενέστερα, ἐφ' ὧν εἰσὶν ἀραὶ ἐπικεχαραγμένοι (10).

Καὶ χρυσᾶ δὲ πέταλα ἐπιγεγραμμένα εὐρίσκονται ἐνίοτε, ἐκ μεταγενεστέρων μάλιστα χρόνων. Ἐπὶ μετάλλων δ' ἐπιγραφαὶ εἰσὶ καὶ αἱ τῶν νομισμάτων, ὧν ὅμως ἡ σπουδή, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν τῶν ἐπειρασμένων τύπων, ἐστὶν ἰδίως ἀντικείμενον τῆς νομισματικῆς.

Ἄλλ' ἡ ὕλη ἐφ' ἧς κοινότερον ἐχαράττοντο αἱ ἐπιγραφαὶ ἦν ὁ λίθος, καὶ ἀρχαιόταταί τινες ἀπαντῶνται ἐπὶ τῶν αὐτοφυῶν βράχων γεγραμμένοι, ὡς ἐν Θήρᾳ εἰς τὴν θέσιν *Μέγα βουνό* (11), καὶ ἐν Ἀθήναις εἰς τὸν λόφον τῶν Νυμφῶν καὶ τὸν τοῦ Διός, καὶ ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ, κατὰ τὸν

(6) C. I. 16, 29, 30, 31.

(7) C. I. 32.

(8) Rang. II, 453.

(9) N. Ἀρχαιολ. Ἐφημ. σ. 272 ἐπ. Ἀριθ. 245-342.— σ. 301. 302. Ἀριθ. 354-376.

(10) I. C. 539.

(11) Αἱ Θηραϊκῆς ἐπιγραφαί, ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ Bœckh εἰς τὰ πρακτ. τῆς Ἀκαδ. τοῦ Βερολίνου, 1836.

Ναὸν τῆς Ἀφροδίτης. Τινὲς δὲ τῶν ἀρχαίων εὐρίσκονται ἐπ' ἀκατεργάστων λίθων, τὸ σχῆμα τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν ἀκολουθοῦσαι, οἷα ἐστὶν ἡ Θηραϊκὴ (Σχ. 21), ἀτάκτως τὰς πέντε πλευρὰς μέλανος ὄγκου ἠφαιστείου καλύπτουσα, καὶ ἀττική τις (Σχ. 27), ἐπὶ πλακὸς σχήματος ἀκανόνιστου κεχαραγμένη. Τινὲς δ' εἰσὶν ἐν διαξέσμασι κιόνων γεγραμμένοι, ὡς ἐν παραδείγματι μία ἐκ Πελοποννήσου (Σχ. 40, α, β), ἑτέρα ἐκ Μήλου (Σχ. 23), καὶ ἄλλαι ἐξ Ἀθηνῶν (12). Τινὲς τέλος εἰσὶ κεχαραγμένοι ἐπὶ τετραγώνων στηλῶν, ὡς ἡ τοῦ Σιγείου (13): ἀλλ' αἱ ἀσυγκρίτως πλεῖσται τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐπὶ βάρων λιθίνων. Πολλὰ δ' ἀπαντῶνται καὶ ἐπὶ πηλίνων ἀγγείων (14).

Ἐχώρει δὲ κατ' ἀρχάς, ὡς φαίνεται, ἡ γραφή ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά, ὡς παρὰ Φοίνιζιν ἐξ ὧν προήλθε, καὶ τινες τῶν ἀρχαιοτάτων ἐπιγραφῶν εὐρίσκονται οὕτω γεγραμμένοι, ὡς, μονόστιχοι, αἱ Θηραϊκαὶ ὑπὸ Σχ. 3: Ἀράγκης· Σχ. 4: Κερδύνομος· καὶ ἡ Ἀττική, ὑπὸ Σχ. 5: . . . ε Ἀθηναία μ' ἀνέθ(ηκε)· καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου βράχου παρὰ τὴν Πνύκα, ὑπὸ Σχ. 6: Ὀρος Διός· καὶ ἡ πασῶν μακροτάτη ἐκ Κερκύρας, ἡ ὑπὸ Σχ. 7, ἐν μιᾷ γραμμῇ περιέχουσα ἐξ ἑξαμέτρους.

Ἄλλ' ἀπαντῶνται καὶ πολύστιχοι, ὧν πᾶσαι αἱ γραμμαὶ ἄρχονται ἐκ δεξιῶν, ὡς ἡ ἐκ Γερονθρῶν, ὑπὸ Σχ. 8, ἥτις φαίνεται τὰς ἐπομένας λέξεις περιέχουσα·

. . . κων

. . . a Fάναχ(ς ἢ Fάναξ

ΤέFυκ(ρ)ος

(12) Rang. 8. 12. 15. 16. 39.

(13) C. I. 8.

(14) Ἐξ Ἀθην. C. I. 33. — Κορίνθου C. I. 7. — Μεγ. Ἑλλάδος C. I. 5,

Δαμίτας
 Δαμύλος
 Ο Φάραξ

καὶ ἡ ἐκ Θήρας, ὑπὸ Σχ. 10: Ἐπάγατος ἐποίει.

Ἄλλὰ πρωτίμως ἤρξατο παρ' Ἑλλησιν ἡ μεταβολὴ τῆς διευθύνσεως ταύτης τῆς γραφῆς· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν, ἀφ' οὗ ἔφερον τὴν γραμμὴν ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά, ἔστρεφον ἔπειτα τὴν δευτέραν ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ τὰς λοιπὰς ἐναλλάξ, τὴν μὲν ἐκ δεξιῶν τὴν δὲ ἐξ ἀριστερῶν, καὶ ὁ τρόπος οὗτος τῆς γραφῆς ἐκλήθη βουστροφηδόν, καθ' ὃ δῆθεν μιμούμενος τὰς στροφὰς τῶν ἀρόντων βοῶν· ὡς καὶ ὁ Ἀριστοφάνης τὴν αὐτὴν μεταχειρίζεται μεταφορᾶν, λέγων περὶ τῶν σανίδων ἐφ' ὧν ἐπεγράφοντο αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις (15): «ἐγὼ δ' ἀλωκίζειν ἐδεύμην τὸ χωρίον»· καὶ οἱ Λατίνοι ἐχρῶντο τῇ ἐκφράσει *exarare litteras*.

Τοιαῦται δέ, βουστροφηδὸν γεγραμμένα ἐπιγραφαί, ἀπαντῶνται οὐκ ὀλίγαι μεταξὺ τῶν λίαν ἀρχαίων· καὶ ἴσως ἐξ αὐτῶν πρέπει νὰ διακριθῶσιν αἱ ἔχουσαι τὴν πρώτην γραμμὴν ἀρχομένην ἐκ δεξιῶν, οἷαι αἱ ἐν Σχ. 35, ὡς ἀρχαιότεραι ἐκείνων ὧν ἡ πρώτη γραμμὴ ἀρχεται ἐξ ἀριστερῶν, αἱ δ' ἐπίλοιποι ἐναλλάξ, οἷα ἡ ὑπὸ Σχ. 12: «Ἀρχένεως τόδε σῆμα) ἔστησ' ἐγγυὲς ὀδῶ Ἀγαθοκλεῖ(τ)», ἢ ἴσως Ἀρχένεως τόδε σῆμα δεῖνος) ἔστησ' ἐγγυὲς ὀδῶ, ἀγαθοῦ καὶ (σώφρονος ἀνδρός), (ὡς ἡ ὑπὸ Σχ. 22): ἀλλὰ μετὰ τὸ Κ φαίνεται ἐπόμενον L καὶ οὐχὶ A. Τοιαῦται δὲ σώζονται καὶ ἡ ἐν Σιγείῳ (16), καὶ ἄλλαι ἐκ Πελοποννήσου (17), καὶ ἐκ Μήλου (18) κτλ.

(15) Σφ. 850.

(16) C. I. 8.

(17) C. I. 34.

(18) C. I. 39.

Βουστροφηδὸν γεγραμμένη, ἀλλ' ἄγνωστον ἂν δεξιόθεν ἢ ἀριστερόθεν ἤρχιζε, διότι ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει, εἶναι καὶ ἡ ὑπὸ Σχ. 11· « . . . ἀνέθηκεν. Ἀριστοκλῆς ἐποίησεν », σπουδαία κατὰ τοῦτο, ὅτι ἀποδεικνύει τὴν Βουστροφηδὸν γραφὴν ὑφισταμένην ἐν Ἀθήναις καὶ μετὰ τὴν 70^{ην} Ὀλυμπιάδα, διότι κατὰ πάντα τὰ διδόμενα (19) ὁ γλύπτης Ἀριστοκλῆς ἤκμαζεν ἐν Ὀλ. 70-80.

Ἀπαντῶνται δὲ καὶ ἐπιγραφαὶ ἀτάκτως τινὰς μὲν στίχους ἔχουσαι ἐκ δεξιῶν, τινὰς δ' ἐξ ἀριστερῶν ἀρχομένους, ὡς τις ἐξ Ἐλευσίνος (20), ἔχουσα ὡς τὸ Σχ. 13^α, καὶ ἑτέρα ἐκ Θήρας (21), ὡς τὸ Σχ. 13^β. ἄλλαι δὲ πάλιν τὰς ἀνωμαλίας τοῦ λίθου ἀκανονίστως ἀκολουθοῦσαι, ὡς ἀττική τις, Σχ. 27, καὶ αἱ ὑπὸ Σχ. 21 καὶ 38 Θηραϊκαί, ὧν ἡ πρώτη ἔχει τὰς γραμμὰς διατεθειμένας κατὰ τὸ Σχ. 16, ^{α-δ}.

Τέλος δ' ὑπάρχουσι καὶ ἑτεροι, βουστροφηδὸν μὲν γεγραμμένοι, ἀλλ' ἔχουσαι τινῶν γραμμῶν τὰ γράμματα πρὸς τὰ ἄνω ἐστραμμένα, οἷα ἡ περιεργοτάτη τῆς Σπάρτης, ὑπὸ Σχ. 8, ἧς αἱ γραμμαὶ καὶ τὰ γράμματα χωροῦσι κατὰ Σχ. 17, καὶ ἡ ὑπὸ Σχ. 45, διατεταγμένη ὡς τὸ Σχ. 18^α. καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. 21 τοῦ C. I. ἔχουσα ὡς τὸ Σχ. 18^β.

Γράφονται δ' αἱ λέξεις συνεχεῖς, καὶ δὲν διακρίνονται διὰ διαστημάτων. Ἐνίοτε ὁμως ἀπαντῶνται σημεῖα στίξεως μεταξὺ αὐτῶν, τυχαίως μᾶλλον καὶ ἄνευ συστήματος τεθειμένα, οὔτε καθ' ἃς διαλείψεις ἡ ἔννοια ἀπαιτεῖ. Καὶ μία μὲν στιγμή ἐστὶ σπανιωτάτη, ὡς ἐν Σχ. 33· δύο δέ, καθέτως διατεθειμένοι, οὕτω :, εἰσὶ πολὺ συνεχέστεροι, οἷον

(19) Ἰδ. τὴν ἐμὴν Ἱστορ. Καλλιτ. Τ. Α. σ. 181.

(20) C. I. 27.

(21) Bœckh. 13.

ἐν Σχ. 34· αἱ δὲ τρεῖς, ἐπίσης ἀλλεπάλληλοι, εἰσὶν αἱ συνεχέστεραι πασῶν, ὡς ἐν Σχ. 7, 12, 29.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περιεχόμενον καὶ τύπος τῶν ἐπιγραφῶν.

Αἱ πλείσται δὲ τῶν ἐκ χρόνων προγενεστέρων τῆς 80ῆς Ὀλυμπιάδος σωζομένων ἐπιγραφῶν εἰσὶ κατὰ τὸ περιεχόμενον ἀναθηματικαὶ ἢ ἐπιτάφιοι, ὀλίγαι δ' αἱ ἀναφερόμεναι εἰς δημόσια ἀντικείμενα.

Ἐξ αὐτῶν δ' αἱ ἀναθηματικαὶ ἀπαντῶνται ἐνίοτε κεχαραγμένοι ἢ ἐπὶ βράχων, ἢ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνατεθειμένου ἀντικειμένου, οἷον κίονος, βωμοῦ, σκεύους ἢ ἐπὶ τοῦ φέροντος αὐτὸ βάρου.

Καὶ πολλάκις μὲν περιέχουσιν οὐδὲν ἢ τὸ κύριον ὄνομα, εἰς ὀνομαστικὴν, τοῦ ἀναθέντος εἰς τὸν ἑκασταχοῦ λατρευόμενον Θεόν, ἢ εἰς γενικὴν, τὸ τοῦ Θεοῦ εἰς δὴ ἦν ἱερὸν τὸ ἀνατεθέν, οἷον: Ζητὸς Ὀλυμπίου (1)· ἢ εἰς δοτικὴν, ἐπίσης τὸ τοῦ Θεοῦ ᾧ ἢ ἀνάθεσις γίνεται.

Ἐνίοτε δὲ μὴ ὁ τύπος τῆς ἀναθέσεως ἦν μᾶλλον ἀνεπτυγμένος, ὡς: Διφιλίδης ἐκ Κεραμέων ἀνέθηκε (2), ὑπεννοουμένου τὸν τρίποδα, ὅστις φαίνεται ἀναγεγλυμμέ-

(1) C. I. 30.

(2) R. 9. — Ἰδ. C. I. 6.

νος ὑπὲρ τὴν γραφὴν· ἦ: *Παλλάδι Δέξιππος ἀνέθηκε*(3)· καὶ ἔτι ἐκτενέστερον περιεῖχον τὸν τε ἀναθέντα, καὶ τὸν Θεὸν εἰς ὃν ἦν ἡ ἀνάθεσις, ὡς: *Ἐόρτιος καὶ Ὀψιάδης ἀνεθέτην ἀπαρχὴν τ' Ἀθηναίᾳ* (4), ἐν ἣ ἐπιγραφῇ ἡ λέξις ἀπαρχὴν ἐμφαίνει ὅτι ἐκ νίκης τινός, πιθανῶς γυμναστικῆς, ἐγένετο ἡ ἀνάθεσις. Ὅμοίως: *Ἰάρων ὁ Δεινομένεος τῷ Δι' Τυρόραν' ἀπὸ Κύμης*(5)· καὶ: *Τ' Ἀργεῖοι ἀνέθεν τῷ Διὶ τῶν Κορινθίων* (6). Ἐνίοτε δὲ τὸ ἀνάθημα ὁμιλεῖ καὶ εἰς πρῶτον πρόσωπον, οἷον: *Ἰθιδίκη μ' ἀνέθηκε*, κτλ. (7).

Ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες τῶν ἀναθηματικῶν ἐπιγραφῶν περιέχουσαι, πλὴν τῆς ἀπλῆς ἀναθέσεως, καὶ ἄλλας τινὰς περιστάσεις, ἧτοι ἔπαινον τοῦ Θεοῦ, οἷον ἐν Σγ. 35 (8): *Λητοῦς υἱέ, ὃς ἄφθιτος αἰεὶ εἶ, Ἀρίστων σ' ἔθηκε καὶ τε Βοία καὶ Καλλικλεία καὶ Ἀγασιθέα, θύγατρεις, ὡς φίλῳ· ἦ τὰ κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ μνημείου, ὡς ἐν Σγ. 24(9): *Τοῦ αὐτοῦ λίθου εἰμὶ ἀνδριᾶς καὶ τὸ σφέλας· ἦ ἀπαρίθμησιν τῶν ἀνατεθημένων ἀντικειμένων* (10). Ὑπάρχει δὲ καὶ μία περιέχουσα τὴν ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις κυρίως, καὶ μάλιστα ἐν Ἀσίᾳ, ἀπαντωμένην ἀπαγόρευσιν βλάβης τοῦ μνημείου, ἢ ἐκ Σιγείου (11): *Φανοδίκου εἰμὶ Ἐρμοκράτους τοῦ Προκορησίου. Κἀγὼ κρατῆρα κἀπίστατον καὶ ἠθμὸν ἐς Πρυτανεῖον ἔδωκα, μνηῆμα Σιγιεῖσι.**

(3) R. 14. — Ἰδ. 11. 16. 17. 18.

(4) R. 8.

(5) C. I. 16.

(6) C. I. 29.

(7) Inser. Ath. 350.

(8) C. I. 8.

(9) C. I. 10.

(10) C. I. 8. 13. 18.

(11) C. I. 8.

Ἐὰν δέ τι πάσχω, μεληδαίνειν με, ὦ Σιγριῆς. Καὶ μ' ἐποίησεν Αἴσωπος καὶ ἀδελφοί. Ἔχει δ' ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἄτακτον τὴν σύνθεσιν, διότι ἄρχεται ὁμιλοῦν τὸ ἀνάθημα, μετὰ ταῦτα ἐξακολουθεῖ ὁ ἀναθεὶς, καὶ ἔπειτα ἐπανέρχεται τὸ ἀνάθημα. Μνημονεύει δὲ καὶ τοῦ ἐργασθέντος τὸ ἄγαλμα καλλιτέχνου, ὡς καὶ ἄλλαι πολλαί (12). Εἰσὶ δὲ τινες καὶ ἔμμετροι, προσθήκη ἢ μὴ καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ τεχνίτου (13)· καὶ οὐκ ὀλίγαι τῶν ἀναθηματικῶν εἰσὶν ἀγωνιστικάι, ἢ εὐχαριστήριαι τοῦ νικήσαντος, ἐπὶ βάθρων, ἢ ἐπὶ τῶν εἰς ἄθλον διδομένων ἀγγείων κεχαραγμέναι. Οἶον· Ἐπιχάρινος ἀνέθηκεν ὁ Ὀπλιτοδρόμος. Κρίτιος καὶ Νησιώτης ἐποίησάτην, ἐξ Ὀλ. 78 (14)· καὶ ἐπὶ διαφόρων ἀγγείων, οὐ μόνον ἐν Ἀθήναις, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπωτάτας χώρας, οἶον ἐν Κυρήνῃ, ἐν Ταυρικῇ κλ. εὐρεθέντων, ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιγραφή· Τῶν Ἀθήνηθεν ἄθλον εἰμί, ἀποδεικνύουσα ὅτι κάτοικοι τῶν χωρῶν ἐκείνων εἶχον νικήσει ἐν ἀττικοῖς ἀγῶσιν.

Αἱ δ' ἐπιτάφιοι ἐπιγραφαὶ συνίστανται καὶ αὐταὶ ἐνίοτε ἐξ ἀπλῶν ὀνομάτων εἰς ὀνομαστικὴν (15), ἢ εἰς γενικὴν, ὑπενοουμένων τῶν λέξεων σῆμα, στήλη· οἶον· Θεοθέμιος (16), ἢ, ὡς ἐν Βοιωτίᾳ, εἰς δοτικὴν μετὰ τῆς ἐπί. Πολλάκις ὁμοίως ἐκφράζονται καὶ ἐκτενέστερον, καὶ ἄνευ ἐλλείψεως, ὡς ἐν Σχ. 27 (17)· Ἐνιάλου θυγατρὸς Σπουδίδου κέραμος (ἢ Κεραμ[ε]ως) στήλη. Καὶ ἐνταῦθα δὲ μνημονεύεται ἐνίοτε ὁ τὴν στήλην ἢ τὸ ἄγαλμα ἐργασθεὶς καλ-

(12) C. I. 25. 31. Ther. 4. — R. 23. 24. 26. 33.

(13) R. 34. — C. I. 3. 24. 27. 39. Ther. 5.

(14) R. 25. Ἰδ. C. I. 5. 12-34.

(15) R. 3. 5. 35. 322. 324. 326-329. Ther. 16. 19.

(16) R. 2224.

(17) R. 6. Ἰδ. 4.

λιτέχνης, ὡς (18): 'Αριστίωνος' "Εργον 'Αριστοκλέους.

Καὶ οἱ ἐπιτάφιοι δ' ἐπίσης εἰσὶ πολλάκις ἔμμετροι, ὡς ἐν Σχ. 22.

'Αντιλόχου ποτὶ σῆμ' ἀγαθοῦ || καὶ σώφρονος ἀνδρός

'Αριστίων || μ' ἐποίησεν.

Ἐξηλείφθη δὲ τῆς ἐπιγραφῆς ὁ δεύτερος στίχος, ὅστις βεβαίως ἦν πεντάμετρος ἐπόμενος τῷ ἑξαμέτρῳ. Ἔστι δ' ὁ γλύπτης 'Αριστίων ἄγνωστος ἐν τοῖς καλλιτέχναις, καὶ ἴσως, ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματος εἰκάσαι, ἀνῆκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν 'Αριστοκλέων (19), ἣτις ἤχμασε περὶ 'Ολ. 70-80, καὶ ἦν σύγχρονος τῷ μνημονευομένῳ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὑπὸ Σχ. 11, ἣτις ἐστὶ πᾶσα βουστροφηδὸν γεγραμμένη, (. . . ἀνέθηκεν. 'Αριστοκλῆς ἐποίησεν), ἐν ᾧ ἐνταῦθα, οἱ μὲν στίχοι τῆς ἐπιγραφῆς χωροῦσι πάντες ἐξ ἀριστερῶν πρὸς δεξιὰ, οἱ δὲ περιέχοντες τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου, ἀμφοτέρωθεν ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά.

Περίεργον δέ, καὶ εἰς ἐτέραν Ἀττικὴν ἐπιγραφὴν μὴ ἀπαντώμενον, ἐστὶ τὸ σχῆμα τοῦ Ρ, καὶ ἴσως πηγάζει ἐκ τῆς ἀρχαίας πατρίδος τῶν καλλιτεχνῶν τούτων, ἐλθόντων τὸ πρῶτον πιθανῶς ἐκ Πελοποννήσου.

Ἄλλη ἔμμετρος τῶν χρόνων τούτων ἐστὶ, καὶ αὕτη Ἀττικὴ: *Λυσία ἐνθάδε σῆμα πατῆρ Σήμων ἐπέθηκε* (20).

Πάντοτε ὁμοίως τὸ μέτρον τῶν στιχηρῶν τούτων ἐπιταφίων δὲν εἶναι ἄμεμπτον, ὡς καὶ παροράματα γραφικὰ ἀπαντῶνται ἐν αὐταῖς: οἷον ἐν ταύτῃ:

Σῆμα τόδε Κύλων παίδω(ν) ἐπέθηκε θανό(ν)τω(ν)
μ(ν)ῆμα φιλημοσύνης (21).

(18) R. 21.

(19) Παγκ. Ἰστ. Καλλιτ. Α, 181.

(20) R. 20. Ἰδ. καὶ 31. 318-320.

(21) R. 27.

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη, ἐν τινι δήμῳ τῆς Ἀττικῆς εὑρεθεῖσα, πιθανῶς ἐν τῷ τῆς Παιανίας, ἔχει μὲν πολλὰς γραφικὰς ἀτελείας, διότι δις (παίδων, θανόντων) ἀντὶ τοῦ Ν ἐγράφη τὸ ἐν μόνον σκέλος αὐτοῦ, Ι, ἐν τῇ λέξει θανόντων ἐλλείπει τὸ δεύτερον Ν, καὶ ἐν τῇ λέξει *μηῆμα* ἐγράφη Τ ἀντὶ Ν· ἀλλὰ σφάλλεται καὶ κατὰ τὸ μέτρον, διότι ἡ δευτέρα συλλαβὴ τῆς λέξεως τόδε ὄφειλε νὰ ᾖ μακρά.

Ἐνίοτε δ' ἐστὶν ἡ ἐπιγραφή ἐν μέρει μόνον ἕμμετρος, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου δὲν περιλαμβάνεται ἐν τοῖς στίχοις (22).

Δημόσια δ' ἀντικείμενα ἀναγεγραμμένα σπάνια ἀπαντῶνται ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης. Τοιοῦτο δ' ἐστὶ μέρος ἀναγραφῆς ἐν Ἀθήναις οἰκοδομικῶν ἔργων, ἱεροῦ τινος πιθανῶς, βουστροφηδὸν γεγραμμένης (23): *Κριθῶν ἐκτέον λειουργοῖς(;) Δ . . . Οἱ ἔκτυποι Χ. ΔΙ. Δίποι ΠΙ Σχοινία . . .* Σώζονται δὲ καὶ τινες συνθήκαι, τὸ πλεῖστον κεχαραγμέναι ἐπὶ μεταλλίνων πετάλων, ἅτινα ἀνηρτῶντο εἰς τοὺς ναοὺς, ὡς ἡ ὑπὸ Σχ. 33 αἰολιστὶ γεγραμμένη ἑκατονταετῆς συνθήκη συμμαχίας μεταξὺ Ἡλείων καὶ Ἀρκάδων Ἡραιέων, ἐξ Ὀλ. 40-60 (24), καὶ ἡ τὸ θαλάσσιον δίκαιον μεταξὺ Χαλείου καὶ Οἰανθείας κανονίζουσα, ἐπίσης Αἰολικὴ (25). Δημοσίαις δ' ἐπίσης φύσεώς εἰσι καὶ ἡ τῆς Ἰταλικῆς Πετιλίας (Σχ. 33), δωριστὶ γεγραμμένη, καὶ περὶ διαθήκης τινὸς ἢ κληροδοτήματος πραγματευομένη (26)· καὶ τινεῖς Ἰωνικὴ τῶν Τητίων (27), νεωτέρα μὲν ταύτης, προ-

(22) R. 22.

(23) C. I. 9. — "Id. Inscr. Att. 1-7.

(24) C. I. 11.

(25) R. 356b.

(26) C. I. 4.

(27) C. I. 1044.

γενεστέρα δὲ τῆς 80ῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ διατάξεις τινὰς ἀστυνομικὰς περιέχουσα.

Ἀπαντῶνται δὲ καὶ λίθοι ὄρων ἢ ὀρίων, ἐκ τῶν τιθεμένων εἰς κτήματα ἰδιωτικὰ ἢ δημόσια· καὶ μάλιστα τῶν τὰ ἱερὰ τεμένη ἀφορίζοντων, οἷα τὰ ἐν Ἀθήναις: *Ἱερῶν Νυμφῶν. Δῆμος· καὶ Ὅρος Διός, καὶ Ὅρος Πυκνός* (28).

Καὶ ἀγγεῖα δ' οὐ σπανίως ἔχουσι παρὰ τὰς γραπτὰς παραστάσεις τὰ ὀνόματα τῶν παριστωμένων προσώπων, ἀρχαϊκῶς, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γεγραμμένα, καὶ ἐν γραμμαῖς ἀτάκτοις, ὡς τὸ διάστημα ἐγχωρεῖ, ὅποιαν καὶ ὁ Παυσανίας περιγράφει τὴν λάρνακα τοῦ Κυψέλου (29).

Περίεργος δ' ἐστὶ καὶ ἐπιγραφή τις Ἀργολικὴ ἐπὶ μάρμαρου, ἡρώων ὀνόματα περιέχουσα (30), ἀναφερόμενα ἴσως εἰς ἀνάγλυφον ὑπάρξαν ποτὲ ἐπὶ τοῦ λίθου, καὶ ἀποτελοῦντα θρησκευτικὴν ἀναγραφὴν ἡρώων ἐν τινὶ τεμένει τοῦ Ἀργους λατρευομένων.

(28) R. 889.

(29) E, 17. — Ἰδ. καὶ 28. Καὶ τὴν ἐμὴν Ἰστ. Καλλιτ. A, 181.

(30) C. I. 20.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Παραδείγματα ἀρχαιοτάτων ἐπιγραφῶν.

α΄. Παραδείγματα γραφῆς καὶ ὀρθογραφίας

Σχῆμα 21. (Rang. 1).

Ἐπιγραφή εὑρεθεῖσα ἐν Θήρᾳ, διατηρουμένη δὲ ἤδη ἐν τῷ Μουσείῳ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ κεχαραγμένη ἀκανονίστως δι' ἐντομῶν αἵτινες εἰσὶν ἀβαθεῖς καὶ πλατεῖαι, ἐπὶ τῶν πέντε ἀνωμάλων πλευρῶν λίθου ἠφαιστιογενοῦς μέλανος, διαστάσεις ἔχοντος $3 \times 2 \times 1$.

Ῥηξάνωρ ἀρχαγέτας. Προκλῆς. Κλεαγόρας Περαιεύς.

Ὀρθοκλῆς.

Λεοντίδας.

Ἄγλων. Περίλας. Μάληκος.

Ἡ Θήρα ἐκαλεῖτο τὸ πρῶτον Καλλίστη, ὅτε καὶ λέγεται ὅτι ὑπὸ Φοινίκων ᾤκειτο, ἴσως κυρίως ὑφ' Ἑλληνοφοινίκων, ὁποίους ἀνωτέρω (Σελ. 30) ὑπεθέσαμεν τοὺς ἐν Βοιωτίᾳ Καδμείους. Δι' αὐτῶν δὲ πιθανῶς ἐδιδάχθη καὶ τὴν γραφήν, ἣτις διὰ τοῦτο ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς, ὧν πολλαὶ εἰσὶν ἐπὶ βράχου ἐπιγεγραμμέναι κατὰ τὴν θέσιν Μέσα Βουνό, πλησιάζει, μᾶλλον πάσης Ἑλληνικῆς, πρὸς τὰ Φοινίκεια σχήματα τῶν γραμμάτων.

Ἐπὶ δὲ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν, ἧς ἡ ἐποχὴ εἰκάζεται περὶ τὰ 1104 π. Χ., ὁ Θήρας, Καδμείος τὸ γένος, οὐχὶ ἄρα ἴσως ἄσχετος πρὸς τοὺς Φοινικοκαδμείους, τέταρτος τοῦ Πολυνείκου ἀπόγονος, γυναικάδελφος τοῦ Ἡρα-

κλείδου Ἀριστοδήμου, καὶ θεῖος τῶν πρώτων Βασιλέων τῆς Σπάρτης, Εὐρυσθένους καὶ Προκλέους(1), ἐξεδώρισε τὴν νῆσον, καταγαγὼν εἰς αὐτὴν Δωριεῖς Σπαρτιάτας, καὶ συγχρόνως Βοιωτοὺς Μινυεῖς, ἄρα συγγενεῖς τῶν πρώτων τῆς νήσου κατοίκων.

Ἐπειδὴ δέ, κατὰ Πλούταρχον(2), ἀρχαγέται ἐλέγοντο οἱ Βασιλεῖς παρὰ Σπαρτιάταις, πιθανὸν φαίνεται ὅτι ὁ Ῥηξάνωρ ἦν Βασιλεὺς τις Δωριεὺς τῆς Θήρας, καὶ ὁ ἀκατέργαστος οὗτος λίθος ἀρχαῖκός ἐπιτάφιος αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἐν ἧ τὸ ὄνομα *Προκλῆς* δύναται ἴσως νὰ θεωρηθῆ ὡς ἔνδειξις ὅτι ὁ Ῥηξάνωρ ἦν ἀπόγονος, καὶ οὐχὶ λίαν μεμακρυσμένος, τοῦ πρώτου Δωριεὺς οἰκιστοῦ.

Τὸ δὲ τοπικὸν *Περαιεὺς* ἢ *Πειραιεὺς* ἐμφαίνει πιθανῶς θέσιν τινὰ ἐν Θήρᾳ, ὁμώνυμον τῷ ἄττικῷ λιμένι, ὡς ἐκ τῶν γεωγραφικῶν τοῦ Πτολεμαίου(3) μακθάνομεν ὅτι ἐκ τῶν ἑπτὰ πολισιμάτων τῆς Θήρας(4) ἐν ἐκαλεῖτο *Ἐλευσίς* καὶ ἕτερον *Οἶα*, ὁμωνύμως τοῖς ἄττικοῖς, ἐξ αἰτίας ἴσως τῆς μετὰ τῶν Μινυῶν σχέσεως, ἢ ἄλλης τινὸς ἀρχαιοτάτης ἐπιμιξίας τῶν Θηραίων μετὰ τῶν κατοίκων ἢ ὁμόρων τῆς Ἀττικῆς. Περιέργον δ' ὅτι καὶ τὴν σήμερον εἰς λιμὴν τῆς Θήρας καλεῖται *Ἀθηγιώτικος*.

Τὸ δ' ὄνομα *Μάληκος* δύναται νὰ ἦν φοινικικῆς ρίζης, διότι *Μάλχος*(5), *Μάλιχος*(6), *Μάλκ* καὶ *Μελὲκ* ἐβραϊστί, *Μάλκο* συριστί, *Μάλκα* γαλδαιστί, *Μαλίκ* δὲ καὶ *Μαλὲκ* ἀραβιστί, δηλοῖ τὸν Βασιλέα. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα

(1) Στράβ. ΙΖ, 837. — Πρυσ. Λακ. Α. — Ἡρόδ. Δ, 147.

(2) Β. Λακ. ΣΤ.

(3) Γ, 15.

(4) Ἡρόδ. Δ, 153.

(5) Εὐαγγ. Λουκ. ΚΒ, 5. — Ἰωάν. ΙΗ.

(6) Ἰώσηπ.

τοῦτο ἀπαντᾶνται καὶ ἐν μεταγενεστέρᾳ ἀττικῇ ἐπιγραφῇ(7), ἀποδιδόμενον εἰς δημότην Ἀχαρνέα ὥστε δὲν φαίνεται ἀπίθανον καὶ Ἑλληνικῆς γὰρ ἦν καταγωγῆς, συγγενὲς τοῦ μαλακός, ἐκ τῆς ρίζης μάω, μάσω (καὶ μασσῶ), μαλάσσω.

Ἐκ τῶν λοιπῶν δ' ὀνομάτων, τὸ Λεοντίδας ἐστὶν ἕτερος τύπος τοῦ Λεωνίδα, καὶ Περίλας τοῦ Πέριλλος(8), ὅπερ ἐστὶ ταῦτὸ τῷ Περίλαος. Ὁ Ἄγλων δ' ἔχει πρὸς τὸν τύπον Ἀγλαός, ὡς ὁ Ἀγάθων πρὸς τὸν Ἀγαθός.

Παρατηρήσεως δ' ἄξιον ὅτι ἐκ τῶν Ο τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης μόνον δύο, τὰ εἰς τὰς λέξεις Ῥηξάνωρ καὶ Ἄγλων γάφονται Ο, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ ἄνευ τῆς στιγμῆς ἐν τῷ κέντρῳ, ἐξ οὗ ὁ Κιρχόφ(9) συμπεραίνει ὅτι τὸ γράμμα Ο ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ἐμφαίνει τὸ ω.

Σχῆμα 23 (C. I. 3).

Ἐγγεγραμμένη ἐν τοῖς διαξέσμασι δωρικοῦ κίονος, ἐκ Μήλου, ἐξ ἀριστερῶν πρὸς δεξιά.

Παῖ Διός, Ἐκφάντω δέξαι τόδ' ἀμεφές ἄγαλμα.
Σοὶ γὰρ ἐπευχόμενος τοῦτ' ἐτέλεσε γρόφων.

Ἐνταῦθα δὲ παρατηρήσεως ἄξια εἰσὶ τὸ σχῆμα τοῦ Γ, τοῦ Σ, τοῦ Μ καὶ τοῦ Ι. Τὰ δὲ Φ καὶ Χ ἐκφράζονται διὰ τῶν διπλῶν ΠΗ καὶ ΚΗ, καὶ τὸ Ξ διὰ τοῦ ΚΣ· τὸ δὲ ν πρὸ τοῦ φ μένει ἄτρεπτον.

Τὴν ἐποχὴν δὲ τῆς ἐπιγραφῆς κρίνει ὁ Βοίχιος οὐχὶ ἀρχαιοτέραν τοῦ Σόλωνος, διότι φρονεῖ ὅτι πρὸ αὐτοῦ κίων δώριος καλῶς ἐξεργασμένος δυσκόλως ἤθελεν εὑρεθῆ. Ἡ

(7) C. I. 611.

(8) Διόδ. Ἀνθολ.

(9) Studien. Σ. 44. Ἰδ. σ. 46.

δὲ διάλεκτος ἐστὶ δωρική, διότι πεντήκοντα περίπου ἔτη μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν Δωριεῖς ἐκ Σπάρτης ἐπέκησαν καὶ τὴν Μῆλον.

Παῖ Διός, ἐπίκλησις τῷ Ἀπόλλωνι, ὅστις ἦν τῶν Δωριέων ὁ Ἀρχηγέτης, καὶ ὁ ἐν Μῆλῳ ἰδίως λατρευόμενος θεός, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ τῶν νομισμάτων τῆς νήσου.

Ἐκφάντω. Τὸ ὄνομα οὐ σπάνιον, ἡ δὲ δοτικὴ χαριστική, ἢ συντακτικὴ τοῦ παθητικοῦ, ἀντὶ τοῦ « παρὰ τοῦ Ἐκφάντου ».

Ἄγαλμα δηλοῖ καὶ πᾶν κόσμημα ἢ ἀνάθημα, γενικῶς, ὡς ἐπιγραφαὶ ἐπὶ τριπόδων, ἢ ἐπὶ ἐλεφαντίνου κέρατος, καλοῦσι τ' ἀντικείμενα ταῦτα ἀγάλματα (10).

Γρόφων δ' ἐστὶ δωρικὸς τύπος ἀντὶ γράφων, ὡς μολόχη ἀντὶ μαλάχη(11), κοθαρός ἀντὶ καθαρός(12), καὶ προσέτι ἀνεπίγραφος ἀντὶ ἀνεπίγραφος (13), καὶ γροφεῖς ἀντὶ γραφεῖς (14).

Σχῆμα 7 (R. 318).

Ἐπὶ μεγάλῳ κυκλωτεροῦς κτιστοῦ βάθρου, ἐν Κερκύρα. Ἐπιγραφή κεχαραγμένη ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς πᾶσα, χωρούσης ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά, καὶ ἀποτελοῦσα ἐξ ἑξαμέτρους·

Υἱοῦ Τλασίαο Μενεχράτεος τό δε σᾶμα,
Οἶανθέως γενεάν. Τό δε δ' αὐτῶ δᾶμος ἐποίηι.
Ἦς γὰρ πρόξενος, δάμου φίλος· ἀλλ' ἐνὶ πόν(τω)
ᾤλετο· δαμόσιον δὲ καθ(έκετο πένθος Οἶάνθη).
Πραξιμένης δ' αὐτῶ (πρόφρων) ἀπὸ πατρίδος ἐνθῶν
σὺν δάμῳ τό δε σᾶμα κασιγνήτοιο πονήθη.

(10) Ἡρόδ. Ε, 60. 61. — Πaus. Ι, 7, 3. — ΣΤ, 19, 3.

(11) Γρ. Κορίνθ. Σ. 455.

(12) Tab. Her. Ι, 55.

(13) Αὐτ. 36.

(14) Ἡσόχ.

Παρατηρητέον δ' ἐνταῦθα τὸ σχῆμα τοῦ Γ, τοῦ Ε, τοῦ Ι, τοῦ Λ, ἔχοντος τὴν θέσιν ἀντίστροφον τοῦ ἐν Ἀττικῇ. καὶ προοδοποιούσαν τὴν τοῦ μεταγενεστέρου κοινοῦ ἀλφαβήτου, τὸ τοῦ Μ, κατὰ τοῦτο μόνον τοῦ Σ διαφέροντος, ὅτι ἔχει βραχύτερον τὸ τέταρτον σκέλος, καὶ κατὰ γωνίαν ἀμβλυτέραν τῶν λοιπῶν ἀφιστάμενον.

Ἡ χρῆσις τοῦ Ξ δὲν ἐμφαίνει ἐποχὴν μεταγενεστέραν, διότι τὸ γράμμα τοῦτο φαίνεται ὅτι εἰσῆχθη ἐνιαχοῦ ἀμέσως ἐκ τοῦ φοινικικοῦ ἀλφαβήτου· δι' ὃ καί, ἐν ᾧ εἰς τινὰ μέρη ἐλλείπει μέχρι χρόνων πολὺ νεωτέρων, οἷον ἐν Ἀττικῇ μέχρις Εὐκλείδου, ἀλλαχοῦ, οὐ μόνον παρ' Ἴωσιν ὡς ἐν Μιλήτῳ καὶ παρ' ἄλλοις (15), ἀλλὰ καὶ ἐν δωρικαῖς χώραις, οἷον ἐν Φλιοῦντι (16), ἐν Πετιλῖα (17), ὑπῆρχεν εἰσηγμένον ἐν πολὺ ἀπωτέροις καιροῖς.

Ἔστι δ' ἡ ἐπιγραφή ἐπιτάφιος τοῦ Μενεκράτους, ὅστις ἦν πρόξενος τῶν Κερκυραίων, καὶ εἰς ὃν, πνιγέντα, ἀνήγειρε τὸ μνημεῖον τοῦτο ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. Καὶ ἐν μὲν Ἀθήναις ὁ πρῶτος ἀναγνωρισθεὶς πρόξενος ἦν, καθ' Ἡρόδοτον (18), μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι μάχην, Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών, θεῖος τοῦ Φιλίππου· ἀλλ' ἄγνωστον ἂν ἐν Κερκύρα δὲν ὑπῆρχον πρόξενοι καὶ πρὶν, ὡς καὶ μέχρι τίνος ἐποχῆς διετηρήθη ἐκεῖσε ἡ ἀρχαϊκὴ γραφή.

Ἡ λέξις δὲ γενεὰ ἐνταῦθα πρῶτον, παρὰ τὴν χρῆσιν τῶν δοκίμων συγγραφέων, ἐμφαίνει τὸν τόπον τῆς γεννήσεως.

Ἡ γλῶσσα δ' ἐστὶν αἰολοδωρική, ἣ ἀνήκουσιν οἱ τύποι

(15) C. I. 10.

(16) C. I. 1.

(17) C. I. 8.

(18) H, 141.

Τλασίαο, κασιγνήτοιο, καὶ ἦς ἀντὶ ἦν, οἶον ἐν Θεοκρίτῳ (19). « Ἦς δ' ὁ μὲν αὐτῶν πυρρόος· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐνθῶν ἀντὶ ἐλθῶν, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ ποιητῇ (20). Ἦρθ' Ἐρμῆς πρᾶτιστος ἀπ' οὔρεος... ἦρθον τοὶ βῶται ». Περιέχει ὁμοίως καὶ τινὰς τύπους τῆς κοινῆς γλώσσης, ὡς υἱοῦ, Μενεκράτεος, δάμου, οἵτινες φαίνονται νεώτεροι τῶν χρόνων οὓς ἐλέγχει ὁ ἀρχαϊκὸς χαρακτήρ τῆς γραφῆς. Ἄλλ' ἄγνωστον ἐστὶν ἀλλαχόθεν καὶ ἂν ἐν Κερκύρα βραδύτερον δὲν ἤλλαξε τῶν γραμμάτων τὸ σχῆμα, καὶ ἂν πρωϊμώτερον δὲν ἀνεμίγησαν κοινοὶ τύποι μεθ' αἰολοδωρικῶν.

Παρατηρήσεως δ' ἀξία καὶ ἡ χρῆσις τοῦ F μετὰ τοῦ N, ἐξ ἧς ἴσως προκύπτει ὁ Αἰολικὸς ἀναδιπλασιασμὸς τοῦ N εἰς τὸν τύπον ξέννος (21), καὶ ἡ Ἰωνικὴ ἔκτασις τοῦ πρὸ τοῦ N φωνήεντος εἰς ξεῖνος. Συντελεῖ δ' ἡ παρουσία τοῦ γράμματος τούτου καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ μέτρῳ μήκυνσιν τῆς προηγουμένης συλλαβῆς.

Ἰπάρχουσι δέ, κατὰ τὸ τέλος τοῦ γ' καὶ δ' στίχου, καὶ κατὰ τὸ μέσον τοῦ ε', μέρη καθ' ἃ ἐστὶν ἐφθαρμένος ὁ λίθος. Ἀνεπληρώθη δὲ τὸ μὲν πρῶτον τῶν κενῶν τούτων εἰς ἀλλ' ἐνὶ πόντῳ), κατὰ τὸ ἐν Παυσανίᾳ ἐπίγραμμα (22).

« Μνάματ' Ἀπολλωνίας ἀνακείμεθα, τὰν ἐνὶ πόντῳ
Ἰωνίῳ Φοῖβος ὤκισ' ἀκερσοκόμας ».

Τοῦ δὲ δ' στίχου τὸ κενὸν συνεπληρώθη συμφώνως πρὸς τὴν ὁμηρικὴν ταύτην ἔκφρασιν (23). « Πένθος καθίκετό με », καὶ ταύτην τοῦ Σόλωνος· « οὔτω δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἴκαδ' ἐκάστῳ ».

(19) ΣΤ, 2.

(20) Α, 79. 80.

(21) Etym. Gud.

(22) Ε, 22.

(23) Ὀδυσ. Α, 342.

Σχῆμα 19 (R. 2230).

. . σθόλα Λυκόφρονος.

Ἐπιγραφή ἐκ Μήλου, ἔνθα καὶ ἄλλαι στῆλαι εὐρέθησαν (24) ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ τῶν γραμμάτων σχῆμα ἔχουσαι. Ἰδίως δὲ περιέρχον ἐν αὐταῖς τὸ κολοβὸν C σχῆμα τοῦ O, ἐν ᾧ τὸ δλόκληρον τὸν κύκλον ἀποτελοῦν O φαίνεται ἐμφαῖνον τὸ Ω (25).

Σχῆμα 24 (C. I. 10).

Τ)οῦ αὐτοῦ (λί)θου εἰμὶ ἀνδριάς καὶ τὸ σφέλας.

Ἐπιγραφή κεχαραγμένη ἐπὶ βάρου ἐν Δήλῳ.

Ἐν αὐτῇ τὸ Λ ἔχει οἶον σχῆμα καὶ ἐν τῇ Μηλίᾳ ὑπὸ σχ. 23· ὥστε καὶ τὸ 7^{ον} σημεῖον, φαινόμενον ὡς M, διώρθωσεν ὁ Βοίχχιος εἰς ΛΙ. Σφέλας δὲ ποιητικῶς ἐστὶ τὸ βάρου.

Ἀξία δὲ παρατηρήσεως ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ἐστὶ καὶ ἡ χρῆσις τοῦ F ἐντὸς τῆς διφθόγγου αυ, ὡς ἀπαντᾶται εἰς μόνας τὰς Βοιωτικὰς ἐπιγραφάς, τὴν ὀρθότητα τῆς προφορᾶς αφ διὰ τὴν δίφθογγον ταύτην κυροῦσα. Καὶ ἐν γένει δ' ἡ παρουσία τοῦ γράμματος τούτου εἰς τὸ κέντρον τοῦ Πανιωνίου ἐδύνατο νὰ ἐκπλήξη, ἂν ἐπὶ ἄλλης πλευρᾶς τοῦ αὐτοῦ βάρου δὲν ἀνεγινώσκετο καὶ ἑτέρα ἐπιγραφή μεταγενεστέρα, φέρουσα ΝΑΞΙΟΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙ, ἐξ ἧς ἐξάγεται ὅτι ἦν τῶν Ναξίων, ἄρα Δώριον, τὸ ἀνάθημα, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα φέρον τὸν κολοσσὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, περὶ οὗ λέγει ὁ Πλούταρχος (26)· « Ὁ δὲ φοῖνιξ ἐκεῖνος,

(24) R. 2229. 2236. — C. I. 2434. — Ross, 229-231. — Philologus, IX, 393.

(25) Kirchhoff, Stud. Σ. 49.

(26) B. Νικ. Γ.

ὑπὸ τῶν πνευμάτων ἀνακλασθεῖς, ἐρέπεσε τῷ Ναξίῳ ἀνδριάντι τῷ μεγάλῳ, καὶ ἀνέτρεψεν». Ἴσως δ' ἀνήγειραν πάλιν τὸ καταπεσὸν ἄγαλμα οἱ Νάξιοι, ἐπιγράψαντες τὴν δευτέραν ἐπιγραφὴν, ὅτε ἐν Ὀλ. 90, γ' ὁ Νικίας ἔφερε τὴν λαμπράν του θεωρίαν εἰς Δῆλον.

Ἄν ἔμῳς ἡ λέξις ἀνδριάς τῆς ἀρχαίας ἐπιγραφῆς καὶ τοῦ χωρίου τοῦ Πλουτάρχου δὲν δύναται ν' ἀποδοθῆ εἰς ἄγαλμα θεῖον, καὶ πρέπη νὰ ἐκληφθῆ ὡς ἀνδρὸς ἰνδαλμα τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένον, τότε πρέπει νὰ μὴ ᾔην ἡ ἐπιγραφὴ ἀρχαιότερα τῆς 58^{ης} Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἀληθῶς, ὡς λέγει ὁ Πausanias (27), τότε πρῶτον ἰδρύθη ἰδιωτικὸς ἀνδριάς.

Σχῆμα 26 (R. 4).

Ἐγδήλου τόδε σᾶμα.

Ἐπιγραφὴ ἐξ Αἰγίνης, ἐν Ἀθήναις διατηρουμένη. Τῶν γραμμάτων Α καὶ Σ τὸ σχῆμα ἐστὶν ἰδίως ἀρχαϊκόν. Ἡ πρώτη λέξις Ἐκδήλου, ἔχει τὸ Κ τετραμμένον εἰς Γ κατὰ πάθος παραμεῖναν μέχρι σήμερον εἰς τὴν δημώδη διάλεκτον, λέγουσαν γδέρνω ἀντὶ ἐκδέρω, γδύνω ἀντὶ ἐκδύω, ἐξ οὗ καὶ τὸ γ(δ)υμνός.

Ἡ λέξις δ' αὕτη ἀντὶ κυρίου ὀνόματος δύναται ἴσως νὰ ἐκληφθῆ καὶ τοπικόν, Ἐκ Δήλου, ὑποτιθεμένου ὅτι ἐγράφη Δωριστὶ (σᾶμα), ὡς χαραχθείσης τῆς ἐπιγραφῆς ἐν Αἰγίνῃ, ἦν κατ' ἀρχὰς « ἐπώκησαν Ἀργεῖοι καὶ Κρηῖτες καὶ Ἐπιδάυριοι καὶ Δωριεῖς » (28).

(27) ΣΤ, 18.

(28) Στράβ. Η, 375.

Σχῆμα 25 (R. 367).

Ἄ)στριος
 Ἄ)ριστίων
 Σ)φενδονίων
 Λ)υκίνος
 Ἄ)ναξίλας
 Δ)έρκετος
 Ἐ)εμένης.

Ἐπιγραφή ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν εὐρεθεῖσα, ἀλλὰ προφανῶς, καὶ ὡς ἐκ τῆς γραφῆς, καὶ ὡς ἐκ τῆς ὀρθογραφίας, καὶ ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ σχηματισμοῦ τινῶν τῶν ὀνομάτων (ὡς τοῦ Ἀναξίλας ἀντὶ τοῦ Ἀναξίλαος) ἀποδείκνυται, μὴ οὔσα καταγωγῆς ἄττικῆς. Σχεδὸν δ' ἀναμφισβήτητον φαίνεται ὅτι ἐστὶ τμήμα τοῦ αὐτοῦ λίθου ὃν ἐξέδωκεν ὁ Βοίχιος ἐν C. I. ὑπ' ἀριθ. 166, καὶ ὅστις περιέχει κατάλογον Ἀργείων ἐν Ἀθήναις πεσόντων. Χαρακτηριστικόν ἐστὶ τὸ σχῆμα τοῦ Λ, ἀπαντώμενον καὶ ἐν ἄλλαις ἀργείαις ἐπιγραφαῖς· προσέτι δὲ τὸ τοῦ Δ, καὶ τὸ τοῦ Ξ. Τοῦ ὀνόματος Ἀναξίλας προηγεῖτο, ὡς τὰ σωζόμενα ἔχουσι ἀποδεικνύουσι, τὸ F, ὡς ἐν γένει ἐν ταῖς Δωρικοῖς ἐπιγραφαῖς προηγεῖται τῆς λέξεως Ἄναξ. Τὸ δὲ Θ, μετὰ στιγμῆς ἐν τῷ κέντρῳ, ἐκφράζει ἐπίσης τὸ Ο καὶ τὸ Ω.

Σχῆμα 43.

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη, λίαν ἐξηλιμμένη, ἀνεκαλύφθη πρὸ ἐτῶν ἐπὶ τῶν σπειρῶν τῆς ὀφιοειδοῦς στήλης, ἥτις ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν αὐτοκρατόρων ἴσταται ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀναγινώσκονται δ' ἐπ' αὐτῆς, ἐνίοτε λίαν ἀμυδρῶς, τὰ ἐπόμενα·

	Ἀπόλλωνι θε(ε)ῶ (στᾶσαν τ')	ἢ στῆσαντ'
	ἀν(άθη)μ' ἀ(π)ὸ (Μηδων)	
	Λακ(εδ)α(ι)μόν(ιοι)	
	Ἀθ(η)ν(α)ῖ(οι)	
5	Κορίνθιοι	
	Τεγεᾶται	
	Σεκυώνιοι	
	Αἰγινᾶται	
	Μεγαρεῖς	
10	Ἐπιδαύριοι	
	Ἐρχομένιοι	
	. . . εα . . .	
	Φλειάσιοι	
	Τρο(ι)ζάνιοι	
15	Ἐρμιονεῖς	
	. . . α . . . εασ . .	
	Τιρώνθιοι	
	Πλαταιεῖς	
	Θεσπιεῖς	
20	Ἴ . ἰλυ . .	
	Μυκανεῖς	
	Κεῖοι	
	Μάλιοι	
	Τήνιοι	
25	Νάξιοι	
	Ἐρετριεῖς	
	Χαλκιδεῖς	
	Στυρεῖς	
	Ἄλειοι	
30	Ποτειδαῖάται	
	Λευκάδιοι	
	Ἀνακτορεῖς	
	Κύθνιοι	
	Σύρνιοι	
35	Ἀμπρακιῶται	
	Μωρεᾶται.	

Μετεκομίσθη δ' ἡ στήλη αὕτη εἰς Βυζάντιον ἐκ Δελφῶν, ἔνθα ἀνείχε χρυσοῦν τρίπουν ἀφιερωθέντα τῷ Ἀπόλλωνι, ἀπὸ τῶν Μηδικῶν λαφύρων, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν συμπολεμησάντων ἐν Πλαταιαῖς. Ἀπεκόπησαν δ' αἱ τῶν

ὄφρων κεφαλαί, αἵτινες πρὸς τὰ ἄνω ἐπεράτουν τὴν στήλην, δύο μὲν ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ δὲ τρίτη πολὺ μεταγενεστέρως, καὶ τμημα μιᾶς αὐτῶν ἀνευρέθη ἐσχάτως καὶ διατηρεῖται.

Ἐγένετο δὲ τὸ ἀνάθημα, κατὰ Πausανίαν (29), τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν τότε ἡγεμονευόντων τῆς Ἑλλάδος Σπαρτιατῶν, καὶ ὁ Βασιλεὺς αὐτῶν Πausανίας ἐπέγραψεν ἐπὶ τῆς στήλης τὸ ἐπόμενον δίστιχον, ὑπὸ Σιμωνίδου ποιηθέν·

« Ἑλλάνων ἀρχαγός, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων,
Πausανίας Φοῖβω μνᾶμ' ἀνέθηκε τότε ».

Δυσαρεστηθέντες ὁμοῦ οἱ Ἕλληνες διὰ τὸν σφετερισμὸν τοῦτον τῆς κοινῆς δόξης ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Σπάρτης, ἐπέμειναν, ἀντὶ τοῦ δίστιχου, ἀπαλειφθέντος, ν' ἀντικαταστηθῇ ἡ ἤδη ἀναγινωσκομένη ἀναγραφή τῶν ἀγωνισαμένων πόλεων. Λέγεται δ' ὅτι ἔγνη τῆς ἐκκολάψεως τῆς προτέρως ἐπιγραφῆς εἰσὶ καταφανῆ ἐπὶ τῆς ἑλικὸς ἀφ' ἧς ἄρχεται ἡ σωζομένη ἐπιγραφή.

Χαραχθεῖσα ἄρα αὕτη τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν Σπαρτιατῶν, ἐστὶ δωρικὴ τὴν διάλεκτον, καὶ προσέτι ἀψευδὲς δεῖγμα τοῦ τρόπου τῆς γραφῆς ἐν Σπάρτῃ περὶ τὴν 7ῶν Ὀλυμπιάδα. Καὶ αἱ γραμμαὶ μὲν πᾶσαι χωροῦσιν ἐξ ἀριστερῶν· ἀρχαϊσμός δ' ἐστὶ τὸ ἀπλοῦν Λ ἐν τῇ λέξει Ἄπόλλωνι (στ. 1), καὶ τῶ τοπικῷ ἀλφαβήτῳ ἀνήκει τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων Γ, Δ, Λ, Ξ, Ρ, Υ, Χ. Τὸ ὄνομα δὲ Ἡλεῖοι (στ. 29) γράφεται Ἄλεῖοι, ἔχον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς δίγαμμα, ὡς εἰσὶ FA τὰ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων νομισμάτων τῆς Ἡλείας ἐπιτετυπωμένα ἀρχικὰ γράμματα. Καὶ τὸ τῶν Σικυωνίων δὲ γράφεται Σεκυώνιοι, ἢ Σηκυώνιοι, ὡς ἐπίσης ΣΕ ἀναγινώσκειται πολλάκις ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτῶν.

(29, Γ, 8.

Οἱ δὲ πρῶτοι δύο στίχοι φαίνονται ἀποτελοῦντες ἐξάμετρον, καὶ οὕτω συνεπληρώθησαν.

Σχῆμα 41 (Kirchhoff Stud. Σ. 14 καὶ 136).

Ἰστιαῖος
ἀνέθ)ηκε τῷ
Ἀπόλλωνι

Ἐπιγραφή εὑρεθεῖσα ἐν τοῖς ἐρειπίοις τοῦ ἐν Μιλήτῳ ναοῦ τοῦ Διδυμαίου Ἀπόλλωνος. Καίτοι βουστροφηδὸν γεγραμμένη, περιέχει οὐχ ἥττον τὰ δύο μακρὰ Η καὶ Ω, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ταῦτα προἰμώτατα εἰσήχθησαν εἰς τὸ κυρίως Ἰωνικὸν ἀλφάβητον, τὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ ἴσως ὅτι ἐκεῖ καὶ ἡ βουστροφηδὸν γραφή διετηρήθη ἐπὶ μακρότερον χρόνον. Ἄν δ' ὁ Ἰστιαῖος, ὡς πιθανόν, ἦν ὁ ἐν τῇ ἱστορίᾳ γνωστὸς τύραννος τῆς Μιλήτου, τότε ἡ ἐποχὴ τῆς Ἰωνικῆς ταύτης ἐπιγραφῆς ἔσται ἐξ Ὀλ. 66-69.

Σχῆμα 27 (R. 6).

Ἐνιάλου θυγατρ(ός Σπουδίδου) κέραμος στήλη.

Ἐπιγραφή εὑρεθεῖσα ἐν Ἀθήναις, καὶ ἦν εἶδα καὶ ἀντέγραψα κατ' ἀρχὰς ἀκεραίαν· ἔπειτα δ' ἀπεκόπη τὸ στικτὸν αὐτῆς μέρος ὑπ' ἀνοσίου χειρὸς περιηγητοῦ τινος. Ἔστι δ' ἡ διάθεσις τῶν δύο στίχων αὐτῆς ὅλως ἄτακτος κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ λίθου, καὶ ἀμφότεροι χωροῦσι, κατὰ τὸν ἀρχαιώτερον τρόπον ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά.

Ἐνιάλος δέ, ἢ Ἐνιάλον ἦν βεβαίως τὸ ὄνομα τῆς θυγατρὸς τοῦ Σπουδίδου. Τὸ δὲ κέραμος, δηλοῦν ἐν γένει πλάκα, ἐν ᾧ στήλη δηλοῖ τὸν ἐπιτάφιον λίθον (30), ἐγγράφη

(30) Ὁμ. Ἰλ. P, 435.

ἴσως οὕτω κατὰ λάθος τοῦ λιθοξόου, ἀντὶ Κεραμ(ε)ως, τοῦ δημοτικοῦ τοῦ Σπουδίδου.

Σχῆμα 29 (Rang. Mém. sur 3 inscr. Paris, 1863).

Εἴτ' ἀστός τις ἀνὴρ εἶτε ξένος, ἄλλοθεν ἐλθὼν
 τῇ τύχοι, οἰκτίρας ἀνδρ' ἀγαθόν, παρίτω,
 ἐν πολέμῳ φθίμενον, νεαρὰν ἤδη δλέσαντα.
 Ταῦτ' ἀποδουράμενοι, νεῖσθε ἐπὶ πράγμ' ἀγαθόν.

Ἐπιγραφή ἐπιμελῶς κεχαραγμένη ἐπὶ μαρμαρίνης βάσεως, καὶ εὐρεθεῖσα εἰς κῆπον τῶν Σεπολίων παρὰ τὰς Ἀθήνας. Τὸ μάρμαρον ἐκοιλώθη ἄνωθεν εἰς ποτιστήριον ἵππων, καὶ ἐφθάρη ἡ ἀρχὴ τοῦ πρώτου στίχου τῆς ἐπιγραφῆς, γεγραμμῆς βουστροφηδόν, καὶ προφανῶς ἀποτελούσης δύο ἠρωοελεγεία. Ἔστι δ' ἐπιτάφιός τινος πεσόντος εἰς μάχην, ἴσως τὴν τοῦ Μαραθῶνος, ἢ, κατὰ τὸν γραφικὸν χαρακτήρα, πιθανῶς καὶ ἀρχαιοτέραν τινα, τὴν κατὰ Χαλκιδέων, ἐν Ὀλ. 68, γ' (31). Τὸ δ' ὄνομα τοῦ εἰς δὴν τὸ μνημεῖον ἰδρύθη ἦν πιθανῶς ἀναγεγραμμένον ἐπὶ τῆς στήλης τῆς παριστάσεως αὐτόν, ὡς ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ Ἀριστίωνος (32).

Ἄλλοθεν, ἐν στ. 2 γράφεται δι' ἐνὸς Λ, κατ' ὀρθογραφίαν Ἀρχαϊκῆν.

Τῇ ἀντὶ τηί, ἐνταῦθα. Ὁ Kekule (33), δὴν ἠκολούθησαν καὶ ἄλλοι, ἀντὶ τῇ τύχοι, ἀνέγνω τὸ ὅλως ἄγνωστον καὶ ἀπίθανον Τέττυχον, ὡς κύριον ὄνομα δῆθεν.

Ἡ δὲ τελευταία φράσις· νεῖσθε ἐπὶ πράγμ' ἀγαθόν, ἀντιτοιχεῖ πρὸς τὸ ἡμέτερον· « Ὑπάγετε εἰς τὸ καλόν ».

(31) Ἡρόδ. Ε, 77.

(32) R. 21.

(33) Inscr. Atticæ, 463.

Σχῆμα 32 (Kirchh. Inscr. Att. 348).

Ἐξήκεστος ἀνέθηκε.

Ἐπιγραφή ἐν Ἀθήναις, ἔχουσα μὲν ἀμφοτέρας τὰς γραμμάς ἐξ ἀριστερῶν, ἀλλὰ πιθανῶς μὴ ἀπέχουσα πολὺ τῶν χρόνων τῆς βουτροφηδὸν γραφῆς, ὡς ἀποδεικνύει ἡ πρὸς τ' ἀριστερὰ στροφή τοῦ Σ. Τὸ Ξ δ' ἐστὶ ΧΣ, ὡς εἰς πάσας τὰς ἀρχαίας ἀττικὰς. Ὁ πατὴρ τοῦ Σόλωνος ἐκαλεῖτο Ἐξηκεστίδης, ἦτοι, πιθανῶς, υἱὸς Ἐξηκέστου, ὥστε ὁ Ἐξήκεστος τῆς ἐπιγραφῆς ἦν ἴσως τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, καὶ τοῦ νομοθέτου πιθανῶς κατὰ τρεῖς γενεὰς μεταγενέστερος, ὡς κατὰ τρεῖς ἦν αὐτοῦ προγενέστερος ὁ τοῦ Ἐξηκεστίδου πατήρ.

Σχῆμα 61 (Inscr. Att. 374).

Παρ)θένω Ἐκφάντου με πατήρ ἀνέθηκε καὶ υἱός
ἐνθάδ' Ἀθηναίη, μνήμα πόνων Ἄρεος,
Ἠγέλοχος, μεγάλη(ν) τε φιλοξενίας ἀρετῆς τε
πάσης (μοῖ)ραν (ἔ)χων τίν' δε πόλιν νέμεται.
Κρίτιος καὶ Νησιώτης ἐποίησά(τ)ην.

Ὁ ἐπιτάφιος οὗτος σύγκειται ἐκ τεσσάρων στίχων ἐλεγειακῶν. Ἡ γραφή, ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς τῶν καλλιτεχνῶν Κριτίου καὶ Νησιώτου ἐμφαίνουσα (34), Ὀλ. 75-80, ἐστὶν ὀπωσοῦν παρημελημένη. Οὕτως ἐν στ. 3 τὸ L τῆς λέξεως *μεγάλη* γράφεται I, καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ταύτης ἠλλεῖπει ἐν ζ ἢ ἐν N. Ὀμοίως καὶ εἰς στ. 6 τὸ T τῆς λέξεως *ἐποίησάτην* γράφεται I. Καὶ ἀντέγραφα μὲν τὴν ἐπιγραφήν κατὰ τὸν Κιρχόφ' ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρα-

(34) Ἴδ. τὴν ἐμὴν Ἱστορ. Καλλιτεχν. Α, 199.

τιθεμένου ἑμοῦ ἀντιγράφου, ὄντος ἀκριβεστάτου, φαίνεται ἐν στ. 4, ἀντὶ μοῖραν ἔχωρ, γεγραμμένον δωρεὰν σχών, ὄπερ, ἂν ἐν στ. 3 ἀντὶ μεγάλλη(ν) γραφῇ μᾶλλον μεγάλλη(ς), δίδει ὀρθοτέραν ἔννοιαν· μόνον δὲ τὸ μέτρον χωλαίνει, καὶ αἱ δύο συλλαβαὶ τῆς λέξεως δωρεὰν πρέπει ν' ἀναγνωσθῶσι κατὰ συνίζησιν. Ἦν δ' ἡ ἐπιγραφή ἀνάθημα τοῦ Ἡγελόγου, οὗ δ' τε υἱὸς καὶ ὁ πατήρ ὠνομάζετο Ἐκφαντος, καὶ ὅστις, διαπρέψας ἐν πολέμῳ, ἠὺγνωμόνει τοῖς Ἀθηναίοις δι' ἡν, ξένος ὢν αὐτός, ἔτυχε παρ' αὐτοῖς φιλοξενίαν.

Αἱ δ' ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην κεχαραγμέναί λέξεις· Ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Δῆμος Λεύκιον Κάσιον ἀρετῆς ἔνεκα, εἰσὶ Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐπωφελήθησαν ἐκ τοῦ κενοῦ μέρους τοῦ μαρμαρίου, ὡς πολλὰ τοιαῦτα ὑπάρχουσι παραδείγματα.

Σχῆμα 30 (R. 23).

Ἄ)λκίδιος
ἀνέθηκεν
κιθαρῳδός
Νησιώτης.

Βάθρον λίθου λευκοῦ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Ἀρχαϊκὸς ἐστὶν ὁ σχηματισμὸς τῶν γραμμάτων Α, Β, Ε, Θ, Ν, Ρ. Ἄν δ' ἡ τελευταία λέξις, λίαν γενικὴ οὔσα, δὲν δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς τὸ ἐθνικὸν τοῦ Ἀλκιδίου, τότε ἐστὶν αὕτη τὸ ὄνομα γνωστοῦ τινος, τοῦ καὶ ἐν τῇ ὑπὸ σχ. 61 μνημονευομένου γλύπτου τῆς 75-80 Ὀλ.

Σχῆμα 31 (R. 37).

Ἀρχ)ωνίδης· Ἐβδομία· Λευκολοφίδω· ἀνεθέτην.

Ἐπιγραφή εὑρεθεῖσα ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ἔχει σπάνιον

τὸ ὄνομα 'Εβδομίας' ἀλλὰ διὰ τὴν Ἀττικὴν, καὶ διὰ τὴν ἐποχὴν ἣν ἐμφαίνει τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων, καὶ μάλιστα τὸ τοῦ Θ, Μ, Ν, Φ, ἔτι σπανιωτέρα ἐστὶν ἡ ἐμφάνις τοῦ Ω, ὡς ἐνταῦθα εἰς τὸ τέλος τῆς τρίτης λέξεως. Ἴσως ἐπομένως πρέπει νὰ ἐκληθῆ ὅτι οἱ ἀναθέται ἦσαν νησιῶται τινες, διότι ἐν ταῖς νήσοις, ὡς καὶ ἐν σχ. 40 καὶ ἀλλαχοῦ συνεχῶς, τὸ Ω ἐγράφετο διὰ τὸ ΟΥ ἢ Ο τῆς δευτεροκλήτου γενικῆς. Λευκολοφίδης ὁμοίως ἦν ὄνομα Ἀττικόν, καὶ οὕτως ὀνομάζετο ὁ πατήρ τοῦ Ἀδειμάντου (35), τοῦ ἐν Ὀλ. 93, δ', κατὰ τὴν ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς μάχην αἰχμαλωτισθέντος στρατηγοῦ. Ἴσως ἐπομένως εἶχε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης εἰσαχθῆ ἤδη τὸ Ω καὶ ἐν Ἀττικῇ εἰς ἰδιωτικὴν χρῆσιν, καὶ ἴσως κατὰ πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τοῖς νήσοις. Ἄγνωστον ὁμοίως ἂν καὶ αὐτὸς τοῦ Ἀδειμάντου ὁ πατήρ δὲν κατήγετο ἐκ νήσου τινός, καὶ ἂν ὁ εἰς τῶν τὸ ἀνάθημα ἀφιερούντων δὲν ἦν ἐκ τῶν προγόνων, ἴσως πάππος ἢ μέγας θεῖος τοῦ Ἀδειμάντου, ἐπομένως τῆς 85ης περιόδου Ὀλυμπιάδος.

Περίεργον ἐν τούτοις ὅτι ἐκ τῶν δύο ἀναθετῶν μόνος εἰς μνημονεύεται μετὰ πατρωνυμικοῦ. Πιθανῶς ἦσαν ἀδελφοί.

Ἄξια δὲ σημειώσεως ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ καὶ ἡ μετὰ πᾶσαν λέξιν στίξις.

6'. Παραδείγματα διαλεκτικῶν τύπων.

Σχῆμα 33 (C. I. 4).

Θεός, τύχα. Σαῶτις δίδω-
 ωτι Σικαινίφα τάν οἰ-
 κίαν καὶ τ' ἄλλα πάντ-
 α. Δαμιωργός Παραγόρ-

(35) Πλάτ. Πρωταγ.

ας· Πρόξενοι Μίνκιον,
 Ἀρμοξίδαμος, Ἀγάθαρχος,
 Ὀνκτᾶς, Ἐπίκωρος.

Ἐπιγραφή κεχαραγμένη ἐπὶ πλακῶς μεταλλίνης ἐκ Πετιλίας, πόλεως τῆς Βρεττίας ἐν τῇ κάτω Ἰταλία.

Ἐκ τῶν γραμμάτων ἰδιότροπον μάλιστα τὸ σχῆμα τοῦ Γ, παριστώμενον δι' ἀπλῆς κεραίας, Ι, ὡς ἐπί τινος ἀγγείου Κορινθιακοῦ. Προσοχῆς ἄξια διὰ τὸν ἀρχαῖκὸν αὐτῶν σχηματισμὸν καὶ τὰ Δ, Ι, Λ, Μ, Σ, καὶ Ξ, ἔχον περίπου τὸ σχῆμα μεθ' οὗ μετέβη εἰς τὸ λατινικὸν ἀλφάβητον.

Ἡ δὲ διάλεκτος ἐστὶν Αἰολικὴ, διότι τὴν Πετ.λίαν ἔκτισαν Αἰολεῖς Θεσσαλοὶ μετὰ Φιλοκτήτου κατὰ Στράβωνα(36), καὶ κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον τοῦ Βιργιλίου·

« Hic illa ducis Melibœi
 Parva Philoctetæ subnixā Petilia muro ».

[Πρὸς δέ, Μελιβοίων ὁ ἄρξας ποτὲ Φιλοκτήτης
 Ἐκτίσ' ἐκεῖ τῆς μικρᾶς ὄχυρᾶς Πετιλίας τὴν πόλιν] (37).

Καθ' ὃ Αἰολικὴ δέ, ἔχει μὲν τὸ F, ἀλλὰ μόνον ἐν ἀρχῇ τινῶν λέξεων, στερεῖται δὲ τῆς δασείας. Πᾶσαι δ' αἱ λέξεις διαιροῦνται διὰ μιᾶς στιγμῆς, ὡς πολλάκις ἐν Τυρρηνία καὶ ἐν Ἰταλία, καὶ ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἐπιγραφῇ ὑπὸ σχ. 31.

Θεός, τύχα, ὡς τὸ Θεός (δῶη) τύχαν ἀγαθάν(38)· ἀρχαιότερος τύπος τοῦ « ἀγαθῆ τύχη ».

Σαῶτις, ὄνομα θηλυκόν, οὗ τὸ ἀρσενικόν Σαῶτας καὶ Σῶτας.

(36) ΣΤ, 390.

(37) Ἰδ. Ἰάκ. Παγκ. Μετάφρ. Αεπ. III, 31.

(38) C. I. 1564. 1695.

Σικαιρίας ἢ Σικαιρία, ὄνομα ἀνδρός ἢ γυναικός, ἢ φαίνεται ὅτι ἡ Σαῶτις κληροδοτεῖ τὰ ἑαυτῆς πάντα ὥστε ἡ ἐπιγραφή ἐστὶν ἐπίσημος διαθήκη.

Δαμιουργός, ἢ δημιουργός, ἦν ὁ ἄρχων ἐνιχροῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ῥητῶς καὶ ἐν Πελοποννήσῳ, κατὰ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φιλίππου (39): « Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος, Πελοποννησίων τῶν ἐν τῇ συμμαχίᾳ τοῖς δημιουργοῖς καὶ τοῖς συνέδροις ». Ὁμοίως δὲ καὶ παρὰ Θεσσαλοῖς, ὡς ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ: « Δαμιουργοὶ ἐκαλοῦντο παρὰ τε Ἀργείοις καὶ Θεσσαλοῖς οἱ περὶ τὰ τέλη » (40).

Οἱ προξένοι δ' ἦσαν καὶ αὐτοί, ὡς φαίνεται, δημόσιοι τινες ἄρχοντες, οἳ οἱ ἐν Σπάρτῃ, ἐκ τῶν ἀστῶν ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐγκαθιστάμενοι, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος (41): « Καὶ προξείνους ἀποδεικνύει τούτοις (τοῖς Βασιλεῦσι) προροεῖσθαι τοὺς ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀστῶν ». Ἦσαν δὲ πέντε ἐν Πετιλίᾳ, ὡς πέντε ἦσαν τῆς Σπάρτης οἱ ἔφοροι, καὶ πιθανὸν ἡ ἀρχὴ αὕτη νὰ ἦν κατ' ἀρχὰς κοινὴ καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ἢ νὰ παρέλαβον αὐτὴν οἱ Πετιλιεῖς ἕκ τινος γείτονος σπαρτιατικῆς ἀποικίας.

Ὡς διδακτικὸν δὲ παράδειγμα τῆς ἀπάτης εἰς ἣν δύναται νὰ παραχθῶσιν ἐνίοτε οἱ ἀρχαιολόγοι ἐξ ἐσφαλμένων υποθέσεων κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιγραφῶν, κείσθω ἐνταῦθα τὸ κείμενον ὡς δίδωσιν αὐτὸ ὁ Ν. Ignara ἐν τῷ de Phratriis πονήματί του, ἀλλ' ἀντ' ἄλλων ἐκλαδῶν τὰ γράμματα Γ καὶ Ξ. Ἀνέγνω δὲ οὕτω:

« Θεὸς τύψασα ὅτις δίδωσι Σικαιρία τὴν οἰκίαν καὶ

(39) Δημ. π. Στεφ.

(40) Ἰδ. μαὶ Ζωναρ. λ. Δημιουργός.

(41) ΣΤ, 57.

τ' ἄλλα πάντα. Δαμωρίους παραιόρας πρόξενοι μίννον ἄρμοξι. Δᾶμος ἀκάθαρτος ὦν ἄτας ἐπιχωρίους.

Βιάζων δὲ καὶ τεχνολογίαν καὶ σύνταξιν, καὶ ὑπολαμβάνων ὅτι πρόκειται περὶ τῆς Λακυνίας Ἡρας, ὡς ἐπιχωρίου δῆθεν Θεᾶς, μεταφράζει:

«*Dea flagellatura est, quisquis domicilium Sicaniae et quaecumque alia suppeditet. Conterraneos praevanicatores pro-xeni denunciant Harmostis. Populus quum sit pollutus, noxas locales luet*».

Σχῆμα 34 (C. I. 11).

Ἄράτρα τοῖς Ἀλείοις καὶ τοῖς Ἡραίοις. Συμμαχία κ' ἕκατον ἔτασ' ἄρχοι δὲ καὶ τοῖ. Αἴ δέ τι δέοι, αἴτε ἔπος αἴτε ἔργον, συνέαν ἂν ἀλλήλοις τάτ' ἄλλ' καὶ παρ πολέμω· αἴ δὲ μὴ συνέαν, τάλαντον κ' ἀργύρω ἀποτίνοιαν τῷ Διὶ Ὀλυμπίῳ τῷ καταδηλούμένῳ λατρευόμενον. Αἴ δέ τις τὰ γράμματα τὰ καθαλείοιτο, αἴτε ἔτας αἴτε τελέστα αἴτε δᾶμος ἔντ', ἐπιάρω κ' ἐνέχοιτο τῶν ταῦτ' ἐγγραμένῳ.

Ἄ ἔστιν εἰς γλῶσσαν κοινήν·

Ἡ ῥήτρα τοῖς Ἡλείοις καὶ τοῖς Ἡραιεῦσι. Συμμαχία ἂν εἴη ἑκατὸν ἔτη· ἄρχοι δ' ἂν τόδε. Εἰ δέ τι δέοι, εἴτε ἔπος εἴτε ἔργον, συνεῖεν ἂν ἀλλήλοις, τά τε ἄλλα καὶ περὶ πολέμου. Εἰ δὲ μὴ συνεῖεν, τάλαντον ἂν ἀργύρου ἀποτίνοιαν τῷ Διὶ Ὀλυμπίῳ τῷ καταδηλούμένῳ λατρευόμενον. Εἰ δέ τις τὰ γράμματα τὰ δε καταδηλοῖτο, εἴτε ἔτης, εἴτε τελεστής, εἴτε δῆμος ἐστί, τῷ ἐφιέρω ἂν ἐνέχοιτο τῷ ἐνταῦθα γεγραμένῳ.

Εὐρέθη δ' ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐν Ὀλυμπίᾳ κεχαραγμένη ἐπὶ χαλκοῦ πετάλου, ἔχοντος διαστάσεις 0,2×0,1', καὶ

περιέχει συνθήκην συμμαχίας μεταξύ τῶν Ἰλίων καὶ τῶν Ἀρκάδων Ἡραιέων, οἵτινες ἀμφοτέρωθεν διελέγοντο αἰολιστί, καὶ οἱ πρῶτοι ἐλάτρευον ἰδίως τὸν Ὀλύμπιον Δία, ὡς λέγει ὁ Στράβων (42): « Ὅσοι μὲν οὖν ἦττον τοῖς Δωριεῦσιν ἐπεπλέκοντο καθάπερ συνέβη τοῖς τε Ἀρκᾶσι καὶ τοῖς Ἡλείοις, τοῖς μὲν, ὄρεινοῖς τελέως οὔσι καὶ οὐκ ἐμπεπτωκόσιν εἰς τὸν κληῖρον, τοῖς δ' ἱεροῖς νομισθεῖσι τοῦ Ὀλυμπίου Διός, καὶ καθ' ἑαυτοὺς εἰρήνην ἄγουσι πολὺν χρόνον, ἄλλως τε καὶ τοῦ αἰολικοῦ γένους οὔσι, καὶ δεδεδυμένοις τὴν Ὀξύλω συγκατελθοῦσαν στρατιάν περὶ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κἀθοδον, οὗτοι αἰολιστί διελέχθησαν ».

Ἔστι λοιπὸν ἡ γλῶσσα τῆς ἐπιγραφῆς Αἰολική, οὐχὶ ὅμως ἀκριβῶς ἡ τῶν Λεσβίων ἢ Ἀσιανῶν Αἰολέων, ἣν ἐκ τῆς Σαπφούς καὶ ἄλλων ποιητῶν γνωρίζουσι κυρίως οἱ γραμματικοί, ἀλλὰ μετ' ἐπιτοπίων ἰδιωτισμῶν ἀναμειγμένη.

Καὶ οἱ μὲν Ἡλεῖοι, κατὰ Διόδωρον (43), διαφόρους μικρὰς πόλεις τὸ πρῶτον οἰκοῦντες, « εἰς μίαν συνωκίσθησαν, τὴν ὀνομαζομένην Ἡλιν », ἐν Ὀλ. 77, 6'. Ἐξάγεται ὅμως ἐκ τοῦ Παυσανίου (44), ὅτι καὶ πολὺ πρὶν ὑπῆρχεν ἡ Ἡλις, καὶ ἠϋξήθη μάλιστα διὰ τοῦ Ὀξύλου. Ἡ ἐπιγραφή δὲ δὲν ἀναφέρει τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὸν λαόν.

Καὶ τῶν Ἡραιέων δ' ἡ πόλις ὁμοίως συνωκίσθη ἐξ ἐννέα πολισμάτων ὑπὸ Κλεομβρότου ἢ Κλεωνύμου, τοῦ Βασιλέως τῆς Σπάρτης, μετὰ Ὀλ. 101 6' (45). Ἀλλὰ καὶ ταύτης ὑπῆρχε πρὸ τούτου ἡ Ἀκρόπολις, καὶ ὁ Διόδωρος

(42) Η.

(43) Α, 54. — Ἰδ. Στράβ. 233.

(44) Ε, 4.

(45) Στράβ. Η, 232.

λέγει (46): « *Τῶν Φιαλέων οἱ φηγάδες συστραφέντες, κατελάβοντο τὴν καλουμένην Ἡραιάν, χωρίον ὄχυρόν* ». καὶ ἐν Ὀλ. 65, εἰς πολίτης ἐνίκησεν εἰς τοὺς ἀγῶνας, κατὰ Παυσανίαν λέγοντα (47): « *Ἐπὶ τῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος καὶ ἐξηκοστῆς . . . Δημάρετος ἐκράτησεν Ἡραιεύς* ». Ἀνάγει δ' ὁ συγγραφεὺς οὗτος τὴν κτίσιν τῆς Ἡραιίας εἰς τὸν πανάρχαιον ἥρωα Ἡραιέα (48).

Ἡ δ' ἐπιγραφή φαίνεται ἀνήκουσα εἰς τὴν 55^{ην} περίπτου Ὀλυμπιάδα, ὅτε οἱ Ἡλεῖοι ἠύξησαν τὴν δύναμιν αὐτῶν, νικήσαντες διαφόρους περιοίκους λαούς, οἷον τοὺς Σκυλλουντίους, τοὺς Πισάτας, καὶ ὅτε εἶχον ὑφ' ἑαυτοὺς καὶ τὸ Ὀλύμπιον.

Ὡς πρὸς τὰ καθέκαστα δέ, παρατηρητέα ταῦτα·

Ῥάτρα, αἰολοδωρικῶς ἀντὶ ῥήτρα, ἐπειδὴ οἱ Αἰολεῖς ἦσαν ψιλῶται, ἔχει προηγούμενον ἀντὶ τῆς δασείας τὸ αἰολικὸν δίγαμμα, ἐξ οὗ ἐπήγασεν ἢ εἰς τὴν κοινήν γλῶσσαν λέξις Φράτρα, καὶ ἢ παράγωγος αὐτῆς Φρατρία (καὶ Φατρία), καὶ ὁ Φρητήρ, ὅθεν τὸ Λατινικὸν Frater. Ἐδήλου δ' ἡ ῥήτρα σύμβασιν ἢ συνθήκην καθ' Ἡσύχιον, ὡς καὶ ἐν τοῖς Ἡρακλειωτικοῖς πίναξι λέγεται: « *Κατὰς ῥήτρας καὶ κατὰρ συνθήκην* ». Καθ' ὃ δὲ συνθήκη, ἐγαράχθη καὶ αὕτη ἐπὶ ἐλάσματος χαλκοῦ πρὸς ἀνάρτησιν ἐν τῷ ναῶ τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ὡς τοῦτο ῥητῶς δρίζεται ἐν μεταγενεστέρα συνθήκῃ τῶν Ἡλείων μετ' Ἀθηναίων, Ἀργείων καὶ Μαντινέων (49), ὅτε πολυτελέστεραι στήλαι ἀντικατέστησαν τὰ ἐλάσματα: « *Καταθέντων δὲ καὶ Ὀλυμπίασι στήλην*

(46) IE, 40.

(47) E. 8. 13. ΣΤ, 10.

(48) H, 26.

(49) Θεοκ. E, 47.

χαλκῆν κοινῇ Ὀλυμπίοις τοῖς νυνί». Καὶ περὶ συνθήκης δ' Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων λέγει ὁ Πausanias (50): «Ἔστι δὲ πρὸ τοῦ Διὸς τούτου στήλη χαλκῆ, Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων συνθήκας ἔχουσα εἰρήνης ἐς τριάκοντα ἐτῶν ἀριθμόν».

Τοῦρ καὶ τιο, αἰολικόν, ἀντὶ τοῖς καὶ τις, διότι, κατ' Εὐστάθιον, οἱ Αἰολεῖς ἀντικαθίστων πολλάκις τὸ ρ ἀντὶ τοῦ σ καὶ ὁ Στράβων λέγει (51): «Ἐποίκουσ δ' ἔσχον (οἱ Ἐρετριεῖς) ἀπ' Ἡλιδος, ἀφ' οὗ καὶ τῷ γράμματι τῷ ρ πολλῶ χρησάμενοι, οὐκ ἐπὶ τέλει μόνῳ τῶν ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐν μέσῳ, κεκωμώδηνται». Καὶ ὁ Πλάτων (52): «Οἶσθα οὖν ὅτι ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἡμεῖς μὲν φαμὲν σκληρότης, Ἐρετριεῖς δὲ σκληρότηρ». Καὶ ὁ Πausanias δὲ φαίνεται πρεσβεύων ὅτι ὁ Θέρμιος Ζεὺς τῶν Ἡλείων ἦν ὁ παρ' Ἀθηναίους Θέσμιος (53): «Τὸν μὲν δὴ παρ' Ἡλείοις Θέρμιον καὶ αὐτῷ μοι παρίστατο εἰκάζειν ὡς κατὰ Ἀθίδα γλῶσσαν εἶη Θέρμιον» (βεβαίως γραπτέον Θέσμιον). Ἦν δὲ καὶ παρὰ Λάκωσι συνήθης ἡ ἀντικατάστασις αὕτη, διότι ἔλεγον Σιὸρ ἀντὶ Θεὸς φερ' εἰπεῖν. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὁμοῦς ταύτη ἀπαντᾶται εἰς τὰς καταλήξεις ἐνιαχοῦ καὶ τὸ Σ.

Ἀλείοις, ἀντὶ Ἡλείοις, μετὰ τοῦ F εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς καὶ τὰ νομίσματα τῆς Ἡλιδος φέρουσι τὰ ἀρχικά FA.

Ἡραίοις ἀντὶ Ἡραιεῦσι, φιλούμενον αἰολικῶς, καὶ παρενθέσει τοῦ F μετὰ τὸ Ρ. Ἐλέγοντο δ' οἱ κάτοικοι τῆς Ἡραίας Ἡραιεῖς κατὰ Θουκυδίδην καὶ Πολύβιον· ἄρα αἰο-

(50) E, 23.

(51) I', 448.

(52) Κρατύλ. 434.

(53) E, 15.

λιστί 'Ηραεῖς (54), ὡς ὁ Νικαιεὺς λέγεται Νικαεὺς (55). Τὸ δ' 'Ηραεῖς σχηματίζεται καὶ 'Ηραεῖοι, καὶ αἰολικῇ ἀντικαταστάσει τοῦ οἱ ἀντὶ εἰ, 'Ηραοῖοι, ὡς ἔγραφον οἱ Αἰολεῖς ἐποίγω, μάγοιρος, ὄνοιρος (56).

Κ' ἔα, εἶη ἄν· διότι τὸ μὲν κε ἐστὶ τὸ αἰολοδωρικὸν μόνον ἀντὶ τοῦ ἄν (57). ἔα δ' ἦν ἐπίσης αἰολοδωρικὸν ἀντὶ εἶη, ὡς κατωτέρω, συνέαν ἀντὶ συνεῖεν, συνείησαν· καὶ ὡς καὶ παρὰ γραμματικοῖς τὸ τύψειαν λέγεται αἰολικόν.

Ἔπος ἔχει ἐν ἀρχῇ F, ἐξ οὗ ἴσως καὶ τὸ λατινικὸν *ventus*. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἔπος, ὡς εἶχε βεβαίως καὶ παρ' Ὀμήρῳ ὧπου ἀποτελεῖ χασμωδίαν, οἶον ἐν τῷ· «τίσε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;» Οὕτω δ' ἀπαντᾶται καὶ παρὰ Πινδάρῳ, καὶ ἔχει τὸ δίγαμμα καὶ ἐν ἄλλαις αἰολικαῖς ἐπιγραφαῖς. Ἴσως δ' ἦν τὸ πάλαι Φέ(ρ)πος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπήγαγε τὸ λατινικὸν *Verbum*. Καὶ ἡ λέξις δὲ ἄργον ἔχει ἐν ἀρχῇ τὸ δίγαμμα, καὶ ἔστιν ἀρχαιότερος σχηματισμὸς τοῦ ἔργον, ὅθεν καὶ οἱ ἐν Ἀθήναις Ἀργάδεις, καὶ ἡ Ἀργολίς, καὶ τὸ Γερμανικὸν *Werk*, καὶ διαλεκτικῶς *Wark*.

Τοῖ, αἰολικόν, ἀντὶ τουτοῖ. Ἄρχοι δέ κα τοῖ, ἦτοι τουτοῖ (τὸ ἔτος) εἶη ἄν (ἔστω) ἢ ἀρχῇ (τῆς συμμαχίας), ὡς ἐν Θουκυδίδῃ (58). «Ἐκχειρίαν εἶναι ἐνιαυτόν· ἄρχειν δὲ τήν δε τήν ἡμέραν».

Αἰ δέ τι δέοι, ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ (59). «Αἰ δέ ποι στρατιᾶς δέοι κοινῆς». Ἦν δὲ τὸ αἰ οὐ μόνον δωρικόν, ἀλλὰ καὶ αἰολικόν.

(54) Γρηγόρ. 5:6.

(55) Στέφ. Βυζ.

(56) Γρηγ. 605.

(57) Ἴδ. καὶ Θουκ. Ε, 77. 79.

(58) Δ, 118.

(59) Ε, 79.

Ἀλάλοις. δι' ἐνὸς λ, αἰολικός ἀρχαϊσμός· ὁμοίως καὶ ἄλ, δι' ἐνὸς λ, καὶ ἀποκοπῇ τοῦ α, ὡς ἐν παρὰ κτλ.

Παρ πολέμω, περὶ πολέμου. Τῆς περὶ δὲ ἡ τροπῆ τοῦ ε εἰς α, ὡς ἐν τῷ ἔργον ἄργον. Ἡ δ' ἀποκοπῇ τοῦ ι, ὡς ἡ τοῦ α ἐν ἄλλα, καὶ ὡς ἡ τοῦ ε ἐν τῇ καθομιλουμένῃ μετὰ τὸ ρ, κυρίως εἰς τὴν προστακτικὴν· φέρ τον, πάρ τον.

Μά, ἀντὶ μὴ αἰολοδωρικόν.

Ἀποτίνοιαρ ἀντὶ ἀποτίνοιεν, *συνέαρ* ἀντὶ συνεῖεν.

Ἀργύρου, πιθανῶς τοῦ ἀσήμου, διότι ὁ ἐπίσημος ἦν ἔτι τότε σπάνιος, πρώτου μαρτυρουμένου ὡς κόψαντος ἀργυροῦν νόμισμα ἐν Ἑλλάδι τοῦ Ἀργείου Φεῖδωνος, περὶ Ὀλ. 3. Οὕτω καὶ ἐν Θουκυδίδῃ (60): «*Ἡλεῖοι . . . τοῖς Λεπρεΐταις τάλαντον ἔταξαν Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν*».

Τῷ Δί, μονοσυλλάβως, ὡς ἀπαντᾶται ἐνίοτε καὶ ἐν Πινδάρῳ, καὶ ἐν ἑτέραις ἐπιγραφαῖς (61).

Ὀλυμπίῳ, καὶ κατωτέρῳ *συνμαχία*, τὸ ν ἄτρεπτον, κατ' ἀρχαϊκὴν γραφὴν.

Τῷ καταλημένῳ λατρευόμενον, ἤτοι τῷ καταδηλουμένῳ (τῷ προσβαλλομένῳ) ἀφιερούμενον. Προσεβάλλετο δ' ὁ Ζεὺς ὑπὸ τοῦ τυχόν παραβαίνοντος τὴν συνθήκην ἣτις εἶχε τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ, διότι, ὡς πρὸς ὄρκιον, πρὸς αὐτὸν ἐγίνοντο τῶν συνθηκῶν οἱ ὄρκοι. Ἔστι δ' ὁ τοῦ παρακειμένου τύπος, *καταλήμενος*, αἰολικός ἐνεστώς, ὡς τὸ *φιλήμενος* ἀντὶ *φιλούμενος*, καὶ ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἦν, ὡς λέγει ὁ Τρύφων (62), «*κατ' αἰολικὸν πάθος*», διατηρηθὲν καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσ-

(60) E, 31.

(61) C. I. 16.

(62) § 21.

σαν. Ἐπρεπε δὲ νὰ ἦν ἡ λέξις καταδεδηλημένω, καὶ ἀναυξήτως καθδηλημένω· ἀλλὰ γράφεται δι' ἐνὸς δ, ὡς τὰ ἀλήλοισ καὶ ἀλ, δι' ἐνὸς λ, καὶ ὡς ἐν Πινδάρῳ (63) κάπετον ἀντὶ κάππετον (κατέπεσον), καὶ ἐν Ἀλκμᾶνι (64) καβαίωνων ἀντὶ καββαίωνων (καταβαίωνων).

Τὰ γράφεα ταῖ, ἤτοι τὰ γράμματα τάδε· διότι τὸ γράμμα δύναται νὰ σχηματισθῆ καὶ γράφος, ὡς τὸ τρίμμα ἐλέγετο καὶ τρύφος. Πρόκειται δ' ἐνταῦθα οὐχί, ὅπερ ἐν ἄλλαις ἐπιγραφαῖς ἀπαντᾶται (65), περὶ βλάβης τῆς στήλης, δι' ἣν βεβαίως δὲν θὰ ἐπετίθετο ὄσον βαρὺ πρόστιμον καὶ τοῖς ἀντιπράττουσι τῆ συμμαχία, ἀλλὰ περὶ τῶν παρασπόνδων, ὡς καὶ ἐν μεταγενεστέραις συμβάσεσιν ἀπαντᾶται, καὶ διὰ τῆς αὐτῆς σχεδὸν ἐκφράσεως, ἐν τῷ Ἀμφικτιονικῷ ψηφίσματι παρ' Αἰσχίνῃ (66)· «*Εἰ δέ τις τὰ δε παραβαίνοι, ἢ πολισ, ἢ ιδιώτης ἢ ἔθρος*»· διότι ἔτης ἦν ὁ πολίτης, ὁ ιδιώτης, καθ' Ἡσύχιον. Ἐχει δ' ἡ λέξις τὸ δίγαμμα, ὡς φαίνεται ὅτι εἶχεν αὐτὸ καὶ ἐπὶ Ὀμήρου. Τελέστα δ' ἦν αἰολικὸς τύπος ἀντὶ τελεστής (67), ὁ ἐν τέλει, ὁ ἄρχων.

Ἐντ, ἐντὶ ἀντὶ ἐστί, λέγεται δωρικόν (68), ἀλλ' ἦν κυρίως ἀρχαῖον αἰολικόν.

Τῷ ἴταῦτ', κατὰ τοὺς φιλωτὰς Αἰολεῖς, ἀντὶ τῷ ἐνταῦθα.

Ἐγγραμμένω ἀντὶ γεγραμμένω, ὡς ἀπαντᾶται (69) ἐγνω-

(63) Ὀλ. Η, 39.

(64) Ἐν Ἡφαιστ. 44.

(65) C. I. 304, 4.

(66) Κ. Κτησ. Σ. 502. — Ἰδ. καὶ Πολύβ. ΣΤ, 13, 5.

(67) Γρηγόρ. 693.

(68) Αὐτ. 589.

(69) Ἀππιαν. Κυνηγ. Γ, 472.

κώς, ἐγλυμμένος, ἔγραπται. Τὸ δὲ μ γράφεται ἀπλοῦν ἀρχαϊκῶς.

γ'. Παραδείγματα συμπληρώσεως.

Σχῆμα 35 (C. I. 11).

Λητοῦς υἱέ, ὃς ἄφθιτος αἰέ εἶ,
Ἄριστων σ' ἔθηκε, καὶ τε Βοία, καὶ Κ(αλλί)-
λεια, καὶ Ἀγασιθέα, θυγατρεις, ὡς φιλο(ι).

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη εἰς Κρίσαν τῆς Λοκρίδος εὔρεθεισα, ἀντεγράφη τὸ πρῶτον, ὡς ἐν 35^a, ὑπὸ Hughes (70), ὅστις λέγει ὅτι οὐδεὶς τι ἐδυνήθη ἐν αὐτῇ καὶ νοήσῃ. Ἄλλ' ὁ Βοίχιος, ἐπενεγκὼν τὰς ἐν Σχ. 35^b διορθώσεις, ἀνέγνω αὐτὴν ὡς ἀνωτέρω.

Ἔστι δὲ γεγραμμένη βουστροφηδόν, ἀρχομένης τῆς πρώτης γραμμῆς ἐκ δεξιῶν, κατὰ τὸν ἀρχαιότερον τρόπον. Ἡ κατὰ τὸ τέλος δὲ τῆς δευτέρας καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς τρίτης γραμμῆς συμπλήρωσις ἔστι μόνον ὑποθετική, στηριζομένη ἀπλῶς ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐλλειπόντων γραμμάτων.

Ἄφθιτος ἀντὶ ἄφθιτος, ὡς Σαπφώ, καὶ ἄλλα εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν γλῶσσαν, καὶ ὡς ἐν γένει εἰς τὴν καθομιλουμένην ἀποφεύγεται ἢ σύμπτωσις δύο δασέων.

Αἰέ εἶ. Ἡ δίφθογγος εἰ ἐκφράζεται ὅτε μὲν διὰ τοῦ ε, ὅτε δὲ διὰ τοῦ εἰ, ὡς καὶ παρ' Ἀττικοῖς. Ὁμοίως καὶ ἡ ΟΥ ἐνίοτε γράφεται Ο, καὶ ἐνίοτε ΟΥ.

Ἄριστων. Ὁ ἀναδιπλασιασμός τοῦ σ πρὸ τοῦ τ ἀπαντᾷται συνεχῶς ἐν Αἰολοδωρिकाῖς ἐπιγραφαῖς, καὶ ἀντικαθιστᾷ ἴσως τὴν προφορὰν τοῦ πρώτως ἐκλειπόμενος Σάν,

(70) *Ilin. T. I, S. 639.*

Καί τε, διπλοῦς σύνδεσμος, ὀηλῶν καὶ προσέτι, καὶ ἀπαντῶμενος ἐνίοτε καὶ παρὰ τοῖς λογογράφοις (71).

Σχῆμα 40 (C. I. 24):

Ἄρτεμι, σοὶ τό δε ἄγαλμα, ἱερῆσι ὠδί(σιν ἀμοιδῆν
Ἄσφαλίω μήτηρ Φέρσις, (Ἐίρω (θυ)γάτηρ.
Τῷ Παρίω ποίημα Κ(ολώτew, οὔ ν)άε φεύγων.

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἔστι ἐγγεγραμμένη εἰς τὰ διαξέσματα κίονος εὐρεθέντος ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ εἰς Ἀγκῶνα μετ' ἄλλων οἰκοδομικῶν λίθων μετακομισθέντος. Ἐκεῖ δ' ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὴν παραλίαν παρεβρίμενος, ἐφθάρη θαλασσόβροτος· μέχρι τέλους δέ, σωθεὶς περαιτέρω καταστροφῆς, ἐτέθη εἰς τὸ Μουσεῖον.

Τὸ ἀντίγραρον ὁ Βοΐκχιος ἔλαβεν εἶχεν ὡς σχ. 40^α συνεπλήρωσε δ' αὐτὸ κατὰ τὸ σχ. 40^β, καὶ ἀνέγνω ὡς ἀνωτέρω.

Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ γραμμῇ ἐνόμισεν ὅτι ἀναγινώσκονται λείψανα τῆς λέξεως ὠδίσι, δι' ὃ ἐξέλαβεν ὅτι εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ἐπιγραφὴν ἀναθήματος εὐχαριστηρίου δι' εὐτυχῆ τοκετόν, εἰς τὴν Ἄρτεμιν, ἧτις ἦν τῶν τοκετῶν ἡ προστάτις. Προσέτι δ' ἀνεγνώρισε τὴν σύνθεσιν τῆς ἐπιγραφῆς ὡς ἕμμετρον, ἀλλ' ἀφαιρέσει τῶν φωνηέντων ε εἰς τόδε, τελικῶν α εἰς ἄγαλμα, καὶ τοῦ ι ἐν ἱερῆσι, γραφέντων, ὡς καὶ ἄλλα ὑπάρχουσι τοιαῦτα παραδείγματα, ὑπὸ τοῦ λιθοξόου, ἀγνοοῦντος τὰ περὶ τῶν μέτρων. Οὕτω λοιπὸν ὑπέθεσεν ὅτι Φέρσις τις, θυγάτηρ τοῦ Ἐρου, ἀνέθηκε τὴν στήλην ταύτην, ἧ τὸ ἐπ' αὐτῆς, εἰς τὴν Ἄρτεμιν, ἀφ' οὗ εὐτυχῶς ἔτεκεν υἱόν, τὸν Ἀσφάλιον.

(71) Πaus. A, 21, 2.

... Τὸν δὲ τεχνίτην ὠνόμασεν ὁ Βοίχιος Κολώτην, διότι τὸ ὄνομα ἐφαρμόζεται εἰς ἐξάμετρον, διότι ὁ Κολώτης ἦν Πάριος, κατὰ Παυσανίαν (72), καὶ διότι αἱ λέξεις οὗ γὰρ φρεύγων, ἃς ἐνόμισεν ὁ Βοίχιος ὅτι ἀνέγνω εἰς τὸ τέλος τῆς τρίτης γραμμῆς, ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ περὶ Κολώτου διηγούμενα, ὅτι, ἐξόριστος ἐκ τῆς πατρίδος του, κατόκησεν εἰς Ἡλίδα, ἔνθα ἡ παροῦσα στήλη εὑρέθη, καὶ συνηργάσθη ἐκεῖ μετὰ τοῦ Φειδίου εἰς τὸν Ὀλύμπιον Δία, καὶ μόνος ἐποίησεν Ἀθηναῖν.

Ὡστε, κατὰ ταῦτα, ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπιγραφῆς θὰ ἦν περίπου τῆς 86^{ης} Ὀλυμπιάδος (73)· ἀλλὰ τὰ γράμματα, ἰδίως τὸ Α, τὸ Ε, τὸ Λ, τὸ Μ, φαίνονται ἐλέγχοντα ἐποχὴν ἀρχαιοτέραν, εἰς ἣν δὲν ἀντιφάσκουσι τὰ μακρὰ Η καὶ Ω, διότι εἶδομεν ὅτι ταῦτα ἀρχαιότατα ἤδη ὑπῆρχον εἰσηγμένα εἰς τὰς Ἰωνικὰς χώρας.

Ὁ Κιρχόφ (74) ὁμοίως, λαβὼν ἀκριβὲς ἐκμαγεῖον τῆς ἐπιγραφῆς, ἐδημοσίευσεν αὐτὴν ὡς ἐν Σχ. 40 γ, καὶ ἡ διαφορὰ τῆς γραφῆς ἀποδεικνύει πόσον δυσχερὲς ἀποβαίνει τὸ ἔργον τοῦ ἐξηγητοῦ ἐπιγραφῶν, ἐπὶ ξένων ἀντιγράφων καὶ οὐχὶ ἐπὶ πρωτοτύπων τὰς εἰκασίας στηρίζοντος. Κατὰ τὸ ἀντίγραφον δὲ τοῦτο ἀρχαῖκόν σχῆμα ἔχει καὶ τὸ Ρ, καὶ ὅμοιον τῷ ἐν τῇ ὑπὸ Σχ. 22 Ἀττικῇ ἐπιγραφῇ. Θεωρεῖ δ' ὁ Κιρχόφ τὴν μὲν πρώτην γραμμὴν ὡς μὴ παρέχουσαν ἱκανὰ στοιχεῖα πρὸς συμπλήρωσιν οἷα ἡ τοῦ Βοιχίου· εἰς δὲ τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίτην ἀναγινώσκει·

Ἀσφαλίου μήτηρ, Θερασίππου θυγάτηρ·

Τοῦ Παρίου· (πιόημα Κ(λειππι)δεω εὐχο(μαι εἶναι).

(72) Ε, 20.

(73) Ἴδ. Παγκ. Ἰστ. Καλλιτ. Α, 296.

(74) Studien σελ. 60 καὶ 137.

Φρονει δ' ὁ τελευταῖος ἐκδότης ὅτι ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ τὸ Ω τίθεται ἀντὶ τοῦ ο καὶ τοῦ ου, τὸ δὲ Ο ἀντὶ τοῦ ω.

Σχῆμα 38 (Bœckh Inscr. Ther. 50 ἐν Act. Acad. Ber. 1836).

Κυκλείδας Κ)υκλῆος ἀδελφ(ει)ῶν Ἀρίωνι,
τὸν δελφίς (σῶσε μνημόσυνον τέλεσε.

Ἐπιγραφὴ κεχαραγμένη ἐπὶ βράχου ἐν Θήρᾳ, καὶ βου-
στροφηδὸν μὲν, ἐν ἀτάκτῳ δὲ διαθέσει τῶν στίχων γε-
γραμμένη.

Περίεργα ἐν αὐτῇ εἰσὶ τὰ γράμματα Ι, Κ καὶ Π. Τὸ δὲ
Φ γράφεται ΠΗ. Εὐφυῶς δὲ παρατήρησεν ὁ Βοίχχιος ὅτι
ἐκ τῶν δύο γραμμῶν ἡ δευτέρα πρέπει νὰ προηγηται τῆς
πρώτης, κατὰ τὸ Σχ. 15, διότι εἰς τὴν πρώτην ἀνέγνω
. . . νι, τὸν δελφίς· εἶχασεν ἐπομένως ὅτι ἡ λέξις τὸν,
προηγούμενη τῆς ὀνομαστικῆς δελφίς, ἔστιν ἀντωνυμία
ἀναφορική, ἀπαιτοῦσα προηγούμενον μὲν ὄνομα εἰς ὃ ν' ἀ-
ναφέρεται, καὶ ὃ ἔπρεπε νὰ περιέχεται εἰς τὴν κάτω γραμ-
μὴν, ἐπόμενον δὲ ῥῆμα εἰς ὃ ν' ἀποδίδεται. Ἀνεγνώρισε δὲ
συγχρόνως ὅτι ἡ συλλαβὴ νι ἔστι κατάληξις δοτικῆς τρι-
τοκλήτου, ὡς Ζηρί, Ποσειδῶνι, κτλ., καὶ προσέτι, ὡς ἐκ
τῆς συναρμοσολογίας τῶν λέξεων, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἦν ἕμ-
μέτρος.

Καὶ ἡ μὲν συμπλήρωσις Ἀπόλλω)νι ἐδύνατο νὰ ἔχη
σχέσιν πρὸς τὴν λέξιν Δελφίς, διότι ὑπῆρχεν Ἀπόλλων
Δελφίνιος. Ἄλλ' ὁ δελφίς ἀναπολεῖ προχειρότερον τὴν περὶ
Ἀρίωνος, τοῦ Μεθυμναίου αἰδοῦ, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πι-
στευομένην διήγησιν, ὅτι ναυαγήσαντά ποτε, ἔσωσεν αὐ-
τὸν δελφίς εἰς τὴν Κόρινθον ἐπὶ Περιάνδρου, κατὰ τὴν 67^{ην}
Ὀλυμπιάδα (75). Ἐδύνατο ἐπομένως ἡ δοτικὴ ἐκείνη νὰ

(75) Ἡρόδ. Α, 24.

ἢ καὶ Ἀρίονι ἢ Ἀρίωνι, ὡς ἐν Ὀμήρῳ ἀπαντᾶται Κρονίονι καὶ Κρονίωνι, τοῦ ἰόντος ἐν τῷ πρώτῳ μακροῦ, ἐν τῷ δευτέρῳ βραχέως.

Συγχρόνως δ' ἀνεμνήσθη καὶ ἐπιγράμματος ἐν Αἰλιανῷ (76), ἔχοντος οὕτω·

« Ἀθανάτων προπαίσιν Ἀρίονα Κυκλέος υἱόν
ἐκ Σικελοῦ πελάγους σῶσεν ὄχημα τότε ».

Ἐκ τούτου δὲ καὶ ἐκ τοῦ Σουίδου (77) ἐξάγεται ὅτι ὁ πατήρ τοῦ Ἀρίονος ἐκαλεῖτο Κυκλεύς, ἐξ οὗ εἶχε τὴν ἐξηγησίαν τῆς πρώτης λέξεως τῆς κατωτέρω γραμμῆς. Ἐντεῦθεν δ' ὀδηγηθεὶς, συνεπλήρωσε τὴν δευτέραν λέξιν εἰς ἀδελφειῶν, ἐκλαδῶν τὴν ὅλην ἐπιγραφὴν ὡς δίστιχον χαραχθὲν ὑπὸ ἀνάθημα ἀδελφοῦ τινος τοῦ Ἀρίωνος, ὃν καθ' ὑπόθεσιν μόνον, καὶ πρὸς τὸ μέτρον, ὠνόμασε Κυκλείδαν, εἰς ἀνάμνησιν τῆς θαυμασίας τοῦ ἀοιδοῦ σωτηρίας.

Ἐπὶ ἤρχε δὲ παρὰ τοῖς τότε ἡ εὐλάβεια καὶ ἡ φιλοτιμία τὰ νομιζόμενα θεοφίλητοι καὶ παρὰ τῶν θεῶν σωθέντες, δι' ὃ καὶ ὁ σύγχρονος τοῦ Ἀρίωνος Σιμωνίδης ἐκήρυττεν ἑαυτὸν σωθέντα ὑπὸ τῶν Διοσκούρων (78), καὶ ὁ Πίνδαρος ὑπὸ τοῦ Πανός (79), καὶ ὁ Ἀρίων τὴν ἰδίαν σωτηρίαν ἀπέδιδεν εἰς τὸν ἐν Ταινάρῳ Ποσειδῶνα, ὅστις εἶχεν ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου ναὸν ἐν Σπηλαίῳ καὶ ἄγαλμα πρὸ αὐτοῦ (80), καὶ εἰς κύρωσιν τοῦ δῆθεν ὑπὲρ αὐτοῦ γενομένου θαύματος ἀνέθηκεν ἐκεῖσε μνημεῖον, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος (81)· « Ταῦτα μὲν νῦν Κορίνθιοί τε καὶ Λέσβιοι λέγουσι, καὶ Ἀριονός ἐστίν

(76) Π. Ζ. Ἱστορ. — Ἀνθολ. Παλατ. Περσάρτ. Ἀρ. 105.

(77) Λ. Κυκλεύς.

(78) Fædr. Fab.

(79) Bæckh, Pind. Fragm. Parthen. Σ. 591.

(80) Πaus Γ, 25.

(81) Α, 24.

ἀνάθημα χαλκοῦν οὐ μέγα ἐπὶ Ταινάρῳ, ἐπὶ δελφῖνος
ἐπεὼν ἄνθρωπος.

Ἦν καὶ ἐν Θήρᾳ ἀρχαιοτάτη ἡ λατρεία τοῦ Ποσειδῶ-
νος, καὶ παρὰ τὴν θέσιν καθ' ἣν εὔρηται ἡ παροῦσα ἐπι-
γραφή ὑπῆρχε ναὸς αὐτοῦ ἐν τοῖς βράχοις, πιθανῶς ἀρί-
δρυμα τοῦ ἐν Ταινάρῳ δι' ὃ καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀρίωνος,
καὶ αὐτὸς τῷ θεῷ εὐγνωμονῶν διὰ τὴν θαυματουργὸν αὐ-
τοῦ ἀβρώγην, καὶ μείζονα δημοσιότητα δίδων εἰς τοῦ ἀδελ-
φοῦ τὴν φήμην ἀνέθηκεν, ἐνταῦθα ἴσως ἐπίσης ἄνδρα ἐπο-
γούμενον ἐπὶ δελφῖνος, γράψας κάτωθι τοὺς εὐφυέστατα
συμπληρωθέντας τούτους στίχους.

Σχῆμα 36 (C. I. 12).

Ἐν μέσῳ γε Θρήης τε καὶ ἄστεος, ἄνερ, ὄθ' Ἑρμῆς.

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἀντεγράφη ὑπὸ Φουρμόντου ἐν Κρου-
σταλᾷ, χωρὶς τῆς Ἀττικῆς.

Ὁ δὲ Βοίχιος, ἐκ τῆς τελευταίας λέξεως τοῦ δευτέρου
στίχου, ἴσως καὶ ἐκ τῆς τελευταίας τοῦ πρώτου ὀδηγηθεὶς,
ἐπικαλεῖται πρὸς συμπλήρωσιν καὶ ἐρμηνείαν τῆς ἐπιγρα-
φῆς ταύτης τὴν ἐπομένην μαρτυρίαν τοῦ *Περὶ φιλοχρη-*
ματίας διαλόγου Σίμωνος τοῦ Σωκρατικοῦ (82): « Ἐπειδὴ
δὲ αὐτῷ (τῷ Ἰππάρχῳ) οἱ περὶ τὸ ἄστυ τῶν πολιτῶν πε-
παιδευμένοι ἦσαν, καὶ ἐθαύμαζον αὐτὸν ἐπὶ σοφίᾳ, ἐπι-
βουλεύων αὐτὸν τοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς παιδεῦσαι, ἔστησεν αὐ-
τοῖς Ἑρμᾶς κατὰ τὰς ὁδοὺς, ἐν μέσῳ τοῦ ἄστεως καὶ τῶν
δήμων ἐκάστων· καὶ περὶ ὑπὸ σοφίας τῆς αὐτοῦ, ἦν ἔμαθε
καὶ ἦν αὐτὸς ἐξεῦρεν ἐκλεξάμενος ἃ ἠγεῖτο σοφώτατα
εἶναι, ταῦτα αὐτὸς ἐντείνας εἰς ἐλεγείον, αὐτοῦ ποιήματα

(82) Σ. 228.

καὶ ἐπιδείγματα τῆς σοφίας ἐπέγραψεν. Ἐστὸν δὲ δύο τὰ ἐπιγράμματα· Ἐν μὲν τοῖς ἐπ' ἀριστερὰ τοῦ Ἑρμοῦ ἐκάστου ἐπιγέγραπται λέγων ὁ Ἑρμῆς ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ ἄστεος καὶ τοῦ δήμου ἔστηκεν. Ἐν δὲ τοῖς ἐπὶ δεξιὰ· « Μνήμα τόδ' Ἰππάρχου· Στεῖχε δίκαια φρονῶν », φησὶν. Ἔστι δὲ τῶν ποιημάτων καὶ ἄλλα ἐν ἄλλοις Ἑρμαῖς πολλὰ καὶ καλὰ ἐπιγεγραμμένα· Ἔστι δὲ δὴ καὶ τοῦτο ἐπὶ τῇ Στεριακῇ ὁδῷ, ἐν ᾧ λέγει· « Μνήμα τόδ' Ἰππάρχου· μὴ φίλον ἐξαπάτα ».

Εὐφρέσττα λοιπὸν ἀνεγνώρισεν ὁ Βοίχιος ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιγραφῇ ἓνα τῶν Ἑρμῶν ἐκείνων τοῦ Ἰππάρχου. Καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν δύο παραδειγμάτων ἃ παρατίθησιν ὁ Σίμων βλέπομεν ὅτι ἐκ τῶν ἐλεγείων τῶν ἐπιγεγραμμένων, ὁ πεντάμετρος ἦν πάντοτε ὁ δεξιῶς γραφόμενος καὶ περιέχων τὸ γνωμικόν, ἔπεται ὅτι ὁ ἕτερος ἦν ἐξάμετρος, καὶ οὕτω συνεπλήρωσε τὴν ἐπιγραφὴν ὁ Βοίχιος.

Παρατηρήσας δ' ὅτι τὸ ἀντίγραφον ἦν προφανῶς ἐσφαλμένον, διότι ἂν τὸ Ο ἦν Θ, τὸ θ ἔπρεπε νὰ ἦ Θ, ἢ ἂν τὸ θ ἦν Θ, τὸ ο ἔπρεπε νὰ ἦ Ο, ἐπέφερεν ἐλαφρὰς τινὰς διορθώσεις κατὰ τὸ Σγ. 36⁶. Κατ' αὐτὰς δέ·

Ἐν τῇ λέξει μέσῳ ἡ συλλαβὴ μέ ὤφειλε νὰ ἦ μακρά, καὶ ἦν τοιαύτη δι' ἀναδιπλασιασμοῦ τοῦ Σ, ὅστις συνεχέστατα ἀπαντᾶται, παρημελήθη δ' ὑπὸ τοῦ γλύπτου, μὴ προσέξαντος εἰς τὸν μετρικὸν λόγον.

Θρία δ' ἦν δῆμος τῆς Ἀττικῆς πρὸς τὴν Ἐλευσίνα, κατὰ τὰ Χασιώτικα Καλύβια. Φαίνεται δ' ὅτι ὁ λίθος μετεκομίσθη ἐκεῖθεν, ἂν ἀκριβὴς ἐστὶν ἡ σημείωσις τοῦ Φουρμόντου, διότι τὸ χωρίον Κρουσταλᾶ κεῖται κατὰ τ' ἀνατολικά Μεσόγεια.

Ἔθ', ἴσως ὄθ'. Καὶ ἀληθὲς μὲν ὅτι οἱ Ἀττικοὶ ἔγραφον

οὐθείς, οὐθέν, ἀλλ' ἐκεῖνα ἦσαν ἀντὶ τοῦ οὔτε εἰς, οὔτε ἐν.
Ὁ Θεῖρσιος ὁμοίως, ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πινδάρου(83), παραδέ-
χεται, « πενταετηρίθ' ὅπως », « Ἐλλάθ' εὐρίσεις », κτλ.

Σχῆμα 37 (C. I. 28. — Rang. 28 καὶ Σ. 381).

Σῆμα Φρασικλείας. Κούρη κεκλη(σο)μαι, ἄτε μ'
ἀντὶ γάμου παρὰ Θεῶν τοῦτο λάχ(εν τ') ὄνομα.
. . . στήθη. Ἄρι(στοκλῆς ἐποίη)σε.

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐστὶν ἐντετειχισμένη εἰς ἐρείπιον ἐρη-
μοκκλησίου εἰς Μεράνταν, τὴν ἀρχαίαν Μυρβίνουντα τῆς
Ἀττικῆς. Τὸ ὑπὸ στοιχ. α ἀντίγραφον ἐστὶ τὸ ὑπὸ τοῦ
Βοιχίου ἐκδεδομένον· τὸ δ' ὑπὸ στοιχ. β, δοθέν μοι ὑφ'
ἐτέρου ἀρχαιογνώστου, καὶ διὰ τῶν διαφορῶν τῆς ἀναγνώ-
σεως τὴν δυσχέρειαν αὐτῆς ἀποδείξαν μοι, μὲ παρεκίνησε
νὰ μεταβῶ αὐτὸς εἰς ἀναζήτησιν τοῦ πρωτοτύπου, καὶ δὴ
εὐρῶν τὰ γράμματα λίαν δυσδιάγνωστα, καὶ σχεδὸν ἐπί-
τηδες ἐξειλημμένα, ἴσως ἐκ τῆς ἀνοσίῳ χειρὸς τοῦ Φουρ-
μόντου, ἔλαβον ὁμοίως τὸ ὑπὸ στοιχ. γ ἀντίγραφον, ὃ νο-
μίζω ὅσον ἔνεστιν ἀκριβές. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔλαβεν ἕτερον
ὁ Κιρχόφ, καὶ ἐξέδωκεν ἐν ταῖς Inscr. Attic. ὑπ' ἀριθ. 469
(Σ. 209)· ἀλλ' ἐν αὐτῷ τὸ 4^{ον} γράμμα τοῦ 3^{ου} στίχου,
ἐστὶν, ἐσφαλμένως, ὡς νομίζω, Ι ἀντὶ Μ. Παρεδέχθη δ'
ἄνω, ὡς ὀρθὴν ἐν γένει, τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Κιρχόφ, ἀλλὰ
μετὰ τινῶν μεταβολῶν.

Ἐστὶ δ' ἡ ἐπιγραφή ἐπιτάφιος τῆς Φρασικλείας, ἀποθα-
νούσης παρθένου, καὶ λεγούσης ὅτι, κατ' ἀπόφασιν τῶν
θεῶν, θέλει ἐσαεὶ ὀνομάζεσθαι κόρη.

Ὁ δὲ τρίτος στίχος ἐστὶ γεγραμμένος ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς
πλευρᾶς, καὶ ὅσα αὐτοῦ γράμματα σώζονται εἰσὶ καθαρώ-

(83) T. II, Σ. 349.

τατα κεχαραγμένα· ἀδίκως δ' ὁ Κ. Κιρχόφ διστάζει περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Τὸ ὄνομα τοῦ γλύπτου τοῦ ποιήσαντος τὸ ἐπὶ τοῦ βάρθρου τούτου ἰστάμενον ἔργον ἐδύνατο νὰ ᾗ ἴσως Ἀριστίων, ὡς ἐν Σχ. 22. Ἀλλ' αἱ ἀποστάσεις τῶν γραμμάτων ἀπαιτοῦσι μᾶλλον Ἀριστοκλῆς, ὡς ἐν Σχ. 11. Ὡστε καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιγραφή ἐστὶ τῶν χρόνων τῶν Ὀλυμπιάδων 70-80.

Σχῆμα 39 (R. 784 b).

.....
 Ἑλλά(δα γῆν) πᾶσαν δούλιο(ν ἡμαρ ἰδεῖν).
 (*Ἡ μάλα δὴ κείνοι τελεκάρδιοι οἳ ἴρα τ' ὄτ' αἰχμὴν
 στήσαν πρόσθε πυλῶν ἀγ(ροῦ ἐπ' ἐσχατιᾶς).
 (μερνάμενοι δ' ἔσωσαν Ἀθηναίαις προδοῦλου)
 ἄστν, βίᾱ Περσῶν κλινάμενο(ι δύναμιν).

Ἐπιγραφή εὑρεθεῖσα ἐν γηπέδῳ ὑπὸ τοὺς βορειοανατολικούς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως· διατηρεῖται δὲ ἤδη ἐν τῷ Μουσεῖῳ. Ἐστὶ δ' ἡ ἀνωτέρω συμπλήρωσις τοῦ Κ. Κιρχόφ (84), ὅστις δίδωσιν αὐτὴν οὐχὶ ὡς πρότασιν, ἀλλ' ὡς ὑποθετικὸν παράδειγμα συμπληρώσεως.

Ὅπως δὴποτε, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἦν ἕμμετρος, καὶ ὅτι ἐν στίχῳ 2 ἀναγινώσκεται Ἑλλάδα (γῆν) ἢ Ἑλλάδα (μὲν) πᾶσαν δούλιο(ν ἡμαρ ἐν στ. 3· ὄτ' αἰχμὴν στήσαν πρόσθε πυλῶν· ἐν στ. 4. ἄστν, βίᾱ Περσῶν κλινάμενοι . . . Ὡστε πρόδηλόν ἐστιν ὅτι πρόκειται περὶ τῶν τῆς πόλεως κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους προμαχησάντων, καὶ ἡ ἐπιγραφή ἐπομένως ὅτι ἐστὶ τῶν ἀμέσως ἐπομένων χρόνων, ἤτοι τῆς 75ῆς Ὀλυμπιάδος περίπου. Ἀλλὰ δύναται νὰ ᾗ καὶ κατὰ τι μεταγενεστέρα, ἂν ἀνήκη εἰς τι τῶν ἐκ τῶν μηδικῶν λαφύρων

(84) Inscr. Atticæ, Σ. 177, Ἀρ. 333.

ἀνεγερθέντων μνημείων, ὡς ἦν ἡ ἱκανὸν χρόνον μετέπειτα ὑπὸ τοῦ Φειδίου κατασκευασθεῖσα πρόμαχος Ἀθηνᾶ· τοῦτο δὲ μᾶλλον φαίνεται ἐμφαίνουσα ἢ ἔλλειψις παντὸς ἔχοντος τῆς βουστροφηδὸν γραφῆς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ.

Περίεργος δ' ἡ ἐν τῷ στίχῳ 3 τροπὴ τοῦ ληκτικοῦ Ν τῆς λέξεως στήσαν εἰς Μ πρὸ τοῦ Π, ἥτις πλὴν τῆς συνθέσεως ἔστι συνήθης μόνον εἰς ἄρθρα καὶ μόρια.

Σχῆμα 42 (R. 22).

Τῇδε φ(θ)ην ἄλοχον Μύρων) κατέθηκε θανοῦσαν,
 Λ(αμπι)τώ αἰδοίην γῆς ἀπο πατρώτης.
 "Ενδοῖος ἐποίησεν.

Ἐπιγραφή εὑρεθεῖσα ἐν Ἀθήναις καὶ κατατεθείσα εἰς τὸ Θησεῖον.

Ἡ λέξις αἰδοίην, ὀδηγήσασά με εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ οὐσιαστικοῦ ἄλοχον, καὶ τοῦ καταλλήλου αὐτοῦ ἐπιθέτου φίλην, οὗ τὸ πρῶτον γράμμα σώζεται, μοὶ ὑπηγόρευσε τὴν ὄλην συμπλήρωσιν, ἀποτελοῦσαν ἐλεγείον, πλὴν τοῦ προσγεγραμμένου ὀνόματος τοῦ γλύπτου. Τὸ ὄνομα Μύρων ἐλήφθη ὡς παράδειγμα, καὶ δύναται ν' ἀντικαταστηθῇ διὰ παντὸς ἄλλου ἔχοντος δύο μακρὰς συλλαβάς, καὶ ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένου, οἷον Λάμπων.

Ἡ δὲ ταφεῖσα γυνὴ ἦν ξένη, ὡς ἐκφράζει τὸ δεύτερον μέρος τοῦ πενταμέτρου· γῆς ἀπο πατρώτης· δι' ὃ καὶ τὰ σωζόμενα ἔχνη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στίχ. 2 φαίνονται βεβαίαν ἐνδεικνύοντα τὴν συμπλήρωσιν Λαμπιτώ, τοῦ ὀνόματος ἀνταποκρινομένου εἰς τὸ μέτρον, καὶ εἰς Σπαρτιάτιδα ἀνήκοντος, ὡς φαίνεται ἐν Ἀριστοφάνει (85).

(85) Λυσιστρ.

Ὁ δ' Ἐνδοῖος ἦν καλλιτέχνης γνωστός (86), ἐν ὃ Παυσανίας (87) λέγει μαθητὴν καὶ συνοδοιπόρον τοῦ Δαιδάλου, συγχρόνου τοῦ Θησέως. Ἀλλὰ τοῦτο χαρακτηρίζει αὐτὸν μόνον ὡς Δαιδαλίδην, ἥτοι ὡς ἐργαζόμενον κατ' ἀρχαῖκόν τὸν ρυθμόν. Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ χωρίῳ ὁ περιηγητὴς ἀπομνημονεύει ὅτι ὁ Ἐνδοῖος κατεσκεύασε πρὸς τῷ Ἐρεχθεῖω Ἀθηναῖν διὰ τὸν Καλλίαν, ὅστις ἦν βεβαίως ὁ δεύτερος ἐπίσημος τοῦ ὀνόματος τούτου, ὁ δαδουχος καλούμενος, καὶ προσέτι λακκόπλουτος ἐπικληθεὶς (88) ὡς βαθύπλουτος, φημιζόμενος ὅτι πολλὰ περσικὰ γρήματα εὔρε καὶ ὠκειοποιήθη ἐπὶ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης. Ἐγένετο ἄρα τὸ ἀνάθημα αὐτοῦ, καὶ ἔζη ὁ αὐτὸ κατασκευάσας Ἐνδοῖος, περὶ τὴν 75^{ην} Ὀλυμπιάδα. Ὁ Παυσανίας δὲ λέγει ἄλλαχού (89), ὅτι ὁ Καλλίας καὶ Ἀφροδίτην ἀνέθηκεν ἐν Ἀκροπόλει, ἔργον Καλάμιδος, ὅστις γνωστὸν ὅτι ἐπίσης ἤκμαζεν ἐπὶ τῶν Μηδικῶν (90)· ὥστε καὶ τοῦτο ἐπικυροῖ τὴν περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἐνδοίου καὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης εἰκασίαν.

(86) Ῥαχ. Ἰστ. Καλλιτ. Α, 195.

(87) Α, 26.

(88) Πλούτ. Β. Ἀριστ. Ε. — Σχολ. Ἀριστοφ. Νεφ. 65. — Ἠσύχ. Σουίδ. Φώτ. Α. Λακκόπλουτος.

(89) Α, 23.

(90) Πaus. Θ, 16. — ΣΤ, 21. — Η, 42.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Νόθοι ἐπιγραφαί.

α΄. Ἀρχαῖαι παραπεποιημένα.

Ἄναμφισβήτητον φαίνεται ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐτεκταίνοντο πολλάκις ψευδεῖς ἀρχαῖκαὶ ἐπιγραφαί, πρὸς κύρωσιν φιλοδόξων ἀξιώσεων ἢ ἀτόμων ἢ πόλεων, οἷοι παρ' ἡμῖν πλάττονται οὐ σπανίως γενεαλογικοὶ πίνακες καὶ εὐγενείας διπλώματα. Οὕτω περὶ τοῦ Ὀνομακρίτου λέγει ὁ Ἡρόδοτος (1) ὅτι, ἐπὶ Πεισιστρατιδῶν διέστρεψε τοὺς χρησμοὺς τοῦ Μουσαίου, καὶ διάφορα προσέθηκεν εἰς τοὺς Βακχικοὺς μύθους(2). Ὡς τοιαῦται δέ, πλασταὶ ἐπιγραφαί, πρέπει κυρίως νὰ κρίνωνται αἱ ἀφορῶσαι μυθικοὺς ἥρωας(3), διότι ἀποδεδειγμένον σήμερον φαίνεται ὅτι τὰ πλεῖστα περὶ αὐτῶν ἐμυθεύθησαν μόλις περὶ τὴν ἕκτην πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα(4)· ἐπομένως τῆς κατηγορίας ταύτης ἦσαν αἱ, καθ' Ἡρόδοτον (5), ἐν Θήβαις γεγραμμέναι ἐπὶ τριπόδων ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος, καὶ ὧν τὰ γράμματα ἦσαν «*Καδμηῖα, τὰ πολλὰ ὁμοῖα ἔόντα τοῖσι Ἰωνικοῖσι*». «*Ὁ μὲν δὴ εἰς τῶν τριπόδων ἐπίγραμμα ἔχει*»

«*Ἀμφιτρόων μ' ἀνέθηκεν, ἰὼν ἀπὸ Τηλεβοάων*»

(1) Z, 6.

(2) Nitsch, Hom. I, Σ. 161.

(3) Wolf, Proleg. ad Hom.

(4) Ambrosch, de Lino dtss. Σ. VIII.

(5) E, 59.

« Ταῦτα ἡλικίαν ἄν εἶη κατὰ Λαΐον τὸν Λαβδάκου τοῦ
 » Πολυδώρου τοῦ Κάδμου. Ἔτερος δὲ τρίπους ἐν ἑξαμέ-
 » τρω τόνῳ λέγει·

« Σκαῖος πυγμαχέων με ἐκηβόλῳ Ἀπόλλωνι
 » νικήσας ἀνέθηκε, τὲν περικαλλὲς ἄγαλμα ».

« Σκαῖος δ' ἄν εἶη ὁ Ἴπποκόοντος· εἰ δὴ οὗτος γ' ἐστὶ ὁ
 » ἀναθεὶς καὶ μὴ ἄλλος, ταῦτ' ὄνομα ἔχων τῷ Ἴππο-
 » κόοντος, ἡλικίην κατὰ Οἰδίπουν τὸν Λαΐου. Τρίτος δὲ
 » τρίπους λέγει καὶ οὗτος ἐν ἑξαμέτρῳ·

« Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸν εὐσκόπῳ Ἀπόλλωνι
 » μοναρχέων ἀνέθηκε, τὲν περικαλλὲς ἄγαλμα »,.

Συνετάχθησαν δὲ προφανῶς αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἵνα κυρώ-
 σωσι τοὺς ἐγχωρίους μύθους, καὶ αὐξήσωσι τὴν ὑπόληψιν
 καὶ τὴν περὶ ἀρχαιότητος δόξαν τοῦ ναοῦ.

Τοιαύτη δ' ἦν ἀναμφιβόλως καὶ ἡ ἐπίσης ὡς ἐν Θήβαις
 ὑπάρχουσα ὑπὸ Πausανίου (6) μνημονευομένη ἐν τούτοις·
 « Καὶ τῆς Ἀλκμήνης ἐστὶν ἔτι ὁ θάλαμος ἐν τοῖς ἐρει-
 » πίοις δῆλος . . . καὶ ἐπίγραμμά, φασιν, ἐπ' αὐτῷ ἐπι-
 » γραφῆναι τόδε·

« Ἀμφιτρύων ὄτ' ἔμελλ' ἀγαγέσθαι δεῦρο γυναῖκα
 » Ἀλκμήνην, θάλαμόν γ' ἐλέξετο τοῦτον ἑαυτῷ,
 » Ἀγχάσιος δ' ἐποίησε Τροφώνιος ἡδ' Ἀγαμήδης ».

Καὶ ἄλλη ἐν τῷ περὶ Θαυμασίων Ἀκουσμάτων τοῦ Ἀρι-
 στοτέλους (7) μνημονεύεται ἐπιγραφή περὶ Ἡρακλέους,
 σύγχρονος δῆθεν τοῦ ἥρωος. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ γλῶσσα τῶν
 ἐπιγραμμάτων τούτων ἐλέγχει αὐτὰ πολλάκις ὡς μεταγε-
 νέστερα.

Τῆς αὐτῆς δὲ κατηγορίας ὑπετέθη καὶ ἡ ὑπὸ Δημοσθέ-

(6) Θ, 11.

(7) 145.

νους (8) ἀναφερομένη, καὶ νόμον περιέχουσα, ἐν ᾧ Θησεύς ἔθηκε δῆθεν ὅτε συνώκισε τὰς Ἀθήνας, ὅτι ὁ Βασιλεὺς πρέπει νὰ νυμφεῖται ἀστὴν· « Καὶ τοῦτον τὸν νόμον γράψαντες ἐν στήλῃ λιθίνῃ ἔστησαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διονύσου παρὰ τὸν βωμὸν ἐν Λίμναις· καὶ αὕτη ἡ στήλη καὶ νῦν ἔτι ἔστηκεν, ἀμυδροῖς γράμμασιν Ἀττικοῖς δηλοῦσα τὰ γεγραμμένα ». Ἀλλ' ὁ Δημοσθένης αὐτὸς δὲν διίσχυρίζεται ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἐχαράχθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θησεύς.

Ὁ Πausανίας δ' ἀναφέρει (9) καὶ τὰ ἐν Μεγάροις ἐπιγεγραμμένα ἐλεγεία περὶ τοῦ μύθου τῆς Ψαμμάθης καὶ τοῦ Κοροΐβου, ὅτι δηλαδὴ τὸ ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος βρέφος τῆς Ψαμμάθης κατέφαγον οἱ κύνες τῶν Ἀργείων, δι' ᾧ ἔπεμψεν ὁ Ἀπόλλων τὴν Ποιήν, ἀρπάζουσαν τῶν Ἀργείων τὰ βρέφη, φονευθεῖσαν δ' ἐπὶ τέλους ὑπὸ τοῦ Κοροΐβου. Καί τινες μὲν (10), πιστεύοντες εἰς τοῦ ἐπιγράμματος τούτου τὴν ἀρχαιότητα, ἀποδίδουσιν αὐτὸ εἰς τὸ ἔτος 1678 π.Χ. Ἀλλά, κατὰ Στοβαῖον, τῶν ἐλεγείων πρῶτος ἐφευρέτης ἕθεωρεῖτο Καλλίνος ὁ Ἐφέσιος, κατὰ τὴν ἡ' ἑκατονταετηρίδα π. Χ.

Καὶ ἐν Φενεῶ προσέτι εἶδεν ὁ Πausανίας πανάρχαιον ἐπιγραφὴν, περὶ ἧς ὁ ἴδιος διστακτικῶς ἐκφράζεται (11)· « Καὶ μοι καὶ γράμματα οἱ Φενεῶται παρείχοντο ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος γεγραμμένα τῷ βάρθρῳ, τοῦ Ὀδυσσεύς δὴ τι πρόσταγμα τοῖς ποιμαίνουσι τὰς ἵππους ».

Πιθανώτατα δὲ πλαστὴ ἦν, καὶ πρὸς πολιτικὸν σκοπὸν ἐτεκτάνθη καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως μνημονευομένη (12),

(8) K. Νεαίρ. 26.

(9) A, 43.

(10) R. Rochette, Lettre à L. Aberdeen, Σ. 66.

(11) H, 14.

(12) Δ, 26.

ὡς ἐπὶ κασσιτέρου κεχαραγμένη, καὶ ἐν χαλκῇ ὑδρία, παρακαταθήκη δῆθεν τοῦ Ἀριστομένου, ἐν Ἰθώμῃ κατ' ὄναρ εὐρεθεῖσα ὑπὸ Ἐπιτελοῦς, τοῦ ὑπὸ τῶν Ἀργείων τὴν ἐπιμέλειαν τῆς καθόδου τῶν Μεσσηνίων ἐμπιστευθέντος, καὶ ὑπ' αὐτοῦ κομισθεῖσα εἰς Ἐπαμεινώνδαν, τῶν Μεσσηνίων τὸν οἰκιστὴν.

Ὡς ἐπίσης δὲ μεταγενέστερα πλάσματα, πρὸς κύρωσιν πολιτικῶν ἀξιώσεων ἐπινοηθέντα, δικαίως ἐκρίθησαν ὑπὸ Μυλλέρου (13) καὶ τὰ γράμματα ἄ, κατὰ Τάκιτον (14), ἐπεδείκνυον οἱ Μεσσήνιοι «saxis sculpta et ære prisco», περὶ διαιρέσεως τῆς Πελοποννήσου, ὡς γραφέντα ἐπὶ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν.

Τέλος μετὰ τῶν μὴ γνησίων τούτων ἐπινοήσεων κατατάττει ὁ Μύλλερ (15) καὶ τὸ δῆθεν (16) διατηρηθὲν ψηφίσμα κατὰ τοῦ Τιμοθέου, ὡς εἰσαγαγόντος κιθάραν ἔχουσαν πλείονας τῶν 7 χορδῶν. Ἀπέδειξε δ' ὁ ἐπίσημος κριτικὸς ὅτι ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐστὶν ἄστοχος μίμησις τῶν ἐπαινετικῶν ἀττικῶν ψηφισμάτων γραφείσα ὑπὸ γραμματικοῦ τινος, λίαν ἐπιπολαίως τοὺς κανόνας τῆς Λακωνικῆς διαλέκτου γνωρίζοντος.

Πολλάκις ὅμως οἱ ἀρχαῖοι ἐπετηδεύοντο καὶ φιλοτεχνοῦντες τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἐπὶ τὸ ἀρχαϊκώτερον. Οὕτω, κατὰ Πausανίαν (17), οἱ ἐν τῷ Ἰωνίῳ Ἀπολλωνιάται ἀνέθηκαν ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς ἄγαλμα, ἔργον Λυκίου τοῦ Μύρωνος, ὅστις ἤχμαζε μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἔχον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐπίγραμμα ἀρχαίοις γράμ-

(13) Aegin. Σ. 36.

(14) Ann. IV, 44.

(15) Dor. I, 324.

(16) Boëth. de Music.

(17) E, 22.

μασι γεγραμμένον. Καὶ ἐν Ἀθήναις δ' ἀναφέρει ὁ αὐτὸς(18) ἄγαλμα Δήμητρος, ἐφ' οὗ ἐπεγέγραπτο ἀττικοῖς γράμμασιν, ὅτι ἦν ἔργον Πραξιτέλους, ζῶντος ἐν χρόνοις καθ' οὓς τὰ Ἀττικὰ γράμματα εἶχον ἤδη πρὸ πολλοῦ ἀντικαταστηθῆ ὑπὸ τῶν Ἴωνικῶν. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ Ἄνθρωπῶν Νυμφῶν κατὰ τὸ Βάρι τοῦ Ὑμηττοῦ ὑπάρχουσιν ἐπιγραφαὶ περὶ τοῦ ἀναθέντος αὐτοῦ Ἀρχιδάμου, αἱ μὲν ἀρχαίους, αἱ δὲ νεωτέροις γράμμασι γεγραμμέναι (19).

Τοιούτων ἐπιγραφῶν μεταγενεστέρων, ἀλλὰ γεγραμμένων διὰ γραμμάτων ἀρχαϊκῶν, παραθέτομεν ἐνταῦθα τὰ ἐπόμενα παραδείγματα.

Σχῆμα 44 (C. I. 25).

Ἐπιγραφή ἀντιγραφεῖσα ἐν Δελφοῖς ὑπὸ Dodwell (20). . .
 ἰόθαλος ὁ Πολα . . . Βοιώτιος : ἐξ Ἐρχομ(εροῦ). Ὑπατόδωρος : Ἀριστογ(είτων) ἐποισάτην : Θηβαίω.

Ἡ ἀνωμαλία περὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν γραμμάτων, ἰδίως τοῦ α, π, ρ, υ, ἀποδεικνύει ἐπιτήδευσιν μᾶλλον ἢ ἀληθῆ ἀρχαϊσμόν. Ἀλλὰ νεωτέρα τῆς 104^{ης} Ὀλ. δὲν δύναται νὰ ᾖ ἡ ἐπιγραφή, διότι τότε κατεστράφη ὁ Ὀρχομενός.

Ὑπατόδωρον καλλιτέχνην ἀναφέρει ὁ Πausanias εἰς δύο χωρία (21), καὶ εἰς τὸ δεύτερον μετ' ἄλλου τινός, Ἀριστογοίτορος καλουμένου, ὅστις φαίνεται ὡν ὁ καὶ ἐνταῦθα μνημονεύμενος. Εἶχον δὲ κατασκευάσει ἀμφοτέροι δημοῦ

(18) A, 2.

(19) C. I. 456.

(20) T. II, Σ. 509.

(21) H, 26. — I, 10.

Ἀμφιάραον ἐφ' ἄρματος, ἀπὸ τῶν λαφύρων τῆς ἐν Οἰνόῃ νίκης τῶν Ἀργείων καὶ Ἀθηναίων κατὰ Λακεδαιμονίων, συμβάσης ἐν Ἐν Ὀλ, 90, α'. ὁ δὲ Πλίνιος ὡς ἐποχὴν τοῦ Ὑπατοδώρου ὀρίζει τὴν 102^{αν} Ὀλυμπιάδα (22), ἐφ' ἧς ὁ τύπος τῆς γραφῆς πολὺ ἀπεῖχε τοῦ ἀρχαικοῦ ὅν ἡ παροῦσα ἐπιγραφὴ ἐπιτηδεύεται.

Ἐρχομενὸς γράφεται ἀντὶ Ὀρχομενός, ὡς καὶ ἐπὶ ἄλλων ἐπιγραφῶν, καὶ ἐπὶ νομισμάτων.

≡ εἶναι στίξις, κατ' ἀρχαϊκὸν δῆθεν σχῆμα, ἀντὶ :

Σχῆμα 45 (C. I. 20).

Ἐπιγραφὴ ἐκ Κερκύρας (23). Ἡ ἀνώμαλος διάθεσις τῶν γραμμῶν, κατὰ τὸ Σγ. 18^α, καὶ ὁ παράδοξος σχηματισμὸς τῶν γραμμάτων, ἐκρίθη, ἴσως ὁμῶς οὐχὶ κατ' ἀποχρῶντας λόγους, ὡς ἀπομίμησις μόνον ἀρχαϊσμοῦ. Ὡς μία δὲ τῶν ἀποδείξεων τούτων φέρεται, ἀλλ' οὐχὶ ἰκανῶς ἰσχυρὰ καὶ αὐτῇ, ἡ χρῆσις τῆς διφθόγγου ΟΥ εἰς τὴν κατάληξιν γενικῆς ἐν στίχ. 1, ἔνθα ἀναγινώσκειται « . . . ιμου ματρὸς ἐγὼ ἔστακ(α . . . » Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ στ. ἀναγινώσκειται « τύμφ Πολύρου Ἀσσ(τ . . . », καὶ ἐν τῷ τρίτῳ « . . . ἀ)πελούσατο ».

Σχῆμα 46 (C. I. 8).

Φανοδίκου
εἰμὶ τοῦ ῥμοκ-
ράτεος τοῦ
Προκοννη-

(22) XXXIV, 29.

(23) Ἐκ σχεδ. Creuzer.

σίου. Κρητήρ-
α δὲ καὶ ὑποκ-
ρητήριον, κ-
αὶ ἡθμόν, ἐς Π-
ρυτανήϊον
ἔδωκεν, Συκε-
εὔσιν.

Φανοδίκου, εἰμί, τοῦ
Ἑρμοκράτους, τοῦ Προκο-
νησίου. Καγῶ, κρατήρα
κάπιστατον, καὶ ἡθμ-
όν, ἐς πρυτανεῖον, ἔ-
δωκα, μνήμα, Σιγε-
εὔσι. Ἐάν δέ τι πάσχ-
ω μελεδαίνειν, με ὦ
Σιγιεῖς. Καὶ μ' ἐποί-
(η)σεν, Ἀΐσωπος, καί,
ἀδελφοί.

Ἐπιγραφή εὑρεθεῖσα ἐν Σιγείῳ παρὰ τὴν Τρωάδα, καὶ κεχαραγμένη διπλῆ ἐπὶ στήλης, ἄνω μὲν Ἴωνικῇ, κατωτέρω δέ, πληρέστερον, ἄττικῇ γραφῇ, καὶ ἐν ἑκατέρῃ ἀναγραφῇ βουστροφηδόν. Περιελήφθη δ' ἐνταῦθα μόνον διότι ὁ Βοίχχιος, ἀλλ', ὡς φαίνεται, οὐχὶ ἱκανῶς δεδικαιολογημένως, ἐκλαμβάνει αὐτὴν ὡς κατ' ἐπιτήδευσιν ἀρχαϊκῶς γεγραμμένην. Κατὰ δὲ Κιρχόφ (24), Φανόδικος ὁ Ἑρμοκράτους, δωρήσας τινὰ ἀντικείμενα (πιθανῶς ἀργυρᾶ) εἰς τὸ Πρυτανεῖον τῆς πόλεως, ἵδρυσεν εἰς μνήμην τῆς δωρεᾶς τὴν στήλην ταύτην· πιθανώτερον δ' ἵδρυσεν αὐτὴν ἡ πόλις, ἐπιγράψασα τὴν ἄνω ἐπιγραφὴν. Ἡ δὲ στήλη ἔφερε πιθανῶς προτομὴν. Μετ' ὀλίγον δ' ἐκρίθη εὐλογον νὰ τεθῆ τὸ ἀνάθημα εἰς θέσιν ἐπιφανεστέραν καὶ ἐπὶ βάρους, ἐξ οὗ ἡ Ἴωνικὴ ἐκείνη ἐπιγραφὴ, μακρυνθεῖσα τοῦ ἐδάφους, ἀπέβαινε δυσανάγνωστος· δι' ὃ ἐγράφη ἡ κατωτέρα, ἄττικοῖς

γράμμασι, διότι τὸ Σίγειον ἦν τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ Πεισι-
στράτου, καὶ ἔμεινε κτῆμα τοῦ Ἰππίου μέχρι τοῦλάχιστον
τῆς ἐν Σαλαμῖνι μάχης. Καὶ ἔχει μὲν ἡ δευτέρα ἐπιγραφὴ
ἀνωμαλίας περὶ τὴν σύνταξιν, ὡς ὅτι ἄρχεται λέγον τὸ
μνημεῖον, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξακολουθεῖ ὁ ἀναθεῖς, καὶ ἔπειτα
πάλιν ἐκ πρώτου ὁμιλεῖ τὸ ἀνάθημα. Ἔχει δὲ προσέτι καὶ
ἀνώμαλον τὴν χρῆσιν τοῦ δασέως σημείου Η εἰς τὰς λέ-
ξεις ἡθμόν καὶ ἀδελφοὶ καὶ εἰς τὸ ὄνομα Αἴσωπος· ἀλλ'
ἀμφότερα ἀπαντῶνται εἰς τὰς γνησιωτάτας Ἀττικὰς ἐπι-
γραφάς, καὶ τὸ δεύτερον προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι πρωιμώ-
τατα ἡ δασεῖα ἤρξατο ὀλίγον προφερομένη καὶ ἐν Ἀθή-
ναις. Τοῦ δ' Αἰσώπου τ' ὄνομα ὡς καλλιτέχνου ἐστὶν ἀλ-
λαχόθεν ἄγνωστον, καὶ πρέπει νὰ ταχθῇ κατὰ τὴν ἐπιγρα-
φὴν ταύτην εἰς τοὺς χρόνους τῶν Ὀλ. 70-75.

Σχῆμα 47 (C. I. 34).

Ἐπιγραφὴ ἐκ Πελοποννήσου: « Μάνθεος Αἴθου εὐχα-
ριστεῖ Διὶ ἐπὶ νίκη πεντάθλου παιδός ». Ἐπιγραφὴ ἐκ
Πελοποννήσου, ἔχουσα τὴν γραφὴν ἀρχαϊκὴν, καὶ βουστρο-
φηδὸν τὴν διάταξιν τῶν γραμμῶν, ὡς ἀρχαϊκὸν ἦν καὶ τὸ
προηγούμενον τῆς ἐπιγραφῆς ἀνάγλυφον· ἀλλ' ἡ πολλὴ
τῶν γραμμάτων κανονικότης, καὶ ἡ παρουσία τῆς διφθόγ-
γου ΟΥ εἰς τὰς καταλήξεις τῆς γενικῆς, καὶ ἡ κοινὴ διά-
λεκτος, εἰσαχθεῖσα ἐν Πελοποννήσῳ μόνον περὶ Ὀλ. 100,
φαίνονται τῷ Βοικχίῳ ἀποδεικνύοντα τὴν ἐπιγραφὴν νεωτέ-
ραν τῶν χρόνων οὓς ἐμφαίνει ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀρχαιοφανοῦς
σχήματος τῶν γραμμάτων.

Σχῆμα 48 (C. I. 26).

« Καὶ οἱ κίονες Δήμητρος καὶ Κόρης ἀνάθημα καὶ

χθονίων θεῶν, καὶ (ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης πλευρᾶς) οὐδενὶ θεμιτὸν μετακινήσαι ἐκ τοῦ Τριοπίου, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ τρίτου ἐν τῇ ὁδῷ τῆ Ἀππία ἐν τῷ Ἡρώδου ἀγρῷ. Οὐ γὰρ Λώϊον τῷ κινήσαντι. Μάρτυς δαίμων ἐνοδία ».

Δύο κίονες Καρυστίου λίθου, ἀμρότεροι τὰ αὐτὰ περιέχοντες, καὶ εὐρεθέντες ἐπὶ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, πλησίον τῆς Ῥώμης, κατὰ τὸν τρίτον λίθον ἀπὸ τῆς πόλεως.

Ἡ γραφὴ συμφωνεῖ καθ' ὅλα πρὸς τοὺς κανόνας τῆς Ἀττικῆς παλαιογραφίας, τοῦ Η καὶ Ω γραφομένων Ε καὶ Ο, καὶ τοῦ ου Ο. Γίνεται δὲ χρῆσις τῆς δασείας Η καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἔτι τῆς λέξεως ἐνοδία. Ἐπιτηδευτὸν δὲ μᾶλλον ἐστὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων Α, Γ, Δ, Θ, Λ, Ρ, Σ, Χ.

Ἄλλ' ὁ Ἡρώδης, ὅστις ἀναφέρεται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, ἦν ὁ λεγόμενος Ἀττικὸς, γεννηθεὶς ἐπὶ Ἀδριανοῦ, ἀκμάσας ἐπὶ Ἀντωνεῖνου, καὶ ζήσας μέχρι Κομμόδου. Οὗτος δέ, κατὰ Φιλόστρατον, «προσέκειτο πᾶσι τοῖς παλαιοῖς», δι' ὃ καὶ ἐν Ἀθήναις εὐρίσκονται τοῦ αὐτοῦ ἐπιγραφῆ ἀττικοῖς γράμμασι γεγραμμένοι.

Τὸ δὲ Τριοπίον ἦν ἱερὸν τῆς Δήμητρος ἐπὶ τοῦ Τριοπίου, ἀκρωτηρίου τῆς Καρίας. Ἴσως δ' ὠνόμασεν οὕτω καὶ τὸ ἐν Ῥώμῃ χωρίον ὁ Ἡρώδης, καὶ ἀφιέρωσεν αὐτὸ εἰς τὴν Δήμητραν, χαριζόμενος εἰς τὸν φίλον καὶ συσπουδαστὴν αὐτοῦ Θεαγένην τὸν Κνίδιον (25). Διὰ τοῦ τρίτου δ' ἐννοεῖ «λίθου μυλιαρίου», ἔνθα καὶ μνημεῖον ἀνήγειρεν εἰς τὴν ἀποθανοῦσαν γυναῖκά του, ὡς πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος. Λώϊον δ' ἦν ἀρχαϊκὴ ἔκφρασις, τὸ θετικὸν τοῦ λῶστον, δηλοῦσα ἀγαθόν. Δαίμων δ' ἐνοδία ἦν ἡ Ἐκάτη Ἄρτεμις (26).

(25) Φιλόστρ. Β. Σοφιστ. Β, 1.

(26) Ἡσύχ.

β'. Νέαι πλασταὶ ἐπιγραφαί.

Οὐ μόνον δ' οἱ ἀρχαῖοι ἐτεχνάζοντο, ἔνεκα πολιτικῶν συμφερόντων, ψευδεῖς ἀρχαϊκὰς ἐπιγραφάς, ἢ ἐκ φιλοκαλίας ἀπεμιμοῦντο τοιαύτας ἐπιτηδευτῶς, ἀλλὰ καὶ νεώτεροι ἀπαταιῶνες ἔπλασαν πολλάκις δολίως ψευδεῖς ἀρχαϊκὰς ἐκ κακοήθους ἰδιοτελείας. Ἰδίως δ' ἐπὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν τὸ πρῶτον ἢ κοινὴ προσοχὴ ἐστράφη πρὸς τὰ προϊόντα τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης, ἀρτίως ἀνευρισκόμενα, εἰς πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἐτίθεντο νόθοι ἐπιγραφαί, ἵνα δώσωσιν αὐτοῖς ἀνωτέραν ἀξίαν, καὶ ἐν τοῖς μουσείοις τῆς Εὐρώπης πολλὰ ἀγάλματα ἴστανται ἐπὶ βάσεων ψευδεπιγράφων· καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν δακτυλιολίθων ἐχαράττοντο ψευδῆ τεχνιτῶν ὀνόματα, ὡς τὸ τοῦ Ἀπολλωνίδου φερ' εἰπεῖν, ἐνὸς τῶν ὑπὸ Πλινίου μνημονευομένων δακτυλιογλυπτῶν, ἐχαράχθη προφανῶς ἐν νεωτέροις χρόνοις ἐπὶ ψήφου παριστώσης δάμαλιν (27). Ὁμοίως δὲ πλαστὴ ἐλέγχεται ἡ ἐπιγραφή, καὶ μεταγενεστέρα ἢ ψῆφος, ἐν Μαφείῃ (28), καὶ ἕτερα ἐπιγραφή διατηρουμένη ἐν τῷ Βουρβονικῷ Μουσείῳ, καὶ οὕτω, κακοσυνθέτως ἔχουσα· « Τῇ Ἑλλάδι τὸ τρόπαιον ἐστάθη, καταρικηθέντων Καρυατῶν ».

Ὁ θρασύτερος δὲ καὶ μᾶλλον ἄξιος στιγματισμοῦ μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἀπαταιῶνων τοῦ εἶδους τούτου ἦν ὁ Μιχαὴλ Φουρμόντος (Fourmont), Γάλλος τὸ γένος, ὅστις ἐν ἔτεσι 1729-30 ἐπέμφθη μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ εἰς Ἑλλάδα καὶ μικρὰν Ἀσίαν πρὸς ἀρχαιολογικὴν περιήγησιν, καὶ ἐκόμισεν εἰς τὴν Γαλλίαν ἀντίγραφα χιλίων περί-

(27) Bracci, Mem. dei incisori, I, 25. — O. Müller, Denkm. 173.

(28) Crit. Lap. 79.

που ἐπιγραφῶν, καυχώμενος, ψευδῶς κατὰ πᾶσαν πιθανώ-
τητα, ὅτι συνέλεξε 3500 (29). Ἀμαθῆς δ' ὢν καὶ ἀνίκα-
νος εἰς ἀκριβῆ ἀντιγραφὴν, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ μετὰ ταῦτα,
κατέστρεφε τὰ πρωτότυπα μνημεῖα, ἢ ἔρριπτεν αὐτὰ εἰς
τὴν θάλασσαν, ἐπὶ τῇ ἀβελτέρῳ προφάσει ὅτι διατηρεῖ οὐ-
τως εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα τὴν δόξαν τῆς ἀποκλειστικῆς
αὐτῶν κτήσεως· καὶ τολμᾷ νὰ κομπάζῃ ἐν ἐπιστολῇ πρὸς
τὸν τότε ὑπουργὸν Μωρεπά, ὅτι, καθ' ἣν στιγμὴν ἔγραφεν,
ἡσχολεῖτο ὁ ἱερόσυλος εἰς τὴν μέχρις ἰχνους καταστροφὴν
τῶν μνημείων τῆς Σπάρτης!

Ἐλπίσας δὲ διὰ τῶν τοιούτων κκουρηγμάτων ὅτι ἐδύ-
νατο νὰ διαφύγῃ τὸν ἔλεγχον, προέβη μέχρι τῆς θρασύ-
τητος τοῦ νὰ πλάσῃ ἀνυπάρκτους ἐπιγραφάς, ἵνα σπου-
δαιότερον ἀναδείξῃ τὸν καρπὸν τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ. Ἄλλ'
ἐν αὐταῖς κυρίως ἐφωράθη ὡς ἐκ τῆς παχυλῆς αὐτοῦ ἀμα-
θείας, καὶ ἀναμφισβητήτως ἀπέδειξεν εἰκοσιπέντε ἐξ αὐτῶν
νόθας ἢ βαθεῖα ἀρχαιομάθεια τοῦ Βοικχίου (30), συμφά-
σκοντας ἔχοντος τὸν Λόρδον Ἀβερδεῖνον, τὸν Pine-Knight
καὶ ἄλλους, ἐν ᾧ τινές, ὡς Βαρθελεμῆς, ὁ συγγραφεὺς τοῦ
Ἀναχάρσιδος, ἐδίσταζον, ὁ δὲ Raoul-Rochette καὶ ὑπερε-
μάχησεν ὑπὲρ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἀλλ' ὅλως ἀδεξίως
καὶ ἀτυχῶς (31).

Τινὲς τῶν ἐπιγραφῶν τούτων ὑποτίθενται εὑρεθεῖσαι εἰς
τὰ ἐν Ἀμύκλαις (τὸ νῦν Σκλαβοχώρι) μὴ ὑπάρχοντα ἐρεί-
πια ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἄλλαι δέ, αὐτόθι πάλιν, εἰς
πλαστόν τινα ναὸν πλαστῆς θεᾶς Ὀγγας, ἄλλαι εἰς
Φλιοῦντα, καὶ ἄλλαι εἰς Φάρας καὶ Καλάμας τῆς Μεσσηνίας.

(29) Ste Croix, Magaz. encyclop. Ann. II, T. V.

(30) C. I. 44-69.

(31) Lettere à L. Aberdeen.

Αἱ πρῶται δύο, ὑπ' ἀριθ. 44 καὶ 45 ἐκδεδομέναι ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Βοικχίου, ὑποτίθενται κατάλογοι, οὐχὶ καὶ ἱερέων, ἀλλ' ἱερείων (!) τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τούτων διαιρουμένων εἰς μητέρας καὶ κόρας τοῦ θεοῦ, φαίνεται κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν γαλλικῶν μοναστηρίων, ἐν οἷς αἱ μοναχαὶ διακρίνονται εἰς mères et filles du bon Dieu. Εἰσὶ δ' ἀμφοτέραι τῶν μυθολογικωτάτων χρόνων, διότι ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 44 ἡ τρίτη μήτηρ, καὶ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 45 ἡ πρώτη, ἔστι θυγάτηρ τοῦ κατοικίσαντος τὰς Ἀμύκλας καὶ οἰκοδομήσαντος τὸν ναὸν αὐτῶν βασιλέως τῆς Σπάρτης Ἀμύκλου, υἱοῦ τοῦ Λακεδαίμονος καὶ τῆς Σπάρτης, γαμβροῦ τοῦ Λαπίθου καὶ πενθεροῦ τοῦ Ἀρκάδος, πατρὸς δὲ τῆς Δάφνης, ἣτις μετεμορφώθη εἰς τὸ δμώνυμον φυτόν (32).

Ἡ δ' ὑπ' ἀριθ. 46 ἐπιγραφή ἐστὶν ὁμοῖος κατάλογος πατέρων καὶ κόρων, ἧτοι ἱερέων καὶ διακόνων, ἐκ Φλιοῦντος.

Αἱ ὑπ' ἀριθ. 47-56 εἰσὶ πανάρχαιοι ἀναθηματικαὶ ἐπιγραφαί, κεχαραγμέναι δῆθεν ἐπὶ βωμῶν ἢ βάσεων σχήματος ἀπαρδειγματίστου.

Αἱ ὑπ' ἀριθ. 57-59 λέγονται γεγραμμέναι ἐπὶ ἀσπίδων βασιλέων, πασῶν τῶν ἐποχῶν, διότι ἡ μὲν ὑποτίθεται τῆς ἐνάτης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἡ δὲ τῆς 20^{ης} Ὀλυμπιάδος καὶ ἡ ἄλλη τῆς 108^{ης}.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 60 περιέχει γενεαλογίαν τοῦ Λυσάνδρου.

Αἱ ὑπ' ἀριθ. 61-69 εἰσὶ κατάλογοι ἀρχόντων, ἢ στρατιωτικοί, ἢ γυμναστικοί.

Πασῶν δὲ κοινὸν χαρακτηριστικὸν ἐστὶν ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ σύγχυσις.

Καὶ ὡς μὲν πρὸς τὴν διάταξιν τῆς γραφῆς αἱ 44-46 εἰσὶ βουστροφηδὸν γεγραμμέναι, ἀρχόμεναι δεξιό-

(32) Πλούτ. Β, Ἀγ.

θεν, ἡ δὲ 56, δίγραμμος, ἔχει ἀμφοτέρας τὰς γραμμὰς δεξιόθεν ἀρχομένας. Τῆς 55 μία γραμμὴ χωρεῖ πρὸς τὰ ἄνω, μία πρὸς τὰ κάτω, καὶ ὑπ' αὐτὰς εἰσὶ τρεῖς ὀριζόντιαι, ὧν μία ἐκ δεξιῶν ἀρχομένη, καὶ δύο ἐξ ἀριστερῶν. Εἰς τὰς 61-63 τὸ ὄνομα τοῦ γραμματέως γράφεται ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, ὡς δῆθεν κιονηδόν, ἀλλὰ κυρίως πλαγίως, κατὰ τὸ σχ. 49.

Ὡς δὲ πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν γραμμάτων· εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας ὑποτιθεμένας τῶν ἐπιγραφῶν, καὶ αὐτὰς τὰς ἀποδιδόμενας εἰς τοὺς μυθικοὺς χρόνους, ἀπαντῶνται σχήματα γραμμάτων ἢ ἀνύπαρκτα καὶ ἀπαραδειγματίστα, οἷα τὰ ἐν σχ. 50, ἢ ἀνήκοντα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων, οἷον τὸ $\epsilon = \varepsilon$, τὸ $\sigma = \sigma$, τὸ $\tau = \sigma\tau$, τὸ $\Gamma = \gamma$, τὸ $\Lambda = \lambda$, τὸ $\Omega = \omega$, καὶ πολλάκις ὅλοι οἱ σχηματισμοὶ συγχέονται, καὶ οἱ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων εἰσὶ διατεθειμένοι βουστροφηδόν. Πολλὰ δὲ γράμματα συμπλέκονται πολλάκις καὶ εἰς μονογράμματα, ὅπερ ἦν ἕξις τῆς ῥωμαϊκῆς γραφῆς τῶν κατωτέρων χρόνων, ὅλως ξένη εἰς τὴν ἀρχαϊκὴν καλλιγραφίαν· ἔστι δὲ καὶ ὁ σχηματισμὸς τῶν μονογραμμάτων τούτων ἀλλόκοτος, ὡς τινὰ παραδείγματα ἐν σχ. 51.

Ὡς δὲ πρὸς τὴν ὀρθογραφίαν·

Τὸ η γράφει ἐνίοτε μὲν διὰ δύο ϵ (οἷον μάτεερ), οὐ οὐδαμοῦ ὑπάρχει παράδειγμα, ἐκ τῆς ιδέας ὀρμώμενος ὅτι, καθ' ὃ μακρόν, ἰσοδυναμεῖ πρὸς δύο ϵ , ἢ καὶ ὅτι τὸ σχῆμα η παρήχθη ἐκ τῶν $\epsilon\epsilon$ συγκολληθέντων· ἐνίοτε ὁμοίως, εἰς τὰς αὐτὰς ἐπιγραφὰς μάλιστα, γράφει αὐτὸ ὀρθῶς, μόνον ϵ .

Τὸ δὲ ω ἄλλοτε μὲν γράφει διὰ τοῦ \omicron , ἄλλοτε δὲ διὰ τοῦ Ω , ὡς ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 61, ὑποτιθεμένη τῆς ἐποχῆς

τοῦ πρώτου Μεσσηνιακοῦ πολέμου, ἄλλοτε διὰ τοῦ ἀνυπάρκτου ΟΟ, ἐξ οὗ δῆθεν παρήχθη τὸ σχῆμα ω' ἄλλοτε τέλος καὶ διὰ τοῦ ΟΥ, ἐπὶ τῇ ιδέᾳ, φαίνεται, ὅτι τὸ ΟΥ καὶ τὸ Ω εἰσὶν ἐπίσης μακρὰ Ο, καὶ δύνανται ν' ἀντικαθίστανται ἀμοιβαίως. Οὕτω τερατολογεῖ γράφων· (ἐν ἐπιγρ. 67) τοῦν Λακεδαιμονίου οὖν, ἀντὶ τῶν Λακεδαιμονίων ὦν. Πολλάκις δὲ συγγέει ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ αὐτοὺς τούτους τοὺς τύπους.

Δασεῖα καὶ δίγαμμα οὐδαμοῦ ὑπάρχει.

Μεταξὺ δὲ τῶν συμφώνων παρεντίθησι πολλάκις ἐν ε (γράφων φερ' εἶπειν *Μενεμόνορος* ἀντὶ *Μνήμονος*), κατὰ τὸ σύστημα τῆς Ἑβραϊκῆς γραφῆς, διότι ἐγνώριζε καὶ ἐπίστευε τὸν μῦθον τοῦ Ἰωσήπου περὶ συγγενείας τῶν Ἰουδαίων καὶ Σπαρτιατῶν, ὥστε καὶ διηγεῖται ὅτι ἐν Σπάρτῃ ἀνέγνω ἐπιγραφὴν περιέχουσαν ψήφισμα περὶ πρεσβείας Ἰουδαίων αὐτόθι σταλείσης. Οἱ ὑπερασπισταὶ αὐτοῦ ἐπρότειναν εἰς δικαιολόγησιν ὅτι καὶ ἐν τῷ ψηφίσματι περὶ Τιμοθέου ἀπαντᾶται *παρακαληθεὶς* ἀντὶ *παρακληθεὶς*· ἀλλὰ καὶ τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο ἀπεδείχθη πλαστόν, καὶ ὁ ἀδέξιός συντάκτης αὐτοῦ παρήγαγεν ἀτέχνως τὴν μετοχὴν ἐκείνην ἐκ τοῦ *παρακαλῶ*.

Ἄντὶ τοῦ Ζ γράφει ἐνίοτε ΔΣ (οἶον ἐν 44, Ἄδσάνος ἀντὶ Ἀζάνος), πιστεύων τὸ περὶ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Γραμματικῶν λεγόμενον, ὅτι ἐστὶ σύνθετον ἐκ τῶν δύο ἐκείνων γραμμάτων, καὶ ὑπολαμβάνων ἐπομένως ὅτι δύνανται ταῦτα ἀντὶ ἐκείνου ν' ἀντικαταστηθῶσιν, ὅπερ ἐστὶν ἄνευ παραδείγματος· διαλεκτικῶς δὲ μόνον τὸ σδ, οὐχὶ τὸ δσ, εἰς τινὰς περιστάσεις ἀντικαθιστᾶ τὸ ζ, (ὡς μελίσδεται). Ἄγνοῶν δ' ὅτι τὸ Ζ ἦν ἀρχικὸν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, χρᾶται αὐτῷ μόνον ὡς ἀριθμῷ, διότι εἰς τινὰς μὲν ἐπιγρα-

φάς ἔχει τοὺς γραμματικούς, εἰς ἄλλας δὲ τοὺς δεκαδικούς ἀριθμούς.

Τὸ θ εἰς τινὰς τῶν ἐπιγραφῶν, τὰς ἀρχαιοτέρας μάλιστα (οἶον τὴν ὑπ' ἀριθ. 44), ὑπάρχει, εἰς ἄλλας δὲ (οἶον τὴν 45), μόνον ἐν ἀριθμοῖς. Ἄλλοτε δ' ἀντ' αὐτοῦ ἀντικαθίσταται τὸ σ, καὶ κατὰ Λακωνισμόν, κακῶς ἐννοούμενον, γράφεται (ἐν ἀρ. 62) *Κλεάνσης* ἀντὶ *Κλεάνθης*, διότι δῆθεν οἱ Λάκωνες ἔλεγον *Σιδός* ἀντὶ *Θεός*.

Τὸ ξ γράφεται κς, καὶ τὸ ψ πς, ὅπερ δικαιολογεῖται.

Τὸ σ γράφεται πολλάκις ρ, ἐντὸς τῶν λέξεων, ἐπίσης κατὰ Λακωνικὸν δῆθεν ἔθος, οἶον ἐν ἀριθμῷ 45, *Πιράνδρο* ἀντὶ *Πεισάνδρου*.

Τὸ υ ὑπάρχει εἰς τινὰς τῶν ἀρχαιοτέρων (οἶον τὴν 44), εἰς ἄλλας δὲ γράφεται παραδόξως ο, ἦτοι ∇, ἴσως διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ σχήματος, καὶ προσέτι διότι τὸ υ ἦν αἰολιστὶ πολλάκις ου, καὶ τὸ ου γράφεται ο, καὶ προσέτι τὸ λατινικὸν V ἐστὶν ἑλληνιστὶ ο εἰς τὰς καταλήξεις.

Τὸ φ καὶ χ γράφεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον π καὶ κ, ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι τὰ δασέα, μεταγενεστέρως προστεθέντα, ἐγράφοντο κατ' ἀρχὰς διὰ τῶν ἀπλῶν ψιλῶν. Πολλάκις ὁμοίως γράφονται καὶ φ καὶ χ, εἰς αὐτὰς μάλιστα τὰς ἀρχαιοτάτας, οἶον τὴν ὑπ' ἀριθ. 61, ἣτις ὑποτίθεται τῶν χρόνων τοῦ Μεσσηνιακοῦ πολέμου.

Ἡ δίφθογγος εἰ γράφεται ἄλλοτε μὲν ε, ἄλλοτε δὲ εε, ἄλλοτε εἰ, καὶ ἄλλοτε ι, (οἶον *Κλιό*, ἐν ἀρ. 44).

Ἡ δίφθογγος ου εἰς αὐτὰς τὰς ἀρχαιοτέρας, ὡς τὴν 44, ου, ἄλλοτε ο, ἄλλοτε ἀμφοτέρωθεν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ, καὶ ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ ο γράφεται ου, οἶον *κούρα*, ἀντὶ *κόρη* ἐν ἀρ. 45, ἐν ᾧ τὸ ἀρσενικὸν *κοῦρος* ἦν ἰωνικόν.

Τὰ διπλᾶ γράμματα ἄλλοτε ὑπάρχουσιν, (οἶον Ἄπόλ-

λωνος, ἐν ἀρ. 44, μιᾷ τῶν ἀρχαιοτάτων), ἄλλοτε οὐχί, καὶ μάλιστα αὐτὸ τὸ διπλοῦν γγ γράφεται ἀπλοῦν, οἷον ἐν ἀρ. 49 Ὕγα ἀντὶ Ὕγγα.

Ὡς δὲ πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν λέξεων, πολλάκις μιγνύει τύπους ἰωνικοὺς μετὰ τῶν δωρικῶν, ὡς ὅτε γράφη (ἐν 44) κούρα ἀντὶ κόρα ἢ κώρα, καὶ Ἀμυμόνεε, δηλαδὴ Ἀμυμόνη, ἀντὶ Ἀμυμόνα.

Τινὰς τῶν σχηματισμῶν δανεῖζεται ἐκ τῆς Λατινικῆς, γράφων Λυσάνδεερ ἀντὶ Λύσανδροσ, καὶ Πλάτω, Λέω, ἀντὶ Πλάτων, Λέων (ἐν ἀρ. 63).

Γράφει ἑτερόκλητα πολλάκις, οἷον ἐν 46· Ἐοκράτο (Εὐκράτου) ἀντὶ Εὐκράτους· Πηγέο ἀντὶ Φηγέωσ.

Πολλοὶ τῶν σχηματισμῶν αὐτοῦ εἰσὶν ὅλως ἀνώμαλοι καὶ παράλογοι, οἷον, ἐν 45· Γεεματεέριος, ἀντὶ Δημήτριος, ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι τὸ ὄνομα Δήμητρα παράγεται ἐκ τοῦ γῆ μήτηρ· ἐν 63, Σεόπομποσ ἀντὶ Θεόπομποσ, ἐν ᾧ οἱ Λάκωνες ἔλεγον Σιός, οὐχὶ Σεός.

Σχηματίζει χορηγὰ (ἀριθ. 65) τὸ θηλυκὸν δῆθεν τοῦ χορηγός. Γράφει τὰ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ τάσ, ἀντὶ ᾶ (ῆ), ἐν ἀρ. 64. Τὴν λέξιν Λυκοῦργος ἀναλύει εἰς Λυκόεργος, κατὰ τὸ «ποιέομεν, ποιοῦμεν», ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Λυκέοργος, ἢ τοῦ ἴσως ἔτι ὀρθοτέρου Λυκόοργος ἐκ τοῦ ὀργή, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ ἔργον.

Ὅμοίως λέξεις πλάττει τερατώδεις, οἷον (ἐν 46), ἀνακέοντοσ, ἐκ τοῦ ἀναξ τερατολογήσασ τὸ ἀνακέω, δηλοῦν δῆθεν βασιλεύω, ἐν ᾧ τὸ ῥῆμα ἐστὶν ἀνάσσω. Ἐκεῖθεν δὲ παράγει καὶ τὰ ὀνόματα Δαμώνακοσ καὶ Δαμωνάκα (51), ἀντὶ Δαμώναξ καὶ Δαμώνασσα.

Μία τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Φουρμόντου, ἢ ὑπ' ἀρ. 55, ἔχει οὕτως «Ἰκτενκρατεῖσ Σιω Ἀπόλλωρι». Ἡ ἀλλόκοτος δὲ

πρώτη εκείνη λέξις ἐτέθη ὡς συνώνυμος δῆθεν τοῦ *Λάκωνες*, διότι ὁ ἡμιμαθεὶς πλαστογράφος ἀνέγνω ἐν Ἑσυχίῳ αὐτολεξεί: *Ἰκτευκρατεῖς Λάκωνες*, ὅπερ ὅμως ὁ Ἐμστερχούσιος διώρθωσεν οὕτως: « *Ἰκτευ, κράτει, Λάκωνες* » ὃ ἐστίν, ὅτι οἱ Λάκωνες τὸ *κράτει* ἔλεγον *ἰκτευ*, ἐκ τοῦ *ἰκτω*, ἄλλου σχηματισμοῦ τοῦ *ἔχω*, ὡς τὸ *τίκτω*, *τέκω*. Ὁ δὲ Ραούλ Ροσσέτ, ὁ πιστεύων καὶ δικαιολογῶν τὰ πλάσματα τοῦ Φουρμόντου, προτείνει ὅτι τὸ *Ἰκτευκρατεῖς* πρέπει νὰ διορθωθῇ *Ἐτεόκαρες*, καὶ ἡ ἐπιγραφή νὰ τεθῇ εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Λελέγων!

Οὕτω γράφει (61) καὶ *Βιδιαῖοι*, κατὰ τὸ κείμενον τοῦ Πausανίου, ἐν ᾧ κατὰ τὰς γνησίας ἐπιγραφὰς ἡ ὀρθὴ γραφή ἐστὶ *Βιδιαῖοι*, οἱ νομοφύλακες. - Ὁμοίως καὶ *ἄρμοστῆρες*, ἀντὶ *ἄρμοσταί*, παρραχθεῖς ὑπὸ τοῦ Μεουρσίου, δι' οὗ καὶ μόνου φαίνεται γνωρίζων τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς, καὶ ὅστις εἶχε παρεξηγήσει τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Ἑσυχίου: « *Ἄρμοστῆς . . . καὶ ἄρμοστῆρες λίθοι* ». - Ἐν 64 γράφει (κατὰ τὸ *βιδιαῖοι*) *βουλιαῖοι* καὶ *τελιαῖοι* ἀντὶ *βουλευταί* καὶ οἱ ἐν τέλει. - Ἐπίσης δὲ γράφει *Σαρσίτωρ*, *σαρσίτα* (τὸ *θηλυκόν*), καὶ *σαρσιταῖος*, *χορευταί* δῆθεν, *στρεβλῶν* τὸ τὸ τοῦ Ἑσυχίου: « *Σαρσίτειος χορός, πρὸς μέλος ποιούμενος τὴν χορείαν. Λάκωνες* ». - Ἀξιογέλαστον δὲ καὶ τὸ *μονόμοιτοι*, ὡς ὄνομα ἀρχῆς Λακωνικῆς, εἰς ὃ παρήχθη (ἐν 66) ἐκ τῆς ἐπομένης κακῶς ἀναγνωσθείσης φράσεως τοῦ Ἑσυχίου: « *Μονομοιτῶν, Εἰλώτων ἄρχοντες* », ἀντὶ « *Μονόμοιοι, τῶν Εἰλώτων ἄρχοντες* », ὡς τὸ *Μονοδαμιουργοί*, τὸ ἀπαντώμενον ἐπίσης ἐν Ἑσυχίῳ.

Ἄλλαχοῦ (ἐν 67) δ' ἔχει *Ἰαλκάδουρ* (δῆθεν *Ἰαλκάδωρ*), καὶ *Ἰαλκάδα* (τὸ *θηλυκόν*), *διαστρέφων* τὸ τοῦ Ἑσυχίου (*Ἰαλκάδας, χορὸς παιδῶν. Λάκωνες*).

Ὁμοίως ἐκ τοῦ χωρίου τούτου τοῦ Ἡσυχίου «*Ἐμπάσαντες, ἀρχεῖόν τι ἐν Λακεδαίμονι*», περιλαμβάνει εἰς ἐπιγρ. 68 ἕξ ἐμπάσαντας, οὓς ἐξηγεῖ χειρουργούς, ἐκ τοῦ ἐμπάσσω. Ὁ δὲ τὴν γνησιότητα τῶν ἐπιγραφῶν ὑποστηρίζων Raoul-Rochette λέγει αὐτούς ἐπιμελητάς τῶν βασιλικῶν τεμενῶν, ἐκ τοῦ ἔμπασις, δηλοῦν ἔγκτησις, ἐν ᾧ, κατὰ Ξενοφῶντα (33), οἱ ἐπιμεληταὶ οὗτοι ἦσαν μόνον τρεῖς τὸν ἀριθμόν.

Ἐντὶ τιτθαί, ἐν 69, γράφει *τεθεινιδία*, διότι ἐν Μεουρσίῳ, ὅστις περιέχει ὄλον τὸν θησαυρὸν τῶν γνώσεων αὐτοῦ, εὔρεν ὅτι (34) *τεθεινιδία* ἦν ἑορτὴ καθ' ἣν αἱ τιτθαὶ ἐκόμιζον τὰ βρέφη εἰς τοὺς ἀγρούς.

Ἐν τῇ αὐτῇ δ' ἐπιγραφῇ γράφει καὶ *Εἰρείνωρ*, ὡς δῆθεν τίτλον, παραποιῶν καὶ παρεννοῶν τὸ Ἴρην, Ἰρανος, δηλοῦν ἐν Σπάρτῃ τὸν εἰκοσαετῆ νέον.

Ὡς δὲ πρὸς τὴν *σύνταξι*ν· μεταχειρίζεται πολλαχοῦ ἐν ταῖς ἀρχαιοτάταις ἐπιγραφαῖς ἀτοπώτατα τὸ ἄρθρον, οὗ ἐπὶ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων σχεδὸν οὐδεμία χρῆσις ἐγένετο. Οὕτω γράφει, ἐν 45, *Ἐνιαλία* τοῦ *Ἀμύκλα*, ἀντὶ *Ἐνιαλία* ἢ *Ἀμύκλα*· ὁμοίως καὶ ἐν 44, 46.

Τερατώδης σύνταξις ἐστὶ καὶ ἡ τῆς φράσεως «*τὰ πόλις τὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ὧν πρέσβευς*» (ἐν 64-69), κατὰ παρενόησιν τῆς ἐπομένης φράσεως ἐν γνησίαις ἐπιγραφαῖς· «*Νομοφύλακες ἐπὶ τοῦ δεῖνος, ὧν* (νομοφυλάκων οὐχὶ ὧν) *πρέσβυς* (ἦτοι πρόεδρος) *ὁ δεῖνα*. Καὶ ἄλλα οὐχὶ ἐλαφρότερα τούτων.

Ὡς πρὸς τὴν *ἱστορίαν* τέλος, ἐν τῇ ἐπιγραφῇ 44, ὑποτιθεμένη τῆς Ἀχαικῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀμύκλου, ἀπαν-

(33) Πολιτ. Λακεδ. ΙΓ.

(34) Misc. Lac. I, 11.

τῶνται ὀνόματα Δωριέων βασιλέων, τὸ τοῦ Θεοπόμπου, τοῦ Ἀρχιδάμου, τοῦ Πολυδώρου, τοῦ Πολεμάρχου.

Ἐν δὲ τῇ ὑπ' ἀριθ. 46, ὑποτιθεμένη τῆς Φλιοῦντος, ὡς ὀνόματα βασιλέων φέρονται *Τέμενος Πηγέο* (δηλ. Φηγέως), ὅστις ὁμοίως, κατὰ Πausανίαν (35), ἦν βασιλεὺς τῆς Ψωφίδος. Προσέτι *Λεπέρεο* (Λεπρέου), ὅστις ἦν ἥρωος τῆς Ἡλίδος. Ὁμοίως *Λαπαέες*, ἤτοι *Λαφάης*, ὅστις ἦν τύραννος Ἀργείος, καὶ τεχνίτης Φλιάσιος (36). Ὡς χορεύτριαι δ' ἀπαντῶνται *Ἐλαίρα* καὶ *Φοίβα* (Ἰλάειρα καὶ Φοίβη), ἃς ὁ Πausανίας λέγει θυγατέρας τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὡστε προφανῶς ἐδανείσθη ἐκ τοῦ συγγραφέως τούτου σπάνιά τινα καὶ ὀλίγον γνωστὰ ὀνόματα πρὸς καταρτισμὸν τῶν ψευδῶν καταλόγων του.

Κεῖσθω δ' ὡς παράδειγμα τῶν ἐπινοιῶν του ἡ ὑπ' ἀριθ. 46 (τοῦ Βοικχίου), ἣτις ὑποτίθεται εὐρεθεῖσα ἐν Φλιοῦντι. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη, ὡς εἶναι γεγραμμένη, οὕτω, ἀναγινώσκειται:

«Αθαμας ο Εολαιο πατεερ ανακεοτος Τεεμενο (το) Πεγεο. Καλικερατεες ο Μενεμοοτος πατεερ ανακεοτος Εοκερατο το Τεεμενο. Γεεματεριος ο Λεπερεο πατεερ ανακεοτος Καλικλεο το Εοστεπανο το Σοκερατο Λαπαεες ο Περατο κορος.

Ἦτοι, διαστροφῇ πάντων τῶν κανόνων τῆς γραμματικῆς, τῆς γλώσσης καὶ τῆς παλαιογραφίας:

Ἀθάμας ὁ Εὐλάου πατήρ, ἀνάσσοτος Τημένους τοῦ Φηγέως. Καλλικράτης ὁ Μνήμοτος πατήρ, ἀνάσσοτος Εὐκράτου τοῦ Τημένους. Δημήτριος ὁ Λεπρέου Πατήρ,

(35) H, 24.

(36) Πaus. Αὐτ. 65.

ἀνάσσειντος Καλλικλέους τοῦ Εὐστεφάνου τοῦ Εὐκράτους· Λαφάης ὁ Περάτου υἱός.

Πολλάκις δέ, ἵνα μὴ φωραθῆ δουλικῶς ἀντιγράφων, φαίνεται ἐπίτηδες παραμορφῶν τινὰ τῶν μαρτυρουμένων ὑπὸ τῆς ἱστορίας, δι' ἣν πηγὰς εἶχε κυρίως τὸν Πausανίαν, καὶ μάλιστα τὸν Μεούρσιον. Οὕτως ἐν Ἀριθ. 58 Ἀρεξίδαμον τὸν Ζευξιδάμου, ὅστις κατὰ Πausανίαν (37) καὶ Ἡρόδοτον (38) ἦτον ἕγγονος Ἀρχιδάμου τοῦ Θεοπόμπου, πλάττει ἕγγονον τοῦ Αἰγίδου Ἀναξάνδρου τοῦ Εὐρυκράτους. Καὶ κατὰ τὴν γραφὴν δ' ἐνίοτε παραλείπει γράμματα ἢ παρενείρει αὐτὰ ἄνωθεν ἵνα φανῆ πιθανώτερος.

Περίστασις δ' ἐντελῶς δικαιολογοῦσα τὴν περὶ τῆς μὴ γνησιότητος τῶν ἐπιγραφῶν τούτων πεποιθήσιν τοῦ Βαϊκχίου εἶναι ὅτι, ἐν ᾧ διάφοροι ἄλλαι Φουρμόντιοι ἐπιγραφαὶ ἀνευρέθησαν ὑπὸ μεταγενεστέρων περιηγητῶν, ἐκ τούτων αἵτινες ἐκηρύχθησαν νόθοι οὐδεμίᾳ ποτὲ εὐρέθη.

Καὶ μετὰ τὰς Φουρμοντίους δὲ πλαστογραφίας μάταιον ἴσως δὲν θέλει φανῆ ἂν ἀναφέρωμεν μεταξὺ τῶν ψευδῶν ἐπιγραφῶν καὶ τὴν ὑπὸ σχ. 52 ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Πετριτζοπούλου κατὰ τὰ 1814 δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τῷ ἐπιγεγραμμένῳ Saggio storico sulle prime età dell'isola di Leucadia nell'Ionio. Florent. 8°. Λέγει δ' ὁ Πετριτζόπουλος ὅτι κέκτηται αὐτὴν, εὐρεθεῖσαν δὴθεν κατὰ τὸ 1753 ἐν Λευκάδι, κατὰ τὴν θέσιν Καλδερίμι, τῆς ἀρχαίας Νηρίκου, πρὸς τῷ Ἴσθμῳ, ἀποσιωπᾶ ὅμως καὶ τὴν ὕλην ἐφ' ἧς ὑποτίθεται ἐπιγεγραμμένη, ἂν ἐπὶ λίθου ἢ ἐπὶ γαλκοῦ, καὶ τὰς διαστάσεις αὐτῆς. Ἀναγκαῖον οὐχ ἦττον νομίζει νὰ εἰπῆ ὅτι ἡ ἀνάγνωσις αὐτῆς ἐψηχόλησεν ἐπὶ πολὺ τὸν Odoard Wortley-Montague κατὰ τὴν ἐξ Ἀραβίας ἐπιστροφὴν αὐτοῦ. Ἄλλ' οὐδὲ τ' ἀπομνημονεύ-

ματα τοῦ ἐπισήμου περιηγητοῦ, ἐκδοθέντα ἐν Λονδίῳ κατὰ τὸ 1778, οὐδ' αἱ βιογραφίαι αὐτοῦ ἀναφέρουσι τι ἢ περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, ἢ καὶ περὶ τῆς εἰς Λευκάδα ἐπιδημίας αὐτοῦ. Διατείνεται δ' ὁ Πετριτζόπουλος ὅτι τὸ πρωτότυπον αὐτῆς ἔπεμψεν εἰς τὸ Νανιανὸν Μουσεῖον τῆς Βενετίας· ἀλλ' οἱ ἐρευνήσαντες ἐκεῖ ἔμαθον ὅτι οὐδέποτε τὸ Μουσεῖον ἐκέκτητο τοιαύτην περιγραφὴν, οὐδ' ἔκτοτε εὐρέθη που αὕτη.

Ἔστι δὲ βουστοφηδὸν γεγραμμένη, καί, κατὰ Βοίχλιον, ἀναγινώσκεται οὕτω·

« Παῖρ ὁ τοῦ Μενεσικράτους τοῦ Κορεντίου, κα(ι) οὐκ Ἀκαρεῖν, ἱερὸν τ' Ἀπόλλωνος καὶ πόλειν ὁμωνομάτην ματέρος κείτιστα τὰν ἐν τῷ Λευκάτῳ »·

Καὶ πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ·

« Παῖς ὁ τοῦ Μησικράτους τοῦ Κορινθίου, καὶ οὐκ Ἀκαρνάν, ἱερὸν Ἀπόλλωνος καὶ πόλιν ὁμώνυμον τῆς μητρὸς μου ἔκτισα τὴν ἐν Λευκάδι ».

Ἄλλ' αὐτὸς ὁ Πετριτζόπουλος μεταφράζει·

« Pherontis (imaga sum) Mnesicratis fil. Corinthii; ex voto in Leucate Apollinis templum dicavi, et matris nomine urbem condidi ».

Εἰ δὲ καὶ βουστροφηδὸν γεγραμμένη, ἀλλά, παρὰ τὸν συνήθη κανόνα, ἄρχεται ἐκ δεξιῶν, ὡς καὶ τινες τῶν πλαστῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Φουρμόντου.

Ἀντὶ δὲ τοῦ Κ, ἀπαντᾶται πανταχοῦ τὸ γράμμα ρ, ὅπερ εἰς τὰ ἀρχαῖα νομίσματα τῆς Κορίνθου, εἰς τὰ τῆς Κρότωνος, καὶ εἰς σπανίας ἀρχαίας ἐπιγραφάς, εὐρίσκειται προτεταγμένον τοῦ Ο, τοῦ Ρ καὶ τοῦ Τ, οὐδέποτε ὁμοῦς τῶν ἄλλων γραμμάτων.

Τὸ σχῆμα τοῦ Σ ἀντιφάσκει πρὸς τὴν ὑποτιθεμένην

ἐποχὴν τῆς ἐπιγραφῆς, ὅτε ἔπρεπε νὰ ᾖ Μ, ἢ τοῦλάχιστον 4.

Τὰ μακρὰ Η καὶ Ω, γράφονται ΕΕ καὶ ΟΟ κατὰ μίμησιν καὶ ζῆλον τῆς τοῦ Φουρμόντου ἀμαθείας. Οὔτε δίγαμμα δ' ὑπάρχει ἐν τῇ ἐπιγραφῇ οὔτε τὸ δασύ Η, δύο σημεῖα ἀνήκοντα εἰς τὴν διάλεκτον καὶ τὴν ἐποχὴν εἰς ἣν ὑποτίθεται αὕτη ἀνήκουσα.

Ἄντι δὲ τοῦ Θ γράφει ὁ συντάξας αὐτὴν Τ, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὅτι τὸ Θ ἦν γράμμα ἀρχικῶς ἀπὸ τοῦ Φοινικικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον μεταβάν, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι τὸ ψιλὸν δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ δῆθεν ἐλλείπον δασύ.

Ἡ πρώτη δὲ λέξις τῆς ἐπιγραφῆς ἐδύνατο ν' ἀναγνωσθῆ «Παῖρ ὀ», ὡς δῆθεν Λακωνικὸν ἀντὶ «Παῖς ὀ» ἢ «παιρὸ» ἀντὶ «παιδός», κατὰ ζῆλον τῶν Φουρμοντίων κλίσεων. Ἄλλ' ὁ Πετριτζόπουλος μεταφράζει Ferontis, καὶ ἀναγινώσκει ἐπομένως Παίρω ἀντὶ Φαίρωτος, τὸ μὲν π ἀντὶ τοῦ φ, τὸ ψιλὸν ἀντὶ τοῦ δασέως, τὴν δὲ κατάληξιν κατὰ τὸ Λατινικόν, ὡς Plato καὶ Strato, παραδεχόμενος.

Μερεσικράτους δὲ γράφει ἀντὶ Μνησικράτεος ἢ Μνησικράτεως, παραθέτων μὲν τὸ ε μεταξὺ τοῦ μ καὶ ν, κατὰ Φουρμόντον, τὴν Ἴωνικὴν δὲ κατάληξιν ἀντὶ τῆς Δωρικῆς, καὶ τὸν Ἴωνικὸν τύπον Μνη ἀντὶ τοῦ Δωρικοῦ Μνα μεταχειριζόμενος.

Κορειτίο δὲ γράφει ἀντὶ Κορινθίου, τῷ εἰ ἀντὶ τοῦ ι χρώμενος, κατὰ τὰ λοιπὰ δ' οὐχὶ ἀτόπως, διότι παράγωγον τοῦ Κόρινθος ἦν καὶ Κορίσιος, καὶ δωριστὶ Κορίτιος, κατὰ τοῦ Bekker τ' ἀνέκδοτα.

Τὸ δ' Ἀκαρεῖν ἀντὶ Ἀκαρήν, συνετέθη ἐκ τοῦ ἀ καὶ κείρειν, σημαῖνον δῆθεν Ἀκαράν.

Εἰς δὲ τὰς λέξεις *πόλειν* καὶ *ὀμωγομάτειν*, ἀντικατέστη παραδόξως καὶ παραλόγως τὸ *ει* ἀντὶ τοῦ *ι*, καὶ ἔτι παραδοξότερος ἐστὶν ὁ σχηματισμὸς *ὀμωγομάτις* ἀντὶ *ὀμώνυμος*.

Ματεέρος δέ, καὶ ἐπὶ τῆς ἀτόπου γραφῆς *εε* ἀντὶ ἡ στηριζόμενον, ἐστὶ καὶ ἄλλως ἐσφαλμένον, διότι ἡ γενικὴ τοῦ *μάτηρ* ἦν *ματέρος* καὶ οὐχὶ *ματῆρος*.

Κείτιστα δέ, ἀντὶ ἔκτισα, παράγεται δῆθεν, ἀλλὰ παρὰ πάντας τοὺς γραμματικούς κανόνας, ἐκ τοῦ νεοελληνικοῦ *κείτομαι*!

Ἐμ τῷ Λευκάτῳ. Τὸ *ἐμ* ἀντὶ *ἐν* εὐρηται μόνον πρὸ *Μ* ἢ *Π*, ποτὲ ὁμως πρὸ *Τ*. Τὸ δὲ *Λεύκατον* ἢ *Λεύκατος*, ὡς ὄνομα τοπικὸν ἐστὶν ἄγνωστον, καὶ μόνον ἐπίθετον τοῦ *Ἀπόλλωνος* ἀναφέρεται «*ὁ Λευκάτας*»(39).

Προφανὲς ἄρα ὅτι πλαστὴ ἡ ἐπιγραφή, καὶ συνετέθη κατὰ ζῆλον τῶν Φουρμοντίων, τότε που ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Γαλλικῆς ἀκαδημίας ὑπὸ τοῦ Βερθελεμῆ ἐκδ.δομένων. Ἡ ἐπιεικιστάτη δὲ τῶν ὑποθέσεων θὰ ἦτον, ἂν ἀληθῶς ὑπῆρχεν, ὅτι ἐχλακεύθη ὑπὸ τῶν Λευκαδίων, καὶ ἐτέθη εἰς τῆς Νηρίκου τὴν θέσιν, ἵνα, ἐκληφθεῖσα ὡς σύγχρονος τῆς κτίσεως τῆς πόλεως, ἀποδείξῃ αὐτὴν ὡς ὑπὸ Κορινθίων οἰκισθεῖσαν καὶ οὐχὶ ὑπὸ Ἀκαρνάνων, καὶ ἀποκρούσῃ οὕτω, δι' ὕλικῆς δῆθεν ἀποδείξεως, τῶν τραχέων τούτων γειτόνων τὰς ὀχληρὰς ἀξιώσεις. Ἀλλὰ πολὺ πιθανώτερον ἐφεύσθη αὐτὴν ὁ Πετριτζόπουλος, ἐπιδειξιώτερας μὲν νοθευτῆς τοῦ Φουρμόντου, ἀλλ' ὑπὸ τὸ παράδοξον τῆς τῶν λέξεων συνθέσεως καὶ αὐτὸς κρύπτων ἀμάθειαν, ἥτις πολλὰκις γελοίως προδίδεται, ὡς ὅτε, παραθέτων τὸ σύγγραμμα οὗ ἡ ἐπιγραφή· «*Observationes et conjecturæ in numis-*

(39) Στράβ. I, 693.

mata quædam, Πάρεργον Laurentii Begeri », παραδέχεται alcune antiche medaglie de' Papergi !

Ἀναφέρεται δὲ κατὰ Πετριτσόπουλον εἰς τὴν θέσιν τῆς Νηρίκου, οἰκοδομηθείσης δῆθεν πρὸ τῶν Τρωικῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Λευκαδίων Φέροντος, καὶ ἐπονομασθείσης κατὰ τὴν μητέρα τούτου. Ἠρανίσθη δ' ὁ ἐκδότης, ὡς αὐτὸς λέγει, τὰς ἱστορικὰς ταύτας εἰδήσεις, καὶ ἄλλας ἐπίσης ἄλλως ἀγνώστους περὶ τῆς παναρχαίου ἱστορίας τῆς Λευκάδος, ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Io. Scheffer, ἐπιγραφομένου· De perantiquis Corinthiis, διήγησις, Upsaliæ, 1653. 4). Ἀλλὰ τοῦ Scheffer τοιοῦτο σύγγραμμα δὲν ὑπάρχει. Ὁμοίως ἐρανίζεται τὴν εἰδήσιν ὅτι οἱ Νηρίκιοι καὶ οἱ Ἐλλομενοὶ τῆς Ἑλλάδος ἡριστοκρατοῦντο ἐπὶ Λυκούργου, ἐκ συγγράμματος τοῦ Gottlieb Wernsdorf, ἐπιγραφομένου· « De Lycurgi epochis specimen (p. 88), 1741. Norimbergæ, in 8° », καὶ περὶ αὐτοῦ ἐπιφέρει τὴν κρίσιν· « In questo lavoro che suppone nel autore una non ordinaria erudizione ». Ἀλλὰ καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐστὶν ἐπίσης ἀνύπαρκτον! Τοῦ γνωστοῦ δὲ Σουηδοῦ περιηγητοῦ Norden ἀναφέρει σύγγραμμα φέρον εἰς τίτλον· « Norden en Grèce, ses lettres et Observations; Copenhague, 1752, 8° », καὶ ἰδίως ἐκ τῆς ΚΕ' ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἀρύεται ὅτι ὑπῆρχεν ἄρχων ἐν Λευκάδι καλούμενος Λευκάδαρχος, ὅτι ἐν Ὀλ. 24, 6' ὠκοδομήθη τὸ Ἐλλόμενον, πόλις ἥς, καθ' ἃ ὁ Πορρο ἀπέδειξεν, ἢ ὀρθὴ γραφὴ ἦν Κλίμενον, ὅτι ἐν Λευκάδι διέπρεψε κατὰ τὴν 7ῃν ἑκκτονταετηρίδα ἐπικός ποιητῆς καλούμενος Κλεόνατος, κατὰ τὴν 6ῃν γλύπτης καλούμενος Εὐχειρος· ὅτι ἡ Λευκάς ἐκτίσθη ἐν Ὀλ. 45, δ' ἐπὶ Λευκάδαρχου Δαμύλου, κατὰ χρησμόν τοῦ Δωδωναίου ἱερέως

Θεοχαρίτου· καὶ τοῦ Δαμύλου δὴθεν ἐκείνου δημοσιεύει τὸ νόμισμα, οὗ τὰ γράμματα ἐλέγχουσι χρόνους ὅλως μεταγενεστέρους· ὅτι θέατρον ᾠκοδόμησεν ἐν Λευκάδι ὁ Βαθυκλῆς· ὅτι εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι μάχην οἱ Λευκάδιοι ἀντετάχθησαν κατὰ τῶν Ἰνδῶν. Ἐν τούτοις οὔτε σύγγραμμα τοῦ Norden φέρον τὴν ὑποτιθεμένην ἐκείνην ἐπιγραφὴν ὑπάρχει, οὔτε ὁ Norden ποτὲ ὠδοιπόρησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἄλλα δὲ τελείως ἄγνωστα, καὶ βεβαίως ἐπίσης ἀνύπαρκτα συγγράμματα παραθέτει, ἐξ αὐτῶν ὅ,τι βούλεται καταψευδόμενος. Τοιοῦτο τὸ τοῦ Chardin, des mémoires conservés sur le saut de Leucade et le temple d'Apollon, Amsterd. 1709, 4°, καθ' ὃ διηγεῖται ὅτι ὁ Ἰππόμαχος, ἀρχηγός, λέγει, τῶν Λευκαδίων κατὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην, καθ' Ἡρόδοτον δὴθεν ἐν Θ' 28, (ἐν ᾧ καθ' Ἡρόδοτον, ἐν Θ' 38, ὁ Ἰππόμαχος ἦτο μετὰ τῶν Περσῶν), ἦτον συγχρόνως καὶ λόγιος, ἔχων σχολὴν ἐν Λευκάδι, καὶ ὅτι εἶχεν υἱὸν Ἐάνθον καλούμενον, λυρικὸν ποιητὴν, γράψαντα ὕμνον εἰς τὸν Λευκάδιον Ἀπόλλωνα καὶ τὴν λατρείαν αὐτοῦ· ἐν ᾧ, κατ' Ἀθήναιον (IB, 503), ὁ λυρικός Ἐάνθος ἦν ἀρχαιότερος τοῦ Στησιγόρου καὶ τῆς 50ῆς Ὀλυμπιάδος. Ἄλλο σύγγραμμα, ἐπίσης τῆς ἐπινοίας αὐτοῦ, ἐστὶ· « Prisca fasta Ditionis Venetæ Insulis spectantia, Aristotele suisque scholiastis collecta a Blasio Zane e colonia Cretensi Presbytere ac in D. Basilis ordinem accito, Venetiis 1697, 8° ». Ἐξ αὐτοῦ δὲ μνημονεύει νόμον περὶ ἀπαγορεύσεως πωλήσεως κτημάτων εἰς Λευκάδα, καὶ περὶ δημοκρατικοῦ ὅρκου ὃν ὤμωσαν οἱ Λευκάδιοι ἐν Ὀλ. 94 ἐν τῷ ναῶ τῆς Ἀρτέμιδος, ἐπὶ τοπάρχου Πειθοδήμου· καὶ προστίθησιν ὅτι ὁ μοναχὸς Ζάνης εὔρεν ἐν μοναστηρίῳ τῆς Χίου χειρόγραφον τῆς Πολιτικῆς τοῦ Ἀριστοτέλους,

καὶ εἰς σχόλιον αὐτοῦ, γεγραμμένον ὑπὸ γραμματικοῦ τινος Βυζαντίου, ὅτι τὸν Ἴσθμὸν τῆς Λευκάδος ἀνώρουξαν δ' ὀχύρωσιν οἱ Λευκάδιοι ἐπὶ Εὐθύφρονος, προέδρου τῆς Βουλῆς, ἐν Ὀλ. 93. Τοιαῦτα δὲ τερατολογῶν, ἀγνοεῖ τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις περὶ Λευκάδος, αἵτινες εἰσὶν ὅτι (40) οἱ Λευκάδιοι ἦσαν λαὸς Δωρικὸς ἐκ Κορίνθου· ὅτι ἡ νῆσος ἤνοῦτο δι' ἰσθμοῦ μετὰ τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ ἐπὶ τῆς χερσονήσου ἦτον ἡ Νήρικος· οἱ δ' ὑπὸ Κυψέλου πεμφθέντες ἵνα οἰκήσωσι τὴν Ἀμβρακίαν καὶ τὸ Ἀνακτόριον, ἔκοψαν τὸν Ἴσθμὸν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ γενομένου πορθμοῦ, ὅστις ἤνοῦτο διὰ γεφύρας, κειμένην Νήρικον μετωνόμασαν Λευκάδα (41).

Τούτων δέ, καὶ παντὸς ἄλλου ἀρχαιοκαπήλου πολὺ ἀμαθέστερος καὶ γελοιωδέστερος, μόνον δὲ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς θρασύτητος αὐτοῦ ἄξιος μνείας, ἐστὶν ἕτερος ἀπατεῶν, ὁ Ἑλληνοκόρσος Στεφχνόπολις, ἰατρός, ὅστις Ναπολέοντα τὸν Α' ἀπατήσας ὅτι ἐγνώριζε βέβαιόν τι τῶν τραυμάτων θεραπευτικόν, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς ἀναζήτησιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ υἱοῦ του πεμφθεὶς, ἐξέδωκε δίτομον ἔκθεσιν δῆθεν τῆς περιηγήσεώς του, ὑπὸ τὸν τίτλον· « Voyage de Dimo et Nicolo Stéphanopolis en Grèce pendant l'année V et VI (1797 et 1798) ». Ἐν αὐτῷ δ' ὡς ἐν παραδείγματι λέγει ὅτι ἐν Κυθήροις, παρὰ τῷ χωρίῳ Ποταμῷ, εὔρε θόλον φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν· « Καρδιῶν θεραπεία »· καὶ ἐντὸς τοῦ δάσους, ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν προγόνων τοῦ ὁδηγοῦ του, ἀνέγνω τὴν ἐπιγραφὴν, ὑπ' ἀριθ. 53, ἣν ἐξηγεῖ·

« Ναὸς Ἀφροδίτης· Θεᾶς Κυροῖα Κυθηρείων καὶ παντὸς κόσμου ».

Διίσχυρίζεται δ' ὅτι, κατ' ἀρχαῖα χειρόγραφα, τέσσα-

(40) Ἡρόδ. II, 45. — Θουκ. Α, 30. — Πλούτ. Τιμολ. ΙΕ. — Σκόμν. 463.

(41) Ὀμήρ. Ὀδυσ. Ω, 376. — Εὐσταθ. Αὐτ. — Στράβ. I, 693.

ρες ὑπῆρχον ναοὶ τῆς Ἀφροδίτης ἐν Κυθήροις, ὁ τῆς Οὐρανίας, οἰκοδομηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πάριδος, οὗ ἡ Ἀφροδίτη ἠράσθη, καὶ ὃν ἠκολούθησε καὶ εἰς Κύθηρα, ὁ ἰδρυθεὶς ὑπὸ Ἀχιλλέως, ὁ ἀνεγερθεὶς ὑπὸ πλουσίων νεανίδων τῆς νήσου, καὶ ἐκεῖνος οὗ σώζονται τὰ ἐρείπια καὶ τὸ ἱερόν ἄλλος, συγκεκλιμένον ἐκ τεσσάρων δένδροστοιχιῶν ἐλαιῶν καὶ κυπαρίσσων· ἐπ' ἐνὸς δὲ τῶν δένδρων, δυσδιάγνωστος διὰ τὴν ἀρχαιότητα, διατηρεῖται ἡ ἐπιγραφή ὑπ' ἀριθ. 54, ἣν ἀναγινώσκει « σημεῖον ἀγαλλιόσεως », ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων δένδρων εἰσὶ δυσανάγνωστοι αἱ ἐπιγραφαί.

Ἐκεῖ, ἐπὶ λίθου διαστάσεις ἔχοντος 6X3', ὃν ὅμως ἔφερον ἐπ' ὤμων ὁ γέρον ὁδηγός του, εἶδεν ἀνάγλυφον παριστῶν τὴν Ἀφροδίτην στέφουσαν δύο νεονύμφους.

Εἰς δὲ τὸ Μαραθονήσιον, τὸ ἀρχαῖον Γυθίον, εἶδεν εἰς τὸ ἀνώγειον τοῦ Βέη, ἐντὸς κόγχης, τὸ ἀγαλμα τῆς Ἐλευθερίας, ληφθὲν ἐκ ναοῦ τινος δῆθεν τῆς Νίκης, καὶ παριστῶν γυναῖκα, λόγχην ἔχουσαν ἐν τῇ δεξιᾷ, βίβλον δὲ διαφοστεφεῖ ἐν τῇ ἀριστερᾷ, μετὰ τῶν λέξεων· « Νίκη ἢ θάνατος ». Ταύτην προσέφερον εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, ὅστις ἰδὼν αὐτήν, εἶπεν, εἰρωνικῶς πάντως, πρὸς τὸν Δῆμον· « Αὕτη ὁμοιάζει ἀγίαν », οἷα καὶ πιθανῶς ἦτον, ἐλεεινόν τι ἀγίας ἀγαλμάτιον, ὃ ἠγόρασεν ἐν Ἰταλίᾳ ὁ ἀπατεῶν. Πλάττει δὲ παρὰ τῷ Γυθίῳ τετράγωνον πλατεῖαν, λαξευτὰ ἐν τῷ βράχῳ ἔχουσαν τὰ πλευρά, καὶ ἐπὶ τῆς θύρας τὴν ἐπιγραφήν· « Λυκούργου θήρα », καὶ περαιτέρω διηγεῖται ὅτι εὔρε δύο βάσεις, φερούσας τὰς ἐπιγραφάς· « Λυκούργου πόλις. Λυκούργου θήρα », καὶ ἐπὶ τάφου ταύτην· « ἡ ἐμοῦ κῆτη ἀμὸ ληντος, λακαιδεμῶν δὲ ἀπό δυναδας μωλῆετε », ἣν μεταφράζει· « Mon tombeau est pur, mais Lacédémone est souillée par des dynastes », καὶ ἀπο-

δίδωσιν αὐτὴν εἰς τάφον τοῦ Μαχανίδου ἢ Νάβιδος, νικηθέντος ὑπὸ Φιλοποίμενος.

Καὶ οὐδ' εἰσι ταῦτα τὰ ἔσχατα τῆς ἀναιδεΐας τοῦ ὄρια, ἀλλὰ διῆσχυρίζεται, ὅτι κατὰ τὸ Πορτοκάϊο εἰς Κακαβούλια εὔρε δύο ἀγάλματα ἐπὶ βάσεων, τὸ μὲν ἀνδρὸς παίζοντος λύραν, ὃ μετ' ἀρχαιολογικῆς ἀγχινοΐας εἰκάζει ὄν τοῦ Ἀπόλλωνος ἢ τοῦ Ἀρίωνος, τὸ δὲ γυναικὸς τοξοφόρου, ἐχούσης κῦνα παρ' αὐτὴν, οὗ οὐδαμίαν τολμᾶ εἰκασίαν. Φέρουσι δ' ἐπιγραφὰς ἐπὶ τῶν βάθρων, τὸ μὲν,

Ἄγνάδια μου καὶ ἀγνάδια σου
κάκαβος ἐδῶ κύταται·

τὸ δὲ

Ἄγνάδια εἰς τὸ φέγγαρι, καὶ
ἐδῶ μάλαμα καὶ λογαροί.

Κλίνει ὁμως μᾶλλον πρὸς τὴν γνώμην ὁ εὐσυνειδήτος ἀρχαιολόγος, ὅτι τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας παπᾶς τις ἀντικατέστησεν ἀντὶ τῶν ἀρχαίων.

Ἀπήνητησε δέ, λέγει, καὶ νομίσματα ἀρχαία ἐν Μάνη, ὀρησκειτικῶς ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν μεταβιβαζόμενα, καὶ μάλιστα πολλὰ καὶ παντοῖα εἶδεν εἰς τὴν νομισματικὴν συλλογὴν τοῦ Βέη. Ἰδίως δὲ τὰ σιδηρᾶ εἶχον ἐπιτετυπωμένον ἰππέα ἀπὸ ῥυτῆρος ἐλαύνοντα, καὶ ἐπὶ τοῦ ἔμπαλιν, ἐντὸς στέμματος, χεῖρα ἔχουσιν δόρυ· ἢ ἄλλα ἔχοντα κεφαλὴν γυναικὸς λυσίκομον, καὶ εἰς τὸ ἔμπαλιν δύο παῖδας ἀνέχοντας τὴν σφαιραν. Εἶδε δὲ καὶ χρυσᾶ, μέγεθος ἔχοντα πενταφράγκου, καὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἰππέα, ἀφ' ἐτέρου δέ, Λ. Λ. Π. ὃ ἐξηγεῖ· « Λύσανδρος Λακεδαιμόνων Πρωτογέρων ».

Ἄλλὰ τοιαῦτα ψεύδη καθιστᾶ ἀκίνδυνα ἢ παχυλὴ τοῦ συντάκτου αὐτῶν ἀμάθεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Κυπριακαὶ ἐπιγραφαί.

Ἐνταῦθα πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν ἀξιολόγου καὶ περιέργου ἀνακαλύψεως τῶν ἐσχάτων χρόνων, ἧτις μεγάλως ἐνδιαφέρει τὴν ἐπιγραφικὴν.

Πρὸ πολλοῦ παρετηροῦντο ἐπὶ τῶν Κυπριακῶν νομισμάτων πλὴν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τινὰ ἄλλα ιδιόβρυθμα, ἅτινα ἠγνοεῖτο εἰς τίνα γλῶσσαν ἀνήκουσιν. Πρὸ τινων δ' ἐτῶν εὐρέθησαν ἐν Κύπρῳ καὶ ὄλαι ἐπιγραφαί, ἐπὶ λίθου ἢ μετάλλου γεγραμμένα διὰ τῶν αὐτῶν ἀγνώστων χαρκτῆρων.

Ὁ Δουξ τῆς Λουίνης ἐξέδωκε κατὰ τὸ 1852 (1) πάντα τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εὐρεθέντα ταῦτα μνημεῖα, χωρὶς ὁμως νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ δώσῃ τὴν ἐλαχίστην αὐτῶν ἐξήγησιν. Τρία δὲ μετὰ ταῦτα ἔτη, ὁ Röh (2) ἠσχολήθη εἰς ἐρμηνίαν τοῦ μεγίστου ἐξ αὐτῶν, ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης ἐν Ἰταλίῳ τῆς Κύπρου, καὶ ἐκ 31 στίχων συνισταμένης. Ἐκλαβὼν ὁμως τὴν γραφὴν καὶ τὴν γλῶσσαν ὡς φοινικικὴν, καὶ ἐπὶ τῆς ἐσφαλμένης ταύτης ὑποθέσεως ἐργασθεὶς, οὐδὲν ὀρθὸν ἐπέτυχε, καὶ τὸ ὄλον πολυτελὲς σύγγραμμα αὐτοῦ ἐστὶ μακρὰ ἀτοπία.

Ἄλλὰ μετὰ ταῦτα ὁ διατελέσας πρέσβυς τῆς Γαλλίας πρὶν ἐν Ἀθήναις καὶ εἶτα ἐν Κωνσταντινουπόλει κόμης

(1) Due de Luynes, numismatique et inscriptions Cypriotes, Paris, 1852.

(2) Dr E. M. Röth, Die Proclamation des Amasis, Paris, 1855.

Vogüé(3) εὑρεν ἐν Γολγοῖς τῆς Κύπρου δίγλωσσον ἐπιγραφὴν, Ἑλληνικὴν καὶ Κυπριακὴν, ἧς τὰ μὲν Ἑλληνικὰ γράμματα, τῆς ἑκτῆς ὄντα π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, φέρουσι «ΚΑΡΥΞ ΕΜΙ», τὰ δὲ Κυπριακὰ ἔχουσιν ὡς ἐν σχ. 92. Κατὰ δὲ τὸ 1872 ἑτέρα δίγλωσσος ἐπιγραφή, φοινικικὴ καὶ κυπριακὴ, μακροτέρα, εἰ καὶ ἠκρωτηριασμένη, καὶ αὐτὴ ἐν Ἰταλίῳ ἀνακαλυφθεῖσα, ἐγένετο νέων μελετῶν ἀφορμὴ, καὶ ἐξ αὐτῆς πρῶτος ὁ Σμιθ ἀνεγνώρισεν, εἰ καὶ ἀμυδρῶς ἔτι, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν ἐπιγραφῶν τούτων ἦν οὐδεμία ἄλλη ἢ ἡ Ἑλληνική(4). Τὴν ἀπροσδόκητον δὲ ταύτην ἀνακάλυψιν παρηκολούθησαν, ἀνέπτυξαν καὶ συνεπλήρωσαν καὶ εἰς τὰς λοιπὰς κυπριακὰς ἐπιγραφὰς ἐφαρμόσαντες, ὁ Brandis(5), ὁ Γερμανὸς Schimdt(6), καὶ ἐν συνεργασίᾳ οἱ Deecke καὶ Siegismund(7).

Κατὰ τὰς ἀξιολόγους τῶν σοφῶν τούτων ἐρεύνας καὶ ἐργασίας, τὰ πρωτοφανῆ ταῦτα Κυπριακὰ γράμματα, ἃ ἐπὶ τὸ εὐμεθοδέστερον κατετάξαμεν ἐν Πίν. 91, ἔχοντα ἐνίοτε ποικίλους τοὺς καλλιγραφικοὺς σχηματισμοὺς, περιλαμβάνουσι τὰ πέντε φωνήεντα α, ε, ι, ο, υ, δέκα σύμφωνα, ζ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, καὶ δύο ἃ ἠθέλομεν καλέσει τραχύφωνα, τὸ δίγαμμα F, καὶ ἐν εἶδος j.

Ἐκ τούτων τὰ σύμφωνα εἰσὶν, ὡς ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, κατὰ μέρος συλλαβικά, ἥτοι ἐμφέ-

(3) Vogüé, Mélanges, III, 1.

(4) G. Smith, on the reading of the Cypr. inscriptions, ἐν ταῖς transcript. of the soc. of Biblical archæol. London 1872.

(5) J. Brandis, Versuch z. Enzifferung d. Kyprischen Schrift, ἐν Monatsber. d. K. Acad. d. Wissensch. z. Berlin, 1873.

(6) Moritz Schmidt, Die Kypr. Inschriften, Iena, Litt. Zeit. N. 85.

(7) Wilh. Deecke u. Justus Siegismund, die wichtigsten Kyprischen Inschriften. Strassburg.

νουσι καὶ τὸ ἐπόμενον αὐτοῖς φωνῆεν οὐχὶ διὰ προσθήκης αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ μεταβολῆς τοῦ σχήματος. Οὕτω, φερ' εἶπειν, ἄλλο σχῆμα ἐμφαίνει τὴν φωνὴν *να*, ἄλλο τὴν *νε*, ἄλλο τὴν *νι* κτλ. Ὅσακις δὲ πρόκειται νὰ γραφῶσι σύμφωνα καθ' ἑαυτά, ἂν μὲν ἐντὸς λέξεως, ἦτοι πρὸ ἄλλου συμφώνου, τότε γίνεται χρῆσις τοῦ σημείου τοῦ ἐμφαινόντος τὸν συνδυασμὸν τοῦ γραφομένου συμφώνου μετὰ τοῦ φωνήεντος τῆς συλλαβῆς, δηλαδὴ τοῦ μεθ' οὗ συνδυάζεται τὸ ἐπόμενον σύμφωνον, εἰς σπανίας δὲ περιστάσεις, ἴσως διὰ τινὰς κανόνας παραγωγῆς, μετὰ τοῦ ἀμέσως προηγουμένου φωνήεντος. Οὕτω φερ' εἶπειν, ἐν τῇ λέξει *κράτος* διὰ τὸ *κ* λαμβάνεται τὸ γράμμα τὸ ἐμφαῖνον *κα*, διότι *α* ἐστὶ τὸ συλλαβικὸν φωνῆεν· ἐν τῇ λέξει *Κύπρος* διὰ τὸ *π* λαμβάνεται τὸ γράμμα τὸ ἐμφαῖνον *πο*, διότι τὸ συλλαβικὸν σημεῖον ἐστὶ *ο*. Ἄλλ' εἰς τὴν λέξιν *μισθὸς* τὸ *σ* δὲν γράφεται διὰ τοῦ σημείου *σο* κατὰ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν, ἀλλὰ διὰ τοῦ σημείου *σι*, κατὰ τὸ προηγούμενον. Διὰ τὰ τελικὰ δὲ σύμφωνα *ν*, *ς*, ἢ ἄλλα, γίνεται χρῆσις τοῦ σημείου τοῦ ἐμφαινόντος τὸ αὐτὸ σύμφωνον μετὰ τοῦ *ε*.

Ὡστε, ὅσακις μὲν ἔπονται ἐπαλλήλως τὰ σημεῖα δύο συμφώνων συνδυαζομένων μετὰ τοῦ αὐτοῦ φωνήεντος, πιθανώτατον ὅτι τὸ πρῶτον τῶν δύο ἐστὶν ἀπλοῦν σύμφωνον καὶ οὐχὶ συλλαβή· τὰ δὲ σημεῖα τὰ παριστῶντα *σε* καὶ *νε* εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ τελικὸν *ς* καὶ τὸ τελικὸν *ν*.

Ἄλλοι δὲ κανόνες τῆς γραφῆς ταύτης εἰσὶν οἱ ἐπόμενοι·
 α'. Οἱ στίχοι εἰς τὰς πλείστας τῶν κυπριακῶν ἐπιγραφῶν χωροῦσιν ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά. Ὀλίγων δὲ τινῶν, πιθανῶς νεωτέρων, ἔχουσι τὴν ἐναντίαν διεύθυνσιν.

β'. Αἱ λέξεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διακρίνονται διὰ διαστημάτων.

γ'. Σημείον ἐμφαίνον δασύτητα φωνηέντων δὲν ὑπάρχει, ὥστε πιθανῶς ἦσαν οἱ Κύπριοι ψιλῶταί ὡς οἱ Αἰολεῖς.

γ'. Αἱ δίφθογγοι, ὅπως δῆποτε καὶ ἐπροφέροντο, γράφονται ἀναλελυμένως διὰ δύο φωνηέντων, καὶ τὸ ὑπογεγραμμένον ἰ προσγράφεται, εἰς σπανίας δὲ περιστάσεις καὶ παραμελεῖται.

ε'. Ὡς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ γραφῇ, καὶ ἐνταῦθα διακρίσις μεταξὺ τῶν μακρῶν φωνηέντων, η, ω, καὶ τῶν βραχέων, ε, ο, δὲν ὑπάρχει.

στ'. Ὅμοίως δὲν διακρίνονται δι' ἰδιαιτέρων σημείων τὰ ψιλὰ σύμφωνα (κ, π, τ), ἀπὸ τῶν δασέων (γ, φ, θ), καὶ ἀπὸ τῶν μέσων (γ, β, δ), ἐν δηλαδὴ καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον ἐμφαίνει τὰ τρία κ, γ, γ, ἐν τὰ π, φ, β, καὶ ἐν τὰ τ, θ, δ. Τοῦτο δ' ἴσως προέρχεται καὶ ἐκ φειδωλείας σημείων, ὡς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀττικῇ γραφῇ διὰ τὰ μακρὰ καὶ βραχέα· ἀλλὰ κατὰ μέρος ὀφείλεται βεβαίως καὶ εἰς ὁμοιότητα προφορᾶς, ἀποδοτέαν εἰς τὴν συνεχῆ ἐπιμιξίαν μετὰ τῶν γειτόνων καὶ παροίκων Ἀσιανῶν, καὶ εἰς τὴν ἀρχαϊκὴν τῆς δημῶδους διαλέκτου τραχύτητα, ἣτις εἰς ἤττονα μὲν βαθμόν, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ ἐπιχωρίῳ διαλέκτῳ τῆς Ἀρκαδίας (8), φαινομένη συγγενεστάτῃ τῇ Κυπριακῇ· καὶ εὐλόγως τοῦτο, διότι, καθ' Ἡρόδοτον, αὐτοὶ οἱ Κύπριοι ἀνεγνώριζον ὅτι ἦσαν κατὰ μέρος Ἀρκάδες τὴν καταγωγὴν, ὅπερ καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχαίων ἐπιμαρτυροῦσι (9). Λεῖψανα δὲ τῆς τοιαύτης τραχύτητος

(8) Ἴδε τὸ ἐμὸν Μém. sur trois inscr. grecques inédites, ἐν τοῖς Μém. des Savants étrangers, présenté à l'Acad. des Inscr. Tom. VI, 1° Série, 2° Partie, Paris.

(9) Ἡρόδ. Ζ, 90. — Ὅμιλ. Ἰλ. Β, 609. — Λυκόφρ. στ. 478 καὶ σχολ. — Πaus. Η, 5, 3. — Brunk, Anal. I, σ. 180. — Ἰβ. Engel, Kypros, I, Σ. 225.

εις τὸ στόμα τοῦ ὄχλου παρέμειναν καὶ ἐν τῇ παρ' ἡμῖν χυδαία διαλέκτῳ, ἣτις προφέρει φεφ' εἰπεῖν ἄντρα ἀντὶ ἄνδρα καὶ δέντρον ἀντὶ δένδρον.

ζ'. Τὸ τελικὸν *ν* τῶν ἄρθρων συνδέεται μετὰ τοῦ ἀρχικοῦ φωνήεντος τῆς ἐπομένης λέξεως, ὅπερ ἐμφαίνει ἔλλειψιν πάσης γραμματικῆς ἐπιγνώσεως τῆς τῶν μερῶν τοῦ λόγου διακρίσεως. Οὕτω τὸν ἄργυρον γράφεται *το-ρα-ργυρον*, ἥτοι ὡς δεύτερον γράμμα λαμβάνεται τὸ ἐμφαίνον τὸν συνδυασμὸν *ρα*.

η'. Τὸ *ν* παραλείπεται πρὸ τῶν συμφώνων ἐντὸς τῶν λέξεων καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν ἄρθρων καὶ ἀντωνυμιῶν. Τοῦτο δὲ προέρχεται μέρος μὲν ἴσως ἐκ τοπικῆς ἀτελείας τῆς προφορᾶς, μέρος δ' ἐκ τοῦ κοινοῦ πάθους αὐτῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, καθ' ὃ ὡς ἐνδυνάμωσις μόνον τοῦ φθόγγου θεωρούμενον τὸ γράμμα τοῦτο, ἐνιαχοῦ μὲν, ὡς πρὸ τοῦ *σ*, ἀποβάλλεται, ἀλλαχοῦ δ' ἐνισχύει μόνον τὸ ἐπόμενον γράμμα, εἰς τοῦτο μεταβαλλόμενον, καὶ εἰς τὴν νέαν δημώδη γλῶσσαν παραλείπεται εἰς τὸ τέλος τῶν ἐνικῶν ἄρθρων καὶ ὀνομάτων πρὸ τῶν συμφώνων, καὶ προσέτι καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μέσῳ τῶν λέξεων ἐνίοτε, διαλεκτικῶς, οἷον ἄθρωπος, ὡς ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιγραφῇ, ἀντὶ ἄνθρωπος, ἀθός, ἀντὶ ἀνθός, κτλ.

Ἡ γλῶσσα δὲ τῶν ἐπιγραφῶν τούτων φαίνεται ἀνήκουσα εἰς διάλεκτον τῆς ἀρχαιοτάτης χυδαίας γλώσσης, αἰολοδωρικὴν τὸν χαρακτήρα, καὶ πολὺ προσεγγίζει πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν μετέπειτα χρόνων ὀλίγον ἀλλοιωθείσης δημοτικῆς διαλέκτου τῆς Ἀρκαδίας, γνωστῆς κυρίως ἐκ τῆς σωζομένης περιεργοτάτης ἐπιγραφῆς τῆς Τεγέας (8).

Ἡ χρῆσις δὲ τῆς παραδόξου ταύτης γραφῆς, ἣτις φαί-

νεται ἐξ ἀπομιμήσεως τῆς Ἀσσυριακῆς σφηνοειδοῦς ἐκπηγάσσασα, ἐπεκράτει ἐν Κύπρῳ, καθ' ἃ κυρίως τὰ νομίσματα ἀποδεικνύουσιν, ἐπὶ τῆς πέμπτης μάλιστα ἑκατονταετηρίδος π. Χ., καὶ ἄρχεται ἐγκαταλιμπανομένη ἤδη ἀπὸ Εὐαγόρου (410 π. Χ.)· ἀλλὰ λείψανα αὐτῆς ἐπὶ νομισμάτων διατηροῦνται εἰσέτι μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς τρίτης ἑκατονταετηρίδος.

Ὡς παράδειγμα παραθέτομεν ἐν Πίν. 93 τὴν σπουδαιότητα τῶν Κυπριακῶν ἐπιγραφῶν, τὴν τοῦ Ἰδαλίου, ὡς ἀνεγνώσθη, οὐχὶ ἴσως ἔτι ἐν πᾶσιν ἀπταιστως, ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων Deeke καὶ Siegismund, ἐλάχιστα μεταβαλόντες τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν.

Ἡ ἐπιγραφή ἀνχνινώσκειται ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά. Μεταγραφεῖσα δὲ διὰ τῶν συνήθων Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐξ ἀριστερῶν πρὸς δεξιὰ, καὶ τῶν ψιλῶν συμφώνων διατηρηθέντων πανταχοῦ ἀντὶ τῶν δασέων καὶ μέσων, καὶ τῶν βραχέων φωνηέντων ἀντὶ τῶν μακρῶν, ἔχει, γράμμα πρὸς γράμμα ὡς ἔπεται.

ο-τε | τα-π-το-λι-ν-ε-τα-λι-ο-ν | κα-τε-φο-ρ-χο-ν-μα-το-ι | κα-ς-κε-τι-ε-φε-
ς | ι-το-ι | πι-λο-κυ-π-ρο-ν-φε-τε-ι-το-να-σα-χο
ρα-υ | πχ-σι-λε-υ-ς | σ-τα-σι-κυ-π-ρο-ς | κα-ς | α-π-το-λι-ς | ε-τα-λι-ε-φε-ς |
α-να-χο-ν-ο-να-σι-λο-ν | το-νο-να-σι-κυ-π-
ρο-ν-το-νι-ια-τε-ρα-ν | κα-ς | το-ς | κα-σι-κ-νε-το ς | ι-ια-σ-τα-ι | το-ς | α-τ-
ρο-πο-ς | το-ς-ι-τα-ι | μα-κα-ι | ι-χι-
μα-με-νο-ς | α-νε-υ | μι-σ-το-ν | κα-ς-πα-ι | ε-υ-φε-ρε-τα-σα-τυ | πα-σι-λε-υ-
ς | κα-ς | α-π-το-λι-ς | ο-να-σι-
5 λο-ι | κα-ς | το-ι-ς | κα-σι-κ-νε-το-ι-ς | α-τι-το-μι-σ-το-ν | κα-α-τι | τα-υ-κε-ρο
ν | το-φε-να-ι | ε-ξ-το-ι |
φο-ι-χο-ι | το-ι-πα-σι-λε-φο-ς | κα-ς | ε-ξ-τα-ι-π-το-λι-ι | α-ρ-κυ-ρο- | Ηι
τα | ε-τυ-φα-νο-ι-ι | α-τι-το
α-ρ-κυ-ρο-ν | το-τε | το-τα-λα-το-ν | πα-σι-λε-υ-ς | κα-ς | α-π-το-λι-ς | ο-να-
σι-λο-ι | κα-ς | το-ι-ς | κα-σι-
κ-νε-το-ι-ς | α-πυ-τα-ι | ζα-ι | τα-ι-πα-σι-λε-φο-ς | τα-ι-το-ι-ρο-νι | το-ι | α-λ-
πι-ρι-ια-τα-ι | το-χο-ρο-ν |

- το-νι-το-ι | ε-λε-ι | το-κ-ρα-υ-ο-με-νο-ν | ο-κα-το-ς | α-λ-φο | κα-ς | τα-τε-ρ-κ-
 νι-ja | τα-ε-πι-ο-τα
 10 πα-τα | ε-κε-ν | πα-νο-νι-ο-ν | υ-φα-ι-ς | ξα-ν | α-τε-λε-ν | ε-κε | σι-ς | π-να-σι-
 λο-ν | ε-το-ς |
 κα-σι-κ-νε-το-ς | ε-το-ς | πα-ι-τα-ς | το-πα-ι-το-ν | το-νο-να-σι-κυ-π-ρο-ν | ε-
 ξ-το-ι | χο-ρο-ι | το-ι-τε
 ε-ξ | ο-ρυ-ξε | ι-τε-πα-ι | ο-ε-ξ | ο-ρυ-ξε | πε-ι-σε-ι-ο-να-σι-λο-ι | κα-ς | το-ι-ς |
 κα-σι-κ-νε-το-ι-
 ς | ε-το-ι-ς | πα-ι-σι | το-να-ρ-κυ-ρο-ν | το-τε | α-ρ-κυ-ρο H H
 κα-ς | ο-να-σι-λο-ι | ο-ι-φο-ι | α-νε-υ | το-κα-σι-κ-νε-το-ν | το-να-ι-λ-ον | ε-φ-
 ρε-τα-σα-τυ | πα-σι-λε-υ-
 15 ς | κα-ς | α-π-το-λι-ς | το-φε-να-ι | α-τι | τα-υ-κε-ρο-ν | το-μι-σ-το-ν | α-ρ-κυ-
 ρο- SIII IS
 II-ε | ε-το-χο-ι-je- | πα-σι-λε-υ-ς | κα-ς | α-π-το-λι-ς | ο-να-σι-
 λο-ι | α-τι | το | α-ρ-κυ-ρο | το-τε | α-πυ-τη-ι | ζα-ι | τα-ι-πα-σι-λε-φ-υ-ς | τα-ι-
 μα-λα-νι-ja-
 ι | τα-ι | πε-τι-ja-ι | το χο-ρο-ν | το-κα-ρα-υ-ο-με-νο-ν | α-με-νι-ja | α-λ-φο |
 κα-ς | τα-τε-ρ-
 κ-νι-ja | τα-ε-πι-ο-τα | πα-τα | το-πο-ε-κο-με-νο-ν | πο-ς | το-ρο-φο | το-τ-ρυ-
 μι-ο-ν | κα-ς | πο-
 20 ς | τα-νι-ε-ρε-ji-ja-ν | τα-ς | α-τα-να-ς | κx-ς | το-πα-πο-ν | το-νι-σι-μι-το-ς | α-
 ρο-υ-ρα-
 ι-το-τι-φε-ι-τε-μι-ς | ο-α-ρα-μ-νε-υ-ς-ε-κε | α-λ-φο | το-πο-ε-κο-με-νο-ν |
 πο-ς | πα-σα-χο-ρα-
 ν | το-νο-να-σκ-χο-ρα-υ | κα-ς | τα-τε-ρ-κ-νι-ja | τα-ε-πι-ο-τα | πα-τα | ε-κε-ν |
 πα-νο-νι-ο-ς | υ-
 φα-ι-ς | ξα-ν | α-τε-λι-ja | ι-ο-τα | ε-κε | σι-ς | ο-να-σι-λο-ν | ε-το-ς | πα-ι-τα-ς |
 το-ς | ο-
 να-σι-λο-ν | ε-ξ-τα-ι | ζα-ι | τα-ι-τε | ι-ε-ξ | το-ι | κα-πο-ι | το-ι-τε | ε-ξ | ο-ρυ-ξ | ι-
 25 τε | ο-ε-ξ-ο-ρυ-ξε | πε-ι-σε-ι-ο-να-σι-λο-ι | ε-το-ι-ς | πα-ι-σι-το-να-ρ-κυ-ρο-ν |
 το-τε | α-ρ-κυ-ρο-
 ν SIII ISII ε | ι-τε | τα-τα-λα-το-ν | τα-τε | τα-φε-πι-ja | τα-τε | ι-να-λα-λι-σ-με-
 να |
 πα-σι-λε-υ-ς | κα-ς | α-π-το-λι-ς | κα-τε-τι-ja-ν | ι-τα-τι-ο-ν | τα-να-τα-να-ν |
 τα-ν-πε-ρε-
 τα-λι-ο-ν | τυ-νο-ρ-χο-ι-ς | με-λυ-σα-ι | τα-ς | φ-ρε-τα-ς | τα-ς-τε | υ-φα-ι-ς |
 ζα-ν |
 ο-πι-σι-ς-κε | τα-ς | φ-ρε-τα-ς | τα-ς-τε | λυ-σε | α-νο-σι-ja-φο-ι | κε-νο-ι-τυ | τα-
 ς-κε |
 30 ζα-ς-τα-ς-τε | κα-ς | το-ς | κα-πο-ς | το-ς-τε | ο-ι | ο-να-σι-κυ-π-ρο-ν | πα-ι τε-ς |
 κα-ς | το-πα-ι-το-ν | ο-ι-πα-
 ι-τε-ς | ε-κ-σο-σι | α-ι-φε-ι | ο-ι-το-ι-ρο-νι | το-ι | ε-τα-λι-ε-ji | ι-ο-σι.

Κατὰ λέξεις δὲ γραφομένη αὕτη ἢ ἐπιγραφή, ἀντικαθι-
σταμένων τῶν μέσων καὶ δασέων συμφώνων καὶ τῶν μα-
κρῶν φωνηέντων ἀντὶ τῶν ἀντιπροσωπευόντων αὐτά, καὶ
προστιθεμένων τῶν παραλειπομένων *ν*, ἕξει οὕτω·

- Ἄτε τὰ(ν) πτόλιιν Ἐδαλιῶν κατεφόρκον Μᾶδοι καὶ ΚετιέΦες ἰ(ν) τῷ Φιλο-
κύπρων Φέτει τῷ Ἄνασαγό-
10 ραυ, Βασιλεὺς Στασίκυπρος κὰς ἄ πτόλις ἘδαλιέΦες ἄνωγον Ἄνάσιλον τὸν
Ἄνασικύπ-
ρων τὸν ἰζατῆραν κὰς τὸς κασιγνήτος ἰζᾶσθαι τὸς ἄ(ν)θρώπος τὸς ἰ(ν) τᾶ μά-
χα ἰκ-
μαμένος ἄνευ μισθῶν κὰς πα εὐΦρητάσατω βασιλεὺς κὰς ἄ πτόλις Ἄνασι-
15 λω κὰς τοῖς κασιγνήτοις ἄ(ν)τὶ τῷ μισθῶν κὰ ἄ(ν)τὶ (ταυκερων;) δοφέναι ἐξ τῷ
Φοίκω τῷ βασιλέΦος κὰς ἐξ τᾶ πτόλιι ἀργύρω ἰα' τα. ἢ δυΦανοίη ἄ(ν)τὶ τῷ
ἀργύρων τῷ(ν) δε τῷ(ν) ταλά(ν)των βασιλεὺς κὰς ἄ πτόλις Ἄνασίλω κὰς τοῖς
κασι-
γνήτοις ἀπὺ τᾶ ζᾶ τᾶ βασιλέΦος, τᾶ ἰ(ν) τῷ ἰρωνι τῷ Ἄλφριζιάτα(;) τὸ(ν)
χῶρον
τὸν ἰ(ν) τῷ ἔλει, τὸ(ν) χραυόμενον Ὀ(γ)κατος ἄλΦω, κὰς τὰ τέρχνιζα τὰ
ἐπί(ν)τα
- 10 πά(ν)τα ἔχεν πανώνιον ὕΦαις ζᾶν ἀτελήν. Ἄ κέ σις Ἄνάσιλον ἢ τὸς
κασιγνήτος ἢ τὸς παιδάς τῷ(ν) παιδῶν τῶν Ἄνασικύπρων ἐξ τῷ χῶρῳ τῷδε
ἐξορύξη, ἰδέ πα, ὃ ἐξορύξη, πείσει Ἄνασίλω κὰς τοῖς κασιγνήτοι-
ς ἢ τοῖς παισὶ τὸν ἄργυρον τὸ(ν) δε, ἀργύρω ἰα' τα.
Καὶ Ἄνασίλω οἴΦω ἄνευ τῷ(ν) κασιγνήτων τῶν ἀλλων ἐΦρητάσατω βασιλεὺς-
15 ς κὰς ἄ πτόλις δοφέναι ἄ(ν)τὶ (ταυκερων;) τὸ(ν) μισθὸν ἀργύρω ἰζ' ἄ
μν. Ἐ' ἢ δοκοίη βασιλεὺς κὰς ἄ πτόλις Ἄνασί-
λω, ἄ(ν)τὶ τῷ ἀργύρω τῷ δε, ἀπὺ τᾶ ζᾶ τᾶ βασιλέΦος τᾶ Μαλανίζα (?)
τᾶ πεδίζα, τὸ(ν) χῶρον το(ν) χραυ(ό)μενον Ἄμηνζα ἄλΦω, κὰς τὰ τερ-
χνίζα τὰ ἐπί(ν)τα πά(ν)τα, τὸ(ν) ποεχόμενον πὸς τὸ(ν) βόΦο(ν) τὸ(ν) Δρυ-
μίων, κὰς πο-
- 20 ς τὰν ἱερέζιζαν τὰς Ἄθάνας κὰς τὸ(ν) κᾶπον τὸν ἰ(ν) Σίμμιδος ἀρούρα
τὸν Διφέιθεμις ὃ Ἄραμνεὺς(;) ἦχε ἄλΦω, τὸ(ν) ποεχόμενον πὸς Πασαγόρα-
ν τὸν Ἄνασαγόραυ, κὰς τὰ τέρχνιζα τὰ ἐπί(ν)τα πά(ν)τα, ἔχεν πανωνίως ὕ-
Φαις ζᾶν ἀτελίζα ἰό(ν)τα. Ἄ κέ σις Ἄνάσιλον ἢ τὸς παιδάς τὸς Ὀ-
νασίλων ἐξ τᾶ ζᾶ τᾶ δε ἰ ἐξ τῷ κάπω τῷ δε ἐξορύξη, ἰ-
- 25 δὲ ὃ ἐξορύξη, πείσει Ἄνασίλω ἢ τοῖς παισὶ τὸν ἄργυρον τὸ(ν) δε, ἀργύρω-
ν ἰζ' ἄ μν'. Ε(;) ἰδέ τὰ ταλα(ν)των τάδε, τὰ Φέπιζα τάδε ἰναλλαλισμένα
βασιλεὺς κὰς ἄ πτόλις κατέθιζαν ἰ(ν) τὰ(ν) θιὸν τὰν Ἄθάναν τὰν περ'
Ἐδάλιον, σὺν ὄρκοις, μὴ λῦσαι τὰς Φρητάς τὰς δε, ὕΦαις ζᾶν'

ὅπι σίς κε τὰς Φρητὰς τὰς δε λύση, ἀνοσίχα Φοι γένοιτο. Τὰς γε
 30 ζᾶς τὰς δε κὰς τὸς κάπος τὸς δε οἱ Ὀνασικύπρων παῖδες κὰς τῶν παίδων
 οἱ πα-
 ἶδες ἔξο(ν)σι αἰφεῖ ο(ϛ) ἰ(ν) τῶ ἱρωνι τῶ Ἐδαλιέji Ἰωσι.

Ἐπὶ τοῦ κειμένου δὲ τούτου, τοῦ σχεδὸν ἀσφαλῶς κατὰ τὰ πλεῖστα εὐρεθέντος, παρατηρητέα εἰσὶ τὰ ἐπόμενα·

Στ. 1 *πτόλις ἀντὶ πόλις*, λέγεται σχηματισμὸς Κυπριακὸς ὑπὸ σχολ. Ὀμ. Ἰλ. Ψ, 1: «*Κυπρίων τῶν ἐν Σαλαμίῳ ἢ λέξις*».

Ἐδαλιεῖς, πιθανῶς *Ἡδαλιεῖς*, οἱ μετὰ ταῦτα λεγόμενοι Ἰδαλιεῖς, διὰ τὴν προσέγγισιν ἀναμφιβόλως τῆς προφορᾶς τοῦ Η καὶ Ι.

Κατεόρκουν τὰν πόλιν νομίζω ὅτι ἰσοδυναμεῖ πρὸς *ἐπολιόρκουν*. Ἀληθὲς ὅτι ἡ δίφθογγος ΟΥ θ' ἀπῆτει δύο σημεῖα· ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ ταύτης τῆς ἐπιγραφῆς ἐκφράζεται αὕτη διὰ μόνου τοῦ Ο, καὶ καθ' Ἡσύχιον βόλε ἔλεγον οἱ Κύπριοι τὸ βούλη. Οἱ Γερμανοὶ ἐκδύται ἀναγινώσκουσι *κατεφόρκων*, ἐκ τοῦ καθορκάω, ὅπερ ἐξηγοῦσιν ὄρκω καταλαμβάνειν, καὶ ἐννοοῦσιν ὅτι οἱ Μῆδοι καὶ Κιτιεῖς ὠρκισαν τοὺς Ἐδαλιεῖς νὰ πληρῶνωσιν ἓνα ἰατρὸν· δι' ὃ καὶ τὴν πρώτην λέξιν τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγινώσκουσιν ὧδε. Ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἐπόμενα ἔχουσι τύπον ὄρκου, οὐδ' εὐνόητον θὰ ᾔην τί δικαίωμα ἢ συμφέρον εἶχον οἱ ξένοι ἐκεῖνοι νὰ ἐπιβάλωσιν ἰατρὸν εἰς τὸ Ἰδάλιον, οὐδ' ἐξηγεῖται, ὡς καὶ οἱ ἐκδύται ὁμολογοῦσιν, ἡ κατωτέρω μνεῖα μάχης (στ. 3).

Μᾶδοι οἱ Μῆδοι, ὄντες ἐπὶ τῆς Περσοκρατίας κύριοι βεβαίως καὶ τοῦ Κιτίου.

Κετιεῖς, πιθανῶς *Κητιεῖς*, οἱ ἔπειτα Κιτιεῖς. Ὁ Röhrl γράφει τὸ προτελευταῖον γράμμα τῆς λέξεως ταύτης ὡς ἂν ᾔην *κα*. Φαίνεται δ' ὅτι πρὸς χρῆσιν τῆς παραβόλου αὐτοῦ

μεταφράσεως ἐκύρτωσε μόνον τὴν ἄνω κεφαλὴν τοῦ γράμματος, ὄντος ἀληθῶς Fe.

Ἰν ἀντὶ ἐν, ὡς ἐν τῇ Ἀρκαδικῇ ἐπιγραφῇ. Καὶ ὁ Ἡσύχιος λέγει τὴν ἰν πρόθεσιν Κυπριακὴν, συντασσομένην ἐνίοτε καὶ μετ' αἰτιατικῆς, ἀντὶ τῆς εἰς (ἣτις ἐστὶν ἐνς), οἶον «*ἰν φάος*», καὶ κατωτέρω στ. 27 *ἰν τὰν θιόν*.

Φιλοκύπρων ἀντὶ Φιλοκύπρω (ἦτοι Φιλοκύπρου). Πολλοῦ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης τὸ ν παρέλκει εὐφωνικῶς εἰς τὴν γενικὴν τῆς δευτέρας κλίσεως. Φιλόκυπρός τις υἱὸς Ἀριστοκύπρου μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (10) ὡς βασιλεὺς τῶν Σόλων ἐν Κύπρῳ. Ἐνταῦθα δὲ πρόκειται περὶ ἐπωνύμου τινὸς δημοτικοῦ ἄρχοντος τῶν Ἰθαλιέων, μνημονευομένου ὁμοῦ μετὰ τοῦ βασιλέως, διότι εἰς τὴν σύμβασιν συμνημονεύονται ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ πόλις.

ἽΟνασαγόρου. Ἡ κατάληξις αὕτη ἐστὶ, καὶ κατὰ τὴν Ἀρκαδικὴν ἐπιγραφὴν, ἡ τῆς γενικῆς τῶν ἀρσενικῶν τῆς πρώτης κλίσεως.

2. ἸδαλιέFες, οἱ Ἰθαλιεῖς, ἐκ παραθέσεως πρὸς τὸ «Βασιλεὺς καὶ ἡ πόλις».

Ἄνωγον, προσεκάλουν, ὡς ἐν τῷ Κυπριακῷ ἄσματι, ἐν Ὁμ. Ἰλ. Ε, 899, εἰς τὴν αὐτὴν ὡς καὶ ἐνταῦθα χρῆσιν «*Παιήον' ἀνώγειν ἰήσασθαι*».

ἽΟνάσιλος, ἢ Ὀνήσιλος, ὄνομα, καθ' Ἡρόδοτον (11), τοῦ ἡρωϊκοῦ βασιλέως τῆς Σαλαμῆνος, ὅστις ἠγωνίσαστο ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς νήσου κατὰ τῶν Περσῶν.

ἽΟνασικύπρων (καὶ ἐν στ. 11), γενικὴ ἐνικὴ, ἀντὶ Ὀνασικύπρου. Τὸ ὄνομα ὡς τὸ Ὀνήσανδρος.

3. Ἰιατῆραν, τὸν ἰατρόν, ὡς καὶ παρ' Ὀμήρῳ. Ἡ δὲ

(10) Ε, 113.

(11) Ε, 104.

πύκνωσις τῆς προφορᾶς διὰ τοῦ j, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν χυδαίως τὸ γιατρός. Τὸ τελικὸν δὲ ν παρέλκει ὡς εἰς τὰς γενικὰς, ἢ προστίθεται ἑτεροκλίτως, ὡς εἰς τὴν δημῶδη καθομιλουμένην.

Τός, οὐχὶ τώς, ἀντὶ τούς, κατὰ τὴν Ἀρκαδικὴν ἐπιγραφὴν.

Κασιγνήτος, τοὺς ἀδελφούς. Ἡ λέξις ὁμηρικὴ.

4. Ἰκμαμένος, δηλοῖ πιθανῶς τετρωμένους, ἕκ τινος ῥήματος συγγενοῦς πρὸς τὸ αἰχμή, αἰχμάω.

Ἰν τᾶ μάχα. Ὑποτίθεται λοιπὸν ὅτι ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἐγένετο ἰσχυρά τις ἔξοδος καὶ μάχη, ἐφ' ἧς πολλοὶ πολῖται ἐπληγώθησαν, καὶ διὰ τοῦτο προσκαλοῦνται ἰατροὶ πρὸς θεραπείαν αὐτῶν.

Μισθῶν, πιθανῶς γενικὴ ἐνικὴ, μισθοῦ, παρέλκοντος τοῦ ν.

Κὰς πα, δηλ. καὶ πη, ὡς τὸ τοῦ Ἀριστοφάνους(12) οὔ πα. Ἔχει, φαίνεται σημασίαν συμπεραστικὴν, καὶ γοῦν.

Εὐφρητάσατν. Τὸ ῥῆμα ἦν πιθανῶς ῥητάομαι ἐκ τοῦ ῥητὰ ἢ ῥήτρα, δηλοῦν τὸ συμφωνῶ ἐπὶ ῥητοῖς. Ὅτι ἡ λέξις ῥήτρα εἶχεν ἐξ ἀρχῆς τὸ δίγαμμα, γνωστὸν καὶ ἀλλοχόθεν. Ἴδε δὲ ἰδίως ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν ἀρ. 33. Τὸ δὲ Υ παρνετέθη ἵνα ἔτι μᾶλλον ἐμφάνη τὴν προφορὰν εφ ἦν δίδει τὸ δίγαμμα, ὡς παράδειγμα τοῦ ἐναντίου, τῆς παρεμβολῆς τοῦ F μεταξὺ τοῦ A καὶ τοῦ Υ παρέχουσιν ἀνωτέρω(13) αἱ Βοιωτικαὶ ἐπιγραφαί. Ἡ δὲ κατάληξις τοῦ ῥήματος ἔχει Υ ἀντὶ Ο, ὡς καὶ κατωτέρω, στ. 29, γέροιτν, κατὰ τὸ ἄλλν τῆς Ἀρκαδικῆς ἀντὶ τοῦ ἄλλο, καὶ ὡς καὶ ἐνταῦθα (στ. 8) τὸ ἀπν ἀντὶ τοῦ ἀπό. Δύναται δὲ

(12) Λυσικ. 1160.

(13) Ἰδ. Σελ. 61.

τὸ ῥῆμα νὰ ἦν καὶ πληθυντικόν, ἐβῆρτάσα(ν)το, ἐσυμφώνησαν· ἀλλὰ προτιμότερον ἴσως τὸ ἐνικόν, κατὰ τὸ κατωτέρω *δυφανοίη*.

5. *Κὰ ἀτὶ ἀντὶ κὰς ἀ(ν)τί*. Τὸ τελικὸν σίγμα ἐλλείπει καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ ἐνίοτε, λόγῳ τινὶ εὐφωνίας, καὶ οὕτω μετέπεσεν τὸ *κὰς* εἰς *καί*.

Τῷ μισθῶν, πιθανῶς οὐχὶ *τῶ(ν) μισθῶν*, ἀλλὰ *τῷ μισθῶ* (τοῦ μισθοῦ), μετὰ τοῦ εὐφωνικοῦ *ν*.

Ταυκερων, (καὶ στ. 15) λέξις δυσνόητος. Ἄν ἦτο δυνατὸν τὸ πρῶτον γράμμα νὰ ἐκληφθῆ, ἀντὶ *Τα*, ὡς τὸ ἀπλοῦν σύμφωνον *τ*, τότε ἡ λέξις ἴσως θὰ ἦτο *τυχηρῶν*, δηλαδή τῶν ἀκανονίστων ἀμοιβῶν, εἰς ἀντίθεσιν τῶν μισθῶν, (ὡς καὶ ἐν στ. 15 ἐν ἀντιθέσει φέρεται), ὡς καὶ ἡμεῖς σήμερον λέγομεν τὰ *τυχηρά*.

Δόφεται, ἄλλος σχηματισμὸς τοῦ *δόμεναι*. Ἐξ αὐτοῦ διὰ συναιρέσεως παράγεται τὸ *δοῦναι*. Οὕτω καὶ ἐν τῇ Σανσκριτικῇ ὑπάρχουσιν ἀμφοτέρω οἱ τύποι *δάμαρὲ* καὶ *δαβάνε*.

Ἐξ καὶ πρὸ συμφώνων, ὡς καὶ τὸ λατινικὸν *ex*. Συντάσσεται ἀντὶ γενικῆς μετὰ δοτικῆς, ὡς τὸ ἀρκαδικὸν *ἐς*.

6. *Φοίκω* ἔχει τὸ δίγαμμα. ὡς τὸ βοιωτικὸν *Φυκία*, καὶ τὸ λατινικὸν *vicus*.

Βασιλέφος, τὸ δίγαμμα, ἔνεκα ιδιωτισμοῦ τινος περὶ τὴν προφορὰν, ἀναλόγου πρὸς τὴν δίφθογγον τῆς ὀνομαστικῆς *βασιλεύς*.

Πτόλιγι, ἀντὶ *πτόλει*, ἢ μᾶλιν ἀντὶ τοῦ δωρικοῦ *πτόλι*, ἐνθα τὰ δύο *ι* συναιροῦνται εἰς ἓν μακρόν, ἐν *ϝ* ἐνταῦθα μένουσιν ἀσυναίρετα, ὅπερ ἐμφαίνει τὸ παρεντιθέμενον *j*.

Ια' τά(λαρτα). Τὸ σημεῖον *ι*, δηλοῦν τὴν συλλαβὴν *Τα*, ἐμφαίνει τὸν ἀριθμὸν 10 ἐπὶ τῶν Φοινικικῶν νομισμάτων.

Ι δὲ ἔστι βεβαίως ἔν. Τὰ Κυπριακὰ τάλαντα ἦσαν ἴσως ἐλάσσονα τῶν ἀττικῶν. Ἡ δὲ χορηγουμένη ποσότης ἐπρόκειτο νὰ διανεμηθῆ μεταξὺ τοῦ Ὀνασίλου καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ.

Δυναοίη=δοίη, ἔκ τινος ῥήματος δύνω, δύαμι, μετὰ ῥίζης δυ ἀντὶ δο, ὡς ἔχει καὶ τὸ λατινικὸν duam.

8. Ἀπὺ ἀντὶ ἀπό, ὡς καὶ ἀρκαδικῶς, καὶ ὡς ἀνωτέρω (στ. 4) ἐρῶρητάσατυ. Συντάσσεται δὲ μετὰ δοτικῆς ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρκαδικῇ διαλέκτῳ.

ζᾱ, ἐδύνατο ν' ἀναγνωσθῆ γᾱ· ἀλλὰ τὸ σημεῖον δὲν εἶναι, ὡς γενικῶς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, τὸ αὐτὸ τῷ ἀντιστοιχοῦντι ψιλῷ κα. Τὸ γ δὲ ὅτι διαλεκτικῶς ἐπροφέρετο καὶ ζ ἀποδεικνύει τοῦ Ἡσυχίου τὸ ζεύσασθαι ἀντὶ γεύσασθαι, τὸ ζάπεδον ἀντὶ πιθανῶς τοῦ ἐπίσης παρ' Ἡσυχίου ἀπαντωμένου « γάπεδον, ἀγροικικαὶ οἰκίαι ».

Ἰ(ν) τῷ ἱρωνι τῷ Ἀλφιοιάτα. Τὸ ν τῆς ιν ἐλλείπει, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ. Ἰρων, ὡς ἐκ τῆς γενικῆς ἐννοίας τοῦ μέρους τούτου, ἔπρεπε νὰ σημαίνῃ περιοχὴν, καὶ ὁ Schmidt ὑπενθυμίζει ὅτι ἱρ ἐβραϊστὶ καὶ ἀσσυριαστὶ σημαίνει πόλιν. Ἀλφιοιάτης πρέπει νὰ ᾗ παράγωγον τοῦ ὀνόματος Ἀλφιοία, μέρους τινὸς τῆς Κύπρου, ὡς τὸ Διωνιάτης ἐν Στεφάνῳ Βυζαντίῳ ἐστὶ τὸ τοπικὸν τῆς Διωνίας, χωρίου τῆς αὐτῆς νήσου.

9. Χραυόμενον, ἐκ τοῦ χραύω, δηλοῦντος παρ' Ὀμήρῳ ψαύω· ἄρα τὸν προσεγγίζοντα.

Ὀγκατος. Ἰπῆρχεν Ἀθηνᾶ Ὀγκα καὶ Ἀπόλλων Ὀγκαίος. Ὡστε ἐδύνατο νὰ ὑπάρχῃ καὶ συγγενὲς πρὸς τὰ ἐπίθετα ταῦτα κύριον ὄνομα Ὀγκας.

Ἀλφεω γενικῆ τοῦ ἄλως (ή), (τὸ ἀλώνιον) συντακτικῆ

τοῦ γραυόμενον. Ἐσήμαινε δέ, καθ' Ἡσύχιον, τὸ ἄλουον (διὰ τὸ δίγαμμα), τὸν κήπον παρὰ Κυπρίοις.

Τέρχνιζα. Καθ' Ἡσύχιον *τέρχνεα*, φυτὰ νέα, ἐπομένως ἐνταῦθα τὰ ἐτήσια προϊόντα. Ἡ δὲ τροπὴ τοῦ εἰς ι πρὸ φωνήετος διαλεκτικῶς ἀπαντᾶται καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ εἰς τὸ Θεός, γραφόμενον (σελ. 27) θιόν, ὡς καὶ παρὰ Κρησί, καθ' Ἡσύχιον, καὶ σιὸρ παρὰ Λάκωσι, καὶ ἐν ταῖς βοιωτικαῖς ἐπιγραφαῖς ἔτια, ἀνέθιαν, ἀντὶ ἔτεια, ἀνέθεσαν.

Ἐπιόντα, τὰ ὄντα ἐπὶ τῆς γῶρας.

10. *Ἐχεν*, ἡ δωρική καὶ ἀρκαδικὴ κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου.

Πανώνιον, φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ μονολεκτικῶς, ὡς κατωτέρω *Πανωνίως* (στ. 22), εἰς *πανώνιον ἀτελῆν*, πρὸς γενικὴν πώλησιν ἄνευ φόρου.

ἽΦαις ζᾶν (καὶ στ. 23 καὶ 28). Ὁ Deeke καὶ Siegismund ἐννοοῦσι *πλήν τῶν γαιῶν*, τὸ ἽΦαις θεωροῦντες ὡς πρόθεσιν τινα συγγενῆ πρὸς τὴν λατινικὴν *vehis*, τὴν ἐν συνθέσει *vehe* ἢ *ve* (οἶον *vehemens*, *vecors*). Ἡ δ' ἐννοία κατ' αὐτούς ἐστι· Νὰ ἔχωσι τὴν ἄδειαν νὰ πωλῶσιν ἄνευ ἀποτίσεως τέλους πάντα τὰ προϊόντα τῶν γαιῶν, οὐχὶ ὁμῶς καὶ αὐτὰς τὰς γαίας.

Ἐ κε σις. Τὸ ἔ ἀντὶ εἰ· ὡς τὸ *βόλε* ἀντὶ *βούλει*· *κε* τὸ ἀν· ὥστε ἔκε ἴσως τὸ *έάν*.

Σίς δὲ (καὶ στ. 23 καὶ 29) τὸ *τίς*. Ὁ Ἡσύχιος μαρτυρεῖ ὅτι οἱ Κύπριοι ἔλεγον « *σί βόλε· τί θέλεις* ».

12. *Ἐξορύξη* (καὶ στ. 24 καὶ 25). *Ἐξορύζω* ἦν, φαίνεται, παρὰ Κυπρίοις τὸ *ἐξορίζω*, ἀποβάλλω τῶν ὀρίων, ὡς ἐν Ἡσυχίῳ *ταρβύζω* ἀντὶ *ταρβέω*. Τὸ ξ ἀντὶ τοῦ σ εἰς τὸν μέλλοντα καὶ παρ' Ἀρχάσιν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ: *παρε-*

- “Αλφω, αιτιατική έτερόκλητος, ως *άλώνιον*.
Πασαγόρας, πιθανώς αδελφός του Φιλοκύπρου. Ίδ. στ. 1.
 22. *Πανωνίως*, ταυτό τῷ ανωτέρω, στ. 10.
 23. *Ἀτελίja*, αντί *άτελέα* (ιδ. στ. 10) *άτελη* (ιδ. ανωτ. στ. 9, *τέρχνιja*).
 24. *Ἴ ἐξ*. Τὸ *ι* ίσως τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ὁμηρικοῦ *ιδέ*, δηλοῦν *καί*, ἢ, ἐάν κεῖται ἀντὶ τοῦ ἢ, δὲν ἐμφαίνει ἤδη ἄρα γε ὁμοιότητά τινα προφορᾶς;
 26. *Ἰδὲ τὰ ταλάντων τάδε*. Οἱ ἐκδῶται ἐξηγοῦσι «*ταῦτα τὰ ἔπη, ταῦτα περὶ τῶν ταλάντων...*» Πιθανώτερον φαίνεται, ἢ φράσις αὕτη νὰ ἦν μεμονωμένη· «*Λοιπὸν τὰ περὶ τῶν ταλάντων ταῦτα εἰσί*».
Τὰ Φέπιja, ἦτοι *ἔπια*, *ἔπεα*, *ἔπη*, οἱ λόγοι. Ἐνταῦθα ἄρχεται νέα περίοδος περὶ τῆς ἀναθέσεως.
Ἰναλλαλισμένα, τὰ ἐναλλαγέντα ἢ ἀνταλλαγέντα. Ἐν τοῖς ἀνεκδῶτοις τοῦ Bekker λέγεται· «*ἀλλαλίζειν, ἀλλήλους περαίνειν*».
 27. *Κατέθιαν*, ὡς ἐν τινι Βοιωτικῇ ἐπιγραφῇ (Bœekh, C. I. 1588) τὸ *ἀνέθιαν*, κατέθεσαν.
Ἰν τὰν θιὸν ἀντὶ εἰς τῆς Θεοῦ, ὡς ἐν ποιηταῖς ἐνίοτε. Τῆς Ἰδαλίας Ἀθηνᾶς γίνεται μνεῖα καὶ ἐν ἑτέρῳ κυπριακῇ ἐπιγραφῇ.
Περ' ἀντὶ περὶ πρὸ φωνηέντων, αἰολικῶς καὶ δωρικῶς.
 28. *Σὺν ὄρκοις*, ποιήσαντες καὶ ὄρκους, ὡς ἐν Ξενοφ. Κυρ. Παιδ. Β, 3, 12· «*Σὺν θεῶν ὄρκῳ λέγω*».
Ἰφαις ζᾶν, πλὴν τῶν γαιῶν. Δι' αὐτὰς δηλαδὴ δὲν ὀρκίζονται νὰ τὰς δώσωσιν, ἀλλὰ μόνον νὰ δίδωσι τὰ χρήματα.
 29. *ἽΟπι ἀντὶ ὅτε*, ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης ἐξ ἧς τὸ *ὄφρα*, καὶ τὸ λατιν. *ubi*.

Ἄνοσιја, ἀνοσιότης. Ἔστω τοῦτο αὐτῷ εἰς ἀνοσιότητα.

31. *Ἐξονσι, ὡς τὰ ἀρκαδικὰ κρίνωνσι, παρεξετάξωνσι· πλὴν ἂν τὸ ο καὶ ἐνταῦθα δύναται νὰ ληφθῇ ἀντὶ οὗ.*

Αἰφεί, ὁ τύπος οὔτος εὔρηται καὶ ἀλλαχοῦ. Bœckh C.I.1.

Ο(ῖ). Τὸ ι παρελείφθη ἴσως ἐκ παραδρομῆς, ἕνεκα τοῦ ἐπομένου.

Ἔστι δ' ἡ ἔννοια τῆς ἐπιγραφῆς ἐν συνόλῳ αὕτη :

Τὸ Ἰδάλιον ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ τῶν Κιτιέων. Τοῦτο δ' ἦν βεβαίως περὶ τὰ μέσα τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κίμωνος, ὅτε πολλὰς πόλεις ἐπαναστάσας κατὰ τῆς κυριαρχίας αὐτῶν ἐπολέμουν οἱ Πέρσαι, ἐν ᾧ ἄλλας εἶχον εἰσέτι συμμάχους ἢ ὑποχειρίους. Τότε δ' ἐγράφη ἡ ἐπιγραφή αὕτη, ἣτις ἐπομένως ἐστὶ μεταγενεστέρα πολλῶν τῶν ἀνωτέρω, ἐν Μέρει Β, Κεφ. Ε, ἐκδεδομένων.

Ἐπὶ τῆς πολιορκίας λοιπὸν ταύτης, ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰδαλίου Στασίκυπρος, καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ πόλις, ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τοῦ ἐπωνύμου αὐτῆς ἄρχοντος Φιλοκύπρου τοῦ Ὀνασαγόρου, συνεφώνησαν μετὰ τοῦ ἱατροῦ Ὀνασίλου, υἱοῦ τοῦ Ὀνασικύπρου, ἵνα αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ θεραπεύωσι τοὺς τραυματίας ὅσοι ἔπεσαν ἢ ἔμελλον νὰ πέσωσιν εἰς τὴν μάχην.

Παρατηρητέον δ' ὅτι τὸ μὲν ὄνομα τοῦ Ὀνασίλου ἔφε-
ρεν ὁ ἥρωϊκὸς βασιλεὺς τῆς Σαλαμίνας, ὅστις πρὸ ἡμισείας
περίπου ἑκατονταετηρίδος εἶχεν ὑψώσει τὴν σημαίαν τῆς
ἐπαναστάσεως κατὰ τῶν Περσῶν, τὸ δὲ τοῦ Φιλοκύπρου,
Βασιλεὺς τις τῶν Σόλων, σύγχρονος τῷ Ὀνασίλῳ· ὥστε
ἀπίθανον δὲν φαίνεται, οἱ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ μνημονευό-
μενοι νὰ ἦσαν ἐκείνων ἀπόγονοι, τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ
παλαιὸς Ὀνάσιλος εἶχεν ἐκθρονισθῆ καὶ ἀποκεφαλισθῆ.

Πρὸς τὴν ἰατρικὴν λοιπὸν ταύτην οἰκογένειαν συμφωνοῦσιν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ πόλις τῶν Ἰθαλιέων, ἀντὶ παντὸς μισθοῦ καὶ ἄλλων ἀπολαυῶν ἀπὸ τῶν θεραπευομένων, νὰ χορηγήσωσιν αὐτοῖς ἐφάπαξ ἕνδεκα τάλαντα, ἢ, ἂν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ πόλις προτιμῶσι, ἀντ' αὐτῶν τὰ εἰσοδήματα γαιῶν τινῶν, ἃ οἱ λαμβάνοντες καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν ἐδύναντο ἐλευθέρως νὰ διαθέσωσι, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχωσι τὴν αὐτὴν ἄδειαν καὶ περὶ τῶν γαιῶν. Ἄν δ' ἐπήρχετο εἰς τινα, δηλαδὴ εἰς διάδοχόν τινα τοῦ Βασιλέως, ἢ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα ἄρχοντας, ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπ' αὐτῶν τὰ εἰσοδήματα ταῦτα, ὧφειλε ν' ἀποδώσῃ αὐτοῖς τὰ 11 τάλαντα.

Εἰς αὐτὸν δὲ τὸν Ὀνάσιλον, ὡς τὸ πρῶτιστον μέλος τῆς ἰατρικῆς ταύτης οἰκογενείας, ἐσυμφωνήθη νὰ δοθῇ πρᾶξι καὶ ἄλλη τις χρηματικὴ ποσότης, ἴσως 97 μνῶν, ἢ, κατ' ἐκλογὴν τῆς πόλεως, τὰ εἰσοδήματα ἐξ ἐτέρων δημοσίων κτημάτων ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὅροις.

Φαίνεται δ' ὅτι τοὺς ὄρους τούτους ἐπρότειναν οἱ περὶ τὸν Ὀνάσιλον, οἱ δ' Ἰθαλιεῖς ἐνέκριναν τὴν δόσιν τῶν χρημάτων, ἀπέκρουσαν δὲ τὴν τῶν εἰσοδημάτων ἀπὸ τῶν γαιῶν. Ἄλλὰ μετὰ ταῦτα, εἴτε χρημάτων στερούμενοι, εἴτε ἐπιμείναντος τοῦ Ὀνασίλου, προσέθησαν εἰς τὸ τέλος τῆς συνθήκης ὅτι παραχωροῦσι τὰ εἰσοδήματα τῶν γαιῶν εἰς τὸν Ὀνάσιλον καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ.

Πλὴν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, καὶ διάφοροι ἄλλαι ὁμοίως γεγραμμέναι εὐρέθησαν ἐν Κύπρῳ. Τινὲς ὅμως, ὀλιγόστιχοι, ἔχουσι τοὺς χαρακτῆρας ἱκανῶς παραλλάσσοντας, καὶ εἰσὶ δυσανάγνωστοι. Ὡστε πιθανὸν φαίνεται ὅτι τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τούτων διέφερε κατὰ θέσεις ἢ κατ' ἐποχάς.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἐπιγραφαὶ ἀπὸ 80-94 Ὀλυμπιάδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Σχῆμα τῶν γραμμάτων.

Αἱ ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης βεβαίως μαρτυρούμεναι ἐπιγραφαὶ δεικνύουσι τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων πολὺ μᾶλλον ὁμοιόμορφον κατὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἢ ἐπὶ τῆς προλαβούσης. Αἱ πλεῖσται δὲ τῶν σωζομένων εἰσὶν ἐξ Ἀττικῆς, καὶ τὰ γράμματα αὐτῶν ἔχουσιν οἷα φαίνονται ἐν τῷ σχ. 55.

. Ἰδίως δὲ τὰ γωνιαῖα Β καὶ Ρ εἰσὶν ἀρχαιότερα, καὶ ἔτι ἀρχαιότερον τὸ Κ, ἔχον καὶ πλαγίαν κεραιάν, ὡς τὸ λατινικόν, καὶ τὸ κεκλιμένον Ν, καὶ τοῦ Σ τὸ σχῆμα ζ, ἀντὶ τοῦ μετὰ ταῦτα ἀντικαταστήσαντος αὐτὸ τετρασκέλου Σ.

Ὡς πρὸς τὸ γράμμα δὲ τοῦτο, ἡ ἐποχὴ τῆς μεταβολῆς αὐτοῦ δύναται ἀκριβέστερον νὰ προσδιορισθῇ· διότι πρῶτον μὲν σωζομένη συνθήκη μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Ἐρυθραίων, ἣν ὁ Βοίχχιος ἀποδίδωσιν εἰς Ὀλ. 83 ἢ 84 (1) ἔχει ἔτι τὸ σχῆμα ζ. Ἐτέρα δὲ συνθήκη τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Ἐστιαίων (2), ἐκ τοῦ τέλους τῆς 84^{ης} Ὀλυμπιάδος, ἔχει ἤδη τὸ Σ. Δεύτερον δέ, ἐν ἀναγραφαῖς τῶν φό-

(1) C. I. 73^b ad. Corr.

(2) C. I. 73^e, ad. Cor.

ρων οὐς αἱ συμμαχίδες πόλεις ἀπέτιον ταῖς Ἀθήναις, τὸ τρισκελές ζ ἐπικρατεῖ ἐπὶ τῶν πρώτων ἐτῶν, ἔπειτα δὲ μεταβάλλεται, καὶ ἐπικρατεῖ ἀποκλειστικῶς τὸ τετρασκελές σ, καὶ ἡ μεταβολὴ αὕτη γίνεται ἐν τῷ ὑπὸ σχ. 56 ἐνταῦθα περιληφθέντι τεμαχίῳ, οὗ τὸ δεύτερον μέρος, ὡς κατωτέρω, ἐν Κεφ. Δ, γ' ἐκτίθεται, οὔτε ἀρχαιότερον δύναται νὰ ᾖ τῆς Ὀλ. 82, δ', οὔτε νεώτερον τῆς Ὀλ. 83, γ', καὶ εἰς ταύτην μάλιστα τὴν ἐποχὴν νομίζω αὐτὸ κατακτέον.

Ὅμοῦ δὲ μετὰ τοῦ σ ἀλλάσσει σχῆμα καὶ τὸ φ, ἐκτεῖνον τὴν διαιροῦσαν αὐτὸ κεραίαν ἄνω καὶ κάτω τοῦ κύκλου.

Ἐκτὸς δὲ τῶν γραμμάτων ἀπαντῶνται εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῆς ἐποχῆς ταύτης, μάλιστα τὰς ἀττικὰς, καὶ ἀριθμητικὰ σημεῖα, κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν δεκαδικά, διότι κατὰ δεκάδας μεταβάλλονται καὶ ὑπολογίζονται. Εἰσὶ δὲ ταῦτα: Ι, Π, Δ, Η, Χ, Μ.

Καὶ τὸ μὲν σημεῖον Ι δηλοῖ τὴν μονάδα, εἴτε καθ' ὅ ἀπλούστατον πάντων, εἴτε ὡς συγκοπὴ τῆς αἰολικῆς λέξεως ἰα ἀντὶ μίας. Τὸ δὲ Π ᾗν ἡ συγκοπὴ τοῦ Πέντε· τὸ Δ ᾗν ἡ τοῦ Δέκα, τὸ Η ἡ τοῦ Ἑκατόν, τὸ Χ τοῦ Χίλια, καὶ τὸ Μ τοῦ Μύρια. Συνδιάζονται δὲ ὡς ἔπεται·

Ι	=	1	ΠΙΙΙ	=	9	ΔΠΙ	=	17
ΙΙ	=	2	Δ	=	10	ΔΠΙΙ	=	18
ΙΙΙ	=	3	ΔΙ	=	11	ΔΠΙΙΙ	=	19
ΙΙΙΙ	=	4	ΔΙΙ	=	12	ΔΔ	=	20
Π	=	5	ΔΙΙΙ	=	13	ΔΔΔ	=	30
ΠΙ	=	6	ΔΙΙΙΙ	=	14	ΔΔΔΔ	=	40
ΠΙΙ	=	7	ΔΠ	=	15	Ϡ ἢ Ϟ	=	50
ΠΙΙΙ	=	8	ΔΠΙ	=	16	ϠΔ	=	60

ϠΔΔ	= 70	ϠΗΗΗ	= 700	ϠΧΧ	= 7,000
ϠΔΔΔ	= 80	ϠΗΗΗΗ	= 800	ϠΧΧΧ	= 8,000
ϠΔΔΔΔ	= 90	ϠΗΗΗΗΗ	= 900	ϠΧΧΧΧ	= 9,000
Η	= 100	Χ	= 1,000	Μ	= 10,000
ΗΗ	= 200	ΧΧ	= 2,000	ΜΜ	= 20,000
ΗΗΗ	= 300	ΧΧΧ	= 3,000	ΜΜΜ	= 30,000
ΗΗΗΗ	= 400	ΧΧΧΧ	= 4,000	ΜΜΜΜ	= 40,000
Ϡ	= 500	Ϡ	= 5,000	Ϡ ^Μ (*)	= 50,000
ϠΗ	= 600	ϠΧ	= 6,000		

Ἡ παρ' ἀλλήλοις λοιπὸν γραφὴ τῶν ἀριθμῶν τούτων ἐμφαίνει τὴν πρόσθεσιν, οἷον ΔΠΙ=10+5+1=16· ἡ δ' ἐν ἀλλήλοις ἐγγραφή ἐμφαίνει τὸν πολλαπλασιασμόν, οἷον Ϡ=5×10=50, ϠΗ=5×100=500, κτλ., καὶ ἐπομένως ϠΧϠΗΗΗϠΔΔΔΠΙ=5×1000+1000+5×100+100+100+5×10+10+10+10+5+1=6786.

Ἐνίοτε δ' ἀπαντῶνται καὶ ΙΙΙΙ ἀντὶ Π, ὡς ἐν C. I. 2919. Ἐν Σμυρναίᾳ δέ τινα μεταγενεστέρα ἐπιγραφή(3), ἀντὶ τοῦ σημείου Π, γράφεται τὸ ἐν σχ. 55', περὶ οὗ ὁ Βοίχχιος εὐφυῶς εἰκάζει ὅτι εἰς τὸ Π ἐνετέθη τὸ 2 ἵνα μὴ παραχα-
ραχθεῖς ἐντεθῆ τις πολλαπλασιαστής.

Ὅτε δ' ἀντὶ ἀορίστων μονάδων ἀριθμῶνται ὠρισμένα εἶδη αὐτῶν, οἷον μέτρα ἢ σταθμά, τότε διακρίνονται ταῦτα δι' ἰδιαιτέρων σημείων. Οὕτω Ι ἦν ὁ Ὀβολός, καὶ ἐπο-
μένως ΙΙ=2 Ὀβ, ΙΙΙ=3 Ὀβ, ΙΙΙΙ=4 Ὀβ, ΙΙΙΙ (οὐχὶ Π)=
5 Ὀβ. 6 δὲ Ὀβολοὶ ἀποτελοῦσι δραχμὴν, ἣτις παριστᾶ-
ται διὰ τοῦ σημείου Ι, προελθόντος ἴσως ἐκ τοῦ F, γράμ-
ματος κατέχοντος ἐν τῷ ἀρχικῷ ἀλφαβήτῳ τὴν ἕκτην θέ-

(*) Τὸ Μ ἐντὸς τοῦ Π, ὡς τὸ Χ ἐν τῷ Ϡ. Ἐτυπώθη οὕτω δι' ἄλλειψιν τυπο-
γραφικοῦ χαρακτήρος.

(3) C. I. 3140.

σιν, και ἐπομένως δηλοῦντος, ἐν τοῖς διὰ γραμμάτων ἐκφραζομένοις ἀριθμοῖς τὸν ἀριθμὸν 6.

Τὸ σημεῖον δὲ C ἢ ϸ, ὡς ἡμίτομον τοῦ O, ἐμφαίνει τὸ ἡμιόβολον. Ἐνίοτε δὲ μετὰ τὸ C ἐπόμενον τὸ ϸ, ἐμφαίνει τοῦ ὀβολοῦ τὸ τεταρτημόριον.

Σ δὲ δηλοῖ τὸν χρυσοῦν στατῆρα, δυνάμενον 20 δραχμάς, διότι ὁ ἀργυροῦς ἐδύνατο δρ. 4, ἢ δ' ἀξία τοῦ χρυσοῦ ἦν πενταπλασία τῆς τοῦ ἀργύρου. Ἀριθμοῦνται δ' οἱ στατῆρες ὡς ἔπεται· Σ, ΣΣ, ΣΣΣ, ΣΣΣΣ, ΣΣΣΣΣ· τοὺς δ' ἐπέκεινα τῶν 5 στατήρων δηλοῦσιν οἱ πρὸ τοῦ Σ ἀριθμοί, καὶ αὐτοῦ συμπεριλαμβανομένου· οἶον ΠΣ=6 Στατ. ΗΨΣΣ=152 Στατ.

Ἐνίοτε δ' ἐγγράφεται τὸ σημεῖον τοῦ στατῆρος εἰς τὰ ἀριθμητέα σημεῖα Γ καὶ Η, ὡς ἐν Σχ. 55'.

Τ δ' ἐμφαίνει τὸ Τάλαντον, ἥτοι τὰς 6,000 Δραχμάς, καὶ ἀριθμοῦνται τὰ Τάλαντα οὕτω· Τ, ΤΤ, ΤΤΤ, ΤΤΤΤ. Τὰ δὲ δὲ 5 Τάλαντα παρίστανται διὰ τῶν σημείων Π ἢ Π, καὶ ἐπομένως ΠΤ=6 Τάλαντα κτλ. Τὸ σημεῖον Α ἐμφαίνει τὰ 10 Τάλαντα· ἄρα ΑΤ=11 Τάλ. ΑΠΤ=16 Τάλ. ΑΑ=20 Τάλ. ΑΑΑΑ=40 Τάλ. Τὰ δὲ 50 Τάλαντα καὶ ἐπέκεινα γράφονται ὡς ἐν Σχ. 55'.

Εἰς Βοιωτικὰς δ' ἐπιγραφὰς γίνεται χρῆσις ἄλλων σημείων· καὶ Η μὲν δηλοῖ τὸ Ἠμιόβολον, O δὲ τὸν Ὄβολόν, I τὴν Δραχμήν, Π τὸ Πεντάδραχμον· καὶ τὰ ἐν Σχ. 55' τελευταῖα σημεῖα ἐμφαίνουσι τὰς 10, 50, 100, 500, 1000 καὶ 5000 Δραχμάς.

Εἰς Κερκυραϊκὴν δὲ τινα ἐπιγραφὴν, τῆς μὲν δραχμῆς τὸ σημεῖον ἐστὶ Ρ, τοῦ δὲ δεκαδράχμου †.

Παραδείγματα τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰσὶ τὰ σχ. 56-61.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ὄρθογραφία.

Τὰ μακρὰ Η καὶ Ω γράφονται ἔτι ἐν Ἀθήναις Ε καὶ Ο.
Τὰ δὲ διπλᾶ Ξ καὶ Ψ γράφονται ΧΣ καὶ ΦΣ.

Τὸ Η χρησιμεύει ὡς δασείας σημεῖον, καὶ τίθεται ἐν ἀρχῇ τῶν λέξεων πρὸ τῶν δασυνομένων φωνηέντων. Ἀλλά, περὶ τὰ τέλη μάλιστα τῆς ἐποχῆς, ἡ χρῆσις αὐτοῦ γίνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνώμαλος. Οὕτω

α΄. Πολλάκις παραλείπεται, ἀλλὰ πρὸ τῆς 90ῆς Ὀλυμπιάδος σπανίως. Οἶον ΕΣ ἀντὶ ἧς ἐξ Ὀλ. 87, γ΄(1). Ἀπὸ δὲ Ὀλ. 90-94 ἡ παράλειψις αὕτη ἐστὶ συνεχεστάτη· οἶον ΕΣ ἐξ Ὀλ. 90, γ, δ΄(2), καὶ ἐξ Ὀλ. 91, α΄, β΄(3). Οἱ ἐξ Ὀλ. 90, α΄, β΄(4). ΥΠΑΡΛΥΡΟ ἐξ Ὀλ. 91, γ΄(5), Α, ἀντὶ ᾧ, ἐξ Ὀλ. 90, β΄(6). Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν ἐπιγραφαῖς ἐξ Ὀλ. 92, γ΄ ΕΔΡΑΝ(7), ΚΑΘΕΜΕΡΑΝ(8). ΑΡΜΑ(9). ΕΙΣΤΕΚΟΤΑ(10). ΕΙΕΠΑΙΣ, ἦτοι ἦ ἡ παῖς(11). ΕΧΣΕΣ, ἦτοι ἐξ ἧς(12), κτλ. Καὶ ὁμοίως αἱ αὐταὶ λέξεις ἀλλαχοῦ τῶν αὐτῶν ἐπιγραφῶν δασύνονται, ὡς ΗΜΕ-

(1) Rang. 93, στ. 12.

(2) Rang. 95, στ. 4.

(3) Rang. 96, στ. 23.

(4) Rang. 109, σ. 19.

(5) Rang. 109, σ. 22. — 110, σ. 16.

(6) Rang. 118, σ. 60.

(7) Rang. 56, σ. 5 καὶ 6.

(8) Σ. 29.

(9) Rang. 57, σ. 7.

(10) Σ. 19.

(11) Σ. 21.

(12) Σ. 48.

ΡΑΣ (13), ΗΜΕΡΟΝ (14). "Αλλαι δὲ πάλιν τῶν λέξεων οὐδ' ἐν συνθέσει δασύνουσι τὸ πρὸ τῆς δασείας ψιλὸν σύμφωνον, οἷον· ΚΑΤΙΣΤΑΣΙ, ἀντὶ καθιστᾶσι (15)· ἀλλὰ τοῦτο σπανίως.

β'. Πολλάκις ἐκ τούναντίου προτίθεται τὸ σημεῖον Η καὶ ψιλουμένων φωνηέντων, πρὸ πάντων ἀπὸ τῆς 92^α Ὀλυμπιάδος, οἷον: ΗΕΧΟΝ ἐξ Ὀλ. 90, α, β, γ' (16). ΗΟΙΚΟΝ, ἐξ Ὀλ. 92, γ' (17). ΗΙΚΡΙΟΜΑ, ΗΕΝ, ἐξ Ὀλ. 93, α, β' (18). ΗΕΝΤΟΣ, ΗΕΡΛΑΙΟΜΕΝΟΙΣ. ΗΟΡΟΦΕΝ. ΗΕΝΚΑΥΤΑΙ. ΗΕΠΙ. ΗΕΠΙΣΤΥΛΙΟΝ. ΗΟΙΝΕΙΔΟΣ. ΗΑΠΟ (19), ἐξ οὗ καὶ ΗΑΦΟΝ (20). ΗΕΣΑΣ (ἐς ἄς), ΗΟΠΙΣΘΟΦΑΝΕΣ. ΗΑΛΡΥΛΕΣΙ. ΗΑΝΔΡΑ. ΗΕΠΙΚΡΟΟΝΤΑ. ΗΕΠΙ (21). Καὶ πάλιν αἱ αὐταὶ λέξεις εἰς τὰς αὐτὰς ἐπιγραφὰς γράφονται ἐνίοτε ἄνευ τοῦ Η, ὡς ΟΙΚΟΝΤΑ. ΕΝ (22), καὶ ἀλλαγοῦ. Ἐνίοτε δέ, ἀλλὰ σπανίως, τίθεται καὶ ἐντὸς συνθέσεως τὸ Η πρὸ ψιλουμένου φωνηέντος, οἷον ΠΡΟΣΗΑΠΕΔΟΜΕΝ (23).

Ἀποδεικνύει δ' ἡ περὶ τὴν χρῆσιν τοῦ πνεύματος ἀσάθεια αὕτη ὅτι ἀπὸ τῆς 92^α Ὀλ. περίπου εἶχεν ἀρχήσει ἤδη ἐπικρατοῦσα καὶ περὶ τὴν προφορὰν αὐτοῦ μεγάλη ἀβεβαιότης, ἥτις ὁμῶς ἀλλαγοῦ τῆς Ἑλλάδος φαίνεται ὅτι

(13) Rang. 56, A, σ. 32, 38.

(14) Σ. 38.

(15) Rang. 56, A, σ. 4.

(16) Rang. 109. 110. R. 57.

(17) Rang. 56 καὶ 57.

(18) Rang. 56, σ. 14. 21. 15. — 98, σ. 4.

(19) Rang. 56, σ. 23. 45. 30. 35. 37. 12. 49. 44. 53. B, 33.

(20) Αὐτ. Σ. 34.

(21) Rang. 57, σ. 31. 5. 11. 18. 13. 25.

(22) Rang. 56, σ. 3. — 57.

(23) Rang. 57, B, σ. 17.

ἦν καὶ πολὺ ἀρχαιοτέρα, διότι οὐ μόνον ὑπῆρχον λέξεις ἐν τῇ γλώσσῃ κοινὰι γενόμεναι ἴσως ἀπὸ τῆς διαλέκτου τῶν φιλωτῶν Αἰολαίων, καὶ ἔχουσαι ἐν συνθέσει ψιλὸν σύμφωνον ὅπου ἀπηγεῖτο δασύ, οἷον ἀπηλιώτης, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι, ὧν τινες παρέμειναν καὶ εἰς τὴν καθομιλουμένην, ἔχουσαι σύμφωνον δασὺ πρὸ ψιλουμένου φωνήεντος, ὡς ἀφελπίζω, μεθαύριον, ἐφέτος. Οὕτω βαθμηδὸν ἡ δασεῖα ἐξέλιπε καὶ ἐκ τῆς προφορᾶς καὶ ἐκ τῆς γραφῆς τῶν ἀρχαίων, καὶ τὸ σημεῖον Η, ἐπ' ὀλίγον ἔτι διατηρηθὲν, ἀπαντᾶται κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀδιακρίτως σχεδὸν ἐπὶ τῶν ἀρχικῶν φωνηέντων τιθέμενον. Τέλος δ' οἱ μεταγενέστεροι, πρὸς διατήρησιν τῆς ὀρθογραφίας μᾶλλον ἢ τῆς προφορᾶς, κατέτεμον τὸ σημεῖον τοῦτο, καὶ ἐσχημάτισαν ἐκ τῶν μερῶν αὐτοῦ τὰ δύο πνεύματα Λ Γ.

Τὸ δὲ ληκτικὸν Ν τῶν ἄρθρων, προθέσεων καὶ μορίων, ἐνίοτε δέ, εἰ καὶ σπανίως, καὶ τῶν ἄλλων λέξεων, πρὸ τοῦ Γ, Μ καὶ Λ τρέπεται εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ γράμματα· οἷον, ΤΕΛΛΥΝΑΙΚΑ (24), ΤΟΛ ΛΡΑΜΜΑΤΕΑ (25), ΗΜΜΕΘΟΝΑΙΟΙ, ΕΑΜΜΕΝ, ΕΑΜΜΕΤΙ, ἐξ Ὀλ. 89, 6 (26), ΕΜΜΕΛΙΤΕΙ (27), ΠΕΡΙΛΕΝΟΜΕΝΟΜΜΕΝ, ἐξ Ὀλ. 86, γ (28), ΤΟΛΛΟΛΙΣΤΟΝ, ΤΟΛΛΟΛΟΝ, ἐξ Ὀλ. 90, 6 (29).

Πρὸ δὲ τοῦ Π καὶ Φ τρέπεται τὸ Ν εἰς Μ· οἷον ΤΟΜΠΥΘΟΜΕΝΑ, ἐξ Ὀλυμπ. 85, α (30), καὶ ἐξ Ὀλυμπ.

(24) Rang. 57, 21.

(25) Rang. 273, 9.

(26) Rang. 250, 11. 23. 56.

(27) Rang. 56, 10-τλ.

(28) Rang. 114, 10.

(29) Rang. 118, 9. 28

(30) Rang. 100, 9.

90, α. β (31), ΛΕΙΟΜΠΕΡΙΧΡΥΣΟΝ (32), ΕΜΠΟΛΕΙ, ἐξ Ὀλ. 90, β (33), ΤΟΜΦΟΡΟΝ, ἐξ Ὀλ. 88, δ (34), καὶ ἄπαξ μόνον καὶ πρὸ τοῦ Β, ΤΟΜΒΛΣΙΛΕΑ, ἀλλ' ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Ὀλ. 123, πραγματευομένη περὶ Αὐδολέοντος (35).

Πρὸ τοῦ Χ δὲ μεταβάλλεται τὸ Ν εἰς Γ· οἶον ΗΙΕΡΟΛ ΧΡΕΜΑΤΟΝ, ἐξ Ὀλ. 92, δ' (36), ΜΕΛΧΡΕΜΑΤΑ, ἐξ Ὀλ. 90, β (37).

Ἄλλ' αἱ μεταβολαὶ αὗται δὲν γίνονται σταθερῶς, καὶ πολλαχοῦ ἐντὸς τῶν αὐτῶν ἐπιγραφῶν τὸ Ν ἀπαντᾷται καὶ ἄτρεπτον πρὸ αὐτῶν τούτων τῶν γραμμάτων· οἶον, ΤΟΝ ΧΑΛΙΝΟΝ, ΤΟΝ ΛΟΛΟΝ, ΤΟΝ ΧΑΛΚΟΝ, ΤΟΝ ΠΡΟΣ (38). Ἐξ ἐναντίας δὲ μάλιστα δὲν τρέπεται οὐδ' ἐντὸς συνθέσεων· οἶον, ΕΝΚΑΥΤΑΙΣ (39), ἐν ᾧ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ (40) γράφεται ΕΛΛΥΕΤΕΣ.

Αἱ δὲ δίφθογγοι ΕΙ, ΟΙ καὶ ΟΥ ἐξακολουθοῦσι γραφόμεναι ὡς καὶ ἐν τῇ προλαβούσῃ ἐποχῇ· καὶ ἡ μὲν ΕΙ γράφεται Ε κυρίως εἰς τὰς ἐκ δύο ΕΕ συνηρημένας καταλήξεις· οἶον, ΧΙΟΡΛΕΣ (χιουργεῖς), ἐξ Ὀλ. 87, β (41), ΕΠΕΣΤΑΤΕ, ΠΡΥΤΑΝΕΣ, ἐξ Ὀλ. 90, β (42)· προσέτι δ' ἐνίοτε καὶ εἰς τὰς λέξεις ἐν αἷς τὸ Ε ὑπῆρχε πρὶν ἢ ἐκ-

(31) Rang. 109, 1.

(32) Rang. 109, 4.

(33) Rang. 118, 15.

(34) Rang. 223.

(35) Rang. 447, 36.

(36) Rang. 97, 1.

(37) Rang. 118, 27.

(38) Rang. 57, Α, 16, Β, 1, 47.

(39) Rang. 56, 22.

(40) Στ. 48.

(41) Rang. 107.

(42) Rang. 118.

ταθῆ εἰς ΕΙ· οἶον, ΔΙΑΧΕΡΙΟΣΙ(43), διότι τῆς λέξεως χεῖρ ἢ προγενεστέρα μορφή ἦν χέρ, ὅθεν χερσί, καὶ ἡ λέξις εὐχέρεια, καὶ τὸ παρ' ἡμῖν χέρι. Ὅμοίως δὲ γράφεται Ε τὸ ΕΙ καὶ εἰς τὰς καταλήξεις τῶν ἀπαρεμφάτων, διότι ἦν ὁ ἀρχικὸς τύπος αὐτῶν· οἶον, ΦΕΡΕΝ, ΕΙΠΕΝ, ΤΕΛΕΝ, ΑΔΙΚΕΝ, ἐξ Ὀλ. 89, β(44).

Εἰς πάσας δὲ τὰς λοιπὰς περιστάσεις γράφεται ἡ δίφθογγος ΕΙ διὰ τοῦ ΕΙ· οἶον, ΑΛΕΕΙ, ΕΛΑΕΙ, ἐξ Ὀλυμπ. 90, α, β(45), ΠΟΛΕΙ, ΕΙΕ (εἶη), ἐξ Ὀλ. 90, β(46), ΕΙ δὲ γράφεται καὶ ἡ καταχρηστικὴ δίφθογγος η.

Ἡ δὲ δίφθογγος ΟΙ γράφεται ΟΙ, πλὴν ἐν τῇ λέξει ἐποίησε, ὅπου γράφεται Ο, ἐν πολλαῖς ἐπιγραφαῖς, ὡς ἐξ Ὀλ. 71(47) καὶ ἐξ Ὀλ. 90(48). ΟΙ δὲ γράφεται καὶ ἡ καταχρηστικὴ δίφθογγος ω.

Ἡ δὲ ΟΥ, εἰς πάσας τὰς καταλήξεις, καὶ τὰς παραγώγους συλλαβάς, καὶ εἰς τὰς πλείστας τῶν λοιπῶν, γράφεται Ο· οἶον, ΤΟΣ, ΧΕΙΡΟΤΟΝΟΣΙ, ΒΟΛΕ, ΚΡΟΟΝΤΑ(49)· εἰς τινὰς ὅμως ῥιζικὰς συλλαβάς γράφεται ΟΥ, καὶ πάντοτε εἰς τὴν λέξιν ΟΥτος, τοΥτου, καὶ ἐνίοτε καὶ εἰς τὸ ΟΥΚ. Ἐν δὲ τοῖς καταλόγοις τῶν συμμαχίδων πόλεων ἀπαντᾶται καὶ τὸ τοπικὸν ΒΟΥΘΕΙΕΣ.

(43) Rang. 118.

(44) Rang. 250.

(45) Rang. 109.

(46) Rang. 118.

(47) Rang. 26.

(48) Rang. 42.

(49) Rang. 56, κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Τρόπος γραφῆς.

Ὡς πρὸς τὴν διάταξιν δὲ τῶν γραμμῶν, χωρεῖ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ γραφὴ ἀποκλειστικῶς ἐξ ἀριστερῶν πρὸς δεξιά, καὶ ἡ βουστροφηδὸν ἐκλείπει παντάπασι, πλὴν μόνον ἐπὶ τῶν ἀγγείων, ἐφ' ὧν διατηρεῖται ἀρχαϊκὴ, καὶ παρακολουθεῖ συνεχῶς τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου, ἴσως διότι ἐν τοῖς ἀγγειοπλαστείοις τὰ σχέδια τῶν σχημάτων, τῶν κοσμημάτων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν ἔμενον σταθερά, καὶ σπανίως ἀντικαθίσταντο διὰ νεωτέρων.

Τρόπος δὲ καλλιγραφίας, εἰς ταύτην κυρίως ἀνήκων τὴν ἐποχὴν, ἔστιν ἡ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων λεγομένη στοιχηδὸν γραφὴ, καθ' ἣν ἐκάστου στίχου τὰ γράμματα εἰσὶν ἀκριβῶς καὶ κανονικῶς γεγραμμένα ὑπὸ τὰ γράμματα τοῦ προηγούμενου, ὡς ἐν Σχ. 57 :

Α Ν Τ Ο Κ Λ Ε Σ Ε Ι Π Ε Π Ε Ρ Ι
Ε Ν Τ Ε Σ Ε Σ Β Ρ Ε Α Ν Α Π Ο Ι
Ι Α Σ Κ Α Θ Α Π Ε Ρ Δ Ε Μ Ο Κ Λ

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς γραφῆς ἔχων πολλὴν τὴν κομψότητα, ἐκώλυε πᾶσαν παραποίησιν καὶ δολίαν προσθήκην γράμματος, συντελεῖ δὲ καὶ ἤδη εἰς τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἠκρωτηριασμένων ἐπιγραφῶν, καὶ διευκολύνει αὐτὴν διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν εἰς τὰ ἐφθαρμένα μέρη ἐλειπόντων γραμμάτων. Πολλάκις ὁμως συμβαίνει καὶ ἐν ταύτῃ τῇ γραφῇ τὸ Ι νὰ μὴ κατέχη ἰδιαιτέρου γράμματος θέσιν,

ὅτε μάλιστα ἔπονται πολλὰ ἢ ἀλλεπαλλήλως, ὡς εἰς τοὺς ἀριθμούς.

Ἡ δ' ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μνημονευομένη κιονηδὸν γραφή φαίνεται ὅτι ἦν ἐκείνη ἧς οἱ στίχοι εἰσὶ λίαν βραχεῖς, ὡς ἂν ἦσαν κεχαραγμένοι ἐπὶ κίονος, ὡς ἡ C. I. 9, συγκειμένη ἐκ 15 στίχων, ὧν ἕκαστος ἔχει ἀνὰ 4 γράμματα, καὶ ἡ ὑπὸ σχ. 48 τῶν ἐπισυνημμένων Πινάκων, ἧτις καὶ ἐστὶν ἀληθῶς γεγραμμένη ἐπὶ δύο κίωνων. Φαίνεται δ' αὐτὴν ταύτην τὴν γραφήν, ἐπὶ τῇ διαφορᾷ ὅτι ἕκαστος στίχος περιέχει ἓν μόνον γράμμα, ἐννοεῖ ὁ Φαῖστος ἐν τῇ λέξει ΤΑΕΡΟ-
CON, ὅπερ κατὰ τὴν ἐξήγησιν καὶ τὰς διαφορὰς γραφᾶς νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γραφῆ ΤΑΕΡΟΤΗΟΝ (Τὰ ἐπ' ὀρθόν).

Σπειρηδὸν δὲ γραφή ἦν ἴσως ἡ τῶν σκυταλῶν τῆς Σπάρτης, ἐλισσομένη περὶ τὴν σκυτάλην. Δὲν πιστεύω δ' ὅτι εἰς ταύτην τὴν κατηγορίαν πρέπει νὰ ὑπαχθῆ καὶ ἡ τῶν σκυταλῶν ἢ τῶν νόμων τοῦ Σόλωνος, διότι ἐκεῖνοι πιθανῶς ἦσαν γεγραμμένοι τακτικῶς ἐφ' ἐκάστης τῶν πλευρῶν τοῦ τριγωνικοῦ ἢ τετραγωνικοῦ πρίσματος, στρεφομένου περὶ ἄξωνα, ἵνα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐκάστης πλευρᾶς ἀναγινώσκηται ἡ μετ' αὐτήν.

Παρά τινι δὲ γραμματικῷ (1) ἀναφέρονται ὡς τρία διάφορα εἶδη αἱ γραφαὶ « κιονηδόν, πλιθηδόν, σπειρηδόν », καὶ φαίνεται ὅτι πλιθηδὸν ἦν ἐκείνη καθ' ἣν τὰ γράμματα ἐκάστου στίχου ἀντεστίχουν εἰς τὰ κενὰ διαστήματα τοῦ προηγουμένου καὶ ἐπομένου. Τοιαύτης ὁμοῦ γραφῆς παραδείγματα δὲν σώζονται.

Αἱ λέξεις ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς γράφονται συνεχῶς καὶ ἄνευ διαστημάτων· ἐνίοτε δὲ γίνεται χρῆσις στίξεως μεταξὺ αὐ-

(1) Bekk. Anecd. III, Σ. 1170. — II, Σ. 786.

τῶν, καὶ τὰ σημεῖα αὐτῆς εἰσὶν οὐχὶ μία στιγμὴ, ἀλλ' ἢ δύο ἐπάλληλοι :, ἢ τρεῖς :, τιθέμεναι προφανῶς ἵνα μονῶσι τοὺς ἀριθμοὺς ἀπὸ τῶν λέξεων (2).

Εἰς πολλὰς δ' ἐπιγραφὰς ἀπαντῶνται καὶ ἐπιτετευμημένοι λέξεις, ἰδίως δὲ τὰ ἐθνικὰ ἢ δημοτικὰ ὀνόματα, καὶ τινες λέξεις εὐκατάληπτοι, ὡς συνεχῶς ἐπανερχόμεναι ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς· καὶ ἀποτέμνονται αὐτῶν περισσότεραι ἢ ὀλιγώτεραι συλλαβαί, ὡς (3)· ΟΙΚΟΝ (οἰκοῦντι), ΗΟΙΚ (οἰκῶν), ΑΛΟΠΕ ('Αλωπεκῆσι), ΠΕΙΡ ἢ ΠΕΙΡΑΙ (Πειραιεύς).

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ Δ'.

Περιεχόμενον καὶ τύπος τῶν ἐπιγραφῶν.

Ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης σώζονται ἐπιγραφαὶ καὶ δημόσιαι καὶ ἰδιωτικάι. Καὶ αἱ μὲν δημόσιαι περιλαμβάνουσι
 α' Ψηφίσματα πολιτικά,
 β' » τιμητικά,
 γ' Ἀναγραφὰς καὶ ἀπολογισμοὺς δημοσίας, καὶ ἰδίως ἱερᾶς, οὐσίας καὶ δαπάνης.

Αἱ δ' ἰδιωτικάι
 α' Ἀγωνιστικάς,
 β' Ἀναθηματικάς,
 γ' Ἐπιταφίους.

(2) Rang. 56. 57.

(3) Αὐτ.

1. Δημόσιαι.

α'. Ψηφίσματα πολιτικά.

Εἰσὶ δὲ τῶν πολιτικῶν ψηφισμάτων τὰ μὲν νόμοι, τὰ δὲ συνθήκαι, τὰ δὲ ἄλλαι πράξεις τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τὴν δημοσίαν τάξιν ἀφορῶσαι. Ἄλλ' ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὀλίγα ἀκέραια σώζονται (1).

Τινῶν τῶν ψηφισμάτων προτάττονται ἀνάγλυφα, ὧν ἡ παράστασις ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐν τῷ ψηφίσματι ὀριζόμενα. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ψηφίσματα περιέχουσι καὶ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν, διὰ τοῦτο εἰσὶ τὰ γλυπτικὰ ταῦτα ἔργα σπουδαῖα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης, καθ' ὃ ἀναμφισβήτητα παρέχοντα μαρτύρια τῆς καταστάσεως αὐτῆς κατ' ἐποχὰς ὠρισμένας. Οὕτω τῆς συνθήκης μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Μεθωναίων (2) περὶ Ὀλ. 89, 6' προτάττεται ἀνάγλυφον παριστῶν τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων ὡς πρεσβύτην χλαμυδοφόρον ἐπὶ βράχου, τοῦ τῆς Ἀκροπόλεως, καθήμενον, καὶ ὀρέγοντα τὴν δεξιὰν πρὸς τὸν δῆμον τῶν Μεθωναίων, νεανίαν ἑλαφρῶς ἐσταλμένον. Πάρεστι δὲ καὶ ἡ Ἀθηναῖα, ὡς βεβαιωτὴρ τῶν ὄρκων, καὶ παρ' αὐτῇ κύων προσβλέπων τοὺς συντιθεμένους, ὡς ἔμβλημα τῆς περὶ τὰς συνθήκας πίστεως.

Τοῦ κειμένου δὲ τῶν ψηφισμάτων προηγεῖται ἐνίοτε, ἀλλὰ σπανίως ἔτι κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν, ἐπίκλησις τῶν Θεῶν, διὰ μειζόνων ἢ ἀραιότερων, συνήθως ἀρχικῶν, γραμμάτων γεγραμμένη, ὡς ἤδη καὶ ἐπὶ τῆς προλαβούσης ἐποχῆς ἀπαντᾶται τοιαύτη εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῆς Πετιλίας,

(1) C. I. 73-75. 77-80. — Rang. 249-302.

(2) Rang. 250.

(*Θεός. Τύχα*) ἐν Σχ. 23. Τοιοῦτο ἐστὶ τὸ περὶ Σαμίων ψήφισμα (3), ἐξ Ὀλ. 92, β', ἔχον προτεταγμένα τὰ γράμματα Θ Ε, ἅτινα πρέπει νὰ συμπληρωθῶσιν εἰς *Θε(οί), Θε(οῖς) ἢ Θ(εοῖς) Ἐ(πικουρίοις)*, διότι φαίνεται ὅτι οἱ διάφοροι οὗτοι τύποι ἦσαν ἐπίσης εὐχρηστοί. Οὕτως ἐν τεμαχίῳ ψηφίσματος περὶ Βοιωτῶν πραγματευομένου (4), ἐν Σ ἐπιγεγραμμένον ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ κυματίῳ φαίνεται ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ συμπληρωτέον εἰς *(Θεοῖς) Ἐ(πικουρίοις)*. Ἐν ἐπιγραφαῖς δὲ χρόνων μεταγενεστέρων (5) γράφεται ὀλογράφως *Θεοί*.

Τινῶν δὲ ψηφισμάτων προτάττεται δι' ἀραιοτέρων ἢ μεγαλητέρων γραμμάτων, ἢ ὑπόθεσις· ὡς, ἐν τῇ προλαβούσῃ ἐποχῇ· « Ἄ ράτρα τοῖρ *Φαλείοις* καὶ τοῖς *Ἡρφαοίοις* », καὶ ἤδη, εἰς τὴν μετὰ Μεθωναίων συνθήκην (6)· « *Μεθωναίων ἐκ Πιερ(ίας)* ».

Ἄρχονται δὲ τὰ ψηφίσματα οὕτως· « Ἐδοξε τῇ *Βουλῇ* καὶ τῷ *Δήμῳ*, ἢ *δεῖνα* (*φυλῆ*) *ἐπρουτάνευεν*, ὁ *δεῖνα* *ἐγραμμάτευεν*, ὁ *δεῖνα* *ἐπεστάτει*, ὁ *δεῖνα* *εἶπε* ».

Ἄν δὲ τὸ δόγμα ἦν τῆς *Βουλῆς* μόνον, ἐκ τῶν ἐγκύρων ἐπὶ μόνῃς τῆς διαρκείας αὐτῆς, κατὰ Δημοσθένην (7), τότε ἐγράφετο οὐχὶ *ἔδοξε τῇ Βουλῇ καὶ τῷ Δήμῳ*, ἀλλὰ μόνον *ἔδοξε τῇ Βουλῇ*.

Ὡς πρὸς τὴν πρυτανεύουσαν δὲ φυλὴν, παρατηρητέον ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων διηρεῖτο εἰς δέκα φυλάς, καὶ ἐκάστη αὐτῶν ὅτι ἔπεμπε διὰ κλήρου ἀνὰ 50 ἑαυτῆς μέλη εἰς τὴν *Βουλὴν*, ταῦτα δ' ὅτι ἐπρυτά-

(3) Rang. 257.

(4) Rang. 301.

(5) C. I. 1691. 1694.

(6) Rang. 250.

(7) Κ. Ἀριστοκρ. 651. — Ἰδ. Ῥαχ. Ἀπαντα T. IE, σ. 262.

νευον ἢ προΐσταντο τῆς Βουλῆς ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ ἓν δέκατον τοῦ ἔτους κατὰ τάξιν ἣν ὠρίζε κατ' ἔτος ὁ κληρὸς.

Ὁ δὲ *Γραμματεὺς* ἦν ὁ μόνος ἄρχων δι' οὗ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐχρονολογεῖτο τὸ ψήφισμα. Φαίνεται δέ, κατὰ Πολυδεύκην (8), ὅτι ὑπῆρχον τρεῖς γραμματεῖς· ὁ μὲν κληρούμενος ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατὰ Πρυτανείαν, καὶ φυλάττων τὰ γράμματα καὶ τὰ ψηφίσματα· ὁ δέ, χειροτονούμενος ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐκ τῶν Πρυτάνεων, ἐπὶ τῶν νόμων (ὡς ὁμοίως φαίνεται, οὗτος μόνον μετ' Εὐκλείδην)· καὶ ὁ τρίτος ἐκλεγόμενος ὑπὸ τοῦ δήμου, ὅπως ἀναγινώσκη τῇ Βουλῇ καὶ τῷ Δήμῳ. Οὗτος δ' ἦν ἐτήσιος, «κατὰ χρόνους ἡλάσσετο», κατὰ τινὰ γραμματικόν (9), καὶ οὗτος ἦν ὁ ἐν τοῖς ψηφίσμασι τούτοις μνημονεύμενος.

Ἐνίοτε δ' ὁ ἐτήσιος οὗτος γραμματεὺς ἐπιγράφεται καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ψηφίσματος διὰ μεγάλων γραμμάτων, ὡς εἰς τὴν συνθήκην τῶν Μεθωναίων (10), ἐν ἣ «*Φαίριππος Φρουννίχου ἐγραμμάτευε*» τάττεται πρὸ διαφόρων ψηφισμάτων συνταχθέντων ἐπὶ διαφόρων πρυτανειῶν τῆς Ὀλ. 89, β', καθ' ὃ ἔτος καὶ ὁ Θουκυδίδης (11) ἀναφέρει αὐτὸν ἐν ψηφίσματι ἐπὶ ἐτέρας πάλιν πρυτανείας ἐκδοθέντι, ὡς μόνον ἐπώνυμον· «*Ἔδοξε τῷ δήμῳ· Ἀκαμαντις ἐπρυτάνευε· Φαίριππος ἐγραμμάτευε· Νικιάδης ἐπεστίτει· Λάχης εἶπε*». Ὅτε λοιπὸν οἱ ἐτήσιοι οὗτοι γραμματεῖς φέρωνται ἐπὶ τῆς κεφαλίδος, τότε ἐντὸς τοῦ ψηφίσματος μνημονεύεται ὁ κατὰ πρυτανείαν κληρωτὸς ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ὅστις ἐλαμβάνετο, πιθανῶς μὲν ἐκ τῶν

(8) H, 98.

(9) Bekk. Anecd. Σ· 180.

(10) Rang. 250.

(11) Δ, 118.

βουλευτῶν, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τῆς πρυτανευούσης φυλῆς εἰς ἣν ἐγγραμμάτευεν. Οὕτως ἔν τινι ἐπιγραφῇ (12), ὁ Γραμματεὺς τῆς πρώτης πρυτανείας, τῆς Αἰαντίδος πρυτανευούσης, ἦν Ἄλαιεύς, ἄρα ἐκ τῆς Κεχροπίδος ἢ ἐκ τῆς Αἰγητίδος φυλῆς. Ἐν ἐτέρᾳ δ' ἐπιγραφῇ (13), ὁ πρῶτος Γραμματεὺς ἦν Τιθράσιος, ἐκ τῆς Αἰγητίδος, ἐν ᾧ τὸ ὄνομα τῆς πρώτης πρυτανευσάσης φυλῆς λήγει εἰς . . ΤΙΔΟΣ.

Ἐνίοτε ὁμοίως μετὰ τοῦ ἐτησίου γραμματέως τίθεται ἐπὶ κεφαλίδος καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου ἄρχοντος, ὡς ἐν τῷ ψηφίσματι (14) δι' οὗ ὀρίζεται ἡ ἐκ νέου ἀναγραφὴ τοῦ Δρακοντίου νόμου περὶ Ἐφετῶν· « Διόγνητος Φρεάργιος ἐγγραμμάτευε· Διοκλῆς ἤρχε » ἢ « Διοκλῆς Ἐρχειεύς ἤρχε ». Ἦν δ' ὁ Διοκλῆς ἄρχων ἐν Ὀλ. 92, δ'.

Ὁ δὲ μνημονεύμενος ὡς ἐπιστατῶν ἦν ὁ ἡμερήσιος προεδρεύων Πρύτανις, οὗ τὸ ὄνομα ἐμφαίνει τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐξεδόθη τὸ ψήφισμα.

Ὁ δὲ εἰπὼν ἦν ὁ προτείνας τὸ ψήφισμα εἰς τὴν Βουλὴν ἢ τὸν Δῆμον.

Πάντα δὲ ταῦτα τὰ ὀνόματα φέρονται κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀπλῶς ἄνευ πατρωνυμικῶν, καί, ὅτε περιλαμβάνονται ἐντὸς τοῦ ψηφίσματος, καὶ ἄνευ δημοτικῶν.

Ἀπαντᾶται ὁμοίως ἐνίοτε ὁ τύπος οὗτος καὶ πῶς παρηλλαγμένος παρὰ συγγραφεῦσι, πιθανῶς ἐξ ἐλλείψεως ἀκριθείας. Οὕτως ἐν Ἀνδοκίδῃ (15), ἐξ Ὀλ. 92, γ', φέρεται τὸ οὐδαμοῦ ἐν ἐπιγραφαῖς ἀπαντῶμενον *συνέγραψεν ἀντὶ εἶπεν*. Ἐν δὲ τοῖς βίοις τῶν Ἰ' ῥητόρων, ἐξ Ὀλ. 92, γ' ἐπίσης·

(12) C. I. 147.

(13) Rang. 115.

(14) Rang. 259. — Kœhler ἐν Inscr. Att. Ἄρ. 61.

(15) Π. Μυττ.

« Ἐδοξε τῇ Βουλῇ· μιᾷ καὶ εἰκοστῇ τῆς Πρυτανείας· Δημόνικος Ἀλωπεκῆθεν ἐγραμμάτενε· Φιλόστρατος Πελληγεὺς ἐπεστάτει· Ἄνδρων εἶπεν », ἔνθα, ἀντὶ τῆς Πρυτανευούσης φυλῆς, ἐτέθη ἡ ἡμέρα τῆς Πρυτανείας.

Ἐπεταὶ δὲ μετὰ ταῦτα τὸ ψήφισμα, συνήθως εἰς ἀπαρέμφατον, ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ εἶπεν, ὡς (16)· « Διοπέιθης εἶπε· Διαχειροτονησαὶ τὸν δῆμον κτλ. ». Ἡ ἄρχεται ἐκ τοῦ ἐπειδὴ, ἔχοντος ἀπόδοσιν τὸ ἔδοξε ἢ δεδόχθαι (τῇ βουλῇ καὶ) τῷ δήμῳ (17), ἔνθα τὸ ἀπαρέμφατον, ἐκ τοῦ εἶπε ἐξαρτώμενον, ἐμφαίνει τὴν πρότασιν, ὃ δὲ παρακείμενος αὐτοῦ, ὅτι πρὶν ἢ τὸ μέτρον ἐφαρμοσθῆ, ἀπητεῖτο νὰ κυρωθῆ πρῶτον ὑπὸ τοῦ δήμου.

Ἄν δὲ τὸ ψήφισμα παρεδέχετο συνθήκην προταθεῖσαν ὑπ' ἄλλου λαοῦ, γράφεται πρῶτον ἡ συνθήκη, καὶ μετὰ ταῦτα ἡ κύρωσις, ὡς, ἐν τινὶ Ἀττικῷ ψήφισματι (18), οἱ στίχοι 1-3 περιέχουσι τὴν ὑπὸ τῶν Ῥηγίων προτεινομένην συνθήκην, οἱ δὲ λοιποὶ τὸ κυροῦν αὐτὴν ψήφισμα τῶν Ἀθηναίων. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν Θουκυδίδῃ λέγεται (19)· « Τύχῃ ἀγαθῇ τῇ Ἀθηναίων ποιεῖσθαι τὴν ἐκεχειρίαν καθ' ἃ ξυγχωροῦσιν Ἀθηναῖοι ».

Πολλάκις δ' ἐπὶ τῶν συνθηκῶν ἐπιτάττεται καὶ ὁ ὄρκος ὃν πρέπει νὰ ὀμώσωσι τὰ συμβαλλόμενα μέρη, οἷον (20)· « Ὁ δὲ ὄρκος ἔστω Ἀθηναίοις καὶ ξυμμάχοις ὅδε· Ἐμμενῶ τοῖς ξυντιθεμένοις καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖς δεδικαίως καὶ πιστῶς καὶ ἀδόλως καὶ ἀβλαβῶς. Ἐστω δὲ

(16) Ranh. 250.

(17) Ἰδ. Rang. 259. 263. 264.

(18) C. I. 74.

(19) Δ, 118.

(20) Rang. 253. Ἰδ. καὶ C. I. 73^b.

Περδίκκα ὁ ὄρκος κατὰ ταῦτὰ πρὸς Ἀθηναίους. Ὅμοιαι δὲ διατάξεις ἀπαντῶνται καὶ ἐν *Θουκυδίδη* (21).

Ἰπεγράφοντο δ' αἱ συνθήκαι ὑπὸ τῶν ἐκατέρωθεν πληρεξουσίων, καί, ὡς φαίνεται, ἔθος ἦν διπλωματικόν, ἵνα ὑπογράφωνται ἐν τῷ ἀντιγράφῳ τῷ κατατιθεμένῳ παρ' ἐκατέρω τῶν ἔθνῶν πρῶτοι οἱ τοῦ ἄλλου ἔθνους· διότι ἐν ἀττικῷ ψηφίσματι (22) πρῶτα (στ. 12-21) μνημονεύονται τὰ ὀνόματα τῶν πρέσβειων τοῦ *Περδίκκου*, καὶ ἐν τῷ ἑτέρῳ παρὰ *Θουκυδίδη* (23), πρῶτοι οἱ πληρεξούσιοι τῶν *Λακεδαιμονίων*.

Ἄν δ' εἰς ψήφισμα ὑποβλήθῃ ἐν εἰς τὴν κύρωσιν τοῦ δήμου, μετὰ τὴν ἐν τῇ *Βουλῇ* προβούλευσιν, προὔτειντο ἐπὶ τῆς συζητήσεως καὶ ἐνεκρίντο πρόσθετός τις ὀρισμός, οὗτος εἰσάγεται διὰ τοῦ ἐπομένου τύπου· *Τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ (ἔδοξε) τῇ Βουλῇ, ἢ καθάπερ ὁ δεῖνα (εἶπε.)* ἢ δ' ἀπόδοσις γίνεται διὰ τοῦ δέ, καὶ δι' ἀπαρεμφάτου· ὡς ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιγραφῇ (24)· *Τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ τῇ Βουλῇ τῇ δὲ Παρθένῳ ἐξαιρεῖν τὴν δεκάτην. Καὶ ἐν ἑτέρῳ ψηφίσματι (25)· Ὁ δεῖνα εἶπε· Τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ Πατροκλείδης· Ἀναγράψαι δ' Ἄφυτον ξύμμαχον Ἀθηναίων.* Καὶ ἐν τῷ περὶ *Βρέας*, πόλεως *Θρακικῆς*, οὗ πανομοιότυπον τὸ σχ. 57, ἢ δ' ἐποχή, ἢ 84^η Ὀλυμπιάς περίπου (26), λέγεται· *Φαντοκλῆς εἶπε· περὶ (μ)ὲν τῆς ἐς Βρέαν ἀποι(κ)ίας, καθάπερ Δαμοκλέ(ε)ίδης εἶπε· Φαντοκλέ(α) δὲ προσαγαγεῖν τὴν Ἐ(ρ)εχθηίδα πρυτανεία(ν) πρὸς τὴν*

(21) E, 18. 23.

(22) Rang. 251.

(23) Δ, 119. E, 18. 23.

(24) Rang. 273.

(25) Rang. 274.

(26) Rang. II, 770^h καὶ 785^b. Inscr. Att. Σ. 13.

βουλὴν ἐν τῇ(ι) πρώτῃ ἔδρᾳ. Ἐς δὲ (Β)ρέαν ἐχ Θητῶν καὶ ζ(ε)γιτῶν ἰέναι τοὺς ἀπο(ί)κους. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ δὲ ταύτῃ περιέργος ἢ εἰς Χ τροπὴ τοῦ Κ τῆς ἐκ, ἐν στ. 9, διότι ἔπεται τὸ δασὺ Θ, οὗ παράδειγμα οὐδ' ἐν ταῖς συνθέτοις λέξεσι καὶν ὑπάρχει, ἂν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἐν γένει ἀποφεύγει τὴν σύγκρουσιν τῶν ψιλῶν συμφώνων μετὰ τῶν δασέων. Ἡ δὲ πρώτη ἔδρα ἐν στ. 8 δηλοῖ τὴν πρώτην συνεδρίασιν.

Ἐν ἄλλοις δὲ πάλιν ψηφίσμασιν ἢ ἀπόδοσις ἀρχεται ἀπὸ τῆς αἰτολογίας Ἐπειδὴ δέ, οἶον (27): *Τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ τῇ Βουλῇι. Ἐπειδὴ δὲ ἔστι ἀνὴρ ἀγαθὸς περὶ τὸν δῆμον Εὐαγόρα)ς ὁ Σαλα(μ)ίνιο(ς, καὶ πρόθυμος ὧν διατελεῖ ποιεῖν ὅτι) δύναται ἀγαθ(όν, . . .*

Τινὰ δὲ τῶν ψηφισμάτων ἐκανόνιζον τὸν χρόνον καὶ τρόπον τῆς τελέσεως τινῶν ἐορτῶν· ἀλλὰ τοιούτων ὀλίγιστα σώζονται τεμάχια (28), ὥστε οὐδὲν ἀκριβέστερον δύναται νὰ ῥηθῇ περὶ αὐτῶν.

Εἰς τὸ τέλος δὲ τῶν πλείστων ψηφισμάτων προστίθεται καὶ ὁ ὅρος περὶ ἐπιμελείας καὶ δαπάνης τῆς ἀναγραφῆς τοῦ ψηφίσματος, καὶ περὶ τοῦ χώρου τῆς αὐτῶν ἀναθέσεως, ἐκφραζόμενος περίπου ὡς ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιγραφῇ (29): *Ἀναγράψαι δὲ τὸ ψήφισμα τὸν Γραμματέα τῆς Βουλῆς ἐν στήλῃ λιθίνῃ, καὶ καταθεῖναι ἐν . . . Τελεῖν δὲ τοὺς Ταμίαις ΔΔΔ.*

Ἐγένοντο δὲ τρεῖς διάφοροι τῶν νόμων καὶ ψηφισμάτων ἀναγραφαί, κατὰ τὰ διάφορα στάδια τῆς ψηφίσεως αὐτῶν· καὶ πρῶτον μὲν ἢ πρότασις, πρὶν ἢ συζητηθῆ, ἀνεγράφετο

(27) Rang. 276. Inscr. Att. 64.

(28) C. I. 70. 71.

(29) Rang. 274.

πρὸς ἔγκαιρον γνῶσιν πάντων ὅσοι ἔμελλον νὰ ψηφίσωσι περὶ αὐτῆς ἐν τῇ Βουλῇ ἢ τῷ Δήμῳ, ἐν Ἀθήναις παρὰ τοῖς ἐπωνύμοις, ἦτοι εἰς στοὰν φέρουσιν τὸ ὄνομα τοῦτο, διότι ἀνδριάντες τῶν ἐπωνύμων τῶν φυλῶν ἐκόσμουσαν αὐτήν. Ἐγράφετο δ' εἰς Λευκώματα (30), ἦτοι σανίδας (31), οὐχὶ κηρῷ κεχρισμένας, ὡς ἦσαν τὰ εἰς ἰδιωτικὴν χρῆσιν παρασκευαζόμενα πινάκια, δίπτυχα, τρίπτυχα, ἀλλὰ λελευκασμένας. Οὕτω καὶ ἐν τινὶ ἐπιγραφῇ (32) λέγεται· *Σανίδες δύο ἐς ἅς τὸν λόγον ἀνεγράφομεν.*

Ἀφ' οὗ δ' ἡ πρότασις ἐκυροῦτο, τὸ μὲν πρῶτότυπον αὐτῆς διετηρεῖτο εἰς τὸ δημόσιον ἀρχεῖον, ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ Μητρώῳ (33), βεβαίως ἐπὶ χάρτου γεγραμμένον, ὡς ἐν τῷ προμνημονευθέντι ἀπολογισμῷ προστίθεται· *Χάρται ἐωνήθησαν δύο ἐς ἅ τὰ ἀντίγραφα ἀνεγράψαμεν.* Οὕτω καὶ εἰς χάρτας ἐγγάφοντο καὶ ὅσα ἀντίγραφα ἀλλαχοῦ ἐπέμποντο, ὡς ἐν τινὶ ἐπιγραφῇ μεταγενεστέρᾳ (34). *Ἀποστεῖλαι δὲ τοὺς ἄρχοντας. . . τοῦ δὲ τοῦ ψηφίσματος τὸ ἀντίγραφον σφραγισαμένους τῇ δημοσίᾳ σφραγίδι· καὶ ἐν Ἀνδοκίδῃ (35)· « Ταῦτ' οὖν ἐψηφίσασθε ἐξελεῖψαι πάντα τὰ ψηφίσματα, καὶ αὐτά, καὶ εἴ που τι ἀντίγραφον ἦν ».*

Ἀντίγραφα ὁμῶς πρὸς διηνεκῆ γνῶσιν τῶν πολιτῶν δι' οὓς ὁ νόμος ἢ τὸ ψήφισμα ἐγένετο ἐξετίθεντο εἰς δημοσίαν τινὰ θέσιν, ὡς ὁ αὐτὸς Ἀνδοκίδης (36)· *« Τοὺς δὲ κυ-*

(30) Δημοσθ. Σ. 707, 12.—Αἰσχ. Σ. 379. 442 R.—C. I. 2360.—Ἡσύχ. λ. Λευκώμασι.—Σουίδ.—M. Ἐτ. λ. Λεύκωμα.

(31) Ἀνδ. π. Μυστ. 22.

(32) Rang. 57, A, 30.

(33) Δημοσθ. π. πρπρσβ. Σ. 384.

(34) C. I. 2557.

(35) Π. Μυστηρ. Αὐτ.

(36) Π. Μυστ. 22. 23.

ρουμένους τῶν νόμων ἀναγράψαι εἰς τὸν τοῖχον, ἵνα περ
 πρότερον ἀνεγράφησαν, σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ». Καὶ
 πάλιν· «Τοὺς δὲ κυρωθέντας ἀναγράψαι εἰς τὴν στοάν». Καὶ οὕτω τῶν ἐπὶ τοίχων εὑρίσκονται πολλαχοῦ ἀναγε-
 γραμμένα ψηφίσματα, ὡς ἐν Μεγάροις εἰς τὸ Ὀλυμπιεῖον,
 εἰς τῶν Δελφῶν τὴν λέσχην, καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἄλλὰ συνηθέστερον ἀνεγράφοντο οἱ νόμοι καὶ τὰ ψηφί-
 σματα, κατὰ μὲν τὴν προλαβοῦσαν ἐποχὴν, ὡς ἐβρέθη, ἐπὶ
 χαλκῶν ἐλασμάτων, ὡς οἱ Ἑρακλειωτικοὶ πίνακες, ἢ συν-
 θήκη τῶν Ἡλείων, κατὰ δὲ τὴν παροῦσαν ἐπὶ στηλῶν(37),
 καὶ μάλιστα λιθίνων, πλὴν ὅταν ῥητῶς ὀρίζηται, πρὸ πάν-
 των διὰ συνθήκας, ἢ χάραξις ἐπὶ χαλκῶν στηλῶν, ὡς ἐν
 Θουκυδίδῃ(38)· «Καταθέντων δὲ καὶ Ὀλυμπιάσι στήλην
 χαλκῆν». Πιθανῶς δ' ἦσαν χαλκαὶ καὶ αἱ ἐν τῷ ἐτέρῳ τούτῳ
 χωρίῳ(39) μνημονευόμεναι στήλαι· «Στήλας δὲ στήσαι
 Ὀλυμπιάσι, καὶ Πυθοῖ, καὶ Ἰσθμῷ καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν
 πόλει, καὶ ἐν Λακεδαιμόνι ἐν Ἀμυκλαίῳ». Ὁμοίως μαρ-
 τυρεῖ καὶ ὁ Πausανίας(40)· «Ἔστι δὲ πρὸ τοῦ Διὸς τού-
 του (τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ) στήλη χαλκῆ Λακεδαιμονίων καὶ
 Ἀθηναίων συνθήκας ἔχουσα».

Αἱ πλείσται δὲ τῶν στηλῶν ἐφ' ὧν κατὰ τοὺς χρό-
 νους τούτους ἀνεγράφοντο τὰ ψηφίσματα ἦσαν λίθιναι, ὡς
 ῥητῶς ὀρίζεται ἐν τῇ συνθήκῃ τῶν ἑκατονταετῶν σπον-
 δῶν(41)· «Τὰς δὲ συνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν καὶ
 τῶν ὄρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λι-
 θίνῃ».

(37) Λυσ. κ. Νικομ. 858 R. — Δημ. κ. Νεαίρ. 1370, 25 κτλ.

(38) E, 47.

(39) E, 18.

(40) E, 23.

(41) Θουκ. E, 47.

Οὕτω συνήθως παραγγέλλεται ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ψηφίσματος ἢ ἀναγραφῆς, ὅτε μὲν ῥητῶς εἰς στήλην λιθίνην, ὅτε δὲ μόνον εἰς στήλην ἢ ἐν στήλῃ, ὅτε ὑπεννοεῖται τὸ λιθίνην, ἂν ἢ ἀναγραφῆς εἰς στήλην χαλκῆν ῥητῶς δὲν δρίζηται.

Ἦσαν δ' αἱ στήλαι αὗται παραλληλόγραμμοι, διαφόρου μεγέθους, καὶ ἐν Ἀθήναις κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐξαιρέτως μαρμαρίναι. Πολλάκις δ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς στήλης ἐπεγράφοντο πολλὰ ψηφίσματα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ὡς τὰ τέσσαρα περὶ συνθηκῶν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Περδίκκα (42).

Συνεχῶς δέ, μάλιστα ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων ἐποχῶν, ῥητῶς παραγγέλλεται ἐν τῷ ψηφίσματι ἢ ἀνάθεσις τῆς στήλης ἐν ἐπιφανεστάτῳ τόπῳ, ἵνα ὑπὸ πάντων εὐκόλως δῶραται καὶ ἀναγινώσκηται. Οὕτως ἐν ταῖς σπονδαῖς μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων δρίζεται ἡ θέσις τῆς στήλης «ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει» (43), καὶ ἐν τῇ συμμαχίᾳ μεταξὺ τῶν δύο πόλεων (44) λέγεται: «Στήλην δὲ ἐκατέρους στήσαι, τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παρ' Ἀπόλλωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ, τὴν δὲ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει παρ' Ἀθηναῖ» (τῇ Προμάχῳ) καὶ ἀλλαχοῦ (45): «Τὰς δὲ συνθήκας... ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Ἀθηναίους μὲν ἐν πόλει, Ἀργεῖους δὲ ἐν ἀγορᾷ, ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ, Μαρτινέας δὲ ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ ἐν τῇ ἀγορᾷ». Καὶ ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας δὲ λόγῳ (46) λέγεται ἡ περὶ Πλαταιέων στήλη ἀνακειμένη ἐν Ἀκροπόλει πρὸς τῇ Θεῷ.

(42) Rang. 250.

(43) Θουκ. Ε, 18.

(44) Αὐτ. Ε, 23.

(45) Αὐτ. 47.

(46) Δημ. Σ. 1381.

Ἐπιγραφή ἕως Ἀττικῆ τὸν ὄρον τοῦτον περιέχουσα μία καὶ μόνη φαίνεται σωζομένη (47), καθ' ἣν τῆς ἀναγραφῆς ἐπεμελεῖτο ὁ Γραμματεὺς τῆς Βουλῆς. Ὡς δ' ἐκ τῶν διατηρουμένων γραμμάτων TELE (τελε[ῖν]) συμπεραίνεται, προσδιορίζεται ἐν αὐτῇ καὶ ἡ δαπάνη τῆς ἀναγραφῆς, ἣτις ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ἦν συνήθως ἐκ δραχμῶν τριάκοντα (48), καὶ ἐχορηγεῖτο ὑπὸ τῶν ταμιῶν.

6. Ψηφίσματα τιμητικά.

Καὶ ψηφισμάτων δὲ ἅ τινά ὀρίζουσι τιμὰς ὑπὸ τῆς πόλεως ιδιώταις χορηγουμένας, προτάσσονται πολλάκις γλυπτὰ παραστάσεις, ὡς ἐν Ἀττικοῖς ψηφίσμασιν (49) ἢ τῆς Ἀθηνᾶς, ἣ ἢ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων στεφανοῦντος τὸν δῆμον ἢ τὸν ἄνδρα ὑπὲρ οὗ διαλαμβάνει τὸ ψήφισμα. Καὶ ἐνταῦθα δ' ἐνίοτε προηγείται ἡ ὑπόθεσις, ὡς· Σωτίμου Ἡρακλειώτου καὶ ἐγγόνων, προξένου καὶ εὐεργέτου Ἀθηναίων.

Κατὰ δὲ τοὺς λοιποὺς εἰσαγωγικοὺς τύπους οὐδόλως διαφέρουσι τῶν λοιπῶν πολιτικῶν ψηφισμάτων, μεθ' ὧν καὶ πολλάκις ταυτίζονται, ὡςάκις πρόκειται περὶ ἀμοιβῶν ἀποδιδόμενων εἰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

Περιλαμβάνει δὲ τὸ ψήφισμα συνήθως τοὺς ἐπομένους ὄρους, ἢ ἓνα ἐξ αὐτῶν· Ἐπαιρέσαι τὸν δεῖνα, ἀρετῆς ἕνεκα καὶ εὐνοίας τῆς εἰς τὸν δῆμον, (ἢ μετ' ἄλλης τινὸς αἰτιολογίας εἰσαγομένης συνήθως διὰ τοῦ ὅτι, ὡς ὅτι ἀνὴρ ἀγαθός ἐστι περὶ τὸν δῆμον, καὶ ἐν Ἀττικῷ τινὶ ψηφίσματι (50)· ὅτι πρόθυμοι εἰσὶ ποιεῖν ἀγαθὸν ὅ,τι δύναν-

(47) Rang. 274.

(48) C. I. 87. 92 κτλ.

(49) Rang. 260. 262.

(50) Rang. 273.

ται· και ἐν ἐτέρῳ (51)· ἐπαιρέσαι τὸν δεῖνα, ἄνδρα ἀγαθὸν γερονότα πρὸς τὸν δῆμον), καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ ἀπὸ δραχμῶν . . . (ἢ, ὡς ἐν τῇ ἀνωτέρῳ Ἀττικῇ ἐπιγραφῇ φέρεται· Καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ. Ποιῆσαι δὲ τὸν στέφανον ἀπὸ . . . δραχμῶν), ἔνθα λέγεται ἡ ὀλκὴ τοῦ στεφάνου.

Πολλάκις δέ, προκειμένου περὶ πρέσβειων ἢ ἄλλων ἐπισήμων ξένων, προστίθεται καὶ ὁ ὅρος τῆς προσκλήσεως αὐτῶν εἰς δημοσίαν ἐστίασιν, διὰ τῶν ἐπομένων λέξεων· « Καλέσαι δὲ τὸν δεῖνα ἐπὶ ξένια εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐς αὐριον ». Τοῦ φιλόφρονος τούτου ἔθους πρὸς τοὺς ξένους ποιεῖται μνειάν ὁ Δημοσθένης, λέγων (52)· « Καὶ οἱ μὲν πρέσβεις αὐτοὶ . . . ὅτ' ἀπεκρίνασθε αὐτοῖς ἀναγινώσκοντες, καὶ ἐπὶ ξένια αὐτοὺς ἐκαλεῖτε ». Προσεκαλεῖτο δ' ὁ ξένος εἰς τὸ Πρυτανεῖον, διότι ἐκεῖ συνηστιῶντο πάντοτε οἱ ἑκάστοτε πρυτανεύοντες (53), καὶ ἡ πρόσκλησις ἐγένετο ἀπὸ τῆς προτεραίας διὰ τὴν ἐπαύριον (54). Ἄλλ' ὁ ὅρος οὗτος συνεχέστερον ἀπαντᾶται εἰς τὰ ψηφίσματα τῆς ἐπομένης ἐποχῆς.

γ'. Ἀναγραφὰι δημοσίας οὐσίας.

Ὡς γνωστόν, ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἑλληνικαῖς πολιτεαῖς ἐπεκράτει κυρίως τὸ σύστημα τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν ἀτομικῶν εἰσφορῶν, σπάνια δ' ἄλλως καὶ τὸ πλεῖστον ἔκτακτα ἦσαν τὰ δημόσια εἰσοδήματα, περιοριζόμενα, πλὴν τῶν φόρων οὓς ἡ πόλις ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας αὐτῆς εἰσέπρατ-

(51) Rang. 284.

(52) Π. Ἄλων. 6.

(53) Ἀθην. Δ, 14.

(54) Rang. 273, 4. 300.

τεν ἀπὸ τῶν συμμάχων, εἰς προσόδους μόνον τινὰς δημοσίων κτημάτων, εἰς τὸ προῖόν δικαστικῶν προστίμων, εἰς τέλη ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ πωλουμένων ὠνίων, εἰς μικροὺς τινὰς προσωπικοὺς ἐπὶ τῶν ξένων φόρους.

Τῶν εἰσπράξεων δὲ τούτων φαίνεται ὅτι συνήθως δὲν ἐγένετο δημοσία ἀναγραφή, διότι ἐν τοῖς Βίοις τῶν Ἰ' ῥητόρων (55) λέγεται ὡς ἕκτακτόν τι ὅτι ὁ Λυκοῦργος ἀνεγράψεν εἰς στήλας τὰς τε εἰσπράξεις καὶ τὰς δαπάνας τῆς δωδεκαετοῦς αὐτοῦ διαχειρήσεως. Ἐπιγραφαὶ δὲ τινες μνημονεύουσαι τῶν Ἐπιστατῶν (56) ἐκρίθησαν ἀφορῶσαι τοὺς προῖσταμένους δημοσίων ἔργων, καὶ οὐχὶ τοὺς τὴν κλεῖδα τοῦ ταμείου ἔχοντας Ἐπιστάτας τῆς Βουλῆς.

Τῆς ἱερᾶς ἔμως περιουσίας ἀνεγράφοντο ἐπὶ λίθου ἀκριβέστατοι ἀπολογισμοί, καὶ ἰδίως πάμπολλα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἄρτια τεμάχια τοιούτων σώζονται, τὴν περιουσίαν ἀφορῶντα τῶν περιφημοτέρων ναῶν τῶν Ἀθηνῶν.

Εἰσὶ δ' αἱ πλείσται τῶν τῆς κατηγορίας ταύτης ἐπιγραφῶν ἀναγραφαὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων τοῦ Παρθενῶνος, περιλαμβανόντων τὰ πολύτιμα ἀναθήματα, τὰ χρησιμεύοντα εἰς κόσμησιν τοῦ ναοῦ, καὶ τὰς ποσότητας αἵτινες ἦσαν κατατεθειμέναι εἰς τὸ ταμεῖον αὐτοῦ ἐν τῷ Ὀπισθοδόμῳ.

Πρὸς διατήρησιν δὲ τῶν ἱερῶν τούτων χρημάτων διωρίζοντο ταμίαι, οἷους ἀναφέρει ἤδη καὶ ὁ Ἡρόδοτος (57), ὡς ταμίας τοῦ ἱεροῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖ πρόκειται περὶ χρόνων προγενεστέρων τῆς ἐν Σαλαμῖνι μάχης, τὸ ἱερόν ἐκεῖνο ἦτον οὐχὶ ὁ Παρθενῶν, μὴ ὑπάρχων ἔτι τότε, ἀλλ' ὁ ναὸς

(55) Πλούτ. Β. Ἰ' Ῥητ.

(56) Inser. Att. 289-334. — Rang. 114. 128.

(57) Η, 51.

τῆς Πολιάδος. Ἐκ τῆς τότε διαχειρήσεως ἐκείνων οὐδεμία σώζεται, καὶ πιθανῶς οὐδεμία ἐγένετο ἀναγραφή.

Ὅτε δ' ὠκοδομήθη ὁ Παρθενών, ἐν Ὁλ. 75, δ (58), φαίνεται ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ οἱ αὐτοὶ ὠρίσθησαν ταμίαι, δέκα τὸν ἀριθμὸν μετ' ἐνὸς γραμματέως (59), καλούμενοι *Ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας*, ἢ τῆς Θεοῦ, ἢ μόνον *Ταμίαι τῆς Θεοῦ*, κληρούμενοι, κατὰ Πολυδεύκην (60), ἐκ τῶν Πεντακοσιομεδίμων.

Ὡς δ' ἐκ τινος ἐπιγραφῆς ἐξάγεται (61), ἦν ὁ μὲν Βοίχιος ἀποδίδοσιν εἰς Ὁλ. 90, ε', ὁ δὲ Κιρχόφ, ἴσως ὀρθότερον, εἰς Ὁλ. 86, ε', ἀπετέθησαν εἰς τὸν Ὀπισθοδόμον, διὰ ψηφίσματος τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Δήμου, τὰ ταμεῖα καὶ τῶν λοιπῶν ἐν Ἀθήναις ναῶν τῶν ἄλλων Θεῶν, ὧν τὴν ἐπιτήρησιν εἶχον πρὶν οἱ ἐκάστου ναοῦ ἱερεῖς καὶ ἱεροποιοί. Τότε δὲ διωρίσθησαν καὶ τῶν χρημάτων τούτων ἄλλοι δέκα ταμίαι ἐτήσιοι, *ταμίαι τῶν ἄλλων Θεῶν* καλούμενοι, καὶ ἔχοντες τὰ κλεῖς τοῦ Ὀπισθοδόμου μετὰ τῶν τῆς Θεοῦ.

Μεταγενεστέρως δέ, ἐν Ὁλ. 95, γ' (62), συνεχωνεύθησαν αἱ δύο ἐπιτροπαὶ εἰς μίαν, τοὺς ταμίας τῆς Ἀθηναῖς καὶ τῶν ἄλλων Θεῶν, καὶ ἀπὸ Ὁλ. 106, δ (63) δὲν μνημονεύονται πλέον παντάπασιν οἱ τῶν ἄλλων Θεῶν ταμίαι.

Διηροῦντο δ' αἱ ἀναγραφαὶ τῶν ἀναθημάτων τοῦ ναοῦ εἰς τρεῖς κατηγορίας, κατὰ τὰς θέσεις τοῦ ναοῦ ἃς ταῦτα ἐκόσμου, τὸν πρόναον, τὸ ἐκατόμπεδον, ἢτοι τὸ μεσαί-

(58) Φιλόχ. Ἀποσπ. Σ. 54.

(59) Ἀρποκρ. Λ. Ταμίαι. — Rang. 99.

(60) H, 97.

(61) Rang. 118.

(62) C. I. 150.

(63) Ἀρχ. Ἐφ. 114.

τατον, πιθανῶς ὑπαιθρον μέρος τοῦ ναοῦ, καὶ τὸν κυρίως *Παρθενῶνα*, ἤτοι τὸ ἄδυτον τὸ περὶ τὸ ἄγαλμα.

Ἄνεγράρετο δ' ἡ λογοδοσία τῶν ἱερῶν τούτων χρημάτων κατὰ τετραετίαν, εἰς τὰ μεγάλα Παναθηναῖα, δηλαδὴ κατὰ τὸν Ἑκατομβαιῶνα τοῦ τρίτου ἔτους ἐκάστης Ὀλυμπιάδος. Ἐπειδὴ δ' αἱ διδοῦσαι τὸν λόγον ἀρχαὶ ἦσαν ἐτήσιαι, διὰ τοῦτο ἐκάστη ἀναγραφὴ ἐκάστου τμήματος τοῦ ναοῦ, περιλαμβάνουσα ἀνὰ μίαν τετραετηρίδα (ἢ πενταετηρίδα, ὡς ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι), καὶ εἰς μίαν ἢ πλείονας ἀλλεπαλλήλους στήλας κεχαραγμένη, διηρεῖτο εἰς τέσσαρας διακεκριμένας ἐτησίας ἀναγραφάς, περιεχούσας τὰ παρὰ τῶν ταμιῶν ἐνὸς ἔτους εἰς τοὺς τοῦ ἐπομένου παραδιδόμενα ἱερὰ χρήματα κατ' ἀριθμὸν καὶ σταθμὸν, ὡς καὶ ὁ Διόδωρος λέγει (64): « *Καὶ τὸν τε ἀριθμὸν καὶ σταθμὸν τῶν ἀναθημάτων ἔτοιμος εἶναι παραδιδόναι τοῖς βουλομένοις ἐξετάζειν* ».

Ἄρχεται δ' ἐφ' ἐκάστης στήλης ἡ πρώτη τῶν τεσσάρων ἀναγραφῶν οὕτω:

Τάδε παρέδοσαν αἱ τέταρες ἀρχαὶ αἱ ἐδίδοσαν τὸν λόγον ἐκ Παναθηναίων ἐς Παναθήναια τοῖς ταμίαις οἷς ὁ α (Γραμματεὺς τοῦ πρώτου ἔτους τῆς πενταετηρίδος, ἢ τοῦ τρίτου τῆς Ὀλυμπιάδος) *ἐγραμμάτευεν· οἱ δὲ ταμίαι οἷς ὁ α ἐγραμμάτευε παρέδοσαν τοῖς ταμίαις οἷς ὁ β* (Γραμματεὺς τοῦ β' ἔτους τῆς πενταετηρίδος, ἢ τοῦ δ' τῆς Ὀλυμπιάδος) *ἐγραμμάτευεν ἐν τῷ προνητῷ (ἢ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἑκατομπέδῳ, ἢ ἐν τῷ Παρθενῶνι)* (65).

(64) ΣΤ, 27.

(65) Rang. 93.

Παράδειγμα 65.

Τάδε παρέδοσαν αἱ τέτταρες ἀρχαὶ αἱ ἐδίδοσαν τὸν λόγον ἐκ Παραθηραίων ἐς Παραθήραια τοῖς ταμίαισιν οἷς Θεόλλος Χρωμάδου Φλυεὺς ἐγραμμάτευεν (δ τῆς Ὀλ. 87, γ', πρώτου δ' ἔτους τῆς πενταετηρίδος). Οἱ δὲ ταμίαι οἷς Θεόλλος Χρωμάδου Φλυεὺς ἐγραμμάτευσεν παρέδοσαν τοῖς ταμίαις οἷς Μηλεσίας Πολυκλέους Ὀαιεὺς ἐγραμμάτευεν (δ τῆς Ὀλ. 87, δ', δευτέρου ἔτους τῆς πενταετηρίδος) ἐν τῷ προρητῷ.

Αἱ δὲ τρεῖς ἄλλαι ἀναγραφαὶ ἐκάστης πενταετηρίδος ἔχουσιν οὕτω·

Τάδε οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας Β καὶ ξυνάρχοντες οἷς ὁ β ἐγραμμάτευσεν, παρέδοσαν τοῖς ταμίαις Γ καὶ ξυνάρχουσι, οἷς ὁ γ ἐγραμμάτευσεν, παραδεξάμενοι παρὰ τῶν προτέρων ταμιῶν Α' καὶ συναρχόντων, οἷς ὁ α ἐγραμμάτευσεν, ἐν τῷ . . .

Παράδειγμα (65).

Τάδε οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας Ἀρχέστρατος Ὀῆθεν καὶ ξυνάρχοντες (τῆς Ὀλ. 87, δ' καὶ δευτέρου ἔτους τῆς πενταετηρίδος), οἷς Μηλεσίας Πολυκλέους Ὀαιεὺς ἐγραμμάτευσεν, παρέδοσαν τοῖς ταμίαισιν οἷς Μεγακλῆς Μεγακλέους Ἀλωπεκειεὺς ἐγραμμάτευσεν (τῆς Ὀλ. 88, α', καὶ τρίτου ἔτους τῆς πενταετηρίδος), παραδεξάμενοι παρὰ τῶν προτέρων ταμιῶν, οἷς Θεόλλος Χρωμάδου Φλυεὺς ἐγραμμάτευσεν (τῆς Ὀλ. 87, γ', πρώτου ἔτους τῆς πενταετηρίδος), ἐν τῷ προρέῳ.

Ἄρχεται λοιπὸν ἡ πρώτη παράδοσις ἐκάστης πενταετηρίδος ἀπὸ τῆς τῶν ταμιῶν τοῦ πρώτου ἔτους αὐτῆς

εις τοὺς τοῦ δευτέρου. Οὐχ ἦττον δὲ προτάττεται ἡ μνεία τῶν τεσσάρων ἀρχῶν, ἤτοι τῶν ταμειευτικῶν ἐπιτροπῶν, τῆς προλαβούσης πενταετηρίδος, ὡς τῆς εἰς τοὺς παραδίδοντας ταμίας προπαραδούσης ἀρχῆς. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ἔτει μνημονεύονται μόνοι οἱ ταμίαι ὀνομαστί, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς, καὶ ὁ πρῶτος παραδίδων καὶ ὁ πρῶτος παραλαμβάνων ταμίας μετὰ τῶν συναρχόντων αὐτῶν.

Μετὰ δὲ τὸν εἰσαγωγικὸν τύπον ἔπεται ἡ ἀπαρίθμησις τῶν ἀναθημάτων κατ' ὄνομα, εἶδος, ἀριθμὸν καὶ σταθμὸν, σημειουμένων τούτων δι' ἀριθμῶν δεκαδικῶν· οἶον· Φιάλαι ἀργυραῖ ΠΙΙ, σταθμὸν τούτων ΓΗΗ· ἢ καὶ μόνον κατ' ἀριθμὸν, ὅτε τ' ἀναθήματα δὲν ἦσαν ἐξ ὕλης πολυτίμου, ὡς πολλὰ τῶν ἐν τῷ Παρθενῶνι.

Ὅσα δ' ἀναθήματα προσετίθεντο ἐντὸς τοῦ ἔτους τῆς λογοδοσίας, σημειοῦνται εἰς τὸ τέλος ἐκάστης ἀναγραφῆς, μετὰ τοῦ εἰσαγωγικοῦ τούτου τύπου· Ἐπέτεια ἐπεγέρετο, ἢ Ἐπέτεια ἐπεγέροντο ἐπὶ τῶν ταμιῶν οἷς ὁ δεῖνα (ὁ παραδίδων) ἐγραμμάτενε.

Ἐπὶ δὲ Ὀλ. 93, 6', ὅτε ἐπῆλθον αἱ μεγάλαι χρηματικαὶ δυσχέρειαι τῆς πόλεως, ἀπαντᾶται ἐπιγραφῆ(66) καθ' ἣν ἀναθήματα τοῦ προνάου, καὶ ἴσως πάντα πλὴν ἐνός, ἀφαιρεθέντα ἀπ' αὐτοῦ, παρεδόθησαν τοῖς Ἑλληνοταμίαις, ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς τὰς δημοσίας ἀνάγκας, δι' ὃ καὶ ἀντὶ τῆς περιληπτικῆς λέξεως τῶν συναρχόντων, μνημονεύονται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ὀνομαστί καὶ οἱ δέκα ταμίαι, οἱ συμμερισθέντες τὴν εὐθύνην τῆς παραδόσεως.

Τοιαῦται ἀναγραφαὶ τῶν πρὸ Εὐκλείδου ἀναθημάτων τοῦ ναοῦ, σωζόμεναι 59 (67), καὶ συμπληρούμεναι συναλλή-

(66) Rang. 93. — Inscr. Att. 140.

(67) Inscr. Att. 117-175. C. I. 136-142. — R. 91-111.

λως, ἀποτελοῦσι ὅσθηλας ἀναθημάτων τοῦ προνάου, 4 τοῦ Ἐκατομπέδου, καὶ ὅσ τοῦ Παρθενῶνος, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἠκρωτηριασμένας. Χωροῦσι δ' ἀπὸ Ὀλ. 86, γ', τῆς πρώτης δηλ. πενταετηρίδος ἀπὸ τῆς καθιερώσεως τοῦ ναοῦ, μέχρις Ὀλ. 93, β', διότι ἀπὸ τῆς ἦττης τῆς ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς (Ὀλ. 93, δ'), καὶ τῶν μεγάλων τῆς πόλεως συμφορῶν, τῶν κυριωτέρων ἀναθημάτων δοθέντων διὰ τὴν ἄμυναν τῆς πατρίδος, ἄλλαι ἀναγραφαὶ δὲν ἐγένοντο πλέον ἕκτοτε.

Ἐξάγεται δ' ἐκ τῶν ἀναγραφῶν τούτων ὡς γενικὸν κεφάλαιον τοῦ σταθμοῦ πάντων τῶν ἐν τῷ ναῷ ἀνατεθειμένων χρυσῶν κειμηλίων ἢ ποσότης Δρ. 6,200, τῶν δὲ ἀργυρῶν, ἢ τῶν Δρ. 40,800, ὧν ὁμοῦ ἢ ἀξία ἦν περίπου Ταλάντων ἀργυρῶν 27. Καὶ ὁμοῦ ὁ Θουκυδίδης λέγει (68): « Χωρὶς δέ, χρυσίου ἀσήμου καὶ ἀργύρου ἐν τε ἀναθήμασιν ἰδίοις καὶ δημοσίοις καὶ ὅσα ἱερὰ σκευὴ περὶ τε τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας, καὶ σκευὰ Μηδικά, καὶ εἴ τι τοιοῦτότροπον, οὐκ ἐλάσσονος ἦν ἢ πεντακοσίων ταλάντων ». Κατ' αὐτὸν δὲ καὶ ὁ Διόδωρος (69): « Χωρὶς δὲ τούτων ἢ τε πομπεῖα σκευὴ καὶ τὰ μηδικὰ σκευὰ πεντακοσίων ἀξία ταλάντων ἀπεφῆρατο ». Ἄλλ' ἐν τῇ ἐκτιμήσει ταύτῃ, ἣτις ἴσως ἦν καὶ πῶς ὑπερβολικὴ, περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἐν τῷ Πομπείῳ ἱερὰ σκευὴ, καὶ τὰ Μηδικὰ λάφυρα, πιθανῶς ἀλλαγῶν που καὶ οὐχὶ ἐν τῷ Παρθενῶνι κατατεθειμένα, καὶ τὰ πάντων τῶν ἄλλων ναῶν ἀφιερῶματα.

Καὶ τῶν λογοδοσιῶν δὲ τῶν ταμιῶν τῶν ἄλλων Θεῶν καὶ τῶν τοῦ Ναοῦ τῆς Δήλου ἀνευρέθησάν τινα τεμάχια,

(68) B, 13.

(69) B, 12.

21 τὸν ἀριθμὸν (70), λίαν ἠκρωτηριασμένα, περίεργα ὁμως δι' ἃς σώζουσιν ἐπωνυμίας τῶν ἐν Ἀθήναις λατρευομένων διαφόρων θεοτήτων. Φαίνεται δ' ὅτι τὰ πλείστα τῶν αὐτοῖς ἀνατεθειμένων ἦσαν χρυσὸς καὶ ἄργυρος ἔνσημος ἢ ἄσημος, καὶ ἔκειντο ἐπομένως ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ, ἔνθα ἐφυλάττοντο καὶ αἱ ποσότητες ὅσαι ἦσαν ἀφιερωμένοι τῇ Ἀθηνᾶ.

Προήρχοντο δ' αὐταὶ κυρίως, πλὴν τῶν ἀτομικῶν ἀφιερωμάτων, ἐκ μερίσματος τῶν φόρων οὓς αἱ συμμαχίδες πόλεις ἀπέφερον ταῖς Ἀθήναις ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας αὐτῶν, καὶ ἐκ τῆς δεκάτης τῶν δημοπρατῶν καὶ ἀμφοτέρων τῶν πηγαῖν τούτων τοῦ ἱεροῦ ταμείου σώζονται ἀναγραφαί.

Καὶ τῶν μερισμάτων τῶν φόρων ἀνευρέθησαν 147 τεμάχια (71), ὧν παραδείγματα τὰ ὑπὸ Σχ. 56 καὶ Σχ. 58 τεμάχια. Συναπῆρτιζον δὲ δύο πρίσματα τετραγωνικά, γεγραμμένα ἐπὶ τῶν τεσσάρων πλευρῶν, καὶ τινὰς ἄλλους λίθους, καὶ περιελάμβανον, ὡς ἐν ἐνὶ μεταγενεστέρως τῶν ἄλλων ἀνευρεθέντι τεμαχίῳ, τῷ ὑπὸ σχ. 58 (72), ῥητῶς λέγεται (μνᾶν ἀπὸ τοῦ ταλάντου), τὸ ἐξαιρούμενον διὰ τὸ ταμεῖον τῆς Ἀθηνᾶς ἐξήκοστὸν μέρος τῶν φόρων, καὶ ἤρχιζον αἱ ἀναγραφαὶ ἀπὸ Ὀλ. 81, γ', ὡς ἐξήχθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ τεμαχίου, ὄντος τῆς Ὀλ. 89, δ', χωροῦσαι μέχρι τοῦ ἔτους τούτου, ὅπερ ἦν τὸ τῶν πεντηκονταετῶν σπονδῶν, εἰ μὴ καὶ περαιτέρω, βεβαίως ὁμως οὐχὶ ὑπὲρ Ὀλ. 92, β', ὅτε συνέβη τὸ Σικελικὸν πάθημα, καὶ ἔπαυσαν αἱ πόλεις εἰσφέρειν φόρους.

Καὶ τοὶ δὲ λίαν ἠκρωτηριασμένοι, ἀλλὰ συνεδυσάσθησαν

(70) Inscr. Att. 194-225. 283.

(71) Inscr. Att. 126-272. — R. 231-348.

(72) Insc. Att. 260.

ικανῶς ὥστε ν' ἀποδειχθῇ ὅτι περιλαμβάνουσιν αἱ ἀναγραφαὶ αὗται καταλόγους τῶν φορολογουμένων πόλεων, διηρημένους εἰς ἀρχάς, ἤτοι εἰς ἐποχὰς ἐφ' ὧν διήρκει ἡ ἐξουσία ἀρχόντων τινῶν τεταγμένων ἐπὶ τῶν φόρων. Ἦσαν δ' ἀναμφισβητήτως αἱ ἀρχαὶ αὗται, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ἐν Ἀθήναις, ἐτήσιαι, καὶ συνέκειντο, ὡς ἐξ αὐτῶν τούτων ἐξάγεται (73), ἐκ τριάκοντα ἀνδρῶν, οἵτινες ἦσαν ἴσως οἱ δέκα εὐθύνοι μετὰ τῶν εἴκοσι παρέδρων αὐτῶν (74), τῶν δέκα λογιστῶν καὶ τῶν δέκα ἀποδεκτῶν πιθανῶς (75). Πρέπει ὁμῶς τότε νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἡ λογιστικὴ αὕτη ἀρχὴ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους συνέστη τὸ πρῶτον, ἢ καὶν ἔλαβε τὸν τοιοῦτον αὐτῆς ὀργανισμόν, διότι ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ταύταις αἱ ἀρχαὶ ὀρίζονται διὰ τῶν ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων *πρώτη, δευτέρα* (μέχρι τῆς τριακοστῆς τετάρτης), ὥστε ἐκάστης ἐτησίας ἀναγραφῆς προτάττονται αἱ λέξεις· *Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς . . . κτλ.* (τρίτης τετάρτης), ἢ ὁ δεῖνα ἐγραμμάτευε, καὶ ἐνίοτε ἐγραμμάτευε τοῖς τράκοντα. Φαίνεται δ' ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶχε καὶ δεύτερον γραμματέα, διότι εἰς τινὰς τῶν ἀναγραφῶν προστίθεται· ὁ δεῖνα συνεργαμμάτευε (76)· ἐνίοτε δὲ μνημονεύεται καὶ ὁ σύγχρονος Ἑλληνοταμίας (77), διότι οἱ Ἑλληνοταμίαι ἦσαν οἱ εἰσπράττοντες τοὺς φόρους, καὶ ἐπομένως χορηγοῦντες τὴν ἐξηκοστὴν κατὰ τὸν καταμερισμὸν τῆς λογιστικῆς ἀρχῆς.

Μετὰ δὲ τὸν εἰσαγωγικὸν τύπον ἐκάστου ἔτους εἶπετο ἡ ἀπαρίθμησις τῶν πόλεων ὅσαι ἔφερον φόρον ἐπ' αὐτοῦ, καί, εἰς μὲν τὸν κατάλογον τῆς πρώτης ἀρχῆς μετὰ τὰ ὀνόματα,

(73) Rang. 131. 145. 145'.

(74) Φώτ. Σουίδ. Ἀρπ.

(75) Πολυδ. Η, 97. — Ἀριστοτ. Πολιτ. Δ, 5, 10. — R. Σ. 281.

(76) Rang. 162. 165.

(77) Rang. 165. 137'. 179'. 181. 202.

εις δὲ τοὺς λοιποὺς πάντας, πρὸ αὐτῶν, σημειοῦται διὰ δεκαδικῶν ἀριθμῶν ἢ χρηματικῆ ποσότης ἢ ἐκ τοῦ φόρου ἐκάστης ἐξαιρεθεῖσα διὰ τὸ ἱερὸν ταμεῖον. Προσέτι δὲ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, κατ' ἀρχὰς συνεχῶς καὶ ἀτάκτως ἀναγραφόμενα, ἀπὸ τῆς δωδεκάτης, ὡς φαίνεται, ἀρχῆς(78) διακρίνονται ἐν ἐκάστη ἀρχῇ εἰς πέντε γεωγραφικὰς κατηγορίας, διαστελλομένας διὰ τῶν ἐπιγραφῶν· Ἑλλησπόντιος φόρος, Νησιωτικὸς φόρος, Θράκιος (ἐπὶ Θράκη ἢ ἀπὸ Θράκης) φόρος, Ἰωνικὸς φόρος, Καρικὸς φόρος, ἢ καὶ ἐν γενικῇ, ἥτοι Ἑλλησποντίου φόρου κτλ.

Εἰς τινὰς δὲ τῶν ἀρχῶν ἀπαντῶνται καὶ αἱ ἐπόμεναι κατηγορίαι· Πόλεις αὐταὶ ταξάμεναι (79), ἢ φόρον φέρειν ταξάμεναι (80), δι' ὧν ἐννοοῦνται αἱ πόλεις ὅσαις οὐχὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀργυρολόγοι, ἀλλ' αὐταὶ ἑαυταῖς ἐπέβαλον τοὺς φόρους. Ἀπαντᾶται δὲ καὶ ἡ ἐπιγραφή· πόλεις αἱ οἱ ἰδιῶται ἐνέγραψαν φόρους φέρειν (79), ἐννοοῦσα βεβαίως ἐκείνας, ὑπὲρ ὧν οὐχὶ αἱ ἀρχαί, ἀλλ' ἰδιῶται ἀνέλαβον φιλοτίμως ν' ἀποτίωσι τοὺς φόρους.

Εἰς τὰς ἐπιγραφὰς δὲ ταύτας αἱ αὐταὶ πόλεις πολλάκις δὲν φαίνονται φέρουσαι τὸν αὐτὸν φόρον, οὐδὲ πάντοτε ἀναγράφονται εἰς πάσας τὰς ἀρχὰς αἱ αὐταί, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι οὐδ' ἡ ποσότης τοῦ φόρου ἦν σταθερῶς ἢ αὐτῇ, καὶ ἀταξία ἐπεκράτει περὶ τὴν εἰσπραξίν. Εἰσὶ δὲ πᾶσαι αἱ ἐν τοῖς πίναξι τούτοις ἀπαριθμούμεναι πόλεις τὸν ἀριθμὸν 237, καὶ ἐν μέσῳ ὄρω τὸ γενικὸν κεφάλαιον τῶν ἀναγεγραμμένων ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ταμεῖου ἐτησίων μερισμάτων τῶν φόρων, ἐκ Ταλάντων 5 $\frac{1}{2}$, ὅπερ ὅμως ἐπὶ 60 πολ-

(78) Rang. 162.

(79) Rang. 181.

(80) Rang. 188.

λαπλασιαζόμενον, δίδει μόνον 330 Τάλαντα ὡς ἐτήσιον φόρον τῶν συμμαχίδων πόλεων, ἐν ᾧ ὁ Θουκυδίδης λέγει (81): «*Προσόντων μὲν ἑξακοσίων ταλάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φόρου κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν ξυμμάχων τῇ πόλει*».

Ἄλλα δ' εἰσοδήματα ἀναγραφόμενα εἰσὶ τὰ ἐκ τῶν δημοπρατῶν, ἧτοι τῶν κατὰ δικαστικὴν ἀπόφασιν δημοσιευομένων καὶ πωλουμένων κτημάτων. Ἐγράφοντο δέ, ἐπιμελείᾳ τῶν πωλητῶν, καὶ ταῦτα ἐπὶ στηλῶν, εἴτε διότι μέρος, ἢ καί, δι' ἐγκλήματα ἀσεβείας, τὸ ὅλον τῶν ἐξ αὐτῶν εἰσπράξεων ἀνῆκε τοῖς Θεοῖς, ἢ πρὸς ἀνωτέραν ἀσφάλειαν καὶ ἐγγύησιν, διότι κατὰ τὴν ἐκποίησιν αὐτῶν ἐδύνατο νὰ ἐμφιλοχωρήσῃ κατάχρησις, ὡς παράδειγμα τούτου ὑπάρχει ἐν Λυσία κατὰ Πολιούχου (82). Κατὰ Πολυδεύκην (83), ἀνέκειτο ἐν Ἐλευσίνι στήλῃ ἐφ' ἧς ἦσαν ἀναγεγραμμένα δημοπράτα, κατασχεθέντα ἐπὶ ἀμαρτησάντων πρὸς τὴν Δήμητραν καὶ κόρην, καὶ συνιστάμενα εἰς σκεύη οἰκιακά. Ὁ δ' Ἀθηναῖος, περὶ ἀργυροῦ κέρατος ὀμιλῶν, λέγει (84): «*Ἔστι οὖν τοῦτο εὐρεῖν ἐν τοῖς δημοπρατοῖς ἀναγεγραμμένον οὕτως, ἐκ στήλης ἀνακειμένης ἐν Ἀκροπόλει, ἣ τὰ ἀναθήματα περιέχει*», ἔνθα ὁμοῦς συγχέει τὰ ἀναθήματα μετὰ τῶν δημοπρατῶν. Τοιαύτης φύσεως ἀναγραφὴ φαίνεται οὔσα ἢ ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Βοικχίου (85) περιέχουσα κατάλογον σκευῶν κατ' ἀριθμόν· πολὺ δὲ σπουδαιοτέρα ἄλλη (86), ἣτις, ἴσως καὶ μετὰ τινῶν ἄλλων τε-

(81) B, 13.

(82) Σ. 610.

(83) Θ, 97.

(84) ΙΑ, 476.

(85) C. I. 161.

(86) Rang. 348.

μαχιῶν μετὰ ταῦτα εὐρεθέντων (87), καὶ πιθανῶς εἰς αὐτὴν ἀνηκόντων, περιέχει ἀπαρίθμησιν τῶν γαιῶν καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων τῶν δημευθέντων ἐπὶ ἐπισήμων Ἀθηναίων, εἴτε τῶν Ἑρμοκοπιδῶν, ἢ, ὡς εἰκάζει ὁ Κιρχόφ, τῶν καταδικασθέντων μετὰ τὴν ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχίαν. Διηρεῖτο δέ, ὡς φαίνεται, ἡ ἀναγραφὴ κατὰ τὰς ἐποχὰς ἐφ' ὧν ἡ πράξις ἐγένετο, διὰ τούτων τῶν τύπων· Τάδε ἐπράθη ἐπὶ τῆς δεῖνος φυλῆς (πρώτης, δευτέρας) πρυτανευούσης. Μετὰ δὲ τὴν ἡμέραν, τὸν μῆνα, τὸ ὄνομα τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου, τὸν προσδιορισμὸν τοῦ δημοπράτου, τὴν τιμὴν αὐτοῦ, καί, ὡς φαίνεται, τὸ ἐπώνιον, (τὸ μέρος τῆς τιμῆς τὸ ὠρισμένον διὰ τὸ ἱερὸν ταμεῖον), ἔπεται τὸ κεφάλαιον τῆς τιμῆς κατὰ Πρυτανείαν.

Ἄλλ' ὡς αἱ εἰσπράξεις, οὕτω ἀνεγράφοντο καὶ αἱ δαπάναι.

Καὶ τῶν μὲν τοῦ δημοσίου ταμείου ὑφίστανταί τινες τοιαῦται ἀναγραφαὶ κατὰ πενταετηρίδα ἀναγεγραμμέναι (88), καὶ εἰς τέσσαρα ἔτη, δηλούμενα διὰ τῶν ἐπωνύμων ἀρχόντων διηρημέναι. Ἀρχεται δ' ἡ παρ' ἐκάστου ἀρχοντος ἀναγραφὴ διὰ τῶν λέξεων· Ἀθηναῖοι ἀνήλωσαν ἐπὶ τοῦ δεῖνος ἀρχοντος, καὶ ἔπεται ἡ μνεία τῶν ταμιῶν τῶν ἱερῶν χρημάτων, ὡς ἐχόντων ἐπίσης τὸ δημόσιον ταμεῖον, καὶ τῶν γραμματέων αὐτῶν, καὶ ἔπειτα κατὰ πρυτανείας καὶ ἡμέρας ἀπαριθμοῦνται αἱ δόσεις, γινόμεναι εἴτε διὰ τῶν Ἑλληνοταμιῶν, εἴτε ἀπ' εὐθείας εἰς τὰς ἀρχὰς αἵτινες ἔμελλον νὰ δαπανήσωσιν αὐτὰς ἰδίως εἰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας. Ἐνίοτε δ' ἀνεγράφοντο τοιοῦτοι στρατιωτικῶν δαπανῶν ἀπολογισμοὶ καὶ εἰδικῶς διὰ μίαν ἐκστρατείαν, ὡς ὁ

(87) Rang. 349. 2254. 130. — Inscr. Att. 274-281.

(88) Rang. 119-122.

ἀφορῶν τὴν εἰς Κέρκυραν ἐκστρατείαν ἐν Ὀλ. 86, δ (89), ἀρχόμενος διὰ τῶν λέξεων· Ἀθηναῖοι ἀνήλωσαν ἐς Κέρκυραν τάδε.

Ἄλλὰ πολὺ πλείονα σώζονται τεμάχια ἀπολογισμῶν τῶν δαπανῶν ἐκ τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ φαίνεται ὅτι οὗτοι τακτικώτερον ἀνεγράφοντο.

Τὸ ἱερὸν δὲ ταμεῖον, καθ' ὃ ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν ἐξάγεται, α'. Ἐχορήγει τὰ πρὸς τέλεσιν θυσιῶν καὶ ἐορτῶν (90) διδόμενα τοῖς ἱεροποιοῖς καὶ ἄλλοις ταῖς ἱεροτελεστίαις προῖσταμένοις ἄρχουσι, καὶ τὴν διωβελίαν ἢ τὰ Θεωρικά διὰ τῶν Ἑλληνοταμιῶν·

β'. Κατέβαλλε καὶ εἰς δημοσίας δαπάνας στρατιωτικὰς, ὅταν ἡ πόλις ἐπιέζετο ὑπὸ χρηματικῶν ἀναγκῶν, ἀλλὰ τοῦτο ἐπὶ ὄρω ἀποδόσεως, ἐντόκου μάλιστα ἐν εὐπορίᾳ τοῦ δημοσίου ταμείου· δι' ὃ καὶ αἱ ἀναγραφαὶ τῶν τοιούτων δανειῶν ἐγίνοντο ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν λογιστῶν, καὶ ἐδημοσιεύοντο καὶ αὐταί, φαίνεται, κατὰ πενταετηρίδα. Τοῦλάχιστον σώζονται μιᾶς τοιαύτης τεμάχια, ἀπὸ Ὀλ. 88 γ' εἰς Ὀλ. 89, β' (91), ὅτε ὁ πόλεμος, κατὰ Θουκυδίδην (92), εἶχεν ἐξαντλήσει τὰ δημοσία εἰσοδήματα, καὶ ἄγνωστον ἂν ἀνεγράφησαν καὶ ἕτεραι τῆς αὐτῆς φύσεως στήλαι. Ἀρχεται δ' ἡ ἐπιγραφή αὕτη οὕτω· *Τάδε (τοῦ τόκου) ἐλογίσαντο οἱ λογισταὶ ἐν τοῖς τέτταρσιν ἔτεσιν ἐκ Παραθηναίων εἰς Παραθήναια (ὄφειλάμενα ;)*. Μετὰ τοῦτο δ' εἰσάγονται αἱ κατ' ἔτος χορηγίαι διὰ τῶν λέξεων· *Τάδε οἱ (τῶν ἱερῶν χρημάτων) ταμίαι*

(89) Rang. 115. Inscr. Att. 179.

(90) C. I. 147-149. — Inscr. Att. 138. 189. 320.

(91) Rang. 116. 117. — Inscr. Att. 273.

(92) Γ, 19.

παρέδοσαν, καὶ μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου, ἔρχεται τὸ τοῦ γραμματέως τῆς Βουλῆς, τοῦ πρώτου τῶν ταμιῶν καὶ τοῦ γραμματέως αὐτῶν, τοῦ παραλαβόντος προσώπου, Ἑλληνοταμίου ἢ στρατηγοῦ, καὶ ἡ μνεία τῆς πρυτανείας καὶ τῆς ἡμέρας ἐφ' ἧς ἐγένετο ἐκάστη δόσις, ἀριθμητικῶς δηλουμένη (πρώτη δόσις, δευτέρα δόσις), ἔπεται δι' ἀριθμητικῶν δεκαδικῶν σημείων τὸ ποσὸν τῆς δόσεως καὶ ὁ ὑπολογισθεὶς τόκος ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δανείσεως μέχρι τοῦ τέλους τῆς πενταετηρίδος, εἰσαγόμενος διὰ τῶν λέξεων τόκος τούτων, ἢ τόκος τούτοις ἐγένετο. Ἦν δ' ὁ τόκος ἐλάχιστός τις, καὶ μᾶλλον πρόφασις καλύπτουσα τὴν εἰς τὰ δημόσια ἀνάλωσιν τῶν ἱερῶν χρημάτων, 12 : 1000 κατ' ἔτος. Εἰς τὸ τέλος δὲ τῆς ἀναγραφῆς ἐκάστου ἔτους ἔπεται τὸ κεφάλαιον τῶν ἐν αὐτῷ δανεισθέντων χρημάτων καὶ τῶν ὀφειλομένων τόκων, καὶ, εἰς τὸ τέλος τῆς ὅλης ἀναγραφῆς, τὸ γενικὸν ἀμφοτέρων κεφάλαιον.

γ'. Καὶ εἰς τὰς δημοσίας δ' οἰκοδομάς, τὰς ἱεράς μάλιστα, ἐδαπάνα βεβαίως, ἢ συνεισέφερε, τὸ ταμεῖον τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ λεπτομερεῖς τῶν ἔργων τούτων σώζονται ἀναγραφαί, χρονολογούμεναι διὰ τοῦ ἐπωνύμου ἄρχοντος, καὶ τῶν τῆς ἐργασίας ἐπιστατῶν. Ἀναγράφονται δὲ κατὰ πρυτανείας αἱ ὑπὸ τῶν ταμιῶν τῆς Θεοῦ γινόμεναι χορηγίαι, καὶ μετὰ πάσης πρυτανείας ἀναγραφὴν σημειοῦται τὸ κεφάλαιον τῆς δαπάνης. Τοιαύτη ἡ ἀναγραφὴ τῶν διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ἐρεχθίου δαπανηθέντων (93), καὶ μικρὰ τεμάχια ἐκ τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς τῶν Προπυλαίων οἰκοδομῆς (94).

Σώζεται δὲ καὶ στήλη περιέχουσα ψήφισμα (95), ἐξ οὗ

(93) C. I. 160. — R. 56-68. — Inscr. Att. 322-324.

(94) Rang. 89. 128. 394. — Inscr. Att. 314. 315.

(95) Rang. 118. — Inscr. Att. 32.

ἐξάγεται ὅτι τρισχίλια Τάλαντα, ὀφειλόμενα τῷ ἱερῷ ταμείῳ ὑπὸ τῆς πόλεως, ἀπεδόθησαν αὐτῷ, καὶ δι' οὗ διατάττεται καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν τοῖς ἄλλοις Θεοῖς ὀφειλομένων, καὶ ἡ ἐνίδρυσις ἰδιαιτέρων αὐτῶν ταμιῶν. Καὶ ὁ μὲν Βοίχχιος (96) ἀποδίδωσι τὸ ψήφισμα τοῦτο εἰς Ὀλ. 90, β', ὥστε ἐπ' αὐτοῦ ἀπεδόθησαν τὰ ἐν Ὀλ. 88-89 δεδανεισμένα, καὶ ὅ,τι ἄλλο ὑπὸ τοῦ ναοῦ ὑπὲρ τῆς πόλεως καταβληθέν· ἀλλ' ὁ Κιρχόφ ἐκλαμβάνει τὸ ψήφισμα γενόμενον ἐν Ὀλ. 86, β', καὶ ἀρχαιότερον ἐπομένως τῶν δανεισμάτων ἐκείνων.

2. Ἰδιωτικάι.

α'. Ἀγωνιστικάι.

Αἱ ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης σωζόμεναι ἀγωνιστικάι ἐπιγραφαὶ εἰσὶν ὀλιγάριθμοι, αἱ πλεῖσται ἐξ Ἀθηνῶν. Ταύτας δ' ἀνέγραφον οἱ χορηγοί, οἱ δι' ἰδίας δαπάνης τοὺς χοροὺς διὰ τοὺς δραματικούς, μουσικούς ἢ ὀρχηστικούς ἀγῶνας προμηθεύοντες καὶ ἐνασκοῦντες, καὶ τὸν τρίπουν, ἢ οἶον δῆποτε ἄθλον ἔλαβον τῆς κατὰ τῶν ἀνταγωνιστῶν αὐτῶν νίκης, τοῖς Θεοῖς, καὶ ἰδίως τῷ Διονύσῳ ἀνατιθέντες.

Ἄναφέρουσι δὲ συνήθως αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται

α'. Τὴν φυλὴν ἣ ὁ χορηγὸς ἀνήκε, καὶ ἥτις ἐθεωρεῖτο ὡς δι' αὐτοῦ νικήσασα, καὶ τὴν κατηγορίαν τοῦ ἀγῶνος(97): *Οἰρηῖς ἐρίκα παιδῶν.*

β'. Τὸν χορηγήσαντα, μετὰ τοῦ πατρωνυμικοῦ, καί, ἐν Ἀθήναις, ἔστιν ὅτε καὶ τοῦ δημοτικοῦ αὐτοῦ, διότι ὁ χορηγὸς ὤφειλεν ἀναγκαίως νὰ ᾖ ἐγγώριος· οἶον (αὐτ.). *Εὐρυμένης Μηλετιῶνος ἐχορήγει.*

(96) Staatshb. d. Ath. II, Σ. 198. — C. I. 76.

(97) Rang. 54. — Inscr. Att. 336.

γ'. Τὸν χοροδιδάσκαλον, ὅστις ἐνίοτε, ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε, ἦν ὁ αὐτὸς τῷ ποιητῇ. Τὸ ὄνομα δ' αὐτοῦ ἢ φέρεται μόνον ἢ συνοδεύεται ὑπὸ δημοτικοῦ, ἢ καὶ ἐθνικοῦ, διότι ὁ χοροδιδάσκαλος ἠδύνατο νὰ ᾖ καὶ ξένος. (Αὐτ.)· *Νικόστρατος ἐδίδασκε.*

δ'. Ἐπὶ τῶν κυκλίων χορῶν τὸν ἀύλητὴν, καὶ αὐτὸν ὡς τὸν χοροδιδάσκαλον.

ε'. Ἔστιν ὅτε τὸν ἐπώνυμον ἄρχοντα.

Ἐν ἐτέρᾳ ἐπιγραφῇ τῶν αὐτῶν χρόνων ἀναγινώσκειται(98)· ... ος Δωροθέου Ἀλαιεὺ(ς ἐχορήγει). *Παντακλῆς ἐδίδα(σκε)*· ἔνθα Παντακλῆς ἐστὶ πιθανῶς αὐτὸς ὁ ὑπ' Ἀριστοφάνους κωμωδούμενος ὡς πομπὴν ἐν Ὀλ. 94, γ' ἀπρεπῶς συνοδεύσας(99), βεβαίως δὲ ὁ ὑπ' Ἀντιφῶντος(100) ὡς χοροδιδάσκαλος, ὑπὸ δὲ Ἀριστοτέλους(101) ὡς ποιητῆς μαρτυρούμενος.

Καὶ οἱ εἰς γυμνικοὺς δ' ἀγῶνας νικήσαντες ἀνέθετον τὸν τῆς νίκης στέφανον, ἢ ἑαυτῶν ἀνδριάντα, ἢ ἄλλο τι ἄγαλμα, τοῖς Θεοῖς τοῦ μέρους οὗ ἠγωνίσθησαν, ἢ τοῖς τῆς πατρίδος αὐτῶν, συνήθως ἐπὶ τῆς βάσεως τὴν ἰδίαν ἀναγράφοντες νίκη. Τοιαύτη ἢ ὑπὸ Σχ. 59 ἐπιγραφὴ(102)· *Καλλίας Διδυμίου ἀνέθηκε, νικ(ή)σας Ὀλυμπίασι Πύθια δίς Ἰσθμια πεντάκις Νέμεια τετράκις Παναθήναια μεγ(ά)λ(α)*· . . Ἔστι δ' ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη κεχαραγμένη ἐπὶ κυκλοτεροῦς βάθρου ἐκ λίθου Πεντελησίου, ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὐρεθέντος, καὶ ἔφερε πιθανῶς τοῦ ἀναθέντος τὸν ἀνδριάντα. Καὶ ἡ μὲν γραφὴ ἐστὶ περίπου τῆς 85ης Ὀλυμπιάδος· πι-

(98) Rang. 55. — Inscr. Att. 377.

(99) Βάτρ. 1027.

(100) Π. χορ. ΙΑ.

101) Ἀρποκρ. Σ. 60.

(102) Rang. 53. — Inscr. Att. 419.

θανώτατον δὲ φαίνεται ὅτι ὁ εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας νικήσας οὗτος Καλλίας οὐδεὶς ἕτερος ἐστὶν ἢ ὁ Καλλίας Διδυμίου, ὃν ὁ Ἀνδοκίδης λέγει ἐν Ὀλ. 91, 6 (103) «τῷ σώματι νικήσαντα πάντα ἀγῶνας τοὺς στεφανηφόρους», καὶ ὁ αὐτὸς πιθανώτατα τῷ Καλλίᾳ ὅστις ἐνίκησεν ἐν Ὀλυμπία κατ' Ὀλυμπιάδα 77, καὶ οὗ τὸν ἀνδριάντα ἐποίησεν ἐκεῖ ὁ Μίκων, κατὰ Πausανίαν (104). διότι αἱ ἐπὶ τοῦ βάρου τούτου ἀπαριθμούμεναι νίκαι ἀπῆτησαν ἱκανὰ ἔτη, ὥστε ὁ τὴν πρώτην νίκη ἐν Ὀλ. 77 νικήσας, ἐδύνατο νὰ ἐνίκησεν ἐν Παναθηναίοις κατὰ Ὀλ. 84, καὶ νὰ ἤγειρε τὸ μνημεῖον τοῦτο, νὰ ἔζη δὲ εἰσέτι, γέρον ἐξόριστος ἐν Ὀλ. 91, ὅτε μνημονεύει αὐτοῦ ὁ Ἀνδοκίδης.

Ἄλλη δ' ἀττικὴ ἐπιγραφή, ἐν τῇ κάτω πόλει εὐρεθεῖσα, ἔστι γεγραμμένη ἐπὶ κυκλωτεροῦς βάρου ραβδώτου, καὶ τακτικῶς ἀνὰ δύο γράμματα εἰσὶν ὀριζοντίως ἐγγεγραμμένα ἐν ἐκάστη ραβδώσει. Φέρει δ' ἡ ἐπιγραφή· Ἀριστοκράτης Σκελίου ἀνέθηκε, νικήσας Κεκροπίδα(ις) ἐν ἑορτῆ(ῃ) . . . Ἦν δ' ὁ Ἀριστοκράτης οὗτος ὁ εἰς Ἀργινούσας συμπαρευρεθεὶς φίλος καὶ συστρατιώτης τοῦ Ἀλκιβιάδου, περὶ οὗ ποιεῖται μνεῖαν ὁ τε Θουκυδίδης (105) καὶ ὁ Ξενοφῶν (106), καὶ προσέτι ὁ Ἀριστοφάνης (107), καὶ ὁ Δημοσθένης (108), καὶ οὗ, κατὰ Πλάτωνα (109), ὑπῆρχε «καλὸν ἀνάθημα ἐν Πυθίῳ», ἴσως ἐν Πυθίῳ (τῶν Ἀθηνῶν). Τὸ Η ἐν τῇ λέξει ἀνέθηκεν ἀποδεικνύει τὴν ἐπιγραφὴν μὴ οὗ-

(103) K. Ἀλκ. Β.

(104) Δ, 6. — Ε, 9.

(105) Ε, 19. 24.

(106) Ἑλλ. Α, 4, 21. — Ε, 16. — ΣΤ. 29. — Ζ, 2.

(107) Ὀρν. 126.

(108) K. Θεοκρ.

(109) Γοργ. Σ. 472.

σαν κατὰ πολλὰ ἔτη ἀρχαιοτέραν τῆς καταδίκης τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις στρατηγησάντων, μεθ' ὧν ἐθανατώθη καὶ ὁ Ἀριστοκράτης. Τὸ δ' ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γράφεται δι' ἐνὸς Λ κατ' ὀρθογραφίαν ἀρχαϊκὴν, καὶ οὐχὶ διὰ δύο, ὡς ἐν τοῖς χωρίοις τῶν συγγραφέων, καὶ ὡς ἀποδεικνύει τὸ μέτρον ἐν Ἀριστοφάνει ὅτι ἀληθῶς ἐγράφετο.

6'. Ἀναθηματικά

Καὶ ἀπλῆς δ' εὐσεβείας ἀνετίθεντο ἀφιερώματα τοῖς Θεοῖς, ἐπιγραφομένων τῶν ὀνομάτων τῶν ἀφιερούντων. Ἐχαράττοντο δὲ ταῦτα συνήθως ἐπὶ τῶν ἀφιερωμάτων αὐτῶν, ἢ ἐπὶ τῶν φερόντων αὐτὰ βῆθρων ἢ κιόνων ἢ βωμῶν, καὶ ἦν ἐπὶ τῶν χρόνων τούτων ὁ τύπος οὗτος ἀπλοῦς: Ὁ δεῖνα (ἢ ἡ πόλις, ὁ δῆμος κτλ.) τῷ δεῖνι (Θεῷ) ἀνέθηκε, ἢ ἀνέθηκεν ἀπαρχήν, ἢ μόνον ἀπαρχήν, ὅτε μάλιστα τ' ἀνατιθέμενα ἦσαν λάφυρα. Ἐνίοτε δὲ προσετίθετο καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου (Ὁ δεῖνα ἐποίησε). Τοιαύτη ἡ ἐν Ἀκροπόλει εὑρεθεῖσα, καὶ ὑπὸ Σχ. 60 δημοσιευομένη στήλη: Ἐρμόλυκος Διειτρέφους ἀπαρχήν. Κρησίλας ἐποίησε (110). Ἦν δ' ὁ Κρησίλας καλλιτέχνης οὗ ποιεῖται μνεῖαν ὁ Πλίνιος ὡς συγχρόνου καὶ ἐραμίλλου τοῦ Φειδίου καὶ Πολυκλείτου (111), καὶ ᾧ ἀλλαχοῦ ἀποδίδωσιν (112) ἄγαλμα ὠραῖον τραυματίου ἡμιθανοῦς, τὸ αὐτὸ βεβαίως τῷ μνημονευομένῳ καὶ ὑπὸ Παυσανίου (113), καθ' ὃν ἀνέκειτο ἐν Ἀκροπόλει Διειτρέφης κατατετοξευμένος. Ἦν δ' ὁ Διειτρέφης, ὡς ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς διηγεῖται, στρατηγὸς Ἀθηναῖος, κυ-

(110) Rang. 42. — Inscr. Att. 402.

(111) XVI, 8, 19.

(112) XXXIV, 19, 14.

(113) A, 23.

ριεύσας μετὰ Θρακῶν οὐς ὠδήγει ἐν Ὀλ. 91, γ' τὴν Μυκαλισσὸν ἐν Βοιωτία, καὶ ἐκεῖ, ὡς φαίνεται, κατατοξευθεῖς. Ἀνήγειρε δ' ἀναμφιβόλως τότε τὸ μνημεῖον τοῦτο ὁ Ἐρμόλυκος, εὐχαριστήριον τοῖς Θεοῖς διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, διότι ὁ Διειτρέφης, ἐπιζήσας, ἀπαντᾶται μετὰ τρία ἔτη ἐν Ὀλ. 92, β' ἐπὶ κεφαλῆς τῆς εἰς Θάσσον ἐκστρατείας. Ἡ ἐπιγραφὴ ἐπομένως αὕτη ἔσται τῆς Ὀλ. 91, γ' καὶ ὁ παλαιογραφικὸς αὐτῆς χαρακτήρ οὐδὲν ἔχει τὸ πρὸς τὴν χρονολογίαν ταύτην προσκροῦσον, πλὴν ἴσως μόνου τοῦ R, οὗ ἡ πλαγία κεραία εἰς ἀρχαιοτέρας ἐποχὰς ἦν μᾶλλον ἐν χρήσει, ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ἰκανὴν μεγαλητέρας ἀρχαιότητος τοῦ μνημείου.

γ'. Ἐπιτάφιοι.

Τῶν ἐπιταφίων δ' οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν χρόνων τούτων ἔχουσιν ἀπλῶς τὸ ὄνομα τοῦ θανόντος ἀναγεγραμμένον ἐπὶ στήλης ἢ ἀπλῆς, ὡς (114) . . . δεὺς Ἀνδρίδου εἰμί, ἢ φερύσης ἐν ἀναγλύφῳ ἢ ἐν γραφῇ τὴν παράστασιν τοῦ θανόντος, οἷα ἡ τοῦ Ἀριστίωνος (115).

Ἐνίοτε δ' ἦσαν καὶ ἔμμετροι οἱ ἐπιτάφιοι, μάλιστα ἐπὶ τῶν δημοσίως θαπτομένων, ὡς ἀναφέρεται τὸ ἐπίγραμμα τῶν ἐν Θερμοπύλαις πεσόντων καὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ (116) καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ οἷον τὸ σωζόμενον ἐπὶ τῶν πεσόντων πρὸ Ποτιδαίας (117), ἐκδοθὲν καὶ συμπληρωθὲν τὸ πρῶτον ὑπὸ Θειρσίου, ἔπειτα δὲ ὑπο Βοικχίου (118).

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων, καὶ τυχόντων ταφῆς

(114) Rang. 38

(115) Rang. 21.

(116) Πaus. A, 29.

(117) Θουκ. A, 62.

(118) C. I. 170. — Inscr. Att. 442.

δημοσίας, ἀφ' οὗ κλίνη κενὴ ἐφέρετο διὰ τοὺς μὴ εὐρεθέν-
 τας νεκρούς (119), ἰστᾶτο, φαίνεται, καὶ στήλη ἐφ' ἧς ἐγρά-
 φοντο ὄλων αὐτῶν ὀμοῦ τὰ ὀνόματα, ἐν Ἀθήναις κατὰ φυ-
 λάς, σημειῶσει τοῦ μέρους οὗ ἔπεσαν, καὶ ἐνίοτε καὶ τῶν
 στρατιωτικῶν αὐτῶν βαθμῶν, καὶ ἐπὶ κεφαλίδος ἐδηλοῦτο
 ἡ χρονολογία διὰ τοῦ ἐπωνύμου ἄρχοντος. Παρὰ δὲ τὸν
 κατάλογον τῶν ὀνομάτων εὕρηται ἐνίοτε κεχαραγμένον τὸ
 ὄνομα τοῦ στρατηγοῦ, οἷον *Χαρικλέης*, ἐν τινι ἀττικῇ ἐπι-
 γραφῇ (120), ἐπιταφίῳ, ὡς ὑπώπτουσα, τῶν πεσόντων κατὰ
 τὴν εἰς Θάσσον ἀποστολὴν, περὶ ἧς διηγείται ὁ Θουκυδί-
 δης (121). Ἐν ἐτέρᾳ δ' ἐπιγραφῇ (122), παρὰ τὸν κατάλο-
 γον ἀναγινώσκεται ἐγκαρσίως ἡ λέξις *μαρνάμενοι*, ἀποτε-
 λοῦσα προφανῶς μέρος ἐλεγείου. Μία δὲ τῶν ἐπισημοτά-
 των τοῦ εἶδους τούτου τῶν ἐπιταφίων ἐπιγραφῶν ἔστιν ἡ
 ἀρχομένη διὰ τῶν λέξεων (123)· «*Ἐρεχθηΐδος. Οἶδε ἐν*
τῷ πολέμῳ ἀπέθανον ἐν Κύπρῳ, ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Φοι-
νίῃ, ἐν Ἀλιεῦσιν, ἐν Αἰγίῃ, Μεγαροῦ τοῦ αὐτοῦ ἐνιαυ-
τοῦ». Ἐπεταὶ δὲ τῇ εἰσαγωγῇ ταύτῃ κατάλογος τῶν ἐκ
 τῆς Ἐρεχθηΐδος φυλῆς ἀποθανόντων κατὰ τὰ συμβάντα ἐν
 Ὀλ. 80, α-δ' (124), καὶ φαίνεται ὅτι, ἐπόμενος ἴσως τινὶ
 ψηφίσματι ἀπολεσθέντι, ἦν ὁ πρῶτος τῆς ἀνάγραφῆς, καθ'
 ὅσον ἦν ἡ Ἐρεχθηΐς ἡ πρώτη εἰς τὴν τάξιν τῶν φυλῶν.

Μετὰ δὲ τὴν εἰσαγωγὴν ἔπεται ὁ κατάλογος εἰς τρεῖς
 στήλας, ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν λέξεων: *Στ(ρα)τηγῶν φ(ύλαρ)-*
χος Π(αντ)αλέων, ἐξ ὧν ἐξάγεται ὅτι τὴν τοῦ στρατηγοῦ

(119) Θουκ. Β, 34.

(120) Rang. 303. — Inscr. Att. 432.

(121) Α, 100.

(122) C. I. 166. — Inscr. Att. 441.

(123) C. I. 165. — Inscr. Att. 433.

(124) Θουκ. Α, 104-6. 109. 110. — Διδδ. ΙΑ, 74-79.

ὕπηρεσίαν ἐξεπλήρου φύλαρχος, ἢ ἀρχηγὸς τοῦ ἰππικοῦ, ἴσως διότι ὁ στρατηγὸς, ὅστις, κατὰ στ. 63, ἐκαλεῖτο Ἴπποδάμας, ἀπῆν ἐν Αἰγύπτῳ, ἢ εἶχεν ἤδη φονευθῆ (Στ. 62 καὶ 63: *Στρατηγὸς ἐν Αἰγύπτῳ Ἴπποδάμας*). Ἐν δὲ τῷ τέλει τῆς δευτέρας στήλης μνημονεύεται καὶ τις μάντις *Τελένικος*, καὶ ἐν στ. 67-70 τέσσαρες τοξόται. Οἱ δὲ λοιποὶ ἦσαν, φαίνεται, πάντες ἀπλοῖ στρατιῶται. Ἴσως δὲ τοῦ αὐτοῦ λίθου εἰσὶ καὶ ἄλλα πέντε τμήματα εὐρεθέντα ἐν Ἀθήναις (125).

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ἐπιγραφαὶ ἀπὸ τῆς 94^{ης} μέχρι τῆς 158^{ης} Ὀλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Γραφὴ καὶ ὀρθογραφία.

Ἐν Ὀλ. 94, β΄, ἐπὶ Εὐκλείδου ἄρχοντος, διὰ νόμου γραφέντος ὑπὸ τινος Ἀρχίνου, τὸ ἐν Ἰωνίᾳ εὐχρηστον ἀλφάβητον, ὅπερ διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο Ἰωνικόν, εἰσῆχθη καὶ εἰς δημοσίαν τῶν Ἀθηναίων χρῆσιν, ὃν ἤδη πρὸ ἱκανοῦ αὐτόθι χρόνου εἰς χρῆσιν ἰδιωτικὴν. Βαθμηδὸν δὲ περὶ τοὺς αὐτοὺς σχεδὸν χρόνους ἐπεκράτησε καὶ εἰς πᾶσαν τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

Ἦν δὲ τὸ ἀλφάβητον τοῦτο αὐτὸ τὸ καὶ σήμερον παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει, καὶ ἦσαν τὰ γράμματα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὡς φαίνονται ἐν Σχ. 62. Τὰ δὲ μᾶλλον πρὸς δεξιὰ εἰσὶ τῶν ἄλλων μεταγενέστερα, καὶ ἐν Ἀθήναις οὐδὲν αὐτῶν ἀπαντᾶται πρὸ Ὀλ. 120· τὰ δὲ νεώτερα σχήματα τῶν Ζ, Θ, Μ, Ξ, Π μόνον περὶ τὰ τέλη τῆς ἐποχῆς εὐρίσκονται, καὶ τότε δὲ σπανίως ἐν Ἀττικῇ. Ἴδε ὡς παραδείγματα Σχ. 63-67.

Τινὲς δ' ἀλλοιώσεις τῶν θεμελιωδῶν τούτων σχημάτων ἀπαντῶνται ἐνιαχοῦ, εἰς ἐπιγραφὰς δήμων καὶ μικρῶν πόλεων, ὡς ἐστὶ τὸ δεύτερον σχῆμα τοῦ Β ἐν τινὶ ἐπιγραφῇ

ἐν Μαρκοπούλῳ, χωρίῳ τῆς Ἀττικῆς πρὸς τῷ Ὀρωπῷ, ἐξ Ὀλ. 114, α' (1).

Μετὰ τῆς γραφῆς δὲ ταύτης εἰσήχθη καὶ ἡ νέα ὀρθο-
γραφία, ἡ ἔκτοτε διαρκῶς ἐπικρατήσασα. Ἐνιαχοῦ ὁμοίως,
καὶ μάλιστα ἐν Ἀθήναις, διάφορα ἔχνη τῆς ἀρχαίας παρέ-
μειναν ἐπὶ τῶν πρώτων καὶ γρόνων τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Οὕτω τὸ Η ἀπαντᾶται πολλάκις ἔτι κατ' ἀρχὰς γραφό-
μενον Ε, μάλιστα εἰς τὴν κατάληξιν τῆς θηλυκῆς ἐνικῆς
δοτικῆς, οἷον ΕἰκοστΕΙ ἐξ Ὀλ. 119 γ' (2), καὶ ἀγαθΕΙ τύ-
χΕΙ σταθερῶς μέχρις Ὀλ. 120.

Ἡ δὲ δίφθογγος ΕΙ γράφεται ἔτι ἐνίοτε Ε εἰς ἄς περι-
στάσεις καὶ ἐν τῇ προλαβούσῃ ἐποχῇ, κυρίως μέχρι Ὀλ.
106· οἷον· ἄπερον, ἐξ Ὀλ. 95, γ(3)· Ερα, ἐξ Ὀλ. 100,
δ' (4)· χρηματίζΕν, ἐξ Ὀλ. 102, β(5)· ἀλλ' ἀπαντᾶται
σπανίως ἔτι καὶ μέχρις Ὀλ. 127 (6).

Εἰς τινὰς δὲ λέξεις τὸ Ι γράφεται ΕΙ, κυρίως ὁμοίως ἐκτὸς
τῆς Ἀττικῆς, ὡς ἀποτΕισας, ἐν Δελφοῖς, ἐξ Ὀλ. 100(7),
καὶ ἐν Κρήτῃ(8)· καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Ἀττικῇ(9).

Ἡ δὲ δίφθογγος ΟΥ γράφεται πολλάκις ἔτι Ο, μέχρι
τῆς 100ῆς Ὀλυμπιάδος μάλιστα συνεχέστατα, ἰδίως εἰς
τὰς καταλήξεις τῆς ἐνικῆς γενικῆς τῶν δευτεροκλήτων, ὡς
ἐν Σχ. 67· ΛυσανΙΟ, ΤεισάνδροΟ, ΕὐβΟλίδΟ, καὶ τῆς
αἰτιατικῆς πληθυντικῆς τῶν αὐτῶν, καὶ τῆς εἰς οὐς γενι-

(1) Rang. II, 418.

(2) Rang. II, 22.

(3) C. I. 150.

(4) C. I. 84.

(5) C. I. 856.

(6) Rang. II, 43.

(7) C. I. 1688.

(8) C. I. 2556.

(9) C. I. 120.

κῆς τῶν τριτοκλήτων· προσέτι δ' εἰς τὴν λέξιν *Βουλή* καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς. Ἐξ Ὀλυμπιάδος δὲ 127 εὔρηται *Ον* ἀντὶ *Ουν* (10).

Καὶ ἄλλα δὲ τινὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας ὀρθογραφίας ἀπαντῶνται, σπανιώτερα ὁμῶς πάντοτε γινόμενα προϊόντων τῶν χρόνων. Οὕτως ἔστιν ὅτε τὸ Κ τρέπεται ἔτι εἰς Γ πρὸ τοῦ Λ· τὸ Ν τῶν ἄρθρων εἰς Μ πρὸ τοῦ Μ καὶ Π· τὸ Ν τῆς ἐν εἰς Γ πρὸ τοῦ Κ, ὡς ἐν *Κορίνθῳ*, Σχ. 67, καὶ εἰς Σ πρὸ τοῦ Σ.

Καὶ ἕτεροι δὲ τινες ἀρχαϊσμοὶ εὔρηται εἰς σπανίας ἐπιγραφὰς τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὧν τινες ἴσως ἀντεγράφησαν ἐξ ἀρχαιοτέρων. Οὕτω *ΜεταΧΣύ*, *ΘεῶΜ Πρός*, ἐν ἐπιγραφῇ ἐπὶ Ἑρμοῦ, ἣτις εἰκάζεται (11) ὡς ἐξ ἀρχαιοτέρας ἀντιγραφείσα ἢ ἀμέσως μετ' *Εὐκλείδην* *χαραχθεῖσα*· *Ἡόρος* *Ἡελίκε*, καὶ τοῦτο, ὡς φαίνεται, ἐξ ἀρχαιοτέρας στήλης ἀντιγραφέν. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς τὸ ΧΣ ἀντὶ τοῦ Ξ ἀπαντᾶται καὶ εἰς χρόνους βεβαίως μεταγενεστέρους τοῦ *Εὐκλείδου*. Τοῦτο φερ' εἰπεῖν ἔχει τὸ ἐν *Δελφοῖς* βάθρον τοῦ Ὑπατοδώρου καὶ Ἀριστογείτονος (12), οὗς ὁ Πλίνιος τάττει εἰς τὴν 102^{αν} Ὀλυμπιάδα (13). Καὶ ἀποδίδωσι μὲν ὁ *Κιρχόφ* (14) τὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὴν 89^{ην} Ὀλυμπιάδα, διότι ἔργον τι τῶν καλλιτεχνῶν τούτων εἶδεν ἐπίσης ἐν *Δελφοῖς* ὁ *Παυσανίας* (15) ἀνατεθὲν ὑπὸ τῶν Ἀργείων ἐκ τῶν λαφύρων τῆς περὶ *Οἰνόην* νίκης, ἣτις κατ' ἐκείνην περίπου τὴν ἐποχὴν ἐγένετο· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι μικρὰ ἐστὶ τῶν

(10) Rang. II, 43.

(11) C. I. 525.

(12) C. I. 25.

(13) XXXIV, 19.

(14) Stud. z. Gesch. d. Griech. Alph. Σ. 89.

(15) I', 10.

Ὀλυμπιάδων ἢ διαφορά, δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῆ καὶ ὅτι τὰ λάφυρα πολλάκις ἔμενον ἐπὶ πολὺ ἀποτεταμειυμένα πρὶν ἢ γίνῃ χρῆσις αὐτῶν πρὸς κατασκευὴν μνημείων, ὡς τὰ ἐκ Μαραθῶνος μετὰ πολλὰ ἔτη μόνον παρήγαγον τὴν φειδαϊκὴν Πρόμαχον (16).

Ἡ δὲ ξὺν πρόθεσις γράφεται ἤδη συνεχέστερον σύν.

Τ' ἀριθμητικὰ δὲ σημεῖα ἐξακολουθοῦσιν εἰσέτι ὄντα δεκάδικά, ἀλλ' ἤδη εἰσάγονται εἰς δημοσίαν χρῆσιν καὶ τ' ἀλφαβητικά, ὄντα δύο εἰδῶν·

α'. Τὰ 24 γράμματα τοῦ συμπεπληρωμένου ἀλφαβήτου ἐμφαίνουσι τοὺς 24 πρώτους ἀριθμοὺς εἰς οὓς ἀντιστοιχοῦσιν, ὡς εἰς τὰς Ὀμηρικὰς ῥαψωδίας, καὶ ὡς εἰς τὰ Ἡλιαστικά σύμβολα, φέροντα ἐν τῶν πρώτων δέκα γραμμάτων Α-Κ, εἰς ἐνδειξὴν ἐκάστης τῶν δέκα δικαστικῶν φυλῶν εἰς ἃς διηροῦντο οἱ 5000 Ἡλιασταί, καὶ ὑπὸ τὸ γράμμα ἦν κεχαραγμένον τὸ ὄνομα ἐκάστου εἰς τὴν φυλὴν ἐκείνην λαχόντος Ἡλιαστοῦ (17). Εὐρίσκονται δὲ τοιαῦτα σύμβολα, ἢ ἐνεπίγραφα χαλκᾶ ἐλασμάτια ἐντὸς τάφων, διότι φαίνεται ὅτι συνεθάπτοντο πολλάκις μετὰ τοῦ Ἡλιαστοῦ, εἰς μνημόσυνον τῆς δικαστικῆς ἀξίας ἣν εἶχεν οὗτος περιβληθῆ ποτε (18).

β'. Κυρίως ὁμοῦς τὰ γράμματα παρίστων τοὺς ἀντιστοιχοῦντας ἀριθμοὺς κατὰ τὸ ἐπόμενον σύστημα. Τὰς 9 μονάδας ἐνέφαινον τὰ γράμματα Α-Θ, παρεντιθεμένου τοῦ F μεταξὺ τοῦ Ε καὶ τοῦ Ζ εἰς παράστασιν τοῦ ἀριθμοῦ 6.

Τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο, εἴτε ὡς δίγαμμα, εἴτε ὡς ἀριθμός, ἐλάμβανε καὶ τὰς διαφόρους ἐν Σχ. 62, α' παριστωμένας

(16) Παγκ. Ἱστ. Καλλιτ. Α, 297.

(17) C. I. 207-210. 411. — Rang. II, Ἀρ. 1300-1302.

(18) Ἀριστοφ. Πλοῦτ. 277.

μορφάς, ἐξ ὧν ἡ τελευταία παρήγαγε τὴν μετὰ ταῦτα διὰ τοῦ τ ἢ σ παράστασιν τοῦ ἀριθμοῦ 6. Τὰς 9 δὲ δεκάδας ἐνέφαινον τὰ γράμματα I-φ ἢ χ , τούτου παρεντιθεμένου, κατὰ τὴν ἀρχαίαν αἰολοδωρικὴν γραφὴν, μεταξὺ τοῦ Π καὶ τοῦ Ρ. Αἱ δ' ἐννέα ἑκατοντάδες παρίσταντο διὰ τῶν γραμμάτων Ρ-Ω, μεθ' ὧ προστίθεται, εἰς παράστασιν τοῦ ἀριθμοῦ 900 τὸ ἀρχαῖον Σάν, ὑπὸ τὸ ὄνομα Σανπί, καὶ τὴν μορφήν ϑ, μὴ ἀπαντώμενον ὅμως οὔτε εἰς ἐπιγραφάς οὔτε εἰς νομίσματα, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν αἰγυπτιακὸν πάπυρον τῶν Παρισίων ὑπὸ τὴν ἐν Σχ. 62, α' μορφήν. Αἱ χιλιάδες δὲ παριστῶντο διὰ τῶν αὐτῶν γραμμάτων, προσυπογραφομένης κεραίας, ἣτις ὅμως παραλείπεται ὁσάκις δὲν ἀμφιβάλλεται ἡ ἀξία τῶν ἀριθμῶν (19). Εἰς τινὰς δ' ἐπιγραφάς ἐμφαίνει τὰς χιλιάδας τὸ σημεῖον Ζ, προηγούμενον τῶν ἀριθμῶν (20). Ἡρξάτο δὲ βεβαίως ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀριθμητικῶν τούτων σημείων ἀπὸ τῶν χρόνων καθ' οὓς τὰ γράμματα F, φ καὶ τὸ Σάν ἦσαν ἐντὸς τοῦ ἀλφαβήτου. Ἄλλ' εἰς δημοσίαν χρῆσιν ἤλθον μόνον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην.

Ὡς δὲ πρὸς τὸν τρόπον τῆς γραφῆς, κατ' ἀρχὰς ἐπεκράτει σχεδὸν ἢ στοιχιδὸν διάθεσις τῶν γραμμάτων μέχρι κυρίως τῆς 100ῆς Ὀλυμπιάδος. Ἐκτοτε ὅμως ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον παραμελεῖται, μέχρις οὗ τέλος παντάπασιν ἐγκαταλείπεται.

Ἡ δὲ στίξις ἐστὶ κυρίως :, καὶ διαιρεῖ πρὸ πάντων τοὺς ἀριθμούς.

Ἐπιμήσεις δὲ λέξεων γίνονται συνεχῶς, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μεγάλοι, μάλιστα ἐθνικῶν ὀνομάτων, ἢ λέξεων συνεχῶς εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἐπανερχομένων, ἢ ὡς ἐκ

(19) C. I. 2758.

(20) C. I. 1992. 3265.

τῆς ὑποθέσεως εὐκόλως ἐννοουμένων, οἶον· ΓΑΡΓΗΤΤΙ. ΓΑΡΓΗΤΤ. ΓΑΡΓΗΤ. ΓΑΡΓ.—ΑΔΟΚΙ. ΑΔΟ (ἤτοι ἀδόκιμος, συνεχῶς ἐπαναλαμβανόμενον εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν νεωρίων)· ΕΔ (ἔδωκεν, αὐτόθι), ΕΝΤΕ(λῶν), ΕΠΕ-ΣΚΕΥ(ασμένη), ΕΡΓ(ον), ΚΑΙ(νή), ΣΚ(ευοθήκη, αὐτ.). —ΩΝ(ητής) (21).

Γλῶσσα δὲ τῶν πλείστων ἐπιγραφῶν τῶν χρόνων τούτων ἐστὶν ἡ κοινή. Ἄλλ' ἐνιαχοῦ, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐποχῆς, πολλαὶ ἐξ αὐτῶν ἐγράφοντο καὶ εἰς τὴν ἑκασταχοῦ ἐπιχώριον. Καὶ αἱ μὲν Ἀττικάι, αἱ Ἰωνικάι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, αἱ Δωρικαὶ καὶ Αἰολικάι τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν ἀποικιῶν ἀκολουθοῦσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον τοὺς ἐν τῇ γραμματικῇ γνωστοὺς κανόνας τῶν διαλέκτων τούτων.

Ἄλλ' αἱ Βοιωτικάι, τῶν κοινῶν κανόνων πολὺ μακρυνόμεναι, ἀπαιτοῦσιν ἰδιαίτεράν μνειάν. Καὶ ἦν μὲν Αἰολικὴ διάλεκτος καὶ ἡ Βοιωτικὴ· ἀλλ' ἡ ὑπὸ τῶν Γραμματικῶν κυρίως γνωστὴ ὡς *Αἰολικὴ*, ἡ Σαπφικὴ ἢ Λεσβικὴ, ἦν μικτὴ ἐκ τῆς κυρίως Αἰολικῆς (τῆς Ἀχαικῆς) καὶ πιθανῶς καὶ ἐκ τῶν διαλέκτων τῶν ἀρχαιοτέρων ἀποίκων τῶν περιχειμένων μερῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Οἱ Βοιωτοὶ δ' ἐξ ἐναντίας ἦσαν αὐτόχρημα Αἰολεῖς Πελασγοί, εἰσβαλόντες ἐκ Θεσσαλίας εἰς Βοιωτίαν 60 ἔτη μετὰ τὰ Τρωϊκά· καὶ ἡ γλῶσσά των ἦν *αἰολοθεσσαλικὴ*, καὶ ἀναμιγεῖσα μετὰ τῆς ἐγγωρίου Βοιωτικῆς διαλέκτου, μιᾶς τῶν ἀρχαιοτάτων Ἑλληνικῶν, ἔμεινεν ἐν χρήσει κυρίως παρὰ τῷ λαῷ, χωρὶς νὰ καλλιεργηθῇ ὑπὸ τῶν συγγραφέων, οἵτινες κατὰ τὴν Λεσβικὴν μᾶλλον ἐποίουν, καὶ διὰ τοῦτο ἦν ἐκτὸς τῆς Βοιωτίας ὀλίγον γνωστὴ.

(21) C. I. 163.

Μόνοι δὲ πηγαί πρὸς γνῶσιν αὐτῆς εἰσί, α', τῆς Ταναγραίας Κορίννης μικρά τινα ἀποσπάσματα, « ὅποια συνήσειν ἔμελλον Αἰολεῖς », ὡς λέγει ὁ Πausανίας(22), εἰ καὶ τὰ ἐπικά τοῦλάχιστον αὐτῆς ἐγράφησαν δωριστί, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ σωζόμενα λείψανα· β', Τοῦ Ἀριστοφάνους ὁ ἐν Ἀχαρνεῦσι Βοιωτός (23), ὅστις ὁμῶς δὲν ὁμιλεῖ τὴν Βοιωτικὴν καθαρὰν, ἐκτὸς ἂν τὸ κείμενον παρεφθάρη ὑπ' ἀμαθῶν ἀντιγραφῶν· γ', Σπάνιαι μαρτυρίαι γραμματικῶν· δ', Αἱ σωζόμεναι ἐπιγραφαί.

Καὶ καθαρῶς μὲν Βοιωτικαὶ ἐπιγραφαί, ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον Βοιωτισμοὺς περιέχουσαι δωρικαὶ ἢ κοιναὶ ἀπαντῶνται μετὰξὺ Ὀλ. 130 καὶ 135. Ἐκτοτε δ' ἀντικαθιστᾶ ἐπὶ τῶν μνημείων ἡ κοινὴ τὴν Βοιωτικὴν διάλεκτον, ἣτις ὁμῶς ἀναμφιβόλως παρέμεινε πάντοτε εἰς τὸν ὄχλον, καὶ ὑπῆρξεν ἐν τῶν χυδαίων ἀρχαίων γλωσσικῶν στοιχείων, ἅτινα συναναμιγέντα παρήγαγον τὴν σήμερον καθομιλουμένην.

Ἔχει δ' ἡ Βοιωτικὴ πολλὰ τὰ κοινὰ μετὰ τῆς Αἰολικῆς, ὡς αἰολικὴ καὶ αὐτῆ, καὶ μετὰ τῆς Δωρικῆς, συγγενοῦς τῇ Αἰολικῇ. Ἰδιάζοντες ὁμῶς αὐτῆς χαρακτηῆρες εἰσὶν οἱ ἀκόλουθοι·

Οἱ Βοιωτοὶ δὲν ἦσαν, ὡς οἱ Αἰολεῖς, ψιλῶταί, καὶ τὸ δασὺ Η ἀπαντᾶται εἰς τὰς ἐπιγραφὰς αὐτῶν καὶ ὅτε δὲν ἦτο πλέον ἀλλαγῶ γενικῶς ἐν χρήσει.

Τὸ δὲ F μετεχειρίζοντο εἰς τὰς ἐπιγραφὰς ὅπως καὶ οἱ αἰολοδωριεῖς, ἥτοι(24) πρὸ τῶν ἀρχικῶν ψιλουμένων φωνηέντων τινῶν λέξεων· κατὰ τοὺς γραμματικούς καὶ πρὸ

(22) Θ, 22.

(23) ΣΤ, 868-922. 958-965.

(24) Ἴδ. Ἀνωτ. Μέρ. Β, Κεφ. Β, σ. 51.

τοῦ οὐ, οί, έός, γραφομένων Φοῦ, Φοι, Φεός, ίσως διότι αὶ λέξεις αὗται αἰολικῶς έψιλοῦντο· έντός τῆς δίφθογγου ΑΥ (ραψαΦυδός), καὶ μετὰ τὴν δίφθογγον ΕΥ (ΒακεύΦας), πρὸς έμφρασιν τῆς προφορᾶς τῶν δίφθογγων τούτων. Ἀπαντᾶται δέ προσέτι καὶ ἀΦείδω, διότι ἦν ρίζα τοῦ αὐδή, κτλ., καὶ παρὰ Βοιωτοῖς μετεῖχε, φαίνεται, τῆς τραχείας τῶν παραγῶγων αὐτοῦ προφορᾶς.

Ἦσαν δ' οἱ Βοιωτοί, ὡς οἱ Ἀχαιοὶς, Βαρυνταί, ἤτοι ἀνεβίβαζον τὸν τόνον, πλὴν εἰς προθέσεις καὶ εἰς συνδέσμους (25).

Ἐκ δέ τῶν φωνηέντων

Τὸ Α ἄφρηνον ἀμετάβλητον, πλὴν ὅτι ἡ λέξις στρατός καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς παράγωγα έγράφοντο στροτός, Καλλίστροτος κτλ. ὡς έν ταῖς έμαῖς Ant. Hell. II, Ἄρ. 1304.

Τὸ Ε μετέβαλλον εἰς Α, ὅπου καὶ ὀωριστι καὶ αἰολιστί, οἷον Ἰώνγα=έγωγε. Ἰδίως δέ πρὸ τοῦ μ καὶ τοῦ ρ, οἷον τάμνειν, Φάργον, ὡς καὶ τὴν σήμερον· ἀμπολή, ἀργαστήρι, ἀργαλειό.

Εἰς Ι δέ μετέβαλλον τὸ Ε πρὸ φωνηέντων, ὡς λέγει Ἀπολλώνιος ὁ Δύσκολος(26)· «Ἐπειὶ τὸ Ε εἰς Ι μεταβάλλουσι φωνήεντος έπιφερομένου»· οὐχί δέ καὶ πρὸ συμφώνου(27)· «Παρὰ Βοιωτοῖς οὐ μετατίθεται συμφώνου έπιφερομένου τὸ Ε εἰς Ι». Οὕτως έγραφον Θεός, αντί Θεός, τὸ Λακωνιστί Σιόρ, ὑποφαινόμενον καὶ έν Βοιωτικῇ, έν τῷ ὀνόματι Σιαγορίδας. -Κλίων αντί Κλέων. -Ἰών, ὅθεν τὸ Ἰταλικὸν Ιο, αντί έγώ, ἀφαιρέσει τοῦ τραχυντικοῦ

(25) Ἡρωδιανός ἢ Ἐρωτιανός (ὅθ μ. Χ.), Κῆπος Ἀδώνιδος, Σ. 413, 20.— Γεώργ. Χοιροβοσκός (δ' ἢ ε' αἰών.), εἰς Θεοδοσίον, περι κανόνων. Anecd. Bekk. III, 1203.

(26) Π. Ἄντων. Σ. 355.

(27) Αὐτ. 385.

Γ, ὡς παρ' ἡμῖν λέει ἀντὶ λέγει. Κυρίως δὲ συμβαίνει ἡ μεταβολὴ αὕτη εἰς τὰ Ε ὅσα ἐν τῇ ἀττικῇ διαλέκτῳ ἢ ἐξαλείφονται ἢ συναίρουσιν μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος· οἷον Ἰών ἀντὶ ἐών, ὦν· Φέτια, ἀντὶ ἔτεια, ἔτη. Κατὰ τὴν τροπὴν ταύτην γίνεται καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ τὸ νέα, νιά, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα.

Εἰς ΕΙ δὲ μετέβαλλον τὸ Ε εἰς τὰς πτώσεις τῶν εἰς εὐς καὶ κληῖς ὀνομάτων· οἷον Θεσπιεῖος, ἀντὶ Θεσπιέως· Χαλκιδεῖα, ἀντὶ Χαλκιδέα· Διοκλεῖος, ἀντὶ Διοκλέους· ἱαριιάδδω, ἐκ τοῦ ἱερεύς.

Τὸ δὲ Η μεταβάλλεται εἰς Α μὲν ἔνθα καὶ παρ' Αἰολοδωριεῦσιν, οἷον· τῆς Ἀθήνας.

Εἰς ΕΙ δὲ ὁμοίως ἔνθα παρ' αὐτοῖς, καὶ πολὺ συνεχέστερον, ὡς λέγει ὁ Ἡρακλείδης (28)· «Ἐπεὶ γάρ φησι δι' ἔθος Βοιωτοῖς μηδέποτε τῷ Η χρῆσθαι ἐπὶ τῆς οἰκείας δυνάμεως, ἀλλ' ἐκάστοτε εἰς ΕΙ δίφθογγον μετατιθέναι». Ἐπομένως ἀπαντᾶται ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς· ἀνέθεικε, μΕΙ (μή), μΕΙνος (μηνός), ποΕΙτᾶς (ποιητής). Προσέτι δὲ καὶ ΘΕΙΒΕΙος, ἈθανΕΙος, ἐκ τοῦ Θειβῆρος, Ἀθανῆρος, κατὰ Βοιωτικὴν πάλιν τροπὴν τοῦ αι εἰς η, ὡς κατωτέρω.

Τὸ δὲ Ι δὲν μεταβάλλεται· οὐδὲ τὰ ἐνίοτε ἀπαντώμενα χΕΙλίης, ἀντὶ χιλίαις, εἰσὶ πάντα Βοιωτικά.

Τὸ Ο μεταβάλλεται ἐνίοτε εἰς Α αἰολοδωρικῶς· οἷον Φίκατι (εἴκοσι)· διακάτιοι (διακόσιοι).

Εἰς Ε δὲ μεταβάλλεται τὸ Ο μόνον εἰς τὰς λέξεις Τρεφώνιος καὶ Ἐρχομενός, ἐν ᾧ παρ' Αἰολοδωριεῦσιν ἡ τοιαύτη τροπὴ ἐστὶ πολὺ συνεχέστερα, οἷον ἔδοντα (ὀδόντα), ἐδύνας (ὀδύνας), πρὲς (πρός) (29), Κέρκυρα (Κόρκυρα),

(28) Εὐστάθ. Ὀδυσ. Β, 1442.

(29) Γρηγ. Κορίνθ. π. ἰδιωμ. τῶν διαλέκτων. 150.

Ἄπέλλων (Ἄπόλλων) κατὰ Δωριεῖς (30) καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους Λατίνους (31).

Εἰς Ω δὲ τρέπεται τὸ Ο ἐν ταῖς λέξεσι ΔΙΩγυσοσ, ΔΙΩρούσιος.

Εἰς ΟΥ δὲ εἰς τὴν λέξιν Βούωρ, διὰ τὴν παραγωγὴν ἐκ τοῦ Βούσ.

Τὸ δὲ Υ, μετὰ σύμφωνον, μεταβάλλεται εἰς δίφθογγον ΟΥ, διατηροῦσαν ὅμως τὸν χρόνον τοῦ Υ· οἷον· Κούνες (κύνες), Κάρουξ (κήρυξ) (32), καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς Αἰολεῦσι θουγάτηρ (33), ὅθεν ἴσως καὶ παρὰ Λάκωσι δίφουρα ἢ γέφυρα· κοντάλα ἢ σκυτάλη.

Ἐκ δὲ τῶν διφθόγγων, ἢ αἰ (καὶ α, η) δὲν ὑπάρχει παρὰ Βοιωτοῖς, καὶ ἐν ταῖς Ἰωνοῦσι ἐπιγραφαῖς μεταβάλλεται εἰς ΑΕ, ὡς παρὰ Λατίνους, οἷον· ΑΕσχρώνας. Πλαύχα (Πλαύχα).

Συνηθέστερον δὲ τρέπεται ἢ αἰ, α, η εἰς η (ἄνευ ὑπογεγραμμένης), οἷον· Ἰσχίνας, Ἰσχρίων, Ἰολεῖα (Αἰολέα), χῆρε (χαῖρε), ἦγων (αἰγῶν), κῆ (καί), Θειβῆος, καὶ μεταβολῆ τοῦ η εἰς εἰ Θειβεῖος, τῆ Φελατίη (τᾶ ἢ τῆ ἐλατία), τῆς χιλίης (ταῖς χιλίαις), ἰππότη (ἰππόται), δεδόχθη (δεδόχθαι), ἢ (αί, ὡς παρ' ἡμῶν χυδαίως), πῆδα (παῖδα), τύπτομη (τύπτομαι), παλήω (παλαίω), παληός (παλαιός) (34) ὡς παρ' ἡμῶν, καὶ ὡς καὶ τὸ ἡμέτερον γρηά).

Ἡ δ' ΕΙ τρέπεται εἰς Ι, οἷον· Εύγλιτων, κίμερος, Ἄργιος, ἄρχι, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἐν Βοιωτίᾳ καὶ ἡ δίφθογγος εἰ εἶχεν εἰς τὰς πλείστας περιστάσεις τὴν σημερινήν

(30) Ἡρωδ. ἐν Εὔστ. Β, 185.

(31) Fæst.

(32) Ἐτυμ. Μ. 632, 51 — Ἀπολλ. π. Ἄντων. 324. 329. κτλ.

(33) Ἄλκμ.

(34) Ἐτυμ. Μ.

αὐτῆς προφορὰν· ὅτε ὁμοῦς παράγῃται ἐκ συναιρέσεως δύο ε, τότε μένει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰ, οἶον· *δορεῖται* (δονέεται).

Ἡ δὲ δίφθογγος ΟΙ (καὶ ω) εἰς τὰς Βοιωτικὰς ἐπιγραφὰς τῆς Τανάγρας γράφεται ΟΕ, ὡς παρὰ Λατίνοις, οἶον· *Διονύσοε*.

Συνήθως ὁμοῦς, ἐπομένου συμφώνου, ἢ εἰς τὸ τέλος τῶν λέξεων, τρέπεται εἰς Ἰ· οἶον, *Φυκία* (οἰκία). Ἄφρυδος (ἀοιδός), *κατάλυπον* (κατάλοιπον), *τύδε* (τοί δε), *τῷ δάμυ* (τῷ δάμω), *τῷ ἱάρυ* (τῷ ἱερῷ), *τῶς ἄλλυς* (τοῖς ἄλλοις), *αὐτυ* (αὐτῷ), *ἵππυς* (ἵπποις), *ἔμυ* (ἐμοί) (35), *ῶ* (οἶ), *ὄμηρυ* (ὄμηροι) (36), ὡς καὶ παρ' ἡμῖν *χυδαίως μοῦ*, *σοῦ*, *τοῦ* (ἀντί μοί, σοί, τῷ). Ἐξαίρουσιν δὲ μόνον κύρια τινὰ ὀνόματα, οἶον· *Μεροΐτας*, *Δημοτοΐδας*.

Πρὸ δὲ φωνήεντος τῆς αὐτῆς λέξεως, ὅτε ἡ ΟΙ παράγῃται ἐκ τοῦ Ο, τρέπεται εἰς Ο, οἶον· *Ποΐτας* (ποιητής). Εἰς τινὰς δὲ λέξεις μένει τὸ καθαρὸν ΟΙ, οἶον· *Πινδάρου*.

Ἡ δὲ ωὶ τρέπεται εἰς ΟΙ, οἶον· *Ἡρωΐος* (Ἡρώιος) (37). Ἄλλ' εἰς τὰς περιστάσεις ταύτας τὸ ω ἔστιν ἤδη θέσει βραχύ, ὥστε τὸ ΟΙ παράγεται ἐκ τοῦ Οἶ.

Ἡ δὲ ΟΥ τρέπεται εἰς Ω, ἔνθα καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς αἰολοδωριεῦσιν, οἶον· *τῷ πολέμω* (τοῦ πολέμου)· *θέλωσα* (θέλουσα).

Ὡς δὲ πρὸς τὰς συναιρέσεις

ΑΩ συναίρουσιν εἰς ἄ, ὡς ἐν *τάων*, *τῶν*. Ἀπαντᾷται ὁμοῦς οὐχ ἥττον *κατοπτῶν*.

ΑΟ δέ, τὸ κοινῶς Ω, γίνεται παρὰ Βοιωτοῖς ΑΥ (ὡς τὸ

(35) Ἀπολλ. π. Ἄντων.

(36) Χοιροβ. εἰς Εὐστ. κανον.

(37) Ἐτυμ. Μ.

ΕΟ, κοινῶς ΟΥ ἢ ΕΥ), οἶον *Σαυκράτειος, Σαύμηλος*. Οἱ δ' Ἀρκάδες καὶ εἰς τὰς καταλήξεις ἐπιφέρουσι τὴν τροπὴν ταύτην· Ἀπολλωνίδαυ (Ἀπολλωνίδαο).

Ἀπαντᾶται δὲ καὶ ἡ κρᾶσις κ' ἢ, δηλαδὴ κῆ ἢ (καὶ ἡ, καὶ αἰ), ὡς παρ' ἡμῶν ὁ ὄχλος.

Ἐκ δὲ τῶν συμφώνων

Τὸ Δ πρὸ τῶν δασέων τρέπεται εἰς Θ αἰολικῶς, οἶον· οὐθέν. Τὸ δὲ ΔΙ, ἐπομένου φωνήεντος, τρέπεται εἰς Ζ (ἴσως μόνον εἰς τὴν πρόθεσιν διὰ), οἶον· Ζάθεος, Ζάλευκος.

Τὸ δὲ Θ εὔρηται τετραμμένον εἰς ΤΤ, οἶον· πίττομαι (πείθομαι).

Πρὸ τοῦ Ι δέ, ἐπομένου φωνήεντος, τρέπεται εἰς Σ οἶον· Σιώ, Σιαγορίδας, ἴσως ὁμῶς μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις ἐκ τῆς (λακωνικῆς) λέξεως Σιός (Θεός).

Τὸ Ζ δὲ τρέπεται πολλάκις εἰς Δ οἶον· Δῆθος, θυγός, Δεὺς (Ζῆθος, ζυγός, Ζεύς). Εἰς καταλήξεις δὲ ῥημάτων τρέπεται εἰς ΔΔ (ἐκ τοῦ αἰολικοῦ ΣΔ), οἶον· Γραμματίδδω (γραμματίσδω-ζω), ἐπεψάφιδδεν (ἐπεψήφιζεν), θερίδδεν (θερίζεν). Ἐνίοτε δ' αἰ εἰς ζω καταλήξεις τρέπονται εἰς ττω, καὶ κατὰ Γαραντίνους εἰς σσω, οἶον· σαλπίσσω, λακτίσσω, φράττω (φράζω) (38).

Τὸ δὲ Σ γίνεται πολλάκις Τ, ὡς παρ' Αἰολοδωριεῦσιν, οἶον· *Φίκατι* (εἴκοσι), *Ποτειδάων* (Ποσειδών), τοῦ (σὺ) ὡς τὸ Λατινικόν. Ἐκ τούτου τὸ ΣΤ τρέπεται πολλάκις εἰς ΤΤ, οἶον· *Ἴττω* (ἴστω) (39), καὶ τὸ ΣΣ εἰς ΤΤ, ὡς τὸ *θάλαττα*, ὅπερ λέγεται ὑπὸ τῶν γραμματικῶν τύπος βιωτικός (40), *κατασκευάττη* (κατασκευάση), *όπόττα* (όπόσα).

(38) Γρ. Κορίν. ἐν Εὐσταθ. Ἰλ. Κ. 572.

(39) Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 868. 919.

(40) Αἴλ. Διον. ἐν Εὐστ. Ἰλ. Κ. 813.

Προηγούμενου δὲ τοῦ Ν, μεταβάλλεται τὸ Σ εἰς Θ, ἔνθα δωριστὶ μεναβάλλεται εἰς Τ, οἷον· ἔχωνθι (δωρ. ἔχωντι, κοινῶς ἔχω(ν)σι), Ἴωνθι (δωρ. ἔωντι, κοιν. ὠ(ν)σι)· ἐν ᾧ Ἰῶσα, (διότι δωρ. ὶσα, κοινῶς οὔσα). Θελούθιος (ἐκ τοῦ Θελόνοιος, ὁ μὴν).

Τὸ Τ δὲ τρέπεται ἐνίοτε εἰς Π, ὡς εἰς Πέτταρα (τέτταρα. Αἰολ. Πέσσυρες, Πίσσηρες. Βλαχ. Patre. Γερμ. Vier).

Ἄντωνυμίας δ' εἶχον πολλάς ἰδίας οἱ Βοιωτοί, κατ' Ἀπολλώνιον. Ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ὁμῶς ἀπαντᾶται μόνον τὸ (οἶ) καὶ τύδε (οἶδε).

Προθέσεις δὲ Βοιωτικαὶ ἀπαντῶνται· ποτι (πρός), πεδὰ (μετά, γενικῆ συντασσομένη), ἐς, καὶ μετὰ ταῦτα ἰς καὶ ἐν (ἢ εἰς).

Πολλὰ δὲ καὶ συγκοπαὶ ἀπαντῶνται προθέσεων, ὡς κατάν, καττό, καττάς (κατὰ τάν, κατὰ τό, κατὰ τάς), καργᾶν καὶ κατθάλατταν (καὶ ἐν (ἐς) γᾶν καὶ κατὰ θάλατταν), παρ τάν, παρ τᾶς, τῆς ἀποκοπῆς τοῦ βραχέος φωνήεντος μετὰ τὸ ρ γινομένης ὡς παρ' ἡμῖν, πάρ τον, φέρ τον. Περίς (πέριξ).

Τὰ ὑποκοριστικὰ δὲ Βοιωτικῶς γίνονται εἰς ἰχος, ὡς ἐν τῇ Γερμανικῇ εἰς chen, ἐν ᾧ τὰ ἄττικὰ εἰς ἰ(λ)λος εἰσὶν ὡς τὰ Γερμανικὰ εἰς lein. Οὕτω· Σωτήριχος, Ὀλύμπιχος, Φρόνιχος (εὐχρηστον καὶ ἐν Ἀθήναις).

Τὰ πατρωνυμικὰ δὲ ωρίδης, σχηματίζονται εἰς ὠνδας, οἷον Ἐπαμεινώνδας (Ἐπαμειωνίδης), Παγώνδας, κτλ., ὅθεν ἐπεκράτησαν καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα. Ἀντὶ δὲ τῆς γενικῆς τοῦ πατρός, συνοδεύονται τὰ ὀνόματα ὑπὸ πατρωνυμικῶν ἐπιθέτων εἰς ἰος ἢ εἰος, οἷον Εὐμένης Ἀπολλοδώριος ἦτοι (Εὐμένης Ἀπολλοδώρου).

Τὰ δὲ εἰς εὖω ῥήματα συνήθως σχηματίζονται εἰς ἰζω, οἶον· γραμματίζω.

Τῶν δὲ εἰς Ξ ληγόντων οὐσιαστικῶν τίθεται ἀντὶ τῆς ὀνομαστικῆς ἡ γενικὴ ἢ ἡ αἰτιατικὴ, οἶον· ἡ ἤγρος (ἡ αἰξ, ὥστε τῆς ἤγρος, ταῖς αἰξί), ἢ ἡ ἤγα, ἡ αἰγα, ὡς παρ' ἡμῖν. Καὶ παρ' αἰολοδωριεῦσιν ὁ φύλακος, ὁ ἰέρακος.

Αἱ δὲ κλίσεις καὶ συζυγίαι διατυποῦνται ἐκ τῶν ἄνω κανόνων περὶ μεταβολῆς τῶν φωνηέντων, οὕτω·

α' κλίσις. Τίμα, τίμας, τίμη, τίματ. Δυϊκὸν δὲ δὲν ὑπάρχει, ὡς οὐδὲ παρ' ἡμῖν· τὸ δὲ πληθυντικόν· Τῖμη, τιμάων, τίμησ, τίμασ (ἢ τῖμασ)—Πολίτας, Πολίταο· καὶ ἐν γένει ἐστὶν αἰολοδωρικῶς ἡ γενικὴ εἰς αο καὶ ἄων (41).

β' κλίσις. Λόγος, λόγω, λόγυ, λόγοτ. Πληθ. Λόγυ, λόγων, λόγυς, λόγως.

γ' κλίσις. Πόλις, πόλιος, πόλι. —Φέτος, Φέτιος. Πληθ. Φέτια, Φετίων.—Πολυκράτεις, Πολυκράτιος, Πολυκράτειν (πάντοτε μετὰ τοῦ ν).—Κλίων, Κλίωτος.—Δαμοκλείς, Δαμοκλεῖος, Δαμοκλεῖι.—Ἡ δὲ πληθυντικὴ δοτικὴ λαμβάνει διπλοῦν σσ. Ἄνδρεςσι, χαρίτεσσι.

Εἰς δὲ τὸν σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων· ἐνεστῶς ὀριστικῆς Ἐχω, ἔχης, ἔχι· ἔχοντι. Ὑποτακτικῆς ἔχω, ἔχης, ἔχη· ἔχοντι. Ἡ δ' εὐκτικὴ, μὴ ἀπαντωμένη, ἦν ἀναμφιβόλως ἔχυμι, ἔχυς, ἔχυ. Εἰς τὰ περισπώμενα δὲ μένουσι πολλὰ ἀσυναίρετα, οἶον δοκίει (οὐχὶ δοκίῃ, ἀντὶ δοκέει). —Παρακείμ. Ἀποδέδοα, ἀποδεδόανθι.—Ἀόριστος· Ἀνέθιαν (ἀνέθεσαν, ὡς τὸ τύπτει). Παράδοξος δὲ ὁ παθητικὸς ἀόριστος· ἐστροτεύαθη (42).—Δυϊκὰ δὲ οὐδ' εἰς τὰ ῥήματα οὐδαμοῦ ἀπαντῶνται.—Τὸ δ' ἀπαρέμφατον λήγει εἰς ἐν ἀντὶ

(41) Ἐτυμ. Μ. — Χοιροβ. εἰ; Θεοδ. Καν.

(42) Rang. II, 1304.

ειν, οἷον θερίδθεν· καὶ εἰς ἠ ἀντὶ αἰ, οἷον δεδόχθη· καὶ εἰς μεν ἀντὶ ναι, οἷον εἶμεν.

Ἡ δὲ σύνταξις οὐδὲν ἔχει τὸ ἐξιδιασμένον. Ἡ παρὰ συντάσσεται πανταχοῦ μετ' αἰτιατικῆς, οἷον· ὀφείλεται παρ τὰν πόλιν (παρὰ τῆς πόλεως). *Κίμενος* πάρ τινα (παρὰ τινι).

Βοιωτικαὶ δὲ λέξεις, διαφέρουσαι τῶν τῆς κοινῆς διαλέκτου, ὑπῆρχον πολλαί· ἀλλ' εἰς τὰς ἐπιγραφὰς ἀπαντῶνται σπάνια, καὶ αὗται κατὰ τὸν σχηματισμὸν μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ρίζαν ιδιόρρυθμοι, οἷον *Ἐμπαρτες* (ἅπαντες)· *ἔμπαρ*, *ἔμπαρ*, *ἔμπα* (πάντως, ὅμως)· *ἔπασις* (ἔμπασις) ἢ *ἔπασις* (ἔγκτησις γῆς)· *καίπετον*, *καίππετον* (κατέπεσον)· *ἔττον* (ἔς τόν)· *τετράχμον* (τετράδραχμον).

Παραδείγματα τῆς διαλέκτου ταύτης, μετ' ἀξιολόγου ἐπ' αὐτῆς ἐργασία, περιέχονται εἰς τὴν περίφημον συλλογὴν τοῦ Βοιωτοῦ (43), καὶ ὀλίγα τινα ἐν ταῖς ἐμαῖς *Antiquités Helléniques* (44).

Τῆς Βοιωτικῆς δ' ἔτι μᾶλλον ιδιόρρυθμος καὶ ἀσυνήθης παρίσταται ἡ ἐπιχώριος Ἀρκαδικὴ διάλεκτος, ἥς ὀλίγην μὲν μνεῖαν ποιοῦνται οἱ γραμματικοί, ἐν δὲ μόνον παράδειγμα ἐπιγραφικὸν σώζεται, ἀλλὰ τοῦτο ἀξιόλογον καὶ περιεργότατον. Ἔστι δὲ τοῦτο ἡ ἐκ τῆς Ἀρκαδικῆς Τεγέας ἐπιγραφὴ, ἣν ἐδημοσίευσεν διὰ τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας (45), ἀρυσθεὶς τὸ κείμενον ἔκ τινος ἐφημερίδος τῆς Τριπόλεως (46), ὡς, ὀλίγον μετὰ τὴν εὑρεσιν, εἶχε τυπώσει αὐτὸ ὁ Ἀρ. Κυπριανὸς μικροῖς γράμμασιν, ἄνευ διαιρέ-

(43) C. I. G. I, Σ. 716-726.

(44) II, Ἀρ. 1303-1315.

(45) Mémoire sur trois inscriptions inédites, ἐν τοῖς *Mém. des Sav. étrangers*, T. 11.

(46) Ἀρκαδία, ἀρ. 137.

σεως λέξεων, άνευ τόνων, και άνευ τινός γραμματικῆς παρατηρήσεως. Ἔτερον δ' αντίγραφον, ἀλλὰ λίαν ἀτελές, μοι ἐστάλη ὑπὸ τοῦ ἐν Τριπόλει Κ. Ριζοπούλου, και ζητήσας, ἔλαβον ἔπειτα δι' αὐτοῦ και ἐκμαγεῖον, πολλαχοῦ λίαν ἀμυδρόν, τῆς ἐπιγραφῆς, ὃ ἔπεμψα ἐπίσης, πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἔργου μου, εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν, ἀλλ' ὃ οἱ τῆς δημοσιεύσεως ἐπιμεληθέντες δὲν συνεξέδωκαν. Ἐκ τῆς αὐτῆς δ' ἐφημερίδος ἀρυσθεῖς, και ἐν ἀγνοίᾳ διατελῶν τῆς ἐμῆς ἐργασίας, ὡς και ἐγὼ ἠγνόουν τὴν ἐκεῖνου, ἐξέδωκε τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην και ὃ Κ. Bergk ἐν Γερμανίᾳ (47,) ἐπίσης μόνον μικροῖς γράμμασι, στερούμενος ἐκμαγεῖου.

Ἔστι δ' ἡ ἐπιγραφὴ τοσοῦτο σπουδαία ὑπὸ διαλεκτικὴν ἔποψιν, και τοσοῦτο διδακτικὴ, ὥστε νομίζω ἀναγκαῖον νὰ παραθέσω αὐτὴν ἐνταῦθα, ἀλλ' ἐπίσης μόνον μικροῖς γράμμασι, καθ' ὃ στερούμενος ἀντιγράφου ἐν κεφαλαίοις, τοῦτο μόνον παρατηρῶν, ὅτι, κατὰ τὸ ἐκμαγεῖον ὃ εἶχον ἀνὰ χεῖρας, οὐδὲν ἔχουσιν ἐκεῖνα τὸ ἐκρύθμον, και ὁμοιάζουσι τοῖς ἀμέσως μετὰ τὸν Εὐκλείδην Ἀττικοῖς, τοῦ ζ, π, θ, ὄντων Ι, Π, Θ, και περιλαμβανομένων ἐν τῷ ἀλφαβῆτῳ τῶν μακρῶν Η και Ω.

Ἔχει δὲ τὸ κείμενον, κατὰ τὴν ἐμὴν ἀνάγνωσιν, εἰς ἣν παρεδέχθην και τινὰς διορθώσεις ἐκ τῆς τοῦ Κ. Bergk, οὕτω·

Περὶ φῖ
εἰκάν τι γίνητοι τοῖς ἐργάναις τοῖς ἐν τοῖ αὐτοῖ
ἔργοι, ὅσα περὶ τὸ ἔργον· ἀπυέσθω δὲ ὃ ἀδικήμενος
τὸν ἀδικέντα ἐν ἀμέραις τρισὶ ἀπὸ τᾶς ἂν τὸ ἀδί-
5 κημα γένητοι ὕστερον δὲ μῆ. Καὶ ὃ τι ἄγ κ(ρ)ίνωνσι

(47) Theod. Bergk, ἐν τῷ προγράμματι τοῦ ἐν Ἀλλῇ Πανεπιστημίου, 1860-1861.

οἱ ἐσδοτῆρες, κύριον ἔστω. Εἰ δὲ πόλεμος δια-
 κωλύσει τι τῶν ἔργων τῶν ἐσδοθέντων (ἦ) τῶν
 ἡργασμένων τι φθῆραι, οἱ τριακάσιοι διαγ(ν)όντων
 τί δεῖ γίνεσθαι, οἱ δὲ στρατηγοὶ πρόσδοσι ποέντω
 10 εἶκον δέατοί σφεις πόλεμος ἦναι ὁ κωλύ(ω)ν ἢ ἐ-
 φθορῶς τὰ ἔργα, λαφυροπωλίου ἐόντος (κ)ατὸ τᾶς
 πόλιος· εἰ δέ τι ἐργωνήσας μὴ ἴγκεχ(η)ρήκο(ι) τοῖς
 ἔργοις, ὁ δὲ πόλεμος διακωλύοι, ἀπυθόας (τ)ὸ ἀργύριον
 τὸ ἂν λελαθηκῶς τυγλάνη, ἀφρώσθω τῷ ἔργω
 15 εἴ καν κελεύωνσι οἱ ἐσδοτῆρες· εἰ δ' ἂν τις ἐπι-
 συνίσταται ταῖς ἐσδόσεσι τῶν ἔργων (ἦ) λυμαίνη-
 ται κατ' εἰδὲ τινα τρόπον φθῆρων, ζαμιόντω
 οἱ ἐσδοτῆρες ὅσα ἂν δέατοι σφεις ζαμίᾳ, καὶ
 ἀγκαρυσσ(όν)τ(ω) ἰν ἐπίκρυσιν, καὶ ἰναγόντω
 20 ἰν δικαστήριον τὸ γινόμενον τοῖ πληθι τᾶς
 ζαμ(ι)αυ· μὴ ἐξέστω δὲ μηδὲ κοινᾶνα(ς) γενέσθαι
 πλέον ἢ δύο ἐπὶ μηδενὶ τῶν ἔργων, εἰδὲ μοι ὄφλέτω
 ἕκαστος πεντήκοντα δαρχμάς, ἐπελα(σ)άσθων
 δὲ οἱ ἀλιασταί· ἰμφαίνεν δὲ τὸμ βολόμενο(ν) ἐπὶ τοῖ
 25 ἡμίσσοι τᾶς ζαμίαι· κατὰ αὐτὰ δὲ καὶ εἴ καν (τ)ις
 πλέον ἢ δύο ἔργα ἔλη τῶν ἱερῶν ἢ τῶν δαμ(ο)σίων
 κατ' εἰ δὲ τινα τρόπον ὅ τινι ἄμ μὴ οἱ ἀλιασταί
 παρετάνξωνσι ὁμοθυμαδὸν πάντες, ζαμι(όν)τω
 καθ' ἕκαστον τῶν πλεόνων ἔργων (μὴ κ)ατὸ μῆ(ον)
 30 πεντήκοντα δαρχμᾶ(ν) τᾶν μῆσπ
 τὰ ἔργα τὰ πλέον(α τ)ῶ(ν) σ(υ)μπ(εφωνημένων)
 περὶ τὰ ἔργα σ
 νη τοι τῶν
 κατ' εἰ δὲ τι μὴ
 35 εἰδένη, μὴ οἱ ἔστω ἴνδικον
 μῆ(δ)έποθι ἄλλ' ἢ ἰν Τεγέχ· εἰ (δ') ἂν ἰνδικάζητοι,
 ἀποτεισάτω τὸ χρέος διπλάσιον τὸ ἂν δικάζητοι·
 ἔστω δὲ καὶ τωνὶ τῷ ἐπιζαμίω ὁ αὐτὸς ἴγγιος ὕπερ
 καὶ τῷ ἔργω ἦς, ἰν ἔστεισιν. Εἰ δ' ἂν τις, ἐργωνήσας
 40 ἔργον τι, προσκατυβλάψη τι ἄλλυ τῶν ὑπαρχόντων
 ἔργων, εἴτε ἱερόν, εἴτε δαμόσιον, εἴτε ἴδιον,
 παρ τὰν σύγγραφον τᾶς ἐκδοκαῦ, ἀπυκαθιστάτω
 τὸ κατυβλαφθὶν τοῖς ἰδίοις ἀναλώμασιν, μὴ ἦσσον
 ἢ ὑπᾶρχεν τοῖ χρόνοι τᾶς ἐργωνία· εἰ δ' ἄμ μὴ
 45 κατυστάση, τὰ ἐπιζάμια ἀπυτειέτω κατὰπερ
 ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἔργοις τοῖς ὑπεραμέροις τέτακτοι.
 Εἰ δ' ἂν τις τῶν ἐργονᾶν ἢ τῶν ἐργα(ς)ομένων

ἐπηρειάζεν δέατοι ἰν τὰ ἔργα ἢ ἀπειθῆναι τοῖς
 ἐπιμελομένοις, ἢ καταφρονῆναι τῶν ἐπιζαμίων
 50 τῶν τεταγμένων, (κ)ύριοι ἐόντοι οἱ ἐσδοτῆρες
 τὸμ μὲν ἐργάταν ἐσδέλλοντες ἐς τοῖ ἔργοι,
 τὸν δὲ ἐργῶναν ζαμέοντες ἰν ἐπίκρισιγ, κατάπερ
 τὸς ἐπισυνισταμένος ταῖς (ἐσ)δοκαῖς γέγρα(π)τοι.
 Ὅ,τι δ' ἂν ἐσδοθῆ ἔργον, εἴτε ἱερὸν, εἴτε δαμόσι(ον).
 55 ὑπάρχεν τὰγ κοινὰν σύγγραφον τάν (δε) κυρί(αν)
 ποστ . . . π ἐς τοῖ ἔργοι γεγραμμεν . . . γραφ . . .

Ἡ ἐπιγραφή ἐστὶ προδήλως σύμβασις τῆς πόλεως τῶν Τεγεατῶν μετ' ἐργολάβων, ἴσως ξένων τινῶν, πρὸς ἀνέγερσιν οἶων ὀήποτε οἰκοδομημάτων τῆς πόλεως. Καὶ ἡ μὲν γραφή καὶ ὀρθογραφία, οὐχ' ἦττον δὲ καὶ ἡ γλῶσσα, ἐν ἣ ἐπικρατεῖ τὸ ἐπιχώριον ἰδίωμα, ἀλλ' ἀναμειγμένον μέχρι τινὸς καὶ κοινοῖς τύποις, ἐμφαίνει ἐποχὴν μεταγενεστέραν, ἀλλ' οὐχὶ λίαν μεμακρυσμένην τῆς τοῦ Εὐκλείδου· τὸ δὲ περιεχόμενον παρίστησιν ἐν ἐλευθερίᾳ, δημοκρατικῇ αὐτονομίᾳ καὶ ἐν σχετικῇ εὐημερίᾳ διατελοῦσαν τὴν Τεγέαν· ὥστε πιθανὸν φαίνεται ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀνήκει τοῖς χρόνοις τοῦ Ἐπαμεινώνδου, μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς ἐπὶ Στασίππου ἀριστοκρατίας (48).

Τὸ δ' Ἀρκαδικὸν στοιχεῖον τῆς γλώσσης ἐστὶ διάλεκτος τῆς ἀρχαίας αἰολικῆς, ἣτις δὲν ἐξεδωρίσθη ἐν Ἀρκαδίᾳ, διότι οἱ Ἀρχάδες ἔμειναν μόνοι αὐτόνομοι ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Ἡρακλειδῶν (49).

Χωρὶς δὲ νὰ ἐνδιατρίψωμεν πολὺ εἰς τῆς διαλέκτου ταύτης τὸ ἰδιόρρυθμον, παρατηροῦμεν μόνον τὰ κυριώτερα.

Τὸ α ἐνίοτε, ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε, αἰολοδωρικῶς τίθεται ἀντὶ τοῦ η.

(Ξενοφ. Ἑλλαν. ΣΤ, 5, 7, 8.

(49) Στρεβ. Η.

Τὸ μακρὸν Ι γράφεται ἐνίοτε ΕΙ, ὡς ἀποτεῖω (στ. 37)· ἔστεισις (ἔκτισις) (στ. 39).

Ἡ δίφθογγος ΕΙ τρέπεται ἐνίοτε εἰς Η, ὡς φθήραι (στ. 8), φθήρων (στ. 17). Οὕτω καὶ ἦραι (στ. 10) καὶ μῆον (στ. 29).

Τὸ Α τρέπεται εἰς Ο εἰς τὴν λέξιν Ἐφθορκῶς. Ἀλλὰ τοῦτο διότι Ο ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ ἔφθορα καὶ εἰς τὸ φθορά. Οὕτω μνημονεύεται ὅτι ἔλεγον οἱ Αἰολεῖς καὶ στροπὴ ἀντὶ ἀστραπή, καὶ κόρζα ἀντὶ καρδία.

Ἡ ἐνικὴ γενικὴ τῆς δευτέρας κλίσεως λήγει, κατὰ τὴν αἰολοδωρικὴν, εἰς ω, ἅπαξ δὲ (στ. 11) καὶ εἰς ου, λαφυροπωλείου· ἢ δὲ τῆς πρώτης εἰς ΑΥ, ἔχον πρὸς τὸ ΑΟ τοῦ ἀρσενικοῦ, ὡς τὸ αἰολοδωρικὸν ΕΥ ἔχει πρὸς τὸ ΕΟ (στ. 21, 25, 42, 44).

Ἡ δοτικὴ δὲ τοῦ πληθὸς γράφεται πλήθι (στ. 20), ὡς ἐν τῇ Βοιωτικῇ τὰ εἰς ΕΙ λήγοντα ῥήματα γράφονται διὰ τοῦ Ι.

Τὸ ν καὶ ἐκτὸς συνθέσεως, πρὸ τοῦ β, μ, π, τρέπεται εἰς μ, καὶ πρὸ τοῦ κ εἰς γ, κατὰ τὴν ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀρχαϊκὴν ὀρθογραφίαν.

Δαρχμᾶς ἀντὶ δραχμᾶς (στ. 23, 30), ὡς καὶ ἐν Ἑσυχίῳ, καὶ ὡς στορπάν, στορτιάν, κραδίη, ἀντὶ ἀστραπήν, στρατιάν, καρδία.

Τὸ ληκτικὸν Ο τῆς ἀπὸ μεταβάλλεται εἰς Υ καὶ ἐν τῇ συνθέσει· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἄλλο γράφεται ἄλλυ (στ. 40). Ἦν δὲ τὸ πάθος αἰολικόν, καὶ οἱ ἐξ Ἀρχάδων ἀποικισθέντες Οἰνωτροί (50) εἰσήγαγον εἰς τὴν Λατινικὴν τὴν εἰς U τροπὴν τῶν εἰς Ο δευτεροκλίτων Ἑλληνικῶν καταλήξεων.

Ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ γράφεται κατὸ (στ. 11, 29), καὶ ἐν ταῖς συνθέσει (στ. 40, 43, 49).

(50) Ἀπολλοδ. Γ, 8. — Διον Ἀλικ. Γρηγ. Κορίνθ. Αἰολ. 29.

Ἡ δὲ ἐν γράφεται πανταχοῦ, καὶ ἐν ταῖς συνθέσεσιν, *in*, ὑφ' ὃ σχῆμα μετέβη καὶ εἰς τὴν λατινικὴν, καὶ ὡς σύνθετο: ἀπηρχαιωμένοι λέξεις ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς ἐπιχωρίους Ἑλληνικὰς διαλέκτους. Συντάσσεται δ' ἡ πρόθεσις αὕτη κατὰ τὴν ἔννοιαν, ἂν μὲν δηλῆ ἐν τόπων στάσιν, μετὰ δοτικῆς (στ. 2, 4, 36), ἂν δὲ τὴν εἰς τόπον κίνησιν, ὡς ἡ ἐξ αὐτῆς (*ἐνς*) προκύψασα εἰς, μετ' αἰτιατικῆς (στ. 19, 20, 48, 52), ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν.

Ἡ πρόθεσις *ἐς*, ἅπαξ ἀπαντωμένη (στ. 51), καὶ προσέτι ἐν συνθέσει (στ. 6, 7, 15, 16, 17, 50, 51), φαίνεται ὅτι ἀντικαθιστᾶ τὴν *ἐ(κ)ς*, εἰ καὶ ἡ ἐξ ὑπάρχει καὶ αὕτη ἅπαξ ἐν συνθέσει (στ. 21). Συντάσσεται δὲ μετὰ δοτικῆς. Καὶ ἐξέλαβε μὲν ὁ Bergk *ἐς τοὶ ἔργοι* ὡς γενικὴν, *ἐκ τοῦ ἔργου*, νομίζων ὅτι προῆλθεν ἐξ ἐπιτομῆς δῆθεν τοῦ τύπου *ἐκ τοῦο ἔργοιο*: ἀλλὰ πανταχοῦ ταύτης τῆς ἐπιγραφῆς ἡ κατάληξις οἱ ἐστὶν ἡ τῆς δοτικῆς (στ. 2, 20, 24 κτλ.), ἡ δὲ γενικὴ τῆς δευτέρας κλίσεως καταλήγει εἰς *ω ἢ ου*.

Τῆς *παρὰ* (στ. 12), *ἀνα* (στ. 19) καὶ κατὰ ἀποκόπτεται πολλάκις τὸ τελικὸν *α* καὶ ἐν συνθέσεσιν, ὡς *παρὰ Δωριεῦσι*.

Τῆς *πρὸς* (στ. 9, 40), ἀφαιρεῖται τὸ *ρ* ὡς ἐν τῷ τύπῳ *ποτί*, καὶ ἐν τῷ δωρικῷ *ἔμποσθεν* (51).

Ὡς ἦσαν δ' οἱ Αἰολεῖς ἐν γένει *ψιλωταί*, καὶ οὐ μόνον τ' ἀρχικὰ φωνήεντα ἐψίλουν, ἀλλὰ καὶ *κύτρα* καὶ *κιτῶν* ἔλεγον, ἀντὶ *γύτρα* καὶ *χιτῶν* (52), οὕτω καὶ οἱ Ἀρχάδες λέγουσι *κατάπερ* (στ. 45), *ἐσδοκὰν* (ἀντὶ ἐκδοχὴν) (στ. 53).

Εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ ἡ *αι* τρέπεται εἰς *οι* (στ. 2, 5, 10, 16, 36, 46, 48).

(51) Θεόκρ. Θ, 56. — Γρ. Κορίνθ. Δωρ. 77.

(55) Γρ. Κορ. Δωρ. 151.

Φθῆραι (στ. 8) γ' πρόσ. τοῦ ἀορ. τῆς εὐκτικῆς, τὸ δὲ διακωλύσει (στ. 7) εἰς ὀριστικὴν, ὡς ἐκφράζον βεβαίαν τὴν διακώλυσιν, ἐν ᾧ ἡ φθορὰ ἐστὶν ὑποθετικὴ καὶ τυχαία, ἐν περιπτώσει πολέμου.

Τὸ δὲ γ' πληθυντικὸν πρόσωπον τῆς ἐνεργητικῆς προστακτικῆς ἔχει τὸν ἀττικὸν τύπον, ἄνευ τοῦ τελικοῦ ν, οἷον· διαγνώντω, ζαμιόντω, ἀντὶ διαγνόντων ζημιούντων (διαγνώτωσαν ζημιήτωσαν).

Τὸ δὲ τῆς παθητικῆς προστακτικῆς ἐνικὸν μὲν γ' πρόσωπον, ἀφρώσθω, ἀντὶ ἀφιέσθω (στ. 14), πληθυντικὸν δὲ ἐντῶ ἀντὶ . . ἔτωσαν, καὶ ἀττικῶς . . ὄντων, οἷον στ. 9, ποέντω. Τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου δὲ τῆς αὐτῆς ἐγκλίσεως τὸ πληθυντικὸν τρίτον πρόσωπον ἐπελασάσθων (στ. 23). Ἡ δ' ὑποτακτικὴ οὐδαμοῦ λαμβάνει τὴν ὑπογεγραμμένην.

Ἡ μετοχὴ δὲ τῶν περισπωμένων εἰς τὴν πρώτην συζυγίαν φαίνεται ὅτι εἶχε τὸν τύπον εἰς (εις), ἐντος, ὃν διετήρησε καὶ ἐν τῷ Λατινικῷ, καὶ ἐν τῷ παθητικῷ ἀορίστῳ τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ οὐς (ων), οὐτος εἰς τὴν τρίτην· ὄθεν ἀδικέντα (στ. 4), ζαμέοντες (στ. 52). Οὕτω καὶ στοιχεῖς ἀντὶ στοιχῶν, καὶ προσμέτρεις ἀντὶ προσμετρῶν, ἐν τινι αἰολικῇ ἐπιγραφῇ παρὰ Βοικχίῳ (53).

Τὸ δ' οὐδέτερον φαίνεται ὅτι ἦτο εἰς ιν (καταβλαφθίν, στ. 43).

Ἡ παθητικὴ δὲ μετοχὴ ἐν ἐνεστῶτι, ἀδικήμενος (στ. 3), ὡς παρ' αἰολεῦσι καλήμενος, ροήμενος (54).

Ἡ ἑτερόκλητος αἰτιατικὴ πληθυντικὴ κοινᾶνα(ς) (στ. 21) ὑποτίθησιν ὀνομαστικὴν κοινὰν ἀντὶ κοινωνός.

(53) C. I. 3524.

(54) Ἴδ. καὶ C. I. 230).

Ἦς δὲ (στ. 39), ἐστὶν ὁ δωρικός τύπος τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ παρατατικοῦ ἦν.

Ὁ παρακείμενος *λελαβηκώς* (στ. 14) ἐκ τοῦ *λελάβηκα*, διατηρηθέντος ἐν τῇ Ἴωνικῇ.

Τὸ δὲ ἀπυδόας (στ. 13), ἕ' ἀόριστος ἐνεργητικός, ἀποδείκνυσιν ὅτι τὸ κοινὸν δοῦς ἐστὶ συναίρεσις τοῦ δόας, ὡς τὸ *διδούσιν* ἐστὶ τοῦ *διδόασιν*.

Ἀπειθῆναι καὶ καταφρονῆναι (στ. 48 καὶ 49), ἔχοντα τύπον παθητικοῦ ἀορίστου, εἰσὶν ἐνεστώτες τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου, τῶν περισπωμένων· ὥστε καὶ τὸ ἦναι (στ. 10) προέρχεται ἐκ συναίρεσεως τοῦ *εἶναι*. Τῶν δὲ βαρύνων τὰ ἀπαρέμφατα ἔχουσι τὴν κατάληξιν εἰς *εν* (στ. 24, 48, 51).

Τωνί (στ. 38), ἀντὶ *τουτουί*, διότι τῷ δωριστῶ ἀντὶ τοῦ.

Κατὰ αὐτὰ (στ. 25), ἴσως *Καιτὰ αὐτὰ* (κατὰ τὰ αὐτά), γραφομένου ἐνός τ ἀντὶ δύο, ἀρχαϊκῶς.

Ἡμισσορ, ἀντὶ ἡμισυ, ὡς παρ' Αἰολεῦσι μάρτυρος, *φύλακος* (ὡς ὀνομαστική). Τὸ δὲ διπλοῦν σσ, διότι οἱ Αἰολεῖς « τὰ ἀμετάβολα διπλασιάζουσι καὶ τὸ σ » (55).

Ἡ σύγγραφος (στ. 55), ἀντὶ *συγγραφή*, ἀπαντᾶται πολλάκις ἐν ἐπιγραφαῖς.

Εἰ κἄν (στ. 2, 10, 15, 25) ἐστὶν *εἰάν*, διότι *κἄν* ταῦτ' ἐν τῷ *κεν*, (ἄν).

Εἰ δὲ (στ. 17, 27, 34), ἐπίρρημα δηλοῦν οἶον δὴ, οἶον δὴποτε.

Δέατοι (δέαται), ἐστὶ δόξοι· καθ' Ἡσύχιον « *δέαται, φαίνεται, δοκεῖ* ».

Ἐσδέλλω (ἦτοι ἐ(κ)σδέλλω) ἐστὶ ἐκβάλλω, (διότι, καθ' Ἡσύχιον, « *δέλλει καλεῖ* », ἔθεν πιθανῶς καὶ τὸ *δέλεαρ*

(55) Γρ. Κορ. Αἰολ. 11.

καὶ ὁ δόλος· ὥστε τὸ ἐκδέλλω ἔσται τὸ ἐναντίον τοῦ καλεῖν, τὸ ἀποπέμπειν. Ἄλλὰ τότε ἐς τοῦ ἔργοι ἔσται ἐν τῷ ἔργῳ, ἀποδεικνύον ὅτι εἰς τινὰς τοῦλάχιστον περιστάσεις ἢ ἐς (ἐκ) συνετάσσετο μετὰ δοτικῆς. Ἴσως καὶ ἐν στ. 56.

Ἀπυέσθω, ἐκ τοῦ ἀπύω, ὃ ἐστὶ καλῶ (56), δηλοῖ βεβαίως ἐν μέσῃ φωνῇ ἐγκαλεσάτω.

Πᾶσα λοιπὸν ἡ ἐπιγραφὴ ἐστὶ σύμβασις μετ' ἐργολάβων (ἐργωνῶν, στ. 47), εἰς οὓς ἐσδοθήσονται (ἐκδοθήσονται) πάντα τὰ ἐν Τεγέα ἀνεγεροθησόμενα οἰκοδομήματα· πρὸς τοῦτο ἐγκατέστησαν ἐσδοτῆρες (ἐκδοτῆρες) ἐν τῇ πόλει, πρὸς οὓς ἔχει προσφυγὴν ὁ ὑπὸ τινος ἀδικούμενος ἐργολάβος. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν πόλεμος βλάβη αὐτοῦς, ἢ βουλῇ (οἱ τριακῆσιοι), ἐπιμελεία τῶν στρατηγῶν, θέλει σκεφθῆ περὶ τῆς αὐτῶν ἀποζημιώσεως, ἂν ἡ πόλις ἤθελε λαφυραγωγηθῆ, διότι οὕτως ἐννοητέον τὸ λαφυροπωλίου ἔοντος, καθ' ὅσον καὶ ὁ Ἡσύχιος λέγει· «Λαφυροπωλεῖ, αἰχμαλωτίζει». Ἦν δ' οὗτος ὅρος ὃν οἱ ἐργολάβοι βεβαίως ἀπήτησαν πρὸς ἰδίαν ἀσφάλειαν. Ἄν ὁμοῦς ἐπέλθῃ πόλεμος πρὶν ἢ γίνῃ ἀρχὴ ἐργασίας τινός, οἱ ἐκδοτῆρες δύνανται νὰ διαλύωσι τὴν συμφωνίαν, ἀποδιδόντες τοῦ ἐργολάβου ἣν ἔλαβε προκαταβολήν. Τοὺς βλάπτοντας δὲ ἢ κωλύοντας τοὺς ἐργολάβους ἢ δύναντο νὰ ζημιῶσιν οἱ ἐκδοτῆρες, κηρύττοντες κατ' αὐτῶν δίκην (ἀγκαρυσσόντων ἐν ἐπίκρισιν, στ. 19) καὶ ἐνάγοντες αὐτοὺς εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ δήμου (τοῦ πλήθι, στ. 20), οἱ ἡλιασταὶ καλούμενοι (στ. 24), ὡς καὶ ἐν Ἀθήναις. Ἀπαγορεύονται δὲ ἐταιρίαι πλέον ἢ δύο ἐργολάβων δι' ἕκαστον ἔργον, ἢ ἐργολαβία πλέον ἢ δύο ἔργων δι' ἕκαστον, ἐπὶ ποινῇ 50 δρ.

(56) Ἀριστοφ. Ἰππ. 1032.

δι' ἕκαστον, καὶ ἐπιτρέπεται τῷ βουλομένῳ (*ἰμφαίνειν*) νὰ καταγγεῖλῃ τὴν παράβασιν ταύτην διὰ τῆς φάσεως (57) ἐπ' ἀμοιβῇ 25 δραχμῶν. Μετὰ τὸ ἐφθαρμένον δὲ μέρος τῆς πλακὸς ὀρίζεται τὸ δικαστήριον ἐφ' οὗ θέλουσιν ἐκτελεῖσθαι αἱ δίκαι, ἐπὶ ποινῇ διπλασίας ζημίας διὰ τὸν δεξόμενον νὰ δικασθῇ ἀλλαχοῦ. Νομίζω δὲ τὸ *ἀλλη* (στ. 36), δ ὁ K. Bergk ἀναγινώσκει *ἄλλη* (ἀλλαχοῦ), προτιμότερον ν' ἀναγνωσθῇ *ἀλλ' ἢ* (ἦτοι, οὐδαμοῦ πλὴν ἐν Τεγέα), εἰς ἐξασφάλισιν ὅτι οἱ ἐργολάβοι, οἵτινες πιθανῶς ἦσαν ξένοι, ἴσως Ἀθηναῖοι, δὲν ἤθελον ἀξιῶσαι νὰ προσφύγωσιν εἰς τῆς πατρίδος αὐτῶν τὰ δικαστήρια, παράγοντες οὕτω διεθνεῖς περιπλοκάς. Τὸ *ἄλλη ἐν Τεγέα* μοὶ φαίνεται οὐδεμίαν ἔχον ἔννοϊαν, διότι, ἂν τὸ δικαστήριον ἦν ἡ Ἡλιαία, πῶς ἀλλαχοῦ τῆς Τεγέας ἠδύναντο νὰ δικασθῶσιν; Ἐν δὲ τῷ ἐφθαρμένῳ μέρει τοῦ λίθου ἐπρόκειτο πιθανῶς περὶ ἐγγυητῶν διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν προκαταβολῶν καὶ τὴν ἀπότισιν τῶν προστίμων, διότι ἐν στ. 38 λέγεται ὅτι ὁ αὐτὸς ἔσται ἐγγυητῆς καὶ διὰ τὸ πρόστιμον τοῦτο. Μετὰ ταῦτα δ' ἔπονται διατάξεις κατὰ τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἐργολάβων οἵτινες ἤθελον ὑπὲρ τοῦ ἔργου αὐτῶν βλάβει ἄλλα ὑπάρχοντα ἤδη οἰκοδομήματα, ἢ ἤθελον ἀπειθεῖ τοῖς ἐπιμεληταῖς, ἢ ἀρνεῖσθαι τὴν ἀπότισιν τῶν προστίμων, καὶ ὀρίζεται, οἱ μὲν ἀπειθεῖς ἐργάται ν' ἀποβάλλωνται, οἱ δ' ἐργολάβοι νὰ εἰσάγωνται εἰς δίκην.

(57) Ἰδ. Ῥαγκ. Πολιτ. Ἀρχ. Τόμ. Α (Ἀπαντ. ΙΕ), σ. 331.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ἡρώσιμα πολιτικά.

Ἀπαντῶνται δ' ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης πολλαὶ μὲν ἐν Ἀθήναις ἐπιγραφαί, ἀσυγκρίτως δὲ πολυπληθέστεραι ἢ ἐκ τῆς προλαβούσης αἰ εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἀποικιῶν ἀνήκουσαι.

Τὰ πολλὰ δ' ἐκ τῶν χρόνων τούτων σωζόμενα ψηφίσματα ἔχουσιν εἰσέτι ἐνίοτε, ὡς καὶ ἐν τῇ προλαβούσῃ ἐποχῇ, προτεταγμένον ἀνάγλυφον (1), ἢ τινά, ἐπιτεταγμένον (2). Τὰ πλείστα ὁμῶς κοσμοῦνται ἄνωθεν δι' ἀετώματος (3), ἢ καὶ δι' ἀπλοῦ κυματίου.

Ἡ δ' εἰσαγωγικὴ τῶν θεῶν ἐπίκλησις ἀπαντᾶται συνεχέστερον ἢ ἐπὶ τῶν προγενεστέρων, καὶ κατὰ τύπους ποικιλωτέρους.

Οὕτως ἐπὶ μὲν τῶν Ἀττικῶν εὕρηται· ΘΕΟΙΣΕ (πικουρίοις) (4), ἢ ΘΕ(οῖς), ἴσως Θ(εοῖς) Ε(πικουρίοις), ἢ Ε(πικουρίοις) Θ(εοῖς) (5), ἢ ἀπλῶς ΘΕΟΙΣ (6).

Ἐκτὸς δὲ τῶν Ἀθηνῶν ἀπαντῶνται καὶ ἄλλοι τύποι, οἷον· Ἐν Βοιωτίᾳ Θεός (7)· Θεὸς τιούχαν ἀγαθάν (8)· ὁμοίως ἐν Φωκίδι (9), ἢ ἐν κοινῇ διαλέκτῳ Θεὸς τύχαν ἀγα-

(1) R. II, 16.

(2) R. II, 10. 11.

(3) R. II, 14. 18. 21.

(4) C. I. 139. 151.

(5) C. I. 158. 213.

(6) C. I. 150.

(7) C. I. 1574.

(8) C. I. 1564.

(9) Ross, 73. 74. 81.

θάιν (10). Θεὸς τύχαν ἐν Βοιωτία πάλιν (11) καὶ ἐν Κερκύρα (12). Θεὸς ἀγαθὸς ἀγαθῆ τύχα καὶ ἐπὶ σωτηρία, ἐν Κρήτη (13). Διόσκοροι, ἐν Πάρῳ (14) κτλ.

Συνηθεστάτη δ' ἐστὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν ἢ πρὸ τῶν ψηφισμάτων τιθεμένη ἐπὶ κλησις ἀγαθῆ τύχη, ἢ, σπανίως, τύχη ἀγαθῆ, ὡς ἐν Δελφοῖς (15), ἐν Θρονίῳ (16), ἐν Θαυμακῶ (17), ἐν Αἰγίνῃ (18), ἐν Κερκύρα (19) καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐν Ἀθήναις ὅμως, ὁ τύπος ἀγαθῆ τύχη προηγεῖται οὐχὶ τοῦ ὄλου ψηφίσματος, ἀλλὰ τῆς ἀποδόσεως μόνον, οἷον Ἐπειδὴ (μετὰ 8 στίχους) ἀγαθῆ τύχη, διδόχθαι τῷ δήμῳ (20).

Τινῶν δέ, σπανίων, ψηφισμάτων προηγεῖται καὶ ἡ ὑπόθεσις, οἷον Προξερία Διοχάρει Χάρητος Ἀπολλωνιάτη (21).

Μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ κλησιν, ἢ καὶ εἴπου αὐτὴ ἐλλείπει, ὁ κυρίως εἰσχωγικὸς τύπος τῶν ψηφισμάτων ἦν ἐν Ἀθήναις καὶ ταῖς πολιτείαις ὅσαι εἶχον πολίτευμα ὅμοιον τῷ ἀττικῷ, διάφορος κατὰ τι τοῦ ἀρχαιότερου, καὶ ἔχων οὕτω Ἐπὶ τοῦ δεῖνος ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς δεῖνος (π. χ. Λεοντίδος) . . . ης (π. χ. πρώτης) πρυτανείας, ἢ ὁ δεῖνα ἐγράμ-

(10) Ross, 67.

(11) C. I. 1565.

(12) C. I. 1850.

(13) C. I. 2556.

(14) Πρακτ. Ἀκαδ. Μονάχ. 1835.

(15) C. I. 1693.

(16) C. I. 1751.

(17) C. I. 1771.

(18) R. II, 688.

(19) C. I. 1840.

(20) C. I. 107.

(21) C. I. 90.

μάτευε. *Τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν ὁ δεῖνα· ὁ δεῖνα εἶπεν, ὡς ἐν ἐπιγραφῇ ἐξ Ὀλ. 102, δ (22).*

Ἦ, ἔτι πληρέστερον·

Ἐπὶ τοῦ δεῖνος ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς δεῖνος φυλῆς . . . ης πρυτανευούσης, ἣ ὁ δεῖνα ἐγραμμάτευε, τοῦ δεῖνος μηρός . . . η (π. χ. πρώτη ἰσταμένου), . . . η (π. χ. πρώτη) τῆς πρυτανείας. *Τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν ὁ δεῖνα· Ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ· Ὁ δεῖνα εἶπεν, ὡς τις ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀλ. 106, β' (23).*

Ἐν ταῖς εἰσαγωγαῖς δὲ ταύταις, τοῦ ἄρχοντος τὸ ὄνομα ὀρίζει τὸ ἔτος, καὶ δὲν συνοδεύεται ὑπὸ πατρωνυμικοῦ ἢ δημοτικοῦ· ὁσάκις δὲ πρόκειται νὰ διακριθῇ ἀπὸ προγενεστέρου ὁμωνύμου, προστίθεται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ προκατόχου αὐτοῦ, ὡς· ἐπὶ τοῦ δεῖνος ἄρχοντος τοῦ μετὰ τὸν δεῖνα.

Γραμματεὺς δ' ἦν ὁ ἐτήσιος, διότι πολλάκις ἀναφέρεται ὁ αὐτὸς εἰς διαφόρους τοῦ αὐτοῦ ἔτους πρυτανείας (24). Ἦν λοιπόν, ὡς εἰς τὰ πρὸ Εὐκλείδου ψηφίσματα, ὁ ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκλεγόμενος ἵνα ἀναγινώσκη τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ (25)· ὥστε τῇ δεῖνι φυλῇ ἣ ὁ δεῖνα ἐγραμμάτευε δὲν σημαίνει ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν φυλὴν ἐγραμμάτευε μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτήν, ὡς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς. Φέρεται δὲ τὸ ὄνομα τοῦ γραμματέως πάντοτε μετὰ πατρωνυμικοῦ καὶ δημοτικοῦ.

Τοῦ δ' ἔτους ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἐγράφη τὸ ψήφισμα, ὀρίζεται διὰ τῆς πρυτανευούσης φυλῆς, διότι ἡ τάξις καθ' ἣν

(22) C. I. 85.

(23) C. I. 90.

(24) Rang. II, 412-413. 436-439.

(25) Bekk. Anecd. Σ. 135.

ἐκάστη φυλή ἔμελλε νὰ πρυτανεύσῃ ἐκκληροῦτο, ὡς φαίνεται, ἐτησίως. Πολλάκις ὁμοῦ μνημονεύεται καὶ ὁ μῆν, καὶ προσέτι προσδιορίζεται διττῶς ἢ ἡμέρα, ἢ τε τῆς πρυτανείας καὶ ἢ τοῦ μηνός· ὥστε ἡ γνῶσις τῆς ἀντιστοιχίσεως τῶν δύο τούτων χρονολογιῶν μεγάλως συμβάλλεται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν τὸ ζήτημα συνετάχθη.

Καὶ ἂν μὲν πᾶσαι αἱ πρυτανεῖαι περιεῖχον ἴσον ἀριθμὸν ἡμερῶν, καὶ πάντες οἱ μῆνες ἐπίσης, τότε δυσχέρεια περὶ τὴν ἐκτίμησιν ταύτην οὐδεμία θὰ ὑπῆρχε, διότι αἱ αὐταὶ ἡμέραι τῶν μηνῶν θ' ἀνταπεκρίνοντο πάντοτε εἰς τὰς αὐτὰς τῶν πρυτανειῶν, καὶ τῆς μιᾶς χρονολογίας οὔσης γνωστῆς, ἐξ αὐτῆς ἀμέσως θὰ προσδιωρίζετο καὶ ἡ ἄλλη. Ἀλλά, παρ' Ἀθηναίους, αἱ μὲν πρυτανεῖαι ἦσαν δέκα, οἱ δὲ μῆνες δώδεκα, ἔχοντες τὴν ἐπομένην τάξιν ἐν τῷ ἔτει·

1. Ἐκατομβαιῶν	4. Πυκνεψιῶν	7. Γαμηλιῶν	10. Μουνυχιῶν
2. Μεταγειτινῶν	5. Μαιμακτηριῶν	8. Ἀνθεστηριῶν	11. Θαργηλιῶν
3. Βοηδρομιῶν	6. Ποσειδεῶν	9. Ἐλαφηβολιῶν	12. Σκιροφοριῶν.

Ἀλλὰ τὰ ἀπτικὰ ἔτη διηροῦντο εἰς κοινὰ καὶ ἐμβόλιμα, προστιθεμένου εἰς τὰ κοινὰ ἐνὸς μηνός περιπλέον, μετὰ τὸν Ποσειδεῶνα, τοῦ Ποσειδεῶνος Β'. Ὡστε αἱ πρυτανεῖαι δὲν ἀντεστοίχουν πρὸς τοὺς μῆνας, οὐδ' ἦν δυνατόν νὰ διαιρῶνται εἰς ἴσον πᾶσαι ἀριθμὸν ἡμερῶν, ἄνευ κλάσματος, καὶ τούτου διαφόρου κατὰ τὴν φάσιν τοῦ ἔτους, ἂν δηλαδὴ ἦν κοινόν, ἢ ἐμβόλιμον.

Τούτου ἕνεκα φαίνεται ὅτι, κατὰ μὲν τὰ κοινὰ ἔτη αἱ 3 πρῶται πρυτανεῖαι εἶχον ἀνὰ 35 ἡμέρας ἐκάστη, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐναλλάξ καὶ ἀνὰ 36 καὶ 35· κατὰ δὲ τὰ ἐμβόλιμα, αἱ μὲν 3 πρῶται ἀνὰ 38, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀνὰ 39 καὶ 38 ἡμέρας ἐκάστη(26). Ὁ δὲ Βοίχιος δοξάζει μᾶλλον, καί, κατὰ τινὰ

(26) Rang. I, Σ. 193. (Ἄρ. 116. 117). Σ. 392. - II, Σ. 18. (Ἄρ. 373).

διδόμενα, ἴσως ὀρθῶς (27), ὅτι αἱ μακραὶ καὶ βραχεῖαι πρυτανεῖαι διετάττοντο καὶ διενέμοντο εἰς τὰς φυλάς διὰ κλήρου ἐκάστοτε.

Ἴνα δὲ συμβιβάζωσι τὸ ἡλιακὸν μετὰ τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους, καὶ ὀρίζωσι τίνα τῶν ἐτῶν ὄφειλον νὰ ὦσιν τὰ ἐμβόλιμα, εἶχον παραδεχθῆ κατ' ἀρχὰς οἱ Ἀθηναῖοι κύκλον ἐννεαετηρίδος (ἐξ ὀκτῶ ἐνιαυτῶν), ὃν μετὰ ταῦτα ὁ Μέδων ἀντικατέστησε διὰ δεκαεννεαετηρίδος, ἐκ 18 ἐτῶν, ἐξισουμένης πρὸς 235 σελήνας. Ἐκάστης λοιπὸν δεκαεννεαετηρίδος τὸ 1, 3, 5, 9, 11, 13, 17^{ον} ἔτος ἦν ἐμβόλιμον, ἔχον ἀνὰ 13 μῆνας, καὶ 384 ἡμέρας, ἐν ᾧ τὰ λοιπὰ ἦσαν κοινὰ, ἐκ 354 ἡμερῶν, πλὴν τοῦ 2, 7, 12, 16, ἐχόντων ἀνὰ 355 ἡμέρας.

Διηροῦντο δὲ καὶ οἱ μῆνες οὗτοι, ἵνα ἀπαρτίζωνται ἄνευ κλασμάτων, εἰς πλήρεις ἐκ 30 ἡμερῶν, καὶ εἰς κοίλους ἐξ ἡμερῶν 29, οὐχὶ πάντοτε τοὺς αὐτούς· ἀλλὰ προσδιωρίζοντο οἱ κοῖλοι, ἀφαιρουμένης, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κύκλου, μιᾶς ἡμέρας ἐκάστοτε μετὰ 63.

Ἦν δὲ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ Μετωνίου κύκλου τὸ τῆς Ὀλ. 87, α' (28). Ἐν δὲ Ὀλ. 112, γ' ὁ Κάλλιππος εἰσήγαγε κύκλον ἔτι ἐντελέστερον ἐκ 76 ἐτῶν, διατηρήσας τὴν αὐτὴν τάξιν τῶν ἐμβολίμων (29), καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ ἔτους τῆς εἰσαγωγῆς, ὡς πρώτου ἔτους τοῦ νέου κύκλου.

Ἄλλ' αἱ πρυτανεῖαι οὔσαι κατ' ἀρχὰς 10, ἀπὸ τῆς Ὀλ. 118, β', ἐγένοντο 12, ὅτε εἰς τὰς 10 φυλάς προσετέθησαν ἕτεραι δύο, ἡ Ἀντιγονίς καὶ ἡ Δημητριάς, εἰς τιμὴν τοῦ Ἀντιγόνου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκη-

(27) Πρακτ. Ἀκαδ. Βερολ. 1846.

(28) Διδ. IB, 36.

(29) Rang. Αὐτ. καὶ II, Σ. 93 (Ἀρ. 421).

τοῦ, οἵτινες ὡς θεοὶ σωτῆρες ἐλατρεύθησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὅτε ἠλευθέρωσαν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου καὶ τῶν Μακεδόνων. Μετωνομάσθησαν δὲ μετὰ ταῦτα αἱ πρόσθετοι αὐταὶ φυλαί, ἡ μὲν, Πτολεμαίς, ἐν Ὀλ. 130, ἐκ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, ἡ δέ, Ἀτταλὶς, ἐν Ὀλ. 145, α', κατ' Ἀτταλον τὸν Α'. Ἀπὸ τῆς Ὀλ. 118, β' λοιπὸν συνέκειτο ἡ Βουλὴ ἐξ 600 ἀνδρῶν, αἱ δὲ πρυτανεῖαι ἦσαν, ἐν τοῖς κοινοῖς ἔτεσιν, ἰσάριθμοι πρὸς τοὺς μῆνας, καὶ αἱ ἡμέραι αὐτῶν συνέπιπτον ἀκριβῶς πρὸς τὰς ἡμέρας ἐκείνων. Κατὰ δὲ τὰ ἐμβόλιμα ἔτη ἐκάστη πρυτανεῖα φαίνεται ὅτι εἶχεν ἀνὰ 32 ἡμέρας (30).

Τὸ αὐτὸ δὲ σύστημα ἐπεκράτει καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πόλεις τὰς ἐχούσας πολίτευμα ἀνάλογον τῷ τῶν Ἀθηναίων. Ἐκτὸς ὅτι εἰς πολλάς, ὡς ἐν Μακεδονίᾳ, τὸ ἔτος ἀπ' ἄλλου μηνὸς ἤρχιζε, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν διέφερον, ὥστε καὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα εἰς δύο διαφόρους πόλεις ἐδήλου ἄλλο μέρος τοῦ ἔτους. Οὕτως ὁ Πάναμος τῶν Αἰτωλῶν ἀντεστοίχει πρὸς τὸν Δελφικὸν Βουκάτιον ἢ τὸν Ἀττικὸν Ποσειδεῶνα, ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ (ἐν Μακεδονίᾳ, Θεσσαλίᾳ, Βοιωτίᾳ) ὁ Πάναμος ἀντεστοίχει πρὸς τὸν Δελφικὸν Ἴλαον, ἢ τὸν Ἀττικὸν Ἑκατομβαιῶνα. Οὐδ' ἡ διάρκεια δὲ τῶν μηνῶν ἀνταπεκρίνετο ἐντελῶς πρὸς τὴν τῶν Ἀττικῶν (31).

Εἰσὶ δ' ἐξ ἐπιγραφῶν καὶ ἐτέρων πηγῶν γνωστὰ τὰ ἐπόμενα ὀνόματα·

(30) Rang. II, Σ. 111 (Ἀρ. 439). — Σ. 569 (Ἀρ. 880).

(31) Ἰδ. C. F. Hermann, griech. Monatskunde.

ἸΑΤΤΙΚΟΙ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΙ	ΣΠΑΡΤΗΣ	ΔΕΛΦΙΚΟΙ	ΒΟΙΩΤΙΚΟΙ	ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΙ
Μεταγειτνίων	Δίος	Κάρνειος			
Μαιμακτηριῶν	ἸΑΠΕΛΛΑΪΟΣ				ἸΑΠΕΛΛΑΪΟΣ
ἸΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ	Αὔδυνατος	Γεράντιος	Ποιτρόπιος		Γαύστης
Θαργηλίων	Περίτιος	Φλύσιος	ἸΕΡΑΪΙΟΣ	ἸΑΛΑΧΟΜΕΝΙΟΣ	Χρυτταῖος
Βοηδρομιῶν	Δίστρος		Βύσιος	Δημάτριος	Λυκαῖος
Ποσειδῶν	Ξανθικός		Βουκάτιος	Βουκάτιος	Βουκάτιος
ἸΕΛΑΦΘΟΛΙΩΝ	ἸΑΡΤΕΜΪΣΙΟΣ	ἸΑΡΤΕΜΪΣΙΟΣ	ἸΕΡΑΧΛΕΪΟΣ	ἸΕΡΜΑΪΟΣ	
Σχιροφοριῶν	Δαΐσιος		Θεοξένιος	Προστατήριος	
ἸΕΧΑΤΟΜΒΑΙΩΝ	Πάναμνος	ἸΕΧΑΤΟΜΒΕΥΣ	ἸΙΛΑΪΟΣ	Πάναμνος	Πάναμος
Πυανεψίων	Λῶος		Δαιδαφόριος	Θαλούντιος	
Γαμηλίων	Γορπιαῖος		Βοαθός	ἸΠΠΟΔΡΟΜΙΟΣ	ἸΠΠΟΔΡΟΜΙΟΣ
Μουνηχιῶν	ἸΠΕΡΒΕΡΕΤΑΪΟΣ				

Πόκιος δὲ μνημονεύεται μὴν Ἀμφισσέων(32), ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν Ἡράκλειον τῶν μόλις δύο ὥρας ἀπεχόντων Δελφῶν· Ἰππιῶν δέ(33), μὴν Ἐρετριέων, καὶ ἄλλοι ἄλλων τινῶν πόλεων.

Ἐκ τῆς πρυτανευούσης δὲ φυλῆς ἐξελέγετο καθ' ἡμέραν εἷς ἐπιστάτης, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἐννέα ἐξελέγοντο 9 πρόεδροι, ὧν ὁ προϊστάμενος εἶχεν, ἀπὸ Ὀλ. 108-112(34), ἢ καὶ ἤδη ἀπὸ Ὀλ. 97(35), τὸ δικαίωμα τοῦ διδόναι διαχειροτονίαν καὶ προτείνειν εἰς διαψήφισιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅπερ ἐν τοῖς ψηφίσμασιν ἐκφράζεται διὰ τῶν λέξεων· *Τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν ὁ δεῖνα*. Ἐνίοτε δὲ προστίθενται τῷ ὀνόματι τοῦ ἐπιψηφίζοντος αἱ λέξεις καὶ συμπρόεδροι.

Μετὰ δὲ τὸν τοιοῦτον προσδιορισμὸν τῆς ἡμερομηνίας ἔπεται πολλάκις ἡ λέξις *ἐκκλησία* ἢ *ἐκκλησία κυρία*(36), δηλοῦν ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐγένετο ἐκκλησία τοῦ δήμου, ἐν ἣ ἡ προὔταθη τὸ ψήφισμα. Ἦν δ' ἡ *Κυρία ἐκκλησία*, κατὰ Πολυδεύκην(37) ἐκείνη, ἐν ἣ « τὰς ἀρχὰς ἐπιχειροτονοῦσιν εἴπερ καλῶς ἄρχουσιν, ἢ ἀποχειροτονοῦσιν· ἐν ἣ τὰς εἰσαγγελίας ὁ βουλόμενος εἰσαγγέλλει, καὶ τὰς ἀπογραφὰς τῶν δημοσιευομένων ἀναγινώσκουσιν οἱ πρὸς ταῖς δίκαις, καὶ τὰς λήξεις τῶν κλήρων ». Ἦν δέ, φαίνεται, αὕτη ἡ δευτέρα ἐκάστης Πρυτανείας(38). Εἷς τινὰς ἄλλας πολιτείας, ὡς ἐν Δελφοῖς(39), ἀντὶ τοῦ

(32) C. I. 1717.

(33) Αὐτ. 2265.

(34) C. I. Σ. 130.

(35) Rang. II, Σ. 29. 30 (Ἀρ. 376. 377).

(36) C. I. 111.

(37) H, 95.

(38) Rang. II, Σ. 112. (Ἀρ. 438). 121 (Ἀρ. 443).

(39) C. I. 1693.

Ἐκκλησία κυρία, φέρεται ἀγορά, ψήφοις τοῖς ἐννόμοις, ἢ ἄλλο τι παραπλήσιον. Ἐνίοτε δ' ἀπαντᾶται καὶ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου τῆς ἐκκλησίας, ὡς διὰ τὰς Ἀθήνας, ἐκκλησία ἐν Πειραιεῖ, ἢ ἐν τῷ Θεάτρῳ, ὡς καὶ Βουλὴ ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ (40). Εὐρῆται δὲ σπανίως καὶ Ἐκκλησίας συγκλήτου, ἔτε ἡ ἐκκλησία συνεκαλεῖτο ἐκτάκτως.

Ἐνίοτε δέ, ἀντὶ τῆς φράσεως "Ἐδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, γράφεται μόνον ἔδοξε τῷ δήμῳ, εἴτε κατ' ἐπιτομήν, εἴτε ἐκ τῶν χρόνων περὶ ὧν λέγεται ἐν τῇ ὑποθέσει τοῦ κατ' Ἀνδροτίωνος λόγου τοῦ Δημοσθένους: « Ἔθος ἐπεκράτησεν ἀπροβούλευτον ψήφισμα εἰσάγεσθαι ἐν τῷ δήμῳ ».

Πολλάκις δ' εἰς τὰ παρενειρόμενα τοῖς ῥητορικοῖς λόγοις ψηφίσματα ἀπαντᾶται ὁ τύπος: Γνώμη βουλῆς (καὶ δήμου): ὁ δεῖνα εἶπε(41): ἀλλαχοῦ: Στρατηγῶν γνώμη(42). Φαίνεται ὅμως ὅτι ταῦτα εἰσὶν ἐπιτομαὶ τοῦ ἀληθοῦς τύπου, ὑπὸ τῶν ῥητόρων ἢ τῶν ἀντιγραφῶν γενόμεναι.

Εἰς ἰδιαίτερα δὲ δήμων ἢ φυλῶν ψηφίσματα (οὐχὶ δηλαδὴ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων) ἀναφέρεται μόνον ὁ προτείνας τὸ ψήφισμα, οἷον: Παμμένων Ἀμεινίου εἶπεν: ἐπειδὴ . . . (43). "Ἐδοξε τῇ . . . ἰδί φυλῇ: Ὁ δεῖνα εἶπε.

Ἐκτὸς δὲ τῶν Ἀθηναίων οἱ ἐπωνύμοι ἄρχοντες εἶχον ἀλλαχοῦ ἄλλα ὀνόματα, καὶ τὰ ψηφίσματα δὲν ἐχρονολογοῦντο δι' αὐτῶν μόνον. Καὶ ἐν μὲν Βοιωτίᾳ ἰδίως, τὸ ἔτος προσδιωρίζετο διὰ τοῦ ἐπωνύμου ἄρχοντος ἐκάστης πό-

(40) C. I. 124.

(41) Δημ. κ. Στεφ. 205. 282.

(42) Αὐτ. 238. 249.

(43) Rang. II, Σ. 88 (Ἀρ. 418).

λεως· ἐψήφισον δὲ ἡ Βουλὴ καὶ ὁ δῆμος αὐτῆς, ἐπιψηφίζοντος τοῦ προέδρου ὡς ἐν Ἀθήναις.

Εἰς δὲ τὰ ψηφίσματα τοῦ κοινοῦ τῶν Βοιωτῶν προσδιωρίζετο τὸ ἔτος διὰ τοῦ ἄρχοντος ἐν κοινῷ τῶν Βοιωτῶν. Ἐψήφισε δὲ ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Δῆμος τῶν Βοιωτῶν, ἐφροδριατευόντων (ἦτοι προεδρευόντων) τῶν Βοιωταρχῶν, οἵτινες ἦσαν 11 ἐπὶ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἀπὸ δὲ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης 7. Εἰς δὲ τὰ στρατιωτικὰ ἢ οἰκονομικὰ ψηφίσματα μνημονεύεται καὶ ὁ Πολέμαρχος, ὅστις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις στρατηγόν, ἔχων καὶ αὐτὸς καὶ οἰκονομικὴν τινα δικαιοδοσίαν. Εἰς δὲ τὰ θρησκευτικὰ μνημονεύεται ὁ ἱερεὺς τοῦ ἐπιτοπίως σεβομένου Θεοῦ.

Εἰς δὲ τινὰς Φωκικὰς, Θεσσαλικὰς, κτλ. γίνεται μνεῖα δύο ἢ τριῶν ἀρχόντων, καὶ ἐνίοτε καὶ τοῦ Βουλάρχου, ἢ προέδρου τῆς Βουλῆς (54).

Ἀλλαχοῦ δέ, παρὰ Δωριεῦσιν, Ἠλείοις, Μαντινεῦσιν, Ἀχαιοῖς, προσέτι δὲ καὶ παρ' Ἀργείοις, καὶ τισὶ Θεσσαλοῖς, καὶ τοῖς ἀποίκιοις αὐτῶν, πολλάκις ἀντ' ἐπωνύμων ἀπαντῶνται οἱ καλούμενοι Δημιουργοί (45), διότι καθ' Ἡσύχιον, « Δημιουργοί, καὶ παρὰ Δωριεῦσιν οἱ ἄρχοντες τὰ δημόσια πράττοντες », καὶ κατὰ τὸ Μ. Ἐτυμολογικόν· « Δημιουργοὶ ἐκαλοῦντο παρὰ τοῖς Ἀργείοις καὶ Θεσσαλοῖς οἱ περὶ τὰ τέλη ».

Παρὰ Σπαρτιάταις δὲ (46) καὶ τοῖς ἀποίκιοις (47) ἀπαντῶνται ἐν τοῖς ψηφίσμασιν οἱ Ἐφοροί.

Παρὰ Κρησὶ δέ, οἱ Κόσμοι (48).

(44) C. I. 1724, 1725. 1736. κτλ.

(45) C. I. 1567.

(46) Θουκ. Ε, 14. — Πaus. Γ, 11, 2.

(47) C. I. 2448 καὶ 2449.

(48) C. I. 2554, ἐπ.

Παρά *Κερκυραίους*, *Ροδίους*, καὶ παρὰ διαφόροις *Ἰωνικαῖς πόλεσιν*, ὁ *Πρύτασις* (49).

Παρ' ἐτέραις, ἐπίσης *Ἰωνικαῖς*, ὁ *Στεφανηφόρος*, οἶον ἐν *Σμύρνη* ἐξ *Ὀλ. 134* (50), ἢ ὁ *ἄρχων τὴν στεφανηφόρον ἀρχὴν*, ὡς ἐν *Τήνῳ* (51), ἐν *Ἰάσῳ*, ἐν *Μιλήτῳ*, ἐν *Πριήνῃ*, ἐν *Ἀφροδισιάδι*, ἐν *Μυλάσοις* (52). Ἦν δ' ὁ *Στεφανηφόρος* αὐτὸς ὁ ἐτήσιος ἐπώνυμος ἄρχων, διότι πανταχοῦ στέφανος ἦν τὸ ἐπίσημον ἔμβλημα τῆς ἀξίας αὐτοῦ. Τὴν ἀρχὴν δὲ ταύτην διέπουσιν ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις καὶ γυναῖκες (53), ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι τότε εἶχε μεταπέσει εἰς καθαρὰν ἱερατεῖαν. Ἀλλὰ καὶ *Πρύτασις* ἀπαντᾶται γυνὴ ἐν *Φωκαίᾳ* (54).

Ἐν *Κυζίκῳ* δ' ἀναφέρεται *Ἰππάρχης* (55)· ἐν *Ἀβύδῳ*, *Ναύαρχος* (56)· ἐν *Σιγείῳ*, *Ἐπιστάτης*· ἐν *Νεαπόλει* *Δήμαρχος*· ἐν *Ἀπαμῖᾳ* *Φρονγίας*, *Ἀργυροταμίας*, κτλ.

Εἰς θρησκευτικὰ δὲ ψήφισματα, πολλάκις ὁμοῦ καὶ εἰς πολιτικά, ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων μνημονεύονται καὶ ἐπώνυμοι ἱερεῖς ἢ ἱέρειαι τοῦ πρωτίστου ἐγχωρίου ναοῦ, περὶ οὗ τυχὸν τὸ ψήφισμα πραγματεύεται. Εἰς τινὰς δὲ πόλεις, τῆς *Μικρᾶς Ἀσίας* μάλιστα, οἱ ἱερεῖς φέρονται καὶ ὡς μόνοι ἐπώνυμοι.

Παρ' *Αἰτωλοῖς* δὲ πολιτικὸς ἄρχων τοῦ κοινοῦ τῶν *Αἰτωλῶν* ἦν ὁ *Στρατηγός*, καὶ ἱερεῖς ἐκάστης πόλεως ἐπώνυ-

(49) C. I. 1845. 1847. 2530. 3065 κτλ.

(50) C. I. 3137.

(51) C. I. 2330. 2333. 2337.

(52) C. I. 2671-2678.

(53) C. I. 2829. 2835. 2840, κτλ.

(54) C. I. 3415.

(55) C. I. 2157.

(56) C. I. 2160.

μοι μνημονεύονται, ὧν ὁ γραμματεὺς καλεῖται Θεωρός(57).

Παρ' Ἀκαρνᾶσι δ' ἐπίσης ὁ πολιτιτικὸς ἄρχων καλεῖται Στρατηγός. Ἱερεὺς δ' ἐπώνυμος ἦν ὁ Ἱεραπόλος (58) ὁμοίως δὲ καὶ ἐν Γέλα.

Παρὰ Μεγαρεῦσι δὲ καὶ ἀποίκιοις ὁ ἐπώνυμος, ἀπὸ Ὀλ. 102 μέχρι πρὸ Ῥωμαίων, ἐκαλεῖτο Βασιλεύς.

Παρ' Ἐρετριεῦσι δέ, περὶ Ὀλ. 145, παρὰ Συμυρναίοις, ἐν Ὀλ. 134, παρὰ Ῥοδίοις καὶ Τεγεάταις, ἐπὶ Ῥωμαίων, μνημονεύεται ὡς τοιοῦτος ὁ Ἱερεύς (59).

Παρὰ Συρακουσίοις, ἐν Ὀλ. 109, β', Ἀμφίπολος.

Παρ' Ἀκραγαντίνοις καὶ Μελιτεῦσιν, Ἱεροθύτας.

Παρὰ Βυζαντίοις, Ἱερομνήμων.

Παρὰ Δυμαίοις ἐν Ἀχαΐα, ἐπὶ Ῥωμαίων, Θεοκόλος(60).

Παρ' Ἀλικαρνασσεῦσι (61), καὶ Παρίοις ἐπὶ Ῥωμαίων (62), Νεωποῖός.

Ἀναφέρονται δ' οἱ ἄρχοντες οὗτοι ἢ διὰ τῆς ἐπὶ μετὰ γενικῆς (ἐπὶ τοῦ δεῖνος στρατηγοῦντος), ἢ διὰ μόνης γενικῆς ἀπολύτου, (τοῦ δεῖνος στρατηγοῦντος). Ἐνίοτε δὲ τίθεται τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ψηφίσματος, ὡς ὑπάρχουσι παραδείγματα ἐν Δελφοῖς (63) καὶ ἐν Φωκίδι (64).

Ἐνιαχοῦ δέ, πλὴν τοῦ ἐπωνύμου, μνημονεύονται καὶ τινες ἄρχοντες καθ' ἐξάμηνον (περίοδον), οἷον ἐν Τήνῳ(65),

(57) C. I. 1758. 2351.

(58) C. I. 1793.

(59) C. I. 2144. 3131. 2905, κτλ.

(60) C. I. 1543.

(61) C. I. 2656.

(62) C. I. 2396.

(63) C. I. 1691. 1692.

(64) C. I. 1724, κτλ.

(65) C. I. 202-206.

Κνίδω (66), Γέλα και Δελφοῖς (67), ἔνθα, ὄντων τεσσάρων τῶν Βουλευτῶν, ὀνομάζονται ἀνά 2 βουλευόντες κατὰ πᾶσαν ἑξαμηνίαν.

Εἰς δὲ ψηφίσματα ἀφορῶντα δύο πόλεις συγχρόνως, πολλάκις ὁ χρόνος προσδιορίζεται διὰ τῶν ὀνομάτων τῶν ἀρχόντων καὶ δι' ἡμερομηνίας ἀμφοτέρων τῶν πόλεων, προηγουμένου τοῦ ἀρχοντος τῆς ψηφίζούσης. Οὕτως ἐν Θουκυδίδῃ (68): «*Ἀρχει δὲ τῶν σπονδῶν Ἐφορος Πλειστόλας, Ἀρτεμισίου μηνὸς τετάρτη· ἐν δὲ Ἀθήναις Ἀρχων Ἀλκαῖος, Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτη φθίνοντος*». Καὶ ἐν ἐπιγραφῇ (69): «*Ἀρχοντος Καλλικράτιος, μηνὸς Βουκατίου, ἐν Αἰτωλία δὲ στρατηγέοντος τὸ δεύτερον . . . ἰτύρου, μηνὸς Παράμου*». Καὶ ἐν ἐτέρᾳ (19): «*Ἀρχοντες Στρατάγου, μηνὸς Πυκίου, ὡς Ἀμφισσεῖς ἄγοντι, ἐν Δελφοῖς δὲ ἀρχοντος Πυρρόρια, μηνὸς Ἡρακλείου*».

Τριπλῆ δὲ χρονολογία ἀπαντᾶται ἐπὶ ψηφίσματος δίκης ἐκκλήτου δύο πόλεων εἰς τρίτην (71): «*Πέμπτης ἀπιόντος τοῦ Ἰππιῶνος μηνός, ἐπὶ . . . τῶν μετὰ Ἀλκιβίου, ὡς Ἐρετριεῖς· ὡς δὲ Νάξιοι, ἐπὶ Ἱερέως τοῦ Διονύσου Φιλοκρίτου. τοῦ . . . μηνός· ὡς δὲ Πάριοι, ἐπ' ἀρχοντος, κτλ.*».

Εἰς τὰς Ἀσιατικὰς δὲ πόλεις, τὰς τῇ Περσίᾳ ὑποτελεῖς, προκειμένου περὶ δημοσίας τινὸς καὶ οὐχὶ δημοτικῆς ὑποθέσεως, φαίνεται ὅτι τὸ ἔτος ὠρίζετο ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ

(66) C. I. 2654.

(67) C. I. 1699.

(68) E, 19.

(69) C. I. 1702.

(70) C. I. 1707.

(71) C. I. 2265.

τῶν Περσῶν Βασιλέως, καὶ ἀπὸ τοῦ σατράπου τῆς ἐπαρχίας, οἶον (72). Ἔτει πέμπτῳ Ἀρταξέρξῳ βασιλεύοντος, Μανσόλου ἐξαιθραπέυοντος», (δηλ. σατραπεύοντος).

Εἰς τὰς Βοσπορικὰς δ' ἐπιγραφὰς τὰ ἔτη ὑπολογίζονται ἀπὸ τῶν 457 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης, ἢ 297 π. Χ. (Ὀλ. 120, δ').

Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ (ιδίως ἐπὶ παπύρων) ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως ἐκάστου τῶν Βασιλέων· καὶ ἐν Συρίᾳ ἀπὸ Σελεύκου, 227 π. Χ.

Εἰσαγωγικοὶ δὲ τύποι ἀπαντῶνται ποικίλοι ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, ὡς ἐν Ἀλικαρνασσῶ (73), «Ἔδοξε τῇ Βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ Πρυτάνεων γνώμη». Ἐν Καλύμνῳ (74), «Γνώμα προστατᾶν»· ἐν Σμύρνῃ (75), «Ἔδοξε τῷ δήμῳ στρατηγῶν γνώμη. Ἡ ἀνεστραμμένος ὁ ἀπτικὸς τύπος, ὡς ἐν Κέα (76), «Ὁ δεῖνα εἶπεν· ἔδοξε τῇ Β. καὶ τῷ Δ». Ἀλλαχοῦ δὲ παραλείπεται ὁ εἰπών (77), καὶ ἄλλοτε ἐλλεῖπει τὸ ἔδοξε, καὶ φέρεται· «ὁ δεῖνα εἶπε . . . δεδόχθαι . . .».

Τὸ περιεχόμενον δὲ τοῦ ψηφίσματος διατυποῦται ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ἐποχὴν, ἐκφραζόμενον ἢ δι' ἀπαρεμφάτου, ἐξαρτωμένου ἐκ τοῦ εἶπεν, ἢ ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ ἐπειδὴ, ἀπόδοσιν ἔχοντος τὸ δεδόχθαι τῷ δήμῳ. Καὶ τὰ πρόσθετα δὲ ἄρθρα ἄρχονται ὡς ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις ψηφίσμασι· «Τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ τῇ Βουλῇ», ἢ «καθάπερ ὁ δεῖνα».

(72) C. I. 2691. 2692. 2917.

(73) C. I. 2656. κτλ.

(74) C. I. 2671.

(75) C. I. 3137.

(76) C. I. 2352-2357.

(77) C. I. 1564. 15665. 1751, κτλ.

Ἡ δ' ἀναγραφή τῆς στήλης ψηφίζεται συνήθως ὡς ἔπεται· «Καὶ ἀναγράψαι τό δε τὸ ψήφισμα ἐν στήλῃ λιθίνῃ (ἢ χαλκῇ) τὸν Γραμματέα τῆς Βουλῆς (ἢ τὸν Γρ. τὸν κατὰ πρυτανείαν) (78), καὶ στηῆσαι ἐν . . . ». Εἰς μὲν τὰ ἀττικὰ συνήθως «ἐν πόλει» ἢ «ἐν Ἀκροπόλει»· ἀλλὰ λαχοῦ δὲ πολλάκις «ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν ἐπιφανεστάτῳ τόπῳ», ἢ παρὰ τινι ἱερῷ· «Εἰς δὲ τὴν ἀναγραφὴν τῆς στήλης δοῦναι τὸν ταμίαν τοῦ δήμου (ἢ τοὺς ἐπὶ τῇ διοικήσει) ΔΔΔ (συνήθως, ἐνίοτε δὲ καὶ ΔΔ, ἂν δὲν ὑποτεθῇ λάθος) Δραχμὰς ἐκ τῶν κατὰ ψηφίσματα ἀναλισκομένων (ἢ «μεριζομένων») τῷ δήμῳ (79)· ἢ καὶ εἰς προστακτικὴν· «Τὸ δὲ ψήφισμα ἀναγράψάτω ὁ Γραμματεὺς . . . καὶ στησάτω . . . Δότω δὲ ὁ ταμίαις κτλ.» (80). Ὁ δ' ἐπιμελούμενος οὗτος τῆς ἀναγραφῆς γραμματεὺς ἦν, φαίνεται, ὁ κληρούμενος ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατὰ πρυτανείαν ἵνα φυλάττῃ τὰ γράμματα καὶ τὰ ψηφίσματα· δι' ὃ καὶ ἄλλοτε μὲν μνημονεύεται ὡς Γραμματεὺς τῆς Βουλῆς, ἄλλοτε δὲ ὡς Γραμματεὺς κατὰ Πρυτανείαν. Ἡ δ' ἔκφρασις «ἐκ τῶν κατὰ ψηφίσματα ἀναλισκομένων, ἢ μεριζομένων, τῷ δήμῳ» δηλοῖ ὅτι διὰ ψηφισμάτων ἐμερίζοντο ἐκ τῶν γενικῶν δαπανῶν ποσότητές τινες, ἢ ἠνοίγετο πίστωσις ἐτησία διὰ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, καὶ ὅτι ἐξ αὐτῆς ὁ ταμίαις τοῦ δήμου ἔδιδε τὰς 30 δραχμὰς εἰς τὸν Γραμματέα τῆς Βουλῆς διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς στήλης. Ἀλλαχοῦ δὲ τοῦτο ἐκφράζεται οὕτω· «Τὸ δ' ἀνάλωμα τὸ γενόμενον μερίσαι τὸν ταμίαν (ἢ τοὺς ἐπὶ τῇ διοικήσει) (81). Ἦσαν

(78) Rang. II, Σ. 125 (Ἀρ. 446). — C. I. 107.

(79) Rang. II, Σ. 58 (Ἀρ. 388).

(80) Rang. II, Σ. 53 (Ἀρ. 385).

(81) Rang. 446.

δ' οἱ ἐπὶ τῇ διοικήσει οἱ δημόσιοι ταμίαι, οἱ λαμβάνοντες παρὰ τῶν ἀποδεκτῶν τὰς εἰσπράξεις, καὶ διανέμοντες ἔπειτα αὐτὰς εἰς τὰς διαφόρους ἀρχὰς ἢ τὰ διάφορα ταμεῖα πρὸς δαπάνην. Ἄγνοεῖται δ' ἂν αὐτοὶ οὗτοι ἦσαν οἱ καλούμενοι καὶ ταμίαι τοῦ δήμου, ὡς λέγει ὁ Βοίχχιος (82), ἢ ἂν ὁ τοῦ δήμου ἦν μόνον εἷς ἐξ αὐτῶν, ἢ ἂν ἦτον ἄλλος ἐπιμελούμενος τοῦ ἰδιαιτέρου δημοτικοῦ ταμείου, εἰς ὃν οἱ ἐπὶ τῇ διοικήσει ἐμέριζον τ' ἀναγκαῖα διὰ τὴν δημοτικὴν (ἀστυκὴν) ὑπηρεσίαν κεφάλαια. Ἐν τινὶ δ' ἐπιγραφῇ (83) ὁ τύπος οὗτος μεταβάλλεται ὡς ἐφεξῆς· «*Μερίσαι δὲ τὸ ἀργύριον τὸ εἰρημένον τοὺς ἀποδέκτας, ἐκ τῶν καταβαλλομένων χρημάτων, ἐπειδὴν τὰ ἐκ τῶν νόμων μερίσωσιν*», ἔνθα πρόκειται, ὅταν οἱ ἀποδέκται αὐτοὶ, μερίζοντες τὰς διαφόρους πιστώσεις τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, δώσωσι πάσας τὰς νενομισμένας χορηγίας, τότε νὰ δώσωσι συγχρόνως καὶ ταύτην. Ἴσως ὁμοίως προὔκειτο, εἰς τὸ μὴ διατηρηθὲν τοῦτο ψήφισμα, περὶ ἄλλης τινὸς μείζοτος δόσεως, καὶ οὐχὶ μόνον περὶ τῆς ἀναγραφῆς τῆς στήλης.

Ἐνίστε δ' ὀρίζεται καὶ ἡ προθεσμία τῆς ἀναγραφῆς. «*Καὶ στῆσαι ἐν Ἀκροπόλει δέκα ἡμερῶν*» (84).

Ὅσα δὲ τῶν δημοσίων ψηφισμάτων πραγματεύονται περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων, κανονίζοντα τελετάς, θυσίας, ἢ ἐπαινοῦντα ἢ ἀμείβοντά τινα ὡς ἐπιμελησάμενον τῶν τοιούτων, ταῦτα εἰσὶ τὸ πλεῖστον ἢ δήμων ἢ θρησκευτικῶν συλλόγων ἀποφάσεις (85).

Ὡς παράδειγμα δ' ἀναγνώσεως πολιτικοῦ ψηφίσματος

(82) Staatshh. d. Ath. I, 185.

(83) C. I. 84.

(84) C. I. 90

(85) Rang. II, Σ. 83 (Ἄρ. 418).

ἔπεται ἀττική τις ἐπιγραφή (86), ἣς οἱ 9 πρῶτοι στίχοι δημοσιεύονται πανομοιότυπως ἐν Σχ. 63, εἰς δεῖγμα τοῦ γραφικοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος.

Ἐ(πικουρίοις)

Θ(εοῖς)

Ἐπὶ Πειθιδήμου ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς Ἐρχθηίδος δευτέρας πρυτανείας.

Μεταγειτνιώνος ἐνάτη ἵσταμένου ἐνάτη τῆς πρυτανείας,

- 5 αλλιστράτου Ἐ(ρ)χιεὺς καὶ συμπρόεδροι. Ἐδοξεν τῷ δήμῳ. Χρემωνίδης Ἐτεοκλέους Αἰθαλίδης εἶπεν. Ἐπειδὴ ἐκάτηρον μὲν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι οἱ ἐκατέρων φιλίαν καὶ συμμαχίαν κοινήν ποιησάμενοι πρὸς ἑαυτούς, πολλοὺς καὶ καλοὺς ἀγῶνας ἠγωνίσαντο με-
- 10 τ' ἀλλήλων πρὸς τοὺς καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἐπιχειρήσαντας, ἐξ ὧν ἑαυτοῖς τε δόξαν ἐκτήσαντο καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι παρεσκευάσαν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ νῦν δὲ κ(α)ρῶν κατεληφρότων ὁμοίων τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν διὰ το(ῦ) καταλύειν ἐπιχειροῦντας τοὺς τε νόμους καὶ τὰς π(α)τρῖους ἐκάστ-
- 15 οῖς πολιτείας, ὅτε Βασιλεὺς Πτολεμαῖος ἀκολούθως τετῶν προγόνων καὶ τετῆς ἀδελφῆς προαιρέσει φανερό(ς) ἐ(σ)τιν σπουδάζων ὑπὲρ τῆς κοινῆς τ(ῶν) Ἑλλήνων ἐλευθερίας, κ(αὶ) ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων συμμαχί(α)ν ποιησάμενος πρὸς αὐτόν, κ(αὶ) τοὺς λοιποὺς Ἑλληνας ἐψή(φ)ισται παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν αὐτὴν
- 20 προαίρεσιν ὡσαύτως δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι φίλοι καὶ σύμμαχοι τοῦ Βασιλέως ὄντες Πτολεμαίου, καὶ πρὸς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων εἰσὶν ἐψηφισμένοι συμμαχίαν μετὰ τε Ἡλείων καὶ Ἀχαιῶν καὶ Τεγεατῶν καὶ Μαντινέων καὶ Ὀρχομενίων κα-
- 25 ἰ) Φιαλέων καὶ Καρυέων καὶ Κρηταέων ὅσοι εἰσὶν ἐν τῇ συμμαχί(α) τ(ε)τῆ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀρέως καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, (καὶ) πρέσβεις ἀπὸ τῶν συνέδρων ἀπεστάλκασιν πρὸς τὸν δῆμον, καὶ οἱ παραγεγονότες παρ' αὐτῶν ἐμφανίζουσιν τὴν τε Λακεδαιμονίων καὶ Ἀρέως καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων φιλοτιμί-
- 30 ογίαν ἠκούσι κομίζοντες ὅπως οὔν, κοινῆς ὁμονοίας γενομένης τοῖς Ἑλλησι πρὸς τε τοὺς νῦν ἠδικηκότας καὶ παρεσπονδη(κ)ότας τὰς πόλεις, πρόθυμοι μετὰ τοῦ Βασιλέως Πτολεμαίου καὶ μετ' ἀλλήλων ὑπάρχωσιν ἀγωνισταί, καὶ τὸ λοιπὸν μεθ' ὁμο(νο)ίας σώσωσιν τὰς πόλεις, Ἀγαθεὶ τύχει, δεδόχθαι τῷ(ι) δ-
- 35 ἡμῳ, τῆμ μὲν φιλίαν καὶ τὴν συμμαχίαν εἶναι Ἀθηναίοις καὶ

(86) Rang. II, Σ. 141 (Ἀρ. 453).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΡΑΓΚΑΒΗ.—ΤΟΜ .ΙΖ'.

- Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς Βασιλεῦσιν τῶν Λακεδαιμονίων
καὶ Ἠλείοις καὶ Ἀχαιοῖς καὶ Τεγεάταις καὶ Μαντινεῦσιν κα-
ὶ Ὀρχομενίοις καὶ Φιαλεῦσιν καὶ Καρυεῦσιν καὶ Κρητ(αεῦσι-
ν ὅσοι ἐν τῇ συμμαχίᾳ εἰσὶν τῆς Λακεδαιμονίων καὶ Ἀρέως)
40 καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις κυρίαν εἰς τὸν ἅπαντα (χρόνον, ἣν
ἤκουσι κομίζοντες οἱ πρέσβεις, καὶ ἀναγράψαι αὐτὴν τὸν γρ-
αμματέα τὸν κατὰ Πρυτανείαν ἐν στήλῃ χαλκῇ, καὶ στήσαι ἐ-
ν Ἀκροπόλει παρὰ τὸν νεῶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ποσειάδος, ἐκδοῦναι δὲ?
τὰ ἀρχεῖα τοῖς πρέσβεσιν τοῖς παραγεγ(ονόσιν
45 ν περὶ τῆς συμμαχίας κατὰ τὰ
. ὑπὲρ τοῦ δήμου πρ

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη, δίχα τεθλασμένη, εὑρέθη παρὰ τὰ Προπύλαια τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ φαιοῦ τιτανώδους λίθου τοῦ Ὑμητοῦ κεχαραγμένη, ὡς εἰσὶν αἱ πλείσται τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Τὸ ψήφισμα ἄρχεται διὰ τῆς ἐπικλήσεως τῶν Ἐπικουρίων Θεῶν.

Ἐπεταὶ δὲ μετὰ ταῦτα ἡ χρονολογία, διακοπτομένη διὰ μακροῦ κενοῦ ἐν τῷ στίχῳ 2, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ χάραξις ἤρξατο ἀπὸ τοῦ στ. 3, καὶ μετὰ ταῦτα μόνον προσετέθησαν τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος καὶ ἡ ἡμέρα τῆς πρυτανείας, μὴ ὄντα ἴσως σεσημειωμένα εἰς τὸ χειρόγραφον ψήφισμα. Καλεῖται δ' ὁ ἄρχων Πειθίδημος.

Μέχρι πρὸ ὀλίγου εἰσέτι γνωστὴ ἦν ἡ συνεχῆς σειρὰ τῶν ἐπωνύμων τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ Ὀλ. 71 α' μέχρις Ὀλ. 121, γ (87), εἰς οὓς αἱ τελευταῖαι ἐπιγραφικαὶ ἀνακαλύψεις προσέθηκαν καὶ ἄλλους ὀλίγους τινας. Ἀλλὰ μετὰ αὐτῶν δὲν ὑπάρχει ὁ Πειθίδημος. Ἐν Ὀλ. 111, α', τῷ ἔτει τοῦ θανάτου τοῦ Φιλίππου, ἄρχων ὑπῆρξεν ὁ ὑπὸ Διοδώρου μὲν (88) Πυθόδωρος, ἀλλ' ὑπὸ Διονυσίου Ἀλικαρνασσέως (89), καὶ

(87) Clinton, Fasti hellenici, II.

(88) ΣΤ, 91.

(89) Δειν. Σ. 649.

ὑπὸ Ἀρίανου (90) Πειθόδημος καλούμενος. Οὗτος ὁμῶς ἐστὶν ἄλλος τοῦ ἡμετέρου Πειθιδήμου διότι τὰ ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιγραφῇ μνημονεύόμενα συμβάντα δὲν συμφωνοῦσι πρὸς τοὺς χρόνους. Ἄρα ἡ παροῦσα ἐπιγραφή, καίτοι ἔχουσα εἰσέτι πολλάκις τὴν θηλυκὴν δοτικὴν τῆς πρώτης κλίσεως εἰς Εἰ (στ. 15, 24, 34, 39), καὶ προσέτι τὴν ἀρχαϊκὴν τροπὴν τοῦ Ν εἰς Μ πρὸ τοῦ Μ ἐν μὴ συνθέσει, (στ. 7, 35), ἐστὶν ὁμῶς μεταγενεστέρα τῆς Ὀλ. 121, γ'.

Ὁ ἐπιψηφίζων πρόεδρος ἦν Ἐρχιεύς, ἐκ τοῦ δήμου Ἐρχία, ἀνήκοντος εἰς τὴν Αἰγιεῖδα φυλὴν, δηλαδὴ εἰς μίαν τῶν μὴ πρυτανευουσῶν, διότι ἡ πρυτανεύουσα (Ἐρεχθηῖς) ἔδιδε τὸν τῆς ἡμέρας ἐπιστάτην. Καλεῖται δὲ Σώστρατος Καλλιστράτου, καὶ ἔστι πιθανῶς υἱὸς τοῦ Καλλιστράτου Ἐρχιεύς, ὅστις μνημονεύεται ἐν ἑτέρᾳ τινι ἀττικῇ ἐπιγραφῇ (91).

Ὁ δ' εἰπὼν ἢ προτείνας τὸ ψήφισμα ἐκαλεῖτο Χρεμωνίδης, ὁμώνυμος πρὸς στωϊκὸν τινα φιλόσοφον (92), καὶ πρὸς τινα εἰς ὃν ἀναφέρεται ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου μνημονεύμενος (93) «Χρεμωνίδιος πόλεμος».

Ἡ δ' ἀκριβὴς ἀντιστοίχισις τῆς ἡμέρας (ἐνάτης) τῆς δευτέρας πρυτανείας πρὸς τὴν τοῦ δευτέρου μηνὸς (μεταχειριῶνος) ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἐστὶ μεταγενεστέρα τῆς Ὀλ. 118, β', ὅτε αἱ πρυτανεῖαι ἀντὶ 10 ἐγένοντο 12, καὶ ὅτι τὸ ἔτος τοῦ ψηφίσματος ἦν κοινόν, ἔχον δηλαδὴ 12 μῆνας, καὶ οὐχὶ ἐμβόλιμον, ἤτοι ἔχον 13.

Πραγματεύεται δὲ τὸ ψήφισμα περὶ συμμαχίας μεταξὺ

(90) Α, 1.

(91) C. I. 155, στ. 27, Α.

(92) Διογ. Λαέρτ. Ζ, 7.

(93) ΣΤ, 53.

Ἀθηναίων, Πτολεμαίου βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, Λακεδαιμονίων, καὶ πάντων τῶν συμμάχων αὐτῶν.

Μνημονεύεται δὲ δις (στ. 25, 28) τὸ ὄνομα Ἀρέως, (καὶ ἐν στ. 39 κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ κενοῦ διαστήματος), ὄντος βεβαίως βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων, διότι ἐν μὲν τοῖς μνημονευθεῖσι χωρίοις γράφεται *Λακεδαιμονίων* καὶ Ἀρέως, ἐν δὲ στ. 36, *Λακεδαιμονίοις καὶ βασιλεῦσι τῶν Λακεδαιμονίων*.

Τρεῖς Ἀρεῖς εἰσὶ γνωστοὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Λακεδαιμονίας· ὁ πρῶτος ἦν Ἀρεύς, Αἰγίδης, υἱὸς Ἀκροτάτου, ἔγγονος δέ, (υἱωνός, οὐχὶ υἱός, ὡς ἐσφαλμένως γράφεται ἐν Διοδώρῳ), Κλεομένους τοῦ Β', ὃν διεδέχθη ἐν Ὀλ. 117, δ', βασιλεύσας μέχρις Ὀλ. 128, γ', ὅτε ἐφονεύθη ἐν Κορίνθῳ (94). Ἐπ' αὐτοῦ, κατ' Ὀλ. 124, δ', οἱ Λακεδαιμόνιοι, προτροπῇ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, ὠργάνισαν κατ' Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ συμμαχίαν, ἧς μετέσχον καὶ ὁ ἄρτισυστάς Ἀχαικὸς δεσμὸς (95), ἴσως δὲ καὶ οἱ ὑπὸ τοῦ Διοχάρους εἰς ἐλευθερίαν παροτρυνόμενοι Ἀθηναῖοι (96). Ἐξεστράτευσαν δὲ κατ' Αἰτωλῶν ὑπὸ τὸν Ἀρέα, ἀλλὰ μέχρις τέλους ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος περὶ τὴν Κίρραν ἐν Φωκίδι.

Ὅτε δ' ὁ Πύρρος ἐν Ὀλ. 127, α' εἰσέβαλεν εἰς τὴν Λακεδαιμονίαν, ὁ Ἀρεύς, ὢν ἐν Κρήτῃ, ἐπρόφθασε μετ' ἐπικουρίας δισχιλίων Κρητῶν, καὶ ἐνίκησε τὸν βασιλέα τῆς Ἡπείρου.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀρέως, λέγει ὁ Παυσανίας (97), ἐκστρατεύσαντος κατ' Ἀθηναίων Ἀντιγόνου τοῦ Δημητρίου,

(94) Πλούτ. Ἀγ. Γ. — Παυσ. Γ, 6. — Διοδ. Κ, 27, 29.

(95) Πολύβ. Β, 41.

(96) Πλούτ. Β. Ἰ. Ῥητ. σ. 847.

(97) Γ, 6. — Α, 1.

ἔσπευσαν εἰς βοήθειαν αὐτῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι πανστρατιᾶ, καὶ ὁ στόλος τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ ναύαρχον τὸν Πάτροκλον. Ἄλλά, πολιορκουμένης τῆς πόλεως, ὁ μὲν Πάτροκλος ἀπεσύρθη εἰς τὴν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σουνίου κειμένην καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔκτοτε ἐπονομασθεῖσαν ἔρημον νῆσον, ὁ δ' Ἀρεὺς, μετὰ τινὰς χρονοτριβάς, ἴσως οὐχὶ ἀσκόπους, ἐπέστρεψεν εἰς Σπάρτην, καὶ αἱ Ἀθηναῖοι ἐσυνθηκολόγησαν.

Ὁ ἄλλος Ἀρεὺς ἦν ὁ ἔγγονος τοῦ πρώτου τούτου. Ἄλλ' ἀπέθανεν ὀκταέτης μόλις (98).

Τρίτος δ' Ἀρεὺς ἦν Σπαρτιάτης τις, ἴσως ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, πολλὰ δυνάμενος ἐν Σπάρτῃ, ὁ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νάβιδος, ἐν Ὀλ. 148, α' πρὸ τῆς συγκλήτου τῆς Ῥώμης ὡς κατήγορος τῶν Ἀχαιῶν παραστάς (99), ὅτε καὶ οἱ Ἀθηναῖοι συνεμάχησαν μετὰ τῶν βασιλέων Ἀττάλου καὶ Πτολεμαίου, μετὰ τῶν Αἰτωλῶν, τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν Κρητῶν κατὰ Φιλίππου τοῦ Δημητρίου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας (100). Ἄλλὰ περὶ τοῦ Ἀρέως τούτου δὲν δύναται νὰ πρόκειται ἐνταῦθα, πρῶτον διότι οὗτος δὲν ἦτο Βασιλεύς, καὶ δεύτερον διότι ὁ παλαιογραφικὸς χαρακτήρ τῆς ἐπιγραφῆς οὐδόλως ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ.

Ὁ ἐνταῦθα λοιπὸν μνημονευόμενος Ἀρεὺς ἦν ὁ Βασιλεύς, καὶ τὸ ψήφισμα δὲν ἦν ἀρχαιότερον τῆς Ὀλ. 121, γ', ὅτε παύουσιν αἱ τακτικαὶ ἀναγραφαὶ τῶν Ἀθηναίων ἀρχόντων, οὔτε τῆς Ὀλ. 123, γ', μέχρις οὗ αἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ὑπὸ τὸν ζυγὸν Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, ὡς οὔτε νεώτερον τῆς Ὀλ. 128, γ', ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ἀρεὺς.

(98) Παισ. Αὐτ.

(99) Παισ. Ζ. 19.

(100) Παισ. Α, 36.

Ἐπὶ τοῦ διαστήματος δὲ τούτου τῶν πέντε Ὀλυμπιάδων ἢ 20 ἐτῶν εἶδομεν γενομένην, ἐν Ὀλ. 124, δ', τὴν συμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων ὑπὸ τὸν Ἀρέα καὶ Ἀχαιῶν κατὰ τῶν Αἰτωλῶν, ἧς ἀπίθανον δὲν φαίνεται νὰ μετέσχον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Πτολεμαῖος.

Καὶ ὅμως δὲν νομίζω ὅτι εἰς τὰ συμβάντα ταῦτα ἀναφέρεται τὸ παρὸν ψήφισμα· διότι ἡ συμμαχία ἐκείνη ἐγένετο ἵνα δῆθεν κωλυθῶσιν οἱ Αἰτωλοὶ τοῦ νὰ καλλιεργήσωσι τὴν ἱερὰν χώραν τῶν Δελφῶν, καὶ τῆς ἱερᾶς ταύτης προφάσεως θὰ ἦν δυνατὸν νὰ μὴ ἐγένετο μνεία εἰς ψήφισμα συμμαχίας αὐτὴν ἀφορώσης, ἐν ᾧ τὸ παρὸν ἔχει ὅλως πολιτικὸν χαρακτήρα.

Ὅτε δὲ μετὰ ἐν ἔτος, ἐν Ὀλ. 125, α', οἱ Γαλάται εἰσέβαλον εἰς τὴν Μακεδονίαν, συνησπίσθησαν καὶ τότε κατ' αὐτῶν οἱ Ἑλληνικοὶ λαοί, συμπράττοντος καὶ Πτολεμαίου τοῦ Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου (101), καὶ ἐν Ὀλ. 125, β' κατέλαβον τὰς Θερμοπύλας. Ἄλλ' οἱ Πελοποννήσιοι, ὧν τοσαύτη φαίνεται ἡ σύμπραξις ἐν τῷ παρόντι ψηφίσματι, δὲν μετέσχον τῆς ὁμοπραγίας ἐκείνης, περιορισθέντες εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἰδίων ἐστιῶν (102).

Ἐκτοτε δ' ἐπὶ τινα χρόνον αἱ περιστάσεις τῆς Ἑλλάδος δὲν ἦσαν τοιαῦται ὥστε νὰ δικαιολογῶσι τοῦ παρόντος ψηφίσματος τὰς πομπώδεις ἐκφράσεις· διότι, ἐκδιωχθέντων τῶν βαρβάρων, αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἔμενον ἡσυχοὶ καὶ αὐτονομούμεναι, τοῦ Ἀντιγόνου μάλιστα ἀπὸ Ὀλ. 126, α' ἀνακτήσαντος τὴν Μακεδονίαν, καὶ τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἀποστρέψαντος ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος. Οὔτε δὲ πρὶν ἦν ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι τοιαύτη, ὥστε νὰ προκαλέσῃ τοι-

(101) Καλλίμ. Ὑμν. εἰς Δημ. Ε, 184 ἐπ.

(102) Πaus. Ζ, 18. — 1, 22.

οὔτον πάγκοινων συνασπισμόν, καθ' ὅσον ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Δημητρίου ἐν Ὀλ. 123, β', ἔμενε μόνον ὡς τοποτηρητῆς αὐτοῦ, καὶ ἀτυχῶν μᾶλλον, ἠττώμενος ὁτὲ μὲν ὑπὸ Πύρρου, ὁτὲ δ' ὑπὸ Λυσιμάχου (103), ἀφαιρεθεὶς τὰς ἐν Θεσσαλίᾳ κτήσεις, καὶ μόλις ἔτι διὰ φρουρῶν κατέχων τινὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου. Καὶ ἐπεκαλέσατο μὲν τοὺς Αἰτωλοὺς· ἀλλ' ἐν ᾧ οὗτοι ἐνίκων τοὺς Σπαρτιάτας ἐν Φωκίδι, ἠττηθεὶς αὐτὸς ἐν Μακεδονίᾳ ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ, κατέφυγεν εἰς Βοιωτίαν (104). Ἐπὶ δὲ τῆς τῶν Γαλατῶν εἰσβολῆς οἱ Ἕλληνες ἀνεξαρτήτως αὐτοῦ ἠγωνίσαντο, ἔπεμψε δ' αὐτός, μὴ ὦν ἔτι Βασιλεύς, ὡς οὐχὶ ἀκριβῶς λέγει ὁ Πausανίας (105), μόλις 500 στρατιώτας ἐκ τῶν ὀπαδῶν του ὡς ἐπικούρους. Μόλις δ' ἐπὶ δύο ἔτη βασιλεύσας ἐν Μακεδονίᾳ, ἐξεθρονίσθη ὑπὸ Πύρρου, ἐπαυελθόντος ἐξ Ἰταλίας ἐν Ὀλ. 126, γ', καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον περιεφέρετο ὡς φυγᾶς.

Ὁ δὲ Πύρρος ἔστρεψε μὲν τότε τὰ ὄπλα αὐτοῦ κατὰ Σπάρτης, ἐν Ὀλ. 127, α'· ἀλλὰ συμμαχίαν τοῦτο δὲν προυκάλεσε κατ' αὐτοῦ μεταξὺ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων. Ἐξ ἐναντίας μάλιστα· ἐπειδὴ ἤρχετο δῆθεν ὡς ἐλευθερωτῆς ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ Ἀντιγόνου, οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Ἀχαιοὶ καὶ οἱ Μεσσήνιοι ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς αὐτόν (106), καὶ μόνοι οἱ Μεσσήνιοι ἐβοήθησαν τὴν Σπάρτην, καὶ προσέτι ὁ πειρατῆς Ἀμείνιος ἐκ Φωκίδος, ὅστις ὡς στρατηγὸς τοῦ Ἀντιγόνου διέμενεν ἔτι ἐν Πελοποννήσῳ (107).

Ὁ δ' Ἀντίγονος, ἐπὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ

(103) Πλούτ. Β. Πύρ. ΙΒ. — Πaus. Α, 10.

(104) Μέμν. ἐν Φωτ. Σ. 226, b. 24.

(105) I, 20.

(106) Iustin. XXV, 4.

(107) Πολύαιν. Δ, 6, 18. — Πλούτ. Β. Πύρ. ΚΖ.

κατορθώσας νέον νὰ συγκροτήσῃ στρατόν, ἔσπευσε καὶ αὐτὸς εἰς Πελοπόννησον, καὶ παρευρεθεὶς εἰς τοῦ Ἄργους τὴν προσβολήν, ἐπωφελήθη ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Πύρρου, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβρόχην διαδεξάμενος. Καὶ πρῶτον μὲν ἐξήγειρεν εἰς τὰς πόλεις τυράννους αὐτῷ ἀφωσιωμένους (108), ὡς τὸν Λυδιάδην ἐν Μεγαλοπόλει (109), τὸν Ἀριστότιμον ἐν Ἡλιδι (110). Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀναθαβρήσας, ἐπεχείρησε καὶ δι' ὄπλων νὰ ὑποτάξῃ τὰς πόλεις, καὶ ἐξεστράτευσε κατ' Ἀθηνῶν (111). Τότε δὴ βεβαίως οἱ Ἕλληνες συνησθάνθησαν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ συμμαχήσωσι κατὰ τῶν καταλύειν ἐπιχειρούντων τούς τε νόμους καὶ τὰς πατρίους ἐκάστοις πολιτείας (στ. (13-15), ἤτοι κατὰ τῶν ἐκασταχοῦ τυράννων, τῶν ὀργάνων τοῦ Ἀντιγόνου, καὶ κατ' αὐτοῦ τούτου. Ἴσως δὲ καὶ προηγῆθη ἡ συμμαχία τῆς ἐκστρατείας, καὶ προὔκάλεσεν αὐτήν. Εἰσὶν ἄρα τὰ ἔσχατα ὄρια τῆς χρονολογίας τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ Ὀλ. 127, α', ὅτε ὁ Πύρρος ἐξεστράτευσε κατὰ Σπάρτης, μὴ συμμαχοῦσῶν αὐτῇ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ Ὀλ. 128, γ', ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ἀρεύς.

Ἐκ δὲ τῶν συμμάχων τῶν μνημονευομένων ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ, ὁ μὲν Πτολεμαῖος ἦν πάντοτε φιλαθῆναιος καὶ φιλέλλην, ἢ μᾶλλον ἐχθρὸς τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας, ὧν ἐφοβεῖτο καὶ ὑπέβλεπε τὰς προόδους. Ὁμοίως δ' ἐπολιτεύετο καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅστις κατὰ τοῦ Δημητρίου καὶ αὐτὸν τὸν τύραννον τῶν Ἀθηναίων Λάχαρην

(108) Iustin. XXVI, 1. — Πολύβ. Β, 41, 10

(109) Πaus. Α, 27.

(110) Πaus. Ε, 5. — Πλούτ. π. Ἄρ. Γον. Μίτκα καὶ Μεγιστώ. — Iustin. Αὐτ., ἐνθα Epirorum διορθ. εἰς Eleorum (Gronov. ad. Liv. IV) ἢ εἰς Epirorum (Fabri).

(111) Πaus. Α, 1. — Γ, 10.

ὑπεστήριζε (112)· διὰ τοῦτο ἐν τῷ ψηφίσματι ἀναγνωρίζεται (στ. 16) ὅτι ἐπολιτεύετο ἀκολούθως τῇ τῶν προγόνων προαιρέσει· προστίθεται δὲ καὶ τῇ τῆς ἀδελφῆς, ἐκ φιλοφροσύνης πρὸς τὴν Ἀρσινόην, ἣν περιπαθῶς ἠγάπα καὶ ἦν ἐνυμφεύθη ὁ Πτολεμαῖος. Ἄλλως τε καὶ αὐτὴ ἠγάπα βεβαίως τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐμίσει τοὺς Μακεδόνας, διότι ὁ Δημήτριος λίαν ἀνοικείως κατ' αὐτῆς ἐξεφράζετο ὅτε ἦν σύζυγος τοῦ Λυσιμάχου (113).

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πύρρου, ἔμειναν ἀνεξάρτητοι, καὶ ὡς ἐκ τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐξάγεται, ἐξήσκουν ὑπεροχὴν τινα ἐπὶ τῶν πόλεων τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀχαϊκοῦ δεσμοῦ· διότι ἡ Σπάρτη φαίνεται ὅτι ἦν ἔτι ἡ ἕδρα τῶν συνέδρων τῶν πόλεων τούτων (στ. 26) (114).

Ὁ δ' ἀρχαῖος Ἀχαϊκὸς δεσμὸς εἶχε μὲν διασπασθῆ μετὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον δι' ἐνεργειῶν τῶν Μακεδόνων, καὶ ὁ Δημήτριος κατέκτησε τὰς πόλεις αὐτοῦ διαιρεθείσας· ἀλλ' ἐν Ὀλ. 124, δ (115), τέσσαρες πόλεις ἀνακτησάμεναι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν (ἡ Δύμη, αἱ Πάτραι, ἡ Τριταία καὶ αἱ Φαραί), συνέδεσαν ἐκ νέου αὐτόν, καὶ ἐνίσχυσεν αὐτὸν ἔτι μᾶλλον τὸ Αἴγιον, προστεθὲν ἐν Ὀλ. 125, δ'· ὥστε καὶ εἰς τὸν Πύρρον, ὡς ἄσπονδον τῶν Μακεδόνων ἐχθρόν, ἔπεμψε πρέσβεις (116), καὶ εὐνόητον ὅτι καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις ὑφ' ἃς ἐγράφη τὸ παρὸν ψήφισμα, καὶ καθ' ἃς εἶχον μείνει αἱ αὐταὶ σχέσεις τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, συντάττε-

(112) Πλούτ. Β. Δημ. Η. ΛΓ. ΛΔ.

(113) Πλούτ. Β. Δημ. ΚΕ.

(114) Ἰδ. Πλούτ. Β. Λυσ. ΙΓ. — Ξενοφ. Ἑλλ. Ε, 2, 35.

(115) Πολύβ. Β, 41. — Clint. F. H. Σ. 255.

(116) Iustin. XXV, 4.

ται αὐτὸς μετὰ τῶν ἀντιποιοιμένων τῆς ἐλευθερίας· ἀλλὰ διατελεῖ εἰσέτι εἰς θέσιν ὑποδεεστέραν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Τὴν δὲ σχέσιν τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον μαρτυρεῖ καὶ ὁ Πολύβιος (117).

Αἱ δ' Ἀρκαδικαὶ πόλεις Τεγέα, Μαντίνεια, Ὀρχομενός, Φιαλία, ἣτις καὶ Φιγαλία λέγεται (118), καὶ αἱ Καρυαί, ἀνεγνώριζον, φαίνεται, τότε ἔτι τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης. Ἡ Μαντίνεια δέ, ὅτε συνεπάγη ὁ Ἀχαικὸς δεσμός, ἐδόθη εἰς αὐτόν (119), ἀλλ' ἀποσπασθεῖσα πάλιν ὀλίγον πρὸ τοῦ πολέμου τοῦ Κλεομένου, ἠνώθη, ὡς καὶ ἡ Τεγέα καὶ ὁ Ὀρχομενός, μετὰ τῶν Αἰτωλῶν (120). Αἱ δὲ Καρυαὶ ἦσαν πόλις γείτων τοῦ Ὀρχομενοῦ (121). Οἱ Κρηταεῖς δέ, ὡς καὶ ποιητικῶς ὠνομάζοντο οἱ Κρήτες, ἦσαν βεβαίως οἱ Γορτύνιοι, πρὸς οὓς εἶχεν ἔλθει ἐπίκουρος ὁ Ἀρεύς, ὅτε ὁ Πύρρος εἰσέβαλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ὧν δισχιλίοι παρηκολούθησαν αὐτόν εἰς Σπάρτην καὶ εἰς Ἄργος· ὅπερ, ἂν ἀληθεύη, ἀποδεικνύει ὅτι ὁ χρόνος τούτου τοῦ ψηφίσματος ὀλίγον ἀπέχει τῆς ἐποχῆς τοῦ θανάτου τοῦ Πύρρου.

Οἱ δ' Ἡλείοι τέλος, ἄλλοτε ἐχθροὶ τῶν Σπαρτιατῶν (122), συνησπίσθησαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ἵνα ἀντιστῶσιν εἰς τὸν Ἀντίπατρον καὶ εἰς τοὺς Μακεδόνας. Ἄλλ' ὁ Ἀντίγονος ἐπέβαλεν αὐτοῖς ὦμόν τύραννον, Ἀριστότιμον τὸν Δημαρέτου (110), ὅστις μετὰ ἕξ μηνῶν ἀνόσιον ἀρχὴν ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Κύ-

(117) Β, 47.

(118) Πaus. Η, 39, καὶ τὰ νομίσματα.

(119) Πολύβ. Β, 57.

(120) Πολύβ. Β, 46.

(121) Πaus. Η, 23.

(122) Πaus. Ε, 4.

λωνος (123) καὶ τῶν λοιπῶν πολιτῶν ἐπαναστάντων, βοη-
θεία τῶν ἀρχαίων αὐτῶν συγγενῶν, τῶν Αἰτωλῶν. Τότε
δ' ἠνώθησαν οἱ Ἥλαιοι μετὰ τοῦ Αἰτωλικοῦ δεσμοῦ, καὶ
παρηκολούθουν αὐτοῦ τὴν πολιτικὴν, καίτοι, ὡς λαὸς ἱερός
διὰ τὰ Ὀλύμπια, διετήρησαν κατὰ τύπους καὶ φαινομένην
ἀνεξαρτησίαν (124). Ἐπειδὴ δ' ἐνταῦθα μετὰ τῶν συμ-
μάχων μνημονεύονται οἱ Ἀχαιοί, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ Αἰτωλοί,
διὰ τοῦτο φαίνεται οὕσα ἢ ἐπιγραφὴ ἀρχαιοτέρα τοῦ θανά-
του τοῦ Ἀριστοτίμου, προσέτι δὲ καὶ τῆς ἐνιδρύσεως αὐ-
τοῦ, ἄρα πλησιεστάτη τοῖς χρόνοις τοῦ θανάτου τοῦ Πύρ-
ρου, ὅτε αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις, ἰδίως αἱ Πελοποννησιακαί,
ἤρξαντο διορῶσαι τοῦ Ἀντιγόνου τὰς ἐνεργείας, καὶ νομί-
ζουσαι ὅτι ἔπρεπε νὰ συνδεθῶσι κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν τυράν-
νων οὓς αὐτὸς ὑπέθαλπεν. Ὁ Πύρρος ἐφονεύθη κατὰ τὴν
ἀρχὴν τοῦ χειμῶνος (125), ἄρα ἴσως κατὰ τὴν 5^{ην} πρυτα-
νείαν τῆς Ὀλ. 127, α'. Ἐπειδὴ δὲ τὸ παρὸν ψήφισμα ἐστὶ
τῆς δευτέρας πρυτανείας, δὲν δύναται νὰ ᾖ ἀρχαιότερον
τῆς Ὀλ. 127, β', καὶ ἐπὶ τῶν δέκα μηνῶν εἶχον καιρὸν οἱ
Ἕλληνας νὰ γνωρίσωσι τὰς μηχανορραφίας τοῦ Ἀντιγό-
νου, καὶ νὰ κοινοπραγήσωσι κατ' αὐτοῦ. Καὶ δὲν ἐχρησί-
μευσε μὲν πολὺ ἢ συμμαχία αὕτη τοῖς Ἥλαιοις, ἂν μετ'
αὐτὴν ὑπέκυψαν εἰς τὴν τυραννίαν· ἴσως ὅμως ὁ Ἀριστό-
τιμος ὠφελήθη, ἵνα καταλάβῃ τὴν ἀρχὴν, τῆς περιστά-
σεως ὅτε ὁ Ἀντίγονος ἠπειλεῖ τὰς Ἀθήνας· ἐξ οὗ ἴσως ἐξη-
γεῖται καὶ διατί ὁ Πausanίας δὲν μνημονεύει τῶν Ἥλειῶν
μετὰ τῶν τότε βοηθησάντων τοὺς Ἀθηναίους, ὡς καὶ
διατί, ἅμα ἀπαλλαγέντες οὗτοι τῶν ἰδίων δεινῶν, ἐπροτί-

(123) Αὐτ. ΣΤ, 14.

(124) Πολύβ. Δ, 84.

(125) Πλούτ. Β. Πύρ. Α.

μησαν νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν προστασίαν τῶν ἰσχυρῶν Αἰτωλῶν μᾶλλον παρά τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν πόλεων, ἀδιαφόρων πρὸς αὐτούς, καὶ αἵτινες εἶχον περὶ ἰδίων κινδύνων νὰ μεριμνῶσι.

Ἄλλ' ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, τὸ ἔτος τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἦν κοινόν· τὸ δὲ τῆς Ὀλ. 127, β' ἦν, καθ' οὓς ἀλλαχοῦ ἐξέδωκα ὑπολογισμούς (126), ἐμβόλιμον. Δι' ὃ φρονῶ ὅτι τὸ παρὸν ψήφισμα πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς Ὀλ. 127, γ', δι' ὃ ἔτος δυνάμεθα ν' ἀναγράψωμεν εἰς τοὺς πίνακας τῶν ἐπωνύμων τὸ ὄνομα τοῦ Πειθιδήμου.

Καὶ τὰ κενὰ δὲ τὰ καταλειπόμενα εἰς τινὰς στίχους (στ. 5, 6, 24, 34) ἀποδεικνύουσιν ἐποχὴν μεταγενεστέραν τῆς 120ῆς Ὀλυμπιάδος.

Οἱ δὲ πολλοὶ καὶ καλοὶ ἀγῶνες, περὶ ὧν γίνεται μνεῖα ἐν στ. 11, εἰσὶν οἱ Μηδικοί, οὓς πάντοτε ἐν ὑπερηφάνῳ συναισθήσει ἀπεμνημόνευον οἱ Ἕλληνες.

Ἄν δὲ ἐν στ. 40 καὶ 41 διατάττηται ἡ ἀναγραφὴ τοῦ ψηφίσματος εἰς στήλην χαλκῆν, εὐρίσκεται δ' ἀναγεγραμμένον εἰς στήλην λιθίνην, καὶ ταύτην οὐδὲ λευκοῦ λίθου κᾶν, τοῦτο, νομίζω, ἀποδεικνύει ὅτι ἔχομεν ὑπ' ὄψει ἀντίγραφον, στηθὲν πρὸς τοῖς Προπυλαίοις, χαλκοῦ πρωτοτύπου, ἀναρτηθέντος εἰς τὸν ναὸν τῆς Πολιάδος, ὡς διατάττεται.

(126) Rang. II, Σ. 93 (Ἄρ. 421).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Τιμητικὰ ψηφίσματα.

Ὡς ἰδιαιτέρα δὲ κατηγορία τῶν πολιτικῶν ψηφισμάτων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ τῶν τιμητικῶν, ἅτινα, ἔχοντα τοὺς εἰσαγωγικοὺς τύπους ὡς πάντα τὰ λοιπά, χορηγοῦσι τοῖς ὅπως δῆποτε εὐεργετήσασι τὴν πόλιν, ἢ ἀξίοις τιμῶν γενομένοις, τὰς καὶ ἐν τῇ προλαβούσῃ ἐποχῇ ἀπαριθμηθείσας ἀμοιβάς, καὶ ἰδίως ἔπαινον καὶ στέφανον θαλλοῦ ἢ χρυσοῦν, ὀριζομένης καὶ τῆς ὀλκῆς αὐτοῦ, πολλάκις δὲ καὶ τοῦ χρόνου καὶ τόπου καθ' ὃν πρέπει ὁ στέφανος ν' ἀναγορευθῇ, οἷον· *Καὶ ἀναιρεῖται τὸν στέφανον Διονυσίων τῶν μεγάλων τραγωδῶν τῷ ἀργῶνι*. Ἡ δ' ἐπιμέλεια τῆς ποιήσεως καὶ ἀναγορεύσεως αὐτοῦ ἀνατίθεται εἰς τοὺς ἐπὶ τῇ διοικήσει, ἥτοι τοὺς δημοσίους ταμίαις.

Πολλάκις δὲ ψηφίζεται καὶ ἴδρυσις εἰκόνοσ (λιθίνης, χαλκῆς, ἐν ὄπλῳ, ἐφ' ἵππου), ἐπίσης μεθ' ὀρισμοῦ τῆς θέσεως εἰς ἣν θέλει στηθῆ, καὶ χορηγεῖται καὶ δι' αὐτὴν ἡ δαπάνη ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῇ διοικήσει.

Ἄλλη δὲ τιμὴ, ἡ δωρεά, ὡς ἐλέγετο, χορηγουμένη ξένοις εὐεργέταις τοῦ δήμου ἢν ἡ πολιτογράφησις, περὶ ἧς διὰ τὰς Ἀθήνας λέγει ὁ Ἀνδοκίδης (1)· «Ὁρῶ δὲ ὑμᾶς πολλάκις καὶ δούλοις ἀνθρώποις καὶ ξένοις παντοδαποῖς πολιτείας διδόντας, οἳ ἂν ὑμᾶς φαίνονται ποιοῦντές τι ἀγαθόν». Ψηφίζεται δ' ἡ δωρεὰ αὕτη συνήθως ὡς ἔπεται· «*Εἶναι δὲ αὐτὸν Ἀθηναῖον καὶ τοὺς ἐγγόνους αὐτοῦ, καὶ ἐξεῖναι αὐτῷ γράψασθαι φυλῆς καὶ δήμου*

(1) Π. Τ. Εὐαν. καθόδ. ΚΓ.

καὶ φρατρίας ἧς ἂν βούλεται». Ἄλλ' ἡ ἄδεια τοῦ γράφεισθαι εἰς φρατρίαν, ἧτις ἦν ἡ θρησκευτικὴ τῆς φυλῆς ὑποδιαίρεσις, ἦν, ὡς φαίνεται, ἰδίᾳ εὐνοία· διότι τοῖς δημοποιήτοις ἐπετρέπετο μόνον κυρίως νὰ ἐγγράφωνται εἰς φυλὴν καὶ εἰς δῆμον.

Ἐπειδὴ δὲ δι' ἀπονομὴν πολιτείας ἀπηγεῖτο νὰ ἐπαναληφθῇ δις ἡ πρότασις εἰς τὸν δῆμον, καὶ τὸ δεύτερον νὰ δεχθῶσιν αὐτὴν τοῦλάχιστον ἑξακισχίλιοι πολῖται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας (2), διὰ τοῦτο συνήθως εἰς τὰ τοιαῦτα ψηφίσματα διατάσσεται· τοὺς πρυτάνεις δοῦναι ψῆφον (δηλ. ἐπιψηφίζειν, ὑποβάλλειν ἐκ δευτέρου τὴν πρότασιν εἰς τὴν ψηφοφορίαν) εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν (3). Ἄν δ' ἡ ἐκκλησία εἰς ἣν γίνεται ἡ πρότασις ἦν ἡ τελευταία τοῦ ἔτους, τότε λέγεται· τοὺς δὲ πρυτάνεις οἱ ἂν πρῶτοι λάχῳσι πρυτανεύειν δοῦναι κτλ. (4). Ἴσως ὁμως ἀπέβλεπεν ἡ δευτέρα ψηφοφορία τὴν ὑπὸ τοῦ πολιτογραφουμένου γενομένην ἐκλογὴν τῆς φυλῆς καὶ τοῦ δήμου, ἂν αὐτὴ ἀπῆται κύρωσιν τῆς ἐκκλησίας. Ὅπως δὴποτε ὁμως, τῶν δευτέρων τούτων ψηφίσεων παραδείγματα ἐπιγραφικὰ δὲν εὐρίσκονται, καὶ φαίνεται ὅτι περὶ ἐκάστης πολιτογραφῆσεως ἔν μόνον ψήφισμα, τὸ πρῶτον, ὡς κυρίως σπουδαῖον, ἐγράφετο.

Οἱ λαμβάνοντες δ' οἶαν δὴποτε δωρεὰν τῆς πόλεως ἔπρεπε πρῶτον νὰ δοκιμασθῶσι, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ὑπῆρχέ τι νομικὸν κατὰ τῆς χορηγίας ταύτης κώλυμα. Ἐγένετο δὲ τῶν τοιούτων, ὡς καὶ τῶν ἀρχόντων ἡ δοκιμασία, εἰς τὸ δικαστήριον, εἰσηγουμένων τῶν ἐξ Θεσμοθέτων· δι' ὃ καὶ

(2) Δημοσθ. κ. Νεαίρ. Νόμ.

(3) Rang. 443.

(4) Rang. II, 447.

προστίθεται εἰς τὰ ψηφίσματα· *Τοὺς δὲ Θεσμοθέτας εἰσάγειν αὐτῷ τὴν δοκιμασίαν τῆς δωρεᾶς εἰς τὸ δικαστήριον ὅτ' ἂν πρῶτον οἶον τ' ἦ* (5).

Ἡ πασῶν δὲ συνηθέσερον τοῖς ξένοις ἀποδιδόμενη τιμὴ ἦν ἡ τῆς *Προξενίας*. Καὶ ἐν μὲν Σπάρτῃ οἱ Βασιλεῖς διώριζον ἐκ τῶν Σπαρτιατῶν προξένους, οἵτινες ἐδέχοντο τοὺς ξένους καὶ ἐπροστάτευον αὐτοὺς κατὰ τῆς ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις ἡθεσιν ἐγκειμένης ξενηλασίας. Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ἐγκαθιστῶντο τοιοῦτοι δημόσιοι πρόξενοι, ὡς λέγει ὁ σχολιαστής τοῦ Θουκυδίδου (6)· « *Οἱ γὰρ πρόξενοι κελευόμενοι ἐκ τῆς ἑαυτῶν πόλεως ἐρίγνοντο* ». Τῆς κατηγορίας δὲ ταύτης ἦσαν καὶ οἱ *Ἐθελοπρόξενοι*, οἷος ἦν Φθίας ὁ Κερκυραῖος, ἐθελοπρόξενος τῶν Ἀθηναίων (7), διαφέροντες μόνον κατὰ τοῦτο ἐκείνων, ὅτι δὲν διωρίζοντο ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' ἀνεδέχοντο οἰκειοθελῶς τὴν τοιαύτην ἐπιμέλειαν τῶν πολιτῶν ξένης τινὸς πόλεως. Συνηθέστερον ὁμῶς διώριζον τοὺς προξένους αἱ πόλεις ἐκ τῶν κατοίκων ἄλλων πόλεων, χορηγοῦσαι αὐτοῖς τὴν τιμὴν ταύτην, ἣτις συγχρόνως ἐπέβαλεν αὐτοῖς τὸ καθῆκον τοῦ νὰ ὑπερασπίζωσι τοὺς εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα ἐπιδημοῦντας κατοίκους τῆς πόλεως ἣτις διώριζεν αὐτούς. Συνωδεύετο δ' ἡ δωρεὰ αὕτη συνήθως καὶ ὑφ' ἐτέρων, ὧν αἱ κυριώτεραι ἦσαν· α' ὅτι ἐξετείνετο πολλάκις καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ προξένου· β' ὅτι ἐχορηγεῖτο πολλάκις τῷ ξένῳ προξένῳ τὸ δικαίωμα τοῦ πρίασθαι γῆν καὶ οἰκίαν ἐν τῇ πόλει ἣτις ἐξελέξατο αὐτόν, ἢ εἶναι αὐτῷ ἔγκλησιν· γ' ὅτι ἐδίδετο αὐτῷ ἀτέλεια, ἥτοι, καθ' ἣν περίστασιν ὁ πρόξενος θὰ ἐπεδήμει εἰς τὴν πόλιν,

(5) Αὐτ.

(6) Εἰς Θουκ. Γ, 70.

(7) Θουκ. Αὐτ.

ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ ξενικοῦ φόρου καὶ ἀπὸ τοῦ ἐγκτητικοῦ. Λέγεται δ' ἐν τινι ἐπιγραφῇ (8): « *Τελεῖν δὲ αὐτὸν τὰ αὐτὰ τέλη ἐν τῷ δήμῳ, ἄπερ ἂν καὶ Πειραιεῖς, καὶ μὴ ἐκλέγειν παρ' αὐτοῦ τὸν δήμαρχον τὸ ἐγκτητικόν* ». Ἦν δὲ τὸ ἐγκτητικὸν ἐλαφρόν τι, ὡς φαίνεται τέλος, ὃ ξένοι ἀπέτιον εἰς τὸν δῆμον ὅτε ἐπετρέπετο αὐτοῖς νὰ ἔχωσιν ἐκεῖ ἐγγείους κτήσεις· διότι ἐγγείος φόρος δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἐλευθέρως Ἑλληνικὰς πολιτείας. Ἐνίοτε δὲ λέγεται ἀτέλεια πάντων, δηλαδὴ καὶ αὐτῶν τῶν λειτουργιῶν, ἣτις εἰς τοὺς κυρίως πολίτας σπανίως ἐδίδετο. δ' Ἐχορηγεῖτο αὐτῷ δικαίωμα ἐπιγαμίας, ἥτοι τοῦ νυμφεύεσθαι πολίτιδα, χωρὶς οἱ παῖδες αὐτῆς νὰ θεωρῶνται νόθοι. ε' Ὀμοίως ἀσυλίας καὶ ἀσφαλείας, δηλαδὴ τὸ δικαίωμα τοῦ μὴ λαφυραγωγεῖσθαι ὑπὸ τῶν πολιτῶν τῆς πόλεως ἢν ἀντιπροσωπεύει, οὔτε ἐν καιρῷ εἰρήνης οὔτε ἐν καιρῷ πολέμου. ς' Ἐν Ἀθήναις καὶ τισιν ἄλλαις πόλεσι προστίθεται καὶ τὸ δικαίωμα τῆς προσόδου εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὸν δῆμον πρώτῳ μετὰ τὰ ἱερά, ἥτοι τοῦ νὰ παρουσιάζεται εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκθέτη οἷαν δῆποτε ἔχει ὑπόθεσιν πρῶτος πάντων, ἀμέσως μετὰ τὰς θυσίας. Ἐκτὸς δὲ τῶν Ἀθηναίων μνημονεύεται προσέτι ἐν τοῖς τοιούτοις ψηφίσμασι καὶ τὸ δικαίωμα, ζ' τῆς προμαντείας, ἥτοι τοῦ πρὸ τῶν ἄλλων ἐρωτᾶν τοὺς μάντεις, ἠ' τῆς προδικίας, τοῦ χρῆσθαι πρὸ τῶν ἄλλων τοῖς δικαστηρίοις, θ' τῆς προεδρίας, τοῦ ἐδρεύειν ἐν τοῖς πρώτοις εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ἐκφράζονται δὲ ταῦτα συνήθως ὡς ἔπεται: « *Εἶναι δὲ αὐτὸν καὶ ἐγγόνους πρόξενον (ἐνίοτε καὶ εὐεργέτην τοῦ δήμου, ἥτοι νὰ θεωρῆται ὡς εὐεργέτης), καὶ δοῦναι αὐτῷ προμαντείαν, προδικίαν, προεδρίαν, ἐπιγαμίαν, ἀτέλειαν, ἀσυλίαν καὶ*

(8) C. I. 101.

ἀσφάλειαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ εἰρήνης καὶ πολέμου, καὶ τ' ἄλλα πάντα (ἐν τινι ἐπιγραφῇ (9) «καὶ τ' ἄλλα τίμια καὶ φιλόνητρα πάντα») ὅσα καὶ τοῖς ἄλλοις προξένους». Τινὰ δὲ τῶν δικαιομάτων τούτων δίδονται ἐνίοτε καὶ εἰς ὅλας πόλεις.

Ἄντι δὲ ἐν πολέμῳ, εἰς τινὰς ἐπιγραφάς, ὡς ἐν μιᾷ τῆς Ἄμοργου (10), ἀναγινώσκεται ἐν σύλῳ (ὃ ἐστὶν ἐν θαλασσίῳ πολέμῳ, ἢ ἐπὶ λαφυραγωγίας) ἄντι δὲ ἔγκτησις, φέρεται τὸ δωρικὸν ἔμπασις ἢ ἔππασις.

Προσέτι δὲ καὶ ἄλλας μελλούσας δωρεὰς ὑπόσχονται τὰ ψηφίσματα ταῦτα ἂν ὁ ἀμειβόμενος ἐξακολουθήσῃ πάντοτε ὦν εὖνους τῇ πόλει. Ἐκφράζεται δὲ τοῦτο ὡς ἔπεται: «εἶναι δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλο ἀγαθὸν εὐρέσθαι παρὰ τοῦ δήμου, οὗ ἂν δόξῃ ἄξιός εἶναι» (11).

Ἐνίοτε δ' αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν δωρεῶν δὲν ἔχουσι τύπον ψηφίσματος, ἀλλ' ἀπλῆς ἀπομνημονεύσεως, ἀρχομένης οὕτως: Οἱ δεῖνες (Δελφοὶ) ἔδωσαν τῷ δεῖνι προξενίαν, κτλ. ἢ ἐτίμησαν στεφάνῳ, ἐστεφάνωσαν, κτλ.

(9) C. I. 1773.

(10) C. I. 725.

Rang. II, 490.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἀπολογισμοί. Ἀναγραφὰ οὐσίας.

Ὡς δ' ἐν τῇ προλαβούσῃ, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς παρούσης ἐποχῆς ἀνεγράφοντο εἰσέτι αἱ περιουσίαι διαφόρων μεγάλων ἱερῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ τοῦ Παρθενῶνος.

Τούτου τὰ ἱερὰ χρήματα εἶδομεν ὅτι παρεδίδοντο τακτικῶς μέχρις Ὀλ. 93, γ'. Ἐκτοτε δέ, μέχρι τῆς ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς ἤττης καὶ μετ' αὐτήν, πιεζόμενοι, ὡς φαίνεται, οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ ἀχρηματίας, ἀφῆρσαν πολλὰ τῶν ἐν τῷ ναῷ τεταμιευμένων. Δὲν πρέπει δὲ ν' ἀποδοθῇ ἢ ἀφαίρεσις εἰς ἱεροσυλίαν τῶν νικητῶν, διότι ἐξ ἐναντίας ἐν τινι ἐπιγραφῇ (1) μνημονεύεται ὁ Λύσανδρος ὡς προσθέτων αὐτὸς ἴδιον ἀνάθημα εἰς τὸν Παρθενῶνα.

Μετὰ ταῦτα δέ, ἐλαττωθέντα τὰ ἱερὰ χρήματα, συνεκεντρώθησαν, φαίνεται, τὰ πλεῖστα ἀπὸ τῶν τεσσάρων τμημάτων τοῦ ναοῦ μόνον εἰς τὸ ἐκατόμπεδον (2) καὶ εἰς τὸν Παρθενῶνα (3). δι' ὃ καὶ αἱ πλεῖστα τῶν ἀναγραφῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης εἰς ταῦτα τὰ δύο μέρη ἀναφέρονται.

Ἐνεκα δὲ βεβαίως ταύτης τῆς ἐλαττώσεως τῶν τεταμιευμένων χρημάτων, ἡλαττώθη καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἐχόντων ταμιῶν, καὶ αἱ φυλάττουσαι τ' ἀνάθημα τῆς Ἀθηναῖς καὶ τὰ τῶν ἄλλων Θεῶν δύο ἐπιτρο-

(1) C. I. 150.

(2) C. I. 150-153. Rang. II, 830. 834. 835. 841.

(3) Rang. II, 823. 226. 827. 863b.

παὶ περιωρίσθησαν εἰς μίαν (4). Παρεδίδοντο δὲ καὶ ἤδη ὡς καὶ πρὶν ἀπὸ ταμιῶν εἰς ταμίαις ἐτησίως, καὶ τὰ ἔτη διακρίνοντο διὰ τῶν ἐπωνύμων ἀρχόντων, πρὸς οἷς ἐνίοτε ἀναγράφονται καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δέκα ταμιῶν· ὥστε ὁ εἰσαγωγικὸς τύπος τῶν τοιούτων ἐπιγραφῶν ἤδη ἔχει οὕτω (5).

« Τάδε οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας καὶ τῶν ἄλλων Θεῶν, οἱ ἐπὶ δεῖνος ἄρχοντος, ὁ δεῖνα καὶ δεῖνα, οἷς ὁ δεῖνα ἐγραμμάτενε, παρέδοσαν τοῖς ταμίαις τοῖς ἐπὶ τοῦ δεῖνος ἄρχοντος, τῷ δεῖνι καὶ δεῖνι, οἷς ὁ δεῖνα ἐγραμμάτενε, παραδεξάμενοι παρὰ τῶν προτέρων ταμιῶν τῶν ἐπὶ τοῦ δεῖνος ἄρχοντος, τοῦ δεῖνος καὶ συναρχόντων, οἷς ὁ δεῖνα ἐγραμμάτενε, ἐν τῷ ναῶ τῷ Ἑκατοπέδῳ, ἀριθμῶ καὶ σταθμῶ ».

Φαίνονται δ' ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀναθημάτων τοῦ Ἑκατοπέδου ὀλίγα μόνον τινὰ διασωθέντα, μία χρυσοῦ κόρη (ἢ Νίκη), ἕνδεκα ἐκ τῶν στεφάνων, ἐν θυμιατήριον καὶ μία οἰνοχόη (ἀπορῥαντήριον)· ἔτι δὲ καὶ ἐν ἀντικείμενον Ἡλῶ δύο, ὃν πρὶν ἐν τῷ Παρθενῶνι. Πολλὰ ὁμοίως νεώτερα προσετέθησαν, διατηρούμενα εἰς διαφόρους ρυμοὺς ἢ θέσεις.

Εἰς δὲ τὸν Παρθενῶνα διετηρήθησαν ἐπίσης τινὰ τῶν ἀρχαίων ἀναθημάτων (6), προστεθέντων ἐπίσης καὶ ἄλλων νέων.

Μετὰ δὲ Ὀλ. 110, φαίνεται ὅτι αἱ ἀναγραφαὶ ἤρξαντο γινόμεναι μᾶλλον ἄτακτοι, ἢ ὅτι πολλῶν ἐτῶν τοιαῦται ἀνεγράφοντο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου, διακρινόμεναι διὰ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐπωνύμων, κατὰ τὸν ἀπλοῦν τύπον· « Ἐπὶ τῶν ταμιῶν τῶν ἐπὶ τοῦ δεῖνος ἄρχοντος ». Οὕτω καὶ εἰς

(4) C. I. 180.

(5) C. I. 150.

(6) Rang. II, 827.

συντεταγμένοι κατάλογοι ένδύμάτων άνατεθέντων επί τής εποχής ταύτης, και διατηρουμένων έντός κιβωτίων έν τῷ Παρθενῶνι. Συνήθως δ' αναφέρονται και τὰ όνόματα τῶν άναθέντων τὰ ένδύματα ταῦτα (7). Όμοία τις έπιγραφή φαίνεται ότι ἦν και ἡ εκ τοῦ έν Θήβαις ναοῦ τοῦ Ἄμμωνος (8).

Και τῶν δαπανῶν δέ ναῶν τινων άπαντῶνται άναγραφαι εκ τῶν χρόνων τούτων, και τινες εκ αὐτῶν (9) περιέχουσι τὰς εις τοὺς ιερεῖς δια τὰς θυσίας διδομένας άντιμισθίας εις είδη (κρέα κτλ.) μετά τής τιμής αὐτῶν, έπιμελῶς άναγραφόμενα, διότι έλαμβάνοντο εκ τής ιερᾶς οὐσίας (10).

Διαχειρήσεως δέ χρηματικῆς ναῶν περιουσίας παραδείγματα ειςιν αι άναγραφαι (11) τῶν εις Δῆλον πεμπομένων Ἄθηναίων Ἄμφικτυόνων (12), οἵτινες από Ὀλ. 88, γ' (13) άποκαταστήσαντες τὰς εις τήν νῆσον κατ' έτος έν Θαρρηλιῶνι, τῷ μηνι τής γεννήσεως τοῦ Ἀπόλλωνος, πεμπομένης θεωρίας, άνέλαβον αὐτοὶ τήν πᾶσαν διαχείρισιν τοῦ ναοῦ, μετά τοῦ αὐτόθι κατατεθέντος συμμαχικοῦ ταμείου. Ἦσαν δ' αι έπιγραφαι αὗται έν Ἄθήναις γινόμεναι τετραετηρικαι άναγραφαι (εκ Ὀλ. 100, δ' - 101, γ'), τῶν έτῶν έμφαινομένων δια τῶν έπωνύμων τῶν Ἄθηνῶν, και ένίοτε και τής Δήλου, δια τῶν Γραμματέων τής Βουλῆς και δια τῶν όνομάτων τῶν Ἄμφικτυόνων. Και άφ' ένός μόν καταριθμοῦσι τοὺς τόκους τῶν διαφόρων δεδανεισμένων πο-

(7) Rang. II, 863b.

(8) Αὐτ. 897.

(9) Rang. II, 816. 816b.

(10) Bæckh, Staatshh. d. Ath. I, 226.

(11) C. I. 158. 159. — Rang. II, 856. 857.

(12) Πλούτ. Λακ. Ἄποφθ. — Δημ. π. Στεφ. — Πλούτ. Β. I'. Ῥητ. Αἴσχ.

(13) Θουκ. Γ. 104.

σοτήτων εις νήσους καὶ ιδιώτας, τὰς μισθώσεις ἱερῶν κτημάτων, τὰ πρόστιμα, τὴν καταγραφὴν τῶν τοῦ ναοῦ κτημάτων καὶ ἀναθημάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς δαπάνας τοῦ ναοῦ εἰς θυσίας καὶ τὴν λοιπὴν τελετὴν.

Ἑτεραι δ' ἐπιγραφαί (14), πιθανῶς καὶ αὐταὶ τῶν ἱερῶν ἀπολογισμῶν μέρος ἀποτελοῦσαι, περιέχουσι τὰς εἰσπραξεις ἐκ τοῦ *δερματικοῦ*, ἥτοι ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν δερμάτων τῶν ἱερείων, ὧν ἡ ἐπιμέλεια ἦν ἀνατεθειμένη τοῖς *βοώναις*, ὡς ἐκαλεῖτο ἡ ἀρχὴ ἢ τοὺς βόας ὠνούμενη διὰ τὰς θυσίας. Ἐδίδετο δέ, φαίνεται, πᾶσα ἢ ἐκ τοῦ *δερματικοῦ* αὕτη εἰσπραξις οἷων δῆποτε θυσιῶν εἰς ὄφελος τῶν ναῶν.

Εἰς Βοιωτικοὺς δ' ἀπολογισμοὺς ἱερῶν χρημάτων ὁ προεδρος τῶν ταμιῶν φέρει τὸν τίτλον *Ταμίας ὁ προάρχων*. ἐνίοτε δὲ μνημονεύονται ἐν αὐτοῖς καὶ *συνήγοροι τῆς πόλεως* καὶ *κατόπται*, ἥτοι ἐπιτηρηταί.

Ὡς ἱερὰ δὲ περιουσία ἐθεωροῦντο καὶ οἱ *ιερόδουλοι*, τὰ ἱερὰ σώματα διαφόρων ναῶν. Καὶ τοιούτων μὲν κατάλογοι δὲν εὐρίσκονται· σώζονται ὅμως πάμπολλοι ἀναγραφαὶ δούλων οἵτινες, ἀπὸ ιδιωτικῆς δουλείας ἐξαγοραζόμενοι, μετέβαινον εἰς ἱεροδουλείαν. Τοῦτο δ' ἐγίνετο οὐχὶ ἵνα δουλεύσωσιν ἀληθῶς, ἀλλὰ πρὸς μείζονα ἐγγύησιν τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν, δι' ὃ καὶ αὐτοὶ οὗτοι εἶχον συμφέρον ἵνα ἢ ἐξαγορὰ αὐτῶν ἀναγράφηται.

Ἐπήγασε δὲ τὸ ἔθος τοῦτο τῆς τοιαύτης πλαστῆς πωλήσεως ἐκ τοῦ ὅτι οἱ δούλοι τῶν ναῶν ἦσαν ἱεροὶ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ βλάβῃ αὐτούς, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος (15)· «*Δεσποτῶν καὶ ἀρχόντων ἐλεύθεροι*

(14) C. I. 157. — Rang. II, 842.

(15) Π. Ἑραστ. KB.

καὶ ἄφροτοι καθάπερ ἱερόδουλοι διατελοῦσι »· ὅθεν καὶ οἱ δούλοι, μετὰ τὴν ἐλευθερίαν, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην κατάστασιν ἐπρόκρινον τὴν τῆς ἱεροδουλείας, ὡς καὶ ἐν Εὐριπίδῃ (16) λέγουσιν αἱ Φοίνισσαι· « Ἀθανάτου Θεοῦ χορὸς γενοίμην ἄφοβος παρὰ μεσόμφαλα γύελα Φοίβου ».

Ὅτι δ' αἱ τοιαῦται πωλήσεις εἰς τὸν Θεὸν ἦσαν πλασταί, καὶ ἐγίνοντο ἐπ' ἐλευθερίᾳ, λέγεται καὶ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς, ἐγγυομένου τρόπον τινὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ἀπελευθέρωσιν (πιστεύει τῷ Θεῷ τὰν ὠνάν). Ἡ δὲ τιμὴ τῆς ἐξαγορᾶς ἐδίδετο εἰς τὸν ἀρχαῖον δεσπότην τοῦ δούλου.

Καὶ ἐν μὲν Ἀθήναις ἱερόδουλοι βεβαίως δὲν ὑπῆρχον. Ἀπαντῶνται δὲ τοιαῦται ἀναγραφαὶ ἀπελευθερώσεων ἐν ὀνόματι τῶν ἐπομένων Θεῶν· τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς· τοῦ ἐν Ναυπάκτῳ Διονύσου· τοῦ Σεράπιδος ἐν Χαιρωνείᾳ, Τιθοραίᾳ, Κορωνείᾳ· τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐλατεία καὶ ἐν Στηρίδι· τῆς ἐν Δαυλίδι Παλλάδος, καὶ τοῦ ἐν Χαλαίῳ Νησιώτου Ἀπόλλωνος.

Εἶχε δ' οὕτω συνήθως ὁ τύπος τῆς συντάξεως τῶν τοιούτων ἀναγραφῶν.

α'. Προσδιορίζεται ἡ τῆς πωλήσεως ἐποχὴ διὰ τοῦ ἀρχοντος, καὶ πολλάκις καὶ δι' ἄλλων ἀρχῶν, οἷον Βουλευτῶν, Γραμματέως, καὶ προσέτι διὰ τοῦ μηνός.

β'. Ἐπιτεταὶ ἡ μνεῖα τῆς πωλήσεως καὶ τῆς τιμῆς, ὀνομαστικῶς ἀναγραφομένων τοῦ Θεοῦ εἰς ὃν γίνεται ἡ πώλησις, τοῦ πωλουμένου, τοῦ πωλοῦντος μετὰ τῶν συγγενῶν ὅσοι, ἔχοντες ἰδιοκτησίας ἢ κληρονομίας δικαίωμα ἐπὶ τοῦ δούλου, συγκατένευον εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν, οἷον· « Ὁ δεῖνα ἀπέδοτο τῷ δεῖνι Θεῷ συνευδοκοῦντος καὶ τοῦ υἱοῦ δεῖνος, σῶμα ἀνδρεῖον, ὄνομα Ν., τὸ γένος Θραῖκα, κτλ.

(16) Φοίνισ. 235.

(ἢ ἐνδογενῆ, ἂν ἐγεννήθη ἐντὸς τοῦ οἴκου ἐκ δούλων), τιμῆς ἀργυρίου μνᾶν. . . (συνήθως πέντε), καὶ τὴν τιμὴν ἔχει (ὁ πωλήσας) πᾶσαν, καθὼς ἐπίστευσεν (ἠγγυήθη, ἢ συνεφώνησε μετὰ τοῦ δεσπότου αὐτοῦ) ὁ Ν. τὰν ὠρὰν τῷ Θεῷ.

γ'. Οἱ ὄροι τῆς ἀπελευθερώσεως ἐκφράζονται οὕτως· « Ἐφ' ᾧ τε ἐλεύθερον ἤμεν καὶ ἀνέφαπτον ἀπὸ πάντων τὸν πάντα χρόνον, ποιέων ὁ κα θέλη, καὶ ἀποτρέχων οἷς κα θέλη, ἀζίμιος ὦν ἀπὸ πάσας δίκας καὶ ζαμίας (ἦτοι δίκης ἀποστασίου).

δ'. Πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τῆς ἀπελευθερώσεως, ἐγκαθίσταντο εἷς ἢ πλείονες βεβαιωτῆρες τῆς πράξεως, καθῆκον ἔχοντες, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ ἀπελευθερώσαντες, νὰ ὑπερασπίζωσι τὸ κῦρος τῆς ἐξαγορᾶς καθ' οἴου δῆποτε τυχὸν ἐπιχειρήσαντος νὰ δουλώσῃ αὐθις τὸν ἀπελευθερωθέντα (εἴ τις ἐφάπτοιο ἐπὶ καταδουλισμῷ). Ἐπετρέπετο δὲ καὶ τῷ παρατυχόντι νὰ βοηθῆ ἢ νὰ ἐλευθερῆ (συλέειν) τὸν ἀνόμως ὑποδουλούμενον, καὶ ὑπεβάλλετο πρόστιμον εἰς τὸν ἀφαιροῦντα τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐξαγορασθέντος· καὶ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ προστίμου ἦν τοῦ βοηθήσαντος τὸν ἀπελεύθερον, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ τοῦ Θεοῦ.

ε'. Ἐνεγράφοντο δὲ καὶ μάρτυρες, συνήθως ὁ ἄρχων τῆς πόλεως, ὁ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ τινες ἰδιῶται· καὶ πολλάκις ὀρίζεται καὶ ἡ ἀναγραφή τῆς πράξεως ἐν τῷ ἱερῷ.

ς'. Τινὲς δὲ τοιαῦται πράξεις ἔχουσι καὶ ἰδιαιτέρους ὄρους, οἷον ὅτι ὁ ἀπελευθερούμενος πρέπει νὰ μείνῃ δουλεύων παρά τινι ἐν ὅσῳ οὗτος ζῆ, ἢ ἐπὶ τινὰ ὠρισμένον καιρόν.

Πάμπολλοι τοιαῦται ἀπελευθερώσεις εὐρέθησαν ἀναγε-

γραμμέναι ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ περιβόλου τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ (17).

Ἐνιαχοῦ δ' ἀπαντῶνται ἀναγεγραμμένοι καὶ ἀπελευθερώσεις γενόμεναι οὐχὶ διὰ τῶν ἱερῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν πόλεων, αἵτινες, ὡς φαίνεται, ἐγγυῶνται τὴν ἐλευθερίαν, ὡς ἐν Λαμῖα (18)· « Στρατηγέοντος τοῦ δεῖνος, ταμιεύοντος τᾶς πόλιος τοῦ δεῖνος, ἀπελεύθεροι δεδοκότες ἐς τὰν πόλιν τοὺς ἰε' στατῆρας, μηνὸς δεῖνος. Ὁ δεῖνα (ἀπελεύθερος) δεῖνος τοῦ δεῖνος » ἢ « ὁ δεῖνα ἠλευθερώθη ὑπὸ δεῖνος, συνευδοκέως δεῖνος τοῦ δεῖνος ».

Καὶ δημοσίου δ' οὐσίας καὶ δημοσίων ἔργων σώζονται ἐπίσης ἀπογραφὰὶ ἐκ τῶν χρόνων τούτων. Σπουδαιόταται μάλιστα εἰσὶ δύο τῆς κατηγορίας ταύτης ἐν Ἀθήναις εὑρεθεῖσαι.

Ἡ μία, γεγραμμένη ἐπὶ πολλῶν λίθων (19), περιλαμβάνει 17 ἀναγραφὰς τῶν ἐπιμελητῶν τοῦ νεωρίου, ἐξ Ὀλ. 101, δ' μέχρις Ὀλ. 114, γ', περιεχούσας κατάλογον τῶν ἐν τοῖς νεωρίοις ἀποτεθειμένων, ὡς καὶ τῶν ἐκπλευσάντων δημοσίων πλοίων καὶ τῶν σκευῶν αὐτῶν, προσέτι δὲ καὶ τῶν ὀφειλομένων εἰς τὸ νεώριον ὑπὸ τῶν τριηραρχῶν κτλ. δι' ἀγορὰν σκευῶν, ἢ τῶν εἰσπραττομένων ἐκ τῶν ὀφλημάτων τούτων. Μνημονεύει δὲ τῆς ἀναγραφῆς ταύτης ῥητῶς ὁ Δημοσθένης, λέγων (20)· « Γεγραμμένους οὖν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ἐν τῇ στήλῃ ὀφείλοντας τὰ σκεύη τῇ πόλει, ἢ ἀρχὴ παραλαβοῦσα ἀπὸ τῆς προτέρας ἀρχῆς . . . ».

(17) Curt. Anecd. Delphica, κατ' ἀντίγραφα Μυλλέρου.—Rang. II, 903-945. — Vescher, Inscr. de Delphes.

(18) Rang. II, 946-952^a.

(19) Bœckh, üb. d. Secwesen d. Athener. — Staatshh. d. Ath. T. II, B' ἔκδοσις. — Rang. II, 2343.

(20) K. Ἐὑεργ. κ. Μνησιβ. τέλ.

Εἰσὶ δ' αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται παραδόσεις κατὰ πενταετηρίδα, ὡς αἱ τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ ἄρχονται συνήθως οὕτω· «*Τάδε παρελάβομεν σκεύη κτλ. ἐπὶ τοῦ δεῖνο· ἄρχοντος καὶ παρέδομεν*». Διὰ δὲ τὰ προστιθέμενα ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπιμελητῶν ἀντὶ παρελάβομεν γράφεται ἀπελάβομεν. Μετὰ ταῦτα δ' ἔπονται οἱ κατάλογοι τῶν σκευῶν, τῶν πλοίων, κτλ.

Ἡ δ' ἑτέρα σπουδαιοτάτη Ἀττικὴ ἐπιγραφή περιέχει τὰς κατὰ ψήφισμα τοῦ δήμου γενομένης συμφωνίας μετὰ τινος μισθωτοῦ (ἐργολάβου), πρὸς ἀνέγερσιν τῶν μακρῶν τειχῶν, εἴτε ἐπὶ Κόνωνος, ἐν Ὀλ. 96, δ', εἴτε ἐπὶ Ἀττάλου, ἐν Ὀλ. 145, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι, βοηθήσαντες τοὺς Ῥωμαίους κατὰ τοῦ Μακεδόνα Φιλίππου (τοῦ Μισοβρωμαίου), ἐνίκηθησαν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ἐκρημνίσθησαν. Ἄλλ' ἡ πρώτη ἐποχὴ φαίνεται πιθανωτέρα καὶ ὡς ἐκ τῆς γραφῆς καὶ ὡς ἐκ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ ψηφίσματος, καὶ διότι ἐν στ. 107 μνημονεύεται ὁ Κόνων. Περιέχει δὲ πᾶσα στ. 125, καὶ ἔστι λίαν ἠκρωτηριασμένη(21). Περιεργρς δ' ἐστὶ καὶ ἐπιγραφή τις ἐν Ἐρετρία εὐρεθεῖσα, καὶ πραγματευομένη περὶ ἀποξήρανσεως τῆς τῆ πόλει παρακειμένης λίμνης.

(21) Rang. II, 771. — Franz, *Bullet. d. Inst. d. Rom.* 1835. — O. Müller, *De monum. Athenarum.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἀγωνιστικαὶ ἐπιγραφαί.

Ἀγωνιστικαὶ δ' ἐπιγραφαὶ σώζονται ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης πολυπληθέστεραι καὶ ποικιλώτεραι τῶν τῆς προλαβούσης, καὶ πηγάζουσαι ἐκ τῶν πλείστων Ἑλληνικῶν πόλεων. Εἰσὶ δ' αὐταὶ ἢ θεατρικαὶ ἢ γυμναστικάι.

Αἱ τοῦ θεατρικοῦ χοροῦ δαπάναι, ἔνθα ἂν ἐπεκράτει τὸ Ἀττικὸν πολίτευμα, ἦσαν δημόσιοι λειτουργίαι, καὶ οἱ μέχρι 3 ταλάντων οὐσίαν κεκτημένοι ὤφειλον, ἐν Ἀθήναις, ν' ἀναλαμβάνωσι τὴν δαπάνην τῶν χορηγιῶν τούτων ἀλληλοδιαδόχως καὶ κατὰ τάξιν, ἧτις ὠρίζετο ὑπὸ τῆς ἰδίας φυλῆς· ἐνίοτε δέ, διακρινόμενοί τινες ἐπὶ πλούτῳ καὶ πατριωτικῇ προθυμίᾳ, ἀπαντῶνται καὶ εἰς δύο φυλάς χορηγοῦντες, ὡς ἐν τινὶ ἐπιγραφῇ ἀττικῇ (1) ἐχορήγει τις εἰς τὴν Πανδιονίδα καὶ εἰς τὴν Ἐρεχθίδα. Ἐπειδὴ ἄρα ἐξ ἰδίων καὶ ὑπὲρ τῶν φυλῶν κατέβαλλον πρὸς καταρτισμὸν τοῦ χοροῦ, διὰ τοῦτο ἡ νίκη αὐτοῦ ἀντηνακλάτο ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τὴν ἐγκαθιστῶσαν αὐτοὺς φυλὴν. Ἦν δ' ὁ θεατρικὸς χορὸς ἢ ἀνδρῶν ἢ παιδῶν, καὶ πάλιν ἢ δραματικὸς ἢ διθυραμβικὸς (κύκλιος), εἰς ὃν ἦν ἀναγκαῖος καὶ ἰδιαίτερος ἀύλητής.

Τοὺς νικήσαντας λοιπὸν χορηγοὺς πολλάκις ἀνέγραφον αἱ φυλαὶ αὐτῶν, ψηφίζουσαι περὶ τούτου, ὡς βλέπομεν πράττουσαν τοῦτο. τὴν Πανδιονίδα ἐν τινὶ ἐπιγραφῇ (2). Συνήθως ὁμοῦς ἀνέγραφον τὴν νίκην αὐτοὶ οἱ ἴδιοι παρὰ τὸ μέ-

(1) C. I. 216.

(2) C. I. 213.

ρος ἔνθα ἐγένετο (παρὰ τὸ Θέατρον, εἰς τὴν ὁδὸν τῶν Τριπόδων) εἴτε ἐπὶ στήλης ἀπλῶς, εἴτε ἐπὶ μείζονος μνημείου, εἰς δ' ἴδρυον τὸν τρίπουν, τὸ ἄθλον τῆς νίκης των.

Φέρουσι δ' αἱ τοιαῦται ἐπιγραφαὶ

α'. Ἐνίοτε τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος πρὸς δῆλωσιν τοῦ χρόνου.

β'. Τὸ τοῦ χορηγοῦ, μετὰ πατρωνυμικοῦ καὶ δημοτικοῦ· «Ὁ δεῖνα ἐχορήγει», (ἢ «ἀνέθηκε χορηγῶν) νικήσας . . . ἰδι φυλῆ».

γ'. Τὸ τοῦ διδάξαντος τὸν χορόν, εἴτε ποιητῆς εἴτε μόνον χοροδιδάσκαλος ἦν, ἐνίοτε μετ' ἔθνικοῦ, διότι ἐδύνατο νὰ εἶναι καὶ ξένος, ὡς (3)· «Λυσιάδης Ἀθηναῖος ἐδίδασκε».

δ'. Τὸ τοῦ αὐλητοῦ, ἐπίσης διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐνίοτε μετ' ἔθνικοῦ, οἷον (4) «Χάρης Θηβαῖος ἠΰλει».

Τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἐν σχ. 66 ἐπιγραφή, οὔσα ἢ ἐπὶ τοῦ μνημείου τοῦ Λυσικράτους ἐν Ἀθήναις κεχαραγμένη, ἐξ Ὀλ. 111, β', καὶ ἔχουσα οὕτω (5)· «Λυσικράτης Λυσιθείδου Κικκυρεὺς ἐχορήγει. Ἀναμαντὶς παίδων ἐνίκα· Θέων ἠΰλει. Λυσιάδης Ἀθηναῖος ἐδίδασκεν· Εὐαίνετος ἦρχε».

Τοιαύτη καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ μνημείου τοῦ Θρασύλλου, ὑπὲρ τὸ Θέατρον τοῦ Βάκχου, ἐξ Ὀλ. 115, α' (6)· «Θρασύλλος Θρασύλλου Δεκελεεὺς ἀνέθηκε χορηγῶν, νικήσας ἀνδράσιν Ἴπποθορτίδι φυλῆ· Εὐῖος Χαλκιδεὺς ἠΰλει· Νέαιχος ἦρχεν· Καρείδημος Σώτιος ἐδίδασκεν». Ἦν

(3) C. I. 221.

(4) C. I. 219.

(5) C. I. 221.

(6) C. I. 224

δ' ἴσως τὸ ἀντικείμενον τοῦ διθυράμβου τοῦ χοροῦ τούτου τὸ τοὺς Νιοβίδας παριστῶν γλυπτικὸν σύμπλεγμα, τὸ, κατὰ Πausανίαν(7), ἀνατεθὲν ἐντὸς τοῦ σπηλαίου δὲ ὁ Θρασυλλος διεσκέυασεν εἰς μνημεῖον τῆς θεατρικῆς αὐτοῦ νίκης.

Εἰς μεταγενεστέρας δὲ δειναὺς ἐποχάς, ὅτε ἠλαττώθησαν αἱ ἰδιωτικαὶ οὐσίαι, ἢ καὶ ὁ πατριωτικὸς ζῆλος, χορηγὸς φαίνεται αὐτὸς ὁ δῆμος, καταβάλλων ἐκ τοῦ δημοσίου τὴν τοῦ χοροῦ δαπάνην. Τῆς μορφώσεως ὁμοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐνασκήσεως τῶν χορευτῶν ἡ ἐπιμέλεια ἀνατίθεται πάντοτε εἰς ἰδιώτην τινά, ὅστις τότε καλεῖται ἀγωνοθέτης, καὶ ἡ νίκη ἀναφέρεται εἰς τὴν φυλὴν δι' ἣν αὐτὸς ἀγωνοθετεῖ.

Τοιαῦται εἰσὶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μνημείου τοῦ Θρασύλλου δύο ἐπιγραφαὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θρασυκλέους, ἀμφοτέραι ἐξ Ὀλ. 127, 6', καὶ φέρουσαι, ἡ μὲν(8)· « Ὁ δῆμος ἐχορήγει· Πειθάρατος ἤρχεν· Ἀγωνοθέτης Θρασυκλῆς Θρασύλλου Δεκελεύς. Ἰπποθωντῆς παιδῶν ἐνίκα· Θεῶν Θηβαῖος ἠῦλει· Πρόνομος Θηβαῖος ἐδίδασκεν », ἐνθα δὲ αὐλητῆς Θεῶν ἐστὶν ἴσως ἕγγονος τοῦ ἐν ἀρχαιοτέρᾳ ἐπιγραφῇ(9) μνημονευομένου ὁμωνύμου, ὁ δὲ Πρόνομος, υἱὸς ἢ ἕγγονος τοῦ περιφήμου μουσικοῦ, ὅστις ἐδίδαξε καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην(10), καὶ οὗ μνεῖαν ποιεῖται ὁ Ἀριστοφάνης(11), ὁ δὲ Πausανίας λέγει(12) ὅτι ἴστατο αὐτοῦ ἀνδριάς ἐν Θήβαις.

Ἡ δ' ἑτέρα ἐπιγραφή τοῦ Θρασυλλείου μνημείου ἔχει οὕτω· « Ὁ δῆμος ἐχορήγει· Πειθάρατος ἤρχεν· ἀγωνο-

(7) A, 21.

(8) C. I. 225.

(9) C. I. 221.

(10) Ἀθῆν. Δ, 184. — ΙΔ, 631.

(11) Ἐκκλ. 102.

(12) Θ, 12. — Δ, 27.

θέτης Θρασυκλῆς Θρασύλλου Δεκελεεύς. Παρδιονίς ἀνδρῶν ἐνίκα· Νικοκλῆς Ἀμβρακιώτης ἠΰλει· Λύσιππος Ἀρκὰς ἐδίδασκεν». Ἐξ οὗ προκύπτει ὅτι ὁ Θρασυκλῆς ἠγωνοθέτει ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει εἰς δύο φυλάς.

Εἰς ἄλλας δὲ πόλεις ἐχορήγουν πολλάκις πλείονες τοῦ ἐνός, ὡς ἐν Ὀρχομενῷ (13) ἀπαντῶνται δύο συγχορηγοῦντες. Ἀναφέρεται δ' εἰς τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας τοῦ Ὀρχομενοῦ ὁ ἄρχων, ὁ αὐλητής, ὁ ᾄδων τὸν διθύραμβον, καὶ οἱ τρεῖς ἄνευ πατρωνυμικοῦ ἢ ἐθνικοῦ. Εἰς δὲ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἀγωνισαμένων εἰς τὰ Χαρίσια, τὴν ἑορτὴν τῶν Χαρίτων (14), φέρεται ὁ ἀγωνοθέτης μετὰ πατρωνυμικοῦ· μετ' αὐτὸν δὲ πάντες οἱ μετασχόντες τοῦ ἀγῶνος καὶ νικήσαντες, ὁ σαλπικτής, ὁ κήρυξ, ὁ ποιητής κτλ., μετὰ πατρωνυμικοῦ οὗτοι καὶ ἐθνικοῦ, διότι οὗτοι ἦσαν καὶ ξένοι, οὐχὶ ὁμοῦ καὶ ὁ ἀγωνοθέτης.

Καὶ ἐτέρου δὲ εἴδους θεατρικῶν ἐπιγραφῶν σώζονται ὀλίγα τινὰ παραδείγματα, λείψανα ἀναγραφῶν τῶν τὰ δράματα διδαξάντων ποιητῶν καὶ τῶν κυριωτέρων ἢ ὄλων τῶν ὑποκριτῶν αὐτῶν, ὡς ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ἐκ τοῦ Ἡρακλείδου ἀναγραφὴν ἐν Σικυῶνι ποιητῶν καὶ μουσικῶν, καὶ τῶν ἀγῶνων αὐτῶν. Ἦν δ' ἡ διάταξις τῶν δραματικῶν ἀγῶνων τοιαύτη· Κατ' ἔτος ἐξελέγοντο ὅ ποιηταὶ ἐκ τῶν ὅ φυλῶν (ἐνίοτε ὁμοῦ καὶ εἰς διὰ πλείονας φυλάς)· ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ὅ φυλῶν ἐξελέγοντο ὅ δικασταί. Ἐπιγραφὴ δὲ τις ἀττικὴ σωζομένη (15) φαίνεται οὕσα ἀναγραφὴ δραμάτων διδαχθέντων κατὰ Διονύσια· τὰ μεγάλα, διηρημένη εἰς στήλας δύο, ὧν ἡ μὲν περιέχει τραγωδῶν, ἡ δὲ κωμωδῶν

(13) O. I. 1579 κτλ.

(14) C. I. 1583, κτλ.

(15) C. I. 231.

ἀναγραφὰς δι' ἔτη πλείονα τοῦ ἐνός, διακρινόμενα διὰ τῶν ἐπωνύμων (στ. 16. Ἐπὶ Διοτίμου, ἐξ Ὀλ. 106, γ'). Ἐν ἐκάστῳ δ' ἔτει ἀναφέρονται ὀνόματα πέντε ποιητῶν, εἰς ἃ ἔπεται ἡ μνεία τῆς τάξεως καθ' ἣν ἐκάστου τὸ δράμα ἐκληρώθη, διὰ τῶν συντετμημένων λέξεων πρῶ. δευ. τρι. προσέτι δὲ τοῦ δράματος ἡ ἐπιγραφή, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πρωτίστου ὑποκριτοῦ μετὰ τῆς συντετμημένης λέξεως ὑπε (κρίνετο), καὶ τῆς προσθήκης τοῦ ἐνίκᾳ εἰς τὰ νικήσαντα δράματα.

Τρία δὲ τεμάχια εὐρεθέντα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν (16) μοὶ φαίνονται ἀναγραφαὶ τριλογίας τινός, ἴσως τῆς Ἑλένης τοῦ Εὐριπίδου, περιέχουσαι τὰ πρόσωπα τῶν δραμάτων, τὰ ὀνόματα τῶν ὑποκριθέντων αὐτὰ καὶ τὰ τῶν χορευτῶν. Ἔτερα δὲ δύο (17) εἰσὶ πιθανῶς καταγραφαὶ τῶν διαφόρων δραμάτων δύο ποιητῶν μετὰ τῶν ἐποχῶν καὶ τῶν ἐορτῶν καθ' ἃς ἐδιδάχθησαν, καὶ τῆς τάξεως ἣν εἶχεν ἕκαστον δράμα ἐν τοῖς πέντε.

Καὶ οἱ ἐν τοῖς γυμνικοῖς δ' ἀγῶσιν ἀριστεύοντες ἀνέγραφον οὐχ ἤττον συνήθως τὰς ἰδίας νίκας εἰς τοὺς Θεοὺς. Καὶ ὅτε μὲν ἀνέθετον τὸν ἑαυτῶν ἀνδριάντα εἰς ὃ μέρος ἐνίκησαν ἢ εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας, ὅτε δὲ περιωρίζοντο εἰς ἀπλὴν ἐπιγραφήν, ἐφ' ἧς ἐχάραττον τὰς εἰκόνας τῶν στεφάνων οὓς ἔλαβον νικητήρια.

Περιέχουσι δ' αἱ τοιαῦται ἐπιγραφαὶ συνήθως τὸ ὄνομα τοῦ νικητοῦ, τὴν τάξιν εἰς ἣν ἀνῆκεν, ἢτοι εἰς ἀνδρας, ἐφήβους ἢ ἀγενεῖους καὶ παῖδας, καὶ μεταξὺ τῶν παίδων πάλιν τοὺς τῆς α', β' ἢ γ' ἡλικίας (18), τὸ εἶδος τοῦ ἀγῶ-

(16) Rang. II, 1001-1003.

(17) C. I. 229. 230.

(18) C. I. 232.

νος, ἂν ἦν *πάλη*, *δίαυλος*, κτλ., καὶ τὴν ἑορτὴν καθ' ἣν ἐνίκησε. Τὰ δύο δὲ τελευταῖα ταῦτα ἀνεγράφοντο πολλακίς ἐντὸς στεφάνου (19).

Εἰσὶ δὲ τὰ εἶδη τῶν γυμνικῶν ἀγώνων, ὡς ἀπαντῶνται ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς, ταῦτα·

Δρόμος, *στάδιον*, *δίαυλος*, *ἵππιος*, *δόλιχος*.

Πάλη.

Πυγμή.

Παγκράτιον (πάλη μετὰ πυγμῆς).

Δίσκος.

Ἀκόντιον.

Ἄλμα.

Πένταθλον.

Ἰπποδρομίαι

Κέλητι, *πωλικῶ* ἢ *τελείῳ*. *Ἀνάμπιον*. *δίαυλον*. *Πομπικῶ*. *πολεμιστηρίῳ*.

Ζεύγει ἢ *ξυνωρίδι* δμ. καὶ *ἀδδηφάγῳ*.

Ἄρματι δμ.

Ἀποβάτης. *Ἡρίοχος* ἐκβιβάζων.

Ἀφ' ἵππου ἀκοντίζειν.

Πολλακίς δ' αἱ πόλεις ἀνέγραφον ἐπὶ τῆς αὐτῆς στήλης πάντας τοὺς ἐν τινὶ ἑορτῇ νικήσαντας ἐκ τῶν πολιτῶν αὐτῶν, καὶ τότε αἱ τοιαῦται ἐπιγραφαὶ διαίρουσιν κατὰ τὰ εἶδη τῶν ἀγώνων καὶ τὴν τάξιν τῶν νικητῶν (20).

Ἀπαντῶνται δὲ καὶ ψηφίσματα κανονίζοντα τὰ ἄθλα γυμνικοῦ τινος ἀγῶνος, ὡς μέρος σωζόμενον ψηφίσματος ἀττικοῦ (21), περιλαμβάνον διάφορα εἶδη ἀγώνων, μεθ'

(19) C. I. 233-241.

(20) C. I. 232.

(21) Rang. II, 960.

ὑποδιαίρεσεως εἰς τάξεις νικητῶν, μεθ' ἧς ἔπεται ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ἄθλου εἰς τοὺς δύο πρώτους ἀριστεύοντας, οἷον· « Παιδὶ πένταθλον νικῶντι ΔΔ ἀμφορεῖς ἐλαίου. III δευτέρῳ », κτλ.

Ἐξέλεγε δ' ἐκάστη φυλὴ ἐν Ἀθήναις κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀνὰ ἓνα γυμνασιάρχην διὰ τοὺς γυμνικούς ἀγῶνας· ὁ δ' ἐκπληρῶν τὴν λειτουργίαν ταύτην χρέος εἶχε νὰ μισθῇ καὶ τρέφῃ τοὺς μέλλοντας ν' ἀγωνισθῶσιν ἐκ τῆς φυλῆς, νὰ διασκευάζῃ τὸν τόπον τοῦ ἀγῶνος, καὶ νὰ προμηθεύῃ τὰς λαμπάδας τῆς λαμπαδοφορίας (λαμπάδος ἢ λαμπαδοδρομίας) εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν πυρφόρων Θεῶν, οἵτινες ἦσαν ἐν Ἀθήναις τὰ Ἡφαίστια, τὰ Προμήθεια, τὰ Παναθήναια, ἕνεκα τοῦ πυρὸς τῆς Ἀθηνᾶς Ἐργάνης, τὰ Βενδίδια καὶ τὰ Πάνια. Ἡ δὲ λειτουργία τῶν Γυμνασιάρχων ἐπὶ λαμπαδοφορίας φαίνεται ὅτι ἐκαλεῖτο ἐνιαχοῦ λαμπαδαρχία (22). Ἦν δ' ἐν Ἀθήναις ὁ λαμπαδικὸς ἀγὼν ἐν Ἀκαδημίᾳ, καὶ εἰς τρεῖς ἀλλεπαλλήλους σειρὰς ἐτάττοντο οἱ διαγωνιζόμενοι. Καὶ οἱ μὲν τῆς ὀπισθίας σειρᾶς, λαμβάνοντες καιομένην λαμπάδα, ἔτρεχον, καὶ ἐκεῖνος εἰς οὗ τὰς χεῖρας ἐσβένυτο, παρέδιδεν αὐτὴν καὶ ὑπεχώρει εἰς τὸν δεύτερον, ἐκεῖνος δ' εἰς τὸν τρίτον, καὶ νικητῆς ἦν ὁ ἀφικνούμενος εἰς τὸ τέρμα μετ' ἀνημμένης λαμπάδος, ἴσως συνδιαγωνιζομένων αὐθις πάντων τῶν ἀφιχθέντων. Ἄν δέ τις ὤκνει καὶ ἐβραδυπέρει ἵνα μὴ σβεσθῇ ἡ λαμπάς του, ἔπαιον αὐτὸν οἱ θεαταί, καταφέροντες πληγὰς πλατείας, τὰς κληθείσας κεραμικάς (23).

Ὁ νικῶν λοιπὸν γυμνασιάρχης, ἐκεῖνος δηλαδή οὗ οἱ ἀγωνισταὶ ἐνίκων, ἐστεφανοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ τῶν

(22) Ἀριστ. Πολιτ. Ε, 7, 11.

(23) Πaus. Σχ. Persius. — Ἡσύχ. — Σχ. Ἀριστοφ. Βατρ.

φυλετῶν αὐτοῦ, ἢ ὑπὸ τοῦ δήμου (24). Εἰς τὰς τοιαύτας δ' ἐπιγραφὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ νικήσας ἀναφέρεται ἐν ὀνομαστικῇ, (ὁ δεῖνα ἀνέθηκε νικήσας κτλ.) διότι αὐτός, λαβὼν τὸν στέφανον, ἀριέρου αὐτὸν εἰς τοὺς Θεούς. Ἐνίοτε δὲ γίνεται μνεία καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄθλου, οἷον· «ὁ δεῖνα τοὺς ἱππικοὺς στεφάνους τῷ δεῖνι Θεῷ» (25). Κάτωθι δ' ἀναγράφεται, ἐν ὀνομαστικῇ πολλάκις πάλιν, ὁ στεφανώσας, οἷον· «ὁ δῆμος, οἱ φυλέται», κτλ.

Ἄλλοτε δὲ πάλιν αἱ ἀναγραφαὶ αὗται ἐγένοντο πρὸς τιμὴν τοῦ γυμνασιάρχου ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀγωνισαμένων (οἱ νέοι, οἱ ἔφηβοι) εὐγνωμονούντων, ἢ ὑπὸ τῶν φίλων αὐτοῦ (26).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ἀναθηματικαὶ ἐπιγραφαί.

Καὶ ἐκ τῶν ἀγωνιστικῶν ἐπιγραφῶν πολλαὶ ἦσαν, ὡς ἀνωτέρω, ἀναθηματικαί, ὅτε ὁ νικήσας ἀνετίθει τὸ ἄθλον αὐτοῦ εἰς τοὺς Θεούς.

Ὡς δ' οἱ καλῶς ἀγωνισάμενοι, οὕτω καὶ οἱ καλῶς ἄρξαντες ἐστεφανοῦντο ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ τὸν στέφανον ἐξ εὐσεβοῦς αἰσθήματος ἀνέθετον καὶ αὐτοὶ εἰς τοὺς Θεούς. Γνωστὸν δ' ὅτι νόμος ἀπηγόρευεν ἐν Ἀθήναις νὰ στεφα-

(24) C. I. 253.

(25) C. I. 2248.

(26) Rang. II, 1005.

νωθῆ ἡ Βουλὴ ἂν δὲν εἶχεν αὐξήσει ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τὴν ναυτικὴν τῆς πόλεως δύναμιν. Ἄλλως δὲ στέφανος ἀπενέμετο καὶ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τοὺς ἐννέα ἄρχοντας τοὺς καλῶς τὴν ἀρχὴν διαχειρησαμένους, καὶ εἰς τοὺς στρατηγούς καὶ ἄλλους ἐπισήμους δημοσίους λειτουργούς.

Ὁ δὲ τύπος καθ' ὃν οὗτοι ἀφιέρουν ταῖς θεοῖς ἐν ἔλαβον στέφανον ἔχει οὕτως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· « Ὁ δεῖνα εἰς τὴν δεῖνα ἀρχὴν (στρατηγὸς κτλ.) αἰρεθεὶς (ἢ χειροτονηθεὶς), ἢ τὴν δεῖνα ἀρχὴν ἄρξας (στρατηγῆσας, θεσμοθετήσας) ἐπὶ τοῦ δεῖνος ἄρχοντος ἀνέθηκε ». Τῶν δὲ στεφανωσάντων αὐτὸν τὸ ὄνομα ἔπεται συνήθως ἐντὸς στεφάνου·

ἢ ἄλλως: στεφανωθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου ἀνέθηκε.

Πλὴν ὅμως τούτων, καὶ πολλὰ ἰδιωτικῆς εὐλαβείας ἀνεκείντο ἀναλήματα, ἢ ἀνδριάντες τῶν ἀνατιθέντων, ἢ ἀγάλματα τῶν θεῶν εἰς οὓς ἐγίνετο ἡ ἀνάθεσις, ἢ γλυπτικὰ συμπλέγματα ἢ ἀνάγλυφα· καὶ τότε ἢ εἰς τὴν βᾶσιν αὐτῶν, ἢ καὶ ἐπὶ τῶν ἰδίων, ἂν φερ' εἰπεῖν ἦσαν ἀγγεῖα, ἢ ἐπὶ τῶν βράχων εἰς ὧν τὸ κοίλωμα ἀπετίθεντο, ἐπεγράφετο

καὶ ἀνάθεσις, ἧς οὗτοι ἦσαν οἱ ἀπλούστεροι τύποι· «Ὁ δεῖνα τῷ δεῖνι Θεῷ ἀνέθηκεν (ἀνήγειρε, ἰδρύσατο ἂν ἦτο βωμός, ἀφιέρωσε, καθιέρωσεν, ἐνεχείρισεν, ἐτέλεσεν, ὅπερ νεώτερον)». Ἐνίοτε δὲ μετὰ μνείας καὶ τοῦ ἀναθήματος· «τὸν κίονα, τὴν κρήνην», καὶ ἄλλοτε προσθήκη ὅτι ἡ ἀνάθεσις ἐγένετο ὑπὲρ ἄλλου, ἦτοι χάριν ἄλλου, οἷον· «ὑπὲρ τῆς πόλεως, ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Πτολεμαίου». Ὑπὸ δὲ τὴν ἐπιγραφὴν προστίθεται πολλάκις καὶ τὸ ὄνομα τοῦ καλλιτέχνου· «Ὁ δεῖνα ἐποίησεν», ἢ «ἐποίει».

Καὶ αἱ πόλεις δ' ἀνήγειρον ἀνδριάντας, ἢ ἐπέτρεπον τὴν ἀνέγερσιν αὐτῶν εἰς τοὺς εὐεργετήσαντας ἢ ἄλλως τιμήσαντας αὐτάς. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀνδριάντες οὗτοι, καὶ ὅσάκις ῥητῶς τοῦτο δὲν ἀναφέρεται, ἐθεωροῦντο πάντοτε ὡς τοῖς Θεοῖς ἀνατεθειμένοι (1). Πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου δ' ἐν Ἀθήναις κυρίως μόνον εἰς τοὺς ἐν ἀγῶσι νικῶντας ἰδρύοντο ἀνδριάντες, διὰ δὲ πολιτικὴν ἀρετὴν ἦσαν σπανιώτατοι, καὶ μόνον εἰς τοὺς τυραννοκτόνους, καὶ ἔπειτα εἰς τὸν Κίμωνα ἀνηγέρθησαν. Εἰς τιμὴν δὲ τῶν λοιπῶν τῆς πόλεως εὐεργετῶν ἴστατο Ἑρμῆς μετ' ἐπιγραμμάτων (2). Ἐπὶ τῆς παρακμῆς ὁμως τῆς πόλεως ἐγένετο ἐξ ἐναντίας κατάχρησις ἀνδριάντων τιμητικῶν ἢ ἐπικηδείων, εἴτε δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἢ μόνον κατ' ἄδειαν τοῦ δημοσίου, ψηφίσματι τῆς Βουλῆς, ἀναλώματι δ' ἑαυτῶν, ἐκ τῶν ἰδίων, τοῖς ἰδίῳις ἀναλώμασι, κτλ., ἢ δαπάνῃ τῶν περὶ αὐτοὺς, (προσδεξαμένου τὸ ἀνάλωμα τοῦ . . ., ἐπιμεληθέντος τῆς ἀναστάσεως, ἢ ποιησαμένου τὴν ἀνάθεσιν τοῦ . . .). Εἶχον δ' ὑπὸ τοὺς τοιοῦτους ἀνδριάντας αἱ ἐπιγραφαὶ συνήθως οὕτω· Ὁ δῆμος (ἢ ἄλλη τις ἀρχὴ) τὸν δεῖνα ἀρε-

(1) Welck. Syll. Σ. 196.

(2) Αἰσχ. Κ. Κτησ. 80. — Δημ. Κ. Λεπτ. 93. — Πλούτ. Κίμ.

τῆς ἔνεκεν (ἢ δι' οἷαν δῆποτε ἄλλην αἰτιολογίαν τῆς ἀναθέσεως)· ἢ, ἐπὶ ἰδιωτικῶν. Ὁ δεῖνα τὸν δεῖνα (ἀνέστησεν ἢ ἀνέθηκεν).

Ἐνίοτε δ' ὑπὸ τοὺς ἀνδριάντας, ἢ παρὰ τὰ ζώδια τινῶν ἀναγλύρων τίθενται καὶ τὰ ὀνόματα τῶν παριστωμένων, εἰς ὀνομαστικήν, ὡς *Θησεύς· Σώσιππος Ναυαρχίδου· ἢ εἰς γενικήν. Ἀμφότεραι ὁμῶς αἰ πτώσεις πολλάκις δηλοῦσι καὶ τὸν ἀναθέντα, οἷον· Ὁ δῆμος (ἀνέθηκε).—Βασιλέως Πτολεμαίου Θεοῦ εὐεργέτου (τὸ ἀνάθημα) (3).*

Ἐνίοτε, μάλιστα εἰς μεταγενεστέρους χρόνους, προσετίθετο εἰς τὰς ἀναθηματικὰς ἐπιγραφὰς καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς ἀναθέσεως, δηλουμένη διὰ τοῦ Ἐπωνύμου, ἢ ἄλλου τινος ἄρχοντος ἢ ἱερέως.

Πολλάκις δ' αἱ ἀναθέσεις ἐγράφοντο καὶ ἐμμέτρως, καὶ ἀπαντῶνται τινες ἔχουσαι μέρος ἕμμετρον καὶ μέρος πεζόν, τὸ κύριον ὄνομα συνεχῶς μόνον ἐκτὸς τοῦ μέτρου, οἷον(4)·

Φόρμης ἀνέθηκε

Ἄρχαίς Μαινάλιος, νῦν δὲ Συρακούσιος.

Ἀφ' οὗτου δ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεκλήθη Θεὸς Ἄμμων, οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, κακόζηλοι μιμηταὶ καὶ τῶν ἐλαττωμάτων αὐτοῦ, ἐδέχοντο ἐπίσης τίτλους πομπώδεις. Οὕτως ὁ Ἀντίγονος καὶ ὁ Δημήτριος ὀνομάσθησαν Θεοὶ Σωτῆρες, καὶ οἱ λοιποὶ, Θεοί, καὶ Σωτῆρες, καὶ προσελάμβανον ἐπίθετα ἐκφράζοντα τὰς ἀρετὰς ὧν μάλιστα ἐστεροῦντο, ἐπιλεγόμενοι *Εὐεργεταὶ καὶ Φιλοπύτορες καὶ Φιλίδελοι*. Καὶ πρὸ πάντων ἐδᾶφιλεύοντο αὐτοῖς οὗτοι οἱ τίτλοι καὶ ἄλλοι εἰς τὰς ἀναθηματικὰς αὐτῶν ἐπιγραφὰς, οἷον· Ὁ δῆμος ὁ Θηραίων ὑπὲρ Βασιλέως Πτολεμαίου καὶ Βασιλίσης

(3) C. I. 2274.

(4) Πaus. E, 27.

Κλεοπάτρας, Θεῶν φιλομητόρων, καὶ τῶν τέκνων αὐ-
τῶν, Διονύσω.

Ἐνίοτε τ' ἀναθήματα ἐγίνοντο κατ' εὐχὴν (τάξιμον), δι'
ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τινος κινδύνου. Τότε δ' ἐπιγράφεται· « Ὁ
δεῖνα τῷ δεῖνι Θεῶ εὐχὴν », ἢ « Εὐξάμενος εὐχὴν ἀνέ-
θηκε », ἢ μόνον εὐξάμενος ἀνέθεσε, ἢ ἐνίοτε καὶ εὐχὴν
ἐποίησεν, ἢ εὐχῆς χάριν.

Εἰς δὲ τὰ εὐχαριστήρια· « Ὁ δεῖνα τῷ δεῖνι Θεῶ εὐχα-
ριστήριον », ἢ « χαριστήριον », ἢ « εὐχαριστῶν » (ἀνέ-
θηκε). Ἡ καὶ μόνον « εὐχαριστῶ ». Τινὰ δ' ἐπιγράφονται
ὡς γενόμενα κατ' ἐντολὴν δοθεῖσαν ἐν ὄραματι ἢ ἐν ὄνειρῳ,
κατὰ κέλευσιν Θεοῦ, κατὰ πρόσταγμα, ἐξ ἐπιτάγματος,
ἐξ ἐγκελεύσεως, ἢ κατὰ μαντείαν (5).

Ἐνίοτε δὲ γίνονται ἀναθέσεις, οἰκοδομῶν μάλιστα, καὶ
εἰς πόλεις, δήμους, κτλ. οἶον (6)· « Τὸ ἐπιστήλιον καὶ
τὸν ἐπ' αὐτοῦ κόσμον τῷ δήμῳ »· καὶ (7)· « Τὴν στοὰν τῆ
πατρίδι- « Θεοῖς Σωτήροι » (Πτολεμαίῳ καὶ Βερενίκῃ), κτλ.

Οἱ εἰς ἱερόν δέ τι παρχινόμενοι ἔγραφον πολλάκις ἐπ'
αὐτοῦ ἢ τῶν παρχκειμένων βράχων τὸ ἐαυτῶν ὄνομα, λα-
τρείας χάριν, ἢ ἀπλῶς, ὡς εἰσὶν αἱ ἀρχαῖκαὶ Θηραῖκαὶ ἐπι-
γραφαὶ παρὰ τῷ ναῷ τοῦ Ποσειδῶνος, ἢ, μεταγενεστέ-
ρωσ, οὕτω· « Ὁ δεῖνα παραγενόμενος ἢ ὁ δεῖνα ἦλθον,
ἢ ὁ δεῖνα εὐξάμενος, ἢ καὶ εὐχῆς χάριν. Ἄλλοτε δ' ἐπέ-
γραφον ὅτι ἐν τῷ ἱερῷ ἐμνήσθησάν τινος τῶν οἰκείων των,
οἶον· « Ἐμνήσθη Τρύφων παρὰ τοῖς Διοσκούροις » (ἐν
Ἡπίρῳ) (8). Καὶ (9) « Ὀνήσιμος ἐμνήσθη τῆς ἀδελφῆς

(5) Πaus. Γ, 18. — C. I. 2304 κτλ.

(6) C I 2751.

(7) C. I. 1459.

(8) C. I. 1826.

(9) C. I. 516.

Χρήστης (ἐν Σουνίῳ). Ἰδίως δὲ τὰ τοιαῦτα ἀπαντῶνται εἰς τὰ ἱερὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ Νουβίας, ἔνθα συνεχῶς προσγράφεται καὶ «προσεκύρησα» ἢ «προσκύρημα» (ἐαυτοῦ ἢ ἄλλου). Εἰς δὲ τὰς σύριγγας τῶν Αἰγυπτιακῶν Θεῶν ἀπαντῶνται ἢ μόνον κύρια ὀνόματα, ἢ ὁ δεῖνα ἐθαύμασα, ἢ θεασάμενος (ἢ ἱστορήσας) ἐθαύμασα· καὶ ἐπὶ τοῦ Μεμνωνίου Ἡκουσα (ἢ ἠκούσαμεν) Μέμνωνος, πολλάκις καὶ τῆ προσθήκῃ μεμνημένος (ἢ ἐμνήσθην) τοῦ δεῖνος, καὶ ἄλλοτε καὶ τῆς ἐποχῆς. Εἰσὶ δὲ τὰ πλεῖστα τούτων μεταγενεστερα.

Τινὲς δ' ἐπιγραφαί, μάλιστα τῶν ἐσχάτων χρόνων, ἐγράφοντο καὶ εἰς ἀνάμνησιν φιλικῆς σχέσεως μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων, τιθεμένων τρόπον τινὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Θεῶν, κατὰ τὸν τύπον τοῦτον συνήθως· «*Τοῦ δεῖνος καὶ δεῖνος φιλία*», ἢ «*τῶν δεῖνων φιλία, συμβίωσις*». Ἐπιγραφαὶ δὲ φιλορρονητικαὶ ἢ ἐρωτικαὶ ἐγράφοντο καὶ ἐπὶ διαφόρων σκευῶν καὶ κεραμίων ἀγγείων, ἢ ἀπλῶς ἢ λέξις καλός, καλή, καλέ, ἀναφερομένη εἰς ὃν τὸ σκεῦος προσφέρεται· ἢ, ὁ δεῖνα καλός, ἢ παῖς καλή, καλὸς ὁ παῖς. Σπανίως καὶ «*Καλή δοκεῖς*» ἢ «*ὁ δεῖνα τῷ δεῖνι καλὸς δοκεῖ*». Ἐπὶ μεταγενεστέρου ἀγγείου· «*Φῶς μου Θεανώ*».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Ἐπιτάφιοι ἐπιγραφαί.

Ἐπιτάφιοι δέ, ὡς ἐκ τῆς προλαβούσης ἐποχῆς ἀπαντῶνται καὶ ἐξ αὐτῆς περιληπτικοὶ τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων, διηρημένοι ἐπίσης κατὰ φυλάς καὶ δήμους, καὶ ἐξ αὐτῶν κυρίως διδασκόμεθα τὴν εἰς τὰς φυλάς κατανομήν τῶν δήμων (1).

Διάφοροι δ' αὐτῶν εἰσὶν οἱ πολλάκις ἀπαντώμενοι στρατιωτικοὶ κατάλογοι, ἴσως καταγραφαὶ ἐθελοντῶν, οἷα ἡ ἐν Κώπαις (Τοπόλια) τῆς Βοιωτίας(2), ἀρχομένη οὕτω· « *Ἰοῦ δεῖνος ἄρχοντος, οἶδε ἀπεγράψαντο ἐν ὀπλίταις πολεμαρχιόντων τῶν δεῖνα, γραμματίδδοντος τοῦ δεῖνος. Εἰς ἄλλας δ' ὁμοίας ἐπιγραφαὶς μνημονεύεται ὁ Ἴππαρχος, καὶ εἰς τὰς τῶν ἐλασσόνων πόλεων ὁ Μωραγός, καὶ οἱ Ἰλαρχοὶ, οἱ διοικοῦντες μίαν μόνην Ἰλιην ἵππικου, καὶ ἀντιστοιχοῦντες πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων Μοισάρχους.*

Τινὲς δὲ τῶν ἐπιταφίων εἶχον χαρακτηῆρα ἀναθηματικόν, δτε ἀνέθετον τοῖς Θεοῖς τὸν ἐπὶ τοῦ τάφου ἱστάμενον ἀνδριάντα τοῦ ἀποθανόντος, ἢ ἄλλο τι μνημεῖον αὐτοῦ..

Ἐγράροντο δ' οἱ κυρίως ἐπιτάφιοι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους τὸ πρῶτον ἐπὶ στηλῶν τετραγώνων, ἄνωθεν κοσμουμένων δι' ἀπλοῦ κυματίου, ἢ δι' αετώματος, ἢ διὰ φύλλων ἀκάνθης, ἢ δι' ἀναγλύφων παριστάντων ἀποχωρισμὸν τῶν συγγενῶν, ἢ ἐπιτάφιον δεῖπνον, ἢ τὴν εἰς ἄδου κἀθοδον (ἵππον καὶ ὄφιν), ἢ ἐνίοτε καὶ τὸν τρόπον

(1) C. I. 172. — R. II, 1281 κτλ.

(2) C. I. 1574. 1575.

τοῦ θανάτου(3). Πολλάκις δὲ τ' ἀνάγλυρα ταῦτα καταλαμβάνουσι πᾶσαν τὴν στήλην, καὶ ἡ ἐπιγραφή προστίθεται μόνον παρέργως ἢ καὶ παραμελείται.

Προσέτι δ' ἐπεγράφοντο ἐπιτάφιοι, καὶ μετ' ἀναγλύφων, εἰς βωμούς, κάλπας, λίθινα ἀγγεῖα, λάρνακας, ἢ ἐπὶ βράχων ἐν οἷς ἦσαν οἱ τάφοι λελαξευμένοι.

Ἄξιόλογον παράδειγμα ἐπιταφίου ἀναγλύφῳ κεκοσμημένου ἐστὶν ὁ ἐν Κεραμικῷ τῶν Ἀθηνῶν εὑρεθείς, κεχαρραγμένος δ' ἐπὶ βάρου φέροντος ἀνδρόμηκες καὶ ὠραῖον ἀνάγλυρον ἰππέως πεζὸν καταβάλλοντος. Ἔχει δ' ὁ ἐπιτάφιος, κατὰ τὸ σχ. 67, οὕτω· «*Δεξίλεως Λυσανίου Θεορίκιος. Ἐγένετο ἐπὶ Τεισάνδρου ἄρχοντος· ἀπέθανε ἐπ' Εὐβουλίδου, ἐν Κορίνθῳ τῶν πέντε ἰππέων*». Καὶ Τεισανδρὸς μὲν ἄρχων οὐδαμοῦ μνημονεύεται, Πείσανδρον δὲ μὴ ἀναφέρει ὁ Διόδωρος(4), ἄρξαντα ἐν Ὀλ. 91, γ', ὥστε ἢ ἐπὶ τοῦ λίθου, ἢ ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ ἱστορικοῦ τὸ ὄνομα φέρεται ἐσφαλμένως. Ὁ δ' Εὐβουλίδης ἤρξεν ἐν Ὀλ. 96, γ' (5), ὥστε ὁ Δεξίλεως ἦν ἐτῶν 25 ὅτε ἀπέθανεν, ὅτε δηλαδὴ ἔπεσεν ἐν πολέμῳ εἰς Κόρινθον. Ἦν δ' ὁ πόλεμος οὗτος «*ἡ μεγάλη μάχη πρὸς Λακεδαιμονίους ἢ ἐν Κορίνθῳ*», ἧς μνημονεύει ὁ Δημοσθένης(6), καὶ ἦν περιγράφει ὁ Ξενοφῶν(7).

Ἦσαν δ' οἱ ἀρχαιότεροι ἐπιτάφιοι ἀπλοῖ, τὸ ὄνομα συνήθως μόνον ἔχοντες μετὰ τοῦ πατρωνυμικοῦ, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τοῦ ἐθνικοῦ, οἷον· «*Πολυκράτης Νίκω-*

(3) Ἰδ. τὴν περὶ τάφων τῶν ἀρχαίων Γερμανικὴν πραγματείαν τοῦ Κ. Περβάνογλου, καὶ τὴν συλλογὴν τῶν ἐπιταφίων τοῦ Σ. Κουμανοῦδου.

(4) ΙΓ, 7.

(5) Διόδ. ΙΔ, 85. — Λυσ. ΙΘ, Σ. 154, 27. — Ἀριστείδ. Τ. Β, Σ. 286.

(6) Π. Λεπτ. 472.

(7) Ἑλλ. Δ, 2, 9-23.

ρος *Ἀγγελῆθεν* » (8). Ἐνίοτε δὲ πολλῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας μνημονεύονται ὀνόματ' ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου, διότι, ὡς ἐν τῷ Κεραμικῷ πολλαχοῦ φαίνεται, αἱ οἰκογένειαι οὐ σπανίως ἐθάπτοντο ἐν κοινοῖς τάφοις, ἢ, οἱ εὐπορώτεροι ἐν χωρίῳ πολλάκις διὰ τοίχου διηρημένῳ καὶ περιέχοντι τοὺς τάφους τῶν ἀμέσων συγγενῶν. Τοιοῦτο παράδειγμα τάφου κοινοῦ ὃ ἐν Ἀμαρυσίῳ « *Πολυκλῆς Ἀθμονεύς Σωστράτη Μορσίμου Ἀλωπεκῆθεν. Πολυκράτης* ».

Ἄλλοτε δέ, μετὰ τὸ ὄνομα εἰς ὀνομαστικὴν ἢ κλητικὴν, τίθεται ἡ λέξις *Χαῖρε*. Οἱ δὲ Σικυῶνιοι ἰδίως, κατὰ Πausανίαν(9), « *τὸ μὲν σῶμα γῆ κρύπτουσι· λίθου δὲ ἐποικοδομήσαντες κρηπίδα, κίονας ἐφιστᾶσι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἐπίθεμα ποιοῦσι κατὰ τοὺς αὐτοὺς μάλιστα τοὺς ἐν τοῖς ναοῖς. Ἐπίγραμμα δ' ἄλλο μὲν ἐπιγράφουσιν οὐδέν, τὸ δὲ ὄνομα ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ οὐ πατρόθεν ὑπειπόντες, κελεύουσι τὸν νεκρὸν χαίρειν* ».

Τῶν Βοιωτικῶν δὲ καὶ Φωκιῶν ἐπιταφίων ὁ συνηθέστερος τύπος ἦν « *ἐπὶ τῷ δεῖρι* », συνήθως ἄνευ πατρωνυμικοῦ, ἢ καὶ μόνον τὸ ὄνομα εἰς δοτικὴν.

Πολλοὶ δ' ἐπιτάφιοι ἐγράφοντο καὶ ἐμμέτρως, ἐνίοτε προστιθεμένων εἰς τοὺς στίχους ἐν πεζῷ λόγῳ τῶν ῥηθέντων τύπων. Εἷς τινὰς δὲ τὸ μέτρον φαίνεται ὅλως ἡμελημένον, καὶ σχεδὸν τυχαῖον. Οἱ δ' ἐκ προμελέτης στιχηροὶ γνωρίζονται ἔκ τε τῆς γλώσσης καὶ ἐκ τῆς συντάξεως, οἷον ἡ ἐν Ἀθήναις αὕτη εὐρεθεῖσα·

« Ὄντως δίζεαι, ξένη φίλτατε, τίς, πόθεν εἰμί;
Κὼς μὲν μοι πατρίς ἐστίν, ἐγὼ δ' ὄνομα Νεικομήδης,
Μουσάων θεράπων, ἔδων θυμέλαισιν Ὀμήρω.
Δόξαις ἐγγελάσας, περίκειμαι νηδυμον ὕπνον ».

(8) C. I. 548.

(9) B. 7.

(10) Rang. II, 2200. — C. I. 863b.

Ἦν δ' αὐτῆ ἐπιτάφιος ῥαψωδοῦ τινος Κώου, ψάλλοντος τοῦ Ὀμήρου τὰ ἔπη. Ἐν τούτοις ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ οὐδὲ τὸ μέτρον ἔρῶται ἐντελῶς, οὐδ' ἡ σύνταξις, διότι ὁ προτελευταῖος ποῦς . . . μα Νεικο . . . ἐστὶν ἀντὶ θακτύλου ἀμφίβραχυς. Συνέβη δὲ τοῦτο ἕνεκα τοῦ κυρίου ὀνόματος ὃ ὁ ποιητὴς τοῦ ἐπιταφίου ἠθέλησε νὰ εἰσβιάσῃ εἰς τὸ μέτρον. Ἀλλαχοῦ δ' ἀπαντῶνται ἐξάμετροι (ἐνίοτε καὶ ἐπτάμετροι), ἀναμεμιγμένοι μετ' ἰάμβων, ὡς (11).

Ἐνθάδε τὴν ἀγαθὴν καὶ σώφρονα γὰ' ἐκάλυψεν
Ἀρχεστράτην, ἀνδρὶ πολεινοτάτην.

Ἀξίωσιν δὲ μετρικῆς συνθέσεως, οὐχὶ δὲ μέτρον ἀληθὲς ἔχει ὁ ἐπόμενος ἐπιτάφιος ἐκ Πειραιῶς (12): « Καὶ ζῶσα πλούτου πατρικοῦ μέρος εἶχον ὁμοίως τὴν αὐτῶν φιλίαν, καὶ χρήματα ταύτην νόμιζον, οὐδένα λυπήσασα, τέκνων δ' ἐπιδοῦσα τέκνα, τῆς κοινῆς μοίρας πᾶσιν ἔσχον τὸ μέρος . . . στράτη Μελινῶ . . . ρος Ἀναφλυστίου ». Καὶ ἡ ἀνωμαλία τῆς συντάξεως (αὐτῶν, ἀντὶ τῶν γονέων), καὶ τὸ ἀναύξητον νόμιζον, ἐμφανίζει μετρικὴν σύνταξιν καὶ ὁμοίως μέτρον δὲν ὑπάρχει. Ἡ δὲ γυνὴ φαίνεται παραδόξως ἔχουσα δύο ὀνόματα . . . στράτη καὶ Μελινῶ.

Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους δέ, πτωχοτέρους εἰς ἐπινοίας χρόνους, ἀρχαῖα ἐπιτάφια ἐνίοτε ἀντεγράφοντο εἰς νεωτέρους τάφους μετ' ὀλίγων, τῶν ἀναγκάσιων νομιζομένων, ἀκρίτως δ' ἐνίοτε γινομένων μεταβολῶν (13). Εἰς τινὰς δὲ τάφους ἀπαντῶνται καὶ πολλὰ ἐπιτάφια ἐπιγράμματα τοῦ αὐτοῦ νεκροῦ (14).

(11) *Diar. arch. Hall. 1837, p. 118, 11, 5.*

(12) *Rang. II, 2205.*

(13) *Ἀνθ. Παλ. IA, 8. — Welek. Syll. Σ. 91*

(14) *Welek. Σ. 23.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Ἰδιαίτεροι ἀναγραφαί.

Ἀπαντῶνται δ' ἐκ ταύτης καὶ τῆς ἐπομένης ἐποχῆς καὶ τινες ἐπιγραφὰὶ ἀναγραφόμεναι, ὡς φαίνεται, εἰς ἰδιωτικὴν χρῆσιν, οἷον ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις, περὶ ὧν αἰνίττεται ὁ Πολύβιος, λέγων⁽¹⁾· « Ἄλλ' ἔτιοι τῶν πραγματευομένων, οὐδὲ ἐφ' ὅσον οἱ τὰ κατὰ καιροὺς ἐν ταῖς χρονόγραφοις ὑπομνηματιζόμενοι πολιτικῶς εἰς τοὺς τοίχους, οὐδ' ἐπὶ τοσοῦτον μνησθέντες, πάσας γρασὶ τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ βάρβαρον περιειληφέναι πράξεις ». Τοιοῦτον χρονογραφικὸν ὑπόμνημα εἰς τοὺς τοίχους ἦν τὸ Πάριον ἢ Ὁξῶριον ἢ Ἀρουνδέλιον μάρμαρον, ἢ χρονικόν, τὸ εὔρεθὲν ἐν ἔτει 1627 ἐν Πάρῳ, εἶθεν ἀρχαιοκάπηλοι τῆς Σμύρνης ἐπώλησαν αὐτὸ εἰς τὴν ἀγγλικὴν οἰκογένειαν Arrundel and Surry. Παρ' αὐτῇ δ' ἐπὶ τῶν ἐμρυλίων ταρχῶν κατεθραύσθη, καὶ τὸ ἡμισυ σχεδὸν αὐτοῦ ἐνωκοδομήθη ὡς ἀπλοῦς λίθος εἰς τὴν ἐστίαν τῆς οἰκίας, τὸ δ' ἕτερον ἡμισυ, κατὰ μέγα μέρος ἐξελειφθὲν, ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ Ἑρρίκου Ὁσάρδου (Ἀρρουνδέλου) εἰς τὸ Ὁξῶνιον (Oxford) πανεπιστήμιον. Εὐτυχῶς ὁμοῦς τὸ ὅλον εἶχεν ἤδη ἀντιγραφῆ ἐν ἔτει 1628 ὑπὸ J. Seldenus, καὶ κατ' αὐτοῦ τὸ ἀντίγραφον ἐξεδόθη μετὰ πάσης ἀκριβείας ἐπὶ τέλους ὑπὸ τοῦ Βοικχίου. Συνέκειτο δὲ πᾶσα ἡ ἐπιγραφὴ, ὅτε εὔρεθη, ἐκ στίχων 93, καὶ ἔστι πίναξ χρονολογικός, εἰς χρῆσιν ἰδιώτου πιθανῶς χα-

(1) Ε, 33.

ρχηθεῖς, τῶν πρωτίτων συμβάντων τῆς ἱστορίας ἀπὸ Κόδρου μέχρις Ὀλ. 129, α'.

Τοιοῦτοι καὶ ἄλλοι δύο κατάλογοι ἱστορικῶν συμβάντων, κατεργόμενοι μέχρι Ῥωμαίων, διατηροῦνται ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσεῖῳ (2).

(2) Rev. Archéol. 2° Année.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

Ἄπο τῆς ἀλώσεως τῆς Κορίνθου μέχρι
τῶν Βυζαντινῶν χρόνων.

Ἰδ. 158, δ-400 μ. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Γραφή καὶ ὀρθογραφία.

Ἄπο τῆς ἀλώσεως δὲ τῆς Κορίνθου ἢ Ἑλλάς εἰς τὴν Ῥώμην ὑποταγεῖσα, πολὺ μετέβαλε τῶν ἀρχαίων αὐτῆς ἰδεῶν καὶ τρόπων, καὶ πολὺ τῆς ἰδίας καλαισθησίας ἀπέβαλεν ἔν τε μεγάλοις καὶ ἐν μικροῖς. Καὶ αὐτὴ δ' ἡ γραφὴ ἠλλοιώθη ἔκτοτε, εἴτε δεχθεῖσα τινὰς τῶν χαρακτήρων τοῦ ἀλφαβήτου τῶν νικητῶν, εἴτε, κατὰ τὴν γενικῶς τότε ἐπικρατήσασαν ἐν τῇ τέχνῃ τάσιν, κατ' ἀρχὰς μὲν πρὸς τὸ ἀκόμψως κατάκοσμον, ἔπειτα δὲ πρὸς τὸ ἀσύμμετρον καὶ ἄχαρι ἀποκλίνασα.

Δύναται δὲ τὸ ἐπὶ τῆς περιόδου ταύτης σχῆμα τῶν γραμμάτων νὰ διαιρεθῇ κυρίως εἰς δύο ἐποχάς, τὴν πρὸ τοῦ Αὐγούστου καὶ τὴν μετ' αὐτόν.

Καὶ πρὸ μὲν Αὐγούστου τὰ γράμματα ἦσαν κατὰ τὸ Σχ. 68, οὗ ἡ πρώτη κάθετος γραμμὴ περιέχει τὰ ἐκ τῆς προλαβούσης ἐποχῆς εἰς σπανίας τινὰς ἐπιγραφὰς εἰσέτι διατηρούμενα, ἢ δὲ δευτέρᾳ τὰ τοῖς χρόνοις ἐκείνοις κοινό-

τερα. Τὰ δὲ ῥομβοειδῆ ἀπαντῶνται μᾶλλον ἐν Σικελικαῖς ἐπιγραφαῖς, καὶ τὰ τετράγωνα ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων (1) ἐναπομείναντα ἢ μᾶλλον ἐπαναλαμβανόμενα, ἄρχονται εἰσαγόμενα εἰς τὴν νέαν γραφὴν ἀπὸ τοῦ πρώτου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ. Κατ' Ἐκκελον δέ, τὸ τετράγωνον Σίγμα δὲν ἀπαντᾶται πρὸ τῆς τριανδρίας, ἤτοι τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου· τὸ δ' ἐναρκτικὸν τῆς λέξεων $\square A \Xi I \Omega N$ (2) ἐστὶν οὐχὶ Σ, ὡς ὑπὸ τινων ἐξελήφθη, ἀλλὰ τὸ ἐνιαχοῦ παρὰ τοῖς Αἰολοδωριεῦσι, σπανίως ἔτι κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ἐποχὴν καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς παρούσης, διατηρούμενον, κατὰ τὸ σχῆμα δὲ παραμορφωθὲν, δίγαμμα.

Τῶν δὲ στρογγύλων Ε, Σ καὶ Ω εὐρίσκονται ἔχνη ἤδη ἐπὶ Ἀλεξάνδρου, διότι κατὰ Τζέτζην (3), ὁ τότε ζῶν ποιητῆς Αἰσχρίων ἀναφέρει Σίγμα μηνοειδές, διάφορον βεβαίως τοῦ εἰκαζομένου βοστρύχω εἰλιγμένῳ ὑπὸ Εὐριπίδου, ὅπερ ἐστὶ τὸ δεύτερον τῶν παριστωμένων ἐν Σχ. 2. Φαίνεται δ' ὅτι τὰ στρογγύλα ταῦτα γράμματα εἰσῆχθησαν κατὰ πρῶτον εἰς τὴν τροχάδην γραφὴν μόνον, δι' ἃ καὶ κυρίως εὔρηνται ἐπὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν παπύρων, ἢ ἐπὶ χαλκῶν ἀγγείων (4) τῶν χρόνων τῶν Πτολεμαίων. Ἀπὸ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Αὐλητοῦ, Ὀλ. 174, δ', ἀπαντῶνται αὐτόθι ἐπὶ λίθου κεχαραγμένα, ἢ μέλανι γεγραμμένα (5). Καὶ ἐν Ἀσίᾳ δ' ἐπὶ χαλκοῦ ἐξεσμένα εὔρηνται τὰ στρογγύλα ταῦτα σχήματα ἤδη ἐπὶ Μιθριδάτου, 75 π. Χ. (6)· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ὡς ἐν τινι ἐπιγραφῇ τοῦ

(1) Ἰδ. Σχ. 2.

(2) Paciaudi, Monum. Peloponnes.

(3) Εἰς Ἐρμογ. Ruhnken. εἰς Λογγ. Σ. 135. — Naccke εἰς Χοιρ/λ. 139.

(4) Letronne, rech. p. seroir. à l'Hist. d'Eg.

(5) Αὐτ. Σ. 147.

(6) C I. 2278.

Ταυρομενίου (7). Ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι ὁμοως πρὸ τοῦ Αὐ-
γούστου εἰσὶν ἐντελῶς ἄγνωστα.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου ἔμειναν μὲν ἐπὶ τινα
χρόνον εἰσέτι κοινότερα τὰ καὶ πρὸ αὐτοῦ εἰθισμένα σχή-
ματα τῶν γραμμάτων, εἰσῆχθησαν ὁμοως βαθυηδὸν καὶ τὰ
ἐν Σχ. 69 σημειούμενα, ὅσα διαφέρουσι τῶν πρὸ αὐτῶν.
Εὐχρηστότερα ὁμοως μένουσι πάντοτε, καὶ κομψότερα εἰσὶ
τὰ ἐν τῇ κυριωτέρᾳ στήλῃ τῆς προλαβούσης ἐποχῆς ὑπὸ
Σχ. 68 σημειούμενα· τῶν δὲ λοιπῶν γίνεται χρῆσις ἀνα-
μίξ, ὥστε ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ ἀπαντῶνται πολλάκις οὐ
μόνον τὸ τετράγωνον Ε, τὸ στρογγύλον Σ, τὸ στρογγύλον
Ο καὶ τὸ τετράγωνον Ω, ἀλλὰ προσέτι ὁμοῦ καὶ τὸ εὐθύ-
γραμμον Ε καὶ Σ, ὡς φερ' εἶπεῖν ἐν Σχ. 86, ἐκ τῶν χρό-
νων τοῦ Ἀδριανοῦ, ἐχούσῃ συγχρόνως τὸ εὐθύγραμμον καὶ
τὸ στρογγύλον νεώτερον Ω, ἐν ᾧ ἢ ἐν σχ. 85 ἐπιγραφῇ,
τῶν αὐτῶν χρόνων οὐσα, καὶ ἡ μεταγενεστέρα ὑπὸ Σχ. 87,
τῶν χρόνων τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου, ἔχουσι τὸ ἀρχαῖον
σχῆμα τοῦ Ω. Ἐν κοινῇ δὲ χρήσει ἦσαν τὰ στρογγύλα Ε,
Σ καὶ Ω κυρίως ἐπὶ Κλαυδίου (ἐπὶ Χριστοῦ), μὴ ἀποκλει-
σθέντων ὁμοως παντάπασι καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων.

Πολλάκις δὲ μεταξὺ τῶν μεγάλων γραμμάτων ἀπαν-
τῶνται παρεντεθειμένα τὰ μικρὰ Θ, Ο καὶ ς, ὡς σημειοῦν-
ται ἐν τῷ ὑπὸ Σχ. 68 ἀλφαβῆτι.

Καὶ ἀρχαῖκὰ δὲ σχήματα ἐπιτηδεύεται ἔστιν ὅτε ἡ τότε
καλλιγραφία, ἀλλὰ πάντοτε ὅπως οὖν μεταπεποιημένα,
κατὰ Σχ. 70.

Ἐν γένει δ' ἐπικρατεῖ ἀπὸ τοῦδε μεγίστη ποικιλία περὶ
τὸν σχηματισμὸν τῶν γραμμάτων, καὶ ἕκαστος λιθοξόος
μεταβρύθμιζει αὐτὰ μᾶλλον ἢ ἦπτον κατὰ τὰς ἰδίας αὐτοῦ

(7) Ann. d'Inst. archéol. Rom. 1838. Fasc. I. Fr. 87.

περὶ καλλιγραφικῆς φιλοκαλίας ιδέας. Ὡς πρὸς τὴν λιθοξοικὴν δ' ἐκτέλεσιν παρατηρεῖται ὅτι ἐπὶ μὲν τῆς κλασικῆς ἐποχῆς τὰ γράμματα, ἐν Ἀθήναις μάλιστα, ἐχαράττοντο ἔχοντα καθαρὰς καὶ ὀρθογωνίους τὰς ἐντομάς, ἐπὶ δὲ τῶν μεταγενεστέρων χρόνων ἔχουσιν αὐτὰς μᾶλλον τριγωνικὰς καὶ ἐπὶ τὸ ἀμελέστερον ἐκτετελεσμένας.

Ἡ συνηθεστέρα δὲ τῶν καλλιγραφικῶν μεταποιήσεων τῶν γραμμάτων, γενικῶς ἐπικρατήσασα κατ' ὀλίγον, ἦν ἡ προσθήκη γραμμιδίων εἰς τὸ ἄκρον τῶν σκελῶν τῶν γραμμάτων, κατὰ τὸ σημερινὸν αὐτῶν σχῆμα· Α, Β, Γ κτλ.

Συνεχῶς δ' ἀντὶ τῆς γραμμῆς τίθεται γωνία, κατὰ τὸ Σχ. 71, ὡς εἰς τὴν ἐν Σχ. 80 ἀττικὴν ἐπιγραφὴν· « Ὁ δῆμος Βασίλισσαν Πιθοδωρίδα φιλομήτορα », ἀναφερομένην εἰς ἄγνωστόν τινα βασιλίссαν. Ἄλλοτε δ' ἡ γωνία εἶχε τὴν ἐν Σχ. 72 φαινομένην διάθεσιν.

Ἄλλα δὲ σχήματα ἀπαντώμενα σημειοῦνται ἐν Σχ. 73, καὶ ἐξ αὐτῶν τὸ Γ εὔρηται ἐπὶ λίθου (8), τὸ δὲ Ο ἐπὶ ἀγγείων, καὶ τὸ τελευταῖον Φ ἐπὶ δακτυλιολίθων.

Ἡ δὲ δίφθογγος ΟΥ γράφεται κατὰ τὸ πρῶτον αὐτῆς σχῆμα ἀπὸ Σεπτιμίου Σεβήρου καὶ Καρακάλλα, καὶ ἐξ αὐτοῦ προκύπτουσι τὰ ἐπίλοιπα.

Εἰς μεταγενεστέρως δ' ἐπιγραφὰς τὰ γράμματα ἀποβαίνουσιν ἐπιμηκέστερα καὶ ἰσχνότερα, κατὰ Σχ. 74.

Ὡς δὲ πρὸς τὴν ὀρθογραφίαν, παρατηρήσεως ἄξια εἰσὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰ ἀκόλουθα·

α'. Τὰ φιλούμενα φωνήεντα τρέπουσιν ἐνίοτε, εἰς τινὰς λέξεις, τὰ προηγούμενα ψιλὰ σύμφωνα εἰς δασέα. Παρατηρητέον δ' ὅτι αἱ τοιαῦται λέξεις εἰσὶ μάλιστα αἱ κατὰ διάλεκτον λαμβάνουσαι δίγαμμα, ὥστε ἴσως δύναται νὰ εἰ-

(8) C. I. 546.

καθ' ἣν ὅτι τὸ πολύμορφον τοῦτο γράμμα ἐπροφέρετο δασέως κατ' ἄλλην τινὰ διάλεκτον, ἣτις ἤρχισεν ἔκτοτε εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν ἀναμιγνυμένη. Τοιαῦτα τὰ καθ' ἰδίαν ἐν ἐπιγραφῇ Τήνου (9), ἐν ᾧ *Φίδος* φέρεται ἐν τοῖς Ἑρακλειωτικοῖς πίναξι· καθ' ἔτος (10), ὡς παρ' ἡμῖν τὸ ἐφέτος· καθ' ἐνιαυτόν (11)· ἐφ' ἴση, ἐν ἐπιγραφῇ Σμύρνης (12).

β'. Συνεχέστατα τὸ μακρὸν *I* γράφεται *EI*, οἷον *ὕμειν, τειμή, πολείτης* (13)· ἐν Ἀθήνας ὁμοῦ οὐχὶ πρὸ τοῦ *Αὐγούστου*. Ἐκτοτε δὲ καὶ τὸ βραχὺ *I* γράφεται ἐνιαχοῦ *EI*, οἷον *Τεῖτος γυμνασειάρχης* (14).

γ'. Πολλάκις, ἐπὶ *Αὐγούστου*, καὶ ὀλίγον πρὸ αὐτοῦ, τὸ *N* μένει ἄτρεπτον πρὸ τῶν *Γ, Κ, Π, Φ, Χ*, οἷον· *ἐπιπροσθει, συκφέρον, συκχωρῶ* (13).

δ'. Τὸ ὑπογεγραμμένον *I*, ὅπερ πολλάκις παρελείπετο ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς τελευταίας πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ἀμελεῖται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ὥστε καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἑκατονταετηρίδι μετὰ Χριστόν γράφει ὁ Στράβων (15)· « Πολλοὶ γὰρ χωρὶς τοῦ *I* γράφουσι τὰς δοτικάς, καὶ ἐκβάλλουσι γε τὸ ἔθος, φυσικὴν αἰτίαν οὐκ ἔχον ». Οὕτω καὶ ἐν Λατινικαῖς ἐπιγραφαῖς παραλείπεται ἐνίοτε ἔκτοτε τὸ προσγεγραμμένον *I* τῆς δοτικῆς, καὶ γράφεται *Senatu* ἀντὶ *Senatui* (16). Ἐν Σχ. 86, τῆς ἐπιγραφῆς οὔσης τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ, τὸ *I* προσγράφεται εἰς τὰς δοτικάς, ἀλλὰ παραλείπεται εἰς τὴν λέξιν *εὐεργέτη*· ἐν δὲ

(9) C. I. 2329.

(10) *Αὐτ.* 2347c.(11) *Αὐτ.* 2443.(12) *Αὐτ.* 3137.(13) *Αὐτ.* 2737.

(14) C. I. 353. 354.

(15) *ΙΔ*, 648.(16) *Chish.* II, Σ. 3.

Σχ. 87, τῆς ἐποχῆς Μάρκου Αὐρηλίου, πᾶσαι αἱ δοτικαὶ γράφονται ἄνευ ὑπογεγραμμένης.

γ'. Ἐπι δὲ μεταγενεσιτέρως ἀπαντᾶται ἐνίοτε τὸ Η ἀντὶ τοῦ ΕΙ, ἴσως κατὰ διαλεκτικὴν προφορὰν, ἢ μᾶλλον διότι συνεχέοντο ἀμφοτέρω εἰς τὴν κοινὴν προφορὰν τοῦ Ι. Οἶον, ἐν Ὀλβία τοῦ Πόντου· *Χρήας, πλήονας, ἐπιτάδην, ἀσαμήωτον* (17).

ζ'. Πολλὰ δὲ σύμφωνα διπλασιάζονται, καὶ οὐ μόνον πρὸ φωνηέντων, οἶον· πόλλις (18), Ἴουλλος, Λοῦππος (19), Ἀσιννία, κτλ., ἀλλὰ τὸ σ καὶ πρὸ συμφώνων τινῶν, εἰς ἔμφασιν ἴσως ἐγγωρίου προφορᾶς αὐτοῦ ὡς sch, οἶον· *Σεβασσόν* (20), *Αὐγούσσια, ἀβασσκάντω, κόσσμος, Μοσχίωρ* (21).

η'. Τὸ Σ συγχέεται μετὰ τοῦ Ζ ἰδίως πρὸ τοῦ Μ, βεβαίως ἔνεκα τῆς καὶ μέχρι τοῦδε διατηρουμένης προφορᾶς αὐτοῦ, οἶον *Σμύρνα* καὶ *Ζμύρνα* (22). Ἴσως ὁμοίως καὶ *Ζώπυρος* καὶ *Σώπυρος* (23).

θ'. Ψιλὸν πρὸ δασέως τοῦ αὐτοῦ ὄργάνου τρέπεται πολλάκις εἰς δασύ, οἶον· *Σαφφώ*, ἐν Ἰθάκῃ (24), *Βαχχίδαρ*, ἐν Κερκύρα (25), Ὀφφιαρός, ἀντὶ Ὀπφιαρός, *Oppianus* (26)· *Κάθθεσαν*, ἀντὶ κάτθεσαν, κατέθεσαν (27).

(17) C. I. 2060.

(18) Mus. P. Clem. 41.

(19) C. I. 3487.

(20) Αὐτ. 1306.

(21) Αὐτ. 2298.

(22) Αὐτ. 1003.

(23) Αὐτ. 1095.

(24) Αὐτ. 1927.

(25) Αὐτ. 1850.

(26) Αὐτ. 286.

(27) Αὐτ. 2169.

ι'. Ἐπικρατεῖ δὲ μεγίστη σύγχυσις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γραφὴν τῶν Λατινικῶν ὀνομάτων, ὧν τὸ V γράφεται Β, ἢ Υ, ἢ ΟΥ, οἷον· *Λαιούϊος* καὶ *Λαίβιος* (28)· *Λιουϊανή* καὶ *Λειβιανή* (29)· *Σεουῆρος*, *Σεβῆρος*, *Σευῆρος* (30). Πολλάκις δ' ἀφαιροῦνται τινὰ φωνήεντα, καί, συνηθέστατον, τὸ πρῶτον υ τῶν εἰς *ulus*, οἷον· *Λέντλος* ὁ *Lentulus*, *Ῥήγλος* ὁ *Regulus*. Ἄλλὰ καὶ *Δέκμος* ὁ *Decimus*· *Βίβλος* δὲ ὁ *Bibulus* (31). Περιέργον δὲ τὸ *Μάαρκος*, *Μαάρκελλος*, *Μαάρκιος* (32), ὡς παραχθέντος τοῦ *Marcus* ἐκ τοῦ *Mamercus*. Τὸ δὲ *Λάαρος* (33) κεῖται ἀντὶ τοῦ *Λᾶρος*.

Καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν δὲ τῶν λέξεων εἰσχωροῦσιν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης διάφοροι ἀνωμαλῖαι. Ἡ ὀνομαστικὴ φέρ' εἰπεῖν τῆς τρίτης κλίσεως εἰς ης σχηματίζει πολλάκις τὴν γενικὴν εἰς εἶους, οἷον· *Ἀριστοκλείους*. Ἀπὸ τῶν Μακεδονικῶν δὲ ἤδη χρόνων τὰ τοιαῦτα ὀνόματα πολλάκις ἐσχημάτιζον ἑτεροκλίτως τὴν γενικὴν εἰς ου, οἷον· *Σωκράτου*, *Καλλισθένου* (34). Ὁμοίως δὲ σχηματίζεται πολλάκις καὶ ἡ κλητικὴ τῶν τοιούτων ὀνομάτων ἀνωμάλως εἰς η, οἷον· *Μενεκράτη*· *Ἀριστοκλῆ* (35), ὡς παρ' ἡμῖν σήμερον, ἀντὶ *Μενέκρατες*, *Ἀριστόκλεις*. Ἀπαντῶνται δὲ καὶ ἄλλα τινὰ ἑτερόκλητα, οἷον· *Λυκάβαν* (36) ἀντὶ *Λυκάβαντα* (ὡς καὶ ἐν ταῖς Θηραϊκαῖς ἀπαντᾶται *μέλαν λίθον*, ἀντὶ *μέλανα*). Καὶ ἐκ τῶν ῥημάτων δ' εὔρηναί τινὰ κακοσχημά-

(28) Ἀύτ. 3491. 3514. 3483.

(29) Ἀύτ. 3484. 3497.

(30) Ἀύτ. 1215-1217. 2595.

(31) Ἀύτ. 2943. 1967. 687.

(32) Ἀύτ. 1137.

(33) Ἀύτ. 2545.

(34) Ἀύτ. 130. 295.

(35) Ἀύτ. 1148. 1150, κτλ.

(36) Ἀύτ. 2169.

τιστα καὶ ἀήθη, οἶον· ἐξηργήσατο(37), εὐχούμην, ἐν ταῖς
Θηραϊκαῖς ἐπιγραφαῖς· αὐξοόμενον(38), ὡς καὶ σήμερον λέ-
γεται· Παρέχοισαν ἀντὶ παρέχοιεν, ἐν Δελφοῖς(39)· εὐ-
ρειαρ, ἀντὶ εὐροιεν(40)· ἐγενέσθην, ἀντὶ ἐγεννήθην(41)·

Ἄπ' Αὐγούστου δὲ προβαίνουσιν ὅσημέραι μᾶλλον δια-
στρεφόμενοι οἱ τύποι· καί, ὡς οἱ Δωριεῖς ἀνέκαθεν τὰς εἰς
ιας ὀνομαστικὰς συνέστελλον εἰς ις βραχύ, οἶον Δεῖνις ἀντὶ
Δεινίας, Νίκις ἀντὶ Νικίας, Ἄριστις ἀντὶ Ἄριστίας(42),
οὕτω καὶ κατὰ τὴν μεταγενεστέραν ταύτην ἐποχὴν συστέλ-
λεται ἡ εἰς ιος ἀρσενικὴ καὶ ἡ εἰς ιον οὐδέτερα κατάληξις
πολλάκις εἰς ις καὶ ιν, ἀπαράλλάκτως ὡς παρ' ἡμῖν, οἶον·
Ἑλλάδις ἀντὶ Ἑλλάδιος(43) Ἀυρῆλις, Δομῆτις, Ἰοῦλις,
ἐν τινι ἐπιγραφῇ ἐν Νουβία(44)· Ἀφροδεῖσις(45)· Δημη-
τρις, ἀντὶ Δημήτριος(46). Καὶ οὐδέτερα, Φιλημάτιν ἀντὶ
Φιλημάτιον· Ἐλευθέριν, ἀντὶ Ἐλευθέριον· μαρτύριν, ἀντὶ
μαρτύριον, ὡς καὶ σήμερον παρὰ Κυπρίοις. Ἄλλος δὲ τῆς
ἐποχῆς ταύτης βαρβαρισμὸς ἐστὶν ἡ προσθήκη τοῦ ληκτι-
κοῦ ν εἰς τὴν τριτόκλητον αἰτιατικὴν, ἢ ἡ ἀντικατάστασις
αἰτιατικῆς πρωτοκλίτου ἀντὶ τριτοκλίτου, οἶον· τὸν ἄν-
δραν, ἐν ἐπιγραφαῖς Θεσσαλονίκης καὶ Θήρας(45)· τὴν γυ-
ραῖκαν, τὴν μητέρα, αὐτόθι καὶ ἐν Ὀλβία, ἐν Αἰγύπτῳ(47).

(37) Αὐτ. 456.

(38) Αὐτ. 1066.

(39) Αὐτ. 1699.

(40) Αὐτ. 2266.

(41) Αὐτ. 1064.

(42) Αὐτ. 1197.

(43) Αὐτ. 942.

(44) Ἐν Niebuhr.

(45) C. I. 1781.

(46) Αὐτ. 284.

(47) Αὐτ. 1988. 2087.

Εἰσὶ δὲ συνηθέστεραι αἱ τοιαῦται παρεκτροπαὶ εἰς τὰ τοῖς βαρβάροις μᾶλλον γειτνιάζοντα μέρη.

Καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν δὲ πολλὰ ἀπαντῶνται σόλοικα κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἐποχάς· οἷον, ἡ σὺν μετὰ γενικῆς, ἐν ἐπιγραφῇ Σαρματικῇ (48)· *Βασιλεύων ἀντὶ Βασιλεύοντος*, ὁμοίως (49), καὶ ἄλλα τοιαῦτα πάμπολλα, ἰδίως εἰς χώρας μιζοβαρβάρους. Πανταχοῦ δ' ἀπαντᾶται ἡ χρόνου ἐμφαντικὴ ῥωμαϊκὴ ἀφαιρετικὴ, διὰ τῆς δοτικῆς μεταφραζομένη, ἀντὶ τῆς γενικῆς μετὰ τῆς ἐπί, οἷον· « *Λευκίῳ Ἐπιδίῳ* » (50), ἀντὶ « *ἐπὶ Λευκίου Ἐπιδίου* » (ὑπάτου), ἢ « *ἐπὶ ὑπατείας Α. Ἐπιδίου* ».

Καὶ πάντοτε μὲν τὰ γλωσσικὰ ταῦτα ἀμαρτήματα, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τὴν ὀρθογραφίαν, δὲν ἐμφαίνουσιν ἐποχὴν μεταγενεστέραν, διότι ἀπαντῶνται τοιαῦτα, εἰς ἐλάσσονα βαθμὸν βεβαίως, καὶ εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας ἐπιγραφάς, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀπτικές, ἐξ ἀπροσεξίας ἰδίως τοῦ λιθοξόου προερχόμενα. Καθ' ὅσον ὅμως ἐπὶ τῶν τελευταίων ῥωμαϊκῶν χρόνων οὐ μόνον κατὰ τὰς ἐσχατίας, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, διεστρέφετο καὶ παρημελείτο ἡ γλῶσσα, κατὰ τοσοῦτον, ὡς ἐκ τῆς ταυτότητος τῆς προφορᾶς, ἀπέβαινον τὰ ὀρθογραφικὰ λάθη συνεχέστερα· ὥστε ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν Μυλάσσω (51) ἀναγινώσκειται· *κέ, Ἀριστένετος*, κτλ. Ἄλλὰ καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν Μεγάρων (52), *κέκρυπτε, δόξες, μυρίες· καὶ ἀλλαχοῦ* (53)·

(48) Αὐτ. 2114.

(49) 2117.

(50) Αὐτ. 2562.

(51) Αὐτ. 2693. 2696.

(52) Αὐτ. 1051. 1066. 1067.

(53) Αὐτ. 628.

Ἡφρεστος· καὶ πάλιν (54)· κείμε· κῆτε· εὐψύχι· μνη-
 μιον· Ὑποκράτης· καί (55)· «έ δέ τε μάμμε», ἀντί αἱ δέ
 τε μάμμαι, καὶ πλεῖστα ἄλλα, εἰς ἃ προσθετέα καὶ ἡ ἐξ
 ἀδελφείας τῶν ἀμαθῶν καὶ ἀδεξίων λιθοξόων προερχομένη
 πολλάκις ἐναλλαγὴ τοῦ Ξ καὶ Ζ, Χ καὶ Κ, Ι καὶ Υ (56).

Οἱ δ' ἀριθμητικοὶ χαρακτῆρες ἐπὶ ταύτης κυρίως τῆς
 ἐποχῆς ἐμφαίνονται, ὡς εἶχον ἤδη ἀρχίσει καὶ ἐπὶ τῆς προ-
 λαβούσης, διὰ τῶν ἀλφαβητικῶν γραμμάτων. Καὶ συνήθως
 μὲν αἱ μονάδες τίθενται δεξιῶς τῶν δεκάδων, ὡς ΙΑ, ΙΒ·
 ἐνίοτε ὁμως καὶ τ' ἀνάπαλιν, οἷον· ΑΙ = 11, ΒΙ = 12,
 CΠΡ = 186 (57), ΞΡΡ = 196 (58), ΖC = 207 (59). Δη-
 λοῦσι δὲ τὰ γράμματα ταῦτα ἢ τοὺς τακτικούς ἀριθμούς
 (έν, δύο, τρία), ἢ τ' ἀριθμητικά ἐπίθετα (πρῶτος, δεύτε-
 ρος, τρίτος), ἢ τ' ἀριθμητικά ἐπιβρόήματα (ἄπαξ, δῖς, τρίς).
 Καὶ αἱ μὲν μονάδες, δεκάδες καὶ ἑκατοντάδες σημειοῦνται
 ἐνίοτε πρὸς διάκρισιν τῶν χιλιάδων, ὡς ἀνωτέρω, δι' ὀρι-
 ζοντίας κεραίας ὑπὲρ αὐτάς, αἱ δὲ χιλιάδες διὰ τῶν αὐτῶν
 γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου, ἀλλὰ μετὰ πλαγίας κεραίας
 ὑπ' αὐτά, ἢ μᾶλλον πρὸ αὐτῶν, οἷον· \u0397 = 8,000. Αἱ δὲ
 10,000 ἦτοι ἡ μυριάς δηλοῦται διὰ τοῦ Μ, ἢ, ἔνθα ἐστὶ
 φόβος μὴ τὸ σημεῖον τοῦτο ἐκληφθῆ ἀντὶ τοῦ ἀριθμοῦ 40,
 τίθεται ἄνωθεν μικρὸν Υ, ὡς ἐν Σχ. 73', 1) καὶ τὸ ση-
 μεῖον τοῦτο προτιθέμενον ἄλλων ἀριθμητικῶν γραμμάτων,
 δίδωσιν αὐτοῖς τὴν σημασίαν τῶν μυριάδων. Οὕτω τὸ Σχ.

(54) Αἴτ. 601. 628.

(55) Αἴτ. 3440.

(56) Αἴτ. 2223. 2297. 2302.

(57) Αἴτ. 1970.

(58) Αἴτ. 1971.

(59) Αἴτ. 1965.

73', 2) δηλοῖ μυριάδας ἑνδεκα ἢ 110,000 (60). Ἄλλα τὸ Σχ. 73', 3) ἐμφαίνει, κατὰ σύστημα προσθέσεως μόνον, καὶ οὐχὶ πολλαπλασιασμοῦ, μύρια καὶ δισχίλια (οὐχὶ δισχιλίας μυριάδας) (61). Καὶ ἄλλως δ' ἀπαντῶνται σημειούμεναι καὶ ἀριθμούμεναι αἱ μυριάδες, ὑπὲρ τὸ ἐμφαινόν αὐτὰς Μ τιθεμένου τοῦ γράμματος τοῦ δηλοῦντος τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν· ὥστε Σχ. 73', 4) δηλοῖ μίαν μυριάδα, Σχ. 73', 5) δύο μυριάδας ἢ 20,000 (62). Τὰ δὲ σημεῖα ἐν Σχ. 73', 6) ἐμφαίνουσιν ὅτι οἱ ἐπόμενοι αὐτοῖς ἀριθμοὶ εἰσὶ δηνάρια· ὥστε τὸ Σχ. 73', 7) σημαίνει 2500 δηνάρια.

Γίνεται δὲ προσέτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Αὐτοκρατόρων πολλὴ χρῆσις ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς καὶ συνδεδεμένων γραμμάτων καὶ μονογραμμάτων, ἐν ᾧ πρὸ αὐτῶν τοιαῦται συνθέσεις σχεδὸν οὐδαμῶς ἀπαντῶνται. Συνέδεον δὲ τὰ γράμματα πρῶτον διὰ παραθέσεως, ὡς ἐν Σχ. 65, στ. 1, *Στρατόνεικος* (63)· στ. 2, *Ἐπιμεληθέντος* (64)· στ. 3, *τὴν γνώμην* (65)· *δεύτερον δέ, δι' ἐνθέσεως εἰς ἄλληλα, οἷον ἐν Σχ. 76, στ. 1, Μακεδόνων· στ. 2, Διογένους υἱόν* (64)· στ. 3, *Εὐκλείδας* (66), στ. 4, *Αγωνοθέτην* (64).

Ἐντεῦθεν δὲ παρήχθησαν καὶ τὰ κυρίως κατὰ τοὺς χρόνους τούτους εἰς χρῆσιν περιελθόντα, ἰδίως ἐπὶ τῶν νομισμάτων, μονογράμματα, συγκείμενα ἐκ συνθέσεως δύο ἢ περισσοτέρων ἀρχικῶν γραμμάτων κυρίων ὀνομάτων, ὅποια τὰ ἐν Σχ. 77, στ. 1, *Πόπλιος Μέμμιος* (67)· στ. 2, *Μάρ-*

(60) Αὐτ. 2782.

(61) Αὐτ. 3419.

(62) Αὐτ. 2782.

(63) Αὐτ. 227_b.

(64) Αὐτ. 2007.

(65) Αὐτ. 2061.

(66) 1237.

(67) Αὐτὸθ. 1241.

κος Ἀυρήλιος(68)· στ. 3, Σερ(69)· στ. 4, Ἀφροδίτης(70).

Ὡς δ' ἐπὶ τῆς προλαβούσης ἐποχῆς, οὕτω, καὶ πολὺ συνηθέστερον, ἐπὶ τῆς παρούσης ἐπιτέμνονται πολλαὶ λέξεις, μάλιστα δὲ τὰ πρῶτα τῶν πολλῶν κυρίων ὀνομάτων ἃ ἔφερον συνήθως οἱ Ῥωμαῖοι, περιοριζόμενα εἰς τὸ ἀρχικὸν ἢ τ' ἀρχικὰ γράμματα, οἷον· Τ (Τίτος), φ ἢ φΛ (Φλάβιος). φ ἢ ΦΟΥΛ (Φούλβιος). Εἰς τὴν ὡς ἔγγιστα δ' ἀνάγνωσιν τῶν ὀνομάτων τούτων βοηθοῦσι τὰ Ῥωμαϊκὰ ὀνοματολόγια.

Πλὴν δὲ τούτων, καὶ Ἑλληνικῶν ὀνομάτων, ἢ ἐθνικῶν, ἢ τίτλων ἀποτέμνονται συνεχέστατα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις αἱ τελευταῖαι συλλαβαί, οἷον ΑΓΑΘΟΚ(λῆς), ΑΙΜΙ(λῆς), ΑΛΕ(ξανδρος), ΑΘΗ(ναῖος), ΑΝΤΙΣΤΡ(άτηγος), ΑΝΘΥ(πατος), ΑΥΤ(οκράτωρ). Ἐπίσης δὲ συγκόπτονται καὶ ἄλλαι λέξεις εὐκόλως ἐννοούμεναι, οἷον· ΑΝΕΘ(ηκε), ΑΠΕΛΕΥ(θερος), ΔΙΑΥΛ(ος), Ζ ἢ ΖΗΣ(ας), ΕΠ(οίησε), κτλ. Τοιούτου εἴδους συντμήσεις, ἥττον εὐεξήγητοι, εἰσὶν αἱ ἐπόμεναι·

Δ(iis) Μ(anibus), ἀντικαθιστῶσα κατὰ τοὺς Ῥωμαίκοὺς χρόνους ἐπὶ Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν πολλάκις τὴν ἐπίκλησιν Θ(εοῖς) Κ(αταχθονίοις).

Ε(ὕχην) Ε(ποίησε).

Θ(εοῖς) Κ(αταχθονίοις), ἢ ΘΚΑ, ΘΚΧ, Θ^τΚ^τΧ, ΘCKTC.

Κ(αί), Κ(αἶσαρ), Κ(αλανδῶν), Κ(άσις).

ΚΤ, Κ(εῖ)Τ(αι).

Κ. Χ., Κ(οινοῖς) Χ(ρήμασι).

Λ(ιτρῶν).

(68) Αὐτ. 567.

(69) Αὐτ. 2085.

(70) Αὐτ. 2264.

Μ(ηνός). Μ(νημεῖον). Μ(υριάς).

Μ. Χ., Μ(νήμησ). Χ(άριν).

Ν̄(εώτερος).

Ν. Χ., Ν(ομίσματος) Χ(αλκοῦ).

Π. Π. Π(ατρι) Π(ατρίδος).

ϸ(εβαστῶ).

Σ(τεφανωθείς).

Τ̄(ῆς). Τ̄(ῶν).

Ῡ., Υ(ιός).

Φ., Φ(ιλεῖ).

Ψ(ηφίσματι) Β(ουλῆς).

Ψ(ηρήσματι) Β(ουλῆς καὶ) Δ(ήμου).

Ψ(ηφίσματι) Γ(ερουσίας).

Ω̄(ρας). Ω̄(λος), ὄνομα.

Τοιαῦται δέ τινες ἐπιτετμημέναι λέξεις ἐγράφοντο καὶ διὰ μονογραμμάτων, ἢ δι' ἄνωθεν ἐπιγραφομένων στοιχείων, ὡς ἐν Σγ. 78.

1. Ἀγορανόμον
2. Ἀνθυπάτου
3. Ἀπολλωνίου
4. Γερουσίας
5. Γραμματεὺς
6. Γραμματοφύλαξ
7. Θυγάτηρ
8. Καὶ
9. Κάσις
10. Καθ' υἰοθεσίαν.
11. Κελεύει νόμος θεσμῶν (κατὰ Βοίχιον). Κελεύοντος Νομοφύλακος Θεοῦ (κατὰ Θεῖρσιον), τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν ψήφισμα.

12. Κλωδία
13. Λούκιος
14. Μηρός
15. Νεώτερος
16. Νομοφύλαξ
17. Νουμήνιος. Νουμέριος.
18. Πόπλιος
19. Πρεσβύτερος. Πρέσβυς.
20. Πρεσβύτερος.
21. Τιβέριος.
22. Τὸ
23. Τούλλιος.
24. Χιλίαρχος
25. Ψηφίσματι Βουλῆς.
26. Αὐγούστων.
27. Σεβαστῶν.

Ἄπαντῶνται δ' εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ ἄλλα σημεῖα γραφῆς ἢ στίξεως, τὰ ἐν Σχ. 79.

Ἐκ τούτων τὸ 1), προστιθέμενον εἰς ὄνομα κύριον, δηλοῖ υἱὸν ὁμώνυμον τῷ πατρὶ ὄϊον $T\bar{\iota}t\bar{o}s\ \bar{B}$, δηλοῖ $T\bar{\iota}t\bar{o}s\ \delta\acute{\iota}c$, ἤτοι $T\bar{\iota}t\bar{o}s\ T\bar{\iota}t\bar{o}u$. Προτιθεμένου δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς, δηλοῖ πάππον τῷ πατρὶ ὁμώνυμον ὄϊον $T\bar{\iota}t\bar{o}s\ \bar{B}$ Φουλβίου δηλοῖ $T\bar{\iota}t\bar{o}s\ \Phi\bar{o}u\lambda\bar{b}\acute{\iota}o\upsilon\ \nu\acute{\iota}o\upsilon\ \Phi\bar{o}u\bar{b}\acute{\iota}o\upsilon$ (71). Τὸ αὐτὸ δηλοῦται εἰς τὰς ἀττικὰς ἐπιγραφὰς διὰ τοῦ σημείου \omicron ἢ o , μεθ' ὃ ἀφίεται διάστημα ἄγραφον, ὄϊον $\Delta\text{I}\text{O}\text{N}\text{Y}\text{-}\text{S}\text{I}\text{O}\text{S}\ \omicron$ (72).

Τὸ 2), ἐνίοτε ὁμῶς καὶ B , ἀπαντᾶται ἐν Λακωνικαῖς

(71) C. I. 2455. 2933. 3391.

(72) Αἰτ. 574. Ἰδ. καὶ 870. 284.

ἐπιγραφαῖς, δηλοῦν ὅ,τι καὶ τὸ προμνημονευθέν (73).

Ἄν δέ τις ἦν ὁμώνυμος τῷ πατρὶ συγχρόνως καὶ τῷ πάππῳ, προσεγράφετο Γ ἢ τρίς, ὡς Ἰ *Ἀρίσταρχος τρίς τοῦ Νουμηρίου*, δηλοῖ Ἰ *Ἀρίσταρχος Ἀριστάρχου τοῦ Ἀριστάρχου τοῦ Νουμηρίου*. Ἰ *Ἀλλαχοῦ* ὁμοίως (74) τὸ σημεῖον τοῦτο δηλοῖ μόνην τὴν ὁμωνυμίαν μετὰ τοῦ προπάππου. Ὅμοιον σημαίνει καὶ Δ (75) ἢ *τετράκις*, ὡς « τὸ μνημεῖον *Λυσιμάχου, τοῦ τετράκις Στοιβάστου* » (76), δηλοῦν, οὐ οἱ τέσσαρες προπάτορες ἐκαλοῦντο Στοιβάσται. Χωροῦσι δὲ τὰ σημεῖα ταῦτα μέχρι τοῦ ἑξάκις (77).

Τὸ 3) τίθεται πολλάκις πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν γραμμάτων πρὸς διάκρισιν (77).

Τὸ 4) προηγείται, ἐπίσης πρὸς διάκρισιν, τῶν ἀριθμῶν τῶν ἐτῶν, μάλιστα εἰς Αἰγυπτιακὰς ἐπιγραφὰς τῆς ἐποχῆς τῶν Πτολεμαίων, καὶ ἐξηγήθη ὑπὸ τινῶν, χωρὶς ἀνάγκης, ὡς δηλοῦν *Λυκάβας*.

Τὰ 5) εἰσὶ σημεῖα τιθέμενα πολλάκις ἐπὶ τῶν γραμμάτων ἵνα ἐμφάνωσιν αὐτὰ ὡς ἀριθμητικά (78).

Ἡ δὲ στίξις, ἣτις ἦν ἐν χρήσει, ἀλλ' ἱκανῶς ἀτάκτῳ, ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις, εἶχεν ἀρχίσει βαθμηδὸν περιοριζομένη τὸ πρῶτον, ὡς εἶδομεν, εἰς διάκρισιν τινῶν λέξεων, ἢ ἀριθμῶν, καὶ ἔπειτα ἐγκατελείφθη παντάπασι· κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τῶν αὐτοκρατόρων ἐπανελήφθη αὐθις, μιᾶς πολλάκις τιθεμένης στιγμῆς κατὰ τὸ τέλος τῶν φράσεων, καὶ ἐνίοτε καὶ μιᾶς ἐκατέρωθεν ἐκάστου ἀριθμοῦ,

(73) Αὐτ. 1241. 1265. 1278. 1380. 1268. 1353.

(74) Αὐτ. 2835.

(75) Αὐτ. 3395.

(76) Αὐτ. 2686.

(77) Αὐτ. 2186.

(78) Αὐτ. 3417.

ὡς . Δ . Συνηθέστερα ὁμῶς σημεῖα αὐτῆς εἰσὶ < , > , ς , οἷον $\overline{\text{I}\Gamma\text{O}}$ (79), δηλοῦν ἀπλῶς 16. Μᾶλλον δὲ ἐπιτετηθευμένα σημεῖα στίξεως εἰσὶ τὰ ὑπὸ Σχ. 78, 6), τιθέμενα εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν ἐπιγραφῶν, ἢ μερῶν αὐτῶν, ἢ τῶν στίχων, ἐνίοτε πρὸς ἀπλῆν μόνον πλήρωσιν τοῦ κενοῦ αὐτῶν, ὡς φέρ' εἰπεῖν εἰς τὰς δύο ἐπιγραφὰς τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ, τὴν ὑπὸ Σχ. 85, στ. 1, 4, 8, καὶ τὴν ὑπὸ Σχ. 86, στ. 2, ἢ πρὸς διαίρεσιν τῶν λέξεων, ὡς ἐν Σχ. 85, στ. 3, 7.

Τὰ 7) εἰσὶ καὶ αὐτὰ σημεῖα στίξεως, ἀλλ' ἀπαντῶνται κυρίως εἰς ἐπιγραφὰς τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς.

Τὰ δὲ 8) εἰσὶ ζεύγη σημείων διπλῶν, ὧν τὸ μὲν ἐτίθετο εἰς τὴν ἀρχὴν, τὸ δὲ εἰς τὸ τέλος τῆς φράσεως (80).

Ἰπάρχουσι δὲ καὶ Ῥωμαϊκαὶ ἐπιγραφαὶ ἔχουσαι στιγμὴν μεθ' ἐκάστην λέξιν (81), καὶ ἄλλαι, σπάνιαι ὁμῶς, ἐπὶ Ἀδριανοῦ, καθ' ἃς αἱ λέξεις διαίρουνται διὰ διαστημάτων (82).

Ἐπί τινων δ' ἀπαντῶνται ἀπόστροφοι (83). Καὶ τόνοι δὲ εὔρηνται ἐπὶ λίθων, ἀλλ' ἐξ ἐποχῆς μὴ ἀνηκούσης πλέον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιγραφικὴν.

(79) Αὐτ. 2006.

(80) Αὐτ. 191. 122. 1950. 2164. 2309. 1220. 1379. 1793.

(81) Αὐτ. 974.

(82) Αὐτ. 321.

(83) Αὐτ. 2851.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Πολιτικά πράξεις.

Ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κορίνθου ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἢ Ῥωμαϊκῆ ἐξουσία ἐπεκράτησεν ἐφ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος καὶ πάντων τῶν ὑφ' Ἑλλήνων κατοικουμένων μερῶν, διὰ τοῦτο εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὅσῳ μεταγενέστεραι εἰσὶ, τόσῳ περισσότεροι ἀπαντῶνται Ῥωμαϊκοὶ τίτλοι, καὶ Ῥωμαϊκὰ προσέτι ὀνόματα, οὐ μόνον τῶν ἐπιβαλλομένων ταῖς Ἑλληνικαῖς ἐπαρχίαις Ῥωμαίων ἀρχόντων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων, ὧν πολλοὶ τότε δουλοπρεπῶς, ἐπὶ τῇ σχέσει τῶν κατακτητῶν ἐγκαυχώμενοι, υἰοθετοῦντο ὑπ' αὐτῶν, ἢ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ αὐτῶν ὀνόματα ἐνησμενίζοντο προσαρτῶντες καὶ Ῥωμαϊκὰ κύρια, οἰκογενείας καὶ γένους.

Ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε ἡ Ἑλλάς ἐγένετο τῆς Ῥώμης ὑποτελής, δέκα ἄνδρες ἐγκατέστησαν ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς Βουλῆς ἵνα μεταρρυθμίσωσι τὰ Ἑλληνικὰ πολιτεύματα, καὶ καταστήσωσιν ἐν Ἑλλάδι τὰς ἀπὸ τιμημάτων ἀρχάς, ἧτοι τὴν τιμοκρατίαν (1). Ἄλλ' οἱ ἐξωτερικοὶ τύποι τῶν Ἑλληνικῶν πολιτευμάτων ἔμειναν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτον ἀναλλοίωτοι κατὰ τὴν ριζικὴν ταύτην μεταβολήν.

Μετ' ὀλίγον δ' οἱ Ῥωμαῖοι « εἰς ἔλεον τραπόμενοι τῆς Ἑλλάδος », κατὰ Πausανίαν (2), ἀπέδωκαν αὐτῇ καὶ τὰ κατ' ἔθνη συνέδρια, ἐξαρτωμένων οὐχ ἦττον τῶν διαφόρων πολιτειῶν ἀπὸ τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ Ῥωμαίου στρατηγοῦ, ὡς

(1) Πολύβ. Μ, 9-11.

(2) Πaus. Ζ, 16.

λέγει ὁ Πλούταρχος (3): « Ἡ δὲ κρίσις ἦν ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ τῆς Μακεδονίας. Οὕτω γὰρ εἰς τὴν Ἑλλάδα Ῥωμαῖοι στρατηγούς διεπέμποντο », καὶ λόγῳ μὲν ἦσαν σύμμαχοι, ἔργῳ δ' ὑπήκοοι οἱ Ἕλληνες· δι' ὃ ὁ Ἰουλιανὸς λέγει ὅτι ἡ Ἑλλὰς « Ῥωμαίοις ὕστερον οὐχ ἀλοῦσα μάλλον ἢ κατὰ συμμαχίαν ὑπήκουσε » (4).

Ἐπ' Αὐγούστου ὅμως ἔγινεν ἡ Ἑλλὰς ἐντελῶς Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία, ἐβδόμη στρατηγία, κατὰ Στράβωνα (5), ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀχαΐα. Ἐλευθεραὶ δ' ἔμενον μόναι αἱ πόλεις Ἀθῆναι, Δελφοί, Θεσπιαί, Ταράντρα καὶ μετὰ ταῦτα ἡ Λακωνικὴ. Ἐδόθη δ' ἡ Ἀχαΐα εἰς τὴν Βουλὴν.

Ὀλίγον ὅμως μετέπειτα, ἐπὶ Τιβερίου, 14 μ. Χ., ἐδόθη εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, ὅστις διώκει αὐτὴν δι' ἐνὸς Legatus Augusti, μέχρι τῶν 43 μ. Χ., ὅτε ὁ Κλαύδιος ἀπέδωκε πάλιν αὐτὴν εἰς τὴν Βουλὴν, καὶ αὕτη ἐκυβέρνησεν αὐτὴν, πέμψασα κληρωτὸν ἀνθύπατον (proconsul).

Ὁ δὲ Νέρων (54 μ. Χ.) προῦκήρυξεν εἰς τὰ Ἰσθμια τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ὁ Οὐεσπεσιανὸς (60 μ. Χ.) « ἀκούειν ἐκέλευσεν ἠγεμόνος, ἀπομεμαθηκέσθαι γῆσας τὴν ἐλευθερίαν τὸ Ἑλληνικόν » (6).

Αἱ δ' Ἀθῆναι ὑπέκυψαν καὶ αὐταὶ οὐχ ἤττον εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἐπολιτεύοντο κατ' αὐτῆς τὰ νεύματα, ἀλλὰ τῆς ἀνεξαρτησίας διετήρησαν τὴν ἐπιφάνειαν πάντοτε. Καὶ ὅτε ἤδη ἐκυρίευσεν αὐτάς ὁ Σύλλας (τὸ ἔτος 89 π. Χ.), ἐστέρησεν αὐτάς, προσωρινῶς καὶ, διαφόρων προνομίων, περὶ ὧν λέγει ὁ Ἀππιανός (7): « Τὴν ἐλευθερίαν ἔφη δι-

(3) Κίμ. Β.

(4) Ἐπιστ. ΛΕ.

(5) ΙΖ, 1198.

(6) Παισ. Ζ, 17.

(7) Σ. 195.

δόναι, ψῆφον δὲ καὶ χειροτονίαν τῶν δε μὲν ὡς οἱ πολημεσιάντων, ἀφαιρεῖσθαι, τοῖς δ' ἐκγόνοις καὶ ταῦτα διδόναι».

Τὸ ἀρχαῖον ὅμως πολίτευμα παρέμεινε ταῖς Ἀθήναις διὰ πάσης τῆς ἐποχῆς τῶν Αὐτοκρατόρων, ἀλλοιώσεις μόνον τινὰς ὑποστάν κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ κατὰ τοὺς τύπους. Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, ἡ Βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔλαβεν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς περίπου τοῦ Γερμανικοῦ, ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς χαρακτῆρος, ἄλλον ἀριστοκρατικὸν μᾶλλον καὶ διοικητικόν, δι' ὃ καὶ πολλάκις ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς μνημονεύεται, εἴτε μόνη, εἴτε μετὰ τῆς ἄλλης Βουλῆς, ὡς μία τῶν ψηφίζουσῶν ἀρχῶν.

Ἡᾶξῃσε δ' ἐπίσης καὶ τῶν στρατηγῶν ἡ δικαιοδοσία ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ἀντὶ μόνον νὰ διευθύνωσι τὰ στρατεύματα ἐν πολέμῳ, ἐγένοντο ὡς οἱ ἐν Ῥώμῃ Πραιτορες, ἀρχὴ σταθερὰ καὶ σχεδὸν ἐπώνυμος, προσλαμβάνοντες ἔτι καὶ διοικητικὰ καὶ οἰκονομικὰ καθήκοντα, καὶ μέχρι τέλους εἰς αὐτὰ κυρίως περιορισθέντες, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Φιλόστρατος διὰ τούτων (8): « Ἡ ἀρχὴ αὕτη πάλαι μὲν κατέλεγε καὶ ἐξῆγεν εἰς τὸν πόλεμον, νυνὶ δὲ τροφῶν ἐπιμελεῖται καὶ σίτων ἀγορᾶς ». Διὰ τοῦτο εἰς τὰ Ἀττικὰ ψηφίσματα πολλάκις μνημονεύεται ὁ στρατηγῶν ἐπὶ τοὺς ὀπλίτας (9).

Ἐπὶ δὲ Ἀδριανοῦ προσετέθη καὶ δεκάτη τρίτη φυλὴ ἐν Ἀθήναις, ἡ Ἀδριανίς, καὶ τότε ἡ Βουλὴ ἀπὸ 600 μελῶν περιωρίσθη αὖθις εἰς 500.

Κορυφωθεῖσα δ' ἡ δουλοπρεπῆς κολακεία, οὐ μόνον τοὺς Αὐτοκράτορας καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν ἐκόσμει διὰ παν-

(8) Φιμόστρ. Ε.

(9) C. I. 477-480.

τοίων πομπωδῶν ἐπιθέτων, ἀλλὰ καὶ Θεοὺς ἀπεκάλει αὐτούς, καὶ ναοὺς τοῖς ἀνήγειρε, καὶ ἱερεῖς εἰς αὐτοὺς ἀπέδιδεν, ὡς ὁ ἐν Ἀθήναις ἐπώνυμος ἄρχων τοῦ 15^{ου} ἔτους πρὸ Χριστοῦ, Ξένων, λέγεται συγχρόνως ἱερεὺς Δρούσου, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Γερμανικοῦ.

Γλυπτὸς δὲ τύπος οὐδέποτε πλέον προηγείται τῶν ψηφισμάτων, ἐν τῇ προλαβούσῃ ἐποχῇ, ἕνεκα τῆς παρακμῆς καὶ τῆς παραμελήσεως τῆς γλυπτικῆς, καὶ τῆς μικρᾶς σπουδαιότητος τῶν ψηφισμάτων. Ἀλλὰ προτάττονται συνήθως αἱ λέξεις Ἀγαθῇ τύχῃ (συνήθως ἄνευ ὑπογεγραμμένης). Εἷς τινὰς δ' Ἀττικὰς τῶν χρόνων τῶν Ἀντωνείνων ἀπαντᾶται Θεοῖς, τύχῃ (10).

Ὁ δ' εἰσαγωγικὸς τύπος τῶν ψηφισμάτων μικρὸν διαφέρει τοῦ συνήθους ἐπὶ τῆς προλαβούσης ἐποχῆς, καὶ ἡ ἐποχὴ αὐτῶν ὀρίζεται διὰ τοῦ ἐπωνύμου ἄρχοντος, καὶ, ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, διὰ τῶν ἐκασταχοῦ ἐπωνύμων, οἷον τῶν Βοιωταρχῶν ἐν Βοιωτίᾳ, τῶν Ἐφόρων ἐν Σπάρτῃ καὶ ἔνθα ἐπεκράτει τὸ σπαρτιατικὸν πολίτευμα, τῶν Κόσμων ἐν Κρήτῃ, καὶ ἀλλαχοῦ Πρυτάνεων, Στεφανηφόρων κλ., ὡς ἐπὶ τῆς προλαβούσης ἐποχῆς. Ἔτι δὲ συνεχέστερον ἢ ἐν ἐκείνῃ μνημονεύονται οἱ ἐπώνυμοι ἱερεῖς καὶ αἱ ἱέρειαι τῶν ἐπιτοπίως λατρευομένων Θεῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν Αὐτοκρατόρων. Ἐν Ἀθήναις δὲ πολλάκις φέρεται ὡς ἐπώνυμος καὶ ἡ τῶν στρατηγῶν ἀρχή, οἷον «στρατηγοῦντος ἐπὶ τοὺς ὀπλίτας τοῦ δεῖνος, ἱερέως Θεᾶς Ῥώμης καὶ Σεβαστοῦ σωτῆρος» κτλ. (11). Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς πόλεως (12), πιθανῶς τοῦ «ἐπιμελητοῦ τῶν

(10) Αὐτ. 281.

(11) Αὐτ. 478.

(12) Αὐτ. 480.

μυστηρίων καὶ ἱερῶν», οὗ μνημονεύει ὁ Δημοσθένης(13).

Δὲν προσδιορίζεται δ' ἡ χρονολογία πανταχοῦ δι' ἑνὸς μόνοῦ ἐπωνύμου, ὡς πρὶν, ἀλλὰ σωρεύονται ἤδη πολλαχοῦ πολλῶν ἐτησίων ἀρχόντων ὀνόματα, οἷον ἕν τινι ἐκ Κύμης ψηφίσματι τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου(14). « Ἐπὶ Ἰερῆως τᾶς Ῥώμας καὶ Αὐτοκράτορος Καίσαρος. - Πολλέμονος τοῦ Ζήνωνος Λαοδικέος (βασιλεύοντος), Πρυτάνιος δὲ Λευκίῳ Οὐακινίῳ, - στεφανηφόρου δὲ Στράτωνος τῷ Ηρακλείδα ».

Ἡ δὲ λοιπὴ χρονολογία σημειοῦται ἔτι ὡς ἐν τοῖς προλαβοῦσι χρόνοις, ἀλλ' ἐνίοτε ἤδη καὶ διὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀνομάτων τῶν μηνῶν, οἷον « πρὸ θ' Καλ. Νοεμβρίῳ »(15). Γίνεται ἕμως χρῆσις καὶ διαφορῶν ἄλλων πολιτικῶν χρονολογιῶν· οἷον, ἐν Ἀθήναις μνημονεύεται ὡς α' Ὀλυμπιάς τὸ ἔτος Ὀλ. 227, γ',, ὅτε ὁ Ἀδριανὸς καθιέρωσε τὸ Ὀλύμπιον (16). Ἡ Ἀχαϊκὴ δ' ἐποχὴ ἀρχεταὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 608 ἀ. κ. Ῥ. ἢ ἀπὸ Ὀλ. 158, γ',, ὅτε ἡ Ἑλλάς ἐγένετο Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Ἐν Κιμμερίῳ Βεσπόρῳ τὰ ἔτη ὑπολογίζονται ἀπὸ Ὀλ. 120, δ'· ἐν Συρίᾳ δὲ καὶ Αἰγύπτῳ νέα ἐποχὴ ἀρχεταὶ μετὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως ἐκάστου τῶν Αὐτοκρατόρων.

Διαφέρει δὲ προσέτι ὁ εἰσαγωγικὸς τύπος τῶν ψηφισμάτων τῆς παρούσης ἐποχῆς ἀπὸ τοῦ τῆς προλαβούσης καὶ κατὰ τὰ ἐξῆς· α' ὅτι ἀναφέρεται πολλάκις ἢ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλῆς, ὡς ἀρχὴ πολιτικῶς ἐνεργοῦσα· ἢ δ' ἑτέρα Βουλῆ, μέχρι μὲν Ἀδριανοῦ σημειοῦται ὡς Βουλῆ τῶν Χ

(13) Κ. Μειδ. 7. 46.

(14) C. I. 3524.

(15) Αὐτ. 1732.

(16) Αὐτ. 242.

(τῶν ἑξακοσίων), ἔκτοτε δὲ πάλιν ὡς *Βουλὴ τῶν Φ* (τῶν πεντακοσίων), καὶ ἀπὸ Αὐρηλιανοῦ, τῷ 270 μ. Χ. ἀπαντᾶται ἐν ἐπιγραφῇ (17), ὡς *Βουλὴ τῶν ΨΝ* (τῶν ἑπτακοσίων πεντήκοντα), καὶ ἔτι μετὰ ταῦτα (18), ὡς *Βουλὴ τῶν Τ* (τῶν τριακοσίων).

Προσέτι δ' οἱ φορτικοὶ τίτλοι οὓς ἐπὶ Μακεδόνων εἶχεν εἰσάξει τῶν νικητῶν ἢ ὑπεροψία καὶ τῶν ἠττηθέντων ἢ δουλοπρέπεια, πολλαπλασιάζονται ἐπὶ τῶν χρόνων τούτων, καὶ ἀποβαίνουσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὑπερβολικοὶ καὶ ἀπειρόκαλοι. Οἷον· «Ὁ σεμνότατος δῆμος τῶν Ἀθηναίων» (19)· «Κατὰ τὸ ἐπερώτημα τῶν σεμνοτάτων Ἀρεοπαγιτῶν» (20)· «Δόγματι τῶν κρατίστων Ἀρεοπαγιτῶν» (21)· «Ἡ ἱερὰ γερουσία», ἐν Λακεδαίμονι (22).

Τοιούτου ψηφίσματος ἐκ τῶν χρόνων τούτων παράδειγμα παραθέτομεν τὸ ἐπόμενον ἀττικὸν (23) τοῦ ἔτους 198 μ. Χ., ὅτε ὁ Λ. Σεπτίμιος Σεβῆρος παρέλαβε συμμετόχον τῆς Αυτοκρατίας τὸν ἴδιον υἱὸν Μ. Αὐρήλιον Ἀντωνίνον Καρακάλλαν.

«Ἐπὶ ἄρχοντος Φλ. Διογένοος Μαραθωνίου, ἐπὶ τῆς Παιδιορίδος (δεῖνος) πρυτανείας, ἧ ἔγραμμάτεσε Ῥόδων Καλλίστου Μαραθῶνιος, ἱερεὺς Θεόφιλος ἐπεστάτει· τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν Κάσ. Ἰουλιανὸς Κασσίου καὶ οἱ συμπρόεδροι (δεῖνι) τῆς πρυτανείας, μηνὸς Ποσειδεῶνος (δεῖνι), βουλὴ συνήχθη ἐπὶ τοῖς (γενομισμ)ένοις, ἀνα-

(17) C. I. 380.

(18) Αὐτ. 372.

(19) Αὐτ. 420.

(20) Αὐτ. 445.

(21) Αὐτ. 378.

(22) Αὐτ. 1395.

(23) Αὐτ. 353.

δειχθέντος, ἐν ἣ ἀνεγνώσθη(σαν αἱ γνῶμ)αι τῶν συνεδρίων διὰ τῶν ἀρχόντων, ἀναγνόντος τοῦ στρατηγοῦ Ἀλκαμέρους Λαμπτρέως γνῶμην τὴν ἀναγεγραμμένην. Ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλῆ, καὶ ἡ Βουλὴ τῶν Φ', καὶ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων, ἐπὶ τῶν ἀρχόντων, τοῦ τε ἐπωνύμου ἄρχοντος Φλ. Διογένους Μαραθωνίου, καὶ τοῦ ἐπὶ τὰ ὄπλα στρατηγοῦ καὶ ἐπιμελητοῦ γυμνασίων Βασιλέως θεοῦ Ἀδριανοῦ, καὶ συνάρχοντος τοῦ ἱερωτάτου ἀγῶνος Παρελληρίου Μ. Αὐρ. Ἀλκαμέρους Λαμπτρέως, καὶ τοῦ κήρυκος Κλ. Ἀττικοῦ Μαραθωνίου Βουλῆς, καὶ ἀγνωροθέτου τῶν τῆς Σεβαστῶν . . . γῶνος τοῦ Θεοφίλου Ἰθάδου, γνῶμην ἀποφαίνουσι κατὰ τὰ πάτρια. Ἐπειδὴ ἡ ἱερωτάτη καὶ τελέως θεία τῶν ἡμερῶν καὶ ὑπὸ πάντων ἀγισθεῖσα διὰ τὴν ἀθάρατον ὁμόνοιαν τῶν ὁσίων βασιλέων, Λουκίου, Σεπτιμίου Σεβήρου Εὐσεβοῦς Περγίνακος Σεβαστοῦ, Ἀραβικοῦ, Ἀδιαβηνικοῦ, Παρθικοῦ, μεγίστου, καὶ Μάρκου Ἀντωνεῖρου Εὐσεβοῦς, Σεβαστοῦ, ὑπὸ τῶν μεγάλων Καισάρων Αὐτοκρατόρων πᾶσιν ἀνθρώποις δεδήλωται δεδόχθαι τῇ ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλῇ καὶ τῇ βουλῇ τῶν Φ' καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων θύειν κτλ.». Κάτωθεν δ' ὑπογράφονται πάντες οἱ πρυτάνεις κατὰ δήμους καὶ οἱ ἀείσιτοι.

Ἐνταῦθα τὸ ἔτος τοῦ ψηφίσματος προσδιορίζεται ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ διὰ τοῦ ἐπωνύμου ἄρχοντος (Φλ. Διογένους), ὁ δὲ μὴν διὰ τοῦ τῆς Βουλῆς γραμματέως (Ῥόδωνος Μαραθωνίου), ὅστις ἦν οὐχὶ ἐκ τῆς Πρυτανευούσης φυλῆς, καὶ διὰ τοῦ ἐπιστάτου τῶν Πρυτάνεων (Θεοφίλου), ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦν οὐχὶ ὁ ἡμερήσιος, ἀλλ' ὁ διὰ πάσης τῆς Πρυτανείας πρόεδρος τῶν Πρυτάνεων (24), καὶ

εἰς ὃν ἀποδίδοται καὶ ὁ τίτλος αὐτοῦ ὡς ἱερέως· προσέτι δὲ καὶ διὰ τοῦ ἐπιψηφίζοντος προέδρου, ἦτοι τοῦ ἡμερησίως προεδρεύσαντος τῶν ἐννέα προέδρων (Ἰουλιανοῦ). Ἐπιφέρεται δὲ καὶ τῆς πρυτανείας, καὶ τοῦ ἀττικοῦ μηνὸς ἢ ἡμέρα. Ἀντὶ δὲ τοῦ ἀρχαίου ὁ δεῖνα εἶπε, δηλοῦντος τὸν προτείναντα τὴν γνώμην ἣν παρεδέχθησαν καὶ ἐψήφισαν ἡ Βουλὴ καὶ ὁ δῆμος, ἐπιφέρεται ἐνταῦθα ὁ στρατηγὸς ὁ ἀναγνοὺς τὴν γνώμην τὴν ἀναγεγραμμένην καὶ προταθεῖσαν, ὡς καὶ ἄλλοι ἄρχοντες ἀνέγνωσαν τὴν αὐτὴν βεβαίως γνώμην, τῶν συνεδρίων (τῶν ἄλλων πιθανῶς καὶ εἰς συνέδρια ὠργανισμένων ἐλληνικῶν πόλεων). Τὸ ἐπόμενον δ' ἦν τὸ κείμενον τῆς ἀναγνωσθείσης γνώμης, ὅτι αἱ δύο βουλαὶ καὶ ὁ δῆμος γνώμην κατὰ τὰ πάτρια ἀποφαίνουσι, οὐχὶ δὲ καὶ ἀποφασίζουσι, ἴσως διὰ τὸν λόγον ὅτι τότε ἤδη οὐδὲν ψήφισμα πόλεως ἐλληνικῆς εἶχεν ἰσχύν, ἂν δὲν ἐπεκυροῦτο ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος. Μετὰ δὲ τὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ ψηφίσματος προσδιορισμὸν τοῦ χρόνου, νέα αὖθις χρονολογία ὀρίζεται κατωτέρω, ἢ τῆς προταθείσης γνώμης, καὶ δηλοῦται διὰ τοῦ ἐπωνύμου ἀρχοντος, τοῦ στρατηγοῦ τῶν ὀπλιτῶν, τοῦ ἐπιμελητοῦ τῶν γυμνασίων, Αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, εἰς ὃν, καί τοι ἤδη τότε ἀποθανόντα, ἀποδίδοται ὁ τίτλος οὗτος διότι αὐτὸς ἐγκατέστησε τὰ Πανελλήνια, προσέτι διὰ τοῦ λεγομένου συνάρχοντος αὐτοῦ, ὅστις ἀληθῶς ἦν ὁ ἀντ' ἐκείνου ἀρχων τὴν ἀρχὴν ταύτην (Μ. Αὐρηλ. Ἀλκαμένους), τοῦ κήρυκος τῆς Βουλῆς, τοῦ ἀγωνοθέτου, καὶ ἴσως καὶ ἄλλων. Ἡ δ' ἡμέρα τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ Μ. Αὐρηλίου Ἀντωνεῖνου (τοῦ Καρακάλλα) ἀποκαλεῖται, κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, «*ἱερωτάτη καὶ τελέως θεία*», καὶ ἡ ὁμόνοια, δηλαδή ἡ πράξις δι' ἧς ὁ υἱὸς προσελήφθη ὡς συνάρχων τοῦ πατρὸς, λέγεται ἀθί-

νατος. Εἰς δὲ τὸν αὐτοκράτορα σωρεύονται ὀνόματα καὶ ἐπίθετα, καὶ τῷ ἀποδίδονται τὰ ἐθνικὰ πάντων τῶν μερῶν ἔνθα ἐνίκησεν, ἢ καὶ ἐξεστράτευσεν. Προσέτι δὲ καὶ ἡ πᾶσα σύνταξις τοῦ ψηφίσματος ἐστὶν ἥττον ἀκριβής, καὶ σχοινοτενεστέρα τῆς τῶν ψηφισμάτων τῶν προλαβόντων χρόνων.

Ἄλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, ἀφ' ὅτου αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἀπώλεσαν τὸν ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοτελεῆ αὐτῶν ὀργανισμόν, καὶ ἤλαττώθη ἡ ἐπισημότης τῆς ἐνεργείας τῶν δήμων, ὀλίγαι δημόσιαι πράξεις ἀπαντῶνται πλέον ἐν τύπῳ συντεταγμένοι ψηφίσματος· ἀλλὰ μόνον ἀνεγράφετο ἡ τοῦ ψηφίσματος περίληψις, περιλαμβάνουσα τὴν ψηφίσασαν ἀρχὴν καὶ τὴν ψηφισθεῖσαν διάταξιν. Καὶ αἱ τοιαῦται δ' ἀναγραφὰ εἰσὶ τὸ πλεῖστον τιμητικαὶ ἢ ἀναθηματικαί.

Ἄλλης δὲ κατηγορίας ἀπαντῶμεναι δημόσιαι ἀναγραφὰ εἰσὶ δικαστικαὶ τινες ἀποφάσεις, ἰδίως περὶ ὀροθεσιῶν δημοσίων χωρίων, ἀναγραφόμεναι ψηφίσματι τῶν πόλεων (25), πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς περιουσίας αὐτῶν. Εἰς τὰς τοιαύτας δ' ἀμφισβητήσεις, εἴτε μεταξὺ δύο πόλεων, εἴτε μεταξὺ πόλεως καὶ ἰδιώτου, ὁ ἀνθύπατος τῆς Ἀχαΐας (γενικὸς τῆς Ἑλλάδος διοικητῆς) ἐγκαθίστα δικαστὴν, ὅστις, ἀκούσας τὰ διαφερόμενα μέρη, καὶ δι' αὐτοψίας πεισθεὶς, ἀπεφαίνετο περὶ τῶν ὀρίων. Μία τῶν ἐπιγραφῶν τούτων (25) ἄρχεται δι' ἐπιμαρτυρήσεως ἀπευθυνομένης πρὸς τοὺς ὑπάτους (Ἀυτοκράτορι Ἀδριανῶ, καὶ Φούσκῳ Σελευνάτορι), καὶ γινομένης ὑπὸ των ἐκδίκων, ἦτοι τῶν συνηγόντων τῆς πόλεως, ὄντων δύο τὸν ἀριθμόν, ὅτι τὸ ἐπόμενον ἐστὶν ἀντίγραφον τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστοῦ. Ἐπεταὶ δ' ἀπόφασις εἰς πρῶτον πρόσωπον ἐκ μέρους τοῦ κριτοῦ, οὕτω·

(26) C. I. 1732. Ἰδ. καὶ 1711.

«Τ. Φλαούιος Εϋβουλος, ὁ δοθεὶς κριτῆς καὶ ὀριστῆς ὑπὸ Κασίου Μαξίμου Ἀνθυπάτου κτλ. . . . ἀκούσας κτλ. . . . κρίνω».

Τέλος δ' εἰς δημοσίας ὕλης ἐπιγραφὰς ὑπάγονται καὶ ἐπιστολαὶ αὐτοκρατορικαί, περιέχουσαι ἢ διαταγὰς ἢ ἐπαίνους, ἅς αἱ πόλεις ἀνέγραφον πολλάκις αὐτολεξεί, ἰδίως μάλιστα ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ἄρχονται δὲ συνήθως αἱ τοιαῦται ἐπιστολαὶ διὰ τοῦ τύπου· Ὁ δεῖνα Αὐτοκράτωρ (μεθ' ὄλων τῶν τίτλων αὐτοῦ) τῇ δεῖνι πόλει (Σμυρναίοις κτλ.) χαίρειν. Εἰς δὲ τὸ τέλος μνημονεύεται ἢ ὁ Ἀνθύπατος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν, ἣτις καλεῖται ψήφισμα (26), ἢ αἱ πρέσβεις τῆς πόλεως εἰς οὓς ἐδόθη τοῦ Αὐτοκράτορος ἡ ἀπάντησις. Ἐπεταὶ δὲ συνήθως καὶ ἡ ἡμερομηνία, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἰδία δαπάνη ἀναγράψαντος τὴν ἐπιστολήν (27).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Κατάλογοι.

Κατάλογοι δὲ κυρίων ὀνομάτων παμπληθεῖς μὲν εὐρίσκονται ἐκ τῶν χρόνων τούτων· ἀλλ' ἐλάχιστοι περιέχουσι, ὡς οἱ τῆς προλαβούσης ἐποχῆς, ὀνόματα δημοσίως ἐνταφιαζομένων, διότι ὀλίγοι ἤδη ἀπέθνησκον ὑπὲρ πατρίδος μαχόμενοι, καὶ οὐδ' οἱ τοιοῦτοι ἐτύγχανον δημοσίας ταφῆς. Ἡ ἐν Σχ. 81 ἐπιγραφὴ ἐστὶ κατάλογος φυλάκων, οἷς ἦν

(26) Αὐτ. 3176.

(27) Αὐτ. 3178.

ἀνατεθειμένη ἢ φρούρησις τῆς Ἀκροπόλεως ἐν μεταγενέστεροις χρόνοις, ὡς ἐνδεικνύει τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων. Τότε δ' ὡς φαίνεται, δὲν ἐχρησίμευε πλέον ὡς φρούριον ἢ Ἀκρόπολις, δι' ὃ καὶ τρεῖς ἀκροφύλακες ἦσαν ἐπαρκεῖς. Ἔστι δ' ἐγγεγραμμένη ἐπὶ λευκοῦ λίθου, χρησιμεύοντος εἰς σταθμὸν αὐτῆς τῆς σημερινῆς εἰσόδου τοῦ φρουρίου, καὶ φέροντος (1). « Οἶδε ἀκροφύλακες »

Πρῶμος

Ἐπαγαθίων

Ἐρμῆς ».

Συνεχέστατοι δ' ἀπαντῶνται ἤδη, καὶ μάλιστα ἐν Ἀθήναις, κατάλογοι ἀρχόντων, ἀναθηματικοῦ χαρακτῆρος, διότι αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἀνέθετον εἰς τὴν Ἀθηνᾶν ἢ εἰς ἄλλους θεοὺς, εἰς μνήμην τῆς ἰδίας ἀρχῆς, καὶ εἰς τιμὴν ἑαυτῶν.

Τινὲς τῶν καταλόγων τούτων περιέχουσι τοὺς ἐννέα ἄρχοντας, καὶ μετὰ τῶν πατρωνυμικῶν καὶ τῶν δημοτικῶν αὐτῶν, οἵτινες αἰρούμενοι ἀδιαφόρως ἐξ ἀπάντων τῶν Ἀθηναίων, ἦσαν ὁ Ἐπώνυμος, ἢ κυρίως ἄρχων, ὁ τὰς κληρονομικὰς ἰδίως ἔχων δίκας, μνημονευόμενος δὲ ἤδη καὶ αὐτὸς μετὰ πατρωνυμικοῦ καὶ δημοτικοῦ, ὅπερ δὲν ἐγένετο πρὶν· ὁ βασιλεύς, τὰ τῆς θρησκείας ἐπιμελούμενος· ὁ πολέμαρχος, τὰ τῶν μετοίκων ἐπιστατῶν, καὶ οἱ ἐξ θεσμοθέται, οἱ πάσας τὰς λοιπὰς δίκας ἀνακρίνοντες, καὶ τοὺς ἐν τέλει δοκιμάζοντες. Εἰς τούτους δὲ προστίθεται ὁ κῆρυξ τοῦ ἄρχοντος, ὁ αὐλητής, καὶ εἷς λειτουργός, δημόσιοι ὑπηρεταί, ὧν οὐδεμία γίνεται μνεῖα ἐν τοῖς πρώην καιροῖς. Ἦσαν δ' οἱ δύο τελευταῖοι ἴσως τοῦ Βασιλέως βοηθοὶ εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετάς (2).

(1) Ἀρχ. Ἐφ. 329.

(2) C. I. 180-182.

Μετ' Ἀδριανὸν δέ, καὶ ἰδίως ἐπὶ Ἀντωνείνων, ἀπαντῶνται κατάλογοι Πρυτάνεων, καὶ αὐτοὶ ὁμοίως ἀναθηματικοί(3)· καὶ ἦν ὁ ἀπλούστερος τύπος αὐτῶν(4)· Δεῖνος (Πανδιονίδος) Πρυτάνεις ἀνέθεσαν, καὶ ἔπονται κατὰ δήμους τὰ τῶν Πρυτάνεων ὀνόματα μετὰ πατρωνυμικῶν, καὶ κάτωθι φέρεται· «δοθέντες, (δηλαδή, τὴν ἄδειαν λαβόντες) ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Δήμου». Συνηθέστερος ὅμως τούτου τύπος ἦν ὁ ἐξῆς· «Ἀγαθῇ τύχῃ, ἐπὶ τοῦ δεῖνος ἄρχοντος» (μετὰ πατρωνυμικοῦ καὶ δημοτικοῦ), πρυτανείας δεῖνος (α', β', γ', κτλ.), οἱ Πρυτάνεις τῆς δεῖνος φυλῆς τιμήσαντες ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἀεισίτους ἀνέγραψαν», καὶ ἔπονται κατὰ δήμους διηρημένα, καὶ μετὰ πατρωνυμικοῦ, τὰ ὀνόματα τῶν Πρυτάνεων, ὧν προτάττεται συνήθως ὁ ἐπώνυμος, ἄλλος τοῦ ἄρχοντος, ὁ καὶ ἐπιστάτης λεγόμενος, ἦτοι ὁ τῶν Πρυτάνεων προεδρεύων ἐπὶ πάσης τῆς διαρκείας τῆς πρυτανείας, καὶ οὐχὶ ἐπὶ μίαν μόνην ἡμέραν ὡς πρὶν. Εἰσὶ δ' οἱ Πρυτάνεις μετὰ τοῦ Ἐπωνύμου 39 τὸν ἀριθμὸν. Παραδόξως δ' ἐν τινὶ ἐπιγραφῇ(5) πρὸ τοῦ ἐπωνύμου τίθεται ἡ Πολιὰς Ἀθηναῖ. Φαίνεται δ' ὅτι, ἐπειδὴ τότε αἱ φυλαὶ ἦσαν 13, ἡ δὲ Βουλὴ συνέκειτο ἐκ 500, ἀπηγεῖτο ἐξ μὲν ἐκ τῶν φυλῶν νὰ ἔχωσιν ἀνὰ 39, ἐπτὰ δὲ ἀνὰ 38 πρυτάνεις, $6 \times 39 (=234) + 7 \times 38 (=266) = 500$, δι' ὃ εἰς αὐτὰς προσετίθετο πιθανῶς καὶ ἡ Ἀθηναῖ, πρὸς ἀπαρτισμὸν ἴσου ἀριθμοῦ. Περιέργον παράδειγμα τοιαύτης ἀναγραφῆς ἐστὶν ἡ ἐν Σγ. 82, ἐξ Ἀθηναίων(6), τῶν χρόνων τοῦ Αὐρηλιανοῦ, φέρουσα· «Ἐπὶ ἄρ-

(3) Αὐτ. 183-199.

(4) Αὐτ. 199.

(5) Αὐτ. 189.

(6) Ἐν στοῦ Ἀδριανοῦ.

χοτος Κασιανοῦ στρατηγοῦντος ἐπὶ τὰ ὄπλα), οἱ πρυ-
τάνεις τῆς Ἀδριαν(ίδος) ἑαυτοὺς ἀνέγραψαν.

Ἀδριανίδος·

Αὐτοκράτωρ Μ(άρκος) Αὐρ(ήλιος) Σεβῆρο(ς).

Θεὸς Ἀδριανός.

Θεὸς Κόμοδος.

Βλέπομεν δ' ἐν αὐτῇ ὅτι, ἀλλοιωθέντος ἤδη τοῦ πνεύματος τοῦ ἀττικοῦ πολιτεύματος, ἀντὶ ἐπωνύμου ἄρχοντος μνημονεύεται ὁ ἐπὶ τὰ ὄπλα στρατηγός. Πρόεδρος δὲ τῶν πρυτάνεων ἦν αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ μετὰ τῶν πρυτάνεων καταριθμοῦνται οἱ προκάτοχοι αὐτοῦ, οἷς, ὡς ἀποθανοῦσι, δίδεται τὸ ἐπωνύμιον « Θεός ».

Οἱ δ' εἰς τὸ τέλος τῶν τοιούτων ἐπιγραφῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προστιθέμενο αἰεῖσιτοι ἦσαν οἱ δημόσιοι ὑπηρέται, οἱ ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν κεκτημένοι τὸ δικαίωμα τῆς διαρκοῦς ἐν τῷ Πρυτανείῳ σιτήσεως ἐν ὅσῳ διήρκει ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν. Ἦσαν δ' οὗτοι κατὰ τὰς ἐπιγραφάς·

α'. Οἱ λεγόμενοι ἀρρήτοποιοί, ἢ λειτουργοὶ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων, ἦτοι

Ὁ ἱεροφάντης.

Ὁ δαδοῦχος (ἐνίοτε πυρφόρος λεγόμενος).

Ὁ ἐπὶ βωμῶ, ἦτοι ἱεροποιός, ἢ θύτης.

Ὁ ἱεροκῆρυξ.

Ἐθεωροῦντο δ' οἱ ἀρρήτοποιοὶ ὡς ὄσιοι, δι' ὃ καὶ δὲν ἐπεκαλοῦντο διὰ κυρίου ὀνόματος, ὡς λέγει ὁ Λουκιανός (7)· « Εἴτ' εὐθὺς ἐντυγχάνω δαδούχῳ τε καὶ ἱεροφάντῃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρρήτοποιοῖς, Δεινίαν σύρουσιν ἄγδην ἐπὶ τὴν ἀρχήν, ἔγκλημα ἐπάγοντες, ὅτι ὠνόμαζεν αὐτούς, καὶ ταῦτα εὖ εἰδὼς ὅτι, ἐξ οὐπερ ὠσιώθησαν, ἀνώνυμοὶ τέ

(7) Λεξιφ. 10.

εἰσι καὶ οὐκέτι ὀνομαστοί, ὡς ἂν ἱερώλυμοι ἤδη γεγενημένοι». Διὰ τοῦτο ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς μνημονεύονται δι' αὐτῆς μόνης τῆς ἐπωνυμίας τῆς λειτουργίας αὐτῶν, προηγούμενου Ῥωμαϊκοῦ τινος ὀνόματος γενεᾶς, συνήθως τοῦ αὐτοῦ πάντοτε διὰ τὴν αὐτὴν λειτουργίαν, διότι αὗται ἦσαν διαδοχικαί, ἐν τῇ αὐτῇ οἰκογενεῖα μένουσαι, οἳ ἦσαν Δαδοῦχοι Φλάβιοι, Πομπήιοι, κλ. καὶ σπανίως ἐπομένου καὶ ὀνόματος ἐθνικοῦ. Οἶον· Ἐπὶ ἄρχοντος Μεμ. ἐπὶ βωμῶ Θεορικίου (8)· καὶ, μεταξὺ τῶν Πρυτάνεων (9), Μεμ. ἐπὶ βωμῶ, ἔνθα αἱ λέξεις ἐπὶ βωμῶ, δηλοῦσαι τὴν ἱεράν λειτουργίαν, ἀντικατέστησαν τὸ κύριον ὄνομα τοῦ ἐκ Θεορικοῦ, δήμου τῆς Ἀττικῆς, καταγομένου πολίτου, οὗ ἡ οἰκογένεια εἶχε παραδεχθῆ τὸ Ῥωμαϊκὸν ὄνομα Μέμμιοι.

β'. Ἄλλοι λειτουργοί·

Ὁ ἱεραύλης, ἦτοι αὐλητῆς εἰς τὰ Ἐλευσίνια.

Ὁ ἱερεὺς φωσφόρων (πολλάκις) καὶ ἐπὶ σκιάδος· ἢ μόνον ὁ ἐπὶ σκιάδος, ἢ, λειτουργὸς ἐπὶ τὴν σκιάδα. Ἱερεὺς τῶν Θεῶν τῶν καλουμένων Φωσφόρων, οἵτινες ἦσαν ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Ἐστία, ἡ Ἀθηνᾶ (ὡς Ἐργάνη), καὶ ἀπὸ Ἀδριανοῦ καὶ ὁ Ἀντίνοος. Εἶχε δ' ὁ ἱερεὺς οὗτος καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς Σκιάδος, ἢ τῆς Θόλου, ἐν ἧ ἡστιῶντο οἱ Πρυτάνεις (10).

γ'. Οἱ ἀνώτεροι δημόσιοι ὑπουργοὶ τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Δήμου, ἦτοι·

Ὁ κήρυξ Βουλῆς καὶ Δήμου. Ἄπαξ δέ, μετὰ Σεπτίμιον Σεβῆρον, ἀπαντᾶται καὶ Ἀντικήρυξ (11).

(8) C. I. 272.

(9) Αὐτ. 192.

(10) Ἄρποχρ.

(11) C. I. 353.

Ὁ Γραμματεὺς Βουλῆς καὶ Δήμου, οὐχὶ ἐκ τῶν Πρυτάνεων (οἵτινες ἦσαν αὐτοδικαίως ἀείσιτοι), ἀλλὰ πιθανῶς ἐκ τῶν Βουλευτῶν, ἐπὶ μίαν πρυτανεῖαν ὑπηρετῶν, καὶ ἄλλος τοῦ διὰ χειροτονίας ἐκλεγομένου Γραμμ. τῶν Βουλευτῶν.

Ὁ Γραμματεὺς κατὰ Πρυτανείαν, ἢ ὁ περὶ τὸ βῆμα, ὁμοίως.

Ὁ Ἀντιγραφεὺς τῆς Βουλῆς, ἐκ τῶν Βουλευτῶν.

Ὁ Ὑπογραμματεὺς, οὔτε Πρύτανις καὶ πιθανῶς οὔτε Βουλευτῆς. Ὑπῆρχον δ' οἱ γραμματεῖς οὔτοι καὶ ἀπὸ τῶν καιρῶν τῶν πρὸ τῶν αὐτοκρατόρων.

Ἐν μιᾷ τῶν τοιούτων ἐπιγραφῶν(12), ἣτις ἐστὶ κατάλογος 25 πρυτάνεων τῆς Ἐρεχθίδος, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀεισίτων καὶ τοῦ στρατηγοῦ, ἐλθόντων εἰς τινὰς ἀγῶνας, εἰς τῶν πρυτάνεων λέγεται νικήσας ἔπος, καὶ ἡ ἐποχὴ αὐτῆς προσδιορίζεται διὰ τε τοῦ ἀγωνοθέτου καὶ διὰ τοῦ ἄρχοντος, φέροντος κύριον μὲν ὄνομα Ἑλληνικόν, συγχρόνως καὶ Ῥωμαϊκόν, οἰκογενείας δὲ μόνον Ῥωμαϊκόν (ἐπὶ Φιλοππάπου τοῦ καὶ Α. Αἰλιανοῦ).

Εἰς τινὰς δ' ἐπιγραφὰς μνημονεύονται καὶ ἑξαμηνιαῖοι ἄρχοντες(13).

Ἰδιόρρυθμος κατάλογος ἐστὶν ἡ ἐν Σχ. 82 ἐπιγραφὴ(14), ἣς ἡ ἐποχὴ μεταγενεστέρα οὔσα, δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ ἀκριβῶς. Ἔχει δ' αὕτη οὕτως: « Ἀγαθῆ τύχη· Ἐπὶ Ἀρείου τοῦ Δωρίωνος Παιαριέως, ἄρχοντος τῆς πόλεως, ἄρχων τοῦ γένους τοῦ Ἀμυνανδριδῶν Ἀρειος Δωρίωνος Παια-

(12) Αὐτ. 200.

(13) Αὐτ. II, Σ. 250.

(14) Ἐφ. Ἀρχ. 186.

νιεύς τούς δε ἀνέγραψεν γεννήτας, ἐπιδεξάμενος τὸ δαπάνημα ἐκ τῶν ιδίων.

Ἄρχων τοῦ γένους
 Ἄρειος Δωρίωνος Παιαινεύς·
 . . . Γέ(ν)ους Κέκροπος
 Ἀρίστων Σωσιστράτου Ἀθμονεύς
 Ταμί(α)ς τοῦ γένους
 ∴

Ἐν αὐτῇ ὁ Ἄρειος, ὅστις καλεῖται οὐχὶ ἐπώνυμος, ἀλλ' ἄρχων τῆς πόλεως, πιθανῶς διὰ τὴν τότε ἀλλοίωσιν τοῦ ἀττικοῦ πολιτεύματος, ἀναγράφει ἐκ τῶν ιδίων τοὺς συγγενήτας αὐτοῦ (φέρει δ' ἡ ἐπιγραφή γεννήτας, διὰ δύο ν), οἵτινες ἦσαν οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ γένος, ἤτοι τὴν θρησκευτικὴν ὑποδιαίρεσιν τῆς φυλῆς ἀνήκοντες. Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ γένος τοῦτο τῶν Ἀμυνανδροιδῶν, ἄγνωστον ἀλλαγθὲν, ὡς εἰσὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἀττικῶν γενῶν ὀνόματα. Διδάσκει δ' ἡ ἐπιγραφή ὅτι τὰ γένη ἐκάλουν ἄρχοντας τοὺς προϊσταμένους αὐτῶν, καὶ εἶχον καὶ ταμίας. Τί δηλοῖ ὅστις ὁ ἐστὶ δυσεῖκαστος· ἴσως ὅτι ὁ Ἄρειος εἶχε τὴν ἀξίωσιν ὅτι κατήγετο ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Κέκροπος.

Μεταξὺ δὲ τῶν καταλόγων δημοσίας φύσεως ἄξια μνείας εἰσὶ καὶ τινες διατιμήσεις, ἰδίως διάταγμα τοῦ Αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ περιέχον διατίμησιν πάντων τῶν κυριωτέρων ὠνίων, δημοσιευθὲν καθ' ἅπαν τὸ κράτος, οὗ διάφορα ἀποσπάσματα πολλαχοῦ εὐρέθησαν ἐλληνιστὶ ἢ λατινιστὶ συντεταγμένα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Γυμναστικά ἐπιγραφαί.

Κυρίως ὁμως, κατὰ τὴν κενὴν συμβάντων, καὶ διὰ τὸν ἑλληνικὸν βίον ἄγονον ταύτην ἐποχὴν, κατέστησαν οἱ δημόσιοι ἀγῶνες, καὶ ἰδίως οἱ ἀθλητικοί, ἡ σπουδαιότατη τῶν πόλεων ἐπιμέλεια, καὶ ἡ ἐπιστάσια αὐτῶν ἐπιζήτητος πολ- λάκις ἀρχή. Διὰ τοῦτο πολυπληθέσταται τῶν σωζομένων ἐπιγραφῶν τῶν χρόνων τούτων εἰσὶ γυμναστικά, κατὰ δια- φόρους τύπους συντεταγμένοι.

Εἰσὶ δὲ τινες ἐξ αὐτῶν φύσεως συγχρόνως ἀναθηματι- κῆς, διότι ὁ ἐν τοῖς γυμνασίοις στεφανωθείς καθ' ὃ ἐν αὐ- τοῖς νικήσας, ἢ καλῶς αὐτῶν ἐπιμελησάμενος, ἀνέθετεν ὃν ἔλαβε στέφανον εἰς τοὺς θεούς. Τύπος δὲ τούτων ἐστίν· α' *Ο* *δεῖνα*, *γυμνασιάρχης* τῆ *δεῖνι φυλῆ*, (ἢ *νικήσας τὸν δεῖνα ἀγῶνα*, ἢ *τὴν λαμπάδα*, ἂν ἐνίκησεν ἐν λαμπαδο- φορίᾳ), *ἀνέθηκε τῷ δεῖνι Θεῷ*, ἢ *μόνον ἀνέθηκεν*, ἐννοου- μένου τὸν *στέφανον* ὃν ἔλαβε. Πολλάκις δ' ὀρίζεται καὶ τὸ ἔτος διὰ τοῦ ἐπωνύμου, ἢ καὶ δι' ἀρχόντων τοῦ ἀγῶνος προισταμένων. Κάτωθεν δέ, ἐντὸς στεφάνου, φέρεται τὸ ὄνομα τοῦ στεφανοῦντος, οἷον· ὁ *δημος*, ἢ *δεῖνα φυλή*, κτλ. Ἡ ἄλλως ἀναγράφεται ἐντὸς τοῦ στεφάνου τὸ ἀγῶ- νισμα, οἷον, *πυγμῆν*· καὶ ὑπὲρ αὐτὸν ὁ ἀγὼν ἢ ἡ ἑορτή, οἷον· *Παραθήρεια*. Πολλὰ δὲ τοιαῦτα νίκαι ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγωνιστοῦ ἀναγράφονται πολλάκις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λί- θου, μετὰ σειρᾶς στεφάνων.

Ἐτερον δ' εἶδος ἀποτελοῦσιν ἅπλοι κατάλογοι νικητῶν,

οἶον· Ἀγωνοθετοῦντος τοῦ δεῖνος, οἶδε ἐνίκων, ἐπομένων τῶν ὀνομάτων τῶν νικησάντων, μετὰ πατρωνυμικῶν καὶ δημοτικῶν, ἰδίως ἐν Ἀθήναις, καὶ μετὰ τῆς μνείας τῶν ἀγώνων εἰς οὓς ἕκαστος ὑπὸ τὸν ἀγωνοθέτην ἐκείνον ἐνίκησεν· οἶον στάδιον *A, B, Γ* (ἦτοι πρῶτος, δεύτερος, τρίτος, ἢ, πρῶτον, δεύτερον, τρίτον βραβεῖον λαβών), παιδων, ἐφήβων, ἀνδρῶν, κτλ. Εἰς τοὺς ἀγῶνας δὲ τούτους περιλαμβάνοντο καὶ διανοητικὰ ἀγωνίσματα, δι' ὅ μνημονεύονται πολλάκις καὶ ὁ ποιητής, ἐγκωμιολόγος, κτλ. (1).

Τρίτον δ' εἶδος τῶν τοιούτων ἐπιγραφῶν ἐστὶ τὸ ἐν αἷς εἰς τῶν ἐπιμελητῶν τῶν γυμνασίων φιλοφρόνως ἀνέγραφε τοὺς συνάρχοντας, ἢ καὶ τοὺς ἀγωνισθέντας ἐφήβους, ἢ ἐν αἷς οἱ ἔφηβοι οὗτοι ἀνέγραφον τοὺς ἑαυτῶν ἄρχοντας, ἢ καὶ ἑαυτοῦς. Ἦσαν δὲ κατὰ πᾶσαν ταύτην τὴν ἐποχὴν οἱ τῶν Γυμνασίων ἐπιμελούμενοι ἄρχοντες, ἐν Ἀθήναις ἰδίως, οἱ ἐπόμενοι·

α'. Ὁ ἀγωνοθέτης, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ τέλους τῆς προλαβούσης, ὁ ἐκλεγόμενος ὑπὸ φυλῆς τινος ἵνα ἐφορεύσῃ εἰς τοὺς ἀγῶνας, οὐχὶ δὲ καὶ ἵνα δαπανήσῃ ὑπὲρ αὐτῶν, διότι κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἡ δαπάνη τῶν γυμνασίων κατεβάλλετο ὑπὸ τοῦ δημοσίου.

β'. Ὁ κοσμητής, ἀνώτατος ἄρχων τῶν γυμνασίων, ἐτησίως ἐκλεγόμενος ἐν Βοηδρομιῶνι ἐπὶ τῶν Ἀγραυλίων. Φρονοῦσι δὲ τινες, ὅτι, κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐπιδημήσαντος τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς Ἀθήνας ἐν Ὀλ. 227, β', οἱ Ἀθηναῖοι μετέθεσαν ἕκτοτε εἰς τὸν μῆνα τοῦτον τὴν τοῦ ἔτους ἀρχὴν, ἢ μᾶλλον ἀντικατέστησαν εἰς τὸν Βοηδρομιῶνα τὸν

(1) C. I. 225.

Ἐκατομβαιῶνα, ἐξ οὗ τὸ ἀπτικὸν ἔτος ἐνήργετο· δι' ὃ καὶ ἐν τινι ἀπτικῇ ἐπιγραφῇ(2) λέγεται· «*Εἰκοστοῦ ἐβδόμου ἔτους ἀπὸ τῆς Θεοῦ Ἀδριανοῦ πρώτης εἰς Ἀθήνας ἐπιδημίας*». Ἐνίοτε δ' ἀπαντῶνται καὶ δύο ἀντικοσμηταί, ἢ ὑποκοσμηταί, βοηθοὶ καὶ ἀντικαταστάται τῶν κοσμητῶν. Τοιαύτης κατηγορίας ἐπιγραφή ἐστὶν ἢ ἐν Σχ. 84(3) φέρουσα· «*Οἱ ἐπὶ Παύλου Αἰλίου Φιλίου Μελιτέως ἄρχοντος ἔφηβοι τὸν ἑαυτῶν κοσμητὴν Σωσίστρατον Μαρθώνιον εὐνοίας ἔνεκεν τῆς εἰς αὐτοὺς ἀνέστησαν*». Τῆς ἐπιγραφῆς ἢ ἐποχῆ δὲν ὀρίζεται ἀκριβῶς, ἐστὶ δ' ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων μεταγενεστέρα, καὶ περίεργοι εἰσὶ τινες μεταξὺ τῶν λέξεων στίξεις.

Ἔτεροι δ' ἄρχοντες, τῶν γυμνασίων ἐπιμελούμενοι, ἦσαν προσέτι·

γ'. Ὁ *Γυμνασιάρχης*, οὐχὶ ὡς ὁ πάλαι δι' ἰδίας δαπάνης τὰ τῆς φυλῆς γυμνάσια παρασκευάζων, ἀλλ' ὁ ἀπλῶς τοῦ γυμνασίου προϊστάμενος, ἐκλεγόμενος δὲ μηνιαίως, ἐνίοτε ὁμῶς ἴσως καὶ ἐτησίως, ἂν τοῦτο πρέπη νὰ ἐκληφθῇ δηλοῦσα ἢ ἐπιγραφῇ(4)· «*Διονύσιος, γυμνασιάρχης εἰς τῷ ἐπὶ Ἀριστοξένου ἄρχοντος ἐνιαυτῷ, Ἐρμῆ*». Ὑπῆρχε δ' ἄλλος ὁ γυμνασιάρχης τῶν ἐφήβων, καὶ ἄλλος ὁ τῶν παίδων.

δ'. Ὁ *Παιδοτρίβης*, συνήθως ἐκλεγόμενος διὰ βίου, ὥστε ὅταν μνημονεύηται ὡς ἐπώνυμος, ὀρίζεται καὶ τὸ ἔτος τῆς παιδοτριβίας αὐτοῦ, οἷον· «*Παιδοτριβοῦντος τοῦ δεῖνος ἔτους κγ' (5)*».

(2) C. I. 281.

(3) Ἀρχ. Ἐρ. Περίοδ. Β, Ἀριθ. 186.

(4) C. I. 225.

(5) Λύτ. 271.

ε'. Οἱ παιδευταί, πιθανῶς οἱ ἀμέσως διδάσκοντες τοὺς παῖδας. Ἦσαν δὲ

1. Ὁ Ἡγεμών, ἴσως ὁ ἄμεσος τῶν παιδῶν ἐπιστάτης.

2. Ὁ Γραμματεὺς, ἴσως γραμματοδιδάσκαλος.

3. Ὁ ὄπλομάχος, ἦτοι ὄπλοδιδάσκαλος.

4. Ὁ κεστροφύλαξ, ἦτοι ὁ ὄπλοφύλαξ.

5. Ἀναφέρεται τέλος καὶ ὁ θυρωρός, καὶ ἐνίοτε καὶ ὁ Λειψύριος (6).

Τέταρτον δ' εἶδος γυμναστικῶν καταλόγων ἐστὶ τῶν ἐν οἷς ὀνομαστὶ ἀναγράφονται οἱ ἔφηβοι, εἴτε ὑφ' ἑαυτῶν, εἴτε ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀρχόντων. Διαιροῦνται δὲ τὰ ὄνόματα τῶν ἐν αὐτοῖς ἐφήβων κατὰ φυλάς, καὶ συνοδεύονται ὑπὸ πατρωνυμικῶν, καὶ ἐνίοτε καὶ ὑπὸ δημοτικῶν. Μετὰ δὲ τούτους ἔπονται, διὰ μόνου πατρωνυμικοῦ ἀναγεγραμμένοι, οἱ λεγόμενοι ἐπέγγραφοι, πιθανῶς ξένοι, ἔχοντες τὸ ἐνίοτε χορηγούμενον δικαίωμα τοῦ συναγωνίζεσθαι μετὰ τῶν ἐγχωρίων ἐφήβων. Ὅτε δ' ἐγγράψωσιν ἑαυτοὺς οἱ ἔφηβοι, ἀποκαλοῦνται πολλάκις φίλοι καὶ συστάται, ἢ φίλοι, γοργοί, γρηῆσιοι, ἢ, ὡς ἐν τινι ἐπιγραφῇ (7)· Οἱ φίλοι γρηησίους.

Ὁ δ' εἰσαγωγικὸς τοῦ εἶδους τούτου τύπος ποικίλλεται κατὰ τὸν ἀναγράφοντα καὶ τοὺς ἀναγραφομένους, καὶ ἐν γένει προσδιορίζεται τὸ ἔτος διὰ τοῦ ἐπωνύμου ἀρχοντος, καὶ διὰ διαφόρων τῶν γυμνασιακῶν ἀρχῶν, καὶ ἐπιφέρεται μετὰ ταῦτα ὅτι ὁ δεῖνα ἀνέθηκε τοὺς δεῖνα, οἶον, τοὺς συνάρχοντας, ἢ τοὺς ἐφήβους, ἢ ἀμφοτέρους, ἢ οἱ ἔφηβοι τὸν δεῖνα ἀρχοντα, οἶον, τὸν κοσμητήν, τὸν παιδοτρίβην, κτλ., καὶ τοὺς συνεφήβους.

(6) Αὐτ. 275.

(7) Αὐτ. 287.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἀναθηματικά ἐπιγραφαί.

Πολυπληθέσταται δ' ἦσαν πρὸ πάντων αἱ ἀναθηματικαὶ ἐπιγραφαὶ κατ' ἐποχὴν καθ' ἣν φόβος τῶν κρατούντων συνεῖχε τοὺς Ἕλληνας, καὶ ταπεινὴ κολακεία ἐκηλίδου τὰ ἦθη καὶ τὴν φρένα, καὶ διέφθειρε καὶ τὴν τέχνην αὐτήν. Τότε πόλεις καὶ δῆμοι ἴδρουν ἀφειδῶς εἰς αὐτοκράτορας, στρατηγούς καὶ ἀνθυπάτους Ῥωμαίους, ἀνδριάντας οἶων ἄλλοτε ἠξιοῦντο μόνοι οἱ εὐεργέται τῆς πατρίδος. Πτωχοὶ δὲ ἤδη καὶ τὴν ἐπίνοιαν καὶ τὰ ὑλικά μέσα, ἀντὶ νὰ κατασκευάζωσι νέα ἀγάλματα, ἤρκοῦντο πολλάκις μεταλλάσσοντες μόνον ἀρχαιοτέρων τὰς κεφαλὰς εἰς ὁμοιότητα τῶν παριστωμένων, ἢ καὶ μόνον τὴν ἐπιγραφὴν τῆς βάσεως ἀλλοιοῦντες. Οὕτως ἐν τινὶ ἀττικῷ βάρθρῳ (1) φέροντι· « Ἀριστωνεΐδας Ἐμμενεΐδου ἐποίησεν », ἐκ τῶν πρὸ Εὐκλείδου χρόνων, τῆς 90^{ης} περίπου Ὀλυμπιάδος, προσετέθη κατωτέρω, χωρὶς καὶ νὰ ληφθῆ φροντίς νὰ ἐξαλειφθῆ ἡ πρώτη ἐκείνη καὶ ἄχρηστος μείνασα ἐπιγραφή· « Ὁ δῆμος Μάρκον Ἀντώνιον. . . Ἀναξίωνος υἱόν, ἀρετῆς ἕνεκα. Λεωχάρης ἐποίησε », ἀναφερομένη εἰς ἄρχοντά τινα τῶν χρόνων τοῦ Καίσαρος. Τοιαύτη καὶ ἡ ὑπὸ Σχ. 61 ἐπιγραφή, ἐνθα ὑπὸ ἀρχαϊκὴν ἐπίσης ἀνάθεσιν μνημείου τινος τοῦ Κριτίου καὶ Νησιώτου, ἐγράφη ἐξ ἐποχῆς Ῥωμαϊκῆς· *Ἡ Βουλὴ καὶ ὁ δῆμος, Λεύκιον Κάσσιον ἀρετῆς ἕνεκα*· καὶ ἔστιν ἡ γραφὴ ἄτακτος καὶ ἡμελημένη.

Αἱ ἐπισημότεραι δ' εἰσὶν αἱ ἀνήκουσαι εἰς ἀνδριάντας

(1) Rang. 50.

ιδρυομένους ἢ μεταγραφομένους εἰς τιμὴν αὐτοκρατόρων, βασιλέων, ἀνθυπάτων, καὶ ἄλλων ἀρχόντων, ἢ συγγενῶν καὶ φίλων τῶν αὐτοκρατόρων, καὶ ἱερέων. Ἐγίνοντο δὲ συνήθως αἱ ἀναθέσεις αὐτῶν ὑπὸ τῶν πόλεων (ἢ τῶν δήμων ἢ τῶν Βουλῶν αὐτῶν), ἐνίοτε ὁμῶς (2) καὶ ὑπὸ ἰδιωτῶν. Ὁ δὲ συνηθέστερος τύπος αὐτῶν ἦν· Ὁ δῆμος, ἢ ἡ πόλις (ἐνίοτε ὀνομαστί), ἢ ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Δῆμος, καὶ ἐν Ἀθήναις· Ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλὴ καὶ ἡ Βουλὴ τῶν Φ' καὶ ὁ δῆμος, τὸν δεῖνα αὐτοκράτορα (ὑπονοουμένου ἴδρυσεν, ἢ ἐτίμησεν ἀνδριάντι), ἢ τῷ δεῖνι αὐτοκράτορι (ὑπονοουμένου ἀνέθηκεν ἢ ἀνέστησε τὸν ἀνδριάντα)· ἢ ἀντεστραμμένως· «Τὸν δεῖνα αὐτοκράτορα, κτλ. ἢ Βουλὴ καὶ ὁ δῆμος». Τοιαύτη καὶ ἡ ἐν Πίνακι 85 ἀττικῆ ἐπιγραφή, ἐπὶ βήθρου ἀνδριάντος τοῦ Ἀδριανοῦ, ἀνεγερθέντος ὑπὸ τῶν ἐφήβων ἔτους τινός, δαπάνῃ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ κοσμητοῦ αὐτῶν· «Αὐτοκράτορα Ἀδριανὸν Ὀλύμπιον Ἀπολλώνιος Ἀφροδισίου Ἀχαρνεύς, ὁ κοσμητὴς τῆς ἐπὶ Κλαυδίου Δομετιανοῦ ἀρχοντος ἐφήβων, ὑπὲρ τῶν ἐφήβων». Περιέργα δὲ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ καὶ τὰ σημεῖα στίξεως, τὰ διαιροῦντα τινὰς τῶν λέξεων ἢ πληροῦντα τὰ κενὰ τῶν στίχων.

Ἀποκαλοῦνται δ' ἐν ταῖς τοιαύταις ἐπιγραφαῖς οἱ Αὐτοκράτορες καὶ οἱ Καίσαρες, α' διὰ τῶν κυρίων ὀνομάτων αὐτῶν, καὶ τῶν ἃ προσελάμβανον δι' υἰοθεσίας· β' Διὰ τῶν ὀνομάτων καὶ ἐπὶ ἐπιθέτων τοῦ πατρὸς καὶ πολλάκις τοῦ πάππου, οἷον (3)· «Αὐτοκράτορα Καίσαρα, Θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱόν, Θεοῦ Νερούα υἱωνόν, Τραϊανὸν Ἀδριανὸν σεβαστόν, πατέρα πατρίδος, Πομπηϊοπολιτῶν τῆς

(2) C. I. 345.

(3) Ἀὐτ. 340.

Κιλικίας ἢ πόλις διὰ πρεσβευτῶν Ἰουλίου Βαρχίου, Πεδίου»· γ' Διὰ τῶν τίτλων τῶν ἀρχῶν ὅσας ἤσκουν συγχρόνως μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς, οἷον τῆς ὑπατικῆς (ὑπατον τὸ δεύτερον, γ', δ', κτλ.), τῆς δημαρχικῆς ἐξουσίας (ὁμοίως τὸ β', γ'. *Tribunitiæ potestatis*), τῆς ἀρχιερωσύνης, ὥστε ἀπαντῶμεν τὸν Αὐτοκράτορα λεγόμενον ἀρχιερέα μέγιστον ἔν τινι ἐπιγραφῇ (4)· δ'. Διὰ τῶν ἐπιθέτων ὅσα προσελάμβανον ὡς νικηταὶ διαφόρων ἐθνῶν, ἢ ὡς ἐκστρατεύσαντες κατ' αὐτῶν, οἷον (5)· «*Μάρκον Αὐρήλιον Ἀντωνῖνον, Γερμανικόν, Παρθικόν, Μηδικόν*»· ε'. Δι' ἐπιθέτων ἀναφερομένων εἰς ἠθικὰς αὐτῶν ἀρετάς, οἷον· «*Ἀντωνεῖνον... μέγιστον, σεβαστόν, εὐσεβεῖν*» (6)· ς'. Δι' ἄλλων ἐπωνυμιῶν, ἐμφαινουσῶν τὰς εὐεργεσίας τοῦ αὐτοκράτορος, οἷον ἐν Σχ. 86· «*Αὐτοκράτορι εὐεργέτη καὶ σωτῆρι Ἀδριανῶ Ὀλυμπίῳ*»· καὶ ἀλλαχοῦ· «*Εὐεργέτην, πατέρα πατρίδος, ἑαυτῶν σωτῆρα καὶ κτίστην*», ὡς ἰδίως ἐλέγετο ὁ Ἀδριανὸς διότι ἐπανώρθου τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις· σωτῆρα τοῦ κόσμου, ὡς λέγεται ὁ αὐτὸς ἔν τινι ἐπιγραφῇ (7)· ζ'. Διὰ θείων ἐπιθέτων, οἷον· *Θεόν, Θεοῦ υἱόν, Ὀλύμπιον*, τὸν Ἀδριανόν, καθ' ὃ ἀναθέντα τὸ ἐν Ἀθήναις Ὀλυμπιεῖον (8), *νέον Ἄρη*, τὸν Γάιον Καίσαρα, υἱὸν τοῦ Ἀγρίππα, τὸν υἰοθετηθέντα ὑπὸ Αὐγούστου (9).

Ἰδρύνοντο δ' οἱ τοιοῦτοι ἀνδριάντες πολλάκις δαπάναις ἰδιώτου τινός, ὥστε πολλάκις ἐπιφέρεται· «*Ἀναθέντος ἐκ*

(4) Αὐτ. 320.

(5) Αὐτ. 351.

(6) Αὐτ. 347.

(7) Αὐτ. 334.

(8) Αὐτ. 338.

(9) Αὐτ. 311.

τῶν ιδίων τοῦ δεῖνος», μετὰ τῶν τίτλων αὐτοῦ (10): ἢ ἀνιδιώτης ἦν ὁ μόνον ἐπιμεληθεὶς τῆς ιδρύσεως, δι' ἐπιμελητοῦ, ἢ ἐπιμεληθέντος, τοῦ δεῖνος. Τοιαύτη ἢ ἐν Σχ. 87 ἀττική παρὰ τὸ Θησεῖον πρὶν διατηρουμένη ἐπιγραφή: «*Ἐπὶ ρεΐκη καὶ ὑγείᾳ τῶν θεῶν καὶ φιλαδέλφων αὐτοκρατόρων Μάρκου Αὐρηλίου Ἀντωνεῖνου καὶ Λουκίου Αὐρηλίου Οὐήρου. Ἐπιμεληθέντος Γναίου Λικιννίου Ἀττικοῦ Γαργητιίου*». Ἐν τινι δ' ἐπιγραφῇ λέγεται, δι' ἐργεπιστατῶν (11). Ἄλλ' ἵνα στήσωσιν ἀνδριάντα εἰς αὐτοκράτορα αἱ πόλεις, ἀπητεῖτο, ὡς φαίνεται, ἢ κἄν καθῆκον ἐνόμιζον, νὰ ζητῶσι τὴν ἄδειαν αὐτοῦ διὰ πρεσβειῶν, ὥστε πολλάκις ἐπιφέρεται: *Διὰ πρεσβευτῶν τοῦ δεῖνος καὶ δεῖνος*. Τέλος δὲ πολλάκις δηλοῦται καὶ ἡ χρονολογία διὰ τινος τῶν ἐτησίων ἀρχόντων, καὶ εἰς τὰς Ἀσιανὰς μάλιστα πόλεις διὰ τῶν ἱερέων. Ἡ δ' ἐν τῷ Ὀλυμπίῳ τῶν Ἀθηνῶν σωζομένη ἐπιγραφή τῶν ἐν Πόντῳ Σεβαστοπολιτῶν ὑπὲρ Ἀδριανοῦ (12), φέρε ὡς χρονολογίαν «*ἐν τῇ πρώτῃ Ὀλυμπιάδι*», ἧτοι ἐν Ὀλ. 227, γ' ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος ἀφιέρωσε τὸ Ὀλυμπιεῖον.

Εἰς τινὰς δ' ἐπιγραφὰς προστίθεται ἐνίοτε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ γλύπτου τοῦ κατασκευάσαντος τὸν ἀνδριάντα· οἷον ἐπὶ τινος βάρου ἀνδριάντος τοῦ Ἀδριανοῦ, ἰδρυθέντος ὑπὸ τῶν Μιλησίων (13), ἀναγινώσκειται: «*Ἀνδριαντοποιὸς Αὐλὸς Παρτουλήϊος Γαίου, Ἐφέσιος, ὁ καὶ Μιλήσιος, ἐποίησεν*».

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ περίπου τύπους ἐπεγράφοντο καὶ οἱ εἰς ἄλλους βασιλεῖς ἀνεγειρόμενοι ἀνδριάντες, ἐν Ἀθή-

(10) Αὐτ. 313.

(11) Αὐτ. 337.

(12) Αὐτ. 342.

(13) Αὐτ. 339.

ναις κυρίως, ἄς πολλοὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἀσία Ἑλλήνων ἡγεμόνων ἐφιλοτιμοῦντο νὰ κοσμῶσι καὶ νὰ εὐεργετῶσι. Καὶ εἰς τούτους δ' ἐξακολουθοῦσιν ἀποδιδόμενα ἐπιθετα οἰκιακῶν ἢ δημοσίων ἀρετῶν ἐπώνυμα, κατὰ τὸ ἐπιτῆς προλαβούσης ἤδη ἐποχῆς ἐπικρατοῦν ἔθος, οἷον· *Φιλόπαππος, Φιλοπάτωρ, Φιλορωμαῖος*, κτλ.

Τινὲς δέ, μάλιστα ἐν Ἀσία, κατὰ τὸ Περσικὸν ἔθιμον, ἐπονομάζονται καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς, οἷον ἐν Ἀθήναις (14): «*Βασιλέα Ἀριοβαζάνην φιλοπάτορα, τὸν ἐκ Βασιλέως Ἀριοβαζάνου φιλορωμαίου καὶ Βασιλίσσης Ἀθηναίδος φιλοστόργου, οἱ κατασταθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τὴν τοῦ Ὠδείου κατασκευήν, Γάϊος καὶ Μάρκος Στάλιοι Γάϊου υἱοί, καὶ Μελάνιππος, ἐαυτῶν εὐεργέτην*». Ἀναφέρεται δ' ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἰς τὸν φιλέλληνα βασιλέα τῆς Καππαδοκίας, ὅστις ἐν ἔτεσι 687-702 α. κ. Ῥ. ἀνήγειρε τὸ ἐπὶ Μιθριδάτου πυρποληθὲν Ὠδεῖον τῶν Ἀθηνῶν.

Τοιοῦτου μνημείου παράδειγμα ἐπίσημον ἐστὶ τὸ ἐν Ἀθήναις τοῦ Φιλοπάππου (15), ἐκγόνου τοῦ Ἀντιόχου, τελευταίου Βασιλέως τῆς ἐν Συρίᾳ Κομμαγηνῆς, ὃν ἐκθρονίσας ὁ Οὐεσπεσιανὸς ἐν ἔτησιν 69-79 μ. Χ., ἔφερε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, τὸν Ἀντίοχον Καλλίνικον καὶ τὸν Ἀντίοχον Ἐπιφανῆ εἰς Ῥώμην· τοῦ Ἐπιφανοῦς δ' υἱὸς ἦν Φιλόπαππος ὁ Βησσαιεύς, Ἀθηναῖος πολιτογραφηθεὶς, καὶ εἰς τὸν δῆμον Βήσσας ἐγγραφεὶς. Τὸ μνημεῖον δὲ τοῦτο, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου ἰδρυμένον, καὶ ἐκ τοίχου κυρτοῦ ἀποτελούμενον, ἔχει κάτω ἐπιγεγλυμμένον τὸν θρίαμβον τοῦ Τραϊανοῦ, προστάτου τῶν τέκνων τοῦ Ἐπιφανοῦς· ἄνω δ' ἐν τῷ μέσῳ ἔχει ἀνδριάντα Φιλοπάππου τοῦ

(14) Αὐτ. 357.

(15) Αὐτ. 362.

Βησσαιεύς, μετ' ἐπιγραφῆς· *Φιλόπαππος Ἐπιφανοῦς Βησσαιεύς*· ἀριστερόθεν τὸν τοῦ πάππου αὐτοῦ, Ἄντιόχου τοῦ Ἄντιόχου, βασιλέως τῆς Κομμαγηνῆς, μετ' ἐπιγραφῆς· *Βασιλεὺς Ἀντίοχος βασιλέως Ἀντιόχου*, καὶ δεξιόθεν τὸν τοῦ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος, γενάρχου τῶν Ἀντιόχων τούτων, μετ' ἐπιγραφῆς· *Βασιλεὺς Σέλευκος Ἀντιόχου Νικάτωρ*· καὶ εἰς τ' ἀκρωτήρια δύο ἀνδριάντας τῶν δύο ἀδελφῶν Φιλοπάππου τοῦ Βασιλέως, μετ' ἐπιγραφῶν, ὧν ἡ μὲν ἐλληνιστί· *Βασιλεὺς Ἀντίοχος Φιλόπαππος βασιλέως Ἐπιφανοῦς τοῦ Ἀντιόχου*, (ἔνθα βασιλεὺς λέγεται οὗτος, καί τοι οὐδέποτε βασιλεύσας, ἀλλ' ὡς πρεσβύτερος βασιλέως ἀπόγονος), ἡ δὲ λατινιστί, διότι ὁ ὑφ' ὃν γράφεται ἐγένετο πολίτης Ῥωμαῖος· *Julius C. F. (Cajus Fabius) Antiochus Philopappus Cos. frater arvalis, allectus inter Prætoris a Imp. Cæsare Nerva Trajano Optimo Augusto Germanico. Dacico.*

Ἐκ τῶν παραδειγμάτων δὲ τούτων, εἰς τὸ μὲν ἐγείρουσι τὸν ἀνδριάντα οἱ καταστάντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐπιμελεῖται τῆς οἰκοδομῆς, εἰς τὸ δὲ ὁ ἔγγονος εἰς τὸν πάππον, τὸν πρόγονον καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ.

Πλὴν δὲ τούτων, καὶ εἰς ἄλλους Ῥωμαίους ἀνήγειρον αἱ πόλεις ἀνδριάντας, μάλιστα εἰς ἀνθυπάτους ἢ στρατηγούς, ἢ ἄρχοντας εὐεργετήσαντας τὰς πόλεις, ἢ ἀρχὴν τινα ἐν αὐταῖς ἐνασκήσαντας, ἢ καὶ μόνον φίλους τῶν αὐτοκρατόρων. Καὶ αὗται δ' αἱ ἐπιγραφαὶ κατὰ τὸν αὐτὸν συντάττονται τύπον, καὶ ἐνταῦθα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μνημονευομένου τοῦ ἐπιμεληθέντος τῆς ἀναθέσεως, μεταβολῇ δ' ἀναλόγῳ τῶν τίτλων οἶον· τὸν *λαμπρότατον ἀνθύπατον* (16), καὶ προσθήκῃ ἐνίοτε τῆς ἀφορμῆς τῆς ἀναθέ-

(16) Αὐτ. 372.

σεως, οἷον· τὸν ἑαυτῶν εὐεργέτην, ἢ εὐνοίας ἐνεκα καὶ εὐεργεσίας τῆς πρὸς τὴν πόλιν, ἢ ἀρετῆς ἐνεκα, κτλ.

Καὶ εἰς Ἑλληνας δ' ἄρχοντας, ἱερεῖς, ἱερείας, ἢ ἐν γένει εὐεργέτας τῆς πατρίδος ἀνιδρύοντο, ἢ καὶ ἐπεγράφοντο ἀνδριάντες ὑπὸ τῶν πόλεων, τῶν δήμων ἢ τῶν Βουλῶν· καὶ τῶν ἀναγραφομένων συχνοὶ ἔχουσι πλὴν τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκὰ ὀνόματα καὶ ἀξιώματα· οἷον (17): « Τὸν λαμπρότατον ὑπατικὸν καὶ ἐπώνυμον ἄρχοντα Μ. Οὐλπ. Εὐβίοτον, Λευκ. υἱόν, Γαργήτιον », πολλάκις μετὰ τῆς αἰτιολογίας τῆς τιμῆσεως. Κάτωθι δ' ἐνίοτε προστίθεται ΥΒ, ἢ ΥΒΔ, δηλοῦν ὅτι ἡ ἰδρυσις ἐγένετο ψηφίσματι, ἥτοι ἀδείᾳ τῆς Βουλῆς ἢ καὶ τοῦ Δήμου, οἷον (18): « Ἀγαθῇ τύχῃ. Ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλὴ καὶ ἡ Βουλὴ τῶν Φ καὶ ὁ σεμνότατος δῆμος ὁ Ἀθηναίων Κοῦϊντον Ἀδ. . . (ου) Ἐπίκτητον, πολιτευσόμενον πᾶσαν πολιτείαν ἄριστα, Ψ. Δ. ». Εἰς ἱέρειαν ἰδρυμένη προτομὴ ἐν Ἀθήναις φέρει ἐπὶ τοῦ βήθρου τὴν ἐν Σχ. 88 ἐπιγραφὴν· « Οἱ περιβώμιοι τὴν φίλανδρον Ἀύρηλίαν Εὐποσίαν ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς ἔργῳ ». Εἰσὶ δ' οἱ περιβώμιοι βεβαίως οἱ ἐπιμελούμενοι τῶν θυσιῶν τῶν Ἐλευσινίων ἱερεῖς· τὸ δ' ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς ἔργῳ δηλοῖ ὅτι ἐτίμησαν αὐτὴν ὡς ἐπίσης ἱέρειαν καὶ τοῦ βωμοῦ ἐπιμελουμένην.

Ὡς δ' εἰς τοὺς ἱερεῖς, οὕτως ἰδρύοντο ἀνδριάντες καὶ εἰς τοὺς ἀφ' ἐστίας μνηθέντας, ἥτοι τοὺς ἐξ οἰκογενειῶν μυσταγωγῶν, οἵτινες δημοσίως, ἢ κατὰ δημοσίαν διατταγὴν, ἐμμοῦντο, προοριζόμενοι ἴσως εἰς τὸ νὰ διαδεχθῶσι τῶν Ἐλευσινίων τὴν ἱερατείαν· οὕτως· « Ἡ Βουλὴ ἢ ἐξ Ἀρείου

(17) Αὐτ. 378.

(18) Αὐτ. 420.

(10) Αὐτ. 444.

Πάγου και ὁ Δῆμος τὴν δεῖνα μνηθεῖσαν ἀφ' ἐστίας ».

Πλὴν δὲ τῶν πόλεων, ἤγειρον τοὺς τιμητικούς ἀνδριάντας καὶ ἄλλοι σύλλογοι, πολιτικοὶ ἢ θρησκευτικοί, ὡς, ἐν τινι ἐπιγραφῇ (20)· «*Ἡ Ἀρτιοχίς φυλή*», ἐν ἑτέρᾳ (21)· «*Ἡ ἱερὰ Γερουσία*» (τῶν ἐν Ἐλευσίνοι ἱερέων), καὶ πάλιν (22)· «*Οἱ Εὐμολπίδαι*», ἱερατικὸν τάγμα ἐν Ἐλευσίνοι. Ἔτι δ' ἀφιέρουν καὶ ἰδιῶται ἀνδριάντας ἑαυτῶν, ἢ τῶν ἑαυτῶν συναρχόντων ἢ εὐεργετῶν, εἰς μνήμην πολλάκις ἀρχῆς πολιτικῆς ἢ θρησκευτικῆς ἢ ἡρξαν. Οὕτως ἢ ἐν Σχ. 89 ἀττικῇ ἐπιγραφῇ, ἐν τῷ Θησείῳ πρὶν διατηρουμένη, ἐστὶν ἀνάθεσις ἀνδριάντος Γαίου τινος εἰς ἑαυτὸν καὶ τοὺς οἰκείους αὐτοῦ· «*Γάιος Ὀφέλλιος Βάσσοσ ἐποίει ἑαυτῷ καὶ τοῖς ἰδίοις*». Ὅταν δ' ἡ ἀνέγερσις ἐγένετο ἐν Ἀθήναις κατὰ ψήφισμα, ἢ ἀδειαν, ἣτις ἴσως προαπητεῖτο, τῆς Βουλῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἢ καὶ τῆς ἄλλης Βουλῆς, τότε τοῦτο ἐξεφράζετο διὰ τῶν λέξεων· «*Κατὰ τὸ ἐπερώτημα τῆς ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλῆς*» ἢ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν, ἢ, ὡς ἐν τινι ἐπιγραφῇ ἐξ Ἀθηνῶν (23)· «*Κατὰ τὸ ἐπερώτημα τῆς Βουλῆς τῶν Φ*» ἢ κατ' ἄλλην ἐπιγραφὴν (24)· «*Κατὰ τὰ δόξαντα τῇ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλῆ καὶ τῇ Βουλῇ τῶν Χ*» ἢ, ὡς ἐν ἑτέρᾳ (25)· «*Δόγματι τῶν κρατίστων ἀρεοπαγιτῶν*» ἢ τέλος, κατ' ἄλλον τύπον (26)· «*Ψηφισαμένης τῆς ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλῆς*».

Ὅτε δ' ἡ ἀνάθεσις ἐγένετο εἰς τοὺς Θεοὺς, ὡς ἰδιωτικῆς

(20) Αὐτ. 482.

(21) Αὐτ. 399.

(22) Αὐτ. 379.

(23) Αὐτ. 395.

(24) Αὐτ. 406.

(25) Αὐτ. 378.

(26) Αὐτ. 427.

εὐσεβείας μνημεῖον, τότε, ὡς φαίνεται, οὐδεμία ἀπητεῖτο Βουλῆς ἔγκρισις ἢ ψήφισις, ὡς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ(27): «*Κτησίκλεια Ἀπολλωνίου Ἀχαρνέως ὄργιαστίς, τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα Σοφοκλῆν Ξενοκλέους Ἀχαρνέα δαδουχήσαντα, Δήμητρι καὶ Κόρη ἀνέθηκε*» καὶ ἐν τῇ ἐπαναλαμβανούσῃ τὰ αὐτά, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς: *δὲς ἀνέθηκε*(28). Καὶ εἰς ταύτας δ' ἐπίσης προστίθεται ἡ χρονολογία, ὡς εἰς τὰς ἀνωτέρω. Τινὲς δ' εἰσὶν ἔμμετροι(29), ἢ πεζαὶ μετ' ἔμμετρων ἀναμειγμέναι(30).

Πλὴν δ' ἀνδριάντων, καὶ παντοῖα ἄλλα ἀφιερῶντο μνημονευτικὰ ἰδρύματα, ἰδίως ναῖσχοι, εἴτε ὑπὸ πόλεων εἴτε ὑπ' ἰδιωτῶν ἀνατιθέμενοι τοῖς Θεοῖς, ἢ τῷ αὐτοκράτορι, ἢ ἀμφοτέροις ὁμοῦ, διότι καὶ οἱ αὐτοκράτορες μετὰ τῶν Θεῶν ἐλογίζοντο. Μνημονεύονται δ' ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς αὐτῶν οἱ εἰς οὓς γίνεται ἡ ἀφιέρωσις, ὁ ἀφιερῶν, πολλάκις καὶ τὸ ἀφιερούμενον, ὡς: «*Τὸν κίονα καὶ τὸ ἀέτωμα καὶ τὴν Ἀφροδίτην τῇ Θεῷ ἐκ τῶν ἰδίων ἀνέθηκε*»(31), προστιθεμένης καὶ τῆς χρονολογίας διὰ διαφόρων ἐτησίων ἀρχόντων, οἷον τοῦ ἐπωνύμου, τοῦ στρατηγοῦ, τοῦ ἐπιμελητοῦ, κτλ. Τοιαύτη ἡ ἐπομένη Ἀττικὴ ἐπιγραφή(32): «*Ἐστία καὶ Ἀπόλλωνι καὶ Θεοῖς Σεβαστοῖς (οἵτινες ἦσαν οἱ Αὐτοκράτορες), καὶ τῇ Βουλῇ τῇ ἐξ Ἀρείου Πάγου, καὶ τῇ Βουλῇ τῶν Ἑξακοσίων, καὶ τῷ δήμῳ, Φιλόξενος Ἀγαθοκλέους Φλυεὺς ἀνέθηκεν ἐκ τῶν ἰδίων, ποιήσαντος τοῦ πατρὸς Ἀγαθοκλέους Φιλοξένου Φλυέως, στρατη-*

(27) Αὐτ. 387.

(28) Αὐτ. 388. Ἰδ. κκ' 392.

(29) Αὐτ. 405. 443.

(30) Αὐτ. 406. 425-427.

(31) Αὐτ. 448.

γοῦντος ἐπὶ τοὺς ὀπλείτας Π. Κλαυδίου Θεογένους Παιανιέως, καὶ ἐπιμελητοῦ τῆς πόλεως. . . Τρικορουσίου ».

Ὡς δὲ κατὰ τὴν προλαβοῦσαν, οὕτω καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν ἐπιγράφονται καὶ εὐχαί, οἷον· « Ὁ δεῖνα τῷ δεῖνι Θεῶ εὐχὴν », ἢ « Ἡ δεῖνα τῇ δεῖνι (Θεᾶ) εὐξαμένη ἀνέθηκεν »· ἢ « Ὁ δεῖνα εὐχῆς χάριν ἢ εὐχαριστήριον ». Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ἱερῶν καὶ ἐπὶ μνημείων ἐπιγράφεται ὡς καὶ πρὶν· « Ὁ δεῖνα ἐμνήσθη τοῦ δεῖντος », καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἀπαντῶνται δ' οὐ μόνον εὐχαί, ἀλλὰ καὶ τινες ἀραί, ἰδίως ἐπὶ μολύβδου γεγραμμέναι, καὶ εἰς τοὺς τάφους ἐντιθέμεναι, δι' ὧν, κατὰ τοὺς δεισιδαιμόνας ἐκείνους χρόνους, κατεδοῦντο, ἢτοι ἐδέοντο τοῖς καταχθονίοις Θεοῖς οἱ ἐχθροὶ τοῦ καταρωμένου(33), ὡς μαρτυρεῖ καὶ Δίων ὁ Κασσιος διὰ τούτων(34)· « Ὁ πᾶ γὰρ ἀνθρώπων ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ἧ ᾧκει κατωρορυγμένα, καὶ ἰλασμοὶ μολύβδινοι ἀράς τινὰς μετὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἔχοντες ζῶντος ἔθ' εὐρέθη ». Ἦδη δὲ καὶ ἐπὶ Πλάτωνος ἦν γνωστὴ ἡ δεισιδαιμονία αὕτη(35).

(32) Αὐτ. 480.

(33) Αὐτ. 358. 359.

(34) ΝΖ, 18.

(35) Πολιτ. Β, 364

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ἐπιγραφὰὶ Ἐπιτάφιοι.

Ἐπιτάφιοι δὲ περιληπτικοὶ τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων, ὡς ἐβρέθη, δὲν ἀπαντῶνται ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης, διότι οὐδ' αὐτόνομοι πλέον πόλεις ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι ὑπὲρ ἑαυτῶν πολεμοῦσαι, οὔτε ἡ πολεμικὴ ἀρετὴ ἐτιμᾶτο ὡς πρὶν. Πολλοὶ δὲ τῶν ἐπιταφίων συμπίπτουσι μετὰ τῶν ἀναθηματικῶν ἐπιγραφῶν, ὅτε φερ' εἶπειν ἐπὶ τάφου ἡγείρετο ἀνδρίας ἢ προτομή, ἀφιερουμένη τῷ κειμένῳ ἢ τοῖς Θεοῖς κατὰ τοὺς ἐκτεθέντας τύπους.

Τῶν δὲ καθαρῶν ἐπιταφίων οἱ κυριώτεροι καὶ ἀπλούστεροι ἐπεγράφοντο ἐπὶ κιόνων ἢ τετραγώνων ἢ, συνηθέστερον, κυλινδρικῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, πολλῶν ἐχόντων καὶ στρογγύλον κυμάτιον πρὸς τὰ ἄνω. Ἦσαν δὲ διάφοροι κατὰ τὸν τύπον τοῦ περιεχομένου, ὡς ἔπεται·

1. Περιεῖχον ἀπλῶς τὸ ὄνομα τοῦ ἀποθανόντος, μετὰ τοῦ πατρωνυμικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἢ δημοτικοῦ. Ὑιοθετηθέντων δ' ἐμνημονεύοντο πολλάκις ἀμφότεροι οἱ πατέρες, οἷον· «Ὁ Δεῖνα τοῦ δεῖνος, γόνῳ δὲ τοῦ δεῖνος» (1). Τῶν δὲ θηλυκῶν τὸ ἐθνικόν, τιθέμενον εἰς γενικὴν, ἀπεδίδετο εἰς τὸν πατέρα, οἷον (2)· «Φιλία Παντακλείου Ἀθμονέως» (πολλάκις θυγάτηρ), ἢ ἀπλῶς ἐτίθετο εἰς γενικὴν μετὰ τῆς ἐκ· Οἷον (3)· Ζωσάριον Ἀπολλωνίου ἐξ Ἀναγυρασίων.

2. Εἰς θηλυκὰ ὀνόματα προστίθεται δεῖνος θυγάτηρ, δεῖ-

(1) C. I. 606. 654.

(2) Αὐτ. 555.

(3) 583.

νος γυνή (μετ' ἔθνικῶν), οἶον (4)· « *Μυρόρινη, Θεοδώρου ἐκ Κεραμέων θυγάτηρ, Πολυκράτου ἐκ Κεραμέων γυνή* ».

3. Πολλάκις δ' ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς στήλης ἐπεγράφοντο διάφορα ὀνόματα μελῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ταφέντων πιθανῶς ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ τάφου (5).

4. Συνήθως δὲ προσετίθετο καὶ ἡ ἐπὶ κλησις « *Χαῖρε* », ἢ « *Χρηστὲ χαῖρε* », ἢ « *Χρηστὲ καὶ ἄλυπε, χαῖρε* », ἢ ἥρω, ἠρωῖτη (τὸ ἡμέτερον μακαρίτης) *χαῖρε*. Καὶ ἐνίοτε προσεπιφέρεται· « *Χαῖρε καὶ σύ* », ὡς ἀπόκρισις τοῦ νεκροῦ τῷ ἀναγινώσκοντι. Ἀλλαχοῦ δ' ἀπαντᾶται « *Χαίρετε* », ἢ « *Χαίρετε πάντες* » (οἱ παροδῖται), ἢ « *Τοῖς παράγουσι χαίρειν* » (6). Τῶν δὲ Βοιωτικῶν ἐπιταφίων ὁ τύπος ἦν· Ὁ δεῖνα τῷ δεῖνι χρηστῷ ἢ ἥρω.

5. Μεταγενεστέρως δὲ προσετίθετο καὶ ἡ ἡλικία· ἐτῶν . . . ἢ βιώσας ἔτη . . . ἢ ζήσας (ἔζησεν, ἔζησας, ζήσαντι) ἔτη . . . Ἐνίοτε δὲ σημειοῦνται καὶ μῆνες καὶ ἡμέραι. Ἀλλαχοῦ πάλιν σημειοῦται τὸ ἔτος τοῦ θανάτου, οἶον (7)· ἔτους **ΚΠΡ** (106) ἀπὸ Αὐγούστου καὶ **ΒΤ** (302), ἀφ' ὅτου ἡ Ἑλλάς ἐγένετο Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Ἐν δ' Αἰγύπτῳ σημειοῦται τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως καὶ τὸ τοῦ θανάτου. Εἰς χριστιανικούς δὲ τέλος ἐπιταφίους φέρεται. *Ἐτελεύτησεν, ἢ ἐνταῦθα κεῖται τελευτήσας, ἐτῶν . . .*

6. Ὅτε δέ τις, ἴσως ὑπὸ τὴν ἐπιβρόχην τῶν ἤδη ἐπικρατουσῶν ἀσκητικῶν ἰδεῶν, κατεσκεύαζε ζῶν ἔτι εἰς ἑαυτὸν καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τάφον, εἰς τὴν ἐπιγραφὴν παρὰ τὸ ὄνομα προσετίθετο ἡ λέξις « *ζῆ* »· οἶον, ἐν Ἀθήναις (8)·

(4) 649.

(5) 618 κτλ.

(6) 2129.

(7) 1970.

(8) 787.

«*Ζώϊλος Ξένωνος Φλυεύς. Ζήνων Ζωΐλου Ἀλαιεύς· ζῆ*». Καὶ ἐν Ἀργεῖ(9)· «*Εὐπορος Ἀλεξικράτους. Εὐπραξίς, ζῆ. Ἀντέρως*», ἔνθα πιθανῶς εἰς τὸν ἀποθανόντα Εὐπορον κατεσκευάσθη, ζῶσα ἔτι, καὶ δι' ἑαυτήν, τὸν τάφον ἢ σύζυγος αὐτοῦ *Εὐπραξίς*, ἐνεταφιάσθη δ' εἰς αὐτὸν καὶ ὁ *Ἀντέρως*, πιθανῶς προαποθανὸν τέκνον αὐτῶν· διότι δὲν πιστεύω ἢ λέξις αὕτη νὰ ᾖ κακόζηλός τις αἰσθηματικὴ ἔκφρασις, οἷα εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους δὲν θὰ ἦτον ὁμῶς ὅλως ἀπίθανος. Ἀνεπτύχθη δὲ μετὰ ταῦτα ὁ τύπος οὕτως· «*Ὁ δεῖνα ζῶν τὸ μνημεῖον κατεσκευάσεν ἑαυτῷ καὶ τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις*», κυρίως ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ἀλλὰ καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ(10)· «*Ὁ δεῖνα τῇ δεῖνι γυναικὶ ἑαυτοῦ, καὶ δεῖνι τῇ θυγατρὶ, ζῶσιν ἐποίει*», ἔνθα τὸ *ζῶσιν* ἐστίν, οὐχὶ ὡς θέλει ὁ Βοΐκχιος, ἀντὶ ζώσαις, ἀλλὰ διὰ μέσου.

7. Πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τῶν μνημείων κατὰ ξένης κατακρατήσεως, ἰδίως ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἐτίθεντο ταῦτα ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν ἀρχῆς τινός, καὶ τοῦτο ἐνεγράφετο ἐν τῷ ἐπιταφίῳ· οἷον(11)· «*Τούτου τοῦ μνημείου ἡ Γεροοσία κηδεταί*». Ἀντίγραφον δὲ τῆς ἐπιγραφῆς, πρὸς πλείονα ἀσφάλειαν, ἐναπετίθετο εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς πόλεως, ὅπερ μνημονεύεται ἐπίσης καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, ὡς(12)· «*Ταύτης τῆς ἐπιγραφῆς ἀπόκειται ἀντίγραφον εἰς τὸ ἀρχεῖον*». Προστίθεται δὲ καὶ ὀρισμὸς προστίμου ἀποδοτέου τῷ δημοσίῳ ταμείῳ ὑπὸ τοῦ ἀδίκως τὸ μνημεῖον τυχὸν σφετερισθησομένου.

8. Ἐπὶ Ἀττικῶν δὲ τάφων, τιθεμένων κατὰ τοὺς αὐ-

(9) 1151.

(10) 1970.

(11) 2523.

(12) 3349.

τούς χρόνους ὑπὸ τὴν φρούρησιν τῶν Καταχθονίων Θεῶν, ἐπεγράφοντο ἀραὶ καθ' οὗτινος ἤθελε βλάψει τὸ μνημεῖον, οἶον(13): «*Παραδίδωμι τοῖς Καταχθονίοις Θεοῖς τοῦτο τὸ ἡρῶον φυλάσσειν, Πλούτωνι, καὶ Δήμητρι, καὶ Περσεφόνῃ, καὶ Ἐριννῶσι, καὶ πᾶσι τοῖς Καταχθονίοις Θεοῖς. Εἴ τις ἀποκοσμήσει τοῦτο τὸ ἡρῶον, ἢ ἀραστομώσει, εἴ τι καὶ ἕτερον μετακινήσει, ἢ αὐτὸς ἢ δι' ἄλλον, μὴ γῆ βατή, μὴ θάλασσα πλωτή, ἀλλ' ἐκριζωθήσεται πανγενεῖ, πᾶσι τοῖς κακοῖς πεῖραν δώσει, καὶ φρεῖκη, καὶ πυρετῶ τρίταίῳ καὶ τεταρταίῳ καὶ ἐλέφαντι. Καὶ ὅσα κακὰ καὶ ὀλέθρια γίνεται, ταῦτα γενέσθω τῷ τολμησαντι ἐκ τούτου τοῦ ἡρώου μετακινήσαι τι* ».

9. Ἄλλοι δ' ἐπιτάφιοι, ἰδίως τῆς Ἀσίας, φέρουσιν· «*Ὁ τάφος, τὸ μνήμα, τὸ ἡρῶον κτλ. τοῦ δεῖνος* ».

10. Πολλοὶ δ' ἐπιτάφιοι εἰσὶν ἕμμετροι, καὶ ἄλλοι μικτοί, ἔχοντες τὸ μὲν ὄνομα τοῦ ἐντεταφιασμένου εἰς τὸ πεζόν, τὸν δ' ἔπαινον αὐτοῦ ἕμμετρον.

11. Καὶ ἀνάγλυφα δ' ἐχαράττοντο ἐπὶ τῶν ἐπιταφίων στηλῶν, κατὰ τὰς ἀρχὰς μάλιστα τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἰδίως μέχρι τῶν Ἀντωνείνων, ἢ τὸν τελευταῖον χωρισμὸν παριστῶντα, ἢ ἀπλῶς τὸν νεκρόν, ἢ τὸ εἶδος τοῦ θανάτου αὐτοῦ, μετὰ τῶν καταλλήλων ἐπιγραφῶν.

12. Ἐπὶ δὲ τῶν χριστιανικῶν κυρίως τάφων ἀπαντῶνται πολλάκις, πλὴν τῶν ἐπιταφίων, καὶ τινὰ γνωμικά, ἀπόρροιαὶ ἐξ ἰδεῶν τοῦ νέου θρησκευματος, οἶον(14): «*Ἀρχὴ καρποφορίας ἄνθος, καὶ ἀρχὴ πρακτικῆς ἀρετῆς ἐγκράτεια* ».

(13) 916. Ἴδ. καὶ 989-991.

(14) 1749.

Ἄλλαι δ' ἐπιγραφαὶ εἰς τὸν δημόσιον βίον ἀναφερόμεναι ἐκ τῶν χρόνων τούτων δὲν ἀπαντῶνται, ἢ κατ' ἐξαιρέσιν μόνον, διότι αὐτοτελεῖ δημόσιον βίον δὲν εἶλεν ἡ Ἑλλάς πλέον.

Εὐρίσκονται ὁμοίως βεβαίως καὶ μοναδικαὶ ἐπιγραφαί, εἰς οὐδὲν ὑπαγόμεναι τῶν ἐνταῦθα εἰδῶν. Οὕτως ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων βάθρων τοῦ Θεάτρου τοῦ Βάχγου, κατασκευασθέντων ἐπὶ Ἀδριανοῦ, εἰσὶν ἐπιγεγραμμένοι οἱ τίτλοι τῶν ἀρχόντων καὶ ἱερέων, καὶ ἀνωτέρω, ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ λίθου, τὰ ὀνόματα τῶν ιδιωτῶν, οἷς τὰ βάρη ἀνήκον, ὡς, ἐπὶ τοῦ κεντρικωτέρου καὶ ἐπισημοτέρου, ἢ ἐν Σχ. 90 ἐπιγραφή(15): « Ἱερέως Διονύσου Ἐευθερέως ». Ἄλλ' αἱ καθ' ἐκάστην πανταχοῦ τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἐκτελούμεναι ἀνασκαφαὶ παρουσιάζουσι παραδείγματα ὑπεκφεύγοντα τοὺς ἐξηγηθέντας τύπους· καὶ ἡ ἐπιγραφικὴ, ἐπὶ τῆς γνώσεως τῆς ἱστορίας, τῶν ἀρχαίων πολιτικῶν διατάξεων, καὶ τῶν εὐρισκομένων ἐπιγραφικῶν μνημείων στηριζομένη, ἐστὶ βοήθημα μόνον πρὸς κατάληψιν καὶ ἐξήγησιν, οὐχὶ δὲ καὶ ἀκριβοῦς ἐπιστήμη, καὶ ὁ ὀρίζων αὐτῆς εὐρύνεται, πολλάκις ὅμως καὶ τ' ἀρχαῖα συμπεράσματα αὐτῆς ἀνατρέπονται διὰ νέων ἀνακαλύψεων.

(15) Ἰδ. Ἀρχ. Ἐφ. Περίοδ. Β, 85.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	»	7
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.—Πρώτη ἀρχὴ τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς	»	15
ΚΕΦ. Α'.—Γραμμάτων εὗρεσις	»	15
Β'.—Ἀρχαιότης τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς	»	23
Γ'.—Πρῶτα Ἑλληνικὰ γράμματα.	»	29
Δ'.—Συμπλήρωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου	»	40
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.—Ἀρχαιόταται ἐπιγραφαὶ μέχρι Ὀλ. 80	»	44
ΚΕΦ. Α'.—Γραμμάτων σχῆμα.	»	44
Β'.—Ὄρθογραφία τῶν ἐπιγραφῶν πρὸ Ὀλ. 80	»	48
Γ'.—Ὑλὴ καὶ τρόπος γραφῆς	»	63
Δ'.—Περιεχόμενον καὶ τύπος τῶν ἐπιγραφῶν	»	68
Ε'.—Παραδείγματα ἀρχαιοτάτων ἐπιγραφῶν.	»	74
α'. Παραδείγματα γραφῆς καὶ ὀρθογραφίας	»	74
β'. » διαλεκτικῶν τύπων	»	89
γ'. » συμπληρώσεως	»	99
Ζ'.—Νόθοι ἐπιγραφαί	»	110
α'. Ἀρχαῖαι παραπεποιημέναι	»	110
β'. Νεαὶ πλασταὶ ἐπιγραφαί	»	119
Ζ'.—Κυπριακαὶ ἐπιγραφαί	»	138
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.—Ἐπιγραφαὶ ἀπὸ 80-94 Ὀλ.	»	157
ΚΕΦ. Α'.—Σχῆμα τῶν γραμμάτων	»	157
Β'.—Ὄρθογραφία	»	161
Γ'.—Τρόπος γραφῆς	»	166
Δ'.—Περιεχόμενον καὶ τύπος τῶν ἐπιγραφῶν	»	168
1. Δημόσιαι	»	169
α'. Ψηφίσματα πολιτικά	»	169
β'. » τιμητικά	»	179
γ'. Ἀναγραφαὶ δημοσίας οὐσίας	»	180
2. Ἰδιωτικά	»	194
α'. Ἀγωνιστικά	»	194
β'. Ἀναθηματικά	»	177
γ'. Ἐπιτάφιοι	»	198
ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.—Ἐπιγραφαὶ Ὀλ. 94-150.	»	201
ΚΕΦ. Α'.—Γραφὴ καὶ ὀρθογραφία.	»	201
Β'.—Ψηφίσματα πολιτικά	»	225
Γ'.— » τιμητικά	»	253
Δ'.—Ἀπολογισμοί. Ἀναγραφαὶ ἱερᾶς οὐσίας	»	258
Ε'.—Ἐπιγραφαὶ ἀγωνιστικά	»	266
Ζ'.— » ἀναθηματικά	»	273
Ζ'.— » ἐπιτάφιοι	»	279
Η'.—Ἀναγραφαὶ ἰδιώτερα	»	283
ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ.—Ἀπὸ ἀλώσεως τῆς Κορίνθου μέχρι τῶν Βυζαντ. χρόνων (Ὀλ. 158,δ-400 μ.Χ.)	»	285
ΚΕΦ. Α'.—Γραφὴ καὶ ὀρθογραφία.	»	285
Β'.—Πολιτικά πράξεις	»	301
Γ'.—Κατάλογοι	»	310
Δ'.—Ἐπιγραφαὶ γυμναστικά	»	317
Ε'.— » ἀναθηματικά	»	321
Ζ'.— » ἐπιτάφιοι	»	331

Σχήμα 1
Συμβολικός κώδικας των Τεργηρικών, φοινικικών, Ελληνικών

Σημείο	Όνομα φοινικικών	Σημασία του ονόματος	Επιγραφή ή παράσταση	Αρχαίον αλφάβητον διάγραμμα	Κινεζικόν ιερογλυφικόν αντίστοιχον	Ρωμαϊκόν
1 A.	Άζις	Άνθρωπος ή υψίωμα			Λ Άνθρωπος	Δ
2 B.	Βέθ	Οικία, υψος, οροπέδιο			Γ οίκος	
3 Γ.	Γιμίς	Τραχηλός, διόρυξ			Ζ κολόδες	
4 Δ.	Δαζέθ	Εἶσοδος, πύλη			Ρ θύρα, αἶμος	Α
5 Ε.	Ε(Κέ)	Χωρὴ, ἕσθη		Ε	Ε ἕσθη	Ε
6 ΟΥ.	Βαύ	Οὐς			ΕΙ, ΟΥ οὐς	
7 Ζε?	Ζαίν(ε)ς Ζαίν					
8 Η.	Ζε(Με)ρ. Ηέθ	Άγρός, πηγή, ζωός			Η άγρος	
9 Θ.	Ζε(Με)ρ. Τεθ					
10 Ι.	Τοδ	Χείρ		Ψ	Ψ, † χείρ	
11 Κ.	Κις	Παλάμη		Ϛ		
12 Λ.	Λαμέθ	Πτερόν		ϛ	ϛ πτερόν	
13 Μ.	Μέμ	Δένδρον, φυτόν		Ϝ	Ϝ Ϟ φυτόν	
14 Ν.	Νοίρ	Καρπός, δεσμός		ϝ	ϝ Ϟ δεσμός	
15 Ζε?	Ζαμέξ					

CHAEOLUS

Yore

Alluins

A A A

B

A

D⁽ⁿ⁾ Δ

E E E E

I

B⁽ⁿ⁾ H

⊕ ⊙

I

K K

L

M M M

N N

⊙ ⊙

∟

P

X

MICHAEOLOU

MICHAEOLOG

90YAMK 39
ARFBAGETAM
RPOKFBM
KLEAOPAMFB

25

NTILO ~~+~~ ~~U~~ P C
AISOΦD ON
NTN ~~|||||~~

8.

VOITOM
WOFER

27

MICHAEOLOS

ΒΑΔΩΝΤΑΣ: ΕΥΚΩΛΟΦΙΔΙΣ: ΑΝΤΕΦΕΓΕΝ

30

ΚΙΒΙ
ΑΝΕΘΕΚ
ΚΙΘΑΡΟ
ΜΕΣΙΟΤΕ

33

ΘΕΟΜ. ΤΥΔΑ. ΜΑ
ΟΙΣΜΣΚΑΣΝΣΑΣ
ΚΣΑΝ. ΚΑΣΤΑΙΔΑ
Α. ΔΑΜΣ ΟΥΙΟΜ. Η
ΑΜ. ΠΡΟ+ΕΜΟΣ. Α
ΑΥΜΟΣΘΑΜΟ
↓ ΟΜ' ΟΚΑΤΑΜ. Ε
ΟΜ.

35^α.

ΙΣΙΑΜΟΤΙΘΑΛ
ΥΜΤΟΝΜΡΘΕΚΡΑ
ΟΜΟΜΟΡΑΖΙΑΝ

35'

ΙΣΙΑΜΟΤΙΘΑΛ
ΑΡΙΜΜΤΟΝΜΡΘΕΚΡΑ
ΙΟΜ' ΟΚΑΤΑΜ. Ε

37^α

ΖΕΜΑΦΡΑΖΙΚ' Α
ΚΟΡΕΚΕΚΟΚΙ. ΜΑ
ΔΡΕΨΑΝΤΙΛΑΙ
ΠΡΑΡΘΕΟΝΤΟΥΤ

MICHAEOLOS

39.

ΑΤΕΙΩ

Υ: HELL

ΟΤΑΙΧΜΕΝΣΤΕΣΑΜΠ

ΑΤΥΒΙΑΙΓΕΔ ΣΙΩΝ

Ω Ψ

42.

ΕΘΑΝΟΣΑΝ: Ο ΠΑΤΡΟΙΕΣ: ΕΝΔΟ

44.

ΙΘΟΛΟΥΝΟΛΑ
ΟΙΟΤΙΟΣΕΡΥΣΕΡΥΟΜ
ΥΛΑΤΟΔΟΒΟΣΕΡΚΙΣΤΟΤ
ΠΟΡΣΑΤΑΝΕΘΕΒΑΙΟ

46

47

ΘΑΜΟΔΙΚΟ
ΜΟΜΟΤΙΜ
ΑΤΕΟΤΟ
ΜΟΚΟΡ
ΙΟΚΡΗΤΗΡ
ΧΟΠΝΙΑΚΑ
ΡΗΤΗΡΙΟΝ:Κ
ΙΣ:ΜΟΜΟΝΙΑ
ΝΤΑΜΗΙΟΝ
ΑΚ:ΜΕΚΑ
ΕΥΣΙΝ

ΜΑΜΟΕΟΣ:ΑΙΘΟΥ:ΕΥ
:ΙΤΕ:ΙΙΔ:ΙΕΤΙΡΑΧ
ΜΙΚΕΙΓΕΝΤΑΘΟΥ:
ΣΟΔΙΑΤ

49

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

MICHAEOLUS

MICHAEOLOU

ΑΜΜΑΤΕΥΕΕΡ
ΕΝΗΕΔΥΛΟΣΦ
ΡΧΙΔΕΣΚΕΦΑ
ΣΑΡΙΣΤΟΚΡΑ
ΥΣΕΛΡΑΜΜΑΤ
ΗΤΕΝΑΡΑΡΧΕ

ΕΒΑΠΑΡΑ

ΡΙΝΑΝ

ΑΙΟΙ

ΝΙΟΙ

ΣΑΝΔΕΣ

ΥΒΑΣΥΑΝΔΕΣ

ΡΑΚΟΥΙ

ΚΑΛΛΙΑ

CHAEOLUS

60.

Η Ε Ρ Μ Ο
Δ Ι Ε Ι Τ
Α Π Α Ρ Χ

Κ Ρ Ε Σ Ι
Ε Π Ο Ε Σ

61

ΘΕΝΟΙΕΚΘΑΝΤΟ
ΚΕΚΑΙΗΥΙΟΣΕΝΘΑΔ
ΠΟΝΟΝΑΡΦΟΣΕΛΕΛΟ
ΛΟΧΣΕΝΙΕΣΑΡΕΤΕΣ
ΣΧΟΝΤΕΝΔΕΠΟΛΙΜΝΕ
ΚΡΙΤΙΟΣ:ΚΑΙΜΕΣΙΟΤ
ΗΒΟΥΛΗΚ

MICHAEOLOUS

ΑΝΕ
 ΜΑΔΗ ΜΟΥ
 ΦΙΙΕΝΑΝΤ
 ΚΑΙΣΥΜΡ
 ΔΗΜΩΙ
 ΓΑΛΛΗΝΕΥ
 ΕΝΙΔΗΣΔΙ
 ΩΙΔΗΜΩΙΤ
 ΣΤΕΕΙΣΦΟ
 ΗΦΙΣΤΑΙΟ
 ΝΤΟΥΣΜΕΤ
 ΙΣΕΝΗΝΟΧ

ΥΣΚΡΑΤΗΣ

[Handwritten scribbles]

ΛΥΣΙΑΣ

ΔΕΞΙΑΕ
 ΕΓΕΝΕΤΟ
 ΑΠΕΘΑΝ
 ΕΚΟΡΙΑ

CHAEOLUS

68

A A
 B B
 Γ Γ
 Δ Δ
 Ε Ε
 Ζ Ζ
 Η Η
 Θ Θ ◊ ◊ ◻ ◻
 Ι Ι
 Κ Κ
 Λ Λ
 Μ Μ
 Ν Ν
 Ξ Ξ
 Ο Ο ◊ ◊ ◻
 Π Π Π
 Ϝ Ϝ
 Ϟ Ϟ
 Ϡ Ϡ
 Ϣ Ϣ
 ϣ ϣ
 ϥ ϥ
 ϧ ϧ
 ϩ ϩ
 ϫ ϫ
 Ϭ Ϭ
 ϭ ϭ
 Ϯ Ϯ
 ϯ ϯ
 ϰ ϰ
 ϱ ϱ
 ϲ ϲ
 ϳ ϳ
 ϴ ϴ
 ϵ ϵ
 Ϸ Ϸ
 ϸ ϸ
 Ϲ Ϲ
 Ϻ Ϻ
 ϻ ϻ
 ϼ ϼ
 Ͻ Ͻ
 Ͼ Ͼ
 Ͽ Ͽ

78

69

A A A
 Δ Δ
 Ε Ε
 Η Η
 Θ Θ ◊
 λ λ
 μ μ Μ
 Ξ Ξ Ξ
 Υ Υ
 ϕ ϕ ϕ
 τ τ
 ϱ ϱ ϱ ϱ
 72
 Δ . Μ . Σ

CHAEOLUS

ΒΑΣΙΛΙ

ο

ο

ο

ΕΠΙΑ

ΣΤ

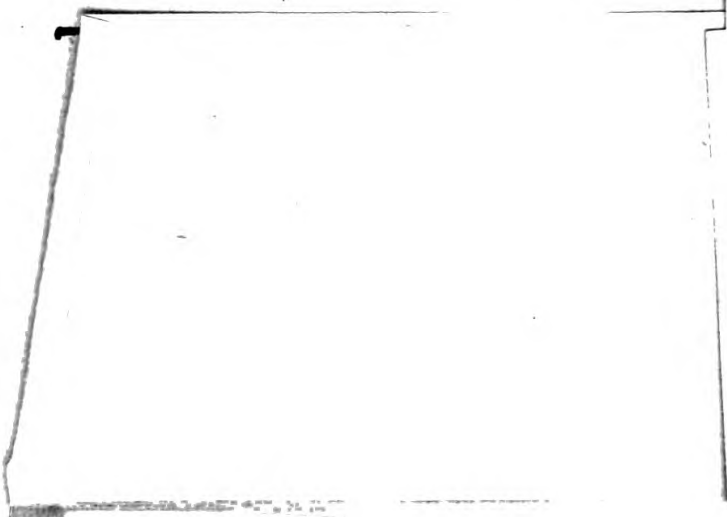
ΟΙ

MICHAEOLO

ΓΑΘΗ ΤΥΧΗ ΠΑΡΕΙΟΥΤΟ
 ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕ
 ΤΟΥ ΑΜΥΝΑΝΔΡΙΔΩ
 ΔΗΜΙΟΥΣΤΟΥΣ ΔΕ ΔΕΝ ΕΓΡΑΥ
 ΜΕΝΟΣ ΤΟ ΔΑΠΑΝΗΜΑ ΕΚΤΙ
 ΑΡΧΟΥΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

~~ΑΡΙΣΤΟΝ ΣΩΣΙΣΤΡΑΤΟΥ ΑΘ~~
~~ΤΑΜΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ~~
 ΑΡΙΣΤΟΝ ΣΩΣΙΣΤΡΑΤΟΥ ΑΘ
 ΤΑΜΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

ΟΙ ΕΠΙ ΠΑΙΛΙΟΥ
 ΛΙΤΕΩΣ ΑΡΧΟΝ
 ΤΟΝ ΕΑΥΤΩΝ Κ
 ΣΩΣΙΣΤΡΑΤΟ
 ΝΙΟΝ ΕΥΝΟΙΑ

MICHAEOLOS

85

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ
ΑΔΡΙΑΝΟΝ ΟΛΥΜΠΙ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΑΦΡΟ
ΔΙΣΙΟΥ ΑΧΑΡΝΕΥΣ
ΟΚΟΣΜΗΤΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙ
ΚΛΔΟΜΕΤΙΑΝΟΥ ΑΡΧ
ΤΟΣ ΕΦΗΒΩΝ ΥΠΕΡ
ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

89

ΓΑΙΟ ΕΟΦΕΛ

MICHAEOLOU

ΕΠΙΝΕΙΚΗ ΚΑΙ
 ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ
 ΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΦΙ
 ΛΑΔΕΛΦΩΝ ΑΥ
 ΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΜΑΡ
 ΚΟΥ ΑΥΡΗΛΙΟΥ
 ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ
 ΚΑΙ ΟΥΚΟΥ ΑΥ
 ΡΗΛΙΟΥ ΟΥΗΡΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΥΟΝΤΟΣ ΓΝΑΙΟΥ ΛΙΚΙ
 ΝΙΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ ΓΑΡΓΗΤΤΟΥ

MICHAEOLOU

Σ_π 92

⊗, ⊕, ⊖, ⊗

⊗, ⊕, ⊖, ⊗, ⊘, ⊙

⊗, ⊕, ⊖, ⊗

⊗, ⊕, ⊖, ⊗, ⊘

+

⊗, ⊕, ⊖, ⊗, ⊘

⊗, ⊕

⊗, ⊕, ⊖

⊗, ⊕, ⊖, ⊗, ⊘

⊗

⊗, ⊕, ⊖, ⊗

⊗, ⊕, ⊖

⊗

⊗

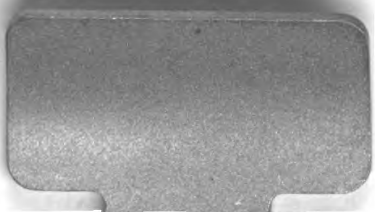
⊗, ⊕

⊗, ⊕, ⊖

⊗

UNIVERSITY

7

